

Skonsolidowany raport roczny
Grupy Kapitałowej
TAURON Polska Energia S.A.
za 2016 rok

15 marca 2017 r.

List Prezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A.

Szanowni Państwo,

W imieniu Zarządu TAURON Polska Energia S.A. mam przyjemność przekazać Państwu Skonsolidowany Raport Roczny Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A., w którym zamieściliśmy wyniki finansowe Grupy TAURON oraz podsumowaliśmy najważniejsze wydarzenia 2016 roku.

Pierwsza połowa roku charakteryzowała się znaczącym pogorszeniem nastrojów panujących na rynku akcji, na co wpływ miały przede wszystkim czynniki makroekonomiczne oraz wzrost niepewności związanej z sytuacją międzynarodową. Negatywny sentyment inwestorów znalazł swoje odzwierciedlenie w wynikach kluczowych indeksów warszawskiej giełdy, co wpłynęło także na notowania spółek z sektora energetycznego. Ostatnie miesiące 2016 r. przyniosły jednak poprawę kluczowych wskaźników gospodarczych oraz wyraźne ożywienie na rynku kapitałowym w Polsce, co stanowi dobry prognostyk dla sytuacji na warszawskim parkiecie w 2017 roku.

Odnosząc się do sytuacji sektora energetycznego należy zauważyć, że ubiegły rok był kolejnym, w którym odnotowaliśmy wzrost krajowego zużycia energii elektrycznej (o ok. 2 proc. w stosunku do 2015 r.) oraz wzrost produkcji energii elektrycznej (o 0,5 proc.). Wysoką dynamiką charakteryzował się zwłaszcza przyrost energii wytworzonej w elektrowniach wykorzystujących źródła odnawialne oraz elektrowniach gazowych.

Wyniki finansowe Grupy TAURON wypracowane w minionym roku potwierdzają stabilną pozycję Spółki na polskim rynku elektroenergetycznym. Przychody ze sprzedaży oraz EBITDA Grupy TAURON osiągnęły poziom odpowiednio 17,6 mld i ponad 3,3 mld zł. Są to wyniki nieznacznie niższe od wypracowanych w roku 2015, przy czym spadek wyniku EBITDA jest przede wszystkim rezultatem utrzymujących się niskich cen sprzedaży energii elektrycznej i węgla.

W związku z utrzymującymi się niekorzystnymi warunkami rynkowymi z punktu widzenia rentowności energetyki węglowej, spadkiem cen zielonych certyfikatów oraz wprowadzeniem nowych uregulowań w obszarze odnawialnych źródeł energii przeprowadziliśmy testy na utratę wartości majątku wytwórczego. Rezultatem tych testów była konieczność ujęcia odpisów w wysokości ponad 700 mln zł, co negatywnie przełożyło się na skonsolidowany zysk netto.

Bez wątpienia najważniejszym wydarzeniem minionego roku była prezentacja nowej strategii Grupy TAURON na lata 2016–2025, będącej odpowiedzią na wyzwania związane z przyszłością sektora elektroenergetycznego. Jej podstawowymi założeniami są zapewnienie stabilności finansowej Grupy, inwestycje dopasowane do potrzeb rynku i możliwości finansowych Grupy oraz rozwój innowacji i budowanie relacji z klientem. Sprzedaż i rozwój nowych produktów i usług będą stanowić silną bazę wzrostu Grupy. W tym obszarze planujemy dynamiczny rozwój oferty, co pozwoli na utrzymanie obecnej bazy klientów kupujących nasze produkty oraz zwiększenie rentowności.

Założone kierunki inwestycyjne po roku 2020 to, oprócz energetyki regulowanej, także nowa energetyka. TAURON będzie inwestował w rozwój e-mobility, rozproszone wytwarzanie ciepła i energii, energetykę prosumencką, rozwiązania smart home, smart city oraz usługi okołoenerygetyczne. W zakresie działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej strategia zakłada ponoszenie wydatków inwestycyjnych w wysokości 0,4 proc. wartości skonsolidowanych przychodów rocznie.

Bardzo istotnym elementem nowej strategii jest również, przyjęty w marcu 2016 r., program poprawy efektywności, który zakłada uzyskanie oszczędności w latach 2016–2018 na poziomie 1,3 mld zł, jak również inicjatywy strategiczne, które w latach 2017–2020 przyniosą dodatkowe efekty finansowe w wysokości 1,9 mld zł.

W ubiegłym roku wdrożyliśmy również nowy model biznesowy. Zmienił się sposób funkcjonowania Grupy i jej kultura organizacyjna. Nowa koncepcja opiera się między innymi na zarządzaniu procesowym, orientacji na klienta, odbiurokratyzowaniu procesów decyzyjnych oraz pełniejszym korzystaniu z wiedzy pracowników Grupy TAURON. Będziemy eliminować dublujące się działania i wewnętrzną konkurencję oraz szukać synergii, które przełożą się na realne oszczędności.

Rok 2016 to także okres dużej aktywności w zakresie pozyskiwania alternatywnych źródeł finansowania Grupy TAURON. Jednym z takich działań była emisja obligacji hybrydowych o wartości 190 mln euro, objętych przez Europejski Bank Inwestycyjny w ramach tzw. planu Junckera. Była to pierwsza tego typu w Europie oraz pierwsza w Polsce emisja obligacji hybrydowych. Pozyskane z niej środki będą przeznaczone na realizację zadań inwestycyjnych w obszarze Dystrybucji. W omawianym okresie zawarliśmy również z grupą obligatariuszy porozumienia, na mocy których podwyższona została dopuszczalna wartość wskaźnika długu netto/EBITDA z 3,0x do 3,5x, co zapewnia wyższe bezpieczeństwo finansowe Grupy.

Co istotne, przyjęty kierunek rozwoju Grupy TAURON oraz działania podejmowane przez Zarząd zostały docenione nie tylko przez inwestorów, lecz także przez agencję ratingową Fitch, która oceniając wiarygodność kredytową Spółki potwierdziła jej rating na poziomie BBB oraz zmieniała perspektywę ratingu z negatywnej na stabilną.

Miniony rok pokazał, że Grupa TAURON działa na bardzo wymagającym rynku, na którym sukces mogą odnieść jedynie firmy wyznaczające kierunki rozwoju branży i oferujące swoim klientom najlepsze rozwiązania. Rok 2017 niesie ze sobą nowe wyzwania, mogę jednak zapewnić, że Zarząd TAURON Polska Energia S.A. dołoży wszelkich starań, aby na tym trudnym rynku osiągnąć jak najlepsze wyniki operacyjne i finansowe.

W imieniu Zarządu chciałbym podziękować naszym akcjonariuszom, członkom Rady Nadzorczej oraz pracownikom za ich zaangażowanie w proces budowania wartości Grupy TAURON.

Z wyrazami szacunku,

Filip Grzegorzczak

Prezes Zarządu
TAURON Polska Energia S.A.

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR	
	2016 okres od 01.01.2016 do 31.12.2016	2015 okres od 01.01.2015 do 31.12.2015 (dane przekształcone)	2016 okres od 01.01.2016 do 31.12.2016	2015 okres od 01.01.2015 do 31.12.2015 (dane przekształcone)
Wybrane skonsolidowane dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A.				
Przychody ze sprzedaży	17 646 489	18 264 440	4 032 838	4 364 471
Zysk (strata) operacyjna	801 522	(1 901 216)	183 176	(454 315)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	508 861	(2 187 771)	116 292	(522 790)
Zysk (strata) netto	370 137	(1 804 215)	84 589	(431 135)
Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	367 468	(1 807 317)	83 979	(431 876)
Zysk (strata) netto przypadający udziałom niekontrolującym	2 669	3 102	610	741
Pozostałe całkowite dochody	277 748	122 076	63 475	29 171
Łączne całkowite dochody	647 885	(1 682 139)	148 064	(401 964)
Łączne całkowite dochody przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej	644 944	(1 685 301)	147 392	(402 720)
Łączne całkowite dochody przypadające udziałom niekontrolującym	2 941	3 162	672	756
Zysk (strata) na jedną akcję (w złotych/EUR) (podstawowy i rozwodniony)	0,21	(1,03)	0,05	(0,25)
Średnia ważona liczba akcji (w sztukach) (podstawowa i rozwodniona)	1 752 549 394	1 752 549 394	1 752 549 394	1 752 549 394
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	3 064 215	3 387 458	700 280	809 467
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(3 627 458)	(3 942 122)	(829 000)	(942 010)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	590 261	(525 692)	134 895	(125 619)
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	27 018	(1 080 356)	6 175	(258 162)
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Aktywa trwałe	29 148 253	28 124 185	6 588 665	6 599 598
Aktywa obrotowe	4 308 641	3 947 248	973 924	926 258
Aktywa razem	33 456 894	32 071 433	7 562 589	7 525 856
Kapitał podstawowy	8 762 747	8 762 747	1 980 729	2 056 259
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	16 649 266	16 018 328	3 763 396	3 758 847
Kapitał własny przypadający na udziały niekontrolujące	30 052	29 829	6 793	7 000
Kapitał własny razem	16 679 318	16 048 157	3 770 189	3 765 847
Zobowiązania długoterminowe	11 968 719	8 583 950	2 705 407	2 014 302
Zobowiązania krótkoterminowe	4 808 857	7 439 326	1 086 993	1 745 706
Zobowiązania razem	16 777 576	16 023 276	3 792 400	3 760 008

Powyższe dane finansowe narastająco za IV kwartały 2016 i 2015 roku zostały przeliczone na EUR według następujących zasad:

- poszczególne pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej – według średniego kursu NBP ogłoszonego na dzień 30 grudnia 2016 roku – 4,4240 PLN/EUR (na dzień 31 grudnia 2015 roku – 4,2615 PLN/EUR)
- poszczególne pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów NBP ogłoszonych na ostatni dzień każdego miesiąca okresu obrotowego od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku – 4,3757 PLN/EUR (dla okresu od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku – 4,1848 PLN/EUR).

GRUPA KAPITAŁOWA TAURON POLSKA ENERGIA S.A.

**OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
I RAPORT Z BADANIA SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON POLSKA ENERGIA S.A.
ZA 2016 ROK**

**GRUPA KAPITAŁOWA
TAURON POLSKA ENERGIA S.A.
KATOWICE, ULICA KS. PIOTRA
ŚCIEGIENNEGO 3**

**SKONSOLIDOWANE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK OBROTOWY 2016**

**WRAZ
Z OPINIĄ BIEGŁEGO REWIDENTA**

**I
RAPORTEM Z BADANIA**

SPIS TREŚCI

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA	3
RAPORT Z BADANIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON POLSKA ENERGIA S.A. ZA ROK OBROTOWY 2016	6
I. INFORMACJE OGÓLNE	6
1. Dane identyfikujące badaną Spółkę Dominującą	6
2. Struktura Grupy Kapitałowej	7
3. Informacje o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za poprzedni rok obrotowy	8
4. Dane identyfikujące podmiot uprawniony oraz kluczowego biegłego rewidenta przeprowadzającego w jego imieniu badanie.....	8
5. Dostępność danych i oświadczenia kierownictwa Spółki Dominującej.....	9
II. SYTUACJA MAJĄTKOWA I FINANSOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ	10
III. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE	11
1. Informacje na temat badanego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	11
2. Dokumentacja konsolidacyjna	11
3. Kompletność i poprawność sporządzenia dodatkowych informacji i objaśnień, skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, skonsolidowanego sprawozdania ze zmian w kapitałach własnych oraz sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.....	12
IV. UWAGI KOŃCOWE.....	13

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ ZA ROK
OBROTOWY 2016**

1. Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej
2. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów
3. Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych
4. Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych
5. Informacje dodatkowe obejmujące informacje o przyjętej polityce rachunkowości oraz inne
informacje objaśniające

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ ZA ROK OBROTOWY 2016

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Dla Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.

Sprawozdanie z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. (zwanej dalej „Grupą Kapitałową”), w której jednostką dominującą jest TAURON Polska Energia S.A. (zwana dalej „Spółką Dominującą”) z siedzibą w Katowicach przy ulicy ks. Piotra Ściegiennego 3. Na sprawozdanie to składają się: skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych oraz skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku oraz informacje dodatkowe obejmujące informacje o przyjętej polityce rachunkowości i inne informacje objaśniające.

Odpowiedzialność kierownika Spółki Dominującej i osób sprawujących nadzór za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd Spółki Dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego i za jego rzetelną prezentację zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Zarząd Spółki Dominującej jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie zawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późniejszymi zmianami), zwaną dalej „Ustawą o rachunkowości”, Zarząd Spółki Dominującej oraz członkowie jej Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Jesteśmy odpowiedzialni za wyrażenie opinii o tym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na podstawie przeprowadzonego przez nas badania.

Badanie przeprowadziliśmy stosownie do postanowień rozdziału 7 Ustawy o rachunkowości oraz zgodnie z Krajowymi Standardami Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętymi uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 roku z późniejszymi zmianami. Standardy te wymagają przestrzegania wymogów etycznych oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać wystarczającą pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Badanie polegało na przeprowadzeniu procedur służących uzyskaniu dowodów badania kwot i ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym od oceny ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem. Dokonując oceny tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę działanie kontroli wewnętrznej w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji przez Spółkę Dominującą skonsolidowanego sprawozdania finansowego w celu zaprojektowania odpowiednich w danych okolicznościach procedur badania, nie zaś wyrażenia opinii o skuteczności kontroli wewnętrznej Spółki Dominującej. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności ustalonych przez Zarząd Spółki Dominującej wartości szacunkowych, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia opinii z badania.

Opinia o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym

Naszym zdaniem, załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- przekazuje rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz jej wynik finansowy i przepływy pieniężne za rok obrotowy od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości Spółki Dominującej,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Grupę Kapitałową przepisami prawa oraz postanowieniami statutu Spółki Dominującej.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie obejmuje sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.

Za sporządzenie sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej zgodnie z Ustawą o rachunkowości oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa jest odpowiedzialny Zarząd Spółki Dominującej. Ponadto Zarząd Spółki Dominującej oraz członkowie jej Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości.

Naszym obowiązkiem było, w związku z przeprowadzonym badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zapoznanie się z treścią sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej i wskazanie czy informacje w nim zawarte uwzględniają postanowienia art. 49 Ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późniejszymi zmianami) i są zgodne z informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Naszym obowiązkiem było także złożenie oświadczenia, czy w świetle naszej wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej istotne zniekształcenia.

Naszym zdaniem informacje zawarte w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej uwzględniają postanowienia art. 49 Ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późniejszymi zmianami) i są zgodne z informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Ponadto, w świetle wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania, nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej istotnych zniekształceń.

Oświadczenie jednostki dominującej o stosowaniu ładu korporacyjnego

W związku z przeprowadzonym badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego, naszym obowiązkiem było również zapoznanie się z oświadczeniem Spółki Dominującej o stosowaniu ładu korporacyjnego stanowiącym wyodrębnioną część sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej. Naszym zdaniem w oświadczeniu tym Spółka Dominująca zawarła informacje wymagane zgodnie z zakresem określonym w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz spółkach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1639 z późniejszymi zmianami) lub regulaminach wydanych na podstawie art. 61 tej ustawy. Informacje te są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Artur Maziarka
Kluczowy biegły rewident
przeprowadzający badanie
nr ewidencyjny 90108

W imieniu Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wpisanego na listę podmiotów uprawnionych prowadzoną przez KRBR pod nr. ewidencyjnym 73:

Artur Maziarka – Wiceprezes Zarządu Deloitte Polska Sp. z o.o. – komplementariusza Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k.

Warszawa, 13 marca 2017 roku

**RAPORT Z BADANIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON POLSKA ENERGIA S.A.
ZA ROK OBROTOWY 2016**

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Dane identyfikujące badaną Spółkę Dominującą

Spółka Dominująca działa pod firmą TAURON Polska Energia S.A. (dalej „Spółka Dominująca”). Siedzibą Spółki Dominującej są Katowice, ul. ks. Piotra Ściegiennego 3.

Spółka Dominująca prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej. Spółka Dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000271562.

Spółka Dominująca działa na podstawie przepisów Kodeksu spółek handlowych.

Kapitał zakładowy Spółki Dominującej według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosił 8.762.747 tys. zł i dzielił się na 1.752.549.394 akcji o wartości nominalnej 5 zł każda.

W skład Zarządu Spółki Dominującej na dzień wydania opinii wchodził:

- Filip Grzegorzczak	- Prezes Zarządu,
- Jarosław Broda	- Wiceprezes Zarządu,
- Kamil Kamiński	- Wiceprezes Zarządu,
- Marek Wadowski	- Wiceprezes Zarządu,
- Piotr Zawistowski	- Wiceprezes Zarządu.

W badanym okresie oraz do dnia wydania opinii wystąpiły następujące zmiany w składzie Zarządu Spółki Dominującej:

- w dniu 8 stycznia 2016 roku Rada Nadzorcza odwołała Panią Annę Striżyk ze stanowiska Wiceprezesa Zarządu,
- w dniu 29 stycznia 2016 roku Rada Nadzorcza powołała Pana Marka Wadowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
- w dniu 14 listopada 2016 roku Rada Nadzorcza odwołała Pana Remigiusza Nowakowskiego ze stanowiska Prezesa Zarządu i powołała na to stanowisko Pana Filipa Grzegorzczaka.

Według stanu na dzień 15 grudnia 2016 roku (data ostatniego Zgromadzenia Akcjonariuszy) wśród akcjonariuszy Spółki Dominującej znajdowali się:

- Skarb Państwa – 30,06 % akcji,
- KGHM Polska Miedź S.A. – 10,39% akcji,
- Nationale Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny – 5,06% akcji,
- pozostali akcjonariusze – 54,49% akcji.

W badanym okresie nie wystąpiły zmiany w strukturze własności kapitału zakładowego Spółki Dominującej.

Po dniu bilansowym nie nastąpiły zmiany w kapitale zakładowym Spółki Dominującej.

Kapitał własny Spółki Dominującej według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosił 16.530.268 tys. zł.

2. Struktura Grupy Kapitałowej

Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym na dzień 31 grudnia 2016 roku objęte zostały następujące spółki:

a) Spółka Dominująca – TAURON Polska Energia S.A.

Przeprowadziliśmy badanie sprawozdania finansowego Spółki Dominującej za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku. W wyniku przeprowadzonego badania wydaliśmy w dniu 13 marca 2017 roku opinię bez zastrzeżeń.

b) Spółki objęte konsolidacją metodą pełną:

Nazwa Spółki	Udział w kapitale (w %)	Podmiot przeprowadzający badanie sprawozdania finansowego i rodzaj wydanej opinii	Dzień bilansowy konsolidowanej jednostki
TAURON Wytwarzanie S.A	100%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
TAURON Ekoenergia Sp. z o.o.	100%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
TAURON Dystrybucja S.A.	99,72%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
TAURON Sprzedaż Sp. z o.o.	100%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
TAURON Czech Energy s.r.o.	100%	COTAX AUDIT s.r.t. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o.	100%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
TAURON Ciepło Sp. z o.o.	100%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
TAURON Obsługa Klienta Sp. z o.o.	100%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. w likwidacji	100%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia z zastrzeżeniem	31 grudnia 2016
TAURON Wydobycie S.A.	100%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia ze zwroćeniem uwagi	31 grudnia 2016
TAURON Sweden Energy AB (publ)	100%	Deloitte AB - do dnia wydania niniejszego raportu nie sporządzono opinii z badania Jednostki.	31 grudnia 2016
TAURON Dystrybucja Pomiary Sp. z o.o.	99,72%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
TAURON Dystrybucja Serwis S.A.	99,72%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
TAURON Serwis Sp. z o.o.	95,61%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
Komfort-Zet Sp. z o.o.	99,72%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
Biomasa Grupa TAURON Sp. z o.o.	100%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016

Nazwa Spółki	Udział w kapitale (w %)	Podmiot przeprowadzający badanie sprawozdania finansowego i rodzaj wydanej opinii	Dzień bilansowy konsolidowanej jednostki
Kopalnia Wapienia Czatkowice Sp. z o.o.	100%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
Marselwind Sp. z o.o.	100%	ATAC Audytorzy i Partnerzy spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – opinia ze zwróceniem uwagi	31 grudnia 2016

c) Spółki objęte konsolidacją metodą praw własności:

Nazwa Spółki	Udział w kapitale (w %)	Podmiot przeprowadzający badanie sprawozdania finansowego i rodzaj wydanej opinii	Dzień bilansowy konsolidowanej jednostki
Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.	50%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia ze zwróceniem uwagi	31 grudnia 2016
Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji	50%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia ze zwróceniem uwagi	31 grudnia 2016
Tameh Holding Sp. z o.o.	50%	Nie wydano	31 marca 2017
Tameh Polska Sp. z o.o.	50%	Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016
Tameh Czech s.r.o	50%	Deloitte Audit s.r.o. – opinia bez zastrzeżeń	31 grudnia 2016

W badanym roku obrotowym Spółka Dominująca włączyła do konsolidacji jednostki TAURON Serwis Sp. z o.o. oraz Komfort-Zet Sp. z o.o. Wpływ tej decyzji został odzwierciedlony w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

3. Informacje o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za poprzedni rok obrotowy

Działalność Grupy Kapitałowej w 2015 roku zamknęła się stratą netto w wysokości 1.804.215 tys. zł. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej za rok obrotowy 2015 podlegało badaniu przez biegłego rewidenta. Badanie zostało przeprowadzone przez podmiot uprawniony Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k. Biegły rewident wydał o tym sprawozdaniu opinię bez zastrzeżeń.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zatwierdzające skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2015 odbyło się w dniu 8 czerwca 2016 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy zostało złożone w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 13 czerwca 2016 roku.

4. Dane identyfikujące podmiot uprawniony oraz kluczowego biegłego rewidenta przeprowadzającego w jego imieniu badanie

Wyboru podmiotu uprawnionego dokonała Rada Nadzorcza. Badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostało przeprowadzone na podstawie umowy z dnia 15 czerwca 2016 roku, zawartej pomiędzy Spółką Dominującą a firmą Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. z siedzibą w Warszawie, al. Jana Pawła II 22, wpisaną na prowadzoną przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod nr 73. W imieniu podmiotu uprawnionego badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostało przeprowadzone pod nadzorem kluczowego biegłego rewidenta

Artura Maziarki (nr ewidencyjny 90108) w siedzibie Spółki Dominującej w dniach od 20 do 24 lutego 2017 roku oraz poza siedzibą Spółki Dominującej do dnia wydania niniejszej opinii.

Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. oraz kluczowy biegły rewident przeprowadzający badanie potwierdzają, iż są uprawnieni do badania sprawozdań finansowych oraz spełniają warunki określone w art. 56 ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1000 z późniejszymi zmianami) do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej.

5. Dostępność danych i oświadczenia kierownictwa Spółki Dominującej

Nie wystąpiły ograniczenia zakresu naszego badania.

Podmiotowi uprawnionemu i kluczowemu biegłemu rewidentowi w trakcie badania udostępniono żądane dokumenty i dane, jak również udzielono wyczerpujących informacji i wyjaśnień, co między innymi zostało potwierdzone pisemnym oświadczeniem Zarządu Spółki Dominującej z dnia 13 marca 2017 roku.

II. SYTUACJA MAJĄTKOWA I FINANSOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ

Poniżej zaprezentowane są podstawowe wielkości ze skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów, skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz wskaźniki finansowe opisujące wynik finansowy Grupy Kapitałowej, jej sytuację finansową i majątkową w porównaniu do analogicznych wielkości za rok ubiegły.

Podstawowe dane finansowe pochodzące ze skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów (w tys. zł)

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Przychody ze sprzedaży	17.646.489	18.264.440
Koszty działalności operacyjnej	(16.829.480)	(20.137.894)
Wynik na działalności operacyjnej	801.522	(1.901.216)
Zysk (strata) netto	370.137	(1.804.215)

Podstawowe dane finansowe pochodzące ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (w tys. zł)

Zapasy	486.120	433.279
Należności od odbiorców	1.894.065	1.830.033
Aktywa obrotowe	4.308.641	3.947.248
Suma aktywów	33.456.894	32.071.433
Kapitał (fundusz) własny	16.679.318	16.048.157
Zobowiązania krótkoterminowe (w tym krótkoterminowe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne)	4.808.857	7.439.326
Zobowiązania wobec dostawców	829.729	790.706
Suma zobowiązań i rezerw	16.777.576	16.023.276

<u>Wskaźniki rentowności i efektywności</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
- rentowność sprzedaży	5%	-10%
- rentowność netto kapitału własnego	2%	-10%
- wskaźnik rotacji majątku	0,53	0,57
- wskaźnik rotacji należności w dniach	38	37
- wskaźnik rotacji zobowiązań w dniach	17	15
- wskaźnik rotacji zapasów w dniach	10	9

Płynność/Kapitał obrotowy netto

- stopa zadłużenia	50%	50%
- stopień pokrycia majątku kapitałem własnym	50%	50%
- kapitał obrotowy netto (w tys. zł)	(500.216)	(3.492.078)
- wskaźnik płynności	0,90	0,53
- wskaźnik podwyższonej płynności	0,79	0,47

Analiza powyższych wielkości i wskaźników wskazuje na wystąpienie w roku 2016 następujących tendencji:

- wzrost wskaźników rentowności sprzedaży i rentowności netto kapitału własnego,
- spadek wskaźnika rotacji majątku,
- wzrost wskaźników rotacji należności, zobowiązań i zapasów,
- brak zmiany w poziomie stopy zadłużenia oraz w poziomie stopnia pokrycia majątku kapitałem własnym,
- spadek deficytu kapitału obrotowego netto,
- wzrost wskaźników płynności.

III. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE

1. Informacje na temat badanego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Badane skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku i obejmuje:

- skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku, które po stronie aktywów oraz po stronie kapitałów własnych i zobowiązań wykazuje sumę 33.456.894 tys. zł,
- skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujące zysk netto w kwocie 370.137 tys. zł oraz całkowity dochód ogółem w kwocie 647.885 tys. zł,
- skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujące zwiększenie kapitału własnego o kwotę 631.161 tys. zł,
- skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujące zwiększenie stanu środków pieniężnych o kwotę 27.018 tys. zł,
- informacje dodatkowe, obejmujące informacje o przyjętej polityce rachunkowości i inne informacje objaśniające.

Badanie objęło okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku i polegało głównie na:

- badaniu prawidłowości i rzetelności przygotowanego przez Zarząd Spółki Dominującej skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- badaniu dokumentacji konsolidacyjnej,
- ocenie prawidłowości zastosowanych w trakcie konsolidacji metod i procedur konsolidacyjnych,
- przeglądzie sporządzonych przez innych biegłych rewidentów opinii i raportów z badania sprawozdań finansowych spółek zależnych i stowarzyszonych podlegających konsolidacji.

2. Dokumentacja konsolidacyjna

Spółka Dominująca przedstawiła dokumentację konsolidacyjną obejmującą:

- sprawozdania finansowe jednostek podporządkowanych dostosowane do zasad (polityki) rachunkowości obowiązujących przy konsolidacji,
- sprawozdania finansowe jednostek podporządkowanych przeliczane na walutę polską,
- wszelkie korekty i wyłączenia dokonywane w celu konsolidacji, niezbędne do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- obliczenia udziałów niedających kontroli,
- obliczenia różnic kursowych z przeliczenia sprawozdań finansowych jednostek podporządkowanych, wyrażonych w walutach obcych.

Konsolidacja sprawozdań Grupy Kapitałowej w odniesieniu do jednostek zależnych została przeprowadzona metodą pełną przez sumowanie w pełnej wysokości wszystkich odpowiednich pozycji sprawozdań finansowych Spółki Dominującej i jednostek zależnych objętych konsolidacją.

W odniesieniu do jednostek stowarzyszonych zastosowano metodę praw własności. Wartość udziału Spółki Dominującej w jednostce stowarzyszonej skorygowano o przypadające na rzecz Spółki Dominującej zwiększenia lub zmniejszenia kapitału własnego jednostki stowarzyszonej, które nastąpiły w ciągu okresu objętego konsolidacją oraz pomniejszono o należne od tych jednostek dywidendy.

Spółka Dominująca sporządzająca sprawozdanie skonsolidowane nie stosowała istotnych uproszczeń i odstępstw od przyjętych zasad konsolidacji w stosunku do kontrolowanych jednostek.

3. Kompletność i poprawność sporządzenia dodatkowych informacji i objaśnień, skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, skonsolidowanego sprawozdania ze zmian w kapitałach własnych oraz sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej

Spółka Dominująca potwierdziła kontynuację działalności przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Istotne zasady wyceny aktywów, kapitałów własnych i zobowiązań, pomiaru wyniku finansowego oraz sposobu sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały opisane w dodatkowych informacjach i objaśnieniach do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Spółka Dominująca sporządziła dodatkowe informacje i objaśnienia w postaci not tabelarycznych do poszczególnych pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów oraz opisów słownych zgodnie z zasadami zawartymi w MSSF.

Spółka Dominująca sporządziła skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych oraz skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych zgodnie z wymaganiami przewidzianymi przez MSSF.

Zarząd Spółki Dominującej sporządził i załączył do skonsolidowanego sprawozdania finansowego sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej w roku obrotowym 2016. Sprawozdanie z działalności zawiera informacje wymagane przez art. 49 ust. 2 Ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późniejszymi zmianami). Dokonaliśmy sprawdzenia tego sprawozdania w zakresie ujawnionych w nim informacji, których bezpośrednim źródłem jest zbadane skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Oświadczenia Zarządu

Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. oraz kluczowy biegły rewident otrzymali od Zarządu Spółki Dominującej pisemne oświadczenie, w którym Zarząd stwierdził, iż Grupa Kapitałowa przestrzegała przepisów prawa.

Artur Maziarka
Kluczowy biegły rewident
przeprowadzający badanie
nr ewidencyjny 90108

W imieniu Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wpisanego na listę podmiotów uprawnionych prowadzoną przez KRBR pod nr. ewidencyjnym 73:

Artur Maziarka – Wiceprezes Zarządu Deloitte Polska Sp. z o.o. – komplementariusza Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k.

Warszawa, 13 marca 2017 roku

GRUPA KAPITAŁOWA TAURON POLSKA ENERGIA S.A.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZGODNE Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI
SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ
ZATWIERDZONYMI PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2016 ROKU**

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	9
INFORMACJE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ ORAZ PODSTAWA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	10
1. Informacje ogólne dotyczące Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. oraz jej jednostki dominującej	10
2. Skład Grupy TAURON oraz wspólne przedsięwzięcia	10
3. Oświadczenie o zgodności	12
4. Kontynuacja działalności	12
5. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji	12
6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	12
7. Nowe standardy i interpretacje	13
8. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	16
9. Istotne zasady (polityka) rachunkowości	18
9.1. Zasady konsolidacji oraz rozliczanie nabycia przedsięwzięć (w tym pod wspólną kontrolą)	18
9.1.1. Konsolidacja	18
9.1.2. Nabycia przedsięwzięć	18
9.1.3. Nabycia przedsięwzięć pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa	18
9.2. Rzeczowe aktywa trwałe	19
9.3. Wartość firmy	19
9.4. Świadczenia pochodzenia energii i prawa do emisji gazów	20
9.5. Pozostałe aktywa niematerialne	20
9.6. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	21
9.7. Koszty finansowania zewnętrznego	21
9.8. Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	21
9.9. Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć	21
9.10. Pozostałe aktywa niefinansowe	22
9.11. Zapasy	22
9.12. Należności od odbiorców	22
9.13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	22
9.14. Kapitał podstawowy	22
9.15. Zobowiązania z tytułu zadłużenia	22
9.16. Pochodne instrumenty finansowe	23
9.17. Rachunkowość zabezpieczeń	23
9.18. Rezerwy na świadczenia pracownicze	23
9.19. Rezerwy na koszty demontażu środków trwałych i rekultywacji terenu	24
9.20. Rezerwa na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów	24
9.20.1. Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii	24
9.20.2. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów ciepłarnianych	25
9.21. Pozostałe rezerwy	25
9.22. Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe	25
9.23. Zobowiązania wobec dostawców, Zobowiązania inwestycyjne oraz Pozostałe zobowiązania finansowe	26
9.24. Należności / Zobowiązania z tytułu podatków i opłat	26
9.25. Podatek dochodowy bieżący oraz odroczony	26
9.26. Przychody ze sprzedaży	26
9.26.1. Przychody ze sprzedaży usług dystrybucji energii elektrycznej w segmencie Dystrybucja	26
9.26.2. Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej, gazu i usług dystrybucyjnych w segmencie Sprzedaż	27
9.26.3. Przychody z hurtowej sprzedaży energii elektrycznej w segmencie Wytwarzanie	28
9.26.4. Przychody ze sprzedaży ciepła w segmencie Wytwarzanie	28
9.26.5. Przychody ze sprzedaży węgla w segmencie Wydobywanie	28

9.27.	Koszt działalności operacyjnej	29
9.28.	Transakcje w walucie obcej oraz przeliczanie na walutę prezentacji działalności zagranicznej	29
9.29.	Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	29
SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI		30
10.	Informacje dotyczące segmentów działalności	30
10.1.	Segmenty operacyjne	31
10.2.	Geograficzne obszary działalności	32
UTRATA WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH		33
11.	Utrata wartości aktywów niefinansowych	33
11.1.	Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych	33
11.2.	Utrata wartości bilansowej wartości firmy	35
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW		38
12.	Przychody ze sprzedaży	38
13.	Koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług	38
13.1.	Koszty według rodzaju	38
13.2.	Koszty świadczeń pracowniczych	39
13.3.	Koszty amortyzacji oraz odpisy aktualizujące	39
14.	Pozostałe przychody i koszty operacyjne	40
15.	Przychody i koszty finansowe	41
16.	Podatek dochodowy	41
16.1.	Obciążenia podatkowe w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	41
16.2.	Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	41
16.3.	Odroczony podatek dochodowy	42
17.	Zysk (strata) przypadająca na jedną akcję	43
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ		44
18.	Rzeczowe aktywa trwałe	44
19.	Wartość firmy	46
20.	Świadectwa energii i prawa do emisji gazów	46
20.1.	Długoterminowe świadectwa energii i prawa do emisji gazów	46
20.2.	Krótkoterminowe świadectwa energii i prawa do emisji gazów	46
20.3.	Bilans praw do emisji dwutlenku węgla w Rejestrze Unii	47
21.	Pozostałe aktywa niematerialne	48
22.	Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	49
23.	Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć	50
24.	Pozostałe aktywa finansowe	51
25.	Pozostałe aktywa niefinansowe	51
25.1.	Długoterminowe pozostałe aktywa niefinansowe	51
25.2.	Krótkoterminowe pozostałe aktywa niefinansowe	52
26.	Zapasy	52
27.	Należności od odbiorców	53
28.	Należności z tytułu podatków i opłat	53
29.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	54
30.	Kapitał podstawowy i pozostałe kapitały	54
30.1.	Kapitał podstawowy	54
30.2.	Prawa akcjonariuszy	55
30.3.	Kapitał zapasowy	55
30.4.	Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	55
30.5.	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	55
30.6.	Udziały niekontrolujące	56
31.	Dywidendy wypłacone	56
32.	Nabycie pod wspólną kontrolą	56
33.	Zobowiązania z tytułu zadłużenia	57
33.1.	Kredyty i pożyczki	58
33.2.	Wyemitowane obligacje	59
33.3.	Leasing finansowy	62

34.	Rezerwy na świadczenia pracownicze	62
34.1.	Rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe	62
34.2.	Rezerwy na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	64
35.	Rezerwy na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałe	65
35.1.	Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych	65
35.2.	Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych	66
35.3.	Rezerwa na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem	66
36.	Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów	67
36.1.	Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii	67
36.2.	Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów	68
37.	Pozostałe rezerwy	68
38.	Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe	70
38.1.	Rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe	70
38.2.	Bierne rozliczenia międzyokresowe	71
39.	Zobowiązania wobec dostawców	71
40.	Zobowiązania inwestycyjne	71
41.	Zobowiązania z tytułu podatków i opłat	72
42.	Pozostałe zobowiązania finansowe	72
43.	Pozostałe zobowiązania niefinansowe krótkoterminowe	72

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH 73

44.	Istotne pozycje skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	73
44.1.	Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	73
44.2.	Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	74
44.3.	Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	74

INSTRUMENTY FINANSOWE I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM 76

45.	Instrumenty finansowe	76
45.1.	Wartość bilansowa i wartość godziwa kategorii i klas instrumentów finansowych	76
45.2.	Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych	78
45.3.	Instrumenty pochodne	79
46.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	80
46.1.	Ryzyko kredytowe	82
46.1.1.	Ryzyko kredytowe związane z należnościami od odbiorców oraz innymi należnościami finansowymi	82
46.1.2.	Ryzyko kredytowe związane ze środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami	83
46.1.3.	Ryzyko kredytowe związane z udzielonymi pożyczkami	83
46.2.	Ryzyko związane z płynnością	83
46.3.	Ryzyko rynkowe	84
46.3.1.	Ryzyko stopy procentowej	84
46.3.2.	Ryzyko walutowe	86
46.3.3.	Ryzyko zmian cen surowców i towarów w odniesieniu do towarowych instrumentów pochodnych	88
46.3.4.	Ryzyko zmian cen jednostek uczestnictwa	89
47.	Ryzyko operacyjne	89

INNE INFORMACJE 90

48.	Zobowiązania warunkowe	90
49.	Zobowiązania i aktywa warunkowe związane z rozliczeniami podatkowymi	92
50.	Zabezpieczenie spłaty zobowiązań	93
51.	Informacja o podmiotach powiązanych	95
51.1.	Transakcje ze wspólnymi przedsięwzięciami	95
51.2.	Transakcje z udziałem spółek Skarbu Państwa	96
51.3.	Wynagrodzenie kadry kierowniczej	97
52.	Leasing operacyjny	97
53.	Zarządzanie kapitałem i finansami	97
54.	Wynagrodzenie biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego	99
55.	Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	99

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015 (dane przekształcone)
Przychody ze sprzedaży	12	17 646 489	18 264 440
Koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług, w tym:	13	(15 717 462)	(19 028 962)
<i>Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych</i>	13.3	(832 092)	(3 594 654)
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		1 929 027	(764 522)
Koszty sprzedaży	13	(459 191)	(489 963)
Koszty ogólnego zarządu	13	(652 827)	(618 969)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	14	(15 487)	(27 762)
Zysk (strata) operacyjna		801 522	(1 901 216)
Udział w zyskach (stratach) wspólnych przedsięwzięć	22	60 040	7 933
Koszty odsetkowe od zadłużenia	15	(259 564)	(279 673)
Pozostałe przychody i koszty finansowe	15	(93 137)	(14 815)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		508 861	(2 187 771)
Podatek dochodowy	16	(138 724)	383 556
Zysk (strata) netto		370 137	(1 804 215)
Wycena instrumentów zabezpieczających	30.5	127 252	85 932
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		9 991	595
Podatek dochodowy	16	(24 178)	(16 327)
Pozostałe całkowite dochody podlegające przeklasyfikowaniu w wynik finansowy		113 065	70 200
Zyski/(straty) aktuarialne	34.1	204 597	64 523
Podatek dochodowy	16	(38 874)	(12 260)
Udział w pozostałych całkowitych dochodach wspólnych przedsięwzięć	22	(1 040)	(387)
Pozostałe całkowite dochody nie podlegające przeklasyfikowaniu w wynik finansowy		164 683	51 876
Pozostałe całkowite dochody netto		277 748	122 076
Łączne całkowite dochody		647 885	(1 682 139)
Zysk (strata) netto przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		367 468	(1 807 317)
Udziałom niekontrolującym		2 669	3 102
Całkowity dochód przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		644 944	(1 685 301)
Udziałom niekontrolującym		2 941	3 162
Zysk (strata) na jedną akcję podstawowy i rozwodniony (w złotych)	17	0,21	(1,03)

Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	Nota	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	18	26 355 189	24 882 817
Wartość firmy	19	40 156	92 059
Świadcstwa energii i prawa do emisji gazów do umorzenia	20.1	126 260	510 840
Pozostałe aktywa niematerialne	21	1 224 427	1 182 765
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	22	461 348	418 127
Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć	23	240 951	221 803
Pozostałe aktywa finansowe	24	227 140	211 215
Pozostałe aktywa niefinansowe	25.1	422 400	550 375
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	16.3	50 382	54 184
		29 148 253	28 124 185
Aktywa obrotowe			
Świadcstwa energii i prawa do emisji gazów do umorzenia	20.2	980 348	805 388
Zapasy	26	486 120	433 279
Należności od odbiorców	27	1 894 065	1 830 033
Należności z tytułu podatków i opłat	28	263 854	228 345
Pozostałe aktywa finansowe	24	94 753	34 334
Pozostałe aktywa niefinansowe	25.2	185 008	233 059
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	29	384 881	364 912
Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży		19 612	17 898
		4 308 641	3 947 248
SUMA AKTYWÓW		33 456 894	32 071 433

Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ – ciąg dalszy

	Nota	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
PASYWA			
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej			
Kapitał podstawowy	30.1	8 762 747	8 762 747
Kapitał zapasowy	30.3	7 823 339	11 277 247
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	30.5	29 660	(73 414)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		9 200	(791)
Zyski zatrzymane/(Niepokryte straty)	30.4	24 320	(3 947 461)
		16 649 266	16 018 328
Udziały niekontrolujące		30 052	29 829
Kapitał własny ogółem		16 679 318	16 048 157
Zobowiązania długoterminowe			
Zobowiązania z tytułu zadłużenia	33	8 759 789	4 924 127
Rezerwy na świadczenia pracownicze	34	1 373 385	1 735 206
Rezerwy na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałe	35	449 310	377 372
Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe	38	554 293	650 364
Zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego	16.3	759 568	795 176
Pozostałe zobowiązania finansowe	42	72 374	101 705
		11 968 719	8 583 950
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu zadłużenia	33	219 740	3 214 520
Zobowiązania wobec dostawców	39	829 729	790 706
Zobowiązania inwestycyjne	40	1 033 804	766 843
Rezerwy na świadczenia pracownicze	34	158 228	172 505
Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów	36	964 821	1 018 134
Pozostałe rezerwy	37	366 456	178 044
Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe	38	267 662	254 337
Zobowiązania z tytułu podatków i opłat	41	410 943	429 649
Pozostałe zobowiązania finansowe	42	256 295	340 666
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	43	301 179	273 922
		4 808 857	7 439 326
Zobowiązania razem		16 777 576	16 023 276
SUMA PASYWÓW		33 456 894	32 071 433

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH

	Nota	Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej					Razem	Udziały niekontrolujące	Razem kapitał własny
		Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Zyski zatrzymane/ (Niepokryte straty)			
Stan na 1 stycznia 2015 roku		8 762 747	10 393 686	(143 019)	(1 386)	(1 045 580)	17 966 448	30 116	17 996 564
Dywidenda	30.6, 31	-	-	-	-	(262 882)	(262 882)	(2 787)	(265 669)
Pozostałe transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	30.6	-	-	-	-	63	63	(662)	(599)
Podział zysków z lat ubiegłych		-	883 561	-	-	(883 561)	-	-	-
Transakcje z właścicielami		-	883 561	-	-	(1 146 380)	(262 819)	(3 449)	(266 268)
Zysk (strata) netto		-	-	-	-	(1 807 317)	(1 807 317)	3 102	(1 804 215)
Pozostałe całkowite dochody		-	-	69 605	595	51 816	122 016	60	122 076
Łączne całkowite dochody		-	-	69 605	595	(1 755 501)	(1 685 301)	3 162	(1 682 139)
Stan na 31 grudnia 2015		8 762 747	11 277 247	(73 414)	(791)	(3 947 461)	16 018 328	29 829	16 048 157
Dywidenda	30.6, 31	-	-	-	-	-	-	(3 043)	(3 043)
Rozliczenie nabycia ZCP Brzeszcze	32	-	-	-	-	(14 041)	(14 041)	-	(14 041)
Pozostałe transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	30.6	-	-	-	-	35	35	325	360
Pokrycie straty z lat ubiegłych	30.3	-	(3 453 908)	-	-	3 453 908	-	-	-
Transakcje z właścicielami		-	(3 453 908)	-	-	3 439 902	(14 006)	(2 718)	(16 724)
Zysk (strata) netto		-	-	-	-	367 468	367 468	2 669	370 137
Pozostałe całkowite dochody		-	-	103 074	9 991	164 411	277 476	272	277 748
Łączne całkowite dochody		-	-	103 074	9 991	531 879	644 944	2 941	647 885
Stan na 31 grudnia 2016		8 762 747	7 823 339	29 660	9 200	24 320	16 649 266	30 052	16 679 318

Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		508 861	(2 187 771)
Udział w (zyskach)/stratach wspólnych przedsięwzięć		(60 040)	(7 933)
Amortyzacja		1 668 726	1 832 780
Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych i wartości firmy	44.1	867 109	3 595 895
Odsetki i prowizje		249 719	273 502
Pozostałe korekty zysku przed opodatkowaniem		(2 703)	329
Zmiana stanu kapitału obrotowego	44.1	227 335	(7 628)
Podatek dochodowy zapłacony	44.1	(394 792)	(111 716)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		3 064 215	3 387 458
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	44.2	(3 516 296)	(3 973 510)
Zwrot pomocy publicznej	44.2	(131 077)	-
Nabycie aktywów finansowych	44.2	(36 621)	(29 067)
Udzielenie pożyczek	44.2	(23 575)	(26 100)
Razem płatności		(3 707 569)	(4 028 677)
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		33 260	36 554
Spłata udzielonych pożyczek		-	14 500
Wykup dłużnych papierów wartościowych		-	21 732
Dywidendy otrzymane	44.2	29 728	4 684
Pozostałe wpływy		17 123	9 085
Razem wpływy		80 111	86 555
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(3 627 458)	(3 942 122)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wykup dłużnych papierów wartościowych	44.3	(3 300 000)	(450 000)
Spłata pożyczek/kredytów	44.3	(140 331)	(140 585)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej		-	(262 882)
Odsetki zapłacone	44.3	(255 116)	(276 305)
Pozostałe płatności		(29 697)	(44 059)
Razem płatności		(3 725 144)	(1 173 831)
Emisja dłużnych papierów wartościowych	44.3	4 284 607	310 000
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów/pożyczek		914	295 000
Otrzymane dotacje		29 884	43 139
Razem wpływy		4 315 405	648 139
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		590 261	(525 692)
Zwiększenie/ (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		27 018	(1 080 356)
Różnice kursowe netto		1 283	1 169
Środki pieniężne na początek okresu	29	327 715	1 408 071
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym:	29	354 733	327 715
o ograniczonej możliwości dysponowania	29	144 404	206 254

Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

INFORMACJE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ ORAZ PODSTAWA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Informacje ogólne dotyczące Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. oraz jej jednostki dominującej

Grupa Kapitałowa TAURON Polska Energia S.A. („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”, „Grupa TAURON”) składa się z TAURON Polska Energia S.A. („jednostka dominująca”, „Spółka”, „Spółka dominująca”) i jej spółek zależnych. TAURON Polska Energia S.A., mająca siedzibę w Katowicach przy ul. ks. Piotra Ściegiennego 3, prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej, zawiązanej aktem notarialnym w dniu 6 grudnia 2006 roku. Do dnia 16 listopada 2007 roku Spółka działała pod firmą Energetyka Południe S.A.

Jednostka dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy, Katowice-Wschód Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000271562. Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 240524697.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony. Działalność prowadzona jest na podstawie odpowiednich koncesji przyznanych poszczególnym jednostkom wchodzącym w skład Grupy.

Podstawowy przedmiot działalności Grupy TAURON odzwierciedla podział na segmenty: Wydobycie, Wytwarzanie, Dystrybucja, Sprzedaż oraz działalność pozostała, o czym szerzej w nocie 10 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 13 marca 2017 roku.

Skład Zarządu

W skład Zarządu na dzień 31 grudnia 2016 roku wchodził:

- Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu,
- Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu,
- Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu,
- Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu,
- Piotr Zawistowski – Wiceprezes Zarządu.

Na dzień zatwierdzenia do publikacji niniejszego sprawozdania finansowego skład Zarządu nie uległ zmianie.

W skład Zarządu na dzień 31 grudnia 2015 roku wchodził:

- Remigiusz Nowakowski – Prezes Zarządu,
- Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu,
- Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu,
- Anna Striżyk – Wiceprezes Zarządu,
- Piotr Zawistowski – Wiceprezes Zarządu.

Zmiany składu Zarządu w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku zostały opisane w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku w punkcie 6.11.1.

2. Skład Grupy TAURON oraz wspólne przedsięwzięcia

Na dzień 31 grudnia 2016 roku TAURON Polska Energia S.A. posiadała bezpośrednio i pośrednio udziały i akcje w następujących istotnych spółkach zależnych:

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Segment operacyjny	Udział TAURON Polska Energia S.A. w kapitale i organie stanowiącym spółki
1	TAURON Wydobywanie S.A. ¹	Jaworzno	Wydobywanie	100,00%
2	TAURON Wytwarzanie S.A.	Jaworzno	Wytwarzanie	100,00%
3	TAURON Ekoenergia Sp. z o.o.	Jelenia Góra	Wytwarzanie	100,00%
4	Marselwind Sp. z o.o.	Katowice	Wytwarzanie	100,00%
5	TAURON Ciepło Sp. z o.o.	Katowice	Wytwarzanie	100,00%
6	TAURON Serwis Sp. z o.o. ²	Katowice	Wytwarzanie	95,61%
7	TAURON Dystrybucja S.A.	Kraków	Dystrybucja	99,72%
8	TAURON Dystrybucja Serwis S.A. ³	Wrocław	Dystrybucja	99,72%
9	TAURON Dystrybucja Pomiary Sp. z o.o. ³	Tarnów	Dystrybucja	99,72%
10	TAURON Sprzedaż Sp. z o.o.	Kraków	Sprzedaż	100,00%
11	TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o.	Gliwice	Sprzedaż	100,00%
12	TAURON Czech Energy s.r.o.	Ostrawa, Republika Czeska	Sprzedaż	100,00%
13	TAURON Obsługa Klienta Sp. z o.o.	Wrocław	Pozostałe	100,00%
14	Kopalnia Wapienia Czatkowice Sp. z o.o.	Krzeszowice	Pozostałe	100,00%
15	Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. w likwidacji ⁴	Warszawa	Pozostałe	100,00%
16	TAURON Sweden Energy AB (publ)	Sztokholm, Szwecja	Pozostałe	100,00%
17	Biomasa Grupa TAURON Sp. z o.o.	Stalowa Wola	Pozostałe	100,00%
18	KOMFORT-ZET Sp. z o.o. ³	Tarnów	Pozostałe	99,72%

¹ W dniu 1 grudnia 2016 roku zostało zarejestrowane połączenie spółek TAURON Wydobywanie S.A. oraz Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. o czym szerzej w nocy 32 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² W dniu 2 listopada 2016 roku zostało zarejestrowane połączenie spółek TAURON Serwis Sp. z o.o. z TAURON Wytwarzanie Serwis Sp. z o.o.

³ Udział w TAURON Dystrybucja Serwis S.A., TAURON Dystrybucja Pomiary Sp. z o.o. oraz KOMFORT-ZET Sp. z o.o. posiadany jest przez TAURON Polska Energia S.A. w sposób pośredni poprzez spółkę zależną TAURON Dystrybucja S.A. TAURON Polska Energia S.A. jest użytkownikiem udziałów/akcji spółek TAURON Dystrybucja Serwis S.A. oraz TAURON Dystrybucja Pomiary Sp. z o.o.

⁴ W dniu 8 marca 2017 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. w likwidacji podjęło uchwałę o uchyleniu likwidacji spółki.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku TAURON Polska Energia S.A. posiadała także udział pośredni i bezpośredni w następujących istotnych spółkach współzależnych, które w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wyceniane są metodą praw własności:

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Segment operacyjny	Udział TAURON Polska Energia S.A. w kapitale i organie stanowiącym spółki
1	Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. ¹	Stalowa Wola	Wytwarzanie	50,00%
2	Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji ¹	Kędzierzyn Koźle	Wytwarzanie	50,00%
3	TAMEH HOLDING Sp. z o.o. ²	Dąbrowa Górnicza	Wytwarzanie	50,00%
4	TAMEH POLSKA Sp. z o.o. ²	Dąbrowa Górnicza	Wytwarzanie	50,00%
5	TAMEH Czech s.r.o. ²	Ostrawa, Republika Czeska	Wytwarzanie	50,00%

¹ Udział w Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. oraz Elektrowni Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji posiadany jest przez TAURON Polska Energia S.A. w sposób pośredni poprzez spółkę zależną TAURON Wytwarzanie S.A.

² Spółki tworzą grupę kapitałową. TAURON Polska Energia S.A. posiada bezpośredni udział w kapitale i organie stanowiącym spółki TAMEH HOLDING Sp. z o.o., która posiada 100% udział w kapitale i organie stanowiącym TAMEH POLSKA Sp. z o.o. oraz TAMEH Czech s.r.o.

3. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską („UE”).

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej.

Spółki Grupy oraz jednostka dominująca prowadzą swoje księgi rachunkowe i sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez UE, z wyjątkiem KOMFORT-ZET Sp. z o.o., która prowadzi swoje księgi rachunkowe i sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z Ustawą o rachunkowości oraz TAURON Czech Energy s.r.o. i TAURON Sweden Energy AB (publ), które prowadzą swoje księgi rachunkowe oraz sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z zasadami rachunkowości obowiązującymi odpowiednio w Republice Czeskiej i w Szwecji.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy wprowadzone w celu doprowadzenia niniejszego sprawozdania skonsolidowanego do zgodności z MSSF zatwierdzonymi przez UE.

4. Kontynuacja działalności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

5. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i spółek zależnych, z wyjątkiem TAURON Czech Energy s.r.o. oraz TAURON Sweden Energy AB (publ) objętych niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym oraz walutą prezentacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski. Walutą funkcjonalną TAURON Czech Energy s.r.o. jest korona czeska („CZK”), a walutą funkcjonalną TAURON Sweden Energy AB (publ) jest euro („EUR”). Pozycje sprawozdań finansowych TAURON Czech Energy s.r.o. oraz TAURON Sweden Energy AB (publ) są przeliczane przy użyciu odpowiednich kursów wymiany na walutę prezentacji Grupy TAURON.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach PLN.

6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

W procesie stosowania polityki rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa, który wpływa na wielkości wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, w tym w dodatkowych notach objaśniających. Założenia tych szacunków opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu odnośnie bieżących i przyszłych działań i zdarzeń w poszczególnych obszarach. W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym nie miały miejsca istotne zmiany wielkości szacunkowych oraz metodologii dokonywania szacunków, które miałyby wpływ na okres bieżący lub na okresy przyszłe, inne niż te przedstawione poniżej lub opisane w dalszej części niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Poniżej przedstawiono pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań. Szczegółowe informacje na temat przyjętych założeń zostały przedstawione w odpowiednich notach niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak wskazano w tabeli poniżej.

Pozycja	Wartość pozycji, której dotyczy szacunek		Opis polityki rachunkowości	Szczegóły dotyczące przyjętych założeń i kalkulacji istotnego szacunku
	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015		
Rzeczowe aktywa trwałe	26 355 189	24 882 817	nota 9.2 nota 9.6	<ul style="list-style-type: none"> W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku w wyniku przeprowadzonych testów na utratę wartości Grupa utworzyła odpisy z tytułu utraty wartości dotyczące rzeczowych aktywów trwałych w łącznej wysokości 1 942 937 tysięcy złotych oraz rozwiązała odpis w wysokości 1 208 245 tysięcy złotych. nota 18
Wartość firmy	40 156	92 059	nota 9.3 nota 9.6	<ul style="list-style-type: none"> W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa ujęła odpis z tytułu utraty wartości dotyczący wartości firmy w wysokości 51 903 tysiące złotych będący wynikiem testu na utratę wartości przeprowadzonego na dzień 30 czerwca 2016 roku. Testy przeprowadzone na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wykazały konieczności odpisania wartości firmy. nota 19
Rezerwa na świadczenia pracownicze	1 531 613	1 907 711	nota 9.18	<ul style="list-style-type: none"> Opis przyjętych założeń aktuarialnych oraz metodologii wyceny. nota 34
Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów	209 736	153 083	nota 9.20	<ul style="list-style-type: none"> Sposób kalkulacji rezerwy. nota 36
Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii	755 085	865 051	nota 9.20	<ul style="list-style-type: none"> Sposób kalkulacji rezerwy. nota 36
Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych	146 885	111 675	nota 9.19	<ul style="list-style-type: none"> Sposób kalkulacji rezerwy. nota 35
Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych	115 302	101 244	nota 9.19	<ul style="list-style-type: none"> Sposób kalkulacji rezerwy. nota 35
Rezerwa na umowy rodzące obciążenia	198 844	182 877	nota 9.21	<ul style="list-style-type: none"> Sposób kalkulacji rezerwy. nota 35
Zarachowane przychody ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych w segmencie Sprzedaż	15 573 358	16 284 291	nota 9.26	<ul style="list-style-type: none"> Doszacowanie przychodów z tego tytułu na dzień bilansowy w wysokości 353 065 tysięcy złotych. nota 12
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	957 118	936 795	nota 9.25	<ul style="list-style-type: none"> Realizowalność aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. nota 16.3
Pochodne instrumenty finansowe:				
Aktywa	56 417	5 684	nota 9.16	<ul style="list-style-type: none"> Wycena wartości godziwej. nota 45.3
Zobowiązania	560	112 109		
Należności od odbiorców	1 894 065	1 830 033	nota 9.12	<ul style="list-style-type: none"> Odpis aktualizujący – na dzień bilansowy odpisy aktualizujące należności od odbiorców wyniosły 205 647 tysięcy złotych. nota 27

7. Nowe standardy i interpretacje

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, zmiany do standardu lub interpretacji, które zostały opublikowane, lecz nie weszły dotychczas w życie.

- Standardy wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) zatwierdzone przez Unię Europejską („UE”), które nie weszły jeszcze w życie**

W ocenie Zarządu następujące nowe standardy mogą mieć istotny wpływ na stosowaną dotychczas politykę rachunkowości:

MSSF 9 Instrumenty finansowe

Data wejścia w życie w UE – okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2018 lub po tej dacie.

Główne zmiany wprowadzane przez MSSF 9 Instrumenty finansowe:

- zmiana zasad klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych, dla których podstawę stanowi model biznesowy stosowany do zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyka umownych przepływów pieniężnych.

Dotychczasowe cztery kategorie aktywów finansowych określone w MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* zastąpione zostaną przez dwie kategorie: amortyzowany koszt i wartość godziwa;

- wprowadzenie nowego modelu oceny utraty wartości opartego o oczekiwane straty kredytowe;
- zmodyfikowany model rachunkowości zabezpieczeń.

Wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zmiana zasad klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych spowoduje zmianę klasyfikacji aktywów finansowych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy, jednak bez istotnego wpływu na wycenę oraz wynik finansowy i kapitały Grupy. Analiza posiadanych przez Grupę na dzień 31 grudnia 2016 roku aktywów finansowych wykazała, że przy założeniu utrzymania aktywów finansowych o podobnych charakterystykach na moment wejścia w życie MSSF 9 *Instrumenty finansowe* zmiana klasyfikacji nie wpłynie istotnie na zmianę wyceny i tym samym na wynik finansowy i kapitały Grupy. Instrumenty klasyfikowane obecnie do kategorii pożyczek i należności spełniają warunki klasyfikacji do aktywów wycenianych według amortyzowanego kosztu, więc zmiana nie spowoduje zmiany zasad wyceny. Grupa nie posiada aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności. Aktywa finansowe z pozostałych kategorii wyceniane w wartości godziwej zgodnie z MSSF 9 stanowią aktywa wyceniane w wartości godziwej.

Wspomniane wyniki analizy nie obejmują udziałów i akcji posiadanych przez Grupę w spółkach nienotowanych na aktywnych rynkach, które ze względu na brak możliwości wiarygodnej wyceny wyceniane są obecnie w cenie nabycia pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Analiza wpływu MSSF 9 *Instrumenty finansowe* na skonsolidowane sprawozdanie finansowe odnośnie tej grupy aktywów nie została jeszcze zakończona.

Odnosnie oczekiwanych strat kredytowych Grupa jest w trakcie przeprowadzania analizy w stosunku do należności od odbiorców spółek z segmentu Sprzedaż. Ta klasa instrumentów finansowych stanowi najistotniejszą pozycję aktywów finansowych Grupy. Należności zostały pogrupowane według grup klientów, które na podstawie danych historycznych wykazują istotne różnice dotyczące strat kredytowych, a następnie dla każdej grupy ustalono współczynniki tworzenia odpisów, przy uwzględnieniu wpływu dostępnych informacji dotyczących przyszłości na wskaźniki historyczne.

Wstępna analiza wskazuje, że zastosowanie MSSF 9 nie powinno mieć istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiada instrumenty zabezpieczające zmienność przepływów pieniężnych związanych z wyemitowanymi obligacjami z tytułu ryzyka stopy procentowej. Wspomniane instrumenty IRS objęte są rachunkowością zabezpieczeń. Nie oczekuje się, aby wejście w życie MSSF 9 *Instrumenty finansowe* wpłynęło istotnie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy w odniesieniu do stosowanej rachunkowości zabezpieczeń.

MSSF 15 *Przychody z umów z klientami*

Data wejścia w życie w UE – okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2018 lub po tej dacie.

Standard ten określa, w jaki sposób i kiedy ujmuje się przychody, jak i wymaga dostarczenia bardziej szczegółowych ujawnień. Standard zastępuje MSR 18 *Przychody*, MSR 11 *Umowy o usługę budowlaną* oraz wiele interpretacji związanych z ujmowaniem przychodów.

Wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Grupa jest w trakcie przeprowadzania analizy umów z klientami w pięciu krokach, które są niezbędne z punktu widzenia prawidłowego ustalenia przychodów zgodnie z MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* – od identyfikacji umowy (lub ich grup), przez wskazanie pojedynczych zobowiązań i ustalenie cen, przyporządkowanie ich do poszczególnych zobowiązań i rozpoznanie przychodu. Nowy standard wymaga ujawniania w sprawozdaniach finansowych znacznie większej ilości informacji o sprzedaży i przychodach. Ocena wpływu MSSF 15 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe z uwagi na duży zakres zmian jest przedmiotem dalszej analizy. Istnieje prawdopodobieństwo, iż nowe wytyczne MSSF 15 mogą spowodować konieczność zmiany systemów.

Wstępna analiza wpływu MSSF 15 na dotychczasowe zasady rachunkowości wykazała, iż zmienia on sposób rozliczenia umów z klientami, w szczególności, gdy w ramach jednej umowy świadczone są usługi i dostarczane są towary, co w przypadku Grupy może mieć istotne znaczenie w segmencie Sprzedaży. Chodzi tu w głównej mierze o umowy sprzedaży energii elektrycznej i gazu, w których klientom w ramach ceny sprzedaży energii i gazu oferowane są dodatkowe usługi lub sprzęt. Usługi te w Grupie będą obejmować m.in. zapewnienie klientom pomocy elektryka bądź serwisanta w przypadku awarii elektrycznej lub gazowej. Kolejnym aspektem, który podlega analizie jest kwestia opłat za tzw. gwarancję ceny w umowach sprzedaży, która daje klientowi możliwość zagwarantowania

sobie niezmienności ceny usługi przez określony okres, a która to korzyść ma odzwierciedlenie w cenie płaconej przez klienta. Zgodnie z założeniami nowego standardu grupa jest zobowiązana do osobnego ujęcia każdego możliwego do identyfikacji zobowiązania do wykonania świadczeń, a co za tym idzie do alokacji ceny transakcyjnej do tych zobowiązań. Grupa analizuje obecnie posiadane zobowiązania umowne w celu identyfikacji pojedynczych zobowiązań i przypisania do nich cen transakcyjnych.

Dodatkowo w segmencie Dystrybucja Grupa dokonuje analizy w świetle zapisów MSSF 15 umów będących podstawą ujęcia przychodów z przyłączenia nowych odbiorców oraz umów o dostarczanie usług dystrybucyjnych i kompleksowych, w kontekście wymaganej przez standard identyfikacji odrębności powyższych usług. W tym celu Grupa analizuje umowy pod kątem m.in. źródeł prawa będących podstawą świadczenia powyższych usług, nałożonych na spółkę obowiązków prawnych w zakresie przyłączenia nowych odbiorców, dowolności w zakresie kształtowania cen usług, powiązania i wzajemnej zależności wynagrodzenia otrzymywanego za świadczenie powyższych usług, możliwości zawarcia obu świadczeń w ramach jednej umowy oraz uprawnień klienta, który zawarł umowy: umowę o przyłączenie i umowę dystrybucji/kompleksową do rezygnacji z zakupu usług dystrybucyjnych/kompleksowych.

- **Standardy wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, zmiany do standardów oraz interpretacje, które nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską i nie weszły jeszcze w życie**

W ocenie Zarządu następujący standard może mieć istotny wpływ na stosowaną dotychczas politykę rachunkowości:

MSSF 16 *Leasing*

Data wejścia w życie według standardu, niezatwierdzone przez UE – okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2019 lub po tej dacie.

Zgodnie z MSSF 16 *Leasing* leasingobiorca ujmuje prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania składnika aktywów jest traktowane podobnie jak inne aktywa niefinansowe i odpowiednio amortyzowane. Zobowiązania z tytułu leasingu wycenia się początkowo w wartości bieżącej opłat leasingowych płatnych w okresie leasingu, zdyskontowanej o stopę zawartą w leasingu, jeżeli jej ustalenie nie jest trudne. Jeżeli nie można łatwo określić tej stopy, leasingobiorca stosuje krańcową stopę procentową. W odniesieniu do klasyfikacji leasingu u leasingodawców, przeprowadza się ją tak samo jak zgodnie z MSR 17 *Leasing* – tj. jako leasing operacyjny lub finansowy. U leasingodawcy leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania odnośnych aktywów. W przeciwnym przypadku leasing jest klasyfikowany jako leasing operacyjny. W leasingu finansowym leasingodawca rozpoznaje przychody finansowe przez okres leasingu, w oparciu o stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji netto. Leasingodawca ujmuje płatności leasingu operacyjnego w przychody liniowo lub w inny systematyczny sposób, jeśli lepiej odzwierciedla wzór otrzymywania korzyści z wykorzystania odnośnych aktywów.

Wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Wstępna analiza wpływu MSSF 16 *Leasing* na stosowane zasady rachunkowości wykazała, iż dla Grupy istotna będzie zmiana polegająca na konieczności ujęcia w sprawozdaniu finansowym składników aktywów i zobowiązań z tytułu leasingu w przypadku umów leasingu obecnie klasyfikowanych jako leasing operacyjny. Grupa planuje przeprowadzić analizę wszystkich zawartych umów leasingu celem identyfikacji tych, które będą wymagały rozpoznania aktywów i zobowiązań w sprawozdaniu finansowym. Ze względu na odległy termin wejścia w życie MSSF 16 *Leasing*, który jeszcze nie został zatwierdzony przez UE, na dzień zatwierdzenia do publikacji sprawozdania finansowego Grupa nie przeprowadziła jeszcze analiz pozwalających określić wpływ planowanych zmian na sprawozdanie finansowe. Taka analiza zostanie przeprowadzona w terminie późniejszym.

W ocenie Zarządu następujące standardy, zmiany do standardów i interpretacja nie spowodują istotnego wpływu na stosowaną dotychczas politykę rachunkowości:

Standard	Data wejścia w życie według standardu, niezatwierdzone przez UE (okresy roczne rozpoczynające się dnia lub po tej dacie)
MSSF 14 <i>Odroczone salda z regulowanej działalności</i>	1 stycznia 2016*
Zmiany do MSSF 10 <i>Skonsolidowane sprawozdania finansowe</i> oraz MSR 28 <i>Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem</i> oraz późniejsze zmiany	data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności
Zmiany do MSR 12 <i>Podatek dochodowy – Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat</i>	1 stycznia 2017
Zmiany do MSR 7 <i>Sprawozdanie z przepływów pieniężnych – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień</i> . Zmiany doprecyzowujące MSR 7 mają na celu poprawę informacji przekazywanych na rzecz użytkowników sprawozdań finansowych o działalności finansowej jednostki.	1 stycznia 2017
Zmiany do MSSF 2 <i>Płatności na bazie akcji: Klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji</i>	1 stycznia 2018
Zmiany do MSSF 4 <i>Umowy ubezpieczeniowe – Zastosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe</i> wraz z MSSF 4 <i>Instrumenty ubezpieczeniowe</i>	1 stycznia 2018 lub w momencie zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy
Zmiany do różnych standardów <i>Poprawki do MSSF (cykl 2014–2016)</i> :	
MSSF 12 <i>Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach</i>	1 stycznia 2017
MSSF 1 <i>Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy</i>	1 stycznia 2018
MSR 28 <i>Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach</i>	1 stycznia 2018
Interpretacja KIMSF 22 <i>Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe</i>	1 stycznia 2018
Zmiany do MSR 40 <i>Nieruchomości inwestycyjne – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych</i>	1 stycznia 2018

* Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14.

Poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje również rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

8. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku, z wyjątkiem zastosowania zmian do standardów wymienionych poniżej, oraz zmiany prezentacji wyników związanych z obrotem uprawnieniami do emisji nabywanymi z przeznaczeniem do sprzedaży i realizacji zysku z tytułu wahań cen rynkowych oraz wyników dotyczących pochodnych towarowych instrumentów finansowych.

W ocenie Zarządu wprowadzenie następujących zmian do standardów nie miało istotnego wpływu na stosowaną dotychczas politykę rachunkowości:

Standard	Data wejścia w życie w UE (okresy roczne rozpoczynające się dnia lub po tej dacie)
Zmiany do MSR 19 Świadczenia pracownicze – Programy określonych świadczeń: składki pracownicze	1 lutego 2015
Zmiany do różnych standardów – Poprawki do MSSF (cykl 2010–2012)	1 lutego 2015
Zmiany do MSSF 11 Wspólne ustalenia umowne: Rozliczanie nabycia udziałów we wspólnych działaniach.	1 stycznia 2016
Zmiany do MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień	1 stycznia 2016
Zmiany do MSR 16 Rzeczowe aktywa trwałe oraz MSR 38 Aktywa niematerialne: Wyjaśnienia na temat akceptowalnych metod amortyzacyjnych	1 stycznia 2016
Zmiany do MSR 16 Rzeczowe aktywa trwałe oraz MSR 41 Rolnictwo: uprawy roślinne	1 stycznia 2016
Zmiany do MSR 27 Jednostkowe sprawozdania finansowe: Metoda praw własności w jednostkowych sprawozdaniach finansowych	1 stycznia 2016
Zmiany do różnych standardów Poprawki do MSSF (cykl 2012–2014)	1 stycznia 2016
Zmiany do MSSF 10 Skonsolidowane sprawozdania finansowe, MSSF 12 Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach oraz MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach – Jednostki inwestycyjne: zastosowanie zwolnienia z konsolidacji	1 stycznia 2016

Zmiana prezentacyjna

Grupa zdecydowała o zmianie prezentacji w sprawozdaniach finansowych wyników na transakcjach terminowych – pochodnych towarowych instrumentach finansowych objętych zakresem MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* oraz wyników na obrocie uprawnieniami do emisji nabywanymi z przeznaczeniem do sprzedaży i realizacji w krótkim terminie zysku wynikającego ze zmienności cen rynkowych.

Poprzednio wyniki na pochodnych towarowych instrumentach finansowych ujmowane były w działalności finansowej. Ze względu na powiązanie tych wyników z działalnością operacyjną w zakresie obrotu towarami oraz celem ujęcia wyników na działalności tradingowej w jednym miejscu sprawozdania z całkowitych dochodów i ograniczenia zmienności wyniku finansowego w różnych częściach sprawozdania z całkowitych dochodów, tj. działalności operacyjnej i finansowej, Zarząd Spółki zdecydował o zmianie prezentacji.

Obecnie łączny wynik na uprawnieniach do emisji zanieczyszczeń, nabywanych z przeznaczeniem do sprzedaży i realizacji zysku wynikającego ze zmienności cen rynkowych, obejmujący łączny wynik z tytułu:

- obrotu zapasami praw do emisji gazów cieplarnianych zaklasyfikowanymi do portfela tradingowego,
- zmiany wyceny do wartości godziwej zapasów uprawnień do emisji gazów cieplarnianych zaklasyfikowanych do portfela tradingowego,
- zmiany wyceny oraz wyników z tytułu realizacji pochodnych towarowych instrumentów finansowych objętych zakresem MSR 39, dotyczących zakupu i sprzedaży uprawnień do emisji gazów cieplarnianych

prezentowany jest w przychodach ze sprzedaży towarów (zysk) lub w kosztach sprzedanych towarów (strata).

Koszty opłat i prowizji związanych z powyższymi transakcjami ujmowane są również odpowiednio w działalności operacyjnej.

W przychodach lub kosztach operacyjnych ujmowany jest również zysk (strata) z tytułu zmiany wyceny oraz realizacji pochodnych towarowych instrumentów finansowych objętych zakresem MSR 39, dotyczących zakupu i sprzedaży pozostałych towarów.

W ocenie Zarządu wprowadzenie powyższych zmian w zakresie łącznej prezentacji wyników danej strategii tradingowej w działalności operacyjnej w sposób bardziej właściwy odzwierciedla działania Spółki w zakresie obrotu towarami i instrumentami pochodnymi z nimi powiązanymi.

Wpływ opisanej powyżej zmiany prezentacyjnej na skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku prezentuje poniższa tabela. Zmiana nie wpłynęła na wynik finansowy Grupy.

	Rok zakończony 31 grudnia 2015 (dane zatwierdzone)	Zmiana prezentacji wyników na obrocie uprawnieniami do emisji oraz na towarowych pochodnych instrumentach finansowych	Rok zakończony 31 grudnia 2015 (dane przekształcone)
Przychody ze sprzedaży	18 375 224	(110 784)	18 264 440
Koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług	(19 140 775)	111 813	(19 028 962)
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	(765 551)	1 029	(764 522)
Koszty sprzedaży	(488 859)	(1 104)	(489 963)
Zysk (strata) operacyjna	(1 901 141)	(75)	(1 901 216)
Pozostałe przychody i koszty finansowe	(14 890)	75	(14 815)
Zysk (strata) netto	(1 804 215)	-	(1 804 215)

9. Istotne zasady (polityka) rachunkowości

9.1. Zasady konsolidacji oraz rozliczanie nabycia przedsięwzięć (w tym pod wspólną kontrolą)

9.1.1. Konsolidacja

Za jednostki zależne uznaje się te jednostki, w odniesieniu do których jednostka dominująca, bezpośrednio lub pośrednio poprzez swoje jednostki zależne sprawuje kontrolę.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji metodą pełną od dnia objęcia kontroli do dnia utraty kontroli. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości. Salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski i straty (jeżeli nie wskazują na utratę wartości) wynikające z transakcji w ramach Grupy są eliminowane.

9.1.2. Nabycia przedsięwzięć

Objęcie kontroli nad przedsięwzięciem rozlicza się metodą przejęcia. Na dzień przejęcia jednostka przejmująca ujmuje możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa oraz przejęte zobowiązania i wycenia w ich wartościach godziwych.

Nadwyżka sumy przekazanej zapłaty za przejęcie, kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej na dzień przejęcia uprzednio posiadanego udziału w jednostce przejmowanej, nad kwotą netto ustalonej na dzień przejęcia wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań stanowi wartość firmy (zasady rachunkowości dotyczące wartości firmy przedstawiono w nocie 9.3).

9.1.3. Nabycia przedsięwzięć pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa

Nota 32

Transakcje połączenia jednostek gospodarczych znajdujących się pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa (tj. podmioty łączące się były zarówno przed, jak i po transakcji kontrolowane przez Skarb Państwa) rozliczane są metodą łączenia udziałów na zasadach opisanych poniżej.

Sprawozdanie finansowe po połączeniu odzwierciedla fakt ciągłości wspólnej kontroli oraz nie odzwierciedla zmian wartości aktywów netto do wartości godziwych (lub też rozpoznania nowych aktywów) lub wyceny wartości firmy, ponieważ żaden z łączących się podmiotów nie jest w istocie nabywany. Sprawozdanie przygotowywane jest tak, jakby łączące się podmioty były połączone ze sobą od dnia objęcia ich wspólną kontrolą.

Rozliczając połączenie jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa, w celu ustalenia wartości aktywów i zobowiązań w przejmowanej jednostce, Spółka korzysta z jednostkowego sprawozdania finansowego tej przejmowanej jednostki. Rozliczając połączenie jednostek pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa w ramach Grupy TAURON, Spółka korzysta ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego jako źródła wartości aktywów i zobowiązań w przejmowanej spółce zależnej.

Różnica pomiędzy wartością księgową aktywów netto rozpoznanych w wyniku połączenia a wartością udziałów rozpoznawanych dotychczas w księgach spółki przejmującej zostaje rozpoznana w kapitale własnym spółki przejmującej.

Podmioty wniesione do Spółki w maju 2007 roku znajdowały się pod kontrolą Skarbu Państwa, co oznacza, że zarówno Spółka, jak i wnoszone podmioty były w momencie wniesienia pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa. Transakcja wniesienia spółek spełnia więc w ocenie Spółki definicję transakcji pod wspólną kontrolą, w związku z czym jest ona wyłączona z zakresu MSSF 3.

9.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Nota 18

Kluczowe dla Grupy środki trwałe w poszczególnych segmentach to:

- W obszarze Wytwarzanie:
 - kotły wraz z urządzeniami pomocniczymi, turbiny z generatorami, transformatory i stacje ciepłownicze, a także urządzenia do rozładunku paliwa i transportu, pompownie i instalacje odsiarczania;
 - stacje ciepłownicze, urządzenia do rozładunku paliwa i transportu, a także pompownie i stacje uzdatniania wody;
 - elektrownie wiatrowe, turbozespoły wodne oraz jazy i zapory.
- W obszarze Dystrybucja: stacje oraz linie elektroenergetyczne. Linie elektroenergetyczne położone są na obszarze 57 tysięcy km kwadratowych, o łącznej długości ok. 267 tysięcy km. Grupa posiada na majątku ponad 59 tysięcy sztuk stacji elektroenergetycznych;
- W obszarze Wydobywanie: obudowy zmechanizowane, szyby i upadowe wydobywcze oraz środki trwałe zlokalizowane w ścianach kopalni i w zakładzie przeróbki węgla.

Rzeczowe aktywa trwałe wycenia się według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Koszt obejmuje:

- cenę nabycia lub koszt wytworzenia,
- koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania,
- przewidywany koszt demontażu, usunięcia rzeczowych aktywów trwałych oraz przywrócenia do stanu pierwotnego miejsca, w którym dany składnik aktywów się znajduje (politykę rachunkowości w zakresie tworzenia rezerw na te koszty przedstawiono w nocie 9.19),
- koszty finansowania zewnętrznego (politykę rachunkowości w zakresie kapitalizacji tych kosztów przedstawiono w nocie 9.7).

Na dzień nabycia składnika rzeczowych aktywów trwałych są identyfikowane i wyodrębniane wszystkie istotne elementy wchodzące w skład danego składnika aktywów, mające różny okres ekonomicznej użyteczności (komponenty). Komponentem składników rzeczowych aktywów trwałych są również koszty remontów kapitalnych, przeglądów okresowych oraz koszty wymiany głównych części składowych.

Grupa ujmuje jako odrębne pozycje rzeczowych aktywów trwałych specjalistyczne części zamienne oraz sprzęt serwisujący, jeżeli ich okres użytkowania wynosi więcej niż 1 rok.

Podstawę naliczania odpisów amortyzacyjnych stanowi cena nabycia lub koszt wytworzenia środka trwałego pomniejszone o jego wartość rezydualną. Amortyzacja następuje na podstawie planu amortyzacji określającego przewidywany okres użytkowania środka trwałego. Rzeczowe aktywa trwałe (w tym komponenty) są amortyzowane liniowo przez ich przewidywany okres użytkowania, z wyjątkiem gruntów i środków trwałych w budowie, które nie podlegają amortyzacji. Specjalistyczne części zamienne oraz sprzęt serwisujący są amortyzowane przez okres użytkowania środka trwałego, którego dotyczą.

Zasady amortyzacji aktywów będących przedmiotem leasingu finansowego są spójne z zasadami stosowanymi przy amortyzacji aktywów będących własnością jednostki. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, dany składnik aktywów umarza się przez krótszy z dwóch okresów: okres leasingu lub okres użytkowania.

Średnie pozostałe okresy użytkowania poszczególnych grup środków trwałych są następujące:

Grupa rodzajowa	Średni pozostały okres amortyzacji w latach
Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	17 lat
Urządzenia techniczne i maszyny	13 lat
Inne środki trwałe	5 lat

Rzeczowe aktywa trwałe są poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Testy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych są przeprowadzane zgodnie z polityką rachunkowości określoną w nocie 9.6.

9.3. Wartość firmy

Nota 19

Wartość firmy wycenia się według wartości początkowej (ustalonej zgodnie z polityką rachunkowości przedstawioną w nocie 9.1.2) pomniejszonej o skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość firmy nie podlega amortyzacji, lecz testowana jest na utratę wartości raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”), które mogą skorzystać z synergii połączenia. Za najniższy poziom w Grupie, do którego może zostać przypisana wartość firmy i na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze, Grupa uznała segment operacyjny, z wyjątkiem segmentu Wytwarzanie. W przypadku segmentu Wytwarzanie taki najniższy poziom stanowią CGU związane z wytwarzaniem energii elektrycznej w źródłach konwencjonalnych, w tym w kogeneracji i przy współspalaniu biomasy i innej termicznie pozyskiwanej energii (spółka TAURON Wytwarzanie S.A.), CGU związane z wytwarzaniem energii elektrycznej w źródłach odnawialnych (spółka TAURON Ekoenergia Sp. z o.o.) oraz CGU związane z produkcją, dystrybucją i sprzedażą ciepła (spółka TAURON Ciepło Sp. z o.o.).

Test na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy przeprowadza się zgodnie z zasadami rachunkowości przedstawionymi w nocie 9.6.

9.4. Świadectwa pochodzenia energii i prawa do emisji gazów

Nota 20

Świadectwa pochodzenia energii i prawa do emisji gazów obejmują:

- świadectwa pochodzenia energii wytworzonej ze źródeł odnawialnych (OZE), z kogeneracji gazowej, metanowej oraz pozostałej kogeneracji, a także świadectwa efektywności energetycznej, otrzymane lub nabyte z zamiarem umorzenia w związku ze sprzedażą energii elektrycznej odbiorcom finalnym lub z zamiarem odsprzedaży;
- prawa do emisji gazów cieplarnianych otrzymane lub nabywane z zamiarem spełnienia obowiązku wynikającego z emisji gazów cieplarnianych lub z zamiarem odsprzedaży.

Grupa klasyfikuje świadectwa pochodzenia energii oraz prawa do emisji gazów cieplarnianych na podstawie intencji co do sposobu ich przeznaczenia określonej w dniu nabycia (z możliwością późniejszej reklasyfikacji) jako:

- aktywa niematerialne krótkoterminowe – świadectwa pochodzenia energii oraz prawa do emisji gazów desygnowane na własne potrzeby, w przypadku gdy Grupa ma zamiar umorzyć je w celu spełnienia obowiązku za rok bieżący lub za rok kolejny, jeśli Grupa zamierza dokonać umorzenia uprawnień w tym samym roku,
- aktywa niematerialne długoterminowe – świadectwa pochodzenia energii oraz prawa do emisji gazów desygnowane na własne potrzeby, dla których celem jest wypełnienie obowiązku przedstawienia do umorzenia za lata kolejne, a umorzenie jest planowane w okresie przekraczającym rok od dnia bilansowego,
- zapasy – świadectwa pochodzenia energii oraz prawa do emisji gazów przeznaczone do sprzedaży.

Zasady wyceny tych aktywów na moment początkowego ujęcia są następujące:

	Nabyte	Przyznane/ Otrzymane nieodpłatnie	Rozchód
Świadectwa pochodzenia	Cena nabycia	Wartość godziwa na dzień otrzymania	Średnia ważona
Prawa do emisji gazów	Cena nabycia lub wartość godziwa*	Wartość nominalna (tj. zero)	W pierwszej kolejności otrzymane nieodpłatnie a następnie nabyte (wg średniej ważonej)

* Wartość godziwa – Uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych w portfelach tradingowych.

Umorzenie posiadanych świadectw pochodzenia energii oraz praw do emisji gazów (w korespondencji z rozliczeniem kwoty rezerwy) następuje na dzień umorzenia tych praw. Zasady tworzenia rezerw z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii oraz rezerw na zobowiązania z tytułu emisji gazów przedstawiono w nocie 9.20.

9.5. Pozostałe aktywa niematerialne

Nota 21

Główne pozycje ujęte w ramach pozostałych aktywów niematerialnych to nabyte prawo wieczystego użytkowania gruntów oraz oprogramowanie, koncesje, patenty, licencje i podobne wartości.

Składniki pozostałych aktywów niematerialnych wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o skumulowane odpisy amortyzacyjne i odpisy z tytułu utraty wartości.

Pozostałe aktywa niematerialne, z wyjątkiem nieoddanych do użytkowania, są amortyzowane przez szacowany okres użytkowania. Podstawą naliczania amortyzacji jest wartość początkowa pomniejszona o wartość rezydualną.

Wartość rezydualną uwzględnia się w przy ustalaniu podstawy ustalania odpisów amortyzacyjnych, jeżeli w odniesieniu do danego aktywa istnieje aktywny rynek lub strona trzecia zobowiązała się do zakupu składnika aktywów w momencie zakończenia okresu jego użytkowania. W odniesieniu do prawa wieczystego użytkowania gruntów ustalono wartość rezydualną na bazie cen rynkowych. Ze względu na fakt, iż wartość rezydualna jest zbliżona do wartości bilansowej prawo to nie podlegało amortyzacji.

Dla poszczególnych grup pozostałych aktywów niematerialnych przyjęto następujące średnie pozostałe okresy użytkowania:

Grupa rodzajowa	Średni pozostały okres amortyzacji w latach
Koszty zakończonych prac rozwojowych	4 lata
Oprogramowanie, koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	4 lata
Inne	10 lat

9.6. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Nota 11

Wartość firmy podlega corocznemu testowi sprawdzającemu, czy nastąpiła utrata wartości oraz każdorazowo, gdy występują przesłanki. Pozostałe niefinansowe aktywa trwałe podlegają testowi na utratę wartości, gdy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości.

W ramach testu na utratę wartości Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne („CGU”), do którego dany składnik aktywów należy. Informacje dotyczące określenia CGU, do którego alokowana zostaje wartość firmy zawiera nota 9.3.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub CGU odpowiada wyższej z dwóch: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów/CGU jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej.

Odpis z tytułu utraty wartości w pierwszej kolejności przypisuje się do wartości firmy, pozostałą kwotę odpisu alokuje się do poszczególnych aktywów wchodzących w skład CGU do udziału wartości bilansowej poszczególnych aktywów w wartości bilansowej CGU, przy czym w wyniku alokacji odpisu wartość bilansowa składnika aktywów nie może być niższa od najwyższej z trzech kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia, wartości użytkowej i zera.

W przypadku kiedy przesłanki, z uwagi na które w okresach poprzednich został ujęty odpis z tytułu utraty wartości już nie występują, odpis ten zostaje odwrócony bądź zmniejszony. Odpis z tytułu utraty wartości dotyczący wartości firmy nie podlega odwróceniu.

9.7. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia lub ceny nabycia dostosowywanych składników aktywów trwałych.

Na koszty finansowania zewnętrznego składają się przede wszystkim odsetki od finansowania specyficznego i ogólnego wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz obciążenia finansowe z tytułu umów leasingu finansowego. Kapitalizacji podlega także efektywna część zabezpieczenia dla kontraktów spełniających warunki rachunkowości zabezpieczeń i zawieranych w związku finansowaniem budowy aktywów trwałych (polityka rachunkowości zabezpieczeń przedstawiona została w nocie 9.17).

Po zakończeniu dostosowywania składnika aktywów finansowanego przez finansowanie specyficzne, finansowanie to, jak i związane z nim koszty nie są brane pod uwagę przy określaniu kosztów finansowania podlegających kapitalizacji.

Kwotę kosztów ogólnego finansowania zewnętrznego podlegającą aktywowaniu określa się poprzez zastosowanie stopy kapitalizacji do nakładów poniesionych na dostosowywane składniki aktywów. Stopa kapitalizacji stanowi średnią ważoną stopę wszystkich kosztów finansowania zewnętrznego dotyczących finansowania zewnętrznego stanowiących zobowiązania w danym okresie, ale innych niż finansowanie specyficzne.

9.8. Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach

Nota 22

Wspólne porozumienia umowne Grupy zostały zaklasyfikowane jako wspólne przedsięwzięcia. Udziały we wspólnych przedsięwzięciach, w których Grupa sprawuje współkontrolę, są ujmowane metodą praw własności.

Przy zastosowaniu metody praw własności, wartość początkową inwestycji w cenie nabycia zwiększa się lub zmniejsza o udział w zyskach/stratach oraz udział w pozostałych całkowitych dochodach wspólnego przedsięwzięcia od dnia przejęcia (ujmowany odpowiednio w wyniku finansowym lub w pozostałych całkowitych dochodach Grupy).

Udział we wspólnych przedsięwzięciach testowany jest na utratę wartości w przypadku wystąpienia przesłanek wskazujących na możliwość wystąpienia utraty lub odwrócenia uprzednio ujętego odpisu.

9.9. Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć

Nota 23

Pożyczki udzielone na rzecz wspólnego przedsięwzięcia nie spełniają kryteriów uznania za inwestycje netto we wspólne przedsięwzięcie. Pożyczki ujmowane są początkowo w wartości godziwej i wyceniane na dzień bilansowy według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

9.10. Pozostałe aktywa niefinansowe

Nota 25

Grupa ujmuje jako pozostałe aktywa niefinansowe rozliczenia międzyokresowe oraz zaliczki na środki trwałe w budowie, aktywa niematerialne oraz zapasy. Zaliczki, jako aktywa niepieniężne, nie podlegają dyskontowaniu.

Do rozliczeń międzyokresowych Grupa zalicza w szczególności koszty przygotowania produkcji w kopalniach węgla kamiennego, obejmujące m.in. koszty zbrojenia ścian wydobywczych oraz koszty drażenia eksploatacyjnych wyrobisk chodnikowych nie zaliczanych do rzeczowych aktywów trwałych. Koszty te ujmowane są w wysokości poniesionych wydatków i odpisywane są do rachunku wyników stosownie do procentowego miesięcznego wykonania planowanej produkcji węgla handlowego z poszczególnych ścian wydobywczych.

9.11. Zapasy

Nota 26

Zapasy Grupy obejmują głównie zapasy paliw (stanowiące materiały, półprodukty lub produkty gotowe) oraz prawa majątkowe pochodzenia energii i prawa do emisji gazów cieplarnianych przeznaczone do sprzedaży.

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto. Uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych nabywane z przeznaczeniem do sprzedaży i realizacji w krótkim terminie zysku wynikającego ze zmienności cen rynkowych wyceniane są na każdy dzień bilansowy w wartości godziwej. Wycena rozchodu zapasów dokonywana jest metodą średniej ważonej.

9.12. Należności od odbiorców

Nota 27

Należności od odbiorców obejmują należności zafakturowane oraz należności zarachowane na poczet przychodów, które z uwagi na stosowany system rozliczeń odbiorców nie zostały zmierzone i zafakturowane. Politykę rachunkowości w zakresie przychodów zarachowanych opisano w nocie 9.26.

Należności od odbiorców są wyceniane według kwot pierwotnie zafakturowanych (uwzględniając wpływ dyskontowania, jeżeli jest istotny), z uwzględnieniem odpisu aktualizującego.

Na dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności lub grupy należności. Do istotnych obiektywnych przesłanek Grupa zalicza przede wszystkim opóźnienie w spłacie, poważne problemy finansowe dłużnika, wystąpienie na drogę sądową przeciwko dłużnikowi, postawienie w stan likwidacji lub upadłości, wystąpienie istotnej niekorzystnej zmiany w środowisku ekonomicznym, prawnym lub rynkowym dłużnika.

Jeżeli wartość możliwa do odzyskania składnika aktywów jest niższa od jego wartości bilansowej, dokonywany jest odpis aktualizujący do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych. W przypadku należności od dłużników postawionych w stan likwidacji i upadłości, skierowanych na drogę postępowania sądowego oraz skierowanych na drogę egzekucji administracyjnej lub sądowej odpis tworzony jest w wysokości 100%. W pozostałych przypadkach odpis tworzony jest grupowo w oparciu o opóźnienie w spłacie – należności niezapłacone od 6 do 9 miesięcy – 50%, należności niezapłacone powyżej 9 miesięcy – 100%.

Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych – zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis.

9.13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Nota 29

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują w szczególności środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Środki pieniężne wykazuje się w wartości nominalnej. W przypadku środków zgromadzonych na rachunkach bankowych wartość nominalna na dzień bilansowy obejmuje doliczone przez bank odsetki lub naliczone we własnym zakresie przez spółkę.

9.14. Kapitał podstawowy

Nota 30.1

Kapitał podstawowy wykazuje się w wysokości określonej w statucie jednostki dominującej i wpisanej w rejestrze sądowym.

9.15. Zobowiązania z tytułu zadłużenia

Nota 33

Zobowiązania z tytułu zadłużenia obejmują: kredyty bankowe, pożyczki, dłużne papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego.

Zobowiązania z tytułu zadłużenia wycenia się początkowo w wartości godziwej pomniejszonej o koszty transakcyjne. Po początkowym ujęciu zobowiązania te wyceniane są według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty metodą liniową przez okres trwania leasingu.

9.16. Pochodne instrumenty finansowe

Nota 45.3

Pochodne instrumenty finansowe objęte zakresem MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* zalicza się do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, z wyjątkiem instrumentów pochodnych stanowiących instrumenty zabezpieczające i objętych rachunkowością zabezpieczeń. Instrumenty pochodne nabywane i utrzymywane w celu zabezpieczenia własnych potrzeb jako wyłączone z zakresu MSR 39 nie podlegają wycenie na dzień bilansowy.

Instrumenty pochodne zaliczone do kategorii „aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy” są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w wyniku okresu. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Na dzień bilansowy instrumenty pochodne Interest Rate Swaps (IRS) nabyte i utrzymywane w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem zmian stóp procentowych związanym z wyemitowanymi obligacjami objęte są rachunkowością zabezpieczeń (polityka rachunkowości opisana szczegółowo w nocie 9.17). Pozostałe posiadane przez Grupę na dzień bilansowy instrumenty pochodne nie są objęte rachunkowością zabezpieczeń.

Na dzień bilansowy Grupa posiada następujące instrumenty pochodne:

Klasyfikacja	Rodzaj instrumentów
Instrumenty pochodne w rachunkowości zabezpieczeń	Swapy procentowe (Interest Rate Swap – IRS) zawarte w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych. Podlegają rachunkowości zabezpieczeń – dalsza polityka przedstawiona w nocie 9.17.
Instrumenty pochodne poza rachunkowością zabezpieczeń – zaklasyfikowane do „aktywów/zobowiązań wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”	<ul style="list-style-type: none"> kontrakty walutowe forward zawierane w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów walut; kontrakty forward i futures na zakup i sprzedaż uprawnień do emisji zanieczyszczeń, energii i innych towarów zawierane i utrzymywane w celach spekulacyjnych.
Instrumenty pochodne wyłączone z zakresu MSR 39	Kontrakty terminowe na zakup i sprzedaż aktywów niefinansowych zawierane i utrzymywane w celu zabezpieczenia własnych potrzeb.

9.17. Rachunkowość zabezpieczeń

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych Grupa korzysta z finansowych instrumentów pochodnych typu swap procentowych (Interest Rate Swap). Instrumenty te zabezpieczają przepływy środków pieniężnych związane z wyemitowanymi obligacjami. Transakcje te są objęte rachunkowością zabezpieczeń.

W momencie ustanowienia zabezpieczenia Grupa formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmuje się w następujący sposób:

- część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, które stanowią efektywne zabezpieczenie ujmuje się bezpośrednio w pozostałych całkowitych dochodach oraz
- nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w wyniku finansowym jako zysk lub stratę bieżącego okresu.

Ujęte w pozostałych całkowitych dochodach zyski/straty z przeszacowania instrumentu zabezpieczającego ujmuje się bezpośrednio jako zysk lub stratę bieżącego okresu w momencie, w którym pozycja zabezpieczana wpływa na zysk lub stratę bieżącego okresu.

9.18. Rezerwy na świadczenia pracownicze

Nota 34

Zgodnie z zakładowymi regulaminami wynagradzania pracownicy spółek Grupy mają prawo do następujących świadczeń po okresie zatrudnienia:

- odpraw emerytalno-rentowych – wypłacanych jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę lub rentę,
- odpraw pośmiertnych,
- ekwiwalentu pieniężnego wynikającego z taryfy pracowniczej dla pracowników przemysłu energetycznego,
- deputatów węglowych wydawanych w określonej ilości w naturze lub wypłacanych w formie ekwiwalentu pieniężnego,
- świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Pracownicy spółek Grupy są również uprawnieni do nagród jubileuszowych, które są wypłacane po przepracowaniu określonej liczby lat.

Wartość bieżąca rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz rezerw na nagrody jubileuszowe na każdy dzień bilansowy jest obliczana przez niezależnego aktuarium przy zastosowaniu metod aktuarialnych. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

Zyski i straty aktuarialne z wyceny zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia ujmowane są w całości w pozostałych całkowitych dochodach (skumulowana kwota ujmowana jest w zyskach zatrzymanych), natomiast zyski i straty aktuarialne od nagród jubileuszowych odnoszone są do wyniku finansowego.

Pozostałe zwiększenia i zmniejszenia stanu rezerw ujmowane są w kosztach operacyjnych w przypadku pracowników, pozostałych kosztach/przychodach operacyjnych w przypadku emerytów i rencistów oraz w ciężar kosztów finansowych w części dotyczącej odsetek stanowiących rozwinięcie dyskonta rezerw.

Zgodnie z MSR 19 *Świadczenia pracownicze* Grupa ujmuje również rezerwy na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w następstwie programów dobrowolnych odejść. Wycena świadczeń opiera się na przewidywanej liczbie pracowników, którzy przyjmą propozycję rozwiązania stosunku pracy oraz oszacowanej wartości odprawy.

9.19. Rezerwy na koszty demontażu środków trwałych i rekultywacji terenu

Nota 35

Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych

Rezerwa na koszty demontażu środków trwałych i rekultywacji terenu obejmuje głównie rezerwę na koszty likwidacji zakładów górniczych, w odniesieniu do których istnieje obowiązek likwidacji i przywrócenia stanu pierwotnego terenu po zakończeniu eksploatacji.

Rezerwa ustalana jest w oparciu o szacunki przyszłych kosztów likwidacji i przywrócenia stanu pierwotnego terenu po zakończeniu eksploatacji opracowywane przez niezależnych ekspertów z uwzględnieniem dyskonta oraz salda tworzonego zgodnie z odrębnymi przepisami Funduszu Likwidacji Zakładów Górniczych. Podstawą szacowania wielkości rezerwy są opracowania sporządzone w oparciu o prognozy eksploatacji złoża (dla obiektów górniczych) oraz analizy technologiczno-ekonomiczne.

W odniesieniu do kopalń węgla kamiennego rezerwa ujmowana jest drugostronnie zgodnie z MSR 16 *Rzeczowe aktywa trwałe* jako składnik wartości środków trwałych zakładu górniczego, a zmiany szacunków ujmowane są zgodnie z interpretacją KIMSF 1 *Zmiany istniejących zobowiązań z tytułu wycofania z eksploatacji, rekultywacji i zobowiązań o podobnym charakterze*, tj. jako korekty salda rezerwy oraz skapitalizowanych przyszłych kosztów likwidacji zakładów górniczych (polityka rachunkowości w tym zakresie przedstawiono w nocie 9.2). Odwijanie dyskonta ujmowane jest w wyniku finansowym.

Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych

Grupa tworzy rezerwę na szacunkowe koszty demontażu, w tym w odniesieniu do farm wiatrowych, w oparciu o szacunki przyszłych kosztów likwidacji opracowywane przez niezależnych ekspertów z uwzględnieniem dyskonta, ale także na likwidację środków trwałych i koszty przeprowadzenia rekultywacji miejsca, w którym środki trwałe się znajdowały, w przypadku, gdy istnieje zobowiązanie wynikające z nabycia lub używania składników rzeczowego majątku trwałego.

9.20. Rezerwa na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów

9.20.1. Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii

Nota 36.1

Prawo Energetyczne oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki nakładają na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem energią elektryczną i jej odsprzedażą do odbiorcy finalnego obowiązek zakupu i przedstawienia do umorzenia praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii lub uiszczenia opłaty zastępczej. Jeżeli za dany rok obrotowy udział ilościowy sumy energii elektrycznej wynikającej ze świadectw pochodzenia energii w wykonanej całkowitej rocznej sprzedaży energii odbiorcom końcowym jest zgodny z limitami zawartymi w rozporządzeniach Ministra Gospodarki – obowiązek uznaje się za spełniony.

W celu wypełnienia obowiązku przedstawienia do umorzenia praw lub uiszczenia opłaty zastępczej Grupa na koniec okresów sprawozdawczych tworzy rezerwę na koszty wypełnienia tego obowiązku.

Rezerwę z tytułu obowiązku przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej ujmuje się:

- w części pokrytej posiadanymi na dzień bilansowy świadectwami pochodzenia – w wartości posiadanych świadectw (polityka rachunkowości w zakresie posiadanych praw przedstawiona jest w nocie 9.4),
- w części niepokrytej posiadanymi na dzień bilansowy świadectwami pochodzenia – w pierwszej kolejności w wartościach wynikających z zawartych transakcji terminowych na zakup świadectw z przeznaczeniem pod spełnienie obowiązku za rok bieżący, a następnie w wartości rynkowej świadectw niezbędnych do spełnienia obowiązku na dzień bilansowy lub w wysokości opłaty zastępczej – zgodnie z zamiarem odnośnie sposobu wypełnienia obowiązku.

Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów operacyjnych.

Rozliczenie kwoty rezerwy oraz umorzenie praw majątkowych następuje na dzień umorzenia tych praw przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki lub na dzień poniesienia opłaty zastępczej.

9.20.2. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych

Nota 36.2

Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów objętych systemem uprawnień do emisji jest tworzona wówczas, gdy rzeczywista emisja w danym roku jest wyższa niż wolumen nieodpłatnych uprawnień do emisji przyznanych Grupie, z uwzględnieniem przypisania nieodpłatnych uprawnień do emisji na instalacje przynależne do poszczególnych spółek segmentu Wytwarzanie. Spółki Grupy objęte systemem EU ETS są zobowiązane do 30 kwietnia następnego roku umorzyć uprawnienie za każdą emitowaną w danym roku tonę dwutlenku węgla.

Polityka rachunkowości dotycząca otrzymanych oraz nabytych praw przedstawiona jest w nocie 9.4.

Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów operacyjnych (podatki i opłaty) w wysokości:

- w części pokrytej posiadanymi na dzień bilansowy uprawnieniami:
 - w wartości zerowej – w przypadku uprawnień otrzymanych nieodpłatnie,
 - w cenie nabycia – w przypadku zakupionych uprawnień;
- w części niepokrytej posiadanymi na dzień bilansowy uprawnieniami:
 - w pierwszej kolejności w wartościach wynikających z zawartych transakcji terminowych na zakup uprawnień z przeznaczeniem pod spełnienie obowiązku za rok bieżący,
 - następnie w wartości rynkowej uprawnień brakujących do spełnienia obowiązku na dzień bilansowy lub w wartości ewentualnej kary – zgodnie z zamiarem odnośnie sposobu wypełnienia obowiązku.

Podstawą przydziału uprawnień nieodpłatnych w latach 2013–2020 są poniesione koszty inwestycji, które są warunkiem koniecznym do uzyskania uprawnień.

W dacie umorzenia uprawnień następuje wyksięgowanie uprawnień do emisji zakwalifikowanych jako krótkoterminowe aktywa niematerialne w korespondencji z rezerwą na zobowiązania z tytułu emisji gazów.

9.21. Pozostałe rezerwy

Nota 35.3, 37

Pozostałe rezerwy obejmują:

- Rezerwę na bezumowne korzystanie z nieruchomości. Grupa tworzy rezerwy na wszystkie zgłoszone roszczenia właścicieli nieruchomości, na których usytuowane są sieci dystrybucyjne oraz instalacje ciepłownicze, w kwocie prawdopodobnych kosztów odszkodowań z tego tytułu należnych właścicielom nieruchomości do dnia bilansowego. Grupa nie tworzy rezerw na potencjalne niezgłoszone roszczenia właścicieli gruntów o nieuregulowanym stanie korzystania z tych gruntów. Utworzenie i rozwiązanie rezerwy odnoszone jest w pozostałe koszty/przychody operacyjne oraz w części dotyczącej naliczonych odsetek do kosztów/przychodów finansowych.
- Rezerwę na umowy rodzące obciążenia. Na dzień bilansowy Grupa utworzyła rezerwę na umowy rodzące obciążenia. Rezerwa została utworzona na nadwyżkę przewidywanych kosztów wypełnienia obowiązku wynikającego z umów zawartych ze wspólnym przedsięwzięciem ponad spodziewane korzyści.
- Pozostałe tytuły rezerw, które dotyczą głównie spraw sądowych, roszczeń od kontrahentów lub innych podmiotów, potencjalnych kar wynikających z postępowań administracyjnych Urzędu Regulacji Energetyki i Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz rozliczeń podatkowych.

9.22. Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe

Nota 38

W ramach rozliczeń międzyokresowych i dotacji rządowych Grupa ujmuje głównie opłaty przyłączeniowe rozliczane w czasie oraz otrzymane dotacje i dopłaty na nabycie rzeczowych aktywów trwałych. Opłaty przyłączeniowe rozliczane

w czasie dotyczą rozliczeń transakcji wchodzących w zakres interpretacji KIMSF 18 *Aktywa otrzymane od klientów*, otrzymanych przed 1 lipca 2009 roku. Od dnia 1 lipca 2009 roku, zgodnie z KIMSF 18, wspomniane opłaty przyłączeniowe ujmowane są w przychodach ze sprzedaży usług.

Otrzymane dotacje i dopłaty na nabycie rzeczowych aktywów trwałych ujmowane są w wartości otrzymanych środków pieniężnych i rozpoznawane są jako pozostałe przychody operacyjne w sposób współmierny do odpowiadających im kosztów amortyzacji składników rzeczowych aktywów trwałych.

9.23. Zobowiązania wobec dostawców, Zobowiązania inwestycyjne oraz Pozostałe zobowiązania finansowe

Nota 39, 40, 42

Zobowiązania wobec dostawców, zobowiązania inwestycyjne oraz pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są w kwocie wymagającej zapłaty, ze względu na nieistotny wpływ dyskonta.

9.24. Należności / Zobowiązania z tytułu podatków i opłat

Nota 28, 41

Rozrachunki z tytułu podatków i opłat prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują:

- Rozrachunki z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych;
- Rozrachunki z tytułu VAT i akcyzy;
- Rozrachunki z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych i ubezpieczeń społecznych;
- Opłaty środowiskowe i inne rozliczenia publiczno-prawne.

9.25. Podatek dochodowy bieżący oraz odroczony

Nota 16

Podatek bieżący

Podatek dochodowy wykazany w wyniku finansowym okresu obejmuje rzeczywiste obciążenie podatkowe za dany okres sprawozdawczy poszczególnych spółek stanowiących Podatkową Grupę Kapitałową („PGK”) oraz pozostałych spółek Grupy nienależących do PGK, ustalone zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ewentualne korekty rozliczeń podatkowych za lata ubiegłe.

Podatek odroczony

Grupa ujmuje zobowiązania i ustala aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i zobowiązań a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości.

Aktywa z tytułu podatku dochodowego wykazywane są tylko wtedy, gdy ich realizacja jest prawdopodobna, tj. gdy przewiduje się, iż w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na wykorzystanie aktywów.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych w pozostałych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym, jest ujmowany odpowiednio w pozostałych całkowitych dochodach lub w kapitale własnym.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz zobowiązanie z tytułu podatku odroczonego spółek tworzących Podatkową Grupę Kapitałową są kompensowane ze względu na fakt, iż spółki te składają wspólną deklarację podatkową.

9.26. Przychody ze sprzedaży

Nota 12

Przychody ujmuje się w wartości godziwej zapłaty otrzymanej bądź należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT), podatek akcyzowy i inne podatki od sprzedaży lub opłaty oraz rabaty i upusty.

Do przychodów danego roku obrotowego zalicza się również zarachowane przychody, które z uwagi na stosowany system rozliczeń odbiorców nie zostały zmierzone i zafakturowane.

9.26.1. Przychody ze sprzedaży usług dystrybucji energii elektrycznej w segmencie Dystrybucja

W przychodach ze sprzedaży usług Grupa prezentuje przede wszystkim przychody związane z działalnością dystrybucyjną oraz rozliczenia opłaty przyłączeniowej.

Za moment sprzedaży usług dystrybucji energii elektrycznej przyjmuje się moment dostarczenia tej usługi do odbiorcy, rejestrowany przez licznik energii elektrycznej, tj.:

- W przypadku faktur VAT wystawianych na podstawie odczytu licznika – datę tego odczytu;
- W przypadku faktur VAT wystawianych w okresie rozliczeniowym, dłuższym niż jeden miesiąc, na podstawie prognozowanego zużycia energii – okres, którego prognozowane zużycie dotyczy, obecnie okresy jedno

i dwumiesięczne są rozliczane wg rzeczywistego zużycia, a okresy sześć i dwunastomiesięczne są rozliczane na podstawie prognoz;

- Jeżeli cykl rozliczeniowy w umowach z odbiorcami jest dłuższy niż 1 miesiąc, do przychodów zalicza się przychody, które nie zostały zmierzone i zafakturowane. Wartość tych przychodów ustala się metodą szacunkową w oparciu o średniodobowe zużycie energii elektrycznej w poprzednich okresach rozliczeniowych i ilości dni w analizowanym okresie rozliczeniowym. Wyliczenie dodatkowej sprzedaży odbywa się z zastosowaniem średnioważonej ceny sprzedaży z roku obrotowego lub cen z ostatniej faktury rozliczeniowej;
- Korekty przychodów ze sprzedaży zaliczane są do okresu, w którym zostały zidentyfikowane, a tylko w przypadkach istotnych do okresu, do którego się odnoszą.

W przychodach ze sprzedaży usług Grupa prezentuje również przychody z tytułu nieodpłatnie otrzymanych środków trwałych w związku ze świadczeniem przez spółki usług tolerancji usunięcia kolizji linii energetycznych lub ciepłowniczych oraz od dnia 1 lipca 2009 roku rozliczenia z tytułu transakcji wchodzących w zakres interpretacji KIMSF 18 *Aktywa otrzymane od klientów*. Przychody objęte zakresem interpretacji KIMSF 18 *Aktywa otrzymane od klientów* z tytułu nieodpłatnie otrzymanych od klientów środków trwałych służących przyłączeniu tych klientów do infrastruktury i zapewnieniu im stałego dostępu do dostaw usług lub przychody z tytułu otrzymanych od klientów środków pieniężnych na nabycie lub wytworzenie takich środków trwałych (opłaty za przyłączenie) ujmowane są w szacowanej wartości godziwej lub wartości otrzymanych środków pieniężnych i rozpoznawane jako przychody ze sprzedaży usług w okresie, w którym te aktywa od klientów zostały otrzymane.

9.26.2. Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej, gazu i usług dystrybucyjnych w segmencie Sprzedaż

Spółki Grupy należące do segmentu Sprzedaż uzyskują przychody ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych od odbiorców detalicznych oraz od odbiorców hurtowych (sprzedaż na rynku bilansującym). Przychody ze sprzedaży wynikają z zafakturowanej ilości i ceny, a także z doszacowań.

W tym segmencie dokonywane są trzy rodzaje szacunków kwot przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych:

- Doszacowanie dla odbiorców niezafakturowanych na dany dzień bilansowy
Odczyty układów pomiarowo-rozliczeniowych dotyczące wielkości sprzedanej energii elektrycznej w handlu detalicznym oraz jej fakturowanie są dokonywane w dużej mierze w okresach odmiennych od okresów sprawozdawczych. W związku z powyższym, spółki Grupy należące do segmentu Sprzedaż dokonują odpowiednich szacunków sprzedaży na dzień bilansowy. Dla klientów posiadających umowy kompleksowe i umowy sprzedaży doszacowanie wyliczane jest w systemach bilingowych w oparciu o średniodobowe zużycie energii elektrycznej w okresie od dnia ostatniego odczytu rzeczywistego do dnia bilansowego.
- Doszacowanie związane z migracją klientów do zintegrowanego systemu bilingowego
W związku z wdrożeniem zintegrowanego systemu bilingowego, na każdy dzień bilansowy, dokonywane jest doszacowanie podyktowane wymaganiami technicznymi systemu bilingowego, polegającymi na przyspieszeniu terminów odczytów wskazań układów pomiarowo-rozliczeniowych oraz zmianie modelu rozliczeń odbiorców w stosunku do zasad zaimplementowanych w poprzednio użytkowanych systemach bilingowych.
- Doszacowanie wynikające z uzgodnienia bilansu energii
Na każdy dzień bilansowy spółki Grupy należące do segmentu Sprzedaż dokonują uzgodnienia bilansu energii elektrycznej, określając szacowany wolumen niezbilansowania po stronie zakupu lub sprzedaży. W ramach tego doszacowania ujmowana jest kwota zwiększająca lub zmniejszająca przychody ze sprzedaży energii elektrycznej, wyznaczona jako iloczyn oszacowanego wolumenu niezbilansowania i średnioważonej ceny zakupu energii elektrycznej.

W segmencie Sprzedaż uzyskiwane są także przychody ze sprzedaży paliwa gazowego i usług dystrybucyjnych od odbiorców detalicznych oraz od odbiorców hurtowych (sprzedaż na rynku bilansującym). Przychody ze sprzedaży wynikają z zafakturowanej ilości i ceny, a także z doszacowań.

Dokonywane są dwa rodzaje szacunków kwot przychodów ze sprzedaży paliwa gazowego i usług dystrybucyjnych:

- Doszacowanie dla odbiorców niezafakturowanych na dany dzień bilansowy
Odczyty układów pomiarowo-rozliczeniowych dotyczące wielkości sprzedanego paliwa gazowego w handlu detalicznym oraz jego fakturowanie są dokonywane w dużej mierze w okresach odmiennych od okresów sprawozdawczych. W związku z powyższym, dokonywane są odpowiednie szacunki sprzedaży na dzień bilansowy. Dla klientów posiadających umowy kompleksowe doszacowanie ze sprzedaży paliwa gazowego wyliczane jest w systemach bilingowych w oparciu o średniodobowe zużycie paliwa gazowego w okresie od dnia ostatniego odczytu rzeczywistego do dnia bilansowego. Doszacowanie sprzedaży usług dystrybucji wyznaczane jest jako różnica pomiędzy kosztami zakupu usług dystrybucji paliwa gazowego a zafakturowanymi przychodami ze sprzedaży usług dystrybucji.

- Doszacowanie wynikające z uzgodnienia bilansu paliwa gazowego

Na każdy dzień bilansowy spółka dokonuje uzgodnienia bilansu paliwa gazowego, określając szacowany wolumenu niezbilansowania po stronie zakupu lub sprzedaży. W ramach tego doszacowania ujmowana jest kwota zwiększająca lub zmniejszająca przychody ze sprzedaży paliwa gazowego, wyznaczona jako iloczyn oszacowanego wolumenu niezbilansowania i średniomiesięcznej ceny referencyjnej gazu wysokometanowego publikowanej przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.

9.26.3. Przychody z hurtowej sprzedaży energii elektrycznej w segmencie Wytwarzanie

Hurtowa sprzedaż energii elektrycznej z jednostek wytwórczych centralnie dysponowanych oraz w ramach działalności obrotowej odbywa się poprzez zgłoszenie przez odbiorcę i dostawcę do Operatora Systemu Przesyłowego (OSP) poprzez scentralizowany komputerowy System Wymiany Informacji o Rynku Energii (WIRE) ilości deklarowanej w każdej godzinie ilości energii elektrycznej, którą spółka z segmentu Wytwarzanie jako dostawca zobowiązana jest zgodnie z poszczególnymi umowami dostarczyć (sprzedaż z własnej produkcji lub zakupionej w ramach działalności obrotowej) lub spowodować jej dostarczenie (poprzez zakup energii elektrycznej na Rynku Bilansującym), a odbiorca odebrać. Tak cena, jak i ilości w poszczególnych godzinach wynikają z wcześniej podpisanych, bądź (w przypadku TGE) elektronicznie zarejestrowanych transakcji. OSP jako swego rodzaju gwarant rozliczeń ilościowych zabezpiecza wiarygodność danych w zakresie dostarczanych ilości energii. Z uwagi na fakt, iż fakturowanie odbywa się w oparciu o raporty generowane przez OSP wszystkie wystawiane faktury za hurtową sprzedaż energii elektrycznej są wystawiane po jej dostawie z jednoznacznym określeniem ilości i wartości tej energii.

Faktury za sprzedaż energii elektrycznej dostarczanej na Rynek Bilansujący wystawiane są w oparciu o raporty ze scentralizowanego systemu bilansującego sprzedaż w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym. Rozliczenia te dokonywane są w cyklu dekadowym. Zasady wystawiania faktur oraz algorytmy i zasady wyliczania cen oraz terminy płatności są określone w zatwierdzanej przez Prezesa URE Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej.

Hurtowa sprzedaż energii elektrycznej z jednostek wytwórczych nie dysponowanych centralnie (jednostki wytwórcze poniżej 100 MW rozliczane na rynku lokalnym) odbywa się na podobnych zasadach, jednakże podmiotem odpowiedzialnym za rozliczenie jest operator rynku lokalnego.

9.26.4. Przychody ze sprzedaży ciepła w segmencie Wytwarzanie

Sprzedaż ciepła prowadzona jest na podstawie zawartych umów sprzedaży ciepła z odbiorcami instytucjonalnymi i odbiorcami – konsumentami.

Odbiorcy instytucjonalni obciążani są dwukrotnie w ciągu miesiąca, opłatami stałymi za moc zamówioną z góry oraz opłatami zmiennymi wystawianymi cyklicznie na podstawie odczytów kroczących. Odczyty wykonywane są między pierwszym a ostatnim dniem odczytowym. Obciążenia danego punktu są cykliczne w danym miesiącu. Sporadycznie odbiorcy instytucjonalni obciążani są tylko raz w miesiącu łącznie opłatami stałymi i zmiennymi lub tylko opłatami zmiennymi zgodnie z zawartymi umowami. Odbiorcy – konsumenci obciążani są raz w miesiącu łącznie opłatami stałymi i zmiennymi lub sporadycznie tylko opłatami zmiennymi zgodnie z zawartymi umowami. Opłaty zmienne wystawiane są cyklicznie na podstawie odczytów kroczących. Odczyty wykonywane są między pierwszym a ostatnim dniem odczytowym. Obciążenia danego punktu są cykliczne w danym miesiącu.

Przychody wyceniane są w oparciu o aktualne taryfy, ilość zafakturowanej mocy, ciepła, nośnika, stawkę dzierżawy, wielkość przekroczenia, innych faktycznych zużyć produktów według stawek i cen zawartych w obowiązujących taryfach. Obejmują one głównie opłaty za moc zamówioną, ciepło, przesył stały i przesył zmienny.

Sprzedaż ciepła prowadzona jest w oparciu o odczyty kroczące, w związku z tym na potrzeby księgowe wykonywane jest doszacowanie sprzedaży od daty odczytu do końca miesiąca, tak aby uzyskać miesięczną sprzedaż od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca. Sprzedaż doszacowana dla każdego punktu odczytowego liczona jest indywidualnie. Sprzedaż doszacowana dla danego punktu jest to sprzedaż zafakturowana minus doszacowanie za miesiąc poprzedni plus doszacowanie za miesiąc bieżący.

9.26.5. Przychody ze sprzedaży węgla w segmencie Wydobycie

Dla segmentu Wydobycie wewnątrzgrupowym rynkiem sprzedaży jest sprzedaż miałów energetycznych dostarczanych na podstawie umów sprzedaży do elektrowni i elektrociepłowni Grupy TAURON. Strategiczny obszar sprzedaży węgla stanowią firmy należące do sieci handlowej spółki z segmentu Wydobycie, tj. Autoryzowani Sprzedawcy Węgla oraz Sprzedawcy Węgla. Sprzedaż węgla realizowana jest także w ramach umów z finalnymi nabywcami węgla, wewnątrzspółnotowej dostawy towarów i eksportu, a także w ramach sprzedaży detalicznej.

Sprzedaż dokonywana jest w systemie ciągłym w ramach sprzedaży wagonowej i samochodowej na podstawie harmonogramu wysyłek wagonowych i awiacji sprzedaży samochodowej. Za moment sprzedaży uważa się datę wydania węgla przewoźnikowi, zarówno w transporcie samochodowym jak i w transporcie wagonowym.

Przychody ze sprzedaży węgla wyceniane są w oparciu o wartości sprzedaży wynikające z zafakturowanej ilości i ceny. Korekty wielkości przychodów ze sprzedaży węgla wynikają w szczególności z przyznanych skont, rabatów oraz uznanych reklamacji ilościowych i jakościowych.

9.27. Koszt działalności operacyjnej

Nota 13

Do kosztu działalności operacyjnej zalicza się:

- koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług poniesiony w danym okresie sprawozdawczym, w tym utworzenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych, należności oraz zapasów skorygowany o koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby,
- całość poniesionych w okresie sprawozdawczym kosztów sprzedaży i ogólnego zarządu (wykazywane odrębnie w sprawozdaniu z całkowitych dochodów).

Koszty wytworzenia, które można bezpośrednio przyporządkować przychodom osiągniętym przez Grupę, wpływają na wynik finansowy Grupy za ten okres sprawozdawczy, w którym przychody te wystąpiły.

Koszty wytworzenia, które można jedynie w sposób pośredni przyporządkować przychodom lub innym korzyściom osiąganym przez Grupę, wpływają na wynik finansowy Grupy w części, w której dotyczą danego okresu sprawozdawczego, zapewniając ich współmierność do przychodów lub innych korzyści ekonomicznych.

9.28. Transakcje w walucie obcej oraz przeliczanie na walutę prezentacji działalności zagranicznej

Transakcje wyrażone w walutach obcych (tj. walutach innych niż waluta funkcjonalna) są przeliczane na moment początkowego ujęcia na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy pozycje pieniężne są przeliczane przy zastosowaniu kursu zamknięcia (dla jednostek, których walutą funkcjonalną jest PLN za kurs zamknięcia przyjmuje się kurs średni ustalony dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na ten dzień).

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

Waluta	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
USD	4,1793	3,9011
EUR	4,4240	4,2615
CZK	0,1637	0,1577

Powstałe z rozliczenia oraz z przeliczenia na dzień bilansowy różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w wyniku finansowym w pozycji przychodów (kosztów) finansowych, z wyjątkiem przypadku gdy są kapitalizowane w wartości aktywów.

Pozycje sprawozdań finansowych jednostek zagranicznych (TAURON Czech Energy s.r.o. oraz TAURON Sweden Energy AB (publ)) są przeliczane na walutę prezentacji w następujący sposób:

- aktywa i zobowiązania zostały przeliczone na walutę prezentacji po kursie średnim Narodowego Banku Polski z dnia bilansowego,
- przychody i koszty zostały przeliczone po kursie średnim NBP z dnia transakcji lub średnim z danego okresu, jeżeli nie występowały znaczące wahania kursów w danym okresie,
- wynikające z tego przeliczenia różnice kursowe zostały ujęte w pozostałych całkowitych dochodach.

9.29. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych sporządzane jest metodą pośrednią.

SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI

10. Informacje dotyczące segmentów działalności

Grupa prezentuje informacje dotyczące segmentów działalności zgodnie z MSSF 8 *Segmenty operacyjne* za bieżący okres sprawozdawczy oraz okres porównywalny.

Organizacja i zarządzanie Grupą odbywają się w podziale na segmenty, uwzględniające rodzaj oferowanych wyrobów i usług. Każdy z segmentów stanowi strategiczną jednostkę gospodarczą, oferującą inne wyroby i obsługującą inne rynki.

Grupa stosuje takie same zasady rachunkowości dla wszystkich segmentów operacyjnych. Grupa rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych, czyli przy zastosowaniu bieżących cen rynkowych.

Przychody z tytułu transakcji pomiędzy segmentami są eliminowane w procesie konsolidacji.

Koszty ogólnego zarządu jednostki dominującej po wyeliminowaniu kosztów wynikających z transakcji wewnątrzgrupowych są prezentowane w kosztach nieprzypisanych. Koszty ogólnego zarządu jednostki dominującej ponoszone są na rzecz całej Grupy i nie można ich bezpośrednio przyporządkować do jednego segmentu operacyjnego.

Aktywa segmentu nie zawierają podatku odroczonego, należności z tytułu podatku dochodowego oraz aktywów finansowych, z wyjątkiem należności od odbiorców i innych należności finansowych, aktywów z tytułu dodatniej wyceny towarowych pochodnych instrumentów finansowych oraz środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, które stanowią aktywa segmentu.

Zobowiązania segmentu nie zawierają podatku odroczonego, zobowiązania z tytułu podatku dochodowego oraz zobowiązań finansowych, z wyjątkiem zobowiązań wobec dostawców, zobowiązań inwestycyjnych, zobowiązań z tytułu wynagrodzeń oraz zobowiązań z tytułu ujemnej wyceny towarowych pochodnych instrumentów finansowych, które stanowią zobowiązania segmentu.

Finansowanie Grupy (łącznie z kosztami i przychodami finansowymi) oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Grupy i nie ma miejsca ich alokacja do segmentów.

Żaden z segmentów operacyjnych Grupy nie został połączony z innym segmentem w celu stworzenia sprawozdawczych segmentów operacyjnych.

Zarząd monitoruje oddzielnie wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest EBITDA oraz zysk lub strata na działalności operacyjnej. Przez EBITDA Grupa rozumie EBIT powiększony o amortyzację oraz odpisy na aktywa niefinansowe. Przez EBIT Grupa rozumie zysk/(stratę) z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem, przychodami i kosztami finansowymi, tj. zysk (stratę) operacyjną.

Podział sprawozdawczości Grupy w okresie od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku oraz w okresie porównywalnym oparty był na następujących segmentach operacyjnych:

Segmenty operacyjne	Przedmiot działalności	Spółki zależne/ Spółki ujmowane metodą praw własności
<p>Wydobycie</p> 	<p>Wydobycie węgla kamiennego</p>	<p>TAURON Wydobycie S.A.</p>
<p>Wytwarzanie</p> 	<p>Wytwarzanie energii elektrycznej w źródłach konwencjonalnych, w tym w kogeneracji, jak również wytwarzanie energii elektrycznej przy współspalaniu biomasy i innej termicznie pozyskiwanej energii. Podstawowe paliwa to węgiel kamienny, biomasa, gaz koksowniczy i wielkopiecowy</p> <p>Wytwarzanie energii elektrycznej w źródłach odnawialnych</p> <p>Produkcja, dystrybucja i sprzedaż ciepła</p>	<p>TAURON Wytwarzanie S.A. TAURON Ekoenergia Sp. z o.o. TAURON Ciepło Sp. z o.o. TAURON Serwis Sp. z o.o. Marselwind Sp. z o.o.</p> <p>Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji* TAMEH HOLDING Sp. z o.o.* TAMEH POLSKA Sp. z o.o.* TAMEH Czech s.r.o.* Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.*</p>
<p>Dystrybucja</p> 	<p>Dystrybucja energii elektrycznej</p>	<p>TAURON Dystrybucja S.A. TAURON Dystrybucja Serwis S.A. TAURON Dystrybucja Pomiary Sp. z o.o.</p>
<p>Sprzedaż</p> 	<p>Handel hurtowy energią elektryczną, jak również obrót uprawnieniami do emisji i świadectwami pochodzenia oraz sprzedaż energii elektrycznej do krajowych odbiorców końcowych lub podmiotów dokonujących dalszej odsprzedaży energii elektrycznej</p>	<p>TAURON Polska Energia S.A. TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o. TAURON Czech Energy s.r.o.</p>

* Spółki ujmowane metodą praw własności.

Oprócz powyższych głównych segmentów działalności, Grupa TAURON prowadzi również działalność w obszarze wydobywania kamienia, w tym kamienia wapiennego, na potrzeby energetyki, hutnictwa, budownictwa i drogownictwa oraz w obszarze produkcji sorbentów przeznaczonych do instalacji odsiarczania spalin metodą mokrą oraz do wykorzystania w kotłach fluidalnych (Kopalnia Wapienia Czatkowice Sp. z o.o.). Jako pozostała działalność Grupy traktowana jest również działalność spółek TAURON Obsługa Klienta Sp. z o.o., TAURON Sweden Energy AB (publ), Biomasa Grupa TAURON Sp. z o.o., KOMFORT-ZET Sp. z o.o. oraz Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. w likwidacji.

10.1. Segmenty operacyjne

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i wyników oraz aktywów i zobowiązań poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy za lata zakończone dnia 31 grudnia 2016 roku i dnia 31 grudnia 2015 roku.

Rok zakończony 31 grudnia 2016	Wydobycie	Wytwarzanie	Dystrybucja	Sprzedaż	Pozostałe	Pozycje nieprzypisane/ Eliminacje	Razem
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	492 231	2 457 280	3 100 495	11 513 348	83 135	-	17 646 489
Sprzedaż między segmentami	818 912	1 898 821	3 209 721	2 502 842	744 793	(9 175 089)	-
Przychody segmentu ogółem	1 311 143	4 356 101	6 310 216	14 016 190	827 928	(9 175 089)	17 646 489
Zysk/(strata) segmentu	(205 163)	(752 813)	1 363 236	479 374	42 642	(20 472)	906 804
Koszty nieprzypisane	-	-	-	-	-	(105 282)	(105 282)
EBIT	(205 163)	(752 813)	1 363 236	479 374	42 642	(125 754)	801 522
Udział w zysku/(stracie) wspólnych przedsięwzięć	-	60 040	-	-	-	-	60 040
Przychody/(koszty) finansowe netto	-	-	-	-	-	(352 701)	(352 701)
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	(205 163)	(692 773)	1 363 236	479 374	42 642	(478 455)	508 861
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-	(138 724)	(138 724)
Zysk/(strata) netto za rok obrotowy	(205 163)	(692 773)	1 363 236	479 374	42 642	(617 179)	370 137
Aktywa i zobowiązania							
Aktywa segmentu	2 069 263	10 412 940	16 761 938	2 659 458	468 202	-	32 371 801
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	-	461 348	-	-	-	-	461 348
Aktywa nieprzypisane	-	-	-	-	-	623 745	623 745
Aktywa ogółem	2 069 263	10 874 288	16 761 938	2 659 458	468 202	623 745	33 456 894
Zobowiązania segmentu	829 974	1 936 334	2 162 907	1 660 156	288 365	-	6 877 736
Zobowiązania nieprzypisane	-	-	-	-	-	9 899 840	9 899 840
Zobowiązania ogółem	829 974	1 936 334	2 162 907	1 660 156	288 365	9 899 840	16 777 576
EBIT	(205 163)	(752 813)	1 363 236	479 374	42 642	(125 754)	801 522
Amortyzacja	(123 031)	(425 742)	(1 037 789)	(10 631)	(71 533)	-	(1 668 726)
Odpisy aktualizujące	(2)	(872 382)	6 213	-	(395)	-	(866 566)
EBITDA	(82 130)	545 311	2 394 812	490 005	114 570	(125 754)	3 336 814
Pozostałe informacje dotyczące segmentu							
Nakłady inwestycyjne*	283 169	1 661 215	1 806 054	1 452	64 921	-	3 816 811

* Nakłady inwestycyjne obejmują nakłady na rzeczowe aktywa trwałe oraz aktywa niematerialne, z wyłączeniem nabycia praw do emisji gazów cieplarnianych oraz praw majątkowych pochodzenia energii.

Rok zakończony 31 grudnia 2015 (dane przekształcone)	Wydobycie	Wytwarzanie	Dystrybucja	Sprzedaż	Pozostałe	Pozycje nieprzypisane/ Eliminacje	Razem
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	459 304	2 226 869	3 006 443	12 486 908	84 916	-	18 264 440
Sprzedaż między segmentami	746 640	3 149 411	3 443 831	3 386 447	843 037	(11 569 366)	-
Przychody segmentu ogółem	1 205 944	5 376 280	6 450 274	15 873 355	927 953	(11 569 366)	18 264 440
Zysk/(strata) segmentu	(104 328)	(3 477 076)	1 371 577	369 529	32 596	(6 379)	(1 814 081)
Koszty nieprzypisane	-	-	-	-	-	(87 135)	(87 135)
EBIT	(104 328)	(3 477 076)	1 371 577	369 529	32 596	(93 514)	(1 901 216)
Udział w zysku/(stracie) wspólnych przedsięwzięć	-	7 933	-	-	-	-	7 933
Przychody/(koszty) finansowe netto	-	-	-	-	-	(294 488)	(294 488)
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	(104 328)	(3 469 143)	1 371 577	369 529	32 596	(388 002)	(2 187 771)
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-	383 556	383 556
Zysk/(strata) netto za rok obrotowy	(104 328)	(3 469 143)	1 371 577	369 529	32 596	(4 446)	(1 804 215)
Aktywa i zobowiązania							
Aktywa segmentu	1 657 407	10 370 286	15 974 893	2 709 132	478 618	-	31 190 336
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	-	418 127	-	-	-	-	418 127
Aktywa nieprzypisane	-	-	-	-	-	462 970	462 970
Aktywa ogółem	1 657 407	10 788 413	15 974 893	2 709 132	478 618	462 970	32 071 433
Zobowiązania segmentu	537 234	1 735 686	2 505 890	1 654 794	303 352	-	6 736 956
Zobowiązania nieprzypisane	-	-	-	-	-	9 286 320	9 286 320
Zobowiązania ogółem	537 234	1 735 686	2 505 890	1 654 794	303 352	9 286 320	16 023 276
EBIT	(104 328)	(3 477 076)	1 371 577	369 529	32 596	(93 514)	(1 901 216)
Amortyzacja	(113 473)	(647 963)	(992 771)	(10 876)	(67 607)	-	(1 832 690)
Odpisy aktualizujące	8	(3 583 864)	(7 781)	-	(117)	-	(3 591 754)
EBITDA	9 137	754 751	2 372 129	380 405	100 320	(93 514)	3 523 228
Pozostałe informacje dotyczące segmentu							
Nakłady inwestycyjne*	211 458	1 934 229	1 924 886	4 604	100 293	-	4 175 470

* Nakłady inwestycyjne obejmują nakłady na rzeczowe aktywa trwałe oraz aktywa niematerialne, z wyłączeniem nabycia praw do emisji gazów cieplarnianych oraz praw majątkowych pochodzenia energii.

10.2. Geograficzne obszary działalności

Działalność Grupy w przeważającym zakresie prowadzona jest na terenie Polski. Sprzedaż na rzecz klientów zagranicznych w latach zakończonych dnia 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku wynosiła odpowiednio 259 166 tysięcy złotych oraz 469 756 tysięcy złotych. Wykazana kwota sprzedaży na rzecz klientów zagranicznych uwzględnia transakcje sprzedaży uprawnień do emisji zanieczyszczeń zawierane w portfelu tradingowym, które w sprawozdaniu z całkowitych dochodów prezentowane są jako łączny wynik na transakcjach zwierianych w tym portfelu. Nie są uwzględniane wyniki na pochodnych towarowych instrumentach finansowych.

UTRATA WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH

11. Utrata wartości aktywów niefinansowych

11.1. Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa ujęła odpisy aktualizujące oraz rozwiązanie utworzonych wcześniej odpisów rzeczowych aktywów trwałych będące wynikiem testów na utratę wartości aktywów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 30 czerwca 2016 roku.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku przeprowadzono testy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych, uwzględniając następujące przesłanki:

- długotrwałe utrzymywanie się wartości rynkowej aktywów netto Spółki na poziomie poniżej wartości bilansowej;
- spadek cen świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych;
- wprowadzenie nowych regulacji w obszarze OZE;
- utrzymujące się niekorzystne warunki rynkowe z punktu widzenia rentowności energetyki węglowej;
- wzrost stopy wolnej od ryzyka.

Przeprowadzone na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 30 czerwca 2016 roku testy wymagały oszacowania wartości użytkowej jednostek generujących przepływy pieniężne, w oparciu o ich przyszłe przepływy pieniężne, które następnie przy zastosowaniu stopy dyskontowej zostały skorygowane do wartości bieżącej.

Testy na utratę wartości rzeczowych i niematerialnych składników aktywów trwałych zostały przeprowadzone na poziomie poszczególnych spółek, z wyjątkiem:

- TAURON Wytwarzanie S.A., gdzie identyfikacja ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”) dokonana została w oparciu o charakterystykę kosztową oraz analizę aktualnego sposobu kontraktowania i alokowania produkcji z poszczególnych jednostek wytwórczych. W efekcie tych działań test przeprowadzono dla CGU rozumianych jako jednostka lub grupa jednostek wytwórczych;
- TAURON Ekoenergia Sp. z o.o., gdzie test przeprowadzono dla działalności związanej z wytwarzaniem energii elektrycznej w elektrowniach wodnych oraz odrębnie dla poszczególnych farm wiatrowych;
- TAURON Ciepło Sp. z o.o., gdzie oddzielono działalność związaną z wytwarzaniem ciepła i energii elektrycznej od działalności związanej z przesyłem i dystrybucją ciepła (dawne przedsiębiorstwa energetyki ciepłej). Dodatkowo na działalności „wytwarzanie” przeprowadzono również testy dla poszczególnych zakładów wytwarzania.

Kluczowe założenia przyjęte w testach na dzień 31 grudnia 2016 roku:

- Przyjęta ścieżka ceny węgla energetycznego, pozostałych sortymentów węgla oraz paliw gazowych. Do 2026 roku założono wzrost realny ceny węgla energetycznego o ok. 9%, natomiast po roku 2026 roku założono niewielkie wahania poziomu cen z tego roku (w cenach stałych);
- Przyjęta ścieżka hurtowych cen energii elektrycznej na lata 2017–2026 z perspektywą do roku 2040, uwzględniająca m.in. wpływ bilansu podaży i popytu energii elektrycznej na rynku, kosztów paliwa oraz kosztów zakupu uprawnień do emisji zanieczyszczeń. Do 2020 roku założono spadek o ok. 5%, do 2026 roku przyjęto dynamiczny wzrost cen (16% w relacji do roku 2020), w latach 2026–2040 przyjęto wzrost o 11%, a po roku 2040 roku utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych);
- Uwzględniono szacunkowe zmiany modelu rynku polskiego w kierunku wdrożenia mechanizmu tzw. rynku mocy bądź innych mechanizmów wynagradzania zdolności wytwórczych;
- Limity emisji dla produkcji energii elektrycznej zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów, skorygowane o poniesione nakłady inwestycyjne, a dla produkcji ciepła zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów, skorygowane o poziom działalności, tj. produkcji ciepła;
- Przyjęta ścieżka ceny uprawnień do emisji zanieczyszczeń w latach 2017–2026 z perspektywą do roku 2040. Do 2026 roku założono wzrost ceny rynkowej o ok. 70%, w latach 2026–2040 wzrost o ok. 16%, a po roku 2040 utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych);
- Wolumeny produkcji energii zielonej, czerwonej i żółtej wynikające ze zdolności wytwórczych wraz ze ścieżką cenową dla poszczególnych świadectw pochodzenia. Do 2020 roku założono spadek cen energii elektrycznej

dla produkcji z OZE o ok. 6%, do 2026 roku przyjęto wzrost cen (13% w relacji do roku 2020), w latach 2026–2040 przyjęto wzrost o 13%, a po roku 2040 utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych);

- Dla energii zielonej uwzględniono ograniczone okresy wsparcia, zgodnie z założeniami zapisów ustawy o odnawialnych źródłach energii („ustawy OZE”) określającej nowe mechanizmy przyznawania wsparcia dla energii elektrycznej wytworzonej w OZE. Okres wsparcia został ograniczony do 15 lat liczonych od momentu wprowadzenia do sieci dystrybucyjnej po raz pierwszy energii elektrycznej, za którą przysługiwało świadectwo pochodzenia. Równocześnie ze wsparcia zostały wyłączone elektrownie wodne, których moc zainstalowana przekracza 5 MW;
- Wsparcie dla kogeneracji zgodnie z obecnie obowiązującymi uregulowaniami. Założono istnienie praw majątkowych i obowiązku ich umorzenia dla energii czerwonej, żółtej i fioletowej do roku 2018. Po tym roku nie ujęto wsparcia dla produkcji energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu;
- Przychód regulowany przedsiębiorstw dystrybucyjnych zapewniający pokrycie uzasadnionych kosztów oraz osiągnięcie zwrotu z zaangażowanego kapitału na uzasadnionym poziomie. Poziom zwrotu uzależniony jest od tzw. Wartości Regulacyjnej Aktywów;
- Przyjęta ścieżka cen detalicznych energii elektrycznej na podstawie hurtowej ceny energii czarnej przy uwzględnieniu kosztu akcyzy, kosztu obowiązku umorzenia świadectw pochodzenia oraz odpowiedniego poziomu marży;
- Wolumeny sprzedaży uwzględniające wzrost PKB oraz rosnącą konkurencję na rynku;
- Przychód taryfowy przedsiębiorstw ciepłowniczych zapewniający pokrycie uzasadnionych kosztów oraz osiągnięcie zwrotu z zaangażowanego kapitału na uzasadnionym poziomie;
- Utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym;
- Poziom średniego ważonego kosztu kapitału (WACC) przyjętego dla wyliczeń kształtujący się w okresie projekcji między 5,94% – 8,44% w ujęciu nominalnym przed opodatkowaniem.

Kluczowe założenia przyjęte w testach na dzień 30 czerwca 2016 roku:

- Przyjęta ścieżka ceny węgla energetycznego, pozostałych sortymentów węgla oraz paliw gazowych. Do 2025 roku założono spadek realny ceny węgla energetycznego o ok. 6%, natomiast po roku 2025 roku założono niewielkie wahania poziomu cen z tego roku (w cenach stałych);
- Przyjęta ścieżka hurtowych cen energii elektrycznej na lata 2016–2025, uwzględniająca m.in. wpływ bilansu podaży i popytu energii elektrycznej na rynku, kosztów paliwa oraz kosztów zakupu uprawnień do emisji zanieczyszczeń. Do 2020 roku założono spadek o ok. 7%, do 2025 roku przyjęto dynamiczny wzrost cen (13% w relacji do roku 2020), w latach 2025–2040 przyjęto wzrost o 18%, a po roku 2040 roku utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych);
- Przyjęta ścieżka ceny uprawnień do emisji zanieczyszczeń w latach 2016–2025. Do 2025 roku założono wzrost ceny rynkowej o ok. 50%, w latach 2025–2040 wzrost o ok. 20%, a po roku 2040 utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych);
- Wolumeny produkcji energii zielonej, czerwonej i żółtej wynikające ze zdolności wytwórczych wraz ze ścieżką cenową dla poszczególnych świadectw pochodzenia. Do 2020 roku założono spadek cen energii elektrycznej dla produkcji z OZE o ok. 7%, do 2025 roku przyjęto wzrost cen (11% w relacji do roku 2020), w latach 2025–2040 przyjęto wzrost o 22%, a po roku 2040 utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych);
- Poziom średniego ważonego kosztu kapitału (WACC) przyjętego dla wyliczeń kształtujący się w okresie projekcji między 6,34% – 9,63% w ujęciu nominalnym przed opodatkowaniem;
- Pozostałe założenia tożsame do założeń przyjętych w testach na dzień 31 grudnia 2016 roku.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa ujęła odpisy aktualizujące oraz rozwiązanie utworzonych wcześniej odpisów rzeczowych aktywów trwałych będące wynikiem testów na utratę wartości aktywów:

- na dzień 31 grudnia 2016 roku – Wyniki testu na utratę wartości aktywów wykazały, iż część aktywów segmentu Wytwarzanie należy objąć dodatkowym odpisem w kwocie 581 900 tysięcy złotych. Przeprowadzony test wykazał także możliwość odwrócenia odpisu w tym segmencie na kwotę 505 083 tysiące złotych.
- na dzień 30 czerwca 2016 roku – Wyniki testu na utratę wartości aktywów wykazały, iż część aktywów segmentu Wytwarzanie należy objąć dodatkowym odpisem w kwocie 1 361 037 tysięcy złotych. Przeprowadzony test wykazał zasadność odwrócenia odpisu w tym segmencie na kwotę 703 162 tysiące złotych.

Wartość odzyskiwalna tej grupy aktywów odpowiada ich wartości użytkowej. Odpisy aktualizujące obciążą koszt własny sprzedaży.

Odpis aktualizujący i jego odwrócenie ujęty w wyniku testów na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 30 czerwca 2016 roku dotyczy następujących jednostek generujących przepływy pieniężne:

CGU	Spółka	Poziom stopy dyskontowej (przed opodatkowaniem) przyjęty w testach na dzień:			Wartość odzyskiwalna Stan na 31 grudnia 2016 roku	Kwota ujętego odpisu Rok zakończony 31 grudnia 2016	Kwota ujętego odwrócenia odpisu
		31 grudnia 2016	30 czerwca 2016	31 grudnia 2015			
Elektrownia Jaworzno II					235 750	269 823	86 034
Elektrownia Jaworzno III					1 024 583	14 410	433 638
Elektrownia Łaziska					319 744	–	54 124
Elektrownia Łagisza	TAURON Wytwarzanie S.A.	7,78%	7,49%	7,69%	1 289 344	193 430	–
Elektrownia Siersza					157 356	232 253	156 571
Elektrownia Stalowa Wola					(99 426)	40 216	46 802
Inwestycje w budowie					–	19 328	–
ZW Bielsko Biała EC 1					615 489	–	209 433
ZW Bielsko Biała EC 2	TAURON Ciepło Sp. z o.o.	7,63%	7,17%	7,61%	(45 965)	7 061	–
ZW Tychy					499 172	382 719	221 643
Elektrownie wodne		8,44%	8,25%	8,39%	611 273	42 310	–
Farma Wiatrowa Lipniki	TAURON	6,71%	6,34%	8,90%	19 112	65 513	–
Farma Wiatrowa Wicko	Ekoenergia Sp. z o.o.	6,97%	6,48%	8,17%	69 309	164 121	–
Farma Wiatrowa Marszewo		7,04%	6,49%	8,14%	228 352	464 839	–
Razem CGU						1 896 023	1 208 245
Aktywa wspólne	TAURON Wytwarzanie S.A.	7,78%	7,49%	7,69%	(19 511)	46 914	–
Razem odpisy						1 942 937	1 208 245

Wyniki analizy wrażliwości dla poszczególnych jednostek generujących środki pieniężne wykazały, że najistotniejszy wpływ na wartość użytkową testowanych aktywów mają przede wszystkim kwestia uwzględnienia rynku mocy, a w dalszej kolejności zmiany cen energii elektrycznej, zmiana cen węgla kamiennego oraz zmiany średnioważonego kosztu kapitału. W mniejszym stopniu na wycenę wpływają zmiany cen uprawnień do emisji zanieczyszczeń. Poniżej zaprezentowano szacowane zmiany odpisu aktualizującego wartość aktywów segmentu Wytwarzanie po ujęciu także wpływu jego odwrócenia na dzień 31 grudnia 2016 roku w efekcie zmian najistotniejszych założeń. W przypadku braku uwzględnienia w założeniach dotyczących oszacowania wartości użytkowej rzeczowych aktywów trwałych mechanizmu rynku mocy, kwota dodatkowego odpisu netto który obciążałby wynik Grupy wyniosłaby ok. 2 666 miliona złotych.

Parametr	Zmiana	Wpływ na odpis aktualizujący netto tj. po jego pomniejszeniu o odwrócenia (w mln zł)	
		Zwiększenie odpisu netto	Zmniejszenie odpisu netto
Zmiana cen energii elektrycznej w okresie prognozy	+1%	–	237
	-1%	366	–
Zmiana WACC (netto)	+0,1 p.p.	92	–
	-0,1 p.p.	–	44
Zmiana cen uprawnień do emisji CO ₂ w okresie prognozy	+1%	41	–
	-1%	–	41
Zmiana cen węgla kamiennego w okresie prognozy	+1%	105	–
	-1%	–	85
Brak ujęcia Rynku Mocy		2 666	–

11.2. Utrata wartości bilansowej wartości firmy

Testy przeprowadzono w odniesieniu do aktywów netto powiększonych o wartość firmy na poszczególnych segmentach operacyjnych, z wyjątkiem segmentu Wytwarzanie, gdzie test został przeprowadzony na poziomie spółek. Podstawę wyceny wartości odzyskiwalnej poszczególnych spółek stanowiła ich wartość użytkowa.

Testy zostały przeprowadzone w oparciu o bieżącą wartość szacowanych przepływów pieniężnych z działalności. Wyliczeń dokonano na podstawie szczegółowych prognoz na okres od 2017 do 2026 roku (w testach na dzień 30 czerwca 2016 roku na okres od 2016 do 2025 roku) oraz oszacowanej wartości rezydualnej. W testach przeprowadzonych na dzień 30 czerwca 2016 roku w przypadku jednostek wytwórczych prognozy obejmowały cały okres ich funkcjonowania. Wykorzystanie prognoz dłuższych niż 5-letnie wynika w szczególności z długotrwałych procesów inwestycyjnych w branży energetycznej. Założenia makroekonomiczne i sektorowe przyjmowane do prognoz aktualizowane są tak często, jak występują obserwowane na rynku przesłanki do ich zmiany. Prognozy uwzględniają także znane na dzień przeprowadzenia testu zmiany w otoczeniu prawnym.

Stopa dyskontowa przyjęta do kalkulacji odzwierciedla średnioważony koszt kapitału (WACC) przy uwzględnieniu stopy wolnej od ryzyka odpowiadającej rentowności 10-letnich obligacji Skarbu Państwa na poziomie 3,63% (w testach na dzień 30 czerwca 2016 roku na poziomie 3,27%) oraz premii za ryzyko działalności właściwej dla branży energetycznej (6%). Stopa wzrostu zastosowana do ekstrapolacji prognoz przepływów pieniężnych wykraczających poza szczegółowy okres objęty planowaniem została przyjęta na poziomie 2,5% i odpowiada zakładanej długoterminowej stopie inflacji.

Uzyskane wartości odzwierciedlają dotychczasowe doświadczenia oraz są spójne z przesłankami pochodzącymi z zewnętrznych źródeł informacji.

Założenia wykorzystano również do oszacowania wartości użytkowej pozostałych aktywów niematerialnych.

Test na utratę wartości bilansowej wartości firmy na dzień 31 grudnia 2016 roku

Kluczowe założenia wpływające na oszacowanie wartości użytkowej oraz stopy dyskontowe przyjęte dla poszczególnych segmentów:

Wartość firmy w segmencie	Kluczowe założenia	Poziom stopy dyskontowej (przed opodatkowaniem) przyjęty w testach na dzień:	
		31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Wydobycie	<ul style="list-style-type: none"> Przyjęta ścieżka ceny węgla energetycznego oraz pozostałych sortymentów węgla. Do 2026 roku założono wzrost realny ceny węgla energetycznego o ok. 9%, natomiast po roku 2026 założono niewielkie wahania poziomu cen z tego roku (w cenach stałych); Przyjęta ścieżka cen detalicznych energii elektrycznej na podstawie hurtowej ceny energii czarnej przy uwzględnieniu kosztu akcyzy, kosztu obowiązku umorzenia świadectw pochodzenia oraz odpowiedniego poziomu marży; Utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym. 	6,95%	9,05%
Dystrybucja	<ul style="list-style-type: none"> Przychód regulowany przedsiębiorstw dystrybucyjnych zapewniający pokrycie uzasadnionych kosztów oraz osiągnięcie zwrotu z zaangażowanego kapitału na uzasadnionym poziomie. Poziom zwrotu uzależniony jest od tzw. Wartości Regulacyjnej Aktywów; Utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym. 	6,39%	7,50%

Przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2016 roku test na utratę wartości nie wskazał na utratę bilansowej wartości firmy w segmentach.

Wyniki analizy wrażliwości dla poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne wykazały, że zmiany najistotniejszych czynników takich jak: ceny energii elektrycznej, ceny węgla kamiennego, średnioważony koszt kapitału oraz ceny uprawnień do emisji zanieczyszczeń i ceny praw majątkowych z OZE musiałyby być znaczące, aby wartość użytkowa testowanych aktywów na tyle się zmieniła, by zaszła konieczność dokonania odpisów wartości firmy.

Test na utratę wartości bilansowej wartości firmy na dzień 30 czerwca 2016 roku

Kluczowe założenia wpływające na oszacowanie wartości użytkowej oraz stopy dyskontowe przyjęte dla poszczególnych segmentów:

Wartość firmy w segmencie (spółce)	Kluczowe założenia	Poziom stopy dyskontowej (przed opodatkowaniem) przyjęty w testach na dzień:	
		30 czerwca 2016 (niebadane)	31 grudnia 2015
Wydobycie	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęta ścieżka ceny węgla energetycznego oraz pozostałych sortymentów węgla. Do 2025 roku założono spadek realny ceny węgla energetycznego o ok. 6%, natomiast po roku 2025 założono niewielkie wahania poziomu cen z tego roku (w cenach stałych); • Przyjęta ścieżka cen detalicznych energii elektrycznej na podstawie hurtowej ceny energii czarnej przy uwzględnieniu kosztu akcyzy, kosztu obowiązku umorzenia świadectw pochodzenia oraz odpowiedniego poziomu marży; • Utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym. 	9,57% – 9,63%	9,05%
Dystrybucja	<ul style="list-style-type: none"> • Przychód regulowany przedsiębiorstw dystrybucyjnych zapewniający pokrycie uzasadnionych kosztów oraz osiągnięcie zwrotu z zaangażowanego kapitału na uzasadnionym poziomie. Poziom zwrotu uzależniony jest od tzw. Wartości Regulacyjnej Aktywów; • Utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym. 	7,50%	7,50%
Wytwarzanie (TAURON Ekoenergia Sp. z o.o.)	<ul style="list-style-type: none"> • Wolumen produkcji energii zielonej wynikający ze zdolności wytwórczych wraz ze ścieżką cenową dla świadectw pochodzenia. Do 2020 roku założono spadek cen energii elektrycznej dla produkcji z OZE o ok. 7%, do 2025 przyjęto wzrost cen (11% w relacji do roku 2020), w latach 2025–2040 przyjęto wzrost o 22%, a po roku 2040 utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych); • Dla energii zielonej uwzględniono ograniczone okresy wsparcia, zgodnie z założeniami zapisów ustawy OZE określającej nowe mechanizmy przyznawania wsparcia dla energii elektrycznej wytworzonej w OZE. Okres wsparcia został ograniczony do 15 lat liczonych od momentu wprowadzenia do sieci dystrybucyjnej po raz pierwszy energii elektrycznej, za którą przysługiwało świadectwo pochodzenia. Równocześnie ze wsparcia zostały wyłączone elektrownie wodne, których moc zainstalowana przekracza 5 MW; • Utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym. 	8,25% (dla elektrowni wodnych) 6,34% – 8,92% (dla farm wiatrowych)	8,39% (dla elektrowni wodnych) 8,14% – 8,90% (dla farm wiatrowych)

Przeprowadzony na dzień 30 czerwca 2016 roku test na utratę wartości wskazał na utratę bilansowej wartości firmy dotyczącej segmentu Wytwarzanie (spółki TAURON Ekoenergia Sp. z o.o.). W wyniku powyższego Grupa dokonała odpisu z tytułu utraty wartości firmy w kwocie 51 903 tysiące złotych. Odpis aktualizujący obciążył koszt własny sprzedaży.

CGU	Spółka	Poziom stopy dyskontowej (przed opodatkowaniem) przyjęty w testach na dzień:		Wartość odzyskiwalna	Kwota ujętego odpisu
		30 czerwca 2016 (niebadane)	31 grudnia 2015		
Wytwarzanie	TAURON Ekoenergia Sp. z o.o.	8,25% (dla elektrowni wodnych) 6,34% – 8,92% (dla farm wiatrowych)	8,39% (dla elektrowni wodnych) 8,14% – 8,90% (dla farm wiatrowych)	1 225 935	51 903

Konieczność dokonania odpisu wynikała ze spadku cen świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych oraz wprowadzenia nowych uregulowań w obszarze OZE.

Wyniki analizy wrażliwości dla poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne wykazały, że najistotniejszy wpływ na wartość użytkową testowanych aktywów miały przede wszystkim zmiany średnioważonego kosztu kapitału oraz zmiany cen energii elektrycznej.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

12. Przychody ze sprzedaży

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015 (dane przekształcone)
Przychody ze sprzedaży towarów, produktów i materiałów bez wyłączenia akcyzy	11 575 033	12 080 940
Podatek akcyzowy	(395 601)	(425 691)
Przychody ze sprzedaży towarów, produktów i materiałów, w tym:	11 179 432	11 655 249
Energia elektryczna	9 521 948	10 099 333
Energia ciepła	650 625	613 660
Świadczenia pochodzenia energii	127 791	272 896
Węgiel	467 962	439 608
Gaz	230 466	117 867
Pozostałe towary, produkty i materiały	180 640	111 885
Przychody ze sprzedaży usług, w tym:	6 409 430	6 552 945
Usługi dystrybucyjne i handlowe	6 051 410	6 184 958
Opłaty za przyłączanie odbiorców	102 657	124 866
Usługi konserwacji oświetlenia drogowego	116 463	116 042
Pozostałe usługi	138 900	127 079
Pozostałe przychody	57 627	56 246
Razem przychody ze sprzedaży	17 646 489	18 264 440

Doszacowanie przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych w segmencie Sprzedaż

Informacje na temat zasad doszacowania przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych znajdują się w nocie 9.26 Przychody ze sprzedaży.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku doszacowanie przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych w segmencie Sprzedaż wyniosło 353 065 tysięcy złotych, przy czym uwzględniając odwrócenie szacunków z roku poprzedniego wpływ na wynik finansowy bieżącego roku wyniósł 104 592 tysiące złotych.

13. Koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług

13.1. Koszty według rodzaju

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015 (dane przekształcone)
Koszty według rodzaju		
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	(1 668 726)	(1 832 690)
Odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne	(867 109)	(3 598 926)
Zużycie materiałów i energii	(1 537 285)	(1 848 777)
Usługi konserwacji i remontowe	(265 300)	(382 641)
Usługi dystrybucyjne	(1 771 651)	(1 706 894)
Pozostałe usługi obce	(759 687)	(674 265)
Koszt obowiązku umorzenia uprawnień do emisji zanieczyszczeń	(381 883)	(150 794)
Pozostałe podatki i opłaty	(667 415)	(619 698)
Koszty świadczeń pracowniczych	(2 613 984)	(2 560 784)
Odpis aktualizujący należności od odbiorców	(22 943)	(29 461)
Pozostałe koszty rodzajowe	(106 892)	(130 155)
Razem koszty według rodzaju	(10 662 875)	(13 535 085)
Zmiana stanu zapasów i rozliczeń międzyokresowych	61 655	(164 328)
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby	471 286	610 506
Koszty sprzedaży	459 191	489 963
Koszty ogólnego zarządu	652 827	618 969
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(6 699 546)	(7 048 987)
Koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług	(15 717 462)	(19 028 962)

13.2. Koszty świadczeń pracowniczych

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Wynagrodzenia	(2 036 168)	(1 952 987)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(399 157)	(380 096)
Nagrody jubileuszowe	84 473	(19 367)
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(57 881)	(56 215)
Koszty świadczeń po okresie zatrudnienia, w tym:	(85 478)	(31 863)
Rezerwa na świadczenia emerytalne, rentowe i podobne	5 368	(11 824)
Deputaty węglowe i taryfa energetyczna	(13 665)	32 287
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(9 754)	16 387
Koszty pracowniczych programów emerytalnych	(67 427)	(68 713)
Program dobrowolnych odejść	(20 866)	(46 172)
Pozostałe koszty świadczeń pracowniczych	(98 907)	(74 084)
Koszty świadczeń pracowniczych, w tym:	(2 613 984)	(2 560 784)
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	(1 687 692)	(1 705 021)
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	(203 799)	(226 328)
Zmiana stanu produktów	(89 010)	(5 941)
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	(403 571)	(376 309)
Pozycje ujęte w koszcie wytworzenia świadczeń na potrzeby własne	(229 912)	(247 185)

Na dzień 31 grudnia 2016 roku dokonano aktualizacji rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe. W kosztach operacyjnych Grupy ujęto koszty przeszłego zatrudnienia dotyczące następujących świadczeń:

- koszty nagród jubileuszowych – koszty operacyjne zostały zmniejszone o kwotę 84 487 tysięcy złotych, z czego kwota 37 027 tysięcy złotych dotyczy zmian w Zakładowych Układach Zbiorowych Pracy, a kwota 47 460 tysięcy złotych dotyczy zmiany wieku emerytalnego,
- koszty świadczeń po okresie zatrudnienia – koszty operacyjne zostały zmniejszone o kwotę 6 603 tysiące złotych, z czego kwota 61 236 tysięcy złotych stanowi zmniejszenie rezerw w wyniku zmian w Zakładowych Układach Zbiorowych Pracy a kwota 54 633 tysiące złotych stanowi zwiększenie rezerw z tytułu zmiany wieku emerytalnego.

Zmiana stanu rezerw a świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe została opisana w nocie 34.1 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

13.3. Koszty amortyzacji oraz odpisy aktualizujące

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży:	(2 409 461)	(5 337 505)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(1 532 717)	(1 703 932)
Odpis aktualizujący rzeczowe aktywa trwałe	(757 974)	(3 437 907)
Amortyzacja aktywów niematerialnych	(43 487)	(36 909)
Odpis aktualizujący aktywa niematerialne	(22 215)	(1 749)
Odpis aktualizujący wartość firmy	(51 903)	(154 998)
Pozostałe	(1 165)	(2 010)
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży:	(33 318)	(33 291)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(17 639)	(16 999)
Amortyzacja aktywów niematerialnych	(15 679)	(16 292)
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:	(75 640)	(42 354)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(27 868)	(25 286)
Odpis aktualizujący rzeczowe aktywa trwałe	(33 245)	(2 262)
Amortyzacja aktywów niematerialnych	(14 308)	(14 806)
Odpis aktualizujący aktywa niematerialne	(219)	–
Pozycje ujęte w koszcie wytworzenia świadczeń na własne potrzeby:	(17 416)	(18 466)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(16 751)	(18 117)
Odpis aktualizujący rzeczowe aktywa trwałe	(388)	–
Amortyzacja aktywów niematerialnych	(277)	(349)
Razem amortyzacja i odpisy aktualizujące, w tym:	(2 535 835)	(5 431 616)
Amortyzacja	(1 668 726)	(1 832 690)
Odpisy aktualizujące	(867 109)	(3 598 926)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa ujęła odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe oraz wartość firmy oraz rozwiązała w części utworzone wcześniej odpisy w segmencie Wytwarzanie, co jest wynikiem przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 30 czerwca 2016 roku testów na utratę wartości. Łączny wpływ na wynik finansowy brutto Grupy roku 2016 wyniósł 786 595 tysięcy złotych (nadwyżka utworzenia nad rozwiązaniem). Testy i ich wyniki zostały szerzej opisane w nocie 11 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Dodatkowo w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 spółki Grupy tworzyły i rozwiązywały odpisy na aktywa indywidualne, co obciążało łącznie koszty operacyjne Grupy w kwocie 80 514 tysięcy złotych. Najistotniejsze pozycje dotyczą utworzenia przez spółkę z segmentu Wytwarzanie odpisów dotyczących składników rzeczowych aktywów trwałych związanych z przyznaną dotacją w ramach umów na dofinansowanie projektów budowy jednostek OZE w kwocie 68 875 tysięcy złotych oraz aktywów niematerialnych dotyczących nieruchomości gruntowych stanowiących tereny magazynowania odpadów w wysokości 22 734 tysiące złotych.

Stawki amortyzacyjne

Przeprowadzona w 2016 roku weryfikacja okresów ekonomicznej użyteczności środków trwałych i aktywów niematerialnych wpłynęła istotnie na koszty amortyzacji w następujących segmentach operacyjnych:

Wzrost/(spadek) kosztów amortyzacji	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Wydobycie	(13 286)	(1 744)
Wytwarzanie	520	5 567
Dystrybucja	(25 900)	(10 000)

Weryfikacja okresów ekonomicznej użyteczności w pozostałych segmentach nie miała istotnego wpływu na koszty amortyzacji.

14. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Otrzymane lub należne kary, grzywny, odszkodowania	48 256	28 043
Nadwyżka (utworzenia)/ rozwiązania rezerw aktuarialnych dla obecnych emerytów i rencistów	58 528	45 557
Nadwyżka (utworzenia)/ rozwiązania pozostałych rezerw	(115 733)	(12 616)
Dotacje oraz przychody stanowiące równowartość odpisów amortyzacyjnych od dotacji do lub nieodpłatnie otrzymanych środków trwałych	38 434	39 404
Nadwyżka odpisanych dotacji nad utworzoną rezerwą na ich zwrot	29 684	–
Wynik ze zbycia środków trwałych / aktywów niematerialnych oraz koszty szkód w majątku trwałym	(116)	(14 973)
Odpisanie zaniechanych inwestycji i produkcji oraz likwidowanych materiałów	(2 821)	(81 540)
Koszty postępowania sądowego oraz kary i odszkodowania	(24 675)	(12 322)
Koszty udziału w Polskiej Fundacji Narodowej	(32 500)	–
Pozostałe przychody operacyjne	22 208	43 878
Pozostałe koszty operacyjne	(36 752)	(63 193)
Razem pozostałe przychody i koszty operacyjne	(15 487)	(27 762)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku ze względu na wprowadzone zmiany w Zakładowych Układach Zbiorowych Pracy część spółek Grupy dokonała rozwiązania rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia dla obecnych emerytów. Z tego tytułu ujęto w pozostałych przychodach operacyjnych kwotę 58 528 tysięcy złotych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku w Grupie wystąpiła nadwyżka utworzenia rezerw nad ich rozwiązaniem w wysokości 115 733 tysiące złotych. Tytuły rezerw, które zostały utworzone lub zaktualizowane i istotnie wpłynęły na wynik finansowy Grupy zostały opisane w nocie 37 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Spadek kosztów odpisania zaniechanych inwestycji związany jest z odpisaniem w okresie porównywalnym, ze względu na utratę przydatności ekonomicznej, aktywowanych kosztów z tytułu prac związanych z drążeniem wyrobisk chodnikowych produkcyjnych oraz z tytułu zbrojenia ścian w kwocie 78 610 tysięcy złotych.

15. Przychody i koszty finansowe

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015 (dane przekształcone)
Przychody i koszty z tytułu instrumentów finansowych, w tym:	(252 206)	(242 535)
Przychody odsetkowe	35 314	60 385
Koszty odsetkowe	(259 564)	(279 673)
Prowizje związane z kredytami i papierami dłużnymi	(18 767)	(12 514)
Wynik na instrumentach pochodnych	14 138	(7 089)
Różnice kursowe	(30 261)	524
Przychody z tytułu dywidendy	5 728	4 684
Pozostałe	1 206	(8 852)
Pozostałe przychody i koszty finansowe, w tym:	(100 495)	(51 953)
Odsetki od świadczeń pracowniczych	(50 101)	(44 491)
Odsetki z tytułu dyskonta pozostałych rezerw	(19 106)	(5 272)
Pozostałe	(31 288)	(2 190)
Razem przychody i koszty finansowe, w tym w sprawozdaniu z całkowitych dochodów:	(352 701)	(294 488)
Koszty odsetkowe od zadłużenia	(259 564)	(279 673)
Pozostałe przychody i koszty finansowe	(93 137)	(14 815)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku wystąpiła nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi w wysokości 30 261 tysięcy złotych, co związane jest w głównej mierze z wystąpieniem ujemnych różnic kursowych od pożyczki wewnątrzgrupowej w euro.

16. Podatek dochodowy**16.1. Obciążenia podatkowe w sprawozdaniu z całkowitych dochodów**

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Bieżący podatek dochodowy	(229 134)	(206 255)
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	(223 825)	(233 398)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	(5 309)	27 143
Odroczone podatek dochodowy	90 410	589 811
Podatek dochodowy wykazywany w wyniku finansowym	(138 724)	383 556
Podatek dochodowy dotyczący pozostałych całkowitych dochodów	(63 052)	(28 587)

16.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zysk/(strata) brutto przed opodatkowaniem	508 861	(2 187 771)
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(96 684)	415 676
Korekty dotyczące podatku dochodowego z lat ubiegłych	(5 309)	27 143
Efekty podatkowe następujących pozycji:	(46 169)	(62 376)
Nadwyżka (utworzenia)/rozwiązania niepodatkowych rezerw i odpisów aktualizujących PFRON	(25 072)	(9 183)
Trwale różnice w kosztach związanych z rzeczowymi aktywami trwałymi	(4 857)	(4 551)
Trwała utrata wartości firmy	(27 426)	(5 135)
Trwała utrata wartości firmy	(9 862)	(29 450)
Rozliczenie straty podatkowej, która nie była rozpoznana jako aktywo podatkowe	16 595	-
Pozostałe koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu	(16 658)	(19 692)
Udział w wyniku wspólnych przedsięwzięć	11 408	1 507
Pozostałe przychody nie podlegające opodatkowaniu	9 703	4 128
Pozostałe	9 438	3 113
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 27,3% (2015 – 17,5%)	(138 724)	383 556
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w wyniku finansowym	(138 724)	383 556

16.3. Odroczonego podatek dochodowy

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością środków trwałych oraz aktywów niematerialnych	1 511 102	1 490 408
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością aktywów finansowych z tytułu odmiennego momentu podatkowego uznania przychodu ze sprzedaży produktów i usług	45 981	29 609
	49 299	69 064
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością praw majątkowych pochodzenia energii	15 766	48 817
pozostałe	44 156	39 889
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	1 666 304	1 677 787
od rezerw bilansowych	638 914	685 405
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością środków trwałych oraz aktywów niematerialnych	143 403	6 359
nieodpłatnie otrzymana infrastruktura energetyczna i otrzymane opłaty przyłączeniowe	51 811	57 071
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością aktywów i zobowiązań finansowych	50 387	49 471
od wyceny instrumentów zabezpieczających	–	18 139
z tytułu odmiennego momentu podatkowego uznania kosztu sprzedaży produktów i usług	39 940	58 333
straty podatkowe	12 758	12 758
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością praw do emisji zanieczyszczeń	–	26 985
pozostałe	19 905	22 274
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	957 118	936 795
Po skompensowaniu sald na poziomie spółek z Grupy Kapitałowej podatek odroczonego Grupy prezentowany jest jako:		
Aktywo z tytułu podatku odroczonego	50 382	54 184
Zobowiązanie z tytułu podatku odroczonego	(759 568)	(795 176)

Aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz zobowiązania z tytułu podatku odroczonego spółek tworzących Podatkową Grupę Kapitałową („PGK”) na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku zostały skompensowane ze względu na fakt, iż na podstawie podpisanej w dniu 22 września 2014 roku umowy Podatkowej Grupy Kapitałowej na lata 2015–2017 spółki te składają wspólną deklarację podatkową.

W oparciu o sporządzone prognozy dla PGK, przewidujące uzyskiwanie dochodów podatkowych w 2017 roku i w latach następnych uznano, iż nie występuje ryzyko niezrealizowania aktywa z tytułu podatku odroczonego rozpoznanego w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Zmiana stanu zobowiązania z tytułu podatku odroczonego

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Bilans otwarcia	1 677 787	2 187 951
<i>Zmiana stanu:</i>		
w korespondencji z wynikiem finansowym	(27 405)	(529 019)
przyjęcie z grupy do zbycia przeznaczonej do sprzedaży	–	18 910
nabycie ZCP Brzeszcze	15 239	–
pozostałe zmiany	683	(55)
Bilans zamknięcia	1 666 304	1 677 787

Zmiana stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Bilans otwarcia	936 795	892 902
<i>Zmiana stanu:</i>		
w korespondencji z wynikiem finansowym	63 005	60 792
w korespondencji z pozostałymi całkowitymi dochodami	(63 052)	(28 587)
przyjęcie z grupy do zbycia przeznaczonej do sprzedaży	–	11 585
nabycie ZCP Brzeszcze	18 366	–
pozostałe zmiany	2 004	103
Bilans zamknięcia	957 118	936 795

17. Zysk (strata) przypadająca na jedną akcję

Zysk (strata) na jedną akcję (w złotych)	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Podstawowy i rozwodniony z zysku (straty) za rok obrotowy przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej	0,21	(1,03)

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku (straty) oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku (straty) na jedną akcję zaprezentowanego w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zysk (strata) netto za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	367 468	(1 807 317)
Liczba akcji zwykłych	1 752 549 394	1 752 549 394

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ**18. Rzeczowe aktywa trwałe**

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Rzeczowe aktywa trwałe razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Bilans otwarcia	119 536	19 928 399	16 910 428	804 020	2 599 980	40 362 363
Zakup bezpośredni	-	-	85	253	3 495 992	3 496 330
Koszty finansowania zewnętrznego	-	-	-	-	94 018	94 018
Rozliczenie środków trwałych w budowie	1 409	1 587 221	1 373 628	79 288	(3 041 546)	-
Sprzedaż, zbycie	(385)	(7 610)	(14 329)	(24 203)	(48)	(46 575)
Likwidacja	-	(55 360)	(124 965)	(13 342)	-	(193 667)
Nieodpłatne otrzymanie	9	16 912	766	-	-	17 687
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	(43)	(11 789)	64	(2 062)	(13)	(13 843)
Koszty remontów	-	-	-	-	60 685	60 685
Wytworzenie we własnym zakresie	-	-	-	-	38 332	38 332
Nabycie ZCP Brzeszcze	1 544	165 401	22 429	1 637	14 405	205 416
Koszty demontażu farm wiatrowych oraz likwidacji zakładów górniczych	-	(31 863)	(1 552)	-	-	(33 415)
Pozostałe zmiany	(90)	11 733	(2 520)	4 495	(632)	12 986
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	-	-	12	16	-	28
Bilans zamknięcia	121 980	21 603 044	18 164 046	850 102	3 261 173	44 000 345
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)						
Bilans otwarcia	(466)	(6 692 656)	(8 304 965)	(467 731)	(13 728)	(15 479 546)
Amortyzacja za okres	-	(802 997)	(712 304)	(79 674)	-	(1 594 975)
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(30)	(540 226)	(929 441)	(3 964)	(19 958)	(1 493 619)
Zmniejszenie odpisów aktualizujących	47	156 917	546 123	835	29	703 951
Sprzedaż, zbycie	-	3 952	12 695	22 662	-	39 309
Likwidacja	-	47 448	121 256	13 050	-	181 754
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	16	2 948	(16)	657	-	3 605
Pozostałe zmiany	-	(1 352)	(1 379)	(2 890)	-	(5 621)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	-	-	(7)	(7)	-	(14)
Bilans zamknięcia	(433)	(7 825 966)	(9 268 038)	(517 062)	(33 657)	(17 645 156)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	119 070	13 235 743	8 605 463	336 289	2 586 252	24 882 817
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	121 547	13 777 078	8 896 008	333 040	3 227 516	26 355 189
<i>w tym segmenty operacyjne:</i>						
Wydobycie	2 774	724 056	612 225	16 706	341 810	1 697 571
Wytwarzanie	41 303	2 394 113	3 935 303	37 148	2 252 690	8 660 557
Dystrybucja	60 610	10 562 543	4 222 354	260 139	620 819	15 726 465
Inne segmenty oraz pozostała działalność	16 860	96 366	126 126	19 047	12 197	270 596

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Rzeczowe aktywa trwałe razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Bilans otwarcia	117 142	18 195 456	14 819 091	808 607	1 364 263	35 304 559
Zakup bezpośredni	-	-	228	401	3 808 063	3 808 692
Koszty finansowania zewnętrznego	-	-	-	-	68 656	68 656
Rozliczenie środków trwałych w budowie	3 608	1 320 193	1 400 437	102 850	(2 827 088)	-
Sprzedaż	(1 181)	(5 172)	(8 327)	(17 875)	(586)	(33 141)
Likwidacja	-	(64 089)	(174 717)	(9 238)	(4)	(248 048)
Nieodpłatne otrzymanie	-	19 830	403	3	-	20 236
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	(7)	470 453	793 329	(8 536)	21 192	1 276 431
Koszty remontów alokowane do środków trwałych	-	-	-	-	139 078	139 078
Wytworzenie we własnym zakresie	-	-	-	-	41 899	41 899
Koszty demontażu farm wiatrowych oraz likwidacji zakładów górniczych	-	(10 039)	(660)	-	-	(10 699)
Pozostałe zmiany	(26)	1 767	80 637	(72 202)	(15 493)	(5 317)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	-	-	7	10	-	17
Bilans zamknięcia	119 536	19 928 399	16 910 428	804 020	2 599 980	40 362 363
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)						
Bilans otwarcia	(458)	(5 049 663)	(4 957 467)	(440 706)	(5 323)	(10 453 617)
Amortyzacja za okres	-	(839 414)	(837 677)	(87 243)	-	(1 764 334)
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(81)	(826 976)	(2 608 593)	(5 036)	(8 421)	(3 449 107)
Zmniejszenie odpisów aktualizujących	51	8 954	143	770	16	9 934
Sprzedaż	-	1 890	7 290	16 500	-	25 680
Likwidacja	-	52 057	169 981	8 821	-	230 859
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	22	(39 254)	(43 328)	4 610	-	(77 950)
Pozostałe zmiany	-	(250)	(35 310)	34 557	-	(1 003)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	-	-	(4)	(4)	-	(8)
Bilans zamknięcia	(466)	(6 692 656)	(8 304 965)	(467 731)	(13 728)	(15 479 546)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	116 684	13 145 793	9 861 624	367 901	1 358 940	24 850 942
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	119 070	13 235 743	8 605 463	336 289	2 586 252	24 882 817
w tym segmenty operacyjne:						
Wydobycie	1 189	582 131	596 130	14 595	161 732	1 355 777
Wytwarzanie	41 638	2 514 623	3 977 254	38 806	1 662 593	8 234 914
Dystrybucja	59 414	10 037 164	3 892 698	260 861	754 370	15 004 507
Inne segmenty oraz pozostała działalność	16 829	101 825	139 381	22 027	7 557	287 619

Rzeczowe aktywa trwałe użytkowane na podstawie umów leasingu finansowego	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Budynki i budowle	34 117	33 962
Maszyny i urządzenia	17 226	3 715
Środki transportu	406	870

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa dokonała zakupu rzeczowych aktywów trwałych (włączając skapitalizowane koszty finansowania zewnętrznego) w kwocie 3 590 348 tysięcy złotych. Największe zakupy dokonane zostały w związku z inwestycjami w następujących segmentach operacyjnych:

Zakup rzeczowych aktywów trwałych w segmentach	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Dystrybucja	1 717 236	1 858 807
Wytwarzanie	1 560 458	1 750 548
Wydobycie	282 420	210 574

Średnia stopa kapitalizacji kosztów finansowania zewnętrznego w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku wyniosła 4,10%, a w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2015 wyniosła 4,33%.

Największe zadania inwestycyjne realizowane przez Grupę w roku obrotowym 2016 opisane zostały w punkcie 1.5.2. Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za rok obrotowy 2016.

Utworzenie oraz rozwiązanie odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa trwałe miało wpływ na wynik następujących segmentów operacyjnych:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016			Rok zakończony 31 grudnia 2015				
	Wytwarzanie	Dystrybucja	Pozostała działalność	Razem	Wytwarzanie	Dystrybucja	Pozostała działalność	Razem
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(1 487 766)	(5 853)	-	(1 493 619)	(3 430 917)	(18 173)	(17)	(3 449 107)
Zmniejszenie odpisów aktualizujących	689 181	14 770	-	703 951	609	9 322	3	9 934
Łączny wpływ na wynik okresu	(798 585)	8 917	-	(789 668)	(3 430 308)	(8 851)	(14)	(3 439 173)

19. Wartość firmy

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Bilans otwarcia	92 059	195 154
Utrata wartości	(51 903)	(154 998)
Reklasyfikacja z grupy do zbycia przeznaczonej do sprzedaży	-	51 903
Bilans zamknięcia, w tym segmenty operacyjne:	40 156	92 059
Wydobycie	13 973	13 973
Dystrybucja	25 602	25 602
Wytwarzanie	581	52 484

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa ujęła odpis z tytułu utraty wartości bilansowej wartości firmy w segmencie Wytwarzanie w wysokości 51 903 tysiące złotych. Odpis ten jest wynikiem testów na utratę wartości przeprowadzonych na dzień 30 czerwca 2016 roku. Testy przeprowadzone na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wykazały konieczności ujęcia odpisu z tytułu utraty wartości bilansowej wartości firmy. Przeprowadzone testy zostały opisane w nocie 11.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

20. Świadczenia energii i prawa do emisji gazów

20.1. Długoterminowe świadczenia energii i prawa do emisji gazów

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Świadczenia pochodzenia energii	Prawa do emisji gazów cieplarnianych	Razem
Bilans otwarcia	232 973	277 867	510 840
Zakup bezpośredni	110 430	15 830	126 260
Reklasyfikacja	(232 973)	(277 867)	(510 840)
Bilans zamknięcia	110 430	15 830	126 260

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Świadczenia pochodzenia energii	Prawa do emisji gazów cieplarnianych	Razem
Bilans otwarcia	207 397	265 103	472 500
Zakup bezpośredni	85 240	129 548	214 788
Reklasyfikacja	(59 664)	(116 784)	(176 448)
Bilans zamknięcia	232 973	277 867	510 840

20.2. Krótkoterminowe świadczenia energii i prawa do emisji gazów

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Świadczenia pochodzenia energii	Prawa do emisji gazów cieplarnianych	Razem
Bilans otwarcia	652 305	153 083	805 388
Zakup bezpośredni	283 978	318 127	602 104
Wytworzenie we własnym zakresie	102 149	-	102 149
Umorzenie	(709 538)	(325 230)	(1 034 768)
Reklasyfikacja	227 607	277 867	505 475
Bilans zamknięcia	556 501	423 847	980 348

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Świadectwa pochodzenia energii	Prawa do emisji gazów cieplarnianych	Razem
Bilans otwarcia	724 918	8 130	733 048
Zakup bezpośredni	411 854	33 643	445 497
Wytworzenie we własnym zakresie	235 484	–	235 484
Umorzenie	(781 711)	(5 941)	(787 652)
Reklasyfikacja	61 760	117 251	179 011
Bilans zamknięcia	652 305	153 083	805 388

20.3. Bilans praw do emisji dwutlenku węgla w Rejestrze Unii

Bilans uprawnień do emisji CO ₂	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Uprawnienia na rejestrze na początek roku	23 737 448	26 878 236
Uprawnienia umorzone:		
w instalacjach TAURON Wytwarzanie S.A. (emisja poprzedniego roku)	(14 736 415)	(12 508 585)
w instalacjach TAURON Ciepło Sp. z o.o. (emisja poprzedniego roku)	(1 562 047)	(1 571 376)
w instalacjach TAURON Wytwarzanie S.A. (emisja bieżącego roku)	(7 501 634)	–
Przydział nieodpłatnych uprawnień	3 627 599	6 985 193
Uprawnienia nabyte na rynku wtórnym	24 673 500	8 745 500
Uprawnienia sprzedane na rynek wtórny	(8 755 500)	(3 698 500)
Pozostałe zmiany – przekazanie do TAMEH	–	(1 093 020)
Uprawnienia na rejestrze na koniec roku, w tym:	19 482 951	23 737 448
Uprawnienia przeznaczone do umorzenia za rok bieżący:		
w instalacjach TAURON Wytwarzanie S.A.	(7 395 649)	(14 604 360)
w instalacjach TAURON Ciepło Sp. z o.o.	(5 863 776)	(13 040 086)
w instalacjach TAURON Ciepło Sp. z o.o.	(1 531 873)	(1 564 274)

W dniu 1 stycznia 2013 roku rozpoczął się trzeci okres rozliczeniowy europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (EU ETS). W tym okresie został wprowadzony jeden ogólnoeuropejski limit uprawnień emisji, który do 2020 roku sukcesywnie ulega zmniejszeniu o 1,74% rocznie. Zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 roku („Dyrektywa”) zmieniającą dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, podstawową formą pozyskiwania uprawnień do emisji są aukcje uprawnień. Zakłada się, że w trzecim okresie rozliczeniowym poszczególne państwa członkowskie UE sprzedadzą za pośrednictwem aukcji ponad 40% przyznanej im puli uprawnień w okresie 2013–2020. Reszta uprawnień jest rozdzielana bezpłatnie pomiędzy: energochłonne sektory przemysłu (narażone na zjawisko tzw. ucieczki emisji), pozostałe sektory przemysłu (wg zasady stopniowego odchodzenia od przydziałów bezpłatnych) – na mocy art. 10a Dyrektywy, a także sektor elektroenergetyki w niektórych państwach członkowskich, w tym w Polsce, kwalifikujący się do objęcia tzw. derogacjami na mocy art. 10c. („uprawnienia derogacyjne”). Podstawą przydziału uprawnień derogacyjnych w latach 2013–2020 są poniesione koszty inwestycji, które są warunkiem koniecznym do uzyskania uprawnień.

W 2016 roku spółki Grupy TAURON otrzymały przydziały darmowych uprawnień do emisji na mocy art. 10a Dyrektywy w wysokości 585 344 EUA z tytułu produkcji ciepła (na podstawie Wykazu instalacji objętych Krajowymi Środkami Wykonawczymi wraz z liczbą uprawnień do emisji na lata 2013–2020 – do wydania na rok 2016) oraz 3 042 255 EUA na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej (na podstawie Wykazu instalacji wytwarzających energię elektryczną, objętych systemem handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, wraz z przyznaną im liczbą uprawnień do emisji do wydania w 2016 roku – przydział na rok 2015).

W ramach złożonych w 2016 roku przez Grupę TAURON sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań inwestycyjnych ujętych w Krajowym Planie Inwestycyjnym za okres rozliczeniowy od 1 lipca 2015 roku do 30 czerwca 2016 roku, zbilansowana została wartość przydziałów bezpłatnych uprawnień do emisji w ramach modernizacji wytwarzania energii elektrycznej za rok 2016 w łącznej ilości 1 680 838 EUA. Uprawnienia te Grupa spodziewa się otrzymać najpóźniej do końca kwietnia 2017 roku.

21. Pozostałe aktywa niematerialne**Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku**

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Prawo użytkowania wieczystego gruntu	Oprogramowanie, koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Inne aktywa niematerialne	Aktywa niematerialne nie oddane do użytkowania	Aktywa niematerialne razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Bilans otwarcia	5 690	786 504	550 892	188 004	51 885	1 582 975
Zakup bezpośredni	–	–	38	–	127 408	127 446
Rozliczenie aktywów nie oddanych do użytkowania	–	184	63 062	22 492	(85 738)	–
Sprzedaż, zbycie	–	(2 373)	(4)	–	(55)	(2 432)
Likwidacja	(256)	(65)	(3 996)	(89)	–	(4 406)
Nabycie ZCP Brzeszcze	–	10 266	95	147	–	10 508
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	–	(8 728)	–	–	–	(8 728)
Pozostałe zmiany	–	495	449	1 319	(440)	1 823
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	42	–	–	42
Bilans zamknięcia	5 434	786 283	610 578	211 873	93 060	1 707 228
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)						
Bilans otwarcia	(4 893)	(13 064)	(332 862)	(49 391)	–	(400 210)
Amortyzacja za okres	(159)	–	(58 046)	(15 546)	–	(73 751)
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(403)	(23 094)	(1 359)	(138)	(7)	(25 001)
Zmniejszenie odpisów aktualizujących	79	1 773	1 619	16	–	3 487
Sprzedaż, zbycie	–	–	3	–	–	3
Likwidacja	256	–	3 917	81	–	4 254
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	–	8 768	–	–	–	8 768
Pozostałe zmiany	–	–	(312)	(4)	–	(316)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(35)	–	–	(35)
Bilans zamknięcia	(5 120)	(25 617)	(387 075)	(64 982)	(7)	(482 801)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	797	773 440	218 030	138 613	51 885	1 182 765
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	314	760 666	223 503	146 891	93 053	1 224 427

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Prawo użytkowania wieczystego gruntu	Oprogramowanie, koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Inne aktywa niematerialne	Aktywa niematerialne nie oddane do użytkowania	Aktywa niematerialne razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Bilans otwarcia	4 670	789 670	475 291	153 770	53 436	1 476 837
Zakup bezpośredni	–	–	80	–	117 065	117 145
Rozliczenie aktywów nie oddanych do użytkowania	–	1 123	89 290	33 451	(123 864)	–
Sprzedaż	–	(2 132)	(8 072)	–	–	(10 204)
Likwidacja	(256)	(1)	(5 925)	(433)	–	(6 615)
Pozostałe zmiany	1 276	(2 156)	200	1 216	5 248	5 784
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	28	–	–	28
Bilans zamknięcia	5 690	786 504	550 892	188 004	51 885	1 582 975
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)						
Bilans otwarcia	(3 822)	(15 297)	(289 949)	(35 635)	–	(344 703)
Amortyzacja za okres	(474)	–	(53 959)	(13 922)	–	(68 355)
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(853)	(383)	(2 845)	(259)	–	(4 340)
Zmniejszenie odpisów aktualizujących	–	2 616	–	–	–	2 616
Sprzedaż	–	–	8 072	–	–	8 072
Likwidacja	256	–	5 916	430	–	6 602
Pozostałe zmiany	–	–	(75)	(5)	–	(80)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(22)	–	–	(22)
Bilans zamknięcia	(4 893)	(13 064)	(332 862)	(49 391)	–	(400 210)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	848	774 373	185 342	118 135	53 436	1 132 134
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	797	773 440	218 030	138 613	51 885	1 182 765

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku ujęto odpis aktualizujący prawo wieczystego użytkowania w wysokości 22 734 tysiące złotych dotyczący nieruchomości gruntowych stanowiących tereny magazynowania odpadów pochodzących z produkcji energii elektrycznej Elektrowni Jaworzno II i Jaworzno III.

22. Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach

	Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.	Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji	TAMEH HOLDING Sp. z o.o.*	Stan na 31 grudnia 2016
Aktywa trwałe (długoterminowe)	1 126 668	–	1 479 845	2 606 513
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe), w tym:	5 739	37 056	501 547	544 342
<i>środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>	3 809	37 009	196 442	237 260
Zobowiązania długoterminowe (-), w tym:	(1 028 954)	–	(664 603)	(1 693 557)
<i>zobowiązania z tytułu zadłużenia</i>	(980 977)	–	(536 585)	(1 517 562)
Zobowiązania krótkoterminowe (-), w tym:	(132 395)	(97)	(349 101)	(481 593)
<i>zobowiązania z tytułu zadłużenia</i>	(65 752)	–	(1 647)	(67 399)
Razem aktywa netto	(28 942)	36 959	967 688	975 705
Udział w aktywach netto	(14 471)	18 479	483 844	487 852
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	–	18 479	442 869	461 348
Udział w przychodach wspólnych przedsięwzięć	6 675	449	559 624	566 748
Udział w zysku (stracie) wspólnych przedsięwzięć	–	18	60 022	60 040
Udział w pozostałych całkowitych dochodach wspólnych przedsięwzięć	–	–	(1 040)	(1 040)

* Zaprezentowane informacje dotyczą grupy kapitałowej TAMEH HOLDING Sp. z o.o. Wartość posiadanego udziału w TAMEH HOLDING Sp. z o.o. jest różna od wartości aktywów netto przypadających Grupie, ze względu na fakt, iż cena nabycia udziałów TAMEH HOLDING Sp. z o.o. została skalkulowana przy uwzględnieniu wartości godziwej udziału wnoszonego do wspólnego przedsięwzięcia przez spółki Grupy ArcelorMittal.

	Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.	Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o.	TAMEH HOLDING Sp. z o.o.*	Stan na 31 grudnia 2015
Aktywa trwałe (długoterminowe)	1 085 917	–	1 295 743	2 381 660
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe), w tym:	12 387	37 008	341 716	391 111
<i>środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>	91	36 943	14 880	51 914
Zobowiązania długoterminowe (-), w tym:	(965 514)	–	(378 507)	(1 344 021)
<i>zobowiązania z tytułu zadłużenia</i>	(963 766)	–	(295 503)	(1 259 269)
Zobowiązania krótkoterminowe (-), w tym:	(125 610)	(85)	(377 432)	(503 127)
<i>zobowiązania z tytułu zadłużenia</i>	(40 149)	–	(2 134)	(42 283)
Razem aktywa netto	7 180	36 923	881 520	925 623
Udział w aktywach netto	3 590	18 461	440 760	462 811
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	–	18 461	399 666	418 127
Udział w przychodach wspólnych przedsięwzięć	18	490	545 175	545 683
Udział w zysku (stracie) wspólnych przedsięwzięć	(1 474)	(13 644)	23 051	7 933
Udział w pozostałych całkowitych dochodach wspólnych przedsięwzięć	–	–	(387)	(387)

* Zaprezentowane informacje dotyczą grupy kapitałowej TAMEH HOLDING Sp. z o.o.

Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.

Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. jest spółką celową utworzoną w 2010 roku z inicjatywy TAURON Polska Energia S.A. oraz PGNiG S.A., poprzez którą partnerzy zamierzają zrealizować inwestycję polegającą na budowie bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli opalanego gazem ziemnym o mocy elektrycznej brutto 400 MWe i mocy cieplnej netto 240 MWt.

W dniu 27 października 2016 roku podpisane zostały pomiędzy Spółką, PGNiG S.A. oraz Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. warunkowe porozumienie w sprawie ustalenia podstawowych warunków brzegowych restrukturyzacji projektu oraz warunkowy aneks do umowy sprzedaży energii elektrycznej. Ponadto, pomiędzy PGNiG S.A. oraz Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. zawarty został warunkowy aneks do umowy na dostawy paliwa gazowego, co zostało szerzej opisane w nocie 35 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Porozumienie stanowi odzwierciedlenie woli Spółki oraz PGNiG S.A. co do kontynuacji budowy bloku gazowo-parowego. Zdaniem Zarządu Spółki podpisane dokumenty umożliwiają dokończenie inwestycji w terminie wstępnie szacowanym na 2019 rok.

TAURON Polska Energia S.A. posiada pośredni udział na poziomie 50% w kapitale spółki i w organie stanowiącym wykonywany poprzez TAURON Wytwarzanie S.A. W związku z faktem, iż w trakcie 2015 roku, dotychczasowy udział w stratach wspólnego przedsięwzięcia oraz korekta wyników z transakcji „odgórnych” pomiędzy spółkami Grupy a wspólnym przedsięwzięciem przewyższyły wartość posiadanych udziałów we wspólnym przedsięwzięciu, Spółka zaprzestała ujmowania swojego udziału w dalszych stratach wspólnego przedsięwzięcia.

Dodatkowo, Spółka posiada należności z tytułu udzielonych pożyczek na rzecz Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. w wysokości 256 067 tysięcy złotych, o czym szerzej w nocie 23 oraz rezerwy na umowy rodzące obciążenia z tytułu zawartych kontraktów handlowych w wysokości 198 844 tysiące złotych, o których mowa w nocie 35.3.

Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji

W dniu 5 września 2012 roku spółka zależna TAURON Wytwarzanie S.A. i KGHM Polska Miedź S.A. zawiązały spółkę celową pod nazwą Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. z siedzibą w Kędzierzynie Koźlu. Spółka ta została powołana w celu kompleksowej realizacji inwestycji, która obejmować miała przygotowanie, budowę oraz eksploatację bloku gazowo-parowego o mocy ok. 850 MWe na terenie TAURON Wytwarzanie S.A. – Oddział Elektrownia Blachownia.

TAURON Polska Energia S.A. posiada pośredni udział na poziomie 50% w kapitale spółki i w organie stanowiącym wykonywany poprzez TAURON Wytwarzanie S.A.

W dniu 28 lipca 2016 roku TAURON Polska Energia S.A., KGHM Polska Miedź S.A. oraz TAURON Wytwarzanie S.A. podpisały porozumienie, na mocy którego zgodnie postanawiają odstąpić od realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Blachownia Nowa Sp. z o.o. i rozwiązać łączącą KGHM Polska Miedź S.A. oraz TAURON Wytwarzanie S.A. umowę wspólników, co oznacza wygaśnięcie wszelkich określonych w niej zobowiązań oraz zakończenie wszelkich prac w niej przewidzianych. KGHM Polska Miedź S.A. oraz TAURON Wytwarzanie S.A. zgodnie postanawiają, iż przystąpią do likwidacji spółki, która przeprowadzona zostanie zgodnie z postanowieniami umowy spółki oraz z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. W dniu 11 października 2016 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki rozwiązało i postawiło spółkę Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w stan likwidacji, a także powołało likwidatora. W związku z faktem, iż spółka Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji posiada aktywa krótkoterminowe, które mogą w istotnym stopniu podlegać podziałowi pomiędzy wspólników przedsięwzięcia, Grupa nie tworzy dodatkowych odpisów aktualizujących na wartość posiadanych udziałów w spółce.

TAMEH HOLDING Sp. z o.o. i spółki zależne

W 2014 roku została zawarta umowa pomiędzy Grupą TAURON i Grupą ArcelorMittal. Jest to umowa wspólników w spółce TAMEH HOLDING Sp. z o.o., która odpowiada za zadania inwestycyjne i operacyjne w obszarze energetyki przemysłowej. Umowa została zawarta na okres 15 lat z możliwością jej przedłużenia. W konsekwencji przeprowadzonych w roku 2014 transakcji, obie grupy kapitałowe posiadają w spółce TAMEH HOLDING Sp. z o.o. po 50% udziałów.

TAMEH HOLDING Sp. z o.o. jest właścicielem 100% udziałów w TAMEH POLSKA Sp. z o.o., którą utworzyły wniesione aportem przez Grupę TAURON: Zakład Wytwarzania Nowa oraz Elektrownia Blachownia, a także wniesiona przez Grupę ArcelorMittal – Elektrociepłownia w Krakowie. Ponadto TAMEH HOLDING Sp. z o.o. posiada 100% udziałów w TAMEH Czech s.r.o.

W dniu 29 czerwca 2016 roku Zgromadzenie Wspólników TAMEH HOLDING Sp. z o.o. zdecydowało o przeznaczeniu kwoty 48 000 tysięcy złotych na wypłatę dywidendy dla udziałowców. Udział Grupy we wspólnym przedsięwzięciu TAMEH HOLDING Sp. z o.o. został pomniejszony o wartość dywidendy przypadającej dla Grupy w kwocie 24 000 tysięcy złotych.

23. Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć

Pożyczki udzielone na rzecz wspólnego przedsięwzięcia Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku przedstawia poniższa tabela.

	Data zawarcia umowy	Kwota pożyczki według umowy	Stan na 31 grudnia 2016		Stan na 31 grudnia 2015		Termin spłaty	Cel
			Kapitał	Odsetki	Kapitał	Odsetki		
Pożyczka podporządkowana	20 czerwca 2012	177 000	177 000	36 381	177 000	28 922	31.12.2032	Realizacja projektu poprzez pozyskanie przez pożyczkobiorcę finansowania zewnętrznego
Pożyczki na spłatę zadłużenia	14 grudnia 2015	15 850	15 850	699	15 850	31	31.12.2027	Spłata rat kapitałowych wraz z odsetkami kredytów udzielonych pożyczkobiorcy przez Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju oraz Bank Polska Kasa Opieki S.A.
	15 grudnia 2016	15 300	11 000	21	-	-		
Pożyczki pozostałe	25 listopada 2015	2 600	2 600	117	2 100	6	30.06.2017	Finansowanie bieżącej działalności operacyjnej
	22 stycznia 2016	5 500	5 500	214	-	-		
	22 kwietnia 2016	1 200	600	17	-	-		
	27 maja 2016	3 100	3 100	65	-	-		
	31 sierpnia 2016	3 800	2 875	28	-	-		
Razem pożyczki			218 525	37 542	194 950	28 959		
Długoterminowe			203 850	37 101	192 850	28 953		
Krótkoterminowe			14 675	441	2 100	6		

Przychody finansowe z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku wyniosły 8 583 tysiące złotych.

24. Pozostałe aktywa finansowe

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Udziały i akcje	127 698	136 488
Lokaty i depozyty	38 472	39 724
Instrumenty pochodne	56 417	5 684
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	27 761	2 405
Pożyczki udzielone	15 166	2 108
Wadia, kaucje i zabezpieczenia przekazane	41 818	54 106
Pozostałe	14 561	5 034
Razem	321 893	245 549
Długoterminowe	227 140	211 215
Krótkoterminowe	94 753	34 334

Posiadane udziały i akcje obejmują w głównej mierze udziały w następujących spółkach:

- SCE Jaworzno III Sp. z o.o. o wartości 36 283 tysiące złotych;
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Tychy Sp. z o.o. o wartości 32 113 tysięcy złotych;
- PGE EJ 1 Sp. z o.o. o wartości 23 046 tysięcy złotych;
- Energetyka Cieszyńska Sp. z o.o. o wartości 15 063 tysiące złotych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku jednostka dominująca nabyła jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych za łączną kwotę 25 000 tysięcy złotych. Wartość bilansowa jednostek wycenianych w wartości godziwej wyniosła na dzień 31 grudnia 2016 roku 25 316 tysięcy złotych.

Lokaty i depozyty stanowią aktywa finansowe Funduszu Likwidacji Zakładów Górniczych.

25. Pozostałe aktywa niefinansowe

25.1. Długoterminowe pozostałe aktywa niefinansowe

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Zaliczki na środki trwałe w budowie oraz aktywa niematerialne, w tym:	274 301	358 673
<i>związane z realizacją zadania Budowa Bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III</i>	271 667	337 531
Koszty przygotowania produkcji w kopalniach węgla kamiennego	132 862	159 159
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	15 237	32 543
Razem	422 400	550 375

25.2. Krótkoterminowe pozostałe aktywa niefinansowe

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Koszty rozliczane w czasie, w tym:	78 457	104 251
Koszty przygotowania produkcji w kopalniach węgla kamiennego	36 175	33 411
Ubezpieczenia majątkowe i deliktowe	10 922	15 888
Usługi informatyczne, telekomunikacyjne i pocztowe	17 994	26 367
Pozostałe koszty rozliczane w czasie	13 366	28 585
Pozostałe aktywa niefinansowe krótkoterminowe, w tym:	106 551	128 808
Zaliczki na dostawy	103 601	120 342
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami ZFŚS	338	3 984
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	2 612	4 482
Razem	185 008	233 059

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Jednostki wchodzące w skład Grupy skompensowały aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. Tabela poniżej przedstawia analitykę funduszu.

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Pożyczki udzielone pracownikom	30 671	31 087
Środki pieniężne	17 093	20 144
Pozostałe aktywa i zobowiązania Funduszu	2 822	(382)
Zobowiązania z tytułu Funduszu	(50 248)	(46 865)
Saldo po skompensowaniu	338	3 984
Odpisy na Fundusz w okresie	(62 180)	(60 388)

26. Zapasy

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Koszt historyczny		
Węgiel, w tym stanowiący:	320 201	324 635
<i>Materiały</i>	98 759	163 644
<i>Półprodukty i produkcja w toku</i>	216 831	154 555
Świadectwa pochodzenia energii	783	1 319
Prawa do emisji gazów cieplarnianych	45 912	3 424
Pozostałe zapasy	115 591	114 037
Razem	482 487	443 415
Odpisy aktualizujące wartość / Aktualizacja wartości		
Prawa do emisji gazów cieplarnianych	13 226	–
Pozostałe zapasy	(9 593)	(10 136)
Razem	3 633	(10 136)
Wartość netto możliwa do odzyskania / Wartość godziwa		
Węgiel, w tym stanowiący:	320 201	324 635
<i>Materiały</i>	98 759	163 644
<i>Półprodukty i produkcja w toku</i>	216 831	154 555
Świadectwa pochodzenia energii	783	1 319
Prawa do emisji gazów cieplarnianych	59 138	3 424
Pozostałe zapasy	105 998	103 901
Razem	486 120	433 279

Zmiana stanu odpisów aktualizujących zapasy / Aktualizacja wartości zapasów

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Bilans otwarcia	(10 136)	(21 088)
Utworzenie odpisów	(5 417)	(3 220)
Rozwiązanie odpisów	2 682	10 392
Wykorzystanie odpisów	3 278	3 780
Wycena do wartości godziwej uprawnień do emisji zanieczyszczeń	13 226	–
Bilans zamknięcia	3 633	(10 136)

Zapas uprawnień do emisji zanieczyszczeń nabywanych z przeznaczeniem do sprzedaży i realizacji zysku wynikającego ze zmienności cen rynkowych na dzień bilansowy wyceniany jest w wartości godziwej. W związku ze wzrostem cen uprawnień do emisji zanieczyszczeń na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa ujęła dodatnią wycenę w wysokości 13 226 tysięcy złotych. Zmiana wyceny tych uprawnień powinna być analizowana łącznie ze zmianą wyceny kontraktów terminowych związanych z uprawnieniami do emisji zanieczyszczeń.

27. Należności od odbiorców

Krótkoterminowe należności od odbiorców na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawia poniższa tabela.

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Wartość pozycji przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego		
Należności od odbiorców	1 527 921	1 581 863
Należności od odbiorców – doszacowanie przychodów z tytułu energii elektrycznej oraz usługi dystrybucyjnej	425 705	298 805
Należności dochodzone na drodze sądowej	146 086	227 739
Razem	2 099 712	2 108 407
Odpis aktualizujący		
Należności od odbiorców	(84 036)	(74 828)
Należności dochodzone na drodze sądowej	(121 611)	(203 546)
Razem	(205 647)	(278 374)
Wartość pozycji netto		
Należności od odbiorców	1 443 885	1 507 035
Należności od odbiorców – doszacowanie przychodów z tytułu energii elektrycznej oraz usługi dystrybucyjnej	425 705	298 805
Należności dochodzone na drodze sądowej	24 475	24 193
Razem	1 894 065	1 830 033

Informacje odnośnie odpisów aktualizujących należności od odbiorców oraz inne należności finansowe zaprezentowano w nocie 46.1.1. niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

28. Należności z tytułu podatków i opłat

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	83 468	909
Należności z tytułu podatku VAT	154 181	205 713
Należności z tytułu akcyzy	24 205	20 314
Pozostałe	2 000	1 409
Razem	263 854	228 345

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiada następujące rozrachunki z tytułu podatku dochodowego:

- należność z tytułu podatku dochodowego w kwocie 83 468 tysięcy złotych, czego kwota 83 153 tysiące złotych dotyczy Podatkowej Grupy Kapitałowej,
- zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego w kwocie 2 371 tysięcy złotych nie dotyczące Podatkowej Grupy Kapitałowej.

Podatkowa Grupa Kapitałowa

W dniu 22 września 2014 roku podpisana została umowa Podatkowej Grupy Kapitałowej („PGK”) na lata 2015–2017. PGK została zarejestrowana przez Naczelnika Pierwszego Śląskiego Urzędu Skarbowego pod numerem NIP 2050004308

na podstawie decyzji z dnia 20 listopada 2014 roku. Główne spółki tworzące Podatkową Grupę Kapitałową od dnia 1 stycznia 2015 roku: TAURON Polska Energia S.A., TAURON Wytwarzanie S.A., TAURON Dystrybucja S.A., TAURON Ciepło Sp. z o.o., TAURON Sprzedaż Sp. z o.o., TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o., TAURON Obsługa Klienta Sp. z o.o., TAURON Ekoenergia Sp. z o.o., TAURON Wydobywanie S.A. i Kopalnia Wapienia Czatkowice Sp. z o.o.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku obciążenie Podatkowej Grupy Kapitałowej podatkiem dochodowym wyniosło 217 201 tysięcy złotych. Jednocześnie Podatkowa Grupa Kapitałowa uiściła zaliczki na podatek dochodowy w kwocie 300 053 tysiące złotych oraz posiada należność z tytułu nadpłaty podatku spółki zależnej za okres przed wejściem do PGK w kwocie 301 tysięcy złotych.

29. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Środki pieniężne w banku i w kasie	368 274	353 428
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy	16 450	10 722
Inne	157	762
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w tym:	384 881	364 912
środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania	144 404	206 254
Kredyt w rachunku bieżącym	(15 156)	(10 206)
Cash pool	(16 095)	(29 377)
Różnice kursowe	1 103	2 386
Razem saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów wykazanych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	354 733	327 715

Różnica pomiędzy stanem środków pieniężnych wykazywanym w sprawozdaniu z sytuacji finansowej a stanem wykazywanym w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych wynika z kwoty kredytów w rachunkach bieżących, pożyczek z tytułu cash pool od jednostek nie objętych konsolidacją ze względu na sumaryczną nieistotność oraz różnic kursowych z wyceny środków pieniężnych na rachunkach walutowych.

Stan środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania na dzień 31 grudnia 2016 roku stanowią w głównej mierze salda rachunków wadialnych w łącznej kwocie 79 227 tysięcy złotych, jak również saldo środków pieniężnych na rachunkach rozliczeniowych do obsługi obrotu energią elektryczną oraz prawami do emisji na Towarowej Giełdzie Energii S.A. w łącznej kwocie 49 000 tysięcy złotych.

30. Kapitał podstawowy i pozostałe kapitały

30.1. Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy na dzień 31 grudnia 2016 roku

Seria/ emisja	Rodzaj akcji	Liczba akcji	Wartość nominalna akcji (w złotych)	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału
AA	na okaziciela	1 589 438 762	5	7 947 194	gotówka/aport
BB	imienne	163 110 632	5	815 553	aport
	Razem	1 752 549 394		8 762 747	

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość kapitału podstawowego, liczba akcji oraz wartość nominalna akcji nie uległy zmianie od dnia 31 grudnia 2015 roku.

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2016 roku (wg najlepszej wiedzy Spółki)

Akcjonariusz	Liczba akcji	Wartość akcji	Udział w kapitale podstawowym (%)	Udział w liczbie głosów (%)
Skarb Państwa	526 848 384	2 634 242	30,06%	30,06%
KGHM Polska Miedz S.A.	182 110 566	910 553	10,39%	10,39%
Nationale - Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	88 742 929	443 715	5,06%	5,06%
Pozostali akcjonariusze	954 847 515	4 774 237	54,49%	54,49%
Razem	1 752 549 394	8 762 747	100,00%	100,00%

Struktura akcjonariatu, według najlepszej wiedzy Spółki, na dzień 31 grudnia 2016 roku nie uległa zmianie w porównaniu do struktury na dzień 31 grudnia 2015 roku.

30.2. Prawa akcjonariuszy

Prawo głosu akcjonariuszy dysponujących powyżej 10% ogółu głosów w Spółce zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na Walnym Zgromadzeniu więcej niż 10% ogółu głosów w Spółce.

Ograniczenie prawa głosu, o którym mowa powyżej nie dotyczy Skarbu Państwa i podmiotów zależnych od Skarbu Państwa w okresie, w którym Skarb Państwa wraz z podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa posiada liczbę akcji Spółki uprawniającą do wykonywania co najmniej 25% ogółu głosów w Spółce.

Szerzej na temat ograniczeń w wykonywaniu prawa głosu zostało przedstawione w punkcie 6.6. Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za rok obrotowy 2016.

30.3. Kapitał zapasowy

W dniu 8 czerwca 2016 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki podjęło uchwałę w sprawie pokrycia straty netto za rok obrotowy 2015 w wysokości 3 453 908 tysięcy złotych z kapitału zapasowego Spółki.

30.4. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Podziałowi nie podlegają kwoty wyniku z lat ubiegłych powstałe w wyniku rozliczenia połączenia z jednostkami zależnymi, jak również zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia ujmowane poprzez pozostałe całkowite dochody.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy.

Zarząd Spółki rekomenduje pokrycie straty netto za rok obrotowy 2016 w wysokości 166 253 tysiące złotych z kapitału zapasowego Spółki.

30.5. Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Na początek okresu	(73 414)	(143 019)
Zmiana wyceny instrumentów zabezpieczających	132 108	85 466
Zmiana wyceny instrumentów zabezpieczających odniesiona do wyniku finansowego okresu	(4 856)	466
Podatek odroczony	(24 178)	(16 327)
Na koniec okresu	29 660	(73 414)

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających wynika z wyceny instrumentów Interest Rate Swap (IRS) zabezpieczających ryzyko stopy procentowej z tytułu wyemitowanych obligacji, co zostało szerzej opisane w nocie 45.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Dla zawartych transakcji zabezpieczających objętych polityką zarządzania ryzykiem specyficznym w obszarze finansowym, Spółka stosuje rachunkowość zabezpieczeń.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku w kapitale z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających Spółka rozpoznała kwotę 29 660 tysięcy złotych. Kwota ta stanowi należność z tytułu wyceny instrumentów IRS na dzień bilansowy w kwocie 36 641 tysięcy złotych, skorygowaną o część wyceny dotyczącą naliczonych na dzień bilansowy odsetek z tytułu obligacji z uwzględnieniem podatku odroczonego.

Wynik finansowy bieżącego okresu obciążony został kwotą 80 658 tysięcy złotych, z czego kwota 85 514 tysięcy złotych stanowi zapłaconą kwotę zrealizowanego zabezpieczenia dotyczącą zakończonych okresów odsetkowych, natomiast kwota (4 856) tysięcy złotych stanowi zmianę wyceny instrumentów dotyczącą naliczonych na dzień bilansowy odsetek z tytułu obligacji. W sprawozdaniu z całkowitych dochodów powyższe koszty z tytułu transakcji zabezpieczających IRS skorygowały wartość kosztów finansowych wynikające z odsetek od wyemitowanych obligacji.

30.6. Udziały niekontrolujące

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Na początek okresu	29 829	30 116
Dywidendy dla udziałów niekontrolujących	(3 043)	(2 787)
Udział w zyskach/(stratach) aktuarialnych dotyczących rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia	272	60
Nabycie i odkup udziałów niekontrolujących przez Grupę Kapitałową	325	(662)
Udział w wyniku jednostek zależnych	2 669	3 102
Na koniec okresu	30 052	29 829

31. Dywidendy wypłacone

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Dywidendy wypłacone w okresie		
Dywidendy wypłacone z zysku przez jednostki zależne	(2 787)	(2 630)
Dywidendy wypłacone z zysku przez jednostkę dominującą	-	(262 882)
Dywidenda wypłacona łącznie	(2 787)	(265 512)

Wartość dywidendy na jedną akcję wypłaconej przez jednostkę dominującą za poszczególne lata przedstawiała się następująco:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Wypłacona dywidenda na akcję (w złotych)	-	0,15

W dniu 10 marca 2016 roku Zarząd podjął uchwałę dotyczącą rekomendacji Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki przeznaczenia kapitału zapasowego Spółki w części obejmującej kwoty przeniesione z zysków lat ubiegłych na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy Spółki w kwocie 175 255 tysięcy złotych, co daje 0,10 zł na jedną akcję. W dniu 17 marca 2016 roku rekomendacja przedstawiona przez Zarząd została pozytywnie zaopiniowana przez Radę Nadzorczą Spółki.

W dniu 8 czerwca 2016 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki nie podjęło uchwały w sprawie użycia kapitału zapasowego Spółki w części obejmującej kwoty przeniesione z zysków lat ubiegłych poprzez przeznaczenie jego części na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy Spółki.

W dniu 23 kwietnia 2015 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki podjęło uchwałę o wypłacie dywidendy dla akcjonariuszy Spółki w kwocie 262 882 tysiące złotych z zysku netto Spółki osiągniętego w roku obrotowym 2014, co daje 0,15 zł na jedną akcję. Dywidenda została wypłacona w sierpniu 2015 roku.

32. Nabycie pod wspólną kontrolą

Przejęcie zorganizowanej części przedsiębiorstwa Zakładu Górniczego w Brzeszczach

W dniu 31 grudnia 2015 roku, pomiędzy spółką Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. oraz Spółką Restrukturyzacji Kopalń S.A. („SRK”) zawarta została umowa sprzedaży oznaczonej części Zakładu Górniczego w Brzeszczach, jako zorganizowanej części przedsiębiorstwa („ZCP Brzeszcze”). Umowa sprzedaży została zawarta w wykonaniu umowy przedwstępnej z dnia 19 października 2015 roku oraz na podstawie art. 8a ust. 4 Ustawy z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego. Zgodnie z podpisaną umową sprzedaży, data wydania przedmiotu sprzedaży i oddania nabytego ZCP Brzeszcze do używania przez Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. ustalona została na 1 stycznia 2016 roku, w tym dniu na Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. przeszły korzyści i ryzyka związane z nabywanym przedmiotem sprzedaży.

W umowie sprzedaży strony uzgodniły, że cena sprzedaży ZCP Brzeszcze należna SRK wyniesie 1 złoty. W związku z faktem, iż KWK Brzeszcze w czasie działania w SRK przynosiła straty, umową z dnia 29 maja 2015 roku zawartą między Ministrem Gospodarki a SRK, przyznano SRK środki budżetowe na pokrycie bieżących strat produkcyjnych przedsiębiorstwa górnictwa w 2015 roku („Pomoc publiczna”). Jednocześnie zgodnie z postanowieniami umowy o zwrot pomocy, Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. zobowiązała się do zwrotu Pomocy publicznej wraz z odsetkami liczonymi od dat przekazania poszczególnych transz Pomocy publicznej przez udzielającego Pomocy publicznej do SRK. Tym samym cena nabycia obejmuje cenę zapłaty 1 złoty oraz kwotę zwrotu Pomocy publicznej wraz z należnymi odsetkami na dzień 31 grudnia 2015 roku, tj. 130 218 tysięcy złotych. W okresie roku zakończonego

dnia 31 grudnia 2016, Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. dokonała zwrotu ww. kwoty pomocy publicznej wraz odsetkami naliczonymi do dnia spłaty. Wydatki z tytułu zwrotu pomocy publicznej zostały zaprezentowane w działalności inwestycyjnej w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o., w związku z faktem, iż transakcja nabycia ZCP Brzeszcze odbywa się pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa, rozliczyła połączenie zgodnie z przyjętą przez Grupę polityką rachunkowości metodą łączenia udziałów, przy założeniu braku możliwości przedstawienia danych porównywalnych.

Poniżej przedstawiono bilans na dzień objęcia przez Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. oznaczonej części Zakładu Górniczego w Brzeszczach.

	Stan na 1 stycznia 2016		Stan na 1 stycznia 2016
Aktywa trwałe		Kapitały własne	(14 041)
Rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne	215 924	Rezerwy i zobowiązania	
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	3 127	Rezerwa na likwidację zakładów górniczych	65 992
	219 051	Rezerwy na świadczenia pracownicze	26 462
		Rozliczenia międzyokresowe (rezerwa na niewykorzystane urlopy)	4 203
Aktywa obrotowe		Zobowiązanie z tytułu leasingu	3 132
Zapasy	1 349	Zobowiązanie z tytułu zwrotu pomocy publicznej	130 218
Pozostałe aktywa finansowe	25	Pozostałe zobowiązania	4 459
	1 374		234 466
Razem aktywa	220 425	Razem pasywa	220 425

W związku z faktem, iż Zakład Górniczy Brzeszcze nie sporządzał swojego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF, na potrzeby rozliczenia transakcji Grupa przygotowała bilans ZCP Brzeszcze zgodnie z obowiązującą w Grupie polityką rachunkowości. W tym celu zostały przeprowadzone następujące procedury:

- Środki trwałe zostały wycenione przez niezależnego rzeczoznawcę majątkowego. Dla większości z nich zastosowana została metoda zamortyzowanego kosztu odtworzenia, z uwagi na brak aktywnego rynku.
- Rozpoznane zostały następujące rezerwy:
 - na likwidację zakładu górniczego – rezerwa oszacowana została na bazie kalkulacji zewnętrznych ekspertów;
 - aktuarialne – rezerwa oszacowana została metodami aktuarialnymi na podstawie porozumień regulujących naliczanie i wypłatę odpraw emerytalnych, odpraw rentowych oraz nagród jubileuszowych w Kompanii Węglowej S.A.;
 - na niewykorzystane urlopy – rezerwa została oszacowana przez aktuarium.

W ramach nabycia ZCP Brzeszcze na Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. nie przeszły żadne zobowiązania i należności handlowe związane z tą częścią przedsiębiorstwa, natomiast w ramach zapasów został przejęty jedynie zapas materiałów o wartości 1 349 tysięcy złotych.

Połączenie spółek Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. oraz TAURON Wydobyć S.A.

W dniu 1 grudnia 2016 roku zostało zarejestrowane połączenie spółek TAURON Wydobyć S.A. (spółka przejmująca) oraz Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. (spółka przejmowana). Połączenie nastąpiło w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. tj. przez przejęcie, poprzez przeniesienie całego majątku spółki Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o. na spółkę TAURON Wydobyć S.A. Połączenie nie miało wpływu na niniejsze skonsolidowane sprawozdania finansowe.

33. Zobowiązania z tytułu zadłużenia

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Kredyty i pożyczki	1 263 553	1 411 776
Wyemitowane obligacje	7 681 128	6 680 433
Leasing finansowy	34 848	46 438
Razem	8 979 529	8 138 647
Długoterminowe	8 759 789	4 924 127
Krótkoterminowe	219 740	3 214 520

33.1. Kredyty i pożyczki

Zaciągnięte kredyty i pożyczki według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

Waluta kredytu	Stopa oprocentowania	Wartość kredytów, pożyczek na dzień bilansowy		Z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego):					
		w walucie	w złotych	poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 lat do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
PLN	zmienna	57 918	57 918	17 791	5 894	7 491	7 341	14 575	4 826
	stała	1 183 418	1 183 418	20 445	127 044	162 227	162 227	324 455	387 020
Razem PLN		1 241 336	1 241 336	38 236	132 938	169 718	169 568	339 030	391 846
EUR	zmienna	3 032	13 415	13 415	-	-	-	-	-
		3 032	13 415	13 415	-	-	-	-	-
Razem EUR									
USD	zmienna	410	1 716	1 716	-	-	-	-	-
		410	1 716	1 716	-	-	-	-	-
Razem USD									
Razem			1 256 467	53 367	132 938	169 718	169 568	339 030	391 846
Odsetki zwiększające wartość bilansową				7 086					
Razem kredyty i pożyczki				1 263 553					

Zaciągnięte kredyty i pożyczki według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

Waluta kredytu	Stopa oprocentowania	Wartość kredytów, pożyczek na dzień bilansowy		Z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego):					
		w walucie	w złotych	poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 lat do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
PLN	zmienna	77 350	77 350	29 993	6 864	7 333	7 308	14 316	11 536
	stała	1 316 062	1 316 062	20 444	112 297	147 478	162 214	324 429	549 200
Razem PLN		1 393 412	1 393 412	50 437	119 161	154 811	169 522	338 745	560 736
EUR	zmienna	2 025	8 630	8 630	-	-	-	-	-
		2 025	8 630	8 630	-	-	-	-	-
Razem EUR									
USD	zmienna	404	1 576	1 576	-	-	-	-	-
		404	1 576	1 576	-	-	-	-	-
Razem USD									
Razem			1 403 618	60 643	119 161	154 811	169 522	338 745	560 736
Odsetki zwiększające wartość bilansową				8 158					
Razem kredyty i pożyczki				1 411 776					

Zmianę stanu kredytów i pożyczek bez odsetek zwiększających wartość bilansową w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku oraz w roku zakończonym 31 grudnia 2015 roku przedstawia poniższa tabela.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Bilans otwarcia	1 403 618	1 225 612
Zmiana stanu kredytów w rachunku bieżącym i pożyczek cash pool	(8 332)	23 184
Zmiana stanu kredytów i pożyczek (bez kredytów w rachunku bieżącym i pożyczek cash pool):	(138 819)	154 822
Spłata	(140 331)	(140 585)
Zaciągnięcie*	914	294 705
Zmiana wyceny	598	702
Bilans zamknięcia	1 256 467	1 403 618

* Uwzględnione zostały koszty zaciągnięcia kredytu.

Główne zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek przedstawia tabela poniżej.

Kredyt/ pożyczka	Kredytodawca/ pożyczkodawca	Cel	Oprocentowanie	Termin spłaty	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Kredyt	Europejski Bank Inwestycyjny	Budowa kotła opalanego biomasą w Elektrowni Jaworzno III oraz remont turbiny parowej	stałe	15.12.2021	105 039	126 218
		Budowa i rozruch bloku kogeneracyjnego w EC Bielsko-Biała	stałe	15.12.2021	150 056	180 303
		Modernizacja i rozbudowa sieci elektroenergetycznych	stałe – ustalone do dnia 15.12.2017	15.06.2024	307 362	348 325
			stałe – ustalone do dnia 15.03.2018	15.09.2024	147 091	165 467
			stałe – ustalone do dnia 15.03.2018	15.09.2024	183 783	206 746
Modernizacja i rozbudowa sieci elektroenergetycznych oraz modernizacja elektrowni wodnych	stałe – ustalone do dnia 15.09.2019	15.03.2027	297 170	297 132		
Pożyczka	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Budowa jednostki wytwórczej OZE w Elektrowni Jaworzno III	zmiennie	15.12.2022	24 000	28 000
		Budowa instalacji zasilania biomasą oraz modernizacja kotła fluidalnego w ZW Tychy	zmiennie	15.12.2022	16 561	19 216
Pozostałe kredyty i pożyczki					32 491	40 369
Razem					1 263 553	1 411 776

33.2. Wyemitowane obligacje

Wyemitowane obligacje według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

Emitent	Transza/ Bank	Termin wykupu	Waluta	Stan na dzień bilansowy		Z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego)				
				Narostę odsetki	Wartość kapitału według zamortyzowane- go kosztu	do 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
TAURON Polska Energia S.A.	Bank Gospodarstwa Krajowego	20 grudzień 2019	PLN	107	99 805	–	–	–	99 805	–
		20 grudzień 2020	PLN	107	99 786	–	–	–	99 786	–
		20 grudzień 2021	PLN	107	99 773	–	–	–	99 773	–
		20 grudzień 2022	PLN	107	99 763	–	–	–	–	99 763
		20 grudzień 2023	PLN	107	99 754	–	–	–	–	99 754
		20 grudzień 2024	PLN	107	99 749	–	–	–	–	99 749
		20 grudzień 2025	PLN	107	99 744	–	–	–	–	99 744
		20 grudzień 2026	PLN	107	99 738	–	–	–	–	99 738
		20 grudzień 2027	PLN	107	99 734	–	–	–	–	99 734
		20 grudzień 2028	PLN	107	99 733	–	–	–	–	99 733
		20 grudzień 2020	PLN	74	69 976	–	–	–	69 976	–
		20 grudzień 2021	PLN	74	69 976	–	–	–	69 976	–
		20 grudzień 2022	PLN	74	69 976	–	–	–	–	69 976
		20 grudzień 2023	PLN	74	69 976	–	–	–	–	69 976
		20 grudzień 2024	PLN	74	69 975	–	–	–	–	69 975
		20 grudzień 2025	PLN	74	69 975	–	–	–	–	69 975
		20 grudzień 2026	PLN	74	69 975	–	–	–	–	69 975
		20 grudzień 2027	PLN	74	69 975	–	–	–	–	69 975
		20 grudzień 2028	PLN	74	69 975	–	–	–	–	69 975
		20 grudzień 2029	PLN	74	69 975	–	–	–	–	69 975
Program Emisji Obligacji z dnia 24.11.2015 roku	29 grudzień 2020	PLN	549	2 244 801	–	–	–	2 244 801	–	
	25 marzec 2020	PLN	790	99 771	–	–	–	99 771	–	
	9 grudzień 2020	PLN	560	298 761	–	–	–	298 761	–	
TPEA1119	4 listopad 2019	PLN	7 578	1 749 155	–	–	–	1 749 155	–	
Europejski Bank Inwestycyjny	16 grudzień 2034	EUR	1 693	839 330	–	–	–	–	839 330	
TAURON Sweden Energy AB (publ)	3 grudzień 2029	EUR	2 067	736 930	–	–	–	–	736 930	
Razem obligacje				15 047	7 666 081	–	–	–	4 831 804	2 834 277

Wyemitowane obligacje według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

Emitent	Transza/ Bank	Termin wykupu	Waluta	Stan na dzień bilansowy		Z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego)				
				Narostę odsetki	Wartość kapitału według zamortyzowane- go kosztu	do 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
TAURON Polska Energia S.A.	C Bank Gospodarstwa Krajowego	12 grudzień 2016	PLN	4 389	2 998 938	2 249 203	749 735	-	-	-
		20 grudzień 2019	PLN	106	99 836	-	-	-	99 836	-
		20 grudzień 2020	PLN	106	99 823	-	-	-	99 823	-
		20 grudzień 2021	PLN	106	99 815	-	-	-	-	99 815
		20 grudzień 2022	PLN	106	99 808	-	-	-	-	99 808
		20 grudzień 2023	PLN	106	99 802	-	-	-	-	99 802
		20 grudzień 2024	PLN	106	99 800	-	-	-	-	99 800
		20 grudzień 2025	PLN	106	99 796	-	-	-	-	99 796
		20 grudzień 2026	PLN	106	99 792	-	-	-	-	99 792
		20 grudzień 2027	PLN	106	99 790	-	-	-	-	99 790
		20 grudzień 2028	PLN	97	99 790	-	-	-	-	99 790
		20 grudzień 2020	PLN	12	70 000	-	-	-	70 000	-
		20 grudzień 2021	PLN	12	70 000	-	-	-	-	70 000
		20 grudzień 2022	PLN	12	70 000	-	-	-	-	70 000
	TPEA1119	4 listopad 2019	PLN	7 508	1 749 043	-	-	-	1 749 043	-
TAURON Sweden Energy AB (publ)		3 grudzień 2029	EUR	1 921	709 495	-	-	-	-	709 495
Razem obligacje				14 905	6 665 528	2 249 203	749 735	-	2 018 702	1 647 888

Zmianę stanu obligacji bez odsetek zwiększających wartość bilansową w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku oraz w okresie porównawczym przedstawia poniższa tabela.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Bilans otwarcia	6 665 528	6 803 298
Emisja*	4 273 379	309 789
Wykup	(3 300 000)	(450 000)
Zmiana wyceny	27 174	2 441
Bilans zamknięcia	7 666 081	6 665 528

* Uwzględnione zostały koszty emisji.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku jednostka dominująca dokonała następujących emisji (w wartości nominalnej) oraz wykupów obligacji:

Data emisji / wykupu	Umowa/ Program	Opis	Rok zakończony 31 grudnia 2016	
			Emisja w wartości nominalnej	Wykup
8.01.2016	Umowa z Bankiem Gospodarstwa Krajowego	Emisja trzech transzy obligacji o wartości nominalnej 70 000 tysięcy złotych każda, z terminami wykupu 20 grudnia kolejno 2023, 2024 i 2025 roku.	210 000	
29.02.2016	Program emisji obligacji z dnia 16 grudnia 2010 roku	Wcześniejszy wykup obligacji transzy C o wartości nominalnej 2 250 000 tysięcy złotych wyemitowanych w dniu 12 grudnia 2011 roku		(2 250 000)
29.02.2016		Emisja obligacji o wartości nominalnej 2 250 000 tysięcy złotych z terminem wykupu 29 grudnia 2020 roku	2 250 000	
25.03.2016		Emisja obligacji o wartości nominalnej 100 000 tysięcy złotych z terminem wykupu 25 marca 2020 roku	100 000	
30.03.2016	Program emisji obligacji z dnia 24 listopada 2015 roku	Emisja obligacji o wartości nominalnej 300 000 tysięcy złotych z terminem wykupu 30 marca 2020 roku	300 000	
30.09.2016		Wcześniejszy wykup transzy 300 000 tysięcy złotych wyemitowanej w marcu 2016 roku		(300 000)
9.12.2016		Emisja obligacji o wartości nominalnej 300 000 tysięcy złotych z terminem wykupu 9 grudnia 2020 roku	300 000	
9.12.2016	Umowa z Bankiem Gospodarstwa Krajowego	Emisja czterech transzy obligacji o wartości nominalnej 70 000 tysięcy złotych każda, z terminami wykupu 20 grudnia kolejno 2026, 2027, 2028 i 2029 roku	280 000	
12.12.2016	Program emisji obligacji z dnia 16 grudnia 2010 roku	Wykup zgodnie z terminem wykupu obligacji transzy C o wartości nominalnej 750 000 tysięcy złotych wyemitowanych w dniu 12 grudnia 2011 roku		(750 000)
16.12.2016	Umowa z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym	Emisja obligacji o wartości nominalnej 190 000 tysięcy euro z terminem wykupu 16 grudnia 2034 roku	844 607	
Razem			4 284 607	(3 300 000)

Największe emisje i spłaty obligacji zostały opisane poniżej:

- W ramach programu emisji obligacji z dnia 16 grudnia 2010 roku saldo zadłużenia na dzień 1 stycznia 2016 roku wynosiło 3 000 000 tysięcy złotych. W dniu 29 lutego 2016 roku nastąpiło nabycie w celu umorzenia 22 500 sztuk obligacji spośród 30 000 sztuk obligacji transzy C, wyemitowanych w dniu 12 grudnia 2011 roku. Wcześniejszy wykup nie obejmował pozostałych 7 500 sztuk obligacji transzy C, które zgodnie z warunkami emisji zostały wykupione w dniu 12 grudnia 2016 roku. Wykup nastąpił po cenie emisyjnej wynoszącej 100 tysięcy złotych, łączna wartość nominalna nabytych i umorzonych obligacji to 2 250 000 tysięcy złotych. Kwota nabycia została powiększona o odsetki należne od dnia rozpoczęcia okresu odsetkowego, w którym nastąpiło nabycie, do dnia nabycia obligacji. Nabycie w celu umorzenia zostało przeprowadzone na podstawie bilateralnych umów zawartych przez Spółkę z obligatariuszami obligacji transzy C, a głównym celem transakcji była prolongata terminu spłaty przez Spółkę zadłużenia zaciągniętego w formie obligacji. Środki na zrefinansowanie wykupionych obligacji Spółka pozyskała w ramach nowego programu emisji obligacji z dnia 24 listopada 2015 roku.
- W ramach nowego programu emisji obligacji zawartego w dniu 24 listopada 2015 roku Spółka wyemitowała w dniu 29 lutego 2016 roku 22 500 sztuk obligacji o łącznej wartości nominalnej 2 250 000 tysięcy złotych, z terminem wykupu w dniu 29 grudnia 2020 roku. Obligacje zostały wyemitowane jako papiery wartościowe niezabezpieczone, zdematerializowane oraz kuponowe. Obligacje zostały objęte po cenie emisyjnej równej wartości nominalnej wynoszącej 100 tysięcy złotych. Oprocentowanie wyemitowanych obligacji zostało ustalone w oparciu o stawkę WIBOR 6M powiększoną o stałą marżę. Obligacje będą wykupywane po cenie emisyjnej w dniu wykupu, a odsetki będą płatne z dotu, na zakończenie każdego okresu odsetkowego na rzecz obligatariuszy będących w posiadaniu obligacji na dzień ustalania praw. Obligacje zostały objęte przez instytucje finansowe będące stronami umów programu emisji obligacji, tj. Bank BGŻ BNP Paribas S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) BV, Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Polska) S.A., Bank Zachodni WBK S.A., CaixaBank S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, Industrial and Commercial Bank of China (Europe) S.A. Oddział w Polsce, ING Bank Śląski S.A., mBank S.A. oraz Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. Jednocześnie w ramach przedmiotowego programu miały miejsce również inne emisje o niższej wartości opisane w powyższej tabeli.
- W dniu 14 grudnia 2016 roku pomiędzy Spółką a Europejskim Bankiem Inwestycyjnym („EBI”) zostały podpisane umowy stanowiące podstawę do przeprowadzenia emisji obligacji hybrydowych o wartości 190 000 tysięcy euro. Celem emisji jest pokrycie wydatków spółki z segmentu Dystrybucja planowanych na lata 2016–2020 i związanych z rozwojem i modernizacją infrastruktury sieci elektroenergetycznej.

Obligacje zostały wyemitowane w dniu 16 grudnia 2016 roku i stanowią podporządkowane, niezabezpieczone, kuponowe papiery wartościowe na okaziciela, które zostały objęte przez EBI w ramach operacji Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, uruchomionego przez EBI wspólnie z Komisją Europejską w celu realizacji tzw. planu Junckera. Termin wykupu przypada 18 lat od daty emisji, przy czym zgodnie z charakterystyką finansowania hybrydowego zdefiniowano pierwszy okres finansowania na 8 lat („I Okres Finansowania”), w którym nie będzie możliwy wcześniejszy wykup obligacji przez Spółkę oraz nie będzie możliwa wcześniejsza sprzedaż obligacji przez EBI na rzecz osób trzecich (w obu przypadkach z zastrzeżeniem wyjątków określonych w umowie). Obligacje są oprocentowane według stałej stopy procentowej w I Okresie Finansowania, natomiast w kolejnym 10-letnim okresie finansowania („II Okres Finansowania”) będą oprocentowane według zmiennej stopy procentowej (Euribor 6M) powiększonej o ustaloną marżę. Umowa przewiduje możliwość odroczenia płatności odsetek od obligacji. Podporządkowany charakter obligacji sprawia, iż w przypadku upadłości lub likwidacji Spółki, zobowiązania wynikające z obligacji będą miały pierwszeństwo zaspokojenia jedynie przed wierzytelnościami akcjonariuszy Spółki. Emisja obligacji ma pozytywny wpływ na stabilność finansową Grupy Kapitałowej, ponieważ obligacje są wyłączone z kalkulacji wskaźnika zadłużenia, stanowiącego kowenant niektórych programów finansowania. Ponadto 50% kwoty obligacji zostało zaliczone przez agencję ratingową jako kapitał w modelu ratingowym, co ma korzystny wpływ na ocenę ratingową Grupy TAURON. Obligacje uzyskały rating agencji ratingowej Fitch na poziomie BB+.

Pozostałe obligacje wyemitowane przez jednostkę dominującą na rynku polskim mają formę zdematerializowaną, są niezabezpieczone, kuponowe o oprocentowaniu opartym o WIBOR 6M powiększonym o marżę odpowiednią dla każdej emisji.

Obligacje wyemitowane przez jednostkę zależną TAURON Sweden Energy AB (publ) to obligacje o oprocentowaniu stałym, a odsetki z tytułu obligacji są płatne w okresach rocznych. Walutą emisji i spłaty jest euro. Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość bilansowa w walucie obligacji wraz z odsetkami wynosiła 167 043 tysiące euro (na dzień 31 grudnia 2015 roku 166 941 tysięcy euro). Spółka udzieliła gwarancji korporacyjnej na rzecz TAURON Sweden Energy AB (publ) celem zabezpieczenia wspomnianych obligacji. Gwarancja obowiązuje w całym okresie obligacji, tj. do dnia 3 grudnia 2029 roku i opiewa na kwotę 168 000 tysięcy euro.

Spółka zabezpiecza część przepływów odsetkowych związanych z wyemitowanymi obligacjami poprzez zawarte kontrakty terminowe swap procentowy (IRS). Instrumenty te objęte są rachunkowością zabezpieczeń, co zostało szerzej opisane w nocie 45.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Podpisane z bankami umowy nakładają na Spółkę zobowiązania natury prawnofinansowej (kovenanty), stosowane standardowo w tego rodzaju transakcjach. Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wystąpił przypadek przekroczenia kovenantów, czyli naruszenia warunków umów.

33.3. Leasing finansowy

	Stan na 31 grudnia 2016		Stan na 31 grudnia 2015	
	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat
W okresie 1 roku	12 026	11 301	13 909	12 715
W okresie od 1 do 5 lat	23 724	23 527	34 691	33 701
Powyżej 5 lat	22	20	24	22
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	35 772	34 848	48 624	46 438
Minus koszty finansowe	(924)	–	(2 186)	–
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	34 848	34 848	46 438	46 438
Długoterminowe	23 546	23 546	33 723	33 723
Krótkoterminowe	11 302	11 302	12 715	12 715

Na dzień 31 grudnia 2016 roku główne pozycje leasingu finansowego stanowią:

- zobowiązanie z tytułu leasingu budynków w Katowicach w wysokości 26 974 tysiące złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku – 30 169 tysięcy złotych);
- zobowiązanie z tytułu leasingu maszyn i urządzeń technicznych oraz nieruchomości w wysokości 6 642 tysiące złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku – 15 785 tysięcy złotych).

34. Rezerwy na świadczenia pracownicze

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Rezerwa na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe	1 480 391	1 850 375
Rezerwa na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	51 222	57 336
Razem	1 531 613	1 907 711
Długoterminowe	1 373 385	1 735 206
Krótkoterminowe	158 228	172 505

34.1. Rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe

Zmiana stanu rezerw na świadczenia pracownicze, rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Rezerwa na świadczenia emerytalne, rentowe i podobne	Taryfa pracownicza	ZFŚS	Rezerwa na deputaty węglowe	Nagrody jubileuszowe	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	341 124	722 734	131 110	2 242	653 165	1 850 375
Koszty bieżącego zatrudnienia	17 093	14 003	2 170	–	37 519	70 785
Zyski i straty aktuarialne, w tym:	(27 145)	(148 051)	(29 401)	–	(40 296)	(244 893)
powstałe na skutek zmian założeń finansowych	(6 026)	(54 665)	(15 892)	–	(7 245)	(83 828)
powstałe na skutek zmian założeń demograficznych	10 566	(32 751)	(3 966)	–	3 035	(23 116)
powstałe na skutek innych zmian	(31 685)	(60 635)	(9 543)	–	(36 086)	(137 949)
Wyplacone świadczenia	(22 065)	(22 432)	(3 677)	(2 241)	(74 090)	(124 505)
Koszty przeszłego zatrudnienia	(20 470)	(53 901)	8 677	–	(84 487)	(150 181)
Koszty odsetek	9 308	19 831	3 590	–	17 372	50 101
Nabycie ZCP Brzeszcze	9 436	–	–	–	17 026	26 462
Pozostałe zmiany	–	–	–	2 247	–	2 247
Bilans zamknięcia	307 281	532 184	112 469	2 248	526 209	1 480 391
Rezerwy długoterminowe	271 934	512 671	108 116	–	468 963	1 361 684
Rezerwy krótkoterminowe	35 347	19 513	4 353	2 248	57 246	118 707

Zmiana stanu rezerw na świadczenia pracownicze, rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Rezerwa na świadczenia emerytalne, rentowe i podobne	Taryfa pracownicza	ZFŚS	Rezerwa na deputaty węglowe	Nagrody jubileuszowe	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	357 017	769 975	170 242	67 661	679 510	2 044 405
Koszty bieżącego zatrudnienia	14 533	8 144	2 960	983	39 023	65 643
Zyski i straty aktuarialne, w tym:	(11 222)	(47 439)	(6 084)	222	(8 683)	(73 206)
powstałe na skutek zmian założeń finansowych	(29 065)	(63 451)	(12 090)	–	(39 657)	(144 263)
powstałe na skutek zmian założeń demograficznych	2 439	15 946	3 749	–	6 687	28 821
powstałe na skutek innych zmian	15 404	66	2 257	222	24 287	42 236
Wyplacone świadczenia	(24 011)	(22 784)	(3 943)	(1 321)	(61 515)	(113 574)
Koszty przeszłego zatrudnienia	(3 115)	(2 321)	(35 561)	(68 432)	(10 197)	(119 626)
Koszty odsetek	7 922	17 159	3 496	887	15 027	44 491
Pozostałe zmiany	–	–	–	2 242	–	2 242
Bilans zamknięcia	341 124	722 734	131 110	2 242	653 165	1 850 375
Rezerwy długoterminowe	318 390	699 207	126 824	–	581 372	1 725 793
Rezerwy krótkoterminowe	22 734	23 527	4 286	2 242	71 793	124 582

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa zmniejszyła rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia i nagrody jubileuszowe z tytułu kosztów przeszłego zatrudnienia o łączną wartość 150 181 tysięcy złotych, co wpłynęło na zwiększenie wyniku finansowego Grupy. Koszty przeszłego zatrudnienia były skutkiem przede wszystkim:

- zmian w Zakładowych Układach Zbiorowych Pracy w spółkach głównie z segmentu Dystrybucja – kwota rozwiązania rezerw z tego tytułu wyniosła 156 792 tysiące złotych;
- zmian wieku emerytalnego – zwiększenie rezerw o 7 174 tysiące złotych.

W związku ze zmianą założeń aktuarialnych przyjętych do wyceny aktuarialnej na dzień 31 grudnia 2016 roku zmniejszono rezerwy o 244 893 tysiące złotych, co wpłynęło na zwiększenie pozostałych całkowitych dochodów o 204 597 tysięcy złotych (rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia) oraz na zwiększenie wyniku finansowego Grupy o 40 296 tysięcy złotych (rezerwy na nagrody jubileuszowe).

Wycena rezerw na świadczenia pracownicze

Rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe zostały oszacowane na podstawie metod aktuarialnych. Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Stopa dyskontowa (%)	3,00%	2,75%
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,50%	2,35%
Wskaźnik rotacji pracowników (%)	0,04% – 7,95%	1,14% – 9,10%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	1,00% – 3,50%	0,23% – 2,43%
Przewidywana stopa wzrostu cen energii elektrycznej (%)	3,50%	4,30%
Przewidywana stopa wzrostu wartości odpisu na ZFŚS (%)	3,50%	4,50%
Pozostały średni okres zatrudnienia	9,27 – 25,00	9,80 – 14,90

Analiza wrażliwości

Na dzień 31 grudnia 2016 roku została przeprowadzona analiza wrażliwości wyników wyceny na zmianę stopy dyskonta finansowego oraz na zmiany planowanych wzrostów podstaw w przedziale -0,5 p.p./+0,5 p.p.

Poniższa tabela prezentuje wartość bilansową poszczególnych tytułów rezerw oraz wartości rezerw wyliczone przy zmienionych założeniach:

Tytuł rezerwy	Wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2016	Stopa dyskonta finansowego		Planowane wzrosty podstaw	
		-0,5 p.p.	+0,5 p.p.	-0,5 p.p.	+0,5 p.p.
Odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne	307 281	321 730	293 961	294 146	321 401
Taryfa pracownicza	532 184	575 395	493 934	493 934	574 953
Koszty odpisu na ZFŚS	112 469	123 616	106 232	106 294	123 453
Nagrody jubileuszowe	526 209	544 509	509 054	512 185	541 052
Razem		1 565 250	1 403 181	1 406 559	1 560 859

Poniższa tabela prezentuje wartość bilansową poszczególnych tytułów rezerw oraz prezentuje jak zmieniłaby się wartość bilansowa przy innych założeniach:

Tytuł rezerwy	Wartość bilansowa	Odchylenia			
		Stopa dyskonta finansowego		Planowane wzrosty podstaw	
		-0,5 p.p.	+0,5 p.p.	-0,5 p.p.	+0,5 p.p.
Odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne	307 281	14 449	(13 320)	(13 135)	14 120
Taryfa pracownicza	532 184	43 211	(38 250)	(38 250)	42 769
Koszty odpisu na ZFŚS	112 469	11 147	(6 237)	(6 175)	10 984
Nagrody jubileuszowe	526 209	18 300	(17 155)	(14 024)	14 843
Razem, w tym:		87 107	(74 962)	(71 584)	82 716
wpływ na wynik finansowy		18 300	(17 155)	(14 024)	14 843
wpływ na pozostałe całkowite dochody		68 807	(57 807)	(57 560)	67 873

Podziału rezerw na długie i krótkoterminowe Grupa dokonuje na podstawie szacunków dotyczących rozkładu wypłat w czasie przygotowanego przy pomocy technik aktuarialnych.

Okresy zapadalności rezerw na świadczenia pracownicze

	Odprawy emerytalne, rentowe i podobne	Taryfa pracownicza	ZFŚS	Deputat węglowy	Nagrody jubileuszowe	Razem rezerwy
2017	35 347	19 513	4 353	2 248	57 246	118 707
2018	14 346	21 557	4 421	–	48 304	88 628
2019	14 675	21 067	4 321	–	44 081	84 144
2020	14 167	20 606	4 227	–	39 598	78 598
2021	13 702	20 130	4 134	–	37 973	75 939
Pozostałe lata	215 044	429 311	91 013	–	299 007	1 034 375
Razem	307 281	532 184	112 469	2 248	526 209	1 480 391

34.2. Rezerwy na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Programy dobrowolnych odejść w segmentach operacyjnych		Pozostała działalność	Razem
	Wytwarzanie	Dystrybucja		
Bilans otwarcia	23 460	25 432	8 444	57 336
Utworzenie	5 383	8 290	14 036	27 709
Rozwiązanie	(571)	(3 797)	(2 504)	(6 872)
Wykorzystanie	(10 673)	(12 863)	(3 415)	(26 951)
Bilans zamknięcia	17 599	17 062	16 561	51 222
Rezerwy długoterminowe	11 701	–	–	11 701
Rezerwy krótkoterminowe	5 898	17 062	16 561	39 521

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Programy dobrowolnych odejść w segmentach operacyjnych			Pozostała działalność	Razem
	Wydobycie	Wytwarzanie	Dystrybucja		
Bilans otwarcia	–	38 867	22 236	1 769	62 872
Utworzenie	4 750	9 864	24 898	8 444	47 956
Rozwiązanie	(4 750)	(419)	(3 563)	–	(8 732)
Wykorzystanie	–	(24 852)	(18 139)	(1 769)	(44 760)
Bilans zamknięcia	–	23 460	25 432	8 444	57 336
Rezerwy długoterminowe	–	9 413	–	–	9 413
Rezerwy krótkoterminowe	–	14 047	25 432	8 444	47 923

Grupa TAURON w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku kontynuowała Programy Dobrowolnych Odejść („PDO”) wprowadzone w latach wcześniejszych oraz wprowadzała nowe PDO.

35. Rezerwy na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałe

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych	Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych	Rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	111 675	101 244	182 877	395 796
Odwrocenie dyskonta	4 904	2 700	11 502	19 106
Zmiana stopy dyskontowej	(35 846)	(9 854)	2 257	(43 443)
Utworzenie/(rozwiązanie) netto	160	21 212	2 208	23 580
Nabycie ZCP Brzeszcze	65 992	–	–	65 992
Bilans zamknięcia	146 885	115 302	198 844	461 031
Rezerwy długoterminowe	146 885	102 984	152 943	402 812
Rezerwy krótkoterminowe	–	12 318	45 901	58 219
Część długoterminowa pozostałych rezerw				46 498
Razem				449 310

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych	Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych	Rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	120 704	42 774	–	163 478
Odwrocenie dyskonta	2 996	961	–	3 957
Zmiana stopy dyskontowej	(13 308)	(675)	–	(13 983)
Utworzenie/(rozwiązanie) netto	1 283	(1 205)	182 877	182 955
Przeniesienie z zobowiązań grupy do zbycia zaklasyfikowanej jako przeznaczona do sprzedaży	–	59 389	–	59 389
Bilans zamknięcia	111 675	101 244	182 877	395 796
Rezerwy długoterminowe	111 675	100 339	163 449	375 463
Rezerwy krótkoterminowe	–	905	19 428	20 333
Część długoterminowa pozostałych rezerw				1 909
Razem				377 372

35.1. Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych

Rezerwa tworzona jest w odniesieniu do zakładów górniczych wchodzących w skład Grupy na bazie szacunku przewidywanych kosztów likwidacji obiektów i przywrócenia stanu pierwotnego terenu po zakończeniu eksploatacji. Więcej informacji na temat kalkulacji rezerwy przedstawiono w nocie 9.19. niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W ramach rezerwy na koszty likwidacji zakładów górniczych ujmowane jest saldo Funduszu Likwidacji Zakładów Górniczych („FLZG”), który zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz przepisami wykonawczymi wydanymi do tej ustawy tworzony jest przez przedsiębiorstwa górnicze wchodzące w skład Grupy w określonym stosunku procentowym do wartości podatkowych odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych, lub w odniesieniu do opłaty eksploatacyjnej, poprzez przekazanie środków pieniężnych w wysokości równowartości odpisów na wyodrębniony rachunek bankowy. Aktywa finansowe FLZG prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako długoterminowe i krótkoterminowe aktywa finansowe, natomiast saldo FLZG ujmowane jest w ramach rezerwy na przyszłe koszty likwidacji obiektów zakładów górniczych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku w związku z nabyciem zorganizowanej części przedsiębiorstwa Zakładu Górniczego w Brzeszczach, o czym szerzej w nocie 32 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, rezerwa wzrosła o 65 992 tysiące złotych.

Zmniejszenie rezerwy w wysokości 35 846 tysięcy złotych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku wynika z przyjęcia do wyceny na dzień 31 grudnia 2016 roku wyższych stóp dyskontowych (3,50%) niż na dzień

31 grudnia 2015 roku (2,75%–3,04%). W okresie porównywalnym na skutek podwyższenia stopy dyskontowej przyjętej do wyceny rezerw na dzień 31 grudnia 2015 roku (zwiększenie z 2,25%–2,50% na 2,75%–3,04%) Grupa rozwiązała rezerwę w wysokości 13 308 tysięcy złotych.

Tabele poniżej przedstawiają kwotę odpisu na FLZG, stan aktywów FLZG oraz saldo zobowiązań z tytułu przyszłych kosztów likwidacji obiektów zakładów górniczych.

Aktywa finansowe Funduszu Likwidacji Zakładów Górniczych

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Stan środków na 1 stycznia	42 129	38 232
Odprowadzone środki	4 112	4 463
Odsetki	730	809
Wykorzystanie	(6 051)	(1 375)
Pozostałe zmiany	243	–
Stan środków na 31 grudnia	41 163	42 129
Odpisy na FLZG w okresie	(4 446)	(4 113)

Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Fundusz Likwidacji Zakładów Górniczych	44 442	43 731
Nadwyżka zdyskontowanych szacowanych kosztów likwidacji	102 443	67 944
Razem	146 885	111 675

35.2. Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych

W ramach rezerwy na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych Grupa ujmuje następujące rezerwy tworzone przez spółki z segmentu Wytwarzanie:

- rezerwa na koszty związane z rekultywacją składowisk popiołów, której saldo na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiło 39 415 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku – 41 855 tysiące złotych);
- rezerwa na koszty związane z demontażem farm wiatrowych, której saldo na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiło 51 088 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku – 59 389 tysięcy złotych);
- rezerwa na koszty likwidacji środków trwałych w wysokości 24 799 tysięcy złotych utworzona w 2016 roku, która dotyczy likwidacji komin w Elektrowni Jaworzno oraz likwidacji chłodni kominowych i bloku w Elektrowni Łagisza.

35.3. Rezerwa na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem

W związku z naruszeniem harmonogramu oraz istotnych warunków technicznych kontraktu z generalnym wykonawcą projektu budowy bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli, które mają wpływ zarówno na bezpieczeństwo i bezawaryjność pracy bloku, jak i jego przyszłą efektywność i koszty jego pracy, w dniu 29 stycznia 2016 roku Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. odstąpiła od kontraktu z generalnym wykonawcą oraz w dniu 22 lutego 2016 roku protokolarnie przejęła teren budowy. Zakończono inwentaryzację prac wykonanych przez generalnego wykonawcę. Trwają procedury odbiorowe dokumentacji poinwentaryzacyjnej. Na bieżąco prowadzona jest konserwacja majątku, która zapobiega jego degradacji.

W związku z powyższym, w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku Spółka rozpoznała rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem – Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. w łącznej kwocie 182 877 tysięcy złotych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Spółka zaktualizowała wartość rezerw na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem w związku z odwróceniem dyskonta na dzień bilansowy, co zwiększyło rezerwy o łączną kwotę 11 502 tysiące złotych, jak również dotworzyła rezerwy w kwocie netto 4 465 tysięcy złotych.

Na dzień bilansowy saldo rezerw na umowy rodzące obciążenia wynosi 198 844 tysiące złotych i prezentuje się następująco:

- Rezerwa w wysokości 133 327 tysięcy złotych wynikająca z faktu, iż na podstawie wieloletniej umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej pomiędzy Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. a Spółką oraz PGNiG Energia S.A., Spółka zobowiązana jest do zakupu połowy wolumenu energii elektrycznej po cenie w formule „koszt plus” pokrywającej koszty produkcji oraz zapewniającej obsługę finansowania. Szacując rezerwę przyjęto różnicę między planowanymi cenami rynkowymi energii elektrycznej a kosztami wynikającymi z formuły „koszt plus”.

- Rezerwa w wysokości 54 837 tysięcy złotych związana z faktem, iż Spółka może być zobligowana do pokrycia ewentualnych strat związanych z realizacją klauzuli umownej „take or pay” w ramach umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego zawartej pomiędzy PGNiG S.A. a Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. Zgodnie z powyższą klauzulą Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. jest zobowiązana do zapłaty PGNiG S.A. za nieodebrany gaz lub odsprzedaży go na rynku. Szacując rezerwę przyjęto wolumen gazu na lata 2016–2018 zgodnie z zapisami umowy. Część krótkoterminowa rezerwy wynosi 38 608 tysięcy złotych.
- Rezerwa na pokrycie kosztów w kwocie 10 680 tysięcy złotych (z czego 7 293 tysiące złotych stanowi rezerwę krótkoterminową). W związku z opóźnieniem realizacji projektu, na Spółce może spoczywać konieczność pokrycia dodatkowych kosztów funkcjonowania Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A.

Rezerwa na koszty realizacji umowy gazowej oraz na dodatkowe koszty funkcjonowania zostały utworzone w proporcji do udziału Spółki we wspólnym przedsięwzięciu.

W dniu 27 października 2016 roku podpisane zostały pomiędzy Spółką, PGNiG S.A. oraz Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. warunkowe porozumienie w sprawie ustalenia podstawowych warunków brzegowych restrukturyzacji projektu oraz warunkowy aneks do umowy sprzedaży energii elektrycznej. Ponadto, pomiędzy PGNiG S.A. oraz Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. zawarty został warunkowy aneks do umowy na dostawy paliwa gazowego. Powyższe porozumienia i aneksy wejdą w życie w momencie spełnienia warunków zawieszających, tj. dokonania zmiany obowiązujących obecnie umów o finansowanie projektu albo spłaty ostatniej z instytucji finansujących obecnie Elektrociepłownię Stalowa Wola S.A. Celem umożliwienia wejście w życie umowy standstill zawartej przez Spółkę, Elektrociepłownię Stalowa Wola S.A., PGNiG S.A., Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju oraz Bank Polska Kasa Opieki S.A., której celem jest zapewnienie, że instytucje finansujące powstrzymają się od postawienia kredytów udzielonych spółce w stan natychmiastowej wymagalności oraz zaspokojenia swoich wierzytelności z ustanowionych zabezpieczeń, na zlecenie Spółki The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd. wystawił trzy gwarancje bankowe dla instytucji finansujących na łączną kwotę 314 486 tysięcy złotych.

Podpisane porozumienia i aneksy stanowią odzwierciedlenie woli Spółki oraz PGNiG S.A. co do kontynuacji budowy bloku gazowo-parowego. Zdaniem Zarządu Spółki podpisane dokumenty umożliwiają dokończenie inwestycji w terminie wstępnie szacowanym na 2019 rok. Ze względu na warunkowy charakter porozumień, o których mowa powyżej, Zarząd zdecydował o utrzymaniu bez zmian głównych założeń stanowiących podstawę kalkulacji rezerwy.

36. Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów

Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów dotyczą obowiązku za rok bieżący, w związku z czym w całości mają charakter krótkoterminowy.

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów	Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	153 083	865 051	1 018 134
Utworzenie	381 946	743 312	1 125 258
Rozwiązanie	(63)	(3 884)	(3 947)
Wykorzystanie	(325 230)	(849 394)	(1 174 624)
Bilans zamknięcia	209 736	755 085	964 821

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów	Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	8 130	914 926	923 056
Utworzenie	153 084	863 210	1 016 294
Rozwiązanie	(2 290)	(2 202)	(4 492)
Wykorzystanie	(5 841)	(910 883)	(916 724)
Bilans zamknięcia	153 083	865 051	1 018 134

36.1. Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii

Na dzień 31 grudnia 2016 roku rezerwa krótkoterminowa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii elektrycznej została oszacowana w wysokości 755 085 tysięcy złotych, z czego: 556 223 tysiące złotych jest

pokryte posiadanymi na dzień bilansowy świadectwami, 145 727 tysięcy złotych Grupa planuje spełnić poprzez zapłatę opłaty zastępczej, 53 135 tysięcy złotych Grupa planuje spełnić poprzez zakup praw majątkowych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa wypełniła obowiązek umorzenia certyfikatów pochodzenia energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, z kogeneracji oraz świadectw efektywności energetycznej za 2015 rok. W związku z powyższym wykorzystana została rezerwa w kwocie 849 394 tysiące złotych.

36.2. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów

Zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości rezerwa na zobowiązanie z tytułu emisji gazów objętych systemem uprawnień do emisji jest tworzona w ciężar kosztów operacyjnych w przypadku, gdy rzeczywista emisja przekracza wolumen posiadanych nieodpłatnych uprawnień do emisji, z uwzględnieniem przypisania nieodpłatnych uprawnień do emisji na poszczególne instalacje przynależne do spółek segmentu Wytwarzanie, tj. TAURON Wytwarzanie S.A. oraz TAURON Ciepło Sp. z o.o. Rezerwa na koszt pokrycia deficytu tworzona jest w wartości nabytych lub zakontraktowanych w tym celu uprawnień oraz według cen rynkowych na dzień bilansowy w odniesieniu do niezabezpieczonego deficytu uprawnień (w przypadku, gdy taka sytuacja wystąpi).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku rezerwa na zobowiązanie z tytułu emisji gazów wynosiła 209 736 tysięcy złotych i dotyczyła obowiązku umorzenia uprawnień z tytułu emisji za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku. Na dzień 31 grudnia 2016 roku rezerwa została utworzona zarówno dla instalacji TAURON Wytwarzanie S.A., jak i dla instalacji TAURON Ciepło Sp. z o.o.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa wypełniła obowiązek umorzenia uprawnień do emisji gazów za 2015 rok oraz częściowo za rok 2016. Zmiana stanu rezerwy w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku wynika z:

- aktualizacji rezerwy z tytułu obowiązku za rok 2015 – TAURON Wytwarzanie S.A. dotworzyła rezerwę w wysokości 21 937 tysięcy złotych, a TAURON Ciepło Sp. z o.o. rozwiązała rezerwę (63 tysiące złotych);
- utworzenia rezerwy z tytułu obowiązku za rok 2016 – TAURON Wytwarzanie S.A. utworzyła rezerwę w wysokości 319 620 tysięcy złotych, a TAURON Ciepło Sp. z o.o. w wysokości 40 389 tysięcy złotych;
- wykorzystania rezerwy w związku z wypełnieniem obowiązku za rok 2015 i umorzeniem uprawnień do emisji zanieczyszczeń w wysokości 174 957 tysięcy złotych;
- wykorzystania rezerwy w związku z wypełnieniem obowiązku za rok 2016 i umorzeniem w grudniu 2016 roku uprawnień do emisji zanieczyszczeń w wysokości 150 273 tysiące złotych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała na rachunkach w Rejestrze Unii 19 482 951 zarejestrowanych uprawnień, z czego 7 395 649 uprawnień przeznaczonych jest do umorzenia pod spełnienie pozostałego obowiązku za rok 2016.

37. Pozostałe rezerwy

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Rezerwa na bezumowne korzystanie z nieruchomości	Rezerwy na spory sądowe, roszczenia od kontrahentów i pozostałe rezerwy	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	91 909	67 711	159 620
Utworzenie/(Rozwiązanie) netto	902	201 928	202 830
Wykorzystanie	(642)	(7 258)	(7 900)
Pozostałe zmiany	(26)	211	185
Bilans zamknięcia	92 143	262 592	354 735
Rezerwy długoterminowe	–	46 498	46 498
Rezerwy krótkoterminowe	92 143	216 094	308 237
Część krótkoterminowa rezerw na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałych			58 219
Razem pozostałe rezerwy			366 456

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Rezerwa na bezumowne korzystanie z nieruchomości	Rezerwy na spory sądowe, roszczenia od kontrahentów i pozostałe rezerwy	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	93 818	66 341	160 159
Utworzenie/(Rozwiązanie) netto	3 587	5 840	9 427
Wykorzystanie	(5 496)	(6 240)	(11 736)
Pozostałe zmiany	–	1 771	1 771
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	(1)	(1)
Bilans zamknięcia	91 909	67 711	159 620
Rezerwy długoterminowe	–	1 909	1 909
Rezerwy krótkoterminowe	91 909	65 802	157 711
Część krótkoterminowa rezerw na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałych			20 333
Razem pozostałe rezerwy			178 044

Rezerwa na bezumowne korzystanie z nieruchomości

Spółki Grupy tworzą rezerwy na wszystkie zgłoszone roszczenia właścicieli nieruchomości, na których usytuowane są sieci dystrybucyjne oraz instalacje ciepłownicze. Na dzień 31 grudnia 2016 roku rezerwa z tego tytułu wynosiła 92 143 tysiące złotych i dotyczyła segmentów:

- Wytwarzanie – 50 196 tysięcy złotych;
- Dystrybucja – 41 947 tysięcy złotych.

W 2012 roku podmiot trzeci wystąpił wobec TAURON Ciepło S.A. (obecnie TAURON Ciepło Sp. z o.o.) z roszczeniami z tytułu uregulowania stanów prawnych urządzeń przesyłowych przebiegających przez jego nieruchomości. Spółka kwestionuje zarówno zasadność tych roszczeń, jak i zasadność dokonanych potrąceń z bieżącymi zobowiązaniami wobec spółki z tytułu dostaw ciepła. W konsekwencji spółka wystąpiła na drogę postępowania sądowego celem dochodzenia bieżących należności wobec dłużnika. W dalszym toku postępowania zostanie zweryfikowana kwota ewentualnych roszczeń tego podmiotu z tytułu regulowania stanów prawnych urządzeń przesyłowych spółki. W związku z toczącym się sporem, mając na uwadze przyjętą politykę rachunkowości, rozpoznana została rezerwa na szacowane koszty powyższego roszczenia. Mając na uwadze toczący się spór sądowy, uwzględniając zapisy MSR 37.92 Grupa nie ujawnia wszystkich informacji związanych z ww. kwestią, a wymaganych przez MSR 37.

Rezerwy na spory sądowe, roszczenia od kontrahentów i pozostałe rezerwy

Istotne rezerwy ujęte w ramach pozostałych rezerw zostały opisane poniżej:

Tytuł	Segment	Opis	Stan na 31 grudnia 2016	Wpływ na wynik brutto roku 2016
Rezerwa na kary umowne	Wytwarzanie	<p>W związku z ryzykiem zapewnienia trwałości projektów, które wymagane było w umowach o dofinansowanie projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowy kotła na biomasę w Elektrowni Jaworzno III – Elektrowni II; • Budowy instalacji do produkcji energii elektrycznej w Odnawialnym Źródle Energii w Stalowej Woli <p>utworzono rezerwę na zwrot dotacji w wysokości 52 297 tysięcy złotych.</p> <p>W związku z ryzykiem wypowiedzenia przez Polski Fundusz Rozwoju S.A. umowy, wynikającym z odstąpienia przez TAURON Wytwarzanie S.A. od realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego na terenie Elektrowni Łagisza w Będzinie oraz ryzykiem naliczenia kary umownej utworzono rezerwę w wysokości 11 250 tysięcy złotych.</p>	63 547	(63 547)
Rezerwa na karę pieniężną na rzecz Urzędu Regulacji Energetyki („URE”)	Dystrybucja	Rezerwa dotycząca ryzyka naruszenia ustawy Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 roku poprzez wprowadzenie w błąd Prezesa URE w zakresie przedstawianych na jego żądanie informacji.	20 436	(20 436)
Rezerwa na wzrost wynagrodzenia za służebności przesyłu	Dystrybucja	Rezerwa dotyczy ryzyka zwiększonych opłat okresowych za służebność przesyłu dla infrastruktury energetycznej zlokalizowanej na terenach nadleśnictw podlegających Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu w związku ze zmianą charakteru gruntów z terenów leśnych na grunty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.	21 700	(21 700)
Postępowania przed Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów („UOKiK”)	Dystrybucja	Rezerwa na kary pieniężne nałożone przez Prezesa UOKiK w sprawie nadużywania przez ENION S.A. (obecnie TAURON Dystrybucja S.A.) pozycji dominującej na rynku dystrybucji energii elektrycznej. Na dzień 31 grudnia 2016 roku rezerwa z tego tytułu dotyczyła kar pieniężnych, dla których postępowania przez Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie zostały na ten dzień zakończone. Saldo rezerwy pozostało bez zmian w stosunku do dnia 31 grudnia 2015 roku.	7 302	–
Rezerwa na podatek od nieruchomości	Wydobycie	Rezerwy na postępowania w zakresie podatku od nieruchomości od podziemnych wyrobisk górniczych.	23 008	(20 860)
Rezerwa na podatek od towarów i usług	Sprzedaż	Rezerwa utworzona w związku z trwającym postępowaniem kontrolnym wszczętym przez Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Warszawie („Dyrektor UKS”) w zakresie podatku od towarów i usług. Czas trwania postępowania kontrolnego był wielokrotnie przedłużany przez Dyrektora UKS – aktualnie nowy termin jego zakończenia został wyznaczony na dzień 28 kwietnia 2017 roku.	64 494	(64 494)

38. Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe

38.1. Rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Rozliczenia międzyokresowe przychodów, w tym:	293 284	325 861
Darowizny, dopłaty na nabycie oraz nieodpłatnie otrzymane środki trwałe	71 849	83 308
Opłaty przyłączeniowe	218 075	240 485
Pozostałe rozliczenia przychodów	3 360	2 068
Dotacje rządowe, w tym:	317 505	382 660
Otrzymane dopłaty w ramach funduszy europejskich	211 981	286 222
Umorzenie pożyczek z funduszy środowiskowych	28 068	11 801
Rozliczenie wyceny kredytów preferencyjnych	37 777	39 401
Pozostałe rozliczenia dotacji rządowych	39 679	45 236
Razem	610 789	708 521
Długoterminowe	553 874	650 364
Krótkoterminowe	56 915	58 157

38.2. Bierne rozliczenia międzyokresowe

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu niewykorzystanych urlopów	48 640	37 468
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu premii	140 930	140 946
Opłaty z tytułu ochrony środowiska	3 806	4 449
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe kosztów	17 790	13 317
Razem	211 166	196 180
Długoterminowe	419	–
Krótkoterminowe	210 747	196 180

39. Zobowiązania wobec dostawców

Krótkoterminowe zobowiązania wobec dostawców na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku prezentuje tabela poniżej:

Zobowiązania wobec dostawców w Segmentach	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Dystrybucja	294 573	281 839
<i>w tym od spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.</i>	<i>200 732</i>	<i>176 859</i>
Sprzedaż	247 487	245 424
Wydobycie	144 722	83 111
Wytwarzanie	100 857	130 606
Pozostałe	42 090	49 726
Razem	829 729	790 706

40. Zobowiązania inwestycyjne

Krótkoterminowe zobowiązania inwestycyjne na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku prezentuje tabela poniżej:

Zobowiązania inwestycyjne w segmentach	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Wytwarzanie	511 403	290 916
Dystrybucja	336 624	420 735
Wydobycie	159 138	30 603
Sprzedaż i Pozostałe	26 639	24 589
Razem	1 033 804	766 843

Wzrost zobowiązań inwestycyjnych w Segmencie Wytwarzanie dotyczył głównie wzrostu zobowiązań związanych z budową bloku 910 w Jaworznie, które na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiły 458 484 tysiące złotych, a na dzień 31 grudnia 2015 roku – 124 690 tysięcy złotych.

Wzrost zobowiązań inwestycyjnych w Segmencie Wydobycie dotyczył głównie zobowiązania z tytułu zabudowy kompleksu ścianowego Zakładu Górniczego Brzeszcze w kwocie 89 080 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2015 roku zobowiązanie z tego tytułu nie wystąpiło.

Zobowiązania inwestycyjne długoterminowe zostały zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji pozostałe zobowiązania finansowe. Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku zobowiązania z tego tytułu wynosiły odpowiednio: 299 tysięcy złotych (Segment Dystrybucja), 916 tysięcy złotych (Segment Dystrybucja – 416 tysięcy złotych, Segment Sprzedaż – 500 tysięcy złotych).

Zobowiązania do poniesienia nakładów inwestycyjnych

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa zobowiązała się ponieść nakłady na rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne odpowiednio w wysokości 4 368 685 tysięcy złotych oraz 5 597 990 tysięcy złotych, z czego największe pozycje przedstawiono w poniższej tabeli:

Segment operacyjny	Przedmiot umowy / nazwa projektu inwestycyjnego	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Wytwarzanie	Budowa bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III	2 579 313	3 773 520
	Przekazanie do eksploatacji części układu nawęglania zewnętrznego oraz układu odpowielania dla potrzeb bloku energetycznego o mocy 910 MW w Elektrowni Jaworzno III	229 150	144 325
Dystrybucja	Budowa nowych mocy w kogeneracji Elektrociepłowni Tychy	10 000	98 970
	Wykonanie przebudowy dwutorowej linii napowietrznej relacji Przybków-Kąty Wrocławskie-Klecina	31 446	73 140
	Wdrożenie systemu inteligentnego opomiarowania Smart City Wrocław	18 880	91 126
	Budowa Centrum Zarządzania Siecią w Krakowie i we Wrocławiu	30 951	55 176
Wydobycie	Budowa szybu Grzegorz wraz z infrastrukturą oraz wyrobiskami towarzyszącymi	16 484	22 105
	Budowa poziomu 800 m w Zakładzie Górniczym Janina	19 578	37 986
	Program inwestycyjny w Zakładzie Górniczym Brzeszcze	32 731	-

41. Zobowiązania z tytułu podatków i opłat

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Podatek dochodowy od osób prawnych	2 371	85 357
Podatek dochodowy od osób fizycznych	51 084	46 841
Podatek akcyzowy	41 549	42 467
Podatek VAT	98 114	46 787
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	170 039	156 635
Opłaty za korzystanie ze środowiska	40 964	46 889
Pozostałe	6 822	4 673
Razem	410 943	429 649

Spadek zobowiązań z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych związany jest faktem, iż na dzień 31 grudnia 2016 roku PGK posiadała należność z tytułu podatku dochodowego w kwocie 83 153 tysiące złotych, co zostało szerzej opisane w nocie 28 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, natomiast na dzień 31 grudnia 2015 roku PGK posiadała zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego w kwocie 82 944 tysiące złotych.

42. Pozostałe zobowiązania finansowe

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń i potrąceń od wynagrodzeń	174 212	172 660
Wadia, kaucje, zabezpieczenia otrzymane	79 415	120 890
Zobowiązania z tytułu umów ubezpieczenia	12 560	16 149
Instrumenty pochodne	560	112 109
Pozostałe	61 922	20 563
Razem	328 669	442 371
Długoterminowe	72 374	101 705
Krótkoterminowe	256 295	340 666

Instrumenty pochodne zostały opisane w nocie 45.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

43. Pozostałe zobowiązania niefinansowe krótkoterminowe

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Wpłaty kontrahentów dotyczące przyszłych okresów, w tym:	298 606	273 168
Przedpłaty na poczet opłaty przyłączeniowej	21 369	25 366
Nadpłaty od klientów	245 544	240 700
Inne	31 693	7 102
Pozostałe zobowiązania niefinansowe krótkoterminowe	2 573	754
Razem	301 179	273 922

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

44. Istotne pozycje skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

44.1. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych i wartości firmy

Odpisy aktualizujące w kwocie 867 109 tysięcy złotych, które korygują wynik przed opodatkowaniem Grupy zostały szerzej opisane w notcie 11 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zmiana stanu kapitału obrotowego

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zmiana stanu należności, w tym:	(46 280)	118 806
Bilansowa zmiana stanu należności od odbiorców	(64 032)	87 065
Korekta nabycia ZCP Brzeszcze i objęcia nowych spółek konsolidacją	12 496	13 200
Pozostałe korekty	5 256	18 541
Zmiana stanu zapasów, w tym:	(55 731)	90 497
Bilansowa zmiana stanu zapasów	(52 841)	94 317
Korekta o przesunięcie zapasów do/z rzeczowych aktywów trwałych	(4 347)	(4 502)
Pozostałe korekty	1 457	682
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek, w tym:	156 247	(180 636)
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań wobec dostawców	39 023	(126 038)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu wynagrodzeń, ubezpieczeń i pozostałych zobowiązań finansowych	(1 536)	(74 211)
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań niefinansowych	27 257	(3 649)
Zmiana stanu zobowiązań podatkowych za wyjątkiem podatku dochodowego	64 280	2 174
Korekta nabycia ZCP Brzeszcze i objęcia nowych spółek konsolidacją	(24 610)	(9 395)
Korekta o zmianę stanu podatku od towarów i usług dot. zobowiązań inwestycyjnych	50 570	33 574
Pozostałe korekty	1 263	(3 091)
Zmiana stanu pozostałych aktywów długo- i krótkoterminowych, w tym:	341 335	(104 176)
Bilansowa zmiana stanu pozostałych aktywów niefinansowych długo i krótkoterminowych	176 026	95 543
Zmiana stanu należności podatkowych za wyjątkiem podatku dochodowego	47 050	(94 481)
Zmiana stanu praw do emisji zanieczyszczeń długo i krótkoterminowych	(8 727)	(157 717)
Zmiana stanu praw majątkowych pochodzenia energii długo i krótkoterminowych	218 347	47 037
Zmiana stanu zaliczek na nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	(84 372)	(49 172)
Reklasyfikacja do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	–	39 758
Pozostałe korekty	(6 989)	14 856
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych i dotacji rządowych, w tym:	(140 063)	(73 962)
Bilansowa zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych i dotacji rządowych	(82 746)	(2 891)
Korekta o nieodpłatnie otrzymane rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne	(18 919)	(21 348)
Korekta o otrzymane dotacje	(29 220)	(41 941)
Pozostałe korekty	(9 178)	(7 782)
Zmiana stanu rezerw, w tym:	(28 173)	141 843
Bilansowa zmiana stanu rezerw długo i krótkoterminowych	(169 061)	127 291
Korekta o zyski/straty aktuarialne od rezerw po okresie zatrudnienia ujmowane w pozostałe całkowite dochody	204 597	64 523
Korekta nabycia ZCP Brzeszcze	(92 454)	–
Korekta o zmianę stanu rezerw na rekultywację i demontaż ujmowane w korespondencji z rzeczowymi aktywami trwałymi	33 415	10 699
Reklasyfikacja do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	–	(59 375)
Pozostałe korekty	(4 670)	(1 295)
Razem	227 335	(7 628)

Podatek dochodowy zapłacony

Podatek dochodowy zapłacony w kwocie 394 792 tysiące złotych wynika w głównej mierze z zapłaty przez Podatkową Grupę Kapitałową w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku zaliczek podatku dochodowego za rok 2016 w kwocie 300 054 tysiące złotych oraz zaliczki za czwarty kwartał roku 2015 w kwocie 88 784 tysiące złotych.

44.2. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	(3 590 348)	(3 877 348)
Nabycie aktywów niematerialnych	(127 446)	(117 145)
Zmiana stanu zobowiązań inwestycyjnych skorygowanych o VAT	214 984	138 635
Zmiana stanu zaliczek	84 372	49 172
Koszty remontów oraz wytworzenie we własnym zakresie	(99 017)	(180 912)
Pozostałe	1 159	14 088
Razem	(3 516 296)	(3 973 510)

Zwrot pomocy publicznej

Wydatki z tytułu zwrotu pomocy publicznej w kwocie 131 077 tysięcy złotych związane są z dokonaniem przez spółkę Nowe Brzeszcze Grupa TAURON Sp. z o.o., na podstawie postanowień umowy o zwrot pomocy publicznej, zwrotem środków pieniężnych, co zostało szerzej opisane w nocie 32 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Nabycie aktywów finansowych

Wydatki z tytułu nabycia aktywów finansowych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku w kwocie 36 621 tysięcy złotych obejmują przede wszystkim nabycie przed jednostką dominującą jednostek uczestnictwa w wysokości 25 000 tysięcy złotych.

Udzielenie pożyczek

Wydatki z tytułu udzielenia pożyczek związane są z przekazaniem przez jednostkę dominującą dla spółki współzależnej Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. transz pożyczek w łącznej kwocie 23 575 tysięcy złotych na podstawie umów zawartych w listopadzie 2015 roku oraz w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku, co zostało szerzej opisane w nocie 23 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Dywidendy otrzymane

Wpływy z tytułu dywidend otrzymanych w kwocie 29 728 tysięcy złotych związane są w głównej mierze z otrzymaniem przez Spółkę dywidendy od jednostki współzależnej TAMEH HOLDING Sp. z o.o. w kwocie 24 000 tysięcy złotych.

44.3. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

Wykup dłużnych papierów wartościowych

Wydatki z tytułu wykupu dłużnych papierów wartościowych wynikają z wykupu przez Spółkę w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku obligacji Transzy C w łącznej kwocie 3 000 000 tysięcy złotych oraz wcześniejszego wykupu w dniu 30 września 2016 roku Transzy 300 000 tysięcy złotych, wyemitowanej w marcu 2016 roku.

Splata pożyczek/kredytów

Wydatki z tytułu spłaty pożyczek i kredytów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych w kwocie 140 331 tysięcy złotych wynikają w głównej mierze ze spłaty przez jednostkę dominującą w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku rat kredytu do Europejskiego Banku Inwestycyjnego w kwocie 132 818 tysięcy złotych.

Odsetki zapłacone

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Odsetki zapłacone od dłużnych papierów wartościowych	(296 949)	(286 692)
Odsetki zapłacone od kredytów	(53 183)	(57 536)
Odsetki zapłacone od leasingu	(955)	(1 237)
Razem, w tym:	(351 087)	(345 465)
stanowiące wydatek finansowy	(255 116)	(276 305)
stanowiące wydatek inwestycyjny	(95 971)	(69 160)

Grupa prezentuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych poniesione koszty finansowania zewnętrznego aktywowane w bieżącym okresie na składniki aktywów jako wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych w przepływach z działalności inwestycyjnej.

Emisja dłużnych papierów wartościowych

Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku związane są z:

- emisją przez Spółkę obligacji o łącznej wartości nominalnej 2 950 000 tysięcy złotych w ramach zawartego w listopadzie 2015 roku programu emisji obligacji, co zostało szerzej opisane w nocie 33.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego;
- emisją przez Spółkę transz obligacji w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w łącznej kwocie 490 000 tysięcy złotych;
- emisją przez Spółkę podporządkowanych obligacji hybrydowych w kwocie 844 607 tysięcy złotych.

INSTRUMENTY FINANSOWE I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

45. Instrumenty finansowe

45.1. Wartość bilansowa i wartość godziwa kategorii i klas instrumentów finansowych

Kategorie i klasy aktywów finansowych	Nota	Stan na 31 grudnia 2016		Stan na 31 grudnia 2015	
		wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa	wartość godziwa
1 Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – przeznaczone do obrotu		45 092		5 684	
Instrumenty pochodne	45.3	19 776	19 776	5 684	5 684
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	24	25 316	25 316	–	–
2 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		130 143		140 783	
Udziały i akcje (długoterminowe)	24	123 594		132 383	
Udziały i akcje (krótkoterminowe)	24	4 104		4 105	
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	24	2 445	2 445	2 405	2 405
Obligacje, bony skarbowe oraz inne dłużne papiery wartościowe		–	–	1 890	1 890
3 Pożyczki i należności		2 245 033		2 150 918	
Należności od odbiorców	27	1 894 065	1 894 065	1 830 033	1 830 033
Lokaty i depozyty	24	38 472	38 472	39 724	39 724
Pożyczki udzielone		256 117	256 117	223 911	223 911
Inne należności finansowe		56 379	56 379	57 250	57 250
4 Aktywa finansowe wyłączone z zakresu MSR 39		461 348		418 127	
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	22	461 348		418 127	
5 Instrumenty pochodne zabezpieczające	45.3	36 641	36 641	–	–
6 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	29	384 881	384 881	364 912	364 912
Razem aktywa finansowe, w tym w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:		3 303 138		3 080 424	
Aktywa trwałe		929 439		851 145	
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach		461 348		418 127	
Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć		240 951		221 803	
Pozostałe aktywa finansowe		227 140		211 215	
Aktywa obrotowe		2 373 699		2 229 279	
Należności od odbiorców		1 894 065		1 830 033	
Pozostałe aktywa finansowe		94 753		34 334	
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		384 881		364 912	

Kategorie i klasy zobowiązań finansowych	Nota	Stan na 31 grudnia 2016		Stan na 31 grudnia 2015	
		wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa	wartość godziwa
1 Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – przeznaczone do obrotu		560		16 642	
Instrumenty pochodne	45.3	560	560	16 642	16 642
2 Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		11 136 323		9 980 020	
Kredyty i pożyczki preferencyjne	33.1	41 748	41 748	47 999	47 999
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	33.1	1 206 649	1 209 558	1 353 571	1 375 724
Kredyty w rachunku bieżącym	33.1	15 156	15 156	10 206	10 206
Wyemitowane obligacje	33.2	7 681 128	7 719 015	6 680 433	6 683 707
Zobowiązania wobec dostawców	39	829 729	829 729	790 706	790 706
Pozostałe zobowiązania finansowe	42	158 383	158 383	157 240	157 240
Zobowiązania inwestycyjne	40	1 034 103	1 034 103	767 759	767 759
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń		156 867	156 867	155 957	155 957
Zobowiązania z tytułu umów ubezpieczenia	42	12 560	12 560	16 149	16 149
3 Zobowiązania z tytułu gwarancji, factoringu i wyłączone z zakresu MSR 39		34 848		46 438	
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	33.3	34 848	34 848	46 438	46 438
4 Instrumenty pochodne zabezpieczające	45.3	-	-	95 467	95 467
Razem zobowiązania finansowe, w tym w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:		11 171 731		10 138 567	
Zobowiązania długoterminowe		8 832 163		5 025 832	
Zobowiązania z tytułu zadłużenia		8 759 789		4 924 127	
Pozostałe zobowiązania finansowe		72 374		101 705	
Zobowiązania krótkoterminowe		2 339 568		5 112 735	
Zobowiązania z tytułu zadłużenia		219 740		3 214 520	
Zobowiązania wobec dostawców		829 729		790 706	
Zobowiązania inwestycyjne		1 033 804		766 843	
Pozostałe zobowiązania finansowe		256 295		340 666	

Pochodne instrumenty finansowe klasyfikowane do kategorii aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz stanowiące instrumenty zabezpieczające, które na dzień bilansowy wycenione są w wartości godziwej, zostały wycenione zgodnie z metodologią opisaną w nocie 45.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Ujawnienie odnośnie hierarchii wartości godziwej zostało również zaprezentowane w nocie 45.3. Wycena jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych została zaklasyfikowana do Poziomu 1 hierarchii wyceny wartości godziwej.

Instrumenty finansowe klasyfikowane do pozostałych kategorii instrumentów finansowych:

- Na dzień 31 grudnia 2016 roku instrumenty finansowe o stałej stopie procentowej – kredyty otrzymane z Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz obligacje wyemitowane przez spółkę zależną, zostały wycenione w wartości godziwej. Wycena wartości godziwej wspomnianych instrumentów finansowych dokonana została jako bieżąca wartość przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych aktualnie obowiązującą stopą procentową dla danej obligacji czy kredytu, tzn. przy zastosowaniu rynkowych stóp procentowych. Wycena została sklasyfikowana do Poziomu 2 hierarchii wyceny wartości godziwej. Wartość godziwa obligacji wyemitowanych w grudniu 2016 roku o wartości nominalnej 190 000 tysięcy euro, oprocentowanych w oparciu o stałą stopę procentową w pierwszym okresie finansowania, z uwagi na datę emisji zbliżoną do dnia bilansowego nie odbiegała od wartości bilansowej.
- Wartość godziwa pozostałych instrumentów finansowych (poza udziałami i akcjami w ramach kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz wyłączonych z zakresu MSR 39, o czym mowa poniżej) na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku nie odbiegała istotnie od wartości prezentowanych w sprawozdaniach finansowych za poszczególne okresy z następujących powodów:
 - w odniesieniu do instrumentów krótkoterminowych ewentualny efekt dyskonta nie jest istotny;
 - instrumenty te dotyczą transakcji zawieranych na warunkach rynkowych.

Z powyższych względów wartość godziwa wspomnianych instrumentów w powyższych tabelach została ujawniona w wysokości wartości bilansowej.

- Grupa nie ujawnia wartości godziwej dla udziałów i akcji w spółkach nienotowanych na aktywnych rynkach, zaklasyfikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Grupa nie jest w stanie wiarygodnie ustalić wartości godziwej posiadanych udziałów i akcji w spółkach nienotowanych na aktywnych rynkach. Na dzień bilansowy są one wyceniane według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości. Podobnie, udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach – aktywa finansowe wyłączone z zakresu MSR 39 – zgodnie z polityką rachunkowości Grupy wyceniane są według metody praw własności.

45.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych**Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku**

	Aktywa / zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzo- wanego kosztu	Instrumenty zabezpie- czające	Aktywa / zobowiązania finansowe wyłączone z zakresu MSR 39	Razem
Dywidendy i udziały w zyskach	–	5 728	–	–	–	–	5 728
Przychody/(Koszty) z tytułu odsetek	7 412	–	27 902	(177 949)	(80 658)	(957)	(224 250)
Różnice kursowe	(2 088)	–	183	(28 356)	–	–	(30 261)
Odpisy aktualizujące/ aktualizacja wartości	14 495	(203)	(603)	–	–	–	13 689
Prowizje związane z kredytami i papierami dłużnymi	–	–	–	(18 767)	–	–	(18 767)
Zysk/(strata) ze zbycia inwestycji	–	2 114	(416)	–	–	–	1 698
Inne	(43)	–	–	–	–	–	(43)
Przychody/(koszty) finansowe netto	19 776	7 639	27 066	(225 072)	(80 658)	(957)	(252 206)
Aktualizacja wartości	15 982	–	(22 943)	–	–	–	(6 961)
Wynik na zrealizowanych towarowych pochodnych instrumentach finansowych	(34 365)	–	–	–	–	–	(34 365)
Przychody/(koszty) operacyjne netto	(18 383)	–	(22 943)	–	–	–	(41 326)
Zmiana wyceny	–	–	–	–	127 252	–	127 252
Pozostałe całkowite dochody	–	–	–	–	127 252	–	127 252

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku (dane przekształcone)

	Aktywa / zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzo- wanego kosztu	Instrumenty zabezpie- czające	Aktywa / zobowiązania finansowe wyłączone z zakresu MSR 39	Razem
Dywidendy i udziały w zyskach	–	4 684	–	–	–	–	4 684
Przychody/(Koszty) z tytułu odsetek	15 651	–	44 734	(189 057)	(89 380)	(1 236)	(219 288)
Różnice kursowe	1 887	–	(24)	(2 152)	–	813	524
Odpisy aktualizujące/ aktualizacja wartości	2 148	189	(9 798)	–	–	–	(7 461)
Prowizje związane z kredytami i papierami dłużnymi	–	–	–	(12 514)	–	–	(12 514)
Zysk/(strata) ze zbycia inwestycji	3	754	–	–	–	–	757
Inne	(9 237)	–	–	–	–	–	(9 237)
Przychody/(koszty) finansowe netto	10 452	5 627	34 912	(203 723)	(89 380)	(423)	(242 535)
Aktualizacja wartości	267	–	(29 461)	–	–	–	(29 194)
Wynik na zrealizowanych towarowych pochodnych instrumentach finansowych	762	–	–	–	–	–	762
Przychody/(koszty) operacyjne netto	1 029	–	(29 461)	–	–	–	(28 432)
Zmiana wyceny	–	–	–	–	85 932	–	85 932
Pozostałe całkowite dochody	–	–	–	–	85 932	–	85 932

45.3. Instrumenty pochodne

	Stan na 31 grudnia 2016				Stan na 31 grudnia 2015			
	Odniesiono w wynik finansowy	Odniesiono w pozostałe całkowite dochody	Ogółem		Odniesiono w wynik finansowy	Odniesiono w pozostałe całkowite dochody	Ogółem	
			Aktywa	Zobowiązania			Aktywa	Zobowiązania
CCIRS	-	-	-	-	(11 368)	-	3 055	(14 423)
IRS	23	36 618	36 641	-	(4 833)	(90 634)	-	(95 467)
Forward/futures towarowy	15 999	-	16 559	(560)	17	-	2 225	(2 208)
Forward walutowy	3 217	-	3 217	-	393	-	404	(11)
Instrumenty pochodne razem, w tym:			56 417	(560)			5 684	(112 109)
Długoterminowe			35 814	-			16	(15 156)
Krótkoterminowe			20 603	(560)			5 668	(96 953)

Wartość godziwa, w odniesieniu do poszczególnych pochodnych instrumentów finansowych, ustalana jest w następujący sposób:

Instrument pochodny	Metodologia ustalania wartości godziwej
IRS	W oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy stanowiące różnicę pomiędzy ceną terminową (skalkulowaną w oparciu o zerokuponową krzywą stóp procentowych) a ceną transakcyjną.
Kontrakty walutowe forward	W oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy stanowiące różnicę pomiędzy ceną terminową (skalkulowaną w oparciu o fixing NBP i krzywą stóp procentowych implikowaną z transakcji fx swap) a ceną transakcyjną.
Kontrakty towarowe (forward, futures)	Wartość godziwa transakcji terminowych na zakup i sprzedaż uprawnień do emisji zanieczyszczeń, energii elektrycznej oraz innych towarów ustalana jest w oparciu o ceny notowane na aktywnym rynku lub w oparciu o przepływy pieniężne stanowiące różnicę pomiędzy indeksem referencji cenowej (krzywą forward) i ceną kontraktu przewidzianą w umowie.

Hierarchia wartości godziwej w odniesieniu do pochodnych instrumentów finansowych przedstawiała się następująco:

	Stan na 31 grudnia 2016		Stan na 31 grudnia 2015	
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 1	Poziom 2
Aktywa				
Instrumenty pochodne – towarowe	16 559	-	2 225	-
Instrumenty pochodne CCIRS	-	-	-	3 055
Instrumenty pochodne IRS	-	36 641	-	-
Instrumenty pochodne – walutowe	-	3 217	-	404
Zobowiązania				
Instrumenty pochodne – towarowe	560	-	2 208	-
Instrumenty pochodne – walutowe	-	-	-	11
Instrumenty pochodne CCIRS	-	-	-	14 423
Instrumenty pochodne IRS	-	-	-	95 467

Instrumenty pochodne zabezpieczające (objęte rachunkowością zabezpieczeń) – IRS

Zgodnie z decyzją Komitetu Zarządzania Ryzykiem Finansowym z dnia 30 stycznia 2012 roku Spółka zabezpieczyła ryzyko stopy procentowej z tytułu wyemitowanych obligacji w ramach Programu Emisji Obligacji (transze A i C) poprzez zawarcie transakcji zabezpieczającej swap procentowy (IRS) na okres pięciu lat. Zawarcie transakcji podyktowane było zmiennością oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu płatności odsetkowych wynikających z wyemitowania obligacji w PLN o zmiennym oprocentowaniu opartych na stopie referencyjnej WIBOR dla okresu sześciomiesięcznego (WIBOR 6M). Spółka zabezpieczyła 80% przepływów. Transakcja dotycząca transzy A została rozliczona w dniu zapadalności instrumentu, tj. w grudniu 2015 roku. W dniu 29 lutego 2016 roku Spółka wykupiła i umorzyła część obligacji transzy C o wartości nominalnej 2 250 000 tysięcy złotych zabezpieczonych instrumentami swap procentowy i jednocześnie wyemitowała obligacje o tej samej wartości nominalnej w ramach umowy zawartej w listopadzie 2015 roku, co zostało szerzej opisane w nocie 33.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Zgodnie z przyjętą przez Spółkę dynamiczną strategią zabezpieczania ryzyka stopy procentowej, zakładającą, iż instrumentem zabezpieczanym są przepływy pieniężne związane z ekspozycją na ryzyko stopy procentowej WIBOR 6M, Spółka utrzymała powiązanie zabezpieczające transakcji IRS, zawarty w marcu 2012 roku

w stosunku do nowo wyemitowanych obligacji. W związku ze stwierdzoną wysoką efektywnością zabezpieczenia, transakcje objęte były rachunkowością zabezpieczeń. W dniu 5 lipca 2016 roku nastąpiło przedterminowe rozliczenie części transakcji IRS zawartych w marcu 2012 roku. Kwota zapłacona przez Spółkę z tytułu rozliczenia wyniosła 7 697 tysięcy złotych. W dniu 12 grudnia 2016 roku nastąpiło terminowe rozliczenie pozostałej części transakcji IRS zawartych w marcu 2012 roku.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku, zgodnie z decyzją Zespołu ds. Zarządzania Ryzykiem Finansowym i Kredytowym Spółka zabezpieczyła część ryzyka stopy procentowej w stosunku do przepływów pieniężnych związanych z ekspozycją na WIBOR 6M wyznaczonych w ramach dynamicznej strategii zarządzania ryzykiem, tj. odsetek od dłużnych papierów wartościowych o wartości nominalnej 2 100 000 tysięcy złotych, poprzez zawarcie transakcji zabezpieczających swap procentowy (IRS) na okres od 4 do 5 lat. Powyższe transakcje objęte są rachunkowością zabezpieczeń z zastrzeżeniem, iż pierwszy okres odsetkowy był wyłączony z wyznaczenia rachunkowości zabezpieczeń. Ma to związek z faktem, iż zmienna stopa procentowa w pierwszym okresie odsetkowym była ustalana z góry, a tym samym Spółka nie mogła objąć zasadami rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych wynikających z pierwszego okresu odsetkowego.

Instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

W pierwszym kwartale 2016 roku transakcja dotycząca instrumentu pochodnego CCIRS (Coupon Cross Currency Swap), która nie podlegała rachunkowości zabezpieczeń, została zamknięta. W wyniku rozliczenia transakcji w lutym 2016 roku Spółka otrzymała kwotę 5 400 tysięcy złotych. Transakcja ta polegała na wymianie płatności odsetkowych od kwoty nominalnej 168 000 tysięcy euro i została pierwotnie zawarta na okres 15 lat. Zgodnie z założeniami, Spółka płaciła odsetki naliczone na podstawie zmiennej stopy procentowej w złotych, równocześnie otrzymując płatności według stałej stopy procentowej w euro.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku instrumenty pochodne nie objęte rachunkowością zabezpieczeń i klasyfikowane do kategorii aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmowały:

- instrumenty pochodne (futures, forward) towarowe obejmujące transakcje terminowe na zakup i sprzedaż uprawnień do emisji zanieczyszczeń i innych towarów,
- transakcje pochodne typu forward walutowy mające na celu zabezpieczenie przepływów walutowych wygenerowanych z tytułu prowadzonej działalności.

46. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Rodzaje ryzyk związanych z instrumentami finansowymi, na jakie narażona jest Grupa TAURON wraz z opisem ekspozycji na ryzyko i sposobu zarządzania ryzykiem prezentuje poniższa tabela.

Ekspozycja na ryzyko	Zarządzanie ryzykiem	Regulacja
Ryzyko kredytowe		
<p>Możliwość poniesienia straty z tytułu braku wywiązania się partnerów handlowych z zobowiązań kontraktowych. Ekspozycja kredytowa rozumiana jest jako kwota, jaka może zostać utracona, jeśli kontrahent nie wywiąże się ze swoich zobowiązań w określonym czasie (z uwzględnieniem wartości zabezpieczeń wniesionych przez kontrahenta).</p>	<p>Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest minimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia niewypłacalności kontrahenta oraz minimalizowanie wpływu ryzyka kredytowego na realizację celów Grupy TAURON. Zarządzanie ryzykiem kredytowym odbywa się w rezultacie sterowania poziomem ekspozycji kredytowej generowanej w momencie zawarcia kontraktu z kontrahentami przez poszczególne spółki Grupy TAURON.</p> <p>Grupa posiada zdecentralizowany system zarządzania ryzykiem kredytowym, jednak kontrola, limitowanie i raportowanie ryzyka kredytowego odbywa się centralnie z poziomu Spółki.</p> <p>Wartość ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa TAURON monitorowana jest z wykorzystaniem metody Value at Risk.</p> <p>Grupa zarządza ryzykiem kredytowym wobec kontrahentów głównie poprzez stosowanie następujących mechanizmów oraz technik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenę standingu finansowego kontrahentów wraz z nadawaniem limitów kredytowych; • wymaganie określonych zabezpieczeń kredytowych od klientów o słabym standingu finansowym; • standaryzację zapisów umownych z zakresu ryzyka kredytowego i standaryzację zabezpieczeń kredytowych; • system bieżącego monitoringu płatności i system wczesnej windykacji; • systematyczny pomiar ryzyka kredytowego wynikający z prowadzonej działalności handlowej; • dywersyfikację ryzyka kredytowego poprzez ograniczenie wysokiej ekspozycji kredytowej zarówno w ramach pojedynczego kontrahenta, jak i podmiotów powiązanych względem kontrahenta. 	<p>Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie TAURON</p>
Ryzyko płynności		
<p>Możliwość utraty lub ograniczenia zdolności do regulowania bieżących wydatków ze względu na nieadekwatną wielkość lub strukturę płynnych aktywów w stosunku do zobowiązań krótkoterminowych lub niedostateczny poziom rzeczywistych wpływów netto z działalności operacyjnej.</p>	<p>Sytuacja płynnościowa Grupy TAURON jest na bieżąco monitorowana pod kątem ewentualnych odchyłeń od zakładanych planów, a dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, których kwota istotnie przewyższa oczekiwane zapotrzebowanie w krótkim okresie, mityguje ryzyko utraty płynności.</p> <p>Wdrożona Polityka zarządzania płynnością finansową w Grupie TAURON określa zasady wyznaczania pozycji płynnościowej zarówno poszczególnych spółek, jak i całej Grupy TAURON, co pozwala zabezpieczyć środki na pokrycie ewentualnej luki płynnościowej, zarówno poprzez alokację środków pomiędzy spółkami (mechanizm cash pool), jak również z wykorzystaniem finansowania zewnętrznego, w tym kredytów w rachunkach bieżących.</p>	<p>Polityka zarządzania płynnością finansową w Grupie TAURON</p>
Ryzyko rynkowe – ryzyko zmian stóp procentowych i kursów walutowych		
<p>Możliwość negatywnego wpływu na wyniki Grupy poprzez wahania wartości godziwej instrumentów finansowych lub przyszłych przepływów pieniężnych z nimi związanych na skutek zmian stóp procentowych lub kursów walutowych.</p>	<p>Głównym celem zarządzania ryzykiem finansowym jest minimalizacja wrażliwości przepływów pieniężnych Grupy TAURON na czynniki ryzyka finansowego oraz minimalizacja kosztów finansowych i kosztów zabezpieczenia w ramach transakcji z wykorzystaniem instrumentów pochodnych. Wskazana polityka określa również zasady stosowania rachunkowości zabezpieczeń, w tym rodzaje zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz ujęcie księgowo instrumentów zabezpieczających i pozycji zabezpieczanych zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej. Zgodnie z przedmiotową polityką Grupa TAURON w przypadkach, w których jest to możliwe i ekonomicznie uzasadnione, wykorzystuje instrumenty pochodne, których charakterystyka pozwala na zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń.</p>	<p>Polityka zarządzania ryzykiem specyficznym w obszarze finansowym w Grupie TAURON</p>
Ryzyko rynkowe – ryzyko zmian cen		
<p>Możliwość negatywnego wpływu na wyniki Grupy poprzez wahania wartości godziwej instrumentów finansowych lub przyszłych przepływów pieniężnych z nimi związanych na skutek zmian cen rynkowych. Na dzień bilansowy Grupa identyfikuje ryzyko zmian cen surowców i towarów w odniesieniu do towarowych instrumentów pochodnych oraz ryzyko zmian cen posiadanych jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych.</p>	<p>Polityka wprowadza system wczesnego ostrzegania oraz system limitowania ekspozycji na ryzyko w poszczególnych obszarach handlowych. Podstawową miarą operacyjną ryzyka rynkowego w Grupie TAURON stanowi miara wartości narażonej na ryzyko Value at Risk.</p> <p>Spółka zawiera transakcje pochodne, dla których instrumentem bazowym są towary lub surowce. Narażenie Grupy na ryzyko cenowe w odniesieniu do towarowych instrumentów pochodnych wiąże się z ryzykiem wahań wartości godziwej tych instrumentów na skutek zmian cen surowców/towarów, na których te instrumenty są oparte. Celem ograniczenia ryzyka zawierane transakcje są w zdecydowanej większości domykane poprzez zawarcie transakcji przeciwstawnych. W ten sposób Grupa ogranicza ryzyko cenowe związane z towarowymi instrumentami pochodnymi. Ryzyko ogranicza się do otwartych transakcji na zakup lub sprzedaż danego towaru lub surowca.</p>	<p>Polityka zarządzania ryzykiem handlowym w Grupie TAURON</p>

46.1. Ryzyko kredytowe

Poniższa tabela przedstawia główne klasy instrumentów finansowych, w których powstaje ekspozycja na ryzyko kredytowe. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe wynikająca z aktywów finansowych Grupy TAURON jest równa ich wartościom bilansowym.

Klasy instrumentów finansowych	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Należności od odbiorców	1 894 065	1 830 033
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	384 881	364 912
Pożyczki udzielone	256 117	223 911
Lokaty i depozyty	38 472	39 724
Inne należności finansowe	56 379	57 250

46.1.1. Ryzyko kredytowe związane z należnościami od odbiorców oraz innymi należnościami finansowymi

Grupa posiada należności od dwóch grup odbiorców: odbiorcy instytucjonalni oraz odbiorcy indywidualni. Procentowy udział poszczególnych grup w łącznej kwocie należności od odbiorców oraz innych należności finansowych przedstawia poniższa tabela:

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Odbiorcy instytucjonalni	73,20%	75,39%
Odbiorcy indywidualni	26,80%	24,61%
Razem	100,00%	100,00%

W Grupie nie występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego związane z działalnością podstawową. Największą pozycję należności stanowi należność od PSE S.A., a udział w saldzie należności od odbiorców oraz innych należności finansowych wynosi odpowiednio na dzień 31 grudnia 2016 roku – 4,64% oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku – 6,97%.

W odniesieniu do klientów instytucjonalnych sprzedaż jest realizowana tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych Grupy.

Wiekowanie oraz odpisy aktualizujące wartość należności od odbiorców oraz innych należności finansowych przedstawiają poniższe tabele.

Odpisy aktualizujące należności od odbiorców oraz inne należności finansowe

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Odpis aktualizujący na początek okresu	(280 898)	(282 848)
Utworzenie	(99 945)	(106 039)
Wykorzystanie	23 334	18 438
Rozwiązanie	94 988	89 435
Inne zmiany	(119)	116
Odpis aktualizujący na koniec okresu	(262 640)	(280 898)
Wartość pozycji przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	2 213 084	2 168 181
Wartość pozycji netto na koniec okresu	1 950 444	1 887 283

Grupa nie posiada istotnych pozycji, które na dzień bilansowy byłyby nieściągalne, lecz nie objęte odpisem aktualizującym.

Wiekowanie należności od odbiorców oraz innych należności finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

	Nie przeterminowane	Przeterminowane					Razem
		<30 dni	30–90 dni	90–180 dni	180–360 dni	>360 dni	
Przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	1 716 782	169 842	45 281	20 079	26 184	234 916	2 213 084
Odpisy aktualizujące	(5 715)	(12 265)	(3 697)	(6 357)	(23 112)	(211 494)	(262 640)
Po uwzględnieniu odpisu aktualizującego	1 711 067	157 577	41 584	13 722	3 072	23 422	1 950 444

Wiekowanie należności od odbiorców oraz innych należności finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

	Nie przeterminowane	Przeterminowane					Razem
		<30 dni	30–90 dni	90–180 dni	180–360 dni	>360 dni	
Przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	1 643 946	173 145	36 604	22 435	40 656	251 395	2 168 181
Odpisy aktualizujące	(1 753)	(3 298)	(3 060)	(8 037)	(29 922)	(234 828)	(280 898)
Po uwzględnieniu odpisu aktualizującego	1 642 193	169 847	33 544	14 398	10 734	16 567	1 887 283

46.1.2. Ryzyko kredytowe związane ze środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami

Zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym ze środkami pieniężnymi Grupa realizuje poprzez dywersyfikację banków, w których lokowane są nadwyżki środków pieniężnych. Wszystkie podmioty, z którymi Grupa zawiera transakcje depozytowe, działają w sektorze finansowym. Są to banki posiadające rating na wysokim poziomie, a także dysponujące odpowiednim kapitałem własnym oraz silną i ustabilizowaną pozycją rynkową.

Udział trzech banków, w których Grupa posiada największe salda środków pieniężnych, na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosił 68%.

46.1.3. Ryzyko kredytowe związane z udzielonymi pożyczkami

W ramach udzielonych pożyczek Grupa ujmuje pożyczki na rzecz wspólnych przedsięwzięć. Pożyczki te nie były i nie są na dzień bilansowy przeterminowane. Grupa ocenia, że na dzień bilansowy narażenie na ryzyko kredytowe z tytułu udzielonych pożyczek jest niewielkie. Główną pozycję stanowi pożyczka podporządkowana w wysokości 213 381 tysięcy złotych, która została zabezpieczona poprzez weksel in blanco z porozumieniem wekslowym.

46.2. Ryzyko związane z płynnością

Grupa utrzymuje równowagę pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, pożyczki, obligacje oraz umowy leasingu finansowego. Takie wykorzystanie źródeł finansowania pozwala na zarządzanie ryzykiem płynności i skutecznie minimalizuje negatywne skutki jego materializacji.

W celu zminimalizowania możliwości wystąpienia zakłóceń przepływów środków pieniężnych oraz ryzyka utraty płynności Grupa TAURON podobnie jak w poprzednim roku stosowała mechanizm cash pooling. Cash pooling, niezależnie od środków gromadzonych przez poszczególnych uczestników, jest powiązany z elastyczną linią kredytową w postaci kredytu w rachunku bieżącym. W ramach umowy cash pool, Spółka ma możliwość korzystania z finansowania zewnętrznego w postaci kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 300 000 tysięcy złotych oraz limitu intraday do kwoty 500 000 tysięcy złotych.

Poza kredytem bieżącym dostępnym w ramach umowy cash pool Grupa ma możliwość zaciągania finansowania z tytułu kredytów w rachunku bieżącym w walutach obcych:

- do 2 000 tysięcy dolarów, na dzień bilansowy wykorzystane zadłużenie to 410 tysięcy dolarów;
- do 25 000 tysięcy euro, na dzień bilansowy wykorzystane zadłużenie to 3 032 tysiące euro.

Tabele poniżej przedstawiają zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku według daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

Zobowiązania finansowe według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa	Umowne niezdyktowane płatności	Z tego umowne niezdyktowane płatności o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego)					
			poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 lat do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
Zobowiązania finansowe niebędące instrumentami pochodnymi:								
Oprocentowane kredyty i pożyczki oraz wyemitowane obligacje	8 944 681	(11 054 364)	(69 029)	(405 917)	(452 691)	(2 296 657)	(3 680 323)	(4 149 747)
Zobowiązania wobec dostawców	829 729	(829 729)	(829 693)	(36)	–	–	–	–
Zobowiązania inwestycyjne	1 034 103	(1 034 103)	(1 033 711)	(93)	(113)	(113)	(73)	–
Inne zobowiązania finansowe	327 810	(327 810)	(245 697)	(10 038)	(14 069)	(4 567)	(40 789)	(12 650)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	34 848	(35 772)	(5 313)	(6 713)	(23 718)	(2)	(4)	(22)
Pochodne zobowiązania finansowe:								
Instrumenty pochodne – towarowe	560	(538)	–	(538)	–	–	–	–
Razem	11 171 731	(13 282 316)	(2 183 443)	(423 335)	(490 591)	(2 301 339)	(3 721 189)	(4 162 419)

Zobowiązania finansowe według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa	Umowne niezdykontowane płatności*	Z tego umowne niezdykontowane płatności o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego)					
			poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 lat do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
Zobowiązania finansowe niebędące instrumentami pochodnymi:								
Oprocentowane kredyty i pożyczki oraz wyemitowane obligacje	8 092 209	(9 236 101)	(2 335 274)	(1 046 480)	(316 908)	(324 752)	(2 596 757)	(2 615 930)
Zobowiązania wobec dostawców	790 706	(790 706)	(790 655)	(29)	(22)	-	-	-
Zobowiązania inwestycyjne	767 759	(767 759)	(766 749)	(93)	(613)	(113)	(191)	-
Inne zobowiązania finansowe	329 346	(329 346)	(231 380)	(12 332)	(9 184)	(40 662)	(35 647)	(141)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	46 438	(48 625)	(4 799)	(9 110)	(10 958)	(23 730)	(4)	(24)
Pochodne zobowiązania finansowe:								
Instrumenty pochodne IRS	95 467	(96 559)	-	(96 559)	-	-	-	-
Instrumenty pochodne CCIRS	14 423	(68 165)	-	2 749	2 662	988	(4 350)	(70 214)
Instrumenty pochodne – towarowe	2 208	(985)	-	(251)	(734)	-	-	-
Razem	10 138 556	(11 338 246)	(4 128 857)	(1 162 105)	(335 757)	(388 269)	(2 636 949)	(2 686 309)

* Wartości ujemne oznaczają wypływ środków pieniężnych. W przypadku instrumentów pochodnych oszacowanie przyszłych płatności w pewnych okresach może wykazywać wartość dodatnią, tzn. wpływ środków pieniężnych, gdy tymczasem w całym okresie wymagalności wycena instrumentu jest ujemna (zobowiązanie).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała zobowiązanie warunkowe z tytułu gwarancji wystawionych przez The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd. na zlecenie Spółki na łączną kwotę 314 486 tysięcy złotych dla instytucji finansujących Elektrociepłownię Stalowa Wola S.A. Wszystkie gwarancje bankowe posiadają datę obowiązywania od dnia 30 października 2016 roku do dnia 14 kwietnia 2017 roku. Wspomniane gwarancje stanowią zobowiązania warunkowe i nie wpływają w istotnym stopniu na ryzyko płynności Grupy.

46.3. Ryzyko rynkowe

Grupa identyfikuje następujące rodzaje ryzyka rynkowego, na które jest narażona:

- ryzyko stopy procentowej;
- ryzyko walutowe;
- ryzyko cen surowców i towarów w odniesieniu do towarowych instrumentów pochodnych oraz ryzyko zmiany cen posiadanych jednostek uczestnictwa.

46.3.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko zmian stóp procentowych wynika głównie z zobowiązań z tytułu zadłużenia, zawartych instrumentów pochodnych na stopę procentową (IRS), depozytów środków pieniężnych oraz pożyczek udzielonych na rzecz wspólnych przedsięwzięć.

Pozycje oprocentowane według stopy zmiennej narażają Grupę na zmianę przepływów pieniężnych w wyniku zmiany stóp procentowych. Pozycje oprocentowane według stopy stałej narażają Grupę na zmianę wartości godziwej w przypadku pozycji wycenianych według zamortyzowanego kosztu. Ryzyko zmiany wartości godziwej w wyniku zmiany stóp procentowych dotyczy również instrumentów pochodnych IRS. Grupa jest również narażona na materializację ryzyka związanego z utraconymi korzyściami w związku ze spadkiem stóp procentowych w przypadku zadłużenia o stałym oprocentowaniu lub ze wzrostem stóp procentowych w przypadku posiadanych aktywów o stałym oprocentowaniu, jednak zmiany te nie są ujmowane w sprawozdaniu finansowym.

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem stopy procentowej związanej z wyemitowanymi obligacjami o zmiennej stopie procentowej Grupa zawarła transakcje typu swap procentowy (IRS) (więcej informacji na temat instrumentów IRS zamieszczono w nocie 45.3).

W poniższych tabelach przedstawione zostały wartości bilansowe instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej. Za wyjątkiem obligacji hybrydowych wyemitowanych w grudniu 2016 roku o oprocentowaniu stałym w pierwszym okresie finansowania, pozostałe obligacje wyemitowane przez jednostkę dominującą oprocentowane są zmienną stopą procentową. Ze względu na stosowaną przez Spółkę dynamiczną strategię zarządzania ryzykiem finansowym, w której pozycję zabezpieczoną stanowią przepływy związane z ekspozycją na zmienną stopę procentową WIBOR 6M ryzyko zmiany stóp procentowych dla części przepływów odsetkowych zostało ograniczone poprzez zawarte transakcje zabezpieczające Interest Rate Swap. W związku z tym część wartości bilansowej obligacji, których zmienność przepływów odsetkowych została zabezpieczona poprzez swap procentowy, w tabelach poniżej została zaprezentowana łącznie z wyceną tych instrumentów zabezpieczających w ramach pozycji o oprocentowaniu stałym.

Instrumenty finansowe w podziale na rodzaj oprocentowania na dzień 31 grudnia 2016 roku

Instrumenty finansowe	Oprocentowane wg stałej stopy	Oprocentowane wg zmiennej stopy	Razem
Aktywa finansowe			
Lokaty i depozyty	–	38 472	38 472
Pożyczki udzielone	–	256 117	256 117
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	–	384 881	384 881
Instrumenty pochodne (IRS)	36 641	–	36 641
Zobowiązania finansowe			
Kredyty w rachunku bieżącym	–	15 156	15 156
Kredyty i pożyczki preferencyjne	–	41 748	41 748
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	1 190 501	16 148	1 206 649
Wyemitowane obligacje	3 677 088	4 004 040	7 681 128
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	141	34 707	34 848

Instrumenty finansowe w podziale na rodzaj oprocentowania na dzień 31 grudnia 2015 roku

Instrumenty finansowe	Oprocentowane wg stałej stopy	Oprocentowane wg zmiennej stopy	Razem
Aktywa finansowe			
Lokaty i depozyty	–	39 724	39 724
Pożyczki udzielone	–	223 911	223 911
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	–	364 912	364 912
Instrumenty pochodne (CCIRS)	–	3 055	3 055
Zobowiązania finansowe			
Kredyty w rachunku bieżącym	–	10 206	10 206
Kredyty i pożyczki preferencyjne	–	47 999	47 999
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	1 324 191	29 380	1 353 571
Wyemitowane obligacje	3 714 744	2 965 689	6 680 433
Instrumenty pochodne (IRS)	95 467	–	95 467
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	–	46 438	46 438
Instrumenty pochodne (CCIRS)	–	14 423	14 423

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach krótszych niż rok. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów lub do określonego momentu w przyszłości, kiedy to stopy zostaną zweryfikowane i mogą zostać zmienione – dotyczy to kredytów otrzymanych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz obligacji hybrydowych, które w pierwszym okresie oprocentowane są stałą stopą procentową, a w okresie drugim stopą zmienną, o czym szerzej w nocie 33.1 oraz 33.2.

Analiza wrażliwości

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany czynników ryzyka rynkowego Grupa Kapitałowa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej. Grupa wykorzystuje scenariusze eksperckie odzwierciedlające subiektywną ocenę Grupy odnośnie kształtowania się pojedynczych czynników ryzyka rynkowego w przyszłości. Przedmiotem analizy zostały objęte wyłącznie te pozycje, które spełniają definicję instrumentów finansowych zgodnie z MSSF.

W analizie wrażliwości na ryzyko stopy procentowej Grupa stosuje równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych o potencjalną możliwą zmianę referencyjnych stóp procentowych w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego. Dla celów analizy wrażliwości na ryzyko zmian stóp procentowych wykorzystano średnie poziomy referencyjnych stóp procentowych w danym roku. Skala potencjalnych zmian stóp procentowych została oszacowana na podstawie zmienności implikowanych opcji na stopę procentową kwotowanych na rynku międzybankowym dla walut, dla których Grupa posiada ekspozycję na ryzyko stóp procentowych na datę bilansową.

W przypadku analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych efekt zmian czynników ryzyka został odniesiony do wartości przychodów/kosztów odsetkowych dla instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz do wartości godziwej na datę bilansową instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu wycenianych do wartości godziwej.

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian stóp procentowych WIBOR, EURIBOR oraz LIBOR USD, przy czym na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku narażenie na zmianę stopy EURIBOR i LIBOR USD było nieistotne. Zobowiązania z tytułu zadłużenia, dla których walutą spłaty jest euro, za wyjątkiem kredytu w rachunku bieżącym oprocentowane są stałą stopą procentową. Poniższe tabele przedstawiają wrażliwość wyniku finansowego brutto oraz pozostałych całkowitych dochodów brutto Grupy na racjonalne możliwe do zaistnienia zmiany stóp procentowych w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka.

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	31 grudnia 2016		Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2016 roku	
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	WIBOR	
			WIBOR + 60 pb	WIBOR -60 pb
	Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody			
Lokaty i depozyty	38 472	38 472	231	(231)
Pożyczki udzielone	256 117	256 117	1 537	(1 537)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	384 881	384 881	1 995	(1 995)
Instrumenty pochodne (aktywa)	56 417	36 641	40 992	(40 992)
Kredyty i pożyczki preferencyjne	41 748	41 748	(250)	250
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	1 206 649	16 148	(97)	97
Wyemitowane obligacje	7 681 128	6 101 108	(36 607)	36 607
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	34 848	34 707	(208)	208
Razem			7 593	(7 593)

Ekspozycja na ryzyko na dzień 31 grudnia 2016 roku jest reprezentatywna dla ekspozycji Grupy na ryzyko w trakcie poprzedzającego tą datę okresu rocznego.

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

Klasy instrumentów finansowych	31 grudnia 2015		Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2015 roku	
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	WIBOR	
			WIBOR + 66 pb	WIBOR -66 pb
	Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody			
Lokaty i depozyty	39 724	39 724	262	(262)
Pożyczki udzielone	223 911	223 911	1 478	(1 478)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	364 912	364 912	2 152	(2 152)
Instrumenty pochodne (aktywa)	5 684	3 055	(3 360)	3 360
Kredyty i pożyczki preferencyjne	47 999	47 999	(317)	317
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	1 353 571	29 380	(194)	194
Wyemitowane obligacje	6 680 433	5 969 017	(39 396)	39 396
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	46 438	46 438	(306)	306
Instrumenty pochodne (zobowiązania)	112 109	109 890	(24 358)	24 358
Razem			(64 039)	64 039

Ekspozycja na ryzyko na dzień 31 grudnia 2015 roku jest reprezentatywna dla ekspozycji Grupy na ryzyko w trakcie poprzedzającego tą datę okresu rocznego.

46.3.2. Ryzyko walutowe

W spółkach Grupy TAURON występuje ekspozycja na ryzyko walutowe transakcyjne i translacyjne. Spółki z Grupy Kapitałowej narażone są na zmiany kursów walutowych EUR/PLN, CZK/PLN, USD/PLN i GBP/PLN w związku z ich działalnością operacyjną i finansową. Poniższe tabele prezentują ekspozycję Grupy na ryzyko walutowe w podziale na poszczególne klasy instrumentów finansowych w latach 2016 oraz 2015.

Pozycja walutowa według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	Łączna wartość bilansowa w PLN	EUR		CZK		USD		GBP	
		w walucie	w PLN	w walucie	w PLN	w walucie	w PLN	w walucie	w PLN
Aktywa finansowe									
Należności od odbiorców oraz inne należności finansowe	1 950 444	1 279	5 658	63 250	10 354	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	384 881	7 456	32 986	95 406	15 618	306	1 280	499	2 566
Instrumenty pochodne (aktywa)	56 417	3 649	16 143	-	-	100	416	-	-
Razem		12 384	54 787	158 656	25 972	406	1 696	499	2 566
Zobowiązania finansowe									
Kredyty w rachunku bieżącym	15 156	3 032	13 415	-	-	410	1 716	-	-
Wyemitowane obligacje	7 681 128	357 147	1 580 020	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec dostawców oraz pozostałe zobowiązania finansowe	988 112	4 800	21 234	10 073	1 649	106	444	2	10
Instrumenty pochodne (zobowiązania)	560	122	538	-	-	5	22	-	-
Razem		365 101	1 615 207	10 073	1 649	521	2 182	2	10
Pozycja walutowa netto		(352 717)	(1 560 420)	148 583	24 323	(115)	(486)	497	2 556

Pozycja walutowa według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

Klasy instrumentów finansowych	Łączna wartość bilansowa w PLN	EUR		CZK		USD	
		w walucie	w PLN	w walucie	w PLN	w walucie	w PLN
Aktywa finansowe							
Należności od odbiorców oraz inne należności finansowe	1 887 283	1 586	6 759	57 819	9 118	96	376
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	364 912	8 184	34 876	16 988	2 679	338	1 317
Instrumenty pochodne (aktywa)	5 684	334	1 425	–	–	205	800
Razem		10 104	43 060	74 807	11 797	639	2 493
Zobowiązania finansowe							
Kredyty w rachunku bieżącym	10 206	2 025	8 630	–	–	404	1 576
Wyemitowane obligacje	6 680 433	166 941	711 417	–	–	–	–
Zobowiązania wobec dostawców oraz pozostałe zobowiązania finansowe	947 946	3 173	13 523	13 139	2 072	1	4
Instrumenty pochodne (zobowiązania)	112 109	242	1 032	70	11	301	1 176
Razem		172 381	734 602	13 209	2 083	706	2 756
Pozycja walutowa netto		(162 277)	(691 542)	61 598	9 714	(67)	(263)

Grupa TAURON wykorzystywała w 2016 roku i 2015 roku w ramach zarządzania ryzykiem walutowym kontrakty terminowe typu forward celem zabezpieczenia Grupy przed ryzykiem walutowym powstającym w toku prowadzonej działalności. Grupa nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem walutowym. Na dzień bilansowy Grupa posiadała aktywo z tytułu wyceny walutowych kontraktów terminowych w wysokości 3 217 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany czynników ryzyka rynkowego Grupa Kapitałowa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej. Grupa wykorzystuje scenariusze eksperckie odzwierciedlające subiektywną ocenę Grupy odnośnie kształtowania się pojedynczych czynników ryzyka rynkowego w przyszłości. Przedmiotem analizy zostały objęte wyłącznie te pozycje, które spełniają definicję instrumentów finansowych zgodnie z MSSF.

Potencjalne możliwe zmiany kursów walutowych są określone w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego i zostały obliczone na podstawie rocznych zmienności implikowanych dla opcji walutowych kwotowanych na rynku międzybankowym dla danej pary walut z daty bilansowej lub w przypadku braku dostępnych kwotowań rynkowych na podstawie zmienności historycznych za okres jednego roku przed datą bilansową.

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian kursów walutowych EUR/PLN, CZK/PLN, USD/PLN oraz GBP/PLN. Poniższe tabele przedstawiają wrażliwość wyniku finansowego brutto oraz pozostałych całkowitych dochodów brutto Grupy na racjonalne możliwe do zaistnienia zmiany kursów walutowych w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka.

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	31 grudnia 2016		Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na 31 grudnia 2016 roku							
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	EUR/PLN		CZK/PLN		USD/PLN		GBP/PLN	
			kurs EUR/PLN +7,8%	kurs EUR/PLN -7,8%	kurs CZK/PLN +9,98%	kurs CZK/PLN -9,98%	kurs USD/PLN +13,8%	kurs USD/PLN -13,8%	kurs GBP/PLN +11,55%	kurs GBP/PLN -11,55%
			Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody	
Należności od odbiorców oraz inne należności finansowe	1 950 444	16 012	441	(441)	1 034	(1 034)	–	–	–	–
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	384 881	52 450	2 573	(2 573)	1 559	(1 559)	177	(177)	296	(296)
Instrumenty pochodne (aktywa)	56 417	19 776	6 624	(6 624)	–	–	57	(57)	–	–
Kredyty w rachunku bieżącym	15 156	15 131	(1 046)	1 046	–	–	(237)	237	–	–
Wyemitowane obligacje	7 681 128	1 580 020	(123 242)	123 242	–	–	–	–	–	–
Zobowiązania wobec dostawców oraz pozostałe zobowiązania finansowe	988 112	23 337	(1 657)	1 657	(165)	165	(2)	2	(1)	1
Instrumenty pochodne (zobowiązania)	560	560	(42)	42	–	–	(3)	3	–	–
Razem			(116 349)	116 349	2 428	(2 428)	(8)	8	295	(295)

Ekspozycja na ryzyko na dzień 31 grudnia 2016 roku jest reprezentatywna dla ekspozycji Grupy na ryzyko w trakcie poprzedzającego tą datę okresu rocznego, z wyjątkiem transakcji, która miała miejsce pod koniec 2016 roku. Dotyczy ona klasy wyemitowanych obligacji, która obejmuje wyemitowane przez Spółkę w grudniu 2016 roku obligacje

hybrydowe, których walutą emisji i spłaty jest euro, o czym szerzej w nocie 33.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

Klasy instrumentów finansowych	31 grudnia 2015		Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na 31 grudnia 2015 roku					
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	EUR/PLN		CZK/PLN		USD/PLN	
			kurs EUR/PLN +7,15%	kurs EUR/PLN -7,15%	kurs CZK/PLN +8,22%	kurs CZK/PLN -8,22%	kurs USD/PLN +11,43%	kurs USD/PLN -11,43%
			Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody	
Należności od odbiorców oraz inne należności finansowe	1 887 283	16 253	483	(483)	749	(749)	43	(43)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	364 912	38 872	2 494	(2 494)	220	(220)	151	(151)
Instrumenty pochodne (aktywa)	5 684	5 684	3 078	(3 078)	-	-	91	(91)
Kredyty w rachunku bieżącym	10 206	10 206	(617)	617	-	-	(180)	180
Wyemitowane obligacje	6 680 433	711 417	(50 866)	50 866	-	-	-	-
Zobowiązania wobec dostawców oraz pozostałe zobowiązania finansowe	947 946	15 599	(966)	966	(170)	170	-	-
Instrumenty pochodne (zobowiązania)	112 109	16 642	21 587	(21 587)	(1)	1	(135)	135
Razem			(24 807)	24 807	798	(798)	(30)	30

Ekspozycja na ryzyko na dzień 31 grudnia 2015 roku jest reprezentatywna dla ekspozycji Grupy na ryzyko w trakcie poprzedzającego tą datę okresu rocznego.

46.3.3. Ryzyko zmian cen surowców i towarów w odniesieniu do towarowych instrumentów pochodnych

Na dzień 31 grudnia 2016 roku otwarte pozycje stanowiły transakcje forward i futures na uprawnienia do emisji oraz transakcja futures na gaz. Łączna wartość bilansowa wszystkich instrumentów pochodnych na uprawnienia do emisji zanieczyszczeń na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniosła 15 012 tysięcy złotych (aktywo 15 550 tysięcy złotych i zobowiązanie 538 tysięcy złotych), a transakcji pochodnej na gaz 593 tysiące złotych (aktywo), a na dzień 31 grudnia 2015 roku łączna wartość bilansowa wszystkich instrumentów pochodnych na uprawnienia do emisji zanieczyszczeń wyniosła 433 tysiące złotych (aktywo 1 425 tysięcy złotych i zobowiązanie 992 tysiące złotych), a transakcji pochodnej na gaz 40 tysięcy złotych (zobowiązanie).

Analiza wrażliwości

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany czynników ryzyka uprawnień do emisji gazów Grupa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej. Scenariusze odzwierciedlają ocenę Grupy odnośnie kształtowania się pojedynczych czynników ryzyka w przyszłości oraz mają na celu analizę wpływu zmian czynników ryzyka na wyniki finansowe Grupy.

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Wartość bilansowa na 31 grudnia 2016			Wzrost		Spadek	
	cena (EUR)	Aktywo	Zobowiązanie	cena (EUR)	Wpływ na wynik finansowy brutto	cena (EUR)	Wpływ na wynik finansowy brutto
Towarowe instrumenty pochodne – uprawnienia do emisji zanieczyszczeń:							
EUA Dec17	6,57–6,58	5 410	319	10,18	(10 381)	4,14	6 988
EUA Jan 17	6,54	10 140	-	10,14	(21 421)	4,12	14 400
EUA Apr 17	6,55	-	219	10,15	(780)	4,13	524
EUA zapas – wycena	6,54	13 226	-	10,14	32 553	4,12	(21 883)
Razem		28 776	538		(29)		29

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Wartość bilansowa na 31 grudnia 2015			Wzrost		Spadek	
	cena (EUR)	Aktywo	Zobowiązanie	cena (EUR)	Wpływ na wynik finansowy	cena (EUR)	Wpływ na wynik finansowy
Towarowe instrumenty pochodne – uprawnienia do emisji zanieczyszczeń	8,25–8,29	1 425	992	8,53–8,57	(122)	4,83–4,85	1 490

46.3.4. Ryzyko zmian cen jednostek uczestnictwa

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych o wartości bilansowej 25 316 tysięcy złotych. Instrumenty te wyceniane są na dzień bilansowy do wartości godziwej, w związku z czym narażone są na ryzyko zmiany cen tych instrumentów.

Analiza wrażliwości

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany notowań posiadanych przez Grupę jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych Grupa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej. Potencjalne możliwe zmiany wartości notowań są określone w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego i zostały obliczone na podstawie miesięcznych notowań funduszy w okresie jednego roku przed datą bilansową.

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

Jednostki uczestnictwa	31 grudnia 2016		Analiza wrażliwości na ryzyko cenowe na 31 grudnia 2016			
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	Zmiana ceny		Zmiana ceny	
			+1,0%	-1,0%	+0,7%	-0,7%
<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>						
UniKorona Pieniężny/UniFundusze FIO	2 519	2 519	25	(25)		
UniWIBID Plus/UniFundusze SFIO	22 797	22 797			160	(160)
Razem	25 316	25 316	25	(25)	160	(160)

47. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne handlowe zarządzane jest na poziomie Grupy TAURON, co zostało opisane w punkcie 3 Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za rok obrotowy 2016. Spółka zarządza ryzykiem handlowym w oparciu o opracowaną i przyjętą do stosowania Politykę zarządzania ryzykiem handlowym w Grupie TAURON, która wprowadza system wczesnego ostrzegania oraz system limitowania ekspozycji na ryzyko w poszczególnych obszarach handlowych.

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. narażone są na działanie i niekorzystny wpływ czynników ryzyka związanego ze zmiennością przepływów pieniężnych oraz wyników finansowych wyrażonych w walucie krajowej z tytułu zmian cen towarów. Ekspozycję Grupy na ryzyko cen towarów odzwierciedla wolumen zakupów podstawowych surowców i towarów, do których zalicza się węgiel kamienny, gaz oraz energię. Wolumen oraz koszty zakupów podstawowych surowców od dostawców spoza Grupy przedstawia poniższa tabela.

Rodzaj paliwa	Jednostka miary	2016		2015	
		Wolumen	Koszty zakupu	Wolumen	Koszty zakupu
Węgiel	tona	3 522 216	608 619	4 821 241	947 360
Gaz	MWh	2 928 639	241 432	1 235 889	122 189
Energia elektryczna	MWh	33 138 013	5 602 272	33 993 308	5 703 158
Energia cieplna	GJ	6 095 393	232 603	6 028 877	227 926
Razem			6 684 926		7 000 633

INNE INFORMACJE

48. Zobowiązania warunkowe

Tytuł	Opis
Bezumowne korzystanie z nieruchomości	<p>Spółki należące do Grupy nie posiadają tytułów prawnych do wszystkich gruntów, na których usytuowane są sieci dystrybucyjne, instalacje ciepłownicze oraz związane z nimi urządzenia. W przyszłości Grupa może być zobowiązana do ponoszenia kosztów z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości, jednak należy zaznaczyć, iż ryzyko utraty majątku jest znikome. Grupa tworzy rezerwę na wszystkie zgłoszone spory sądowe w tym zakresie. Nie jest tworzona rezerwa na potencjalne nie zgłoszone roszczenia właścicieli gruntów o nieuregulowanym statusie ze względu na brak szczegółowej ewidencji nieuregulowanych gruntów i w konsekwencji brak możliwości wiarygodnego oszacowania kwoty potencjalnych roszczeń. Biorąc jednak pod uwagę dotychczasową historię zgłoszonych roszczeń i koszty ponoszone z tego tytułu w latach ubiegłych ryzyko związane z koniecznością poniesienia istotnych kosztów z tego tytułu można uznać za niewielkie.</p>
Kwota	Na zgłoszone spory sądowe na dzień bilansowy została utworzona rezerwa w wysokości 92 143 tysiące złotych (nota 37).
Roszczenia od Huty Łaziska S.A.	<p>W związku z połączeniem Spółki z Górnośląskim Zakładem Elektroenergetycznym S.A. („GZE”) – TAURON Polska Energia S.A. została stroną sporu sądowego z Huta Łaziska S.A. („Huta”) przeciwko GZE i Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa URE. Aktualnie proces toczy się przed Sądem Okręgowym w Warszawie.</p> <p>Prezes URE postanowieniem z dnia 12 października 2001 roku nakazał GZE wznowić dostawy energii elektrycznej do Huty (wstrzymane w dniu 11 października 2001 roku z powodu nieregulowania zobowiązań płatniczych przez Huta) na warunkach umowy z dnia 30 lipca 2001 roku, w szczególności po cenie 67 zł/MWh, do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sporu, a w dniu 14 listopada 2001 roku ostatecznie rozstrzygnął spór, wydając decyzję stwierdzającą, iż wstrzymanie dostaw energii elektrycznej nie było nieuzasadnione. Huta odwołała się od tej decyzji. W dniu 25 lipca 2006 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok prawomocnie kończący spór o zasadność wstrzymania przez GZE dostaw energii do Huty, oddalający apelację Huty od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 19 października 2005 roku oddalającego odwołanie Huty od przedmiotowej decyzji Prezesa URE. Od powołanego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie Huta wniosła skargę kasacyjną, która została przez Sąd Najwyższy oddalona wyrokiem z dnia 10 maja 2007 roku. W dniu 15 listopada 2001 roku (po wydaniu przez Prezesa URE wyżej wspomnianej decyzji z 14 listopada 2001 roku, i w związku z pogłębiającym się zadłużeniem Huty wobec GZE z tytułu dostaw energii elektrycznej) GZE ponownie wstrzymał dostawy. W związku z tym wstrzymaniem Huta wywodzi wobec GZE roszczenie o zapłatę odszkodowania.</p> <p>Pozwem z 12 marca 2007 roku Huta domaga się od GZE i Skarbu Państwa – Prezesa URE (in solidum) zasądzenia kwoty 182 060 tysięcy złotych z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za rzekome szkody wywołane niewykonaniem przez GZE postanowienia Prezesa URE z dnia 12 października 2001 roku.</p> <p>W sprawie tej zapadły korzystne dla GZE wyroki sądu pierwszej i drugiej instancji, jednakże wyrokiem z dnia 29 listopada 2011 roku Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę temuż Sądowi do ponownego rozpoznania. W dniu 5 czerwca 2012 roku Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Począwszy od 27 listopada 2012 roku odbywają się rozprawy przed sądem pierwszej instancji. W maju 2015 roku została sporządzona przez biegłą opinia dotycząca prawidłowości rozliczeń między stronami sporu. W dniu 30 czerwca 2015 roku TAURON Polska Energia S.A. złożyła zarzuty do wyżej wskazanej opinii. Zarzuty do tej opinii złożyła także Huta oraz Skarb Państwa. Postanowieniem z dnia 16 września 2015 roku Sąd dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłego, w której biegła ma się odnieść do zarzutów zgłoszonych przez strony. Po wydaniu tego postanowienia Spółka wielokrotnie próbowała doprowadzić do zmiany przyjętej przez Sąd koncepcji postępowania dowodowego twierdząc, że przeprowadzania dowodu z opinii biegłego sądowego jest w tej sprawie niedopuszczalne. Ostatecznie jednak Sąd zlecił biegłej sporządzenie opinii uzupełniającej. W dniu 5 września 2016 roku Spółka otrzymała opinię uzupełniającą biegłej sądowej, do której w dniach 12 i 19 września 2016 roku Spółka wniosła zarzuty. Zarzuty do opinii uzupełniającej biegłej wniósł także Skarb Państwa oraz Huta. Kolejna rozprawa została wyznaczona na 24 marca 2017 roku celem kontynuowania przesłuchania biegłej sądowej w przedmiocie złożonych opinii, rozpoczętego na rozprawie w dniu 21 grudnia 2016 roku.</p> <p>Na podstawie przeprowadzonej analizy prawnej roszczeń Spółka uważa, że są one bezzasadne, a ryzyko konieczności ich zaspokojenia nikłe. W rezultacie Spółka nie utworzyła rezerwy na koszty związane z tymi roszczeniami.</p>
Kwota	Roszczenie o zapłatę odszkodowania w wysokości 182 060 tysięcy złotych.
Powództwa związane z wypowiedzeniem umów długoterminowych	<p>W dniu 18 marca 2015 roku spółka zależna Polska Energia – Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. w likwidacji wypowiedziała długoterminowe umowy na zakup energii elektrycznej i praw majątkowych od farm wiatrowych. Spółce wytoczone zostały powództwa o stwierdzenie bezskuteczności złożonych oświadczeń o wypowiedzeniu.</p> <p>W 2016 roku powództwa przeciwko spółce zostały zmienione poprzez uwzględnienie w nich roszczeń odszkodowawczych związanych z wypowiedzeniem umów w łącznej kwocie około 40 074 tysięcy złotych.</p> <p>W związku z faktem, iż postępowania sądowe dotyczące powyższych spraw są na wstępnym etapie, niemożliwe jest oszacowanie ostatecznej kwoty ewentualnych konsekwencji finansowych dla spółki oraz Grupy. Uwzględniając aktualny stan spraw sądowych i okoliczności im towarzyszące Grupa ocenia, iż prawdopodobieństwo materializacji ryzyka przegrania spraw sądowych związanych z powództwami zarówno w zakresie stwierdzenia bezskuteczności oświadczeń o wypowiedzeniu oraz zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych jak i roszczeń odszkodowawczych nie przekracza 50%, w związku z czym nie tworzy rezerwy na koszty z nimi związane.</p>

Tytuł	Opis
	<p>Sprawa z powództwa ENEA S.A. („ENEA”) przeciwko TAURON Polska Energia S.A. wniesiona do Sądu Okręgowego w Katowicach dotyczy zapłaty kwoty 17 086 tysięcy złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 31 marca 2015 roku do dnia zapłaty z tytułu zarzucanego bezpodstawnego wzbogacenia Spółki w związku z rozliczeniami niezbilansowania na Rynku Bilansującym dokonywanymi ze spółką Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. w okresie od stycznia do grudnia 2012 roku. Pozew wpłynął do Spółki w dniu 11 stycznia 2016 roku. Zgodnie z twierdzeniami ENEA, źródłem nieprawidłowości w rozliczeniach były rozbieżności w danych pomiarowych zgromadzonych przez ENEA Operator Sp. z o.o. (jako Operatora Systemu Dystrybucyjnego, OSD) i udostępnionych uczestnikom Rynku Bilansującego (PSE S.A., ENEA S.A. i Spółka) na potrzeby tych rozliczeń, a skutkiem błędu było przypisanie ENEA S.A. (jako sprzedawcy z urzędu na obszarze dystrybucyjnym ENEA Operator Sp. z o.o.) przez PSE S.A. ilości pobranej energii elektrycznej, która powinna zostać przypisana Spółce (jako podmiotowi odpowiedzialnemu za bilansowanie handlowe sprzedawców energii z obszaru dystrybucyjnego ENEA Operator Sp. z o.o.).</p> <p>Istota sporu sprowadza się do tego, że zgodnie z Instrukcją Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej elektroenergetycznej (IRIESP), wiążącej wszystkich uczestników Rynku Bilansującego, rozliczenia z tytułu bilansowania handlowego za dany okres rozliczeniowy mogą być korygowane w okresie: 2 miesiące, 4 miesiące oraz 15 miesięcy po danym okresie rozliczeń. IRIESP przyjmuje, że po 15 miesiącach rozliczenia stają się ostateczne. Tymczasem informacja o konieczności korekty danych pomiarowych, a przez to i całych rozliczeń, została przekazana TAURON Polska Energia S.A. przez ENEA Operator Sp. z o.o. już po upływie wskazanego okresu dopuszczalnych korekt. Wobec tego rozliczenia na linii PSE S.A. – ENEA S.A. oraz PSE S.A. – Spółka nie zostały skorygowane.</p> <p>TAURON Polska Energia S.A. wniosła odpowiedź na pozew, podnosząc szereg zarzutów. Sąd zobowiązał ENEA do ustosunkowania się do treści odpowiedzi na pozew, co nastąpiło w dniu 5 kwietnia 2016 roku. W dniu 20 czerwca 2016 roku TAURON Polska Energia S.A. złożyła wniosek o wezwanie spółki ENEA Operator Sp. z o.o. do wzięcia udziału w procesie (przyzwanie), Sąd dopuścił także dowód z zeznań świadków. W dniu 4 lipca 2016 roku TAURON Polska Energia S.A. złożyła pismo procesowe. Ostatnia rozprawa odbyła się w dniu 6 marca 2017 roku. Na tej rozprawie sąd na wniosek ENEA S.A. (wyrażony w piśmie z dnia 8 grudnia 2016 roku) postanowił o dopoznaniu (tj. wezwaniu do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanych) w trybie art. 194 par. 1 KPC siedmiu sprzedawców, dla których TAURON Polska Energia S.A. pełniła funkcję podmiotu odpowiedzialnego za bilansowanie handlowe na terenie obszaru dystrybucji ENEA Operator Sp. z o.o. w 2012 roku. Sprawa jest w toku. Rozprawa została odroczone z terminem z urzędu. Spółka nie utworzyła rezerwy, ponieważ uważa, że ryzyko niekorzystnego rozstrzygnięcia sprawy wynosi poniżej 50%.</p>
<p>Sprawa z powództwa ENEA S.A.</p>	<p>Roszczenie o zapłatę kwoty 17 086 tysięcy złotych.</p>
<p>Zastawy rejestrowe i zastaw finansowy na udziałach TAMEH HOLDING Sp. z o.o.</p>	<p>W dniu 15 maja 2015 roku TAURON Polska Energia S.A. ustanowiła na 3 293 403 udziałach w kapitale zakładowym spółki TAMEH HOLDING Sp. z o.o., o wartości nominalnej 100 złotych i łącznej wartości nominalnej 329 340 tysięcy złotych, stanowiących około 50% udziałów w kapitale zakładowym, zastaw finansowy i zastawy rejestrowe na rzecz RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG.</p> <p>Spółka ustanowiła na rzecz RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG zastaw rejestrowy o najwyższym pierwszeństwie zaspokojenia na udziałach do najwyższej sumy zabezpieczenia w wysokości 3 950 000 tysięcy koron czeskich oraz zastaw rejestrowy o najwyższym pierwszeństwie zaspokojenia na udziałach do najwyższej sumy zabezpieczenia w wysokości 840 000 tysięcy złotych. Spółka zobowiązała się również, że po nabyciu lub objęciu nowych udziałów, ustanowi zastaw finansowy i zastawy rejestrowe na nowych udziałach. Ponadto, dokonano cesji praw do dywidendy i innych płatności.</p> <p>Umowa o ustanowienie zastawów rejestrowych i zastawu finansowego została zawarta w celu zabezpieczenia transakcji obejmującej umowę kredytów terminowych i obrotowych, która została zawarta pomiędzy TAMEH Czech s.r.o. oraz TAMEH POLSKA Sp. z o.o. jako pierwotnymi kredytobiorcami, TAMEH HOLDING Sp. z o.o. jako spółką dominującą i gwarantem oraz RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG jako agentem oraz agentem zabezpieczenia. Zastawy rejestrowe obowiązują przez okres zabezpieczenia, tzn. do całkowitej spłaty zabezpieczonych wierzytelności lub do momentu zwolnienia przez zastawnika. Zastaw finansowy obowiązuje przez okres zabezpieczenia lub do momentu zwolnienia przez zastawnika, nie później jednak niż w dniu 31 grudnia 2028 roku.</p> <p>W dniu 15 września 2016 roku zawarto aneks nr 1 do wskazanej powyżej umowy, na podstawie którego zmieniono najwyższą sumę zabezpieczenia na kwotę 1 370 000 tysięcy złotych.</p>
<p>Kwota</p>	<p>Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość bilansowa inwestycji we wspólne przedsięwzięcie ujmowanej według metody praw własności w grupie kapitałowej TAMEH HOLDING Sp. z o.o. wynosiła 442 869 tysięcy złotych.</p>
<p>Gwarancje bankowe wystawione na zlecenie TAURON Polska Energia S.A. celem zabezpieczenia zobowiązań wspólnego przedsięwzięcia</p>	<p>W związku z podpisaniem w dniu 27 października 2016 roku porozumień w sprawie warunków dalszej realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego w Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. oraz celem umożliwienia wejście w życie umowy standstill zawartej przez Spółkę, Elektrociepłownię Stalowa Wola S.A., PGNiG S.A., Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju oraz Bank Polska Kasa Opieki S.A., której celem jest zapewnienie, że instytucje finansujące powstrzymają się od postawienia kredytów udzielonych spółce w stan natychmiastowej wymagalności oraz zaspokojenia swoich wierzytelności z ustanowionych zabezpieczeń, na zlecenie Spółki The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd. wystawił trzy gwarancje bankowe na rzecz:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Europejskiego Banku Inwestycyjnego – w kwocie 156 000 tysięcy złotych; – Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju – w kwocie 83 494 tysiące złotych; – Banku Polska Kasa Opieki S.A. – w kwocie 74 992 tysiące złotych. <p>Wszystkie gwarancje bankowe posiadają datę obowiązywania od dnia 30 października 2016 roku do dnia 14 kwietnia 2017 roku. Zabezpieczeniem Umowy jest notarialne oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się egzekucji.</p>
<p>Kwota</p>	<p>Łączna wartość wystawionych gwarancji 314 486 tysięcy złotych.</p>

Tytuł	Opis
<p>Postępowania administracyjne wszczęte przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („UOKiK”)</p>	<p>Wobec spółek z segmentu Sprzedaż Prezes UOKiK wszczął postępowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Postępowanie wszczęte w dniu 17 września 2013 roku w związku z podejrzeniem stosowania przez TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na podawaniu w cennikach i materiałach informacyjnych cen energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, co stanowi naruszenie Ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i w związku z tym stanowi naruszenie Ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331 ze zm.) („Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów”). Spółka zobowiązała się do zaniechania działań naruszających przepisy Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz wniosła o prowadzenie postępowania w kierunku wydania decyzji zobowiązującej. W dniu 22 grudnia 2014 roku wpłynęło do spółki zawiadomienie UOKiK o zakończeniu postępowania dowodowego. W dniu 14 grudnia 2015 roku Prezes UOKiK wezwał spółkę do wskazania, czy praktyka została zaniechana, na co spółka odpowiedziała w lutym 2016 roku, informując UOKiK o zaniechaniu praktyki i wniosła o odstąpienie od nakładania kary. Decyzji do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego nie wydano. – Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2014 roku zostało wszczęte postępowanie antymonopolowe, w związku z podejrzeniem nadużywania przez spółki TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. i TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o. pozycji dominującej na rynku rezerwowej sprzedaży energii elektrycznej. W 2015 roku spółki złożyły wnioski o wydanie decyzji nakładającej na nie obowiązek wykonania zobowiązania do zaniechania działań naruszających Ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów oraz podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia dalszemu trwaniu zarzucanych naruszeń. W lipcu 2015 roku Prezes UOKiK wydał decyzję zobowiązującą do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym naruszeniom, w terminie czterech miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji. Na spółki został nałożony również obowiązek złożenia sprawozdania z wykonania przyjętych zobowiązań w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji. W dniu 22 lutego 2016 roku spółki poinformowały urząd o wykonaniu zobowiązań i złożyły wymagane sprawozdania. – W dniu 27 stycznia 2015 roku zostało wszczęte postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy działania TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. w stosunku do małych elektrowni wodnych, polegające na narzucaniu przez przedsiębiorcę nieuczciwych warunków zakupu energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii i uzależnianiu zakupu tej energii od konieczności uregulowania obowiązku bilansowania handlowego, mogą stanowić naruszenie przepisów Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Postanowieniem z dnia 15 października 2015 roku Prezes UOKiK wszczął postępowanie antymonopolowe. W dniu 1 lutego 2016 roku UOKiK przyjął deklarację spółki dotyczącą przedstawienia skonkretyzowanego zobowiązania. W dniu 24 sierpnia 2016 roku Prezes UOKiK wydał decyzję, w której nałożył na spółkę obowiązek wykonania zobowiązania do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym naruszeniom poprzez określone czynności w terminie dwóch miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKiK. W dniu 29 września 2016 roku spółka złożyła odwołanie od decyzji do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W dniu 2 grudnia 2016 roku Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał decyzję, w której zmienił uzasadnienie wcześniejszej decyzji. <p>Spółki nie tworzą rezerw na potencjalne kary związane z powyższymi postępowaniami, ponieważ w ocenie Zarządów spółek ryzyko niekorzystnego rozstrzygnięcia spraw i nałożenia kary jest niskie.</p>
<p>Postępowania wyjaśniające wszczęte przez Prezesa UOKiK</p>	<p>Wobec spółek z segmentu Sprzedaż toczą się postępowania wyjaśniające prowadzone przez UOKiK w sprawie wstępnego ustalenia, czy działania spółek nie stanowiły naruszenia przepisów Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spółki złożyły wyjaśnienia, przekazały żądane dokumenty i ustosunkowały się do twierdzeń zawartych w pismach UOKiK. Zarząd obu spółek ocenia, mając na uwadze, że wszczęte postępowania mają charakter postępowań wyjaśniających, iż prawdopodobieństwo niekorzystnego rozstrzygnięcia powyższych spraw jest niskie i w związku z tym Grupa nie tworzy rezerw na te zdarzenia.</p>
<p>Postępowania administracyjne wszczęte przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki („URE”)</p>	<p>Pismem z dnia 5 kwietnia 2016 roku Prezes URE powiadomił spółkę TAURON Dystrybucja S.A. o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej z uwagi na nie utrzymywanie w należytym stanie technicznym obiektów, instalacji i urządzeń oraz na naruszenie warunków określonych w koncesji na dystrybucję energii elektrycznej.</p> <p>Spółka nie tworzy rezerwy na potencjalne kary związane z powyższym postępowaniem, ponieważ w ocenie Zarządu ryzyko niekorzystnego rozstrzygnięcia spraw i nałożenia kary jest niskie.</p>

49. Zobowiązania i aktywa warunkowe związane z rozliczeniami podatkowymi

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe. Zdaniem Grupy na dzień 31 grudnia 2016 roku utworzono odpowiednie rezerwy na rozpoznane i policzalne ryzyko podatkowe.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego w spółkach Grupy Kapitałowej toczą się następujące postępowania dotyczące rozliczeń publiczno-prawnych:

Tytuł	Opis
Podatek akcyzowy	<p>W związku z niezgodnością polskich przepisów dotyczących akcyzy od energii elektrycznej z przepisami wspólnotowymi, kierując się wyrokiem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości („ETS”) w Luksemburgu z dnia 12 lutego 2009 roku elektronicznie i elektrociepłownie należące do Grupy TAURON złożyły korekty deklaracji wraz z wnioskami o stwierdzenie nadpłaty podatku akcyzowego za lata 2006–2008 oraz za miesiące styczeń i luty 2009 roku. W powyższym wyroku ETS uznał, że polskie przepisy określające moment powstania obowiązku podatkowego w akcyzie od energii elektrycznej nie zostały dostosowane ani przed ani po upływie okresu przejściowego do wymogów Dyrektywy energetycznej. W chwili obecnej postępowania dotyczące poszczególnych spółek Grupy TAURON (TAURON Wytwarzanie S.A. i TAURON Ciepło Sp. z o.o.) prowadzone są przed właściwymi organami podatkowymi i Sądami Administracyjnymi.</p> <p>Z uwagi na istotną niepewność odnośnie ostatecznego rozstrzygnięcia powyższej kwestii Grupa nie ujęła w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym żadnych skutków związanych z ewentualnym zwrotem nadpłaconego podatku akcyzowego oraz roszczeniami i potencjalnymi roszczeniami nabywców energii elektrycznej. W dniach 5 stycznia 2017 roku oraz 23 stycznia 2017 roku zapadł negatywny wyrok WSA w Gliwicach dotyczący kolejnego wniosku o stwierdzenie nadpłaty za okres VII–XII 2007. Spółka będzie podejmować decyzje co do dalszego toku prowadzonych postępowań.</p>
Kwota	Wartość kwot będących przedmiotem nadpłat, których zwrotu dochodzi Grupa – około 908 500 tysięcy złotych.
Podatek dochodowy – zwiększenie kosztów podatkowych o wartość kosztu remontów komponentowych	<p>Zgodnie z otrzymaną interpretacją spółki wchodzące w skład Podatkowej Grupy Kapitałowej („PGK”) (TAURON Wytwarzanie S.A. i TAURON Ekoenergia Sp. z o.o.) rozliczały wydatki poniesione na remonty komponentowe w czasie. Jednocześnie Spółka jako reprezentująca PGK zaskarżyła otrzymaną interpretację, gdyż zdaniem Spółki ww. remonty należy dla celów podatkowych rozliczać jednorazowo, niezależnie od rozliczenia ich dla celów bilansowych. Stanowisko to potwierdził Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z dnia 18 września 2014 roku. W dniu 30 grudnia 2014 roku Spółka złożyła wniosek o stwierdzenie nadpłaty i deklarację korygującą za rok 2013, zaliczając w koszty podatkowe jednorazowo wartość remontów komponentowych. Jednocześnie na nadpłatę został utworzony odpis aktualizujący należność z tytułu podatku dochodowego. W roku 2015 PGK otrzymała zwrot nadpłaty w wysokości 22 250 tysięcy złotych. Odpis aktualizujący został rozwiązany, zmniejszając obciążenie podatkowe roku 2015.</p> <p>Minister Finansów złożył skargę kasacyjną, która w dniu 24 stycznia 2017 roku została oddalona przez Naczelny Sąd Administracyjny, który przychylił się do stanowiska Spółki.</p>
Kwota	Otrzymana nadpłata w wysokości 22 250 tysięcy złotych.
Podatek od nieruchomości	<p>W odniesieniu do urzędzeń służących do wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej, jak również wyposażenia podziemnych wyrobisk górniczych istnieją rozbieżności interpretacyjne w zakresie podejścia do opodatkowania tych obiektów podatkiem od nieruchomości. Ze względu na fakt, że organami podatkowymi w zakresie podatku od nieruchomości są władze lokalne, podejście organów podatkowych nie jest jednolite i zdarzają się przypadki kwestionowania prawidłowości ustalenia podstawy opodatkowania. W zależności od rozstrzygnięć sądowych oraz ewentualnych zmian przepisów sytuacja w zakresie opodatkowania podatkiem od nieruchomości urzędzeń energetycznych i wyrobisk górniczych może w przyszłości ulec zmianie.</p>
Kwota	Na spory w zakresie podatku od nieruchomości oraz na ryzyko gospodarcze z tego tytułu na dzień bilansowy zostały utworzone rezerwy (łącznie 35 008 tysiące złotych).

50. Zabezpieczenie spłaty zobowiązań

W celu zabezpieczenia spłaty zobowiązań Grupa stosuje wiele form zabezpieczeń. Do najpowszechniejszych należą hipoteki, zastawy rejestrowe, przewłaszczenia na nieruchomościach oraz innych rzeczowych aktywach trwałych oraz blokady środków pieniężnych.

Wartość bilansową składników majątku stanowiących zabezpieczenie spłaty zobowiązań na poszczególne dni bilansowe przedstawia poniższa tabela.

Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie spłaty zobowiązań Grupy

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Nieruchomości	81 363	82 250
Urządzenia techniczne i maszyny	14 059	614
Środki pieniężne	13 740	22 067
Razem	109 162	104 931

Opis innych form zabezpieczeń spłaty zobowiązań

Grupa stosuje również inne formy zabezpieczeń spłaty zobowiązań niż zabezpieczenia na majątku wymienione powyżej, wśród których na dzień 31 grudnia 2016 roku najistotniejsze pozycje stanowią zabezpieczenia następujących umów zawartych przez jednostkę dominującą:

Umowa	Rodzaj zabezpieczenia	Wartość zabezpieczenia
Program Emisji Obligacji z dnia 16 grudnia 2010 roku wraz z późniejszymi aneksami	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 6 900 000 tysięcy złotych do dnia 31 grudnia 2018 roku – dotyczy spłaconej Transzy C oraz Transz D i E (niezaciągnięte)
Program Emisji Obligacji Długoterminowych w Banku Gospodarstwa Krajowego	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do maksymalnej kwoty 2 550 000 tysięcy złotych, obowiązujące do dnia 20 grudnia 2032 roku
Program Emisji Obligacji z dnia 24 listopada 2015 roku	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do maksymalnej kwoty 7 524 000 tysięcy złotych, obowiązujące do dnia 31 grudnia 2023 roku
Umowa o limit gwarancyjny zawarta z The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd.	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 377 383 tysiące złotych, obowiązujące do 27 października 2018 roku
Umowa ramowa zawarta z PKO Bankiem Polskim S.A. na gwarancje bankowe. Z limitu na gwarancje zabezpieczające transakcje może korzystać Spółka oraz spółki z Grupy TAURON (limit gwarancji wynosi 100 000 tysięcy złotych).	pełnomocnictwo do rachunku bankowego w banku PKO Bank Polski S.A.	do kwoty 125 000 tysięcy złotych
Umowa ramowa zawarta z CaixaBank S.A. na gwarancje bankowe. Z limitu na gwarancje zabezpieczające transakcje może korzystać Spółka oraz spółki z Grupy TAURON (limit gwarancji wynosi 100 000 tysięcy złotych).	pełnomocnictwo do rachunku bankowego w CaixaBank S.A.	do kwoty 100 000 tysięcy złotych
	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 120 000 tysięcy złotych z terminem obowiązywania 11 lipca 2021 roku
Umowa zawarta z Bankiem Zachodnim WBK S.A. na gwarancje bankowe dla Izby Rozliczeniowej Gield Towarowych S.A.	pełnomocnictwo do pobierania środków pieniężnych z rachunku bankowego w BZ WBK S.A.	do kwoty 150 000 tysięcy złotych
Umowy kredytów w rachunku bieżącym w banku PKO Bank Polski S.A. (do kwoty 300 000 tysięcy złotych oraz limit intraday do kwoty 500 000 tysięcy złotych)	pełnomocnictwa do rachunku bankowego w banku PKO Bank Polski S.A.	do łącznej kwoty 800 000 tysięcy złotych
	pełnomocnictwo do rachunku bankowego w Banku Gospodarstwa Krajowego	do kwoty 110 600 tysięcy złotych (25 000 tysięcy euro)
Umowa kredytu w rachunku bieżącym w Banku Gospodarstwa Krajowego (w EUR, do kwoty 25 000 tysięcy euro)	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 221 200 tysięcy złotych (50 000 tysięcy euro) z terminem obowiązywania 31 grudnia 2019 roku
Umowa kredytu w rachunku bieżącym w mBanku (w USD, do kwoty 2 000 tysięcy dolarów)	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 12 538 tysięcy złotych (3 000 tysięcy dolarów) z terminem obowiązywania 31 marca 2019 roku

Pozostałe zabezpieczenia spłaty zobowiązań w Grupie

Pozostałe istotne zabezpieczenia spłaty zobowiązań w Grupie TAURON na dzień 31 grudnia 2016 roku:

- Weksle in blanco

Umowa/transakcja, którą zabezpiecza weksel in blanco	Spółka Grupy, która wystawiła weksel in blanco	Stan na 31 grudnia 2016
Umowy pożyczek udzielonych spółkom zależnym TAURON Wytwarzanie S.A. i TAURON Ciepło Sp. z o.o. przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Celem zabezpieczenia tych pożyczek spółki złożyły również oświadczenia o poddaniu się egzekucji.	TAURON Polska Energia S.A.	70 000
Zabezpieczenia należytego wykonania kontraktów oraz zawartych umów przez spółkę, w tym na dofinansowania prowadzonych projektów	TAURON Dystrybucja S.A.	170 888
Zabezpieczenie należytego wykonania zobowiązań wynikających z umów o dofinansowanie zawartych z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz zwrotu środków	TAURON Ciepło Sp. z o.o.	87 251
Umowy o przyłączenie do sieci przesyłowej, o świadczenie usług przesyłania energii elektrycznej oraz umowy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o częściowe umorzenie pożyczki	TAURON Wytwarzanie S.A.	66 844

• Zabezpieczenia umów leasingu finansowego

Umowa leasingu finansowego	Leasingobiorca	Wartość bilansowa przedmiotu leasingu na 31 grudnia 2016	Zabezpieczenie
Umowa leasingu zwrotnego, którego przedmiotem są nieruchomości, maszyny i urządzenia techniczne	TAURON Ciepło Sp. z o.o.	22 857	Weksel in blanco na kwotę 92 215 tysięcy złotych, dodatkowe zabezpieczenie tej umowy stanowią cesja wierzytelności, cesja praw z polis ubezpieczeniowych, hipoteka na nieruchomościach i urządzeniach technicznych i maszynach oraz pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi.
Umowa leasingu finansowego, którego przedmiotem jest nieruchomość w Katowicach	TAURON Polska Energia S.A.	25 318	Zabezpieczeniem tej umowy są: dwa weksle in blanco, cesja wierzytelności oraz pełnomocnictwo do rachunku bankowego.

- Spółka udzieliła gwarancji korporacyjnej na rzecz spółki zależnej TAURON Sweden Energy AB (publ) celem zabezpieczenia obligacji wyemitowanych w grudniu 2014 roku przez tą spółkę. Gwarancja obowiązuje w całym okresie obligacji, tj. do dnia 3 grudnia 2029 roku i opiewa na kwotę 168 000 tysięcy euro;
- W ramach umowy na gwarancje bankowe zawartej z Bankiem Zachodnim WBK S.A. bank wystawił gwarancje celem zabezpieczenia transakcji giełdowych wynikających z członkostwa w Giełdowej Izbie Rozrachunkowej. Na dzień 31 grudnia 2016 roku łączna kwota gwarancji wystawionych przez bank wynosiła 100 000 tysięcy złotych z terminem obowiązywania w styczniu 2017 roku.
- W ramach umowy na gwarancje bankowe zawartej z CaixaBank S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce („CaixaBank S.A.”) na zlecenie Spółki bank wystawił gwarancje bankowe na zabezpieczenie zobowiązań i transakcji spółek zależnych od TAURON Polska Energia S.A. na łączną kwotę 263 tysiące złotych oraz na zabezpieczenie realizowanych przez Spółkę transakcji dla GAZ-SYSTEM S.A., do kwoty 3 664 tysiące złotych, obowiązująca do dnia 30 listopada 2017 roku.
- W ramach umowy ramowej na gwarancje bankowe zawartej z PKO Bankiem Polskim S.A. na zlecenie Spółki bank wystawił gwarancje bankowe na zabezpieczenie zobowiązań spółek zależnych od TAURON Polska Energia S.A. na łączną kwotę 1 691 tysięcy złotych;
- Zabezpieczenie transakcji na Towarowej Giełdzie Energii
W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku celem zabezpieczenia transakcji dokonywanych na Towarowej Giełdzie Energii dokonano blokady uprawnień do emisji zanieczyszczeń posiadanych przez Grupę w Rejestrze Uprawnień. Umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie wygasły w trakcie roku 2016.

W celu zabezpieczenia środków na pokrycie przyszłych kosztów likwidacji wchodzące w skład Grupy przedsiębiorstwa górnicze tworzą Fundusz Likwidacji Zakładów Górniczych. Informacje na ten temat przedstawiono w nocie 35.1.

51. Informacja o podmiotach powiązanych

51.1. Transakcje ze wspólnymi przedsięwzięciami

Grupa posiada wspólne przedsięwzięcia: Elektrociepłownię Stalowa Wola S.A., Elektrownię Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji oraz TAMEH HOLDING Sp. z o.o. wraz ze spółkami zależnymi, które zostały szerzej opisane w nocie 22 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Łączna wartość transakcji ze spółkami będącymi pod wspólną kontrolą została przedstawiona w tabeli poniżej.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Przychody	117 451	58 013
Koszty	(46 321)	(36 002)

Główna pozycja przychodów dotyczy transakcji ze wspólnym przedsięwzięciem – grupą kapitałową TAMEH HOLDING Sp. z o.o. Transakcje z tym wspólnym przedsięwzięciem za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku wynosiły odpowiednio 106 703 tysiące złotych i 48 483 tysiące złotych.

Główną pozycję rozrachunków ze spółkami będącymi pod wspólną kontrolą stanowi pożyczka udzielona Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A., o czym szerzej w nocie 23 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Spółka udzieliła również zabezpieczeń wspólnym przedsięwzięciom poprzez zastaw na udziałach TAMEH HOLDING Sp. z o.o., o czym szerzej w nocie 48 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W związku z zawartymi umowami ze wspólnym przedsięwzięciem Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku Spółka utworzyła rezerwy na umowy rodzące obciążenia w wysokości 182 877 tysięcy złotych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Spółka zaktualizowała wartość rezerw w związku z odwróceniem dyskonta na dzień bilansowy o łączną kwotę 11 502 tysiące złotych oraz dotworzyła rezerwy w kwocie netto 4 465 tysięcy złotych, co zostało szerzej opisane w nocie 35 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

51.2. Transakcje z udziałem spółek Skarbu Państwa

Głównym akcjonariuszem Grupy jest Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z tym spółki Skarbu Państwa są traktowane jako podmioty powiązane.

Łączna wartość transakcji ze spółkami Skarbu Państwa została przedstawiona w tabeli poniżej.

Przychody i koszty

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Przychody	2 293 142	2 558 894
Koszty	(2 527 466)	(3 018 993)

Należności i zobowiązania

	Stan na 31 grudnia 2016	Stan na 31 grudnia 2015
Należności	356 595	367 207
Zobowiązania	298 786	270 429

Na dzień 31 grudnia 2016 roku pozycja należności w powyższej tabeli obejmuje zaliczki na łączną kwotę 109 364 tysiące złotych, w tym zaliczki na dostawy węgla w wysokości 99 607 tysięcy złotych oraz zaliczki na zakup środków trwałych w kwocie 9 757 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2015 roku w należnościach wykazane zostały zaliczki na łączną kwotę 128 650 tysięcy złotych, w tym zaliczki na dostawy węgla w wysokości 124 996 tysięcy złotych oraz zaliczki na zakup środków trwałych w kwocie 3 649 tysięcy złotych.

W roku zakończonym 31 grudnia 2016 roku utworzona została Polska Fundacja Narodowa, którą ustanowiło 17 fundatorów będących istotnymi spółkami Skarbu Państwa. Spółka jest jednym z fundatorów Polskiej Fundacji Narodowej. W związku z zadeklarowanymi wpłatami na fundusz założycielski Polskiej Fundacji Narodowej oraz zobowiązaniem do corocznych wpłat na działalność statutową przez okres 10 lat Spółka ujęła zobowiązanie oraz pozostałe koszty operacyjne w kwocie 32 500 tysięcy złotych.

Spośród spółek Skarbu Państwa największymi klientami Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku byli KGHM Polska Miedź S.A., PSE S.A., Jastrzębska Spółka Węglowa S.A., oraz powołana do życia 1 maja 2016 roku Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o. Łącznie sprzedaż do powyższych kontrahentów wyniosła 83% wielkości przychodów zrealizowanych w transakcjach ze spółkami Skarbu Państwa. Największe transakcje zakupu Grupa dokonała od PSE S.A., Kompanii Węglowej S.A. oraz Polskiej Grupy Górniczej Sp. z o.o. Zakupy od powyższych kontrahentów stanowiły 87% wartości zakupów od spółek Skarbu Państwa w roku zakończonym 31 grudnia 2016 roku.

Spośród spółek Skarbu Państwa największymi klientami Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku byli KGHM Polska Miedź S.A., PSE S.A., PKP Energetyka S.A., Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. oraz Kompania Węglowa S.A. Łącznie sprzedaż do powyższych kontrahentów wyniosła 79% wielkości przychodów zrealizowanych w transakcjach ze spółkami Skarbu Państwa. Największe transakcje zakupu Grupa dokonała od PSE S.A. oraz Kompanii Węglowej S.A. Zakupy od powyższych kontrahentów stanowiły 80% wartości zakupów od spółek Skarbu Państwa w roku zakończonym 31 grudnia 2015 roku.

Grupa Kapitałowa dokonuje istotnych transakcji na rynkach energii za pośrednictwem Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A. Z uwagi na fakt, iż jednostki te zajmują się jedynie organizacją obrotu giełdowego, zdecydowano aby nie traktować dokonywanych za ich pośrednictwem transakcji zakupu i sprzedaży jako transakcji z podmiotem powiązaniem.

Transakcje ze spółkami Skarbu Państwa dotyczą głównie działalności operacyjnej Grupy i dokonywane są na warunkach rynkowych.

51.3. Wynagrodzenie kadry kierowniczej

Wysokość wynagrodzeń oraz innych świadczeń członków Zarządu, Rad Nadzorczych i pozostałych członków głównej kadry kierowniczej jednostki dominującej oraz spółek zależnych, wypłaconych i należnych do wypłaty w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku oraz w okresie porównywalnym przedstawia poniższa tabela.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016		Rok zakończony 31 grudnia 2015	
	Jednostka dominująca	Jednostki zależne	Jednostka dominująca	Jednostki zależne
Zarząd jednostki	12 858	24 604	11 225	22 152
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	6 367	19 051	7 333	19 640
Świadczenia po okresie zatrudnienia	–	–	–	599
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	5 806	4 990	2 820	1 544
Inne	685	563	1 072	369
Rada nadzorcza jednostki	1 159	641	1 118	990
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	1 159	612	1 118	927
Inne	–	29	–	63
Pozostali członkowie głównej kadry kierowniczej	13 284	39 375	14 588	40 541
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	10 554	38 242	12 392	38 580
Nagrody jubileuszowe	–	391	–	1 001
Świadczenia po okresie zatrudnienia	–	16	507	607
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	1 911	511	627	125
Inne	819	215	1 062	228
Razem	27 301	64 620	26 931	63 683

W zakresie wykazanych w powyższej tabeli świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy członka Zarządu kwota 4 585 tysięcy złotych stanowi wykorzystanie rezerwy utworzonej na dzień 31 grudnia 2015 roku przez jednostkę dominującą, natomiast kwota 1 435 tysięcy złotych stanowi wykorzystanie rezerw utworzonych na dzień 31 grudnia 2015 roku przez jednostki zależne.

Dodatkowo, w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku spółki Grupy utworzyły rezerwy z tytułu rozwiązania stosunku pracy członków Zarządu w kwocie 2 592 tysiące złotych, które nie są jeszcze wymagalne. Powyższe koszty utworzenia rezerw niewypłaconych nie zostały ujęte w tabeli.

52. Leasing operacyjny

Jednostka dominująca na podstawie umów najmu użytkuje nieruchomość położoną w Katowicach przy ul. ks. Piotra Ściegiennego 3, gdzie znajduje się siedziba Spółki. Użytkowana powierzchnia wynosi 9 588,83 m² a średni miesięczny koszt najmu wraz opłatami eksploatacyjnymi w roku 2016 wyniósł 510 tysięcy złotych.

Ponadto spółka zależna TAURON Wydobycie S.A. użytkuje maszyny i urządzenia górnicze na podstawie umów dzierżawy. Roczne koszty dzierżawy w latach 2016 i 2015 wynosiły odpowiednio 34 027 tysięcy złotych i 28 987 tysięcy złotych.

53. Zarządzanie kapitałem i finansami

Głównymi narzędziami umożliwiającymi skuteczne zarządzanie zasobami finansowymi jest wdrożony centralny model finansowania oraz polityka zarządzania płynnością finansową w Grupie TAURON wraz z funkcjonującym w Grupie TAURON cash poolingiem. Dodatkowo, system zarządzania finansami jest wspomagany centralną polityką zarządzania ryzykiem specyficznym oraz centralną polityką ubezpieczeniową Grupy TAURON, w których to Spółka pełni funkcję zarządzającego oraz decydującego o kierunkach podejmowanych działań umożliwiając ustanawianie odpowiednich limitów ekspozycji na ryzyko.

Szczegółowe informacje dotyczące zarządzania finansami opisano w punkcie 4.10. Sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A.

W 2016 roku Grupa TAURON posiadała pełną zdolność do regulowania swoich zobowiązań w terminie ich płatności.

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy. Grupa zarządza strukturą kapitałową i stosownie do zmian warunków ekonomicznych odpowiednio ją modyfikuje. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może kreować politykę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom, wyemitować nowe akcje lub odpowiednio wpływać na poziom zadłużenia zewnętrznego.

Grupa monitoruje przede wszystkim wskaźnik zadłużenia definiowany jako relacja zadłużenia finansowego netto do EBITDA.

Zadłużenie finansowe netto oznacza zadłużenie finansowe Grupy TAURON z tytułu kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych oraz z tytułu leasingu finansowego, z wyłączeniem zobowiązania z tytułu obligacji podporządkowanych wyemitowanych w grudniu 2016 roku o wartości nominalnej 190 000 tysięcy euro, pomniejszone o środki pieniężne oraz inwestycje krótkoterminowe o okresie zapadalności do 1 roku. EBITDA oznacza zysk lub stratę z działalności operacyjnej Grupy TAURON powiększony o amortyzację oraz odpisy na aktywa niefinansowe. Zadłużenie finansowe oznacza zobowiązanie do zapłaty lub zwrotu pieniędzy (w tym kwoty głównej i odsetek). Wartość powyższego wskaźnika jest monitorowana również przez instytucje finansujące Spółkę oraz agencje ratingowe i ma wymierny wpływ na możliwość oraz koszt pozyskania finansowania, a także ocenę wiarygodności kredytowej Spółki.

Na dzień bilansowy wartość wskaźnika zadłużenia kształtowała się na poziomie 2,3, co zgodnie z obowiązującymi standardami rynkowymi jest oceniane jako poziom bezpieczny, umożliwiający dalsze zaciąganie zobowiązań finansowych.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015 (dane przekształcone)
Kredyty i pożyczki	1 070 162	1 223 814
Obligacje*	6 826 751	3 666 590
Leasing finansowy	23 546	33 723
Zobowiązania z tytułu zadłużenia długoterminowe	7 920 459	4 924 127
Kredyty i pożyczki	193 391	187 962
Obligacje*	13 354	3 013 843
Leasing finansowy	11 302	12 715
Zobowiązania z tytułu zadłużenia krótkoterminowe	218 047	3 214 520
Razem zadłużenie	8 138 506	8 138 647
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	384 881	364 912
Inwestycje krótkoterminowe o terminie zapadalności do 1 roku	50 023	9 772
Zadłużenie netto	7 703 602	7 763 963
EBITDA	3 336 814	3 523 228
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	801 522	(1 901 216)
Amortyzacja	(1 668 726)	(1 832 690)
Odpisy aktualizujące	(866 566)	(3 591 754)
Dług netto / EBITDA	2,3	2,2

* Zadłużenie nie wlicza zobowiązań z tytułu obligacji podporządkowanych.

Zmianę stanu zobowiązań z tytułu zadłużenia prezentuje poniższa tabela.

	Zobowiązania z tytułu zadłużenia
Stan na 1 stycznia 2015	8 113 766
Wpływy z tytułu zaciągniętego zadłużenia	604 494
otrzymane finansowanie	605 000
koszty transakcyjne	(506)
Naliczenie odsetek	344 378
odniesione do rachunku wyników	275 218
kapitalizacja na rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne	69 160
Płatności z tytułu zadłużenia	(950 476)
spląty kapitału	(605 011)
odsetki zapłacone	(276 305)
odsetki zapłacone aktywowane na zadania inwestycyjne	(69 160)
Zmiana stanu zadłużenia w rachunku bieżącym oraz cashpoola	23 184
Zmiana wyceny zadłużenia	3 143
Pozostałe zmiany niepieniężne	158
Stan na 31 grudnia 2015	8 138 647
Wpływy z tytułu zaciągniętego zadłużenia	4 274 293
otrzymane finansowanie	4 285 521
koszty transakcyjne	(11 228)
Naliczenie odsetek	350 399
odniesione do rachunku wyników	254 428
kapitalizacja na rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne	95 971
Płatności z tytułu zadłużenia	(3 806 689)
spląty kapitału	(3 455 602)
odsetki zapłacone	(255 116)
odsetki zapłacone aktywowane na zadania inwestycyjne	(95 971)
Zmiana stanu zadłużenia w rachunku bieżącym oraz cashpoola	(8 332)
Zmiana wyceny zadłużenia	27 772
Pozostałe zmiany niepieniężne	3 439
Stan na 31 grudnia 2016	8 979 529
obligacje podporządkowane	(841 023)
Stan na 31 grudnia 2016 – zadłużenie w kalkulacji wskaźnika zadłużenia	8 138 506

54. Wynagrodzenie biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego

Informacja na temat wynagrodzenia biegłego rewidenta została zaprezentowana w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za rok obrotowy 2016 w punkcie 4.12.

55. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Wypowiedzenie umów przez spółkę zależną TAURON Sprzedaż Sp. z o.o.

W dniu 28 lutego 2017 roku spółka zależna TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. złożyła oświadczenia o wypowiedzeniu długoterminowych umów na zakup praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł (tzw. zielonych certyfikatów). Umowy ulegają wypowiedzeniu ze skutkiem natychmiastowym wobec nieosiągnięcia przez strony porozumienia w ramach renegotjacji kontraktowych w trybie przewidzianym w tych umowach. Skutkiem finansowym wynikającym z rozwiązania umów będzie uniknięcie przez TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. straty stanowiącej różnicę między cenami umownymi a ceną rynkową zielonych certyfikatów. Szacunkowa wartość wyżej wskazanej straty z tytułu realizacji umów do końca pierwotnie zakładanego okresu obowiązywania umów (tj. do 2023 roku), przy uwzględnieniu aktualnych rynkowych cen zielonych certyfikatów, wynosi około 343 milionów złotych netto. Szacowana na lata 2017–2023 całkowita wartość zobowiązań umownych spółki wynosi około 417 milionów złotych netto. Podstawą wezwania do renegotjacji umów były zmiany przepisów prawa, których spółka, mimo zachowania należytej staranności, nie miała możliwości przewidzieć, a które wpłynęły na zwiększenie podaży praw majątkowych ze źródeł odnawialnych. W konsekwencji doprowadziło to do trwałego i znacznego spadku cen tych praw oraz całkowicie zmieniło system wsparcia produkcji energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii, który stanowił zasadniczą podstawę do zawarcia umów i stanowi istotną zmianę w otoczeniu prawnym, mającą bezpośredni i decydujący wpływ na rentowność zawartych umów.

Uchylenie likwidacji spółki Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o.

W dniu 8 marca 2017 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. w likwidacji podjęło uchwałę o uchyleniu likwidacji spółki.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. sporządzone za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską obejmuje 100 stron.

Zarząd Spółki

Katowice, dnia 13 marca 2017 roku

Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu

Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu

Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu

Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu

Piotr Zawistowski – Wiceprezes Zarządu

Oliwia Tokarczyk – Dyrektor Wykonawczy ds. Rachunkowości i Podatków

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ
TAURON POLSKA ENERGIA S.A.
ZA ROK OBROTOWY 2016**

MARZEC 2017

SPIS TREŚCI

1. GRUPA KAPITAŁOWA TAURON	5
1.1. Podstawowe informacje o Grupie Kapitałowej TAURON	5
1.2. Segmenty działalności	6
1.3. Organizacja oraz struktura Grupy Kapitałowej TAURON	7
1.3.1. Jednostki podlegające konsolidacji	7
1.3.2. Zmiany w organizacji Grupy Kapitałowej TAURON	8
1.3.3. Powiązania organizacyjne lub kapitałowe	12
1.3.4. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne	13
1.4. Strategia i Priorytety strategiczne Grupy Kapitałowej TAURON	14
1.4.1. Misja, wizja i nowe wartości Grupy Kapitałowej TAURON	14
1.4.2. Strategia Grupy Kapitałowej TAURON na lata 2016–2025	15
1.4.3. Kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON	18
1.4.4. Szanse i zagrożenia	19
1.4.5. Realizacja Strategii i priorytety Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r.	20
1.5. Charakterystyka polityki i kierunków rozwoju Grupy Kapitałowej TAURON	22
1.5.1. Perspektywiczne cele i założenia finansowe Strategii	23
1.5.2. Realizacja inwestycji strategicznych	23
1.5.3. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych	26
1.5.4. Budowa wartości Grupy Kapitałowej TAURON	26
1.5.5. Kierunki rozwoju innowacyjności i działalności badawczo-rozwojowej	27
1.5.6. Ważniejsze osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju	27
1.6. Model Biznesowy Grupy Kapitałowej TAURON	29
1.6.1. Założenia Modelu Biznesowego	29
1.6.2. Zmiany w zasadach zarządzania Spółką oraz Grupą Kapitałową TAURON	30
1.6.3. Kluczowe strumienie procesowe	33
1.6.4. Obszary biznesowe Grupy Kapitałowej TAURON	34
1.6.5. Centra Usług Wspólnych Grupy Kapitałowej TAURON	34
2. DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON	35
2.1. Czynniki i nietypowe zdarzenia mające znaczący wpływ na osiągnięty wynik finansowy	35
2.1.1. Czynniki wewnętrzne i ich ocena	35
2.1.2. Czynniki zewnętrzne i ich ocena	35
2.1.2.1. Otoczenie makroekonomiczne	35
2.1.2.2. Otoczenie rynkowe	37
2.1.2.3. Otoczenie regulacyjne	42
2.1.2.4. Otoczenie konkurencyjne	46
2.2. Czynniki istotne dla rozwoju	51
2.3. Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON	52
2.3.1. Segment Wydobycie	54
2.3.2. Segment Wytwarzanie	57
2.3.3. Segment Dystrybucja	59
2.3.4. Segment Sprzedaż	61
2.3.5. Segment Pozostałe	63
2.4. Czego możemy oczekiwać w 2017 r.	64
2.5. Podstawowe produkty, towary i usługi	65
2.6. Rynki zbytu i źródła zaopatrzenia	65
2.6.1. Rynki zbytu	65
2.6.2. Źródła zaopatrzenia – paliwa	70
2.7. Kalendarium	70
2.8. Ważniejsze zdarzenia i dokonania Grupy Kapitałowej TAURON mające znaczący wpływ na działalność	72
2.9. Nagrody i wyróżnienia	82

2.10.	Informacja dotycząca zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON	84
2.10.1.	Polityka Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON	84
2.10.2.	Rozwój i Szkolenia	85
2.10.3.	Dialog społeczny	89
2.10.4.	Kluczowe dane dotyczące zatrudnienia	90
2.11.	Polityka w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR)	92
2.11.1.	Bezpieczeństwo energetyczne	94
2.11.2.	Zorientowanie na klienta	94
2.11.3.	Badanie satysfakcji klienta	95
2.11.4.	Wpływ na środowisko naturalne	96
2.11.5.	Działalność sponsoringowa	99
3.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ TAURON	101
3.1.	Cel i zasady zarządzania ryzykiem	101
3.2.	Zarządzanie ryzykiem w „Modelu trzech linii obrony”	101
3.3.	Proces zarządzania ryzykiem i jego uczestnicy	102
3.4.	Architektura systemu zarządzania ryzykiem korporacyjnym (ERM)	103
3.4.1.	Zarządzanie ryzykiem handlowym	105
3.4.2.	Zarządzanie ryzykiem finansowym	106
3.4.3.	Zarządzanie ryzykiem kredytowym	107
3.4.4.	Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	107
3.4.5.	Zarządzanie ryzykiem w projektach	108
3.5.	Opis najistotniejszych ryzyk związanych z funkcjonowaniem Grupy Kapitałowej TAURON	109
4.	ANALIZA SYTUACJI FINANSOWO-MAJĄTKOWEJ GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON	113
4.1.	Omówienie wielkości ekonomiczno-finansowych ujawnionych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym	113
4.2.	Charakterystyka struktury aktywów i pasywów skonsolidowanego bilansu	120
4.3.	Istotne pozycje pozabilansowe	121
4.4.	Różnice pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na dany rok	122
4.5.	Podstawowe wskaźniki finansowe i niefinansowe	122
4.6.	Najistotniejsze dane finansowe i operacyjne Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2012–2016	123
4.7.	Wpływy z emisji papierów wartościowych	127
4.8.	Instrumenty finansowe	129
4.8.1.	Zastosowanie instrumentów finansowych w zakresie eliminacji zmian cen, ryzyka kredytowego, istotnych zakłóceń przepływów środków pieniężnych oraz utraty płynności finansowej	129
4.8.2.	Cele i metody zarządzania ryzykiem finansowym	129
4.9.	Aktualna i przewidywana sytuacja finansowa	129
4.10.	Ocena zarządzania zasobami finansowymi	130
4.11.	Zasady sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	131
4.12.	Informacja o podmiocie uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	131
5.	AKCJE I AKCJONARIAT	133
5.1.	Struktura akcjonariatu	133
5.2.	Polityka dywidendowa	133
5.3.	Liczba i wartość nominalna akcji Spółki oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych Spółki będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących	134
5.4.	Umowy dotyczące potencjalnych zmian w strukturze akcjonariatu	134
5.5.	Nabycie akcji własnych	134
5.6.	Programy akcji pracowniczych	134
5.7.	Notowania akcji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW)	134
5.8.	Relacje inwestorskie	138

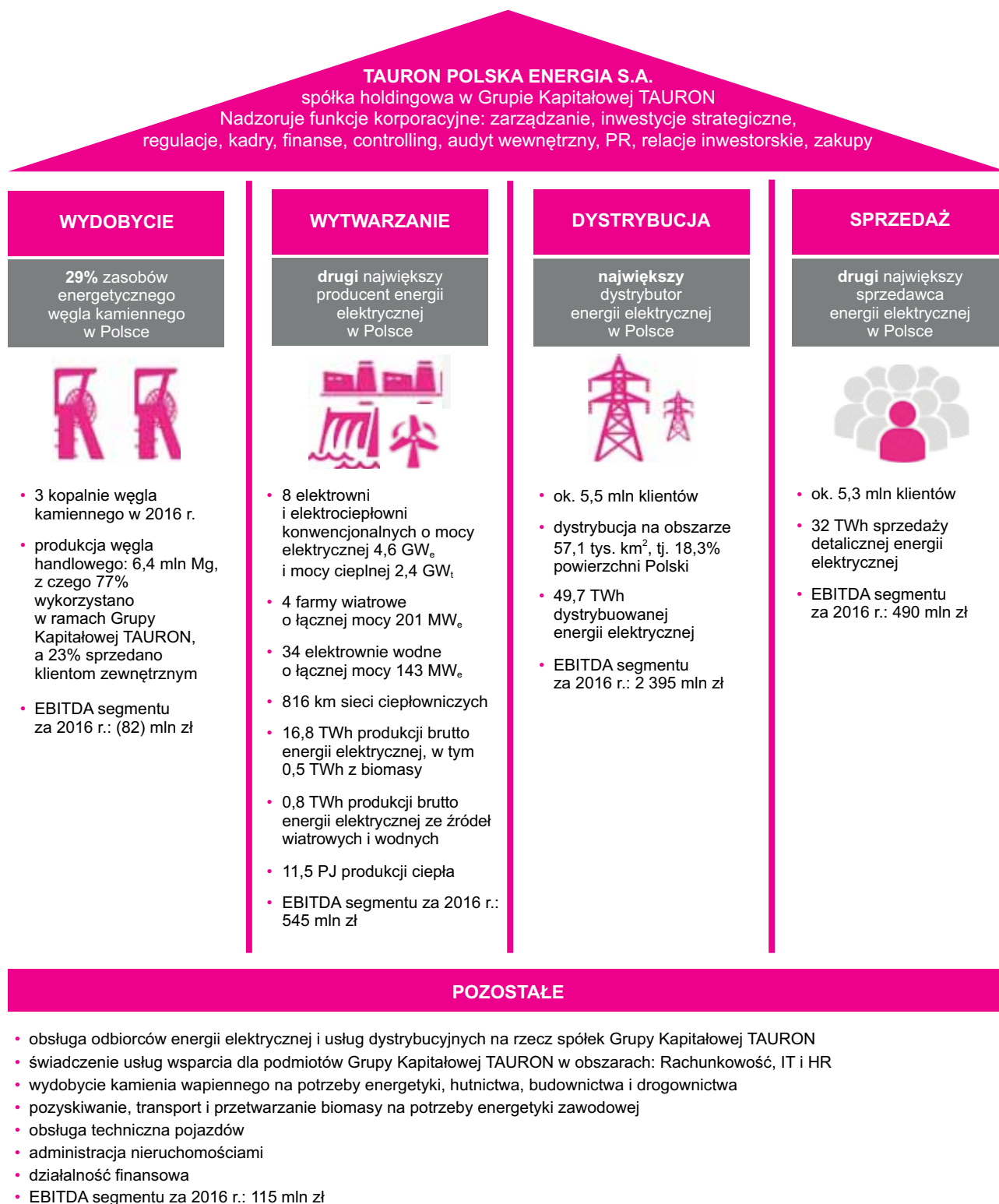
6. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO	140
6.1. Wskazanie stosowanego zbioru zasad ładu korporacyjnego	140
6.2. Wskazanie zasad ładu korporacyjnego, od stosowania których odstąpiono	140
6.3. Opis głównych cech systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych	141
6.4. Akcjonariusze posiadający znaczne pakiety akcji	142
6.5. Posiadacze papierów wartościowych dających specjalne uprawnienia kontrolne	143
6.6. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu	143
6.7. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych	144
6.8. Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających i nadzorujących oraz ich uprawnień	144
6.8.1. Zarząd	144
6.8.2. Rada Nadzorcza	145
6.9. Opis zasad zmiany Statutu Spółki	147
6.10. Sposób działania Walnego Zgromadzenia, jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania	147
6.11. Skład osobowy, jego zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących Spółki oraz ich komitetów	149
6.11.1. Zarząd	149
6.11.2. Rada Nadzorcza	153
6.11.3. Komitet Audytu	157
6.11.4. Komitet Nominacji i Wynagrodzeń	158
6.11.5. Komitet Strategii	159
6.11.6. Opis działania Komitetów Rady Nadzorczej	160
6.12. Opis polityki różnorodności stosowanej do organów Spółki	160
6.13. Polityka wynagrodzeń osób zarządzających i nadzorujących	161
6.13.1. System wynagradzania członków zarządu i kluczowych menedżerów	161
6.13.1.1. Ogólna informacja o przyjętym systemie wynagrodzeń członków Zarządu	161
6.13.1.2. Ogólna informacja o przyjętym systemie wynagrodzeń kluczowych menedżerów	161
6.13.1.3. Zasady, warunki i wysokość wynagrodzenia członków Zarządu	162
6.13.1.4. Umowy zawarte z osobami zarządzającymi przewidujące rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Spółki przez przejęcie	164
6.13.1.5. Pozafinansowe składniki wynagrodzenia przysługujące członkom Zarządu i kluczowym menedżerom	164
6.13.1.6. Informacja o zmianach w polityce wynagrodzeń w ciągu ostatniego roku obrotowego	164
6.13.1.7. Ocena funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa	165
6.13.2. System wynagradzania członków Rady Nadzorczej	165
6.13.3. Zobowiązania wynikające z emerytur i świadczeń podobnych dla byłych członków Zarządu i Rady Nadzorczej	166
7. POZOSTAŁE ISTOTNE INFORMACJE I ZDARZENIA	167
7.1. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej	167
7.2. Informacja o umowach zawartych przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON	167
7.2.1. Umowy znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON	167
7.2.2. Transakcje z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe	169
7.2.3. Zaciągnięte i wypowiedziane umowy dotyczące kredytów i pożyczek	169
7.2.4. Udzielone pożyczki i poręczenia oraz otrzymane poręczenia i gwarancje	170
ZAŁĄCZNIK A: SŁOWNIK POJĘĆ I WYKAZ SKRÓTÓW	174
ZAŁĄCZNIK B: SPIS TABEL I RYSUNKÓW	178

1. GRUPA KAPITAŁOWA TAURON

1.1. Podstawowe informacje o Grupie Kapitałowej TAURON

Grupa Kapitałowa TAURON Polska Energia S.A. (Grupa Kapitałowa TAURON) jest pionowo zintegrowaną grupą energetyczną zlokalizowaną w południowej części Polski. Grupa Kapitałowa TAURON prowadzi działalność we wszystkich kluczowych segmentach rynku energetycznego (z wyłączeniem przesyłu energii elektrycznej leżącego wyłącznie w gestii Operatora Systemu Przesyłowego (OSP)), tj. w obszarze wydobycia węgla kamiennego, wytwarzania, dystrybucji oraz obrotu energią elektryczną i ciepłem.

Rysunek nr 1. Grupa Kapitałowa TAURON

1.2. Segmenty działalności

Działalność operacyjna, zgodnie z przyjętym w dniu 4 maja 2016 r. *Modelem Biznesowym Grupy TAURON* (Model Biznesowy), prowadzona jest w jednostkach zdefiniowanych jako: Centrum Korporacyjne, siedem Obszarów Biznesowych tj. Handel, Wydobywanie, Wytwarzanie, Odnawialne Źródła Energii (OZE), Ciepło, Dystrybucja i Sprzedaż oraz Centra Usług Wspólnych (CUW). Szczegółowa informacja dotycząca powyższych zagadnień została zawarta w pkt 1.6. niniejszego sprawozdania.

Dla potrzeb raportowania wyników działalności Grupy Kapitałowej TAURON przyporządkowano działalność Grupy TAURON do następujących pięciu Segmentów, nazywanych również w niniejszym sprawozdaniu Obszarami:

Segment Wydobywanie, obejmujący głównie wydobywanie, wzbogacanie i sprzedaż węgla kamiennego w Polsce, która to działalność prowadzona jest przez TAURON Wydobywanie S.A. (TAURON Wydobywanie). Od 1 stycznia 2016 r. Segment obejmuje też spółkę Nowe Brzeszcze Grupa TAURON sp. z o.o. (Nowe Brzeszcze GT), powstałą w wyniku nabycia aktywów oznaczonej części Zakładu Górniczego (ZG) w Brzeszczach, jako zorganizowanej części przedsiębiorstwa.

Segment Wytwarzanie, obejmujący głównie wytwarzanie energii elektrycznej w źródłach konwencjonalnych, w tym w kogeneracji, jak również wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, w tym w procesie spalania i współspalania biomasy oraz w elektrowniach wodnych i wiatrowych. Segment obejmuje również wytwarzanie, dystrybucję i sprzedaż ciepła. Działalność w tym Segmencie prowadzona jest przez TAURON Wytwarzanie S.A. (TAURON Wytwarzanie), TAURON Ciepło sp. z o.o. (TAURON Ciepło) oraz TAURON EKOENERGIA sp. z o.o. (TAURON EKOENERGIA). W tym Segmencie ujęta jest również spółka TAURON Serwis sp. z o.o. (TAURON Serwis), zajmująca się głównie działalnością remontową urządzeń wytwórczych.

Segment Dystrybucja, obejmujący dystrybucję energii elektrycznej z wykorzystaniem sieci dystrybucyjnych położonych w południowej Polsce. Działalność prowadzona jest przez TAURON Dystrybucja S.A. (TAURON Dystrybucja). W tym Segmencie ujęte są również spółki: TAURON Dystrybucja Serwis S.A. (TAURON Dystrybucja Serwis) oraz TAURON Dystrybucja Pomiary sp. z o.o. (TAURON Dystrybucja Pomiary).

Segment Sprzedaż, obejmujący sprzedaż energii elektrycznej do klientów końcowych oraz handel hurtowy energią elektryczną, jak również obrót i zarządzanie uprawnieniami do emisji CO₂, prawami majątkowymi ze świadectw pochodzenia oraz paliwami. Działalność w tym Segmencie prowadzona jest przez spółki: TAURON Polska Energia S.A. (TAURON lub Spółka), TAURON Sprzedaż sp. z o.o. (TAURON Sprzedaż), TAURON Sprzedaż GZE sp. z o.o. (TAURON Sprzedaż GZE) oraz TAURON Czech Energy s.r.o. (TAURON Czech Energy).

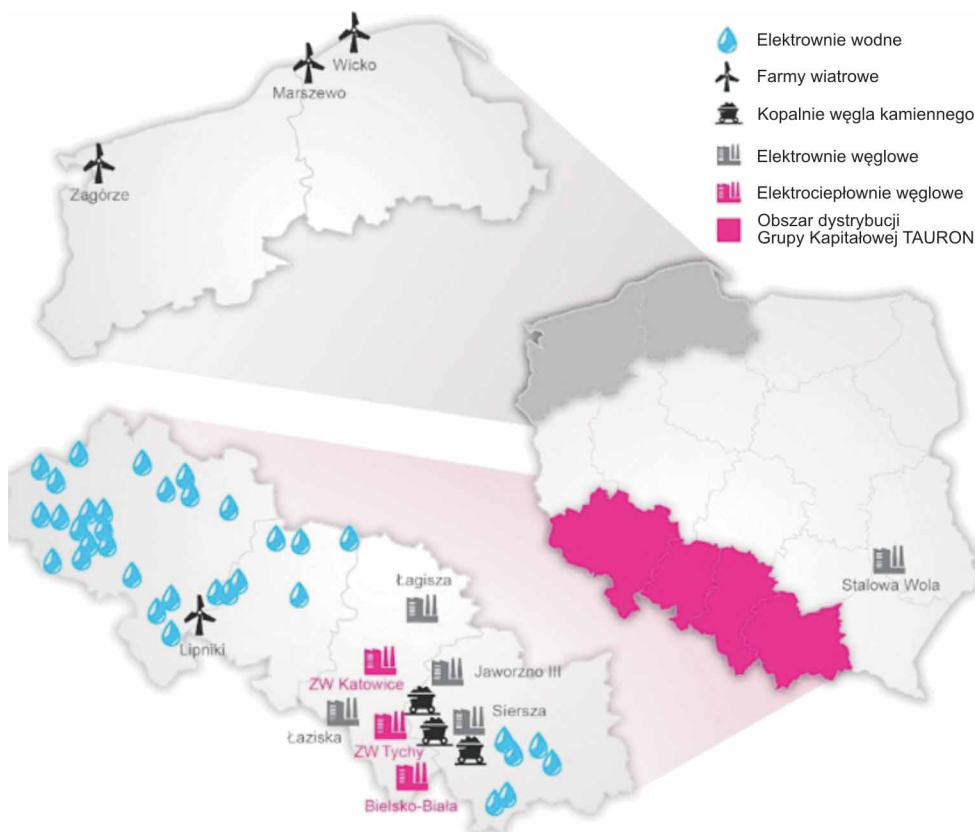

Segment Pozostałe, obejmujący działalność w zakresie obsługi klientów Grupy Kapitałowej TAURON i świadczenia usług wsparcia dla spółek Grupy Kapitałowej TAURON w zakresie rachunkowości i teleinformatyki, prowadzoną przez spółkę TAURON Obsługa Klienta sp. z o.o. (TAURON Obsługa Klienta), jak również wydobywania kamienia, w tym kamienia wapiennego, na potrzeby energetyki, hutnictwa, budownictwa i drogownictwa, a także w zakresie produkcji sorbentów przeznaczonych do instalacji odsiarczania spalin metodą mokrą oraz do wykorzystania w kotłach fluidalnych, prowadzoną przez spółkę Kopalnia Wapienia „Czatkowice” sp. z o.o. (KW Czatkowice). W Segmencie tym ujmowane są również spółki: TAURON Sweden Energy AB (publ) (TAURON Sweden Energy) zajmująca się działalnością finansową, Biomasa Grupa TAURON sp. z o.o. (Biomasa Grupa TAURON) zajmująca się głównie pozyskiwaniem, transportem i przetwarzaniem biomasy, KOMFORT-ZET sp. z o.o. (KOMFORT-ZET) zajmująca się głównie administracją nieruchomości, a także obsługą techniczną pojazdów oraz Polska Energia – Pierwsza Kompania Handlowa sp. z o.o. w likwidacji (PEPKH w likwidacji).

Grupa Kapitałowa TAURON prowadzi działalność i uzyskuje przychody przede wszystkim ze sprzedaży i dystrybucji energii elektrycznej i ciepła, wytwarzania energii elektrycznej i ciepła oraz sprzedaży węgla kamiennego.

Poniższy rysunek przedstawia lokalizację kluczowych aktywów Grupy Kapitałowej TAURON oraz obszar dystrybucyjny, na którym działalność prowadzi TAURON Dystrybucja, jako Operator Systemu Dystrybucyjnego (OSD).

Rysunek nr 2. Lokalizacja kluczowych aktywów Grupy Kapitałowej TAURON

1.3. Organizacja oraz struktura Grupy Kapitałowej TAURON

Jednostka dominująca TAURON Polska Energia S.A. została utworzona w dniu 6 grudnia 2006 r. w ramach realizacji *Programu dla elektroenergetyki*. Założycielami Spółki byli: Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, EnergiaPro S.A. z siedzibą we Wrocławiu (obecnie: TAURON Dystrybucja S.A.), ENION S.A. z siedzibą w Krakowie (obecnie: TAURON Dystrybucja S.A.) oraz Elektrownia Stalowa Wola S.A. z siedzibą w Stalowej Woli (obecnie: TAURON Wytwarzanie S.A.). Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 8 stycznia 2007 r. pod firmą Energetyka Południe S.A. Zmianę firmy Spółki na obecną, tj. TAURON Polska Energia S.A. zarejestrowano w dniu 16 listopada 2007 r.

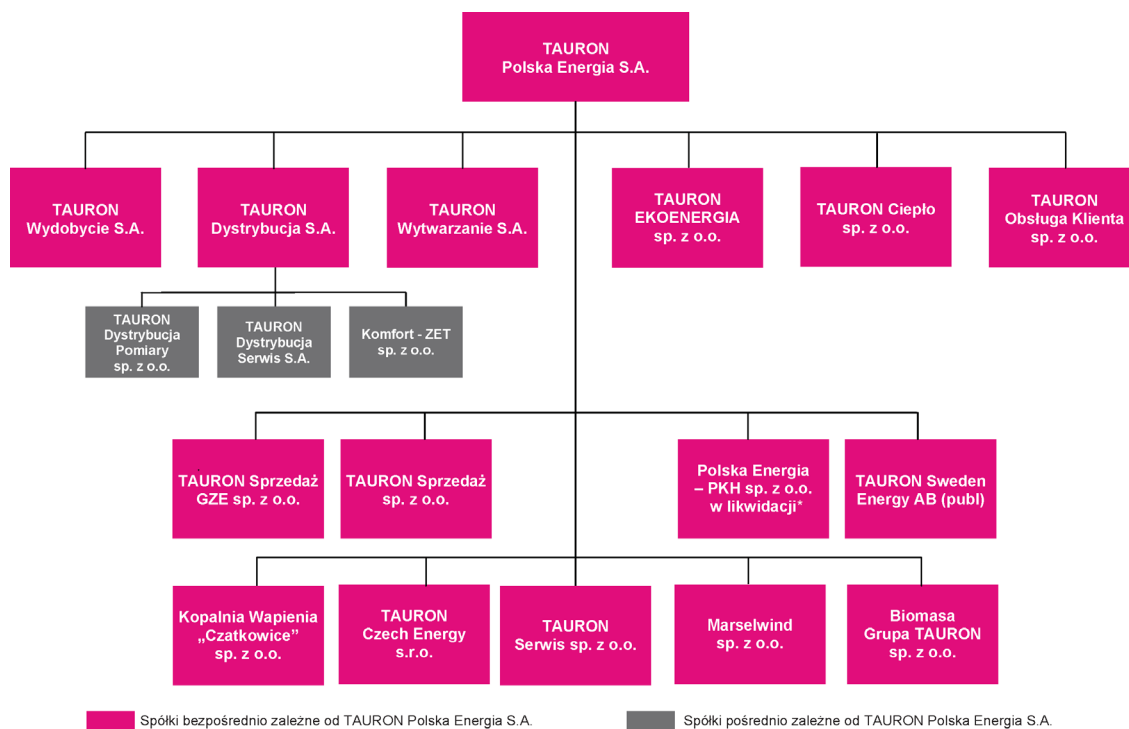
Spółka nie posiada oddziałów (zakładów).

Na dzień 31 grudnia 2016 r. do kluczowych spółek Grupy Kapitałowej TAURON, oprócz jednostki dominującej TAURON, zaliczało się 18 spółek zależnych, objętych konsolidacją, wskazanych w pkt 1.3.1. niniejszego sprawozdania. Ponadto na dzień 31 grudnia 2016 r. Spółka w sposób bezpośredni lub pośredni posiadała udziały w pozostałych 34 spółkach, a na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Spółka w sposób bezpośredni lub pośredni posiadała udziały w pozostałych 35 spółkach.

1.3.1. Jednostki podlegające konsolidacji

Poniższy rysunek przedstawia strukturę Grupy Kapitałowej TAURON, uwzględniającą spółki objęte konsolidacją, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

Rysunek nr 3. Struktura Grupy Kapitałowej TAURON, uwzględniająca spółki objęte konsolidacją na dzień 31 grudnia 2016 r.

* W dniu 8 marca 2017 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki PEPKH w likwidacji podjęło uchwałę o dalszym istnieniu spółki i uchyleniu jej likwidacji.

Grupa Kapitałowa TAURON posiada również inwestycje we wspólnych przedsięwzięciach: Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. (EC Stalowa Wola), Elektrownia Blachownia Nowa sp. z o.o. w likwidacji (Elektrownia Blachownia Nowa w likwidacji) oraz TAMEH HOLDING sp. z o.o. (TAMEH HOLDING), TAMEH POLSKA sp. z o.o. (TAMEH POLSKA) oraz TAMEH Czech s.r.o. (TAMEH Czech), które w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym są wyceniane metodą praw własności.

Szczegółowe informacje o spółkach zależnych objętych konsolidacją oraz o udziale TAURON w ich kapitale zakładowym, jak również w organie stanowiącym, zostały przedstawione w pkt 1.3.3. niniejszego sprawozdania.

1.3.2. Zmiany w organizacji Grupy Kapitałowej TAURON

W 2016 r. oraz do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania miały miejsce następujące zmiany w organizacji Grupy Kapitałowej TAURON:

Podwyższenie kapitału zakładowego spółek

1. W dniu 29 stycznia 2016 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki Nowe Brzeszcze GT, uchwalone przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (ZW) Nowe Brzeszcze GT w dniu 31 grudnia 2015 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 2 100 000 zł do kwoty 5 000 000 zł, tj. o kwotę 2 900 000 zł, poprzez utworzenie 29 000 nowych udziałów o wartości nominalnej 100 zł każdy udział i o łącznej wartości nominalnej 2 900 000 zł. Udziały objął TAURON jako dotychczasowy jedyny wspólnik spółki w zamian za wkład pieniężny po cenie 1 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 29 000 000 zł.

Nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w łącznej wysokości 26 100 000 zł, została przelana na kapitał zapasowy spółki, który został utworzony na podstawie ww. uchwały.

W dniu 6 maja 2016 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki Nowe Brzeszcze GT, uchwalone przez Nadzwyczajne ZW Nowe Brzeszcze GT w dniu 22 marca 2016 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 5 000 000 zł do kwoty 55 000 000 zł, tj. o kwotę 50 000 000 zł, poprzez utworzenie 500 000 nowych udziałów o wartości nominalnej 100 zł każdy udział i o łącznej wartości nominalnej 50 000 000 zł. Udziały objął TAURON jako dotychczasowy jedyny wspólnik spółki w zamian za wkład pieniężny po cenie 300 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 150 000 000 zł.

Nadwyżka ceny objęcia każdego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 200 zł za każdy udział, tj. w łącznej wysokości 100 000 000 zł została przelana na kapitał zapasowy spółki.

W dniu 25 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki Nowe Brzeszcze GT, uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki Nowe Brzeszcze GT w dniu 11 sierpnia 2016 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 55 000 000 zł do kwoty 55 078 000 zł, tj. o kwotę 78 000 zł, poprzez utworzenie 780 nowych udziałów o wartości nominalnej 100 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 78 000 zł. Udziały objął TAURON jako dotychczasowy jedyny wspólnik spółki w zamian za wkład pieniężny po cenie 5 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 3 900 000 zł.

Nadwyżka ceny objęcia każdego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 3 822 000 zł została przelana na kapitał zapasowy spółki.

2. W dniu 28 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki TAURON Wydobywanie, uchwalone przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie (WZ) TAURON Wydobywanie w dniu 29 kwietnia 2016 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 352 040 780 zł do kwoty 354 540 780 zł, tj. o kwotę 2 500 000 zł, poprzez emisję 250 000 nowych akcji o wartości nominalnej 10 zł każda akcja i o łącznej wartości nominalnej 2 500 000 zł. Akcje objął TAURON jako dotychczasowy jedyny akcjonariusz spółki w zamian za wkład pieniężny po cenie 1 000 zł za jedną akcję, tj. za łączną kwotę 250 000 000 zł.

Nadwyżka ceny emisyjnej każdej nowej akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jej wartość nominalną, w wysokości 990 zł na każdą akcję, tj. w łącznej wysokości 247 500 000 zł została przelana na kapitał zapasowy spółki.

W dniu 27 października 2016 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki TAURON Wydobywanie, uchwalone przez Nadzwyczajne WZ TAURON Wydobywanie w dniu 28 września 2016 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 354 540 780 zł do kwoty 355 510 780 zł, tj. o kwotę 970 000 zł, poprzez emisję nowych 97 000 akcji o wartości nominalnej 10 zł każda i o łącznej wartości nominalnej 970 000 zł. Akcje objął TAURON jako dotychczasowy jedyny akcjonariusz spółki w zamian za wkład pieniężny po cenie 1 000 zł za jedną akcję, tj. za łączną kwotę 97 000 000 zł.

Nadwyżka ceny emisyjnej w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jej wartość nominalną, w wysokości 96 030 000 zł została przelana na kapitał zapasowy spółki.

3. W dniu 11 października 2016 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki TAURON Dystrybucja Pomiary, uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki TAURON Dystrybucja Pomiary w dniu 14 września 2016 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 207 000 zł do kwoty 1 747 000 zł, tj. o kwotę 1 540 000 zł, poprzez utworzenie 1 540 nowych udziałów o wartości nominalnej 1 000 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 1 540 000 zł. Udziały objęła spółka TAURON Dystrybucja jako dotychczasowy jedyny wspólnik spółki w zamian za wkład pieniężny po cenie 50 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 77 000 000 zł.

Nadwyżka ceny objęcia każdego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 75 460 000 zł została przelana na kapitał zapasowy spółki.

4. W dniu 22 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, XII Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki TAURON Dystrybucja Pomiary, uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki KOMFORT-ZET w dniu 2 listopada 2016 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 110 000 zł do kwoty 170 000 zł, tj. o kwotę 60 000 zł, poprzez utworzenie 60 nowych udziałów o wartości nominalnej 1 000 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 60 000 zł. Udziały objęła spółka TAURON Dystrybucja jako dotychczasowy jedyny wspólnik spółki w zamian za wkład pieniężny po cenie 50 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 3 000 000 zł.

Nadwyżka ceny objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 2 940 000 zł została przelana na kapitał zapasowy spółki.

5. W dniu 21 grudnia 2016 r. Nadzwyczajne ZW spółki PGE EJ 1 sp. z o.o. (PGE EJ 1) podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego z kwoty 275 859 450 zł do kwoty 310 858 470 zł tj. o kwotę 34 999 020 zł poprzez utworzenie 248 220 nowych udziałów o wartości nominalnej 141 zł jeden udział i łącznej wartości nominalnej 34 999 020 zł. TAURON obejmie 10% nowoutworzonych udziałów, tj. 24 822 udziały o łącznej wartości nominalnej 3 499 902 zł.

Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 15 lutego 2017 r.

Łączenie spółek

1. W dniu 2 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego połączenia spółek: TAURON Serwis (spółka przejmująca) ze spółką TAURON Wytwarzanie Serwis sp. z o.o. (spółka przejmowana). Połączenie nastąpiło w trybie art. 492 § 1 pkt 1 Ksh, tj. poprzez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą (łączenie się przez przejęcie).

W wyniku połączenia nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego spółki przejmującej z kwoty 65 000 zł do kwoty 4 596 700 zł, tj. o kwotę 4 531 700 zł, poprzez utworzenie 90 634 nowych równych i niepodzielnych udziałów zwykłych o wartości nominalnej 50 zł każdy, które otrzymali wspólnicy spółki przejmowanej w ilości wyliczonej zgodnie ze wskazanym w planie połączenia parytetem wymiany. W związku z połączeniem, TAURON, jako wspólnik spółki przejmowanej, otrzymał 86 597 udziałów spółki przejmującej o wartości nominalnej 50 zł każdy udział i łącznej wartości nominalnej 4 329 850 zł, które stanowią 95,61% udziału w kapitale zakładowym TAURON Serwis.

Połączenie spółek zostało poprzedzone:

- 1) umorzeniem udziałów wspólników mniejszościowych, na podstawie uchwały z dnia 20 maja 2016 r. Nadzwyczajnego ZW spółki TAURON Wytwarzanie Serwis sp. z o.o. (TAURON Wytwarzanie Serwis) w sprawie umorzenia z czystego zysku, za wynagrodzeniem i za zgodą wspólników, 18 763 udziałów w kapitale zakładowym spółki TAURON Wytwarzanie Serwis oraz
- 2) nabyciem przez TAURON od TAURON Wytwarzanie w dniu 4 sierpnia 2016 r., na podstawie umowy sprzedaży 63 910 udziałów spółki TAURON Wytwarzanie Serwis o wartości nominalnej 50 zł każdy udział i o łącznej wartości nominalnej 3 195 500 zł, stanowiących 95,54% udziału w kapitale zakładowym spółki TAURON Wytwarzanie Serwis.

Połączenie spółek zostało dokonane w ramach realizacji projektu *Reorganizacja obszaru usług serwisowych w Grupie TAURON*, którego celem jest centralizacja działalności serwisowej, realizowanej na rzecz TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło w spółce TAURON Serwis.

2. W dniu 1 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego połączenia spółek: TAURON Wydobywanie (spółka przejmująca) z Nowe Brzeszcze GT (spółka przejmowana). Połączenie nastąpiło w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. tj. przez przejęcie, poprzez przeniesienie całego majątku spółki Nowe Brzeszcze GT na spółkę TAURON Wydobywanie.

W wyniku połączenia nie nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego spółki TAURON Wydobywanie, ponieważ spółka TAURON Wydobywanie posiadała 100% udziału w kapitale zakładowym spółki Nowe Brzeszcze GT. Połączenie spółek zostało poprzedzone zbyciem przez TAURON na rzecz TAURON Wydobywanie w dniu 15 września 2016 r., na podstawie umowy sprzedaży zawartej w dniu 9 września 2016 r., 550 780 udziałów spółki Nowe Brzeszcze GT o wartości nominalnej 100 zł każdy udział i o łącznej wartości nominalnej 55 078 000 zł, stanowiących 100% udziału w kapitale zakładowym spółki Nowe Brzeszcze GT.

Połączenie spółek zostało zrealizowane w ramach projektu *Integracja aktywów Nowe Brzeszcze Grupa TAURON sp. z o.o. w Obszarze Wydobywanie*.

Zawiązanie nowych spółek

1. W dniu 19 października 2016 r. TAURON oraz PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE), ENEA S.A. (ENEA) i ENERGA S.A. (ENERGA) zawiązały spółkę pod firmą ElectroMobility Poland S.A. (ElectroMobility Poland) z siedzibą w Warszawie, w której TAURON objął 2 500 akcji o wartości nominalnej 1 000 zł każda i o łącznej wartości nominalnej 2 500 000 zł, stanowiących 25% udziału w kapitale zakładowym spółki. ElectroMobility Poland została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 7 grudnia 2016 r.

Podstawowym obszarem działania spółki będzie prowadzenie badań i analiz w zakresie rozwoju, promowania i upowszechniania elektromobilności oraz rozwoju przemysłu elektromobilności w Polsce. Elektromobilność to jeden z obszarów, który będzie miał wpływ na rynek energii elektrycznej. Stopień przygotowania sektora energii na upowszechnienie samochodów elektrycznych zadecyduje o tym, czy elektromobilność będzie szansą na wzrost innowacyjności energetyki i impulsem do jej rozwoju. Dlatego grupy energetyczne zdecydowały się na wspólne przedsięwzięcie w tym obszarze.

2. W dniu 15 grudnia 2016 r. została zawiązana spółka pod firmą Magenta Grupa TAURON sp. z o.o. (Magenta Grupa TAURON) z siedzibą w Katowicach, w której wszystkie 10 000 udziałów o wartości nominalnej 50 zł każdy udział i łącznej wartości nominalnej 500 000 zł zostały objęte przez TAURON. Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 31 stycznia 2017 r.

Spółka Magenta Grupa TAURON została zawiązana w celu wsparcia długoterminowego rozwoju Grupy Kapitałowej TAURON poprzez inwestycje w przedsiębiorstwa w fazie seed i start-up oraz prowadzenie projektów rozwojowych odpowiadających na potrzeby Grupy Kapitałowej TAURON.

Rozwiązanie spółek

1. W dniu 15 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego wydał postanowienie o wykreśleniu spółki Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy „JAGA” sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej (spółka zależna od TAURON Dystrybucja) z Krajowego Rejestru Sądowego, które uprawomocniło się w dniu 1 marca 2016 r.

Powyższe wykreślenie było konsekwencją zakończenia w 2015 r. postępowania upadłościowego ww. spółki obejmującego likwidację jej majątku.

2. W dniu 30 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego wydał postanowienie o wykreśleniu spółki TAURON Wytwarzanie GZE sp. z o.o. z Krajowego Rejestru Sądowego, które uprawomocniło się w dniu 15 września 2016 r.

Powyższe wykreślenie było konsekwencją zatwierdzenia w dniu 8 czerwca 2016 r. przez Nadzwyczajne ZW spółki TAURON Wytwarzanie GZE sp. z o.o., zgodnie z art. 288 § 1 Ksh, sprawozdania likwidacyjnego spółki oraz zakończenia jej likwidacji, uchwalonej uchwałą Nadzwyczajnego ZW spółki TAURON Wytwarzanie GZE sp. z o.o. w dniu 29 września 2015 r.

Odstąpienie od podziału spółki TAURON EKOENERGIA

W nawiązaniu do uchwał podjętych w dniu 9 lutego 2015 r. przez Nadzwyczajne ZW spółek TAURON EKOENERGIA oraz Marselwind sp. z o.o. (Marselwind) w sprawie podziału spółki TAURON EKOENERGIA (Spółka Dzielona) w trybie art. 529 § 1 pkt 4 Ksh, tj. przez przeniesienie części majątku Spółki Dzielonej, stanowiącej zorganizowaną część przedsiębiorstwa, składającą się ze składników materialnych i niematerialnych związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii – farmach wiatrowych, na spółkę Marselwind (Spółka Przejmująca) w zamian za udziały w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki Przejmującej, w 2016 r. nie nastąpiło wyodrębnienie z TAURON EKOENERGIA aktywów wiatrowych i przeniesienie ich do spółki celowej Marselwind.

W związku z istotną zmianą okoliczności prawnych i faktycznych, w dniu 28 września 2016 r. Nadzwyczajne ZW spółek TAURON EKOENERGIA oraz Marselwind podjęły uchwały w sprawie odstąpienia od podziału TAURON EKOENERGIA oraz uchylenia uchwał podziałowych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie podziału spółki TAURON EKOENERGIA poprzez wydzielenie i przeniesienie wydzielonych składników majątku stanowiących część przedsiębiorstwa na spółkę Marselwind.

Zdarzenia po 31 grudnia 2016 r.

Podział spółki TAURON Wytwarzanie poprzez przeniesienie majątku na nowo zawiązaną spółkę Nowe Jaworzno Grupa TAURON sp. z o.o. w organizacji.

W dniu 31 stycznia 2017 r. Nadzwyczajne WZ TAURON Wytwarzanie podjęło uchwałę w sprawie podziału spółki TAURON Wytwarzanie poprzez wydzielenie w trybie art. 529 § 1 pkt 4) Ksh, tj. przez przeniesienie części majątku TAURON Wytwarzanie w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa obejmującej proces inwestycyjny budowy nowego bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III, realizowany w TAURON Wytwarzanie Oddział Jaworzno 910 MW w Jaworznie, na nowo zawiązaną spółkę Nowe Jaworzno Grupa TAURON sp. z o.o. w zamian za 37 000 udziałów spółki Nowe Jaworzno Grupa TAURON sp. z o.o. o wartości nominalnej 50 zł każdy i łącznej wartości nominalnej 1 850 000 zł, które zostaną objęte przez jedynego akcjonariusza spółki dzielonej tj. TAURON.

Z chwilą podjęcia ww. uchwały została zawiązana spółka Nowe Jaworzno Grupa TAURON sp. z o.o. w organizacji.

Jednocześnie, w dniu 31 stycznia 2017 r. została podjęta uchwała wspólników Nowe Jaworzno Grupa TAURON sp. z o.o. w organizacji w przedmiocie ww. podziału.

Proces podziału jest wyrazem realizacji *Strategii Grupy TAURON na lata 2016–2025*, zgodnie z którą projekt budowy bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III będzie realizowany w nowej formule finansowania, zakładającej wydzielenie ze spółki TAURON Wytwarzanie zorganizowanej części przedsiębiorstwa i sprzedaż części udziałów partnerom zewnętrznym.

Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania nie nastąpiła jeszcze rejestracja podziału TAURON Wytwarzanie w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Uchylenie likwidacji spółki PEPKH w likwidacji

W dniu 8 marca 2017 r. Nadzwyczajne ZW spółki PEPKH w likwidacji, stosownie do art. 273 Ksh, podjęło uchwałę o dalszym istnieniu spółki i uchyleniu jej likwidacji.

Uchylenie likwidacji spółki wynikało ze zmiany uwarunkowań związanych z prowadzonym postępowaniem likwidacyjnym, wskazującym na celowość dalszego istnienia spółki.

W związku ze zmianami w organizacji Grupy Kapitałowej TAURON, na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania, Spółka posiada w sposób bezpośredni lub pośredni udziały w 53 spółkach.

1.3.3. Powiązania organizacyjne lub kapitałowe

Poniższa tabela przedstawia wykaz istotnych spółek bezpośrednio i pośrednio zależnych objętych konsolidacją, w których Spółka posiadała udziały oraz akcje według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

Tabela nr 1. Wykaz istotnych spółek zależnych objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2016 r., w których Spółka posiada bezpośredni i pośredni udział

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Udział TAURON w kapitale i organie stanowiącym spółki
1.	TAURON Wydobywanie*	Jaworzno	Wydobywanie węgla kamiennego	100,00%
2.	TAURON Wytwarzanie	Jaworzno	Wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucja energii elektrycznej i ciepła	100,00%
3.	TAURON EKOENERGIA	Jelenia Góra	Wytwarzanie energii elektrycznej	100,00%
4.	Marselwind	Katowice	Wytwarzanie, przesyłanie i handel energią elektryczną	100,00%
5.	TAURON Ciepło	Katowice	Produkcja i dystrybucja ciepła	100,00%
6.	TAURON Dystrybucja	Kraków	Dystrybucja energii elektrycznej	99,72%
7.	TAURON Dystrybucja Serwis**	Wrocław	Działalność usługowa	99,72%
8.	TAURON Dystrybucja Pomiary**	Tarnów	Działalność usługowa	99,72%
9.	TAURON Sprzedaż	Kraków	Obrót energią elektryczną	100,00%
10.	TAURON Sprzedaż GZE	Gliwice	Obrót energią elektryczną	100,00%
11.	TAURON Czech Energy	Ostrawa, Republika Czeska	Obrót energią elektryczną	100,00%
12.	TAURON Obsługa Klienta	Wrocław	Działalność usługowa	100,00%
13.	KW Czatkowice	Krzyszowice	Wydobywanie skał wapiennych oraz wydobywanie kamienia	100,00%
14.	PEPKH w likwidacji	Warszawa	Obrót energią elektryczną	100,00%
15.	TAURON Sweden Energy	Sztokholm, Szwecja	Działalność usługowa	100,00%
16.	Biomasa Grupa TAURON	Stalowa Wola	Pozyskiwanie i handel biomasą	100,00%
17.	TAURON Serwis***	Katowice	Działalność usługowa	95,61%
18.	KOMFORT-ZET**	Tarnów	Działalność usługowa	99,72%

* W dniu 1 grudnia 2016 r. zostało zarejestrowane połączenie spółek TAURON Wydobywanie oraz Nowe Brzeszcze GT.

** Udział w TAURON Dystrybucja Serwis, TAURON Dystrybucja Pomiary oraz KOMFORT-ZET posiadany jest przez TAURON w sposób pośredni poprzez spółkę zależną TAURON Dystrybucja. Dodatkowo, TAURON jest użytkownikiem udziałów w akcji spółek TAURON Dystrybucja Serwis oraz TAURON Dystrybucja Pomiary.

*** W dniu 2 listopada 2016 r. zostało zarejestrowane połączenie spółek TAURON Serwis z TAURON Wytwarzanie Serwis.

Poniższa tabela przedstawia wykaz istotnych spółek współzależnych, w których Spółka posiadała bezpośredni i pośredni udział, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

Tabela nr 2. Wykaz istotnych spółek współzależnych na dzień 31 grudnia 2016 r., w których Spółka posiada bezpośredni i pośredni udział

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Udział TAURON w kapitale i organie stanowiącym spółki
1.	EC Stalowa Wola*	Stalowa Wola	Wytwarzanie energii elektrycznej	50,00%
2.	Elektrownia Blachownia Nowa w likwidacji*	Kędzierzyn Koźle	Wytwarzanie energii elektrycznej	50,00%

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Udział TAURON w kapitale i organie stanowiącym spółki
3.	TAMEH HOLDING **	Dąbrowa Górnicza	Działalność firm centralnych i holdingów	50,00%
4.	TAMEH POLSKA **	Dąbrowa Górnicza	Wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucja i obrót energii elektrycznej i ciepła	50,00%
5.	TAMEH Czech**	Ostrawa, Republika Czeska	Produkcja, handel i usługi	50,00%

* Udział w EC Stalowa Wola oraz Elektrowni Blachownia Nowa w likwidacji, posiadany jest przez TAURON w sposób pośredni poprzez spółkę zależną TAURON Wytwarzanie.

** Spółki tworzą grupę kapitałową. TAURON posiada bezpośredni udział w kapitale i organie stanowiącym spółki TAMEH HOLDING, która posiada 100% udział w kapitale i organie stanowiącym TAMEH POLSKA oraz TAMEH Czech.

Pozostałe najistotniejsze inwestycje w aktywa finansowe o charakterze kapitałowym na dzień 31 grudnia 2016 r. obejmują zaangażowanie w następujące podmioty:

1. SCE Jaworzno III sp. z o.o. o wartości 36 283 tys. zł,
2. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Tychy sp. z o.o. o wartości 32 113 tys. zł,
3. PGE EJ 1 o wartości 23 046 tys. zł,
4. Energetyka Cieszyńska sp. z o.o. o wartości 15 063 tys. zł.

1.3.4. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne

Nabycie udziałowych papierów wartościowych

W zakresie nabywania akcji i udziałów w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON do głównych inwestycji Spółki należy zaliczyć:

Nabycie udziałów w spółce Nowe Brzeszcze GT

W 2016 r. TAURON trzykrotnie obejmował nowe udziały w podwyższonym kapitale zakładowym spółki Nowe Brzeszcze GT na łączną kwotę 182 900 tys. zł, w tym:

- 1) w dniu 29 stycznia 2016 r. TAURON objął 29 000 udziałów po cenie 1 000 zł każdy udział, za łączną kwotę 29 000 tys. zł,
- 2) w dniu 6 maja 2016 r. TAURON objął 500 000 udziałów po cenie 300 zł każdy udział, za łączną kwotę 150 000 tys. zł,
- 3) w dniu 25 sierpnia 2016 r. TAURON objął 780 udziałów po cenie 5 000 zł za każdy udział, za łączną kwotę 3 900 tys. zł.

Nabycie akcji w spółce TAURON Wydobywanie

W 2016 r. TAURON dwukrotnie obejmował nowe akcje w podwyższonym kapitale zakładowym spółki TAURON Wydobywanie na łączną kwotę 347 000 tys. zł, w tym:

- 1) w dniu 28 czerwca 2016 r. TAURON objął 250 000 akcji po cenie 1 000 zł za akcję, za łączną kwotę 250 000 tys. zł,
- 2) w dniu 27 października 2016 r. TAURON objął 97 000 akcji po cenie 1 000 zł za akcję, za łączną kwotę 97 000 tys. zł.

Nabycie udziałów spółki TAURON Wytwarzanie Serwis

W dniu 4 sierpnia 2016 r. TAURON nabył od TAURON Wytwarzanie 63 910 udziałów spółki TAURON Wytwarzanie Serwis, o wartości nominalnej 50 zł każdy udział i o łącznej wartości nominalnej 3 195 500 zł, stanowiących 95,54% udziału w kapitale zakładowym spółki TAURON Wytwarzanie Serwis, które były dotychczas użytkowane przez TAURON.

Nabycie akcji spółki ElectroMobility Poland S.A.

W dniu 19 października 2016 r. TAURON objął 2 500 akcji w nowo zawiązanej spółce ElectroMobility Poland S.A. o łącznej wartości nominalnej 2 500 tys. zł stanowiących 25% udziału w kapitale zakładowym tej spółki. W dniu 7 grudnia 2016 r. spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Dopłaty do kapitału PEPKH w likwidacji

W dniu 8 listopada 2016 r. Nadzwyczajne ZW spółki PEPKH w likwidacji podjęło uchwałę o wniesieniu dopłat do kapitałów spółki w kwocie 6 000 tys. zł. Celem wniesienia dopłat jest zapewnienie możliwości finansowania działalności spółki. Środki pieniężne w ramach dopłat zostały wniesione przez TAURON w dniu 9 listopada 2016 r.

Nabycie udziałów spółki PGE EJ 1

W dniu 21 grudnia 2016 r. TAURON zobowiązał się objąć 24 822 udziałów po cenie 141 zł każdy udział i o łącznej wartości nominalnej 3 499 902 zł. Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła 15 lutego 2017 r.

Główne inwestycje w aktywa finansowe

Do głównych inwestycji Grupy Kapitałowej TAURON w aktywa finansowe w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 r. należy zaliczyć:

1. Nabycie przez TAURON, jako jednostkę dominującą jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych za łączną kwotę 25 000 tys. zł. Wartość bilansowa jednostek wycenianych w wartości godziwej wyniosła na dzień 31 grudnia 2016 r. 25 316 tys. zł.
2. Udzielenie przez TAURON, jako jednostkę dominującą pożyczek dla spółki współzależnej EC Stalowa Wola w łącznej kwocie 23 575 tys. zł. Na dzień bilansowy wartość pożyczek udzielonych EC Stalowa Wola wyniosła 256 067 tys. zł.
3. Zawarcie przez TAURON, jako jednostkę dominującą transakcji zabezpieczających swap procentowy (IRS) na okres od 4 do 5 lat zabezpieczających część ryzyka stopy procentowej w stosunku do przepływów pieniężnych związanych z ekspozycją na WIBOR 6M wyznaczonych w ramach dynamicznej strategii zarządzania ryzykiem, tj. odsetek od dłużnych papierów wartościowych o wartości nominalnej 2 100 000 tys. zł. Wartość bilansowa powyższych instrumentów wycenianych na dzień bilansowy wyniosła 36 641 tys. zł.

1.4. Strategia i Priorytety strategiczne Grupy Kapitałowej TAURON

Do dnia 1 września 2016 r. obowiązywała w Grupie Kapitałowej TAURON *Strategia Korporacyjna Grupy TAURON na lata 2014–2017 z perspektywą do roku 2023*. Działania podejmowane w ramach realizacji tej Strategii koncentrowały się na 4 głównych celach: wzrost w najbardziej atrakcyjnych obszarach działalności, efektywność operacyjna i inwestycyjna na poziomie najlepszych praktyk, zarządzanie ekspozycją na ryzyka rynkowe i regulacyjne, budowa efektywnej organizacji.

W 2016 r. kontynuowano prace związane z realizacją projektów strategicznych takich jak: budowa bloku energetycznego o mocy 910 MW_e w Elektrowni Jaworzno III, budowa bloku parowo-gazowego o mocy 449 MW_e wraz z członem ciepłowniczym o mocy cieplnej 240 MW_t w EC Stalowa Wola, przygotowanie do rozpoczęcia budowy bloku gazowo-parowego o mocy 413 MW_e w Elektrowni Łagisza, budowa szybu „Grzegorz” wraz z infrastrukturą i budowa poziomu 800 m w ZG Janina. Kontynuowano działania restrukturyzacyjne związane z poprawą procesów zarządczych, integracją spółek oraz integracją funkcji wsparcia.

W dniu 2 września 2016 r. Zarząd TAURON przyjął, a Rada Nadzorcza pozytywnie zaopiniowała dokument *Strategia Grupy TAURON na lata 2016–2025* (Strategia). Nowa Strategia jest odpowiedzią na wyzwania wynikające z aktualnej i prognozowanej sytuacji rynku i sektora elektroenergetycznego. W procesie przygotowywania Strategii dokonano gruntownej analizy otoczenia makroekonomicznego, rynkowego i regulacyjnego oraz prognoz kierunków rozwoju sektora, przekładając je na szanse i ryzyka dla Grupy Kapitałowej TAURON w perspektywie najbliższych dziesięciu lat. Szczegółowo przeanalizowano zdolności Grupy Kapitałowej TAURON do sfinansowania obecnych i planowanych inwestycji, tak, aby ich realizacja była możliwa ze środków generowanych z działalności operacyjnej oraz finansowania dłużnego. Powyższe analizy i trendy rynkowe były podstawą do weryfikacji założeń rynkowych, makroekonomicznych oraz planu inwestycyjnego.

1.4.1. Misja, wizja i nowe wartości Grupy Kapitałowej TAURON

Nowa Strategia definiuje nową Misję i Wizję oraz określa kluczowe wartości Grupy Kapitałowej TAURON:

Misja Grupy Kapitałowej TAURON

„Z pasją i zaangażowaniem dostarczamy nowoczesne rozwiązania, które dają energię w ciągle zmieniającym się świecie.”

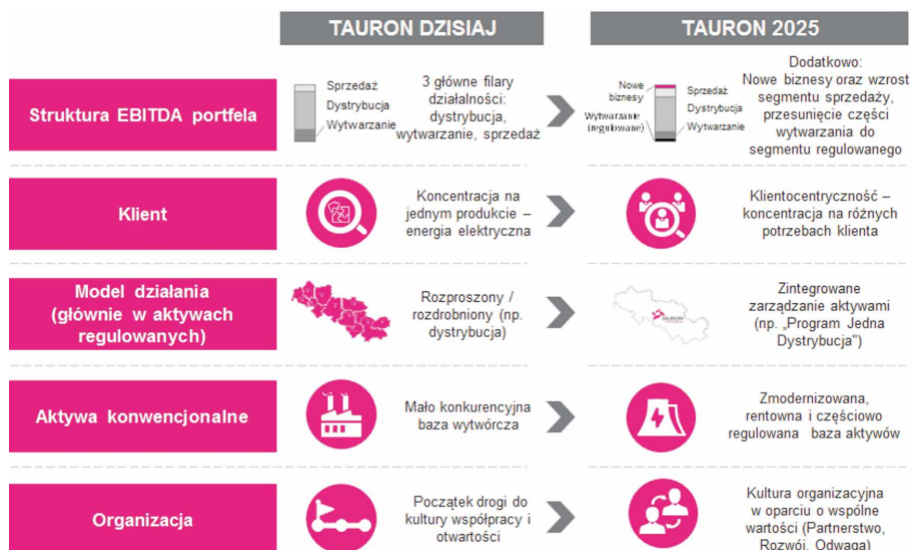
Wizja Grupy Kapitałowej TAURON

„Jesteśmy firmą, która najlepiej w polskiej branży energetycznej odpowiada na potrzeby klientów.”

Misja i wizja najlepiej opisują zamierzenia strategiczne Grupy Kapitałowej TAURON. Segment Sprzedaż oraz nowe produkty i usługi stanowią tę dziedzinę działalności, którą Grupa Kapitałowa TAURON będzie intensywnie rozwijać. Grupa Kapitałowa TAURON dostosowuje swój profil w celu pełnej koncentracji na kliencie dostrzegając potencjał nowych produktów, kompatybilnych usług, nowoczesnych kanałów kontraktu jako odpowiedzi na potrzeby klientów.

Poniższy rysunek przedstawia Wizję Grupy Kapitałowej TAURON w 2025 r.

Rysunek nr 4. Wizja Grupy Kapitałowej TAURON w 2025 r.

Kluczowe wartości, które mają wspierać realizację Strategii to „Partnerstwo”, „Rozwój” i „Odwaga”. Wartości odzwierciedlają sposób, w jaki Grupa Kapitałowa TAURON chce osiągać cele. Istotne w ramach partnerstwa jest nastawienie na klientów, budowę trwałych relacji i zaangażowanie. Rozwój oznacza nastawienie na innowacyjność, rozwój kompetencji, umiejętności i wiedzy oraz poszukiwanie coraz lepszych rozwiązań wychodząc naprzeciw klientom i podnosząc jakość usług. Odwaga oznacza śmiałość i otwartość, determinację oraz zaangażowanie i pasję w realizacji wspólnych celów.

Połączenie tych wartości ma prowadzić do lepszego rozumienia oczekiwań klientów, odpowiedzi na wyzwania rynku i rozwoju kultury organizacyjnej Grupy Kapitałowej TAURON.

1.4.2. Strategia Grupy Kapitałowej TAURON na lata 2016–2025

Strategia przyjęta na lata 2016–2025 prezentuje optymalną ścieżkę rozwoju, która zapewni stabilność finansową oraz perspektywę wzrostu, przy jednoczesnym wsparciu zapewnienia stabilności systemu elektroenergetycznego. Długoterminowy rozwój będzie opierał się na rozwiązaniach bazujących na relacjach z klientami. Przyjęta misja i wizja odzwierciedlają nową filozofię zarządzania oraz wpisują się w koncepcję rozwoju zorientowanego na klienta.

Strategia zmienia podejście do rozwoju poszczególnych segmentów działalności Grupy Kapitałowej TAURON, dzieląc je na takie, które Grupa Kapitałowa TAURON będzie mocno rozwijać, takie, które będą stanowiły podstawę stabilności finansowej oraz na takie, gdzie konieczny jest mocny akcent na efektywność kosztową. Powyższe odzwierciedla nową filozofię zarządzania oraz podkreśla zwrot w kierunku klienta i jego potrzeb oraz w kierunku budowy innowacyjnej, otwartej na nowe wyzwania Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższy rysunek przedstawia perspektywy segmentów Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 5. Perspektywy segmentów Grupy Kapitałowej TAURON

Strategia wyznacza trzy priorytety, które przekształcą Grupę Kapitałową TAURON w innowacyjny, dostosowany do potrzeb rynku i klienta, rozwijający się koncern energetyczny docelowo zapewniający swoim akcjonariuszom zwrot z zainwestowanego kapitału.

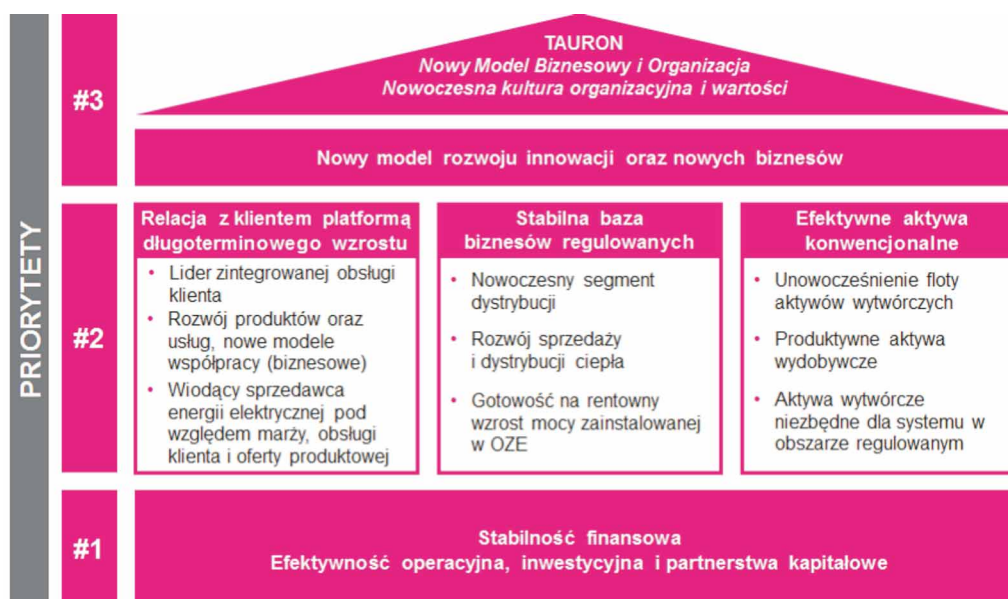
1. Zapewnienie stabilności finansowej Grupy Kapitałowej TAURON realizowane jest poprzez następujące działania:
 - a) *Program Poprawy Efektywności w Grupie TAURON na lata 2016–2018*, przyjęty w marcu 2016 r. i zakładający uzyskanie oszczędności w latach 2016–2018 na poziomie 1,3 mld zł. Na powyższe oszczędności składają się działania wpływające na skumulowany wzrost EBITDA o około 1 mld zł oraz polegające na ograniczeniu nakładów inwestycyjnych o około 0,3 mld zł w latach 2016–2018.
 - b) Inicjatywy Strategiczne i ograniczenie nakładów inwestycyjnych w latach 2017–2020 przyniosą efekt finansowy na poziomie 1,9 mld zł. Będzie on osiągnięty dzięki działaniom wpływającym na skumulowany wzrost EBITDA o około 1,2 mld zł oraz redukcję nakładów inwestycyjnych o około 0,7 mld zł. Są to dodatkowe efekty finansowe, poza efektami ujętymi w Programie Poprawy Efektywności.
 - c) Wstrzymanie inwestycji w nowy blok gazowo-parowy w Elektrowni Łagisza, przekładające się na brak poniesienia nakładów inwestycyjnych na kwotę około 1,5 mld zł. Projekt będzie mógł zostać wznowiony w przypadku zaistnienia korzystnego otoczenia regulacyjnego i rynkowego.
2. Budowa silnej grupy kapitałowej.

Strategia wyznacza nowe podejście do łańcucha wartości, w którym dla każdego Obszaru Biznesowego wyznaczono kluczowe zadania. Strategia nie zakłada równomiernego wzrostu w każdym ogniwie łańcucha wartości. Sprzedaż i rozwój nowych produktów i usług mają stanowić silną bazę wzrostu Grupy Kapitałowej TAURON. W tym segmencie TAURON planuje dynamiczny rozwój oferty dla klientów, co pozwoli na utrzymanie obecnej bazy klientów kupujących produkty TAURON oraz zwiększenie rentowności. Obszary dystrybucji energii elektrycznej oraz wytwarzania i dystrybucji ciepła mają stanowić stabilną bazę biznesów regulowanych Grupy Kapitałowej TAURON. Obszary wydobywania i wytwarzania konwencjonalnego mają zadania związane przede wszystkim z poprawą efektywności. Zdefiniowano następujące trzy filary budowy silnej grupy kapitałowej:

- a) Relacje z klientem oparte na zintegrowanej obsłudze o wysokich standardach i z wykorzystaniem nowoczesnych kanałów sprzedaży i obsługi klienta oraz rozwój oferty produktów i usług.
 - b) Stabilna baza aktywów regulowanych oparta o zmodernizowany segment dystrybucji energii elektrycznej, ciepłownictwa i gotowość do rozwijania źródeł odnawialnych w przypadku korzystnego otoczenia regulacyjnego.
 - c) Efektywne aktywa konwencjonalne, tj. segmenty wydobywania i wytwarzania konwencjonalnego, które poprzez poprawę efektywności kosztowej i produktywności będą konkurencyjne na rynku lub w przypadku aktywów wytwórczych będą przesuwane do obszaru regulowanego systemu elektroenergetycznego.
3. Wdrożenie zmian organizacyjnych wspierających realizację Strategii, które przekształcą Grupę Kapitałową TAURON w nowoczesną i innowacyjną organizację:
 - a) Wdrożenie nowego modelu operacyjnego zorientowanego na procesy. Wyodrębniono pięć priorytetowych strumieni procesowych, wokół których koncentrować się będzie działalność Grupy Kapitałowej TAURON, tj.: Strategia, Finanse, Zarządzanie Majątkiem i Rozwój, Klient oraz Zarządzanie Korporacyjne i Wsparcie. Takie podejście pozwoli na położenie większego nacisku na zagadnienia przekrojowe, które decydować będą o przewagach konkurencyjnych Grupy Kapitałowej TAURON w przyszłości.
 - b) Rozwój działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, na który przewiduje się wydatki w wysokości 0,4% skonsolidowanych przychodów rocznie.
 - c) Rozwój projektów innowacyjnych w oparciu o dedykowany do tego fundusz typu Corporate Venture Capital (CVC) lub podobne rozwiązania.

Poniższy rysunek przedstawia realizację priorytetów w oparciu o filary Strategii Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 6. Realizacja priorytetów w oparciu o filary Strategii Grupy Kapitałowej TAURON

Wdrożenie Strategii pozwoli na zwiększenie EBITDA z 3,5 mld zł w 2015 r. do poziomu powyżej 4 mld zł w 2020 r. oraz powyżej 5 mld zł w 2025 r. Szacowany powtarzalny efekt realizacji Programu Poprawy Efektywności w postaci wpływu na EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON to około 0,4 mld zł od 2018 r., a efekt realizacji Inicjatyw Strategicznych w postaci wpływu na EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON to około 0,3 mld zł po 2020 r.

W ramach racjonalizacji nakładów inwestycyjnych zredukowano nakłady planowane na lata 2016–2020 z 20,2 mld zł do ok. 18 mld zł. W Strategii założono kontynuację rozpoczętych i daleko zaawansowanych projektów inwestycyjnych. Szczegółowa analiza wskazała, że 75% planu inwestycyjnego do 2020 r. to zadania kontynuowane lub będące realizacją podjętych zobowiązań. Do tych zadań należą inwestycja w blok 910 MW w Elektrowni Jaworzno III oraz zakontraktowane lub wynikające z wymogów regulacyjnych zadania w Segmencie Dystrybucja. Rezygnacja lub przesunięcie tych zadań miałyby negatywny wpływ na wartość Grupy Kapitałowej TAURON, bądź też jest niemożliwa z przyczyn prawnych lub wymogów bezpieczeństwa.

W Obszarze Wydobywanie kontynuowane będą inwestycje w ZG Janina, budowę szybu „Grzegorz” w ZG Sobieski oraz realizowane zaplanowane inwestycje w ZG Brzeszcze. Wartość nakładów w tym obszarze to około 1,3 mld zł do 2020 r.

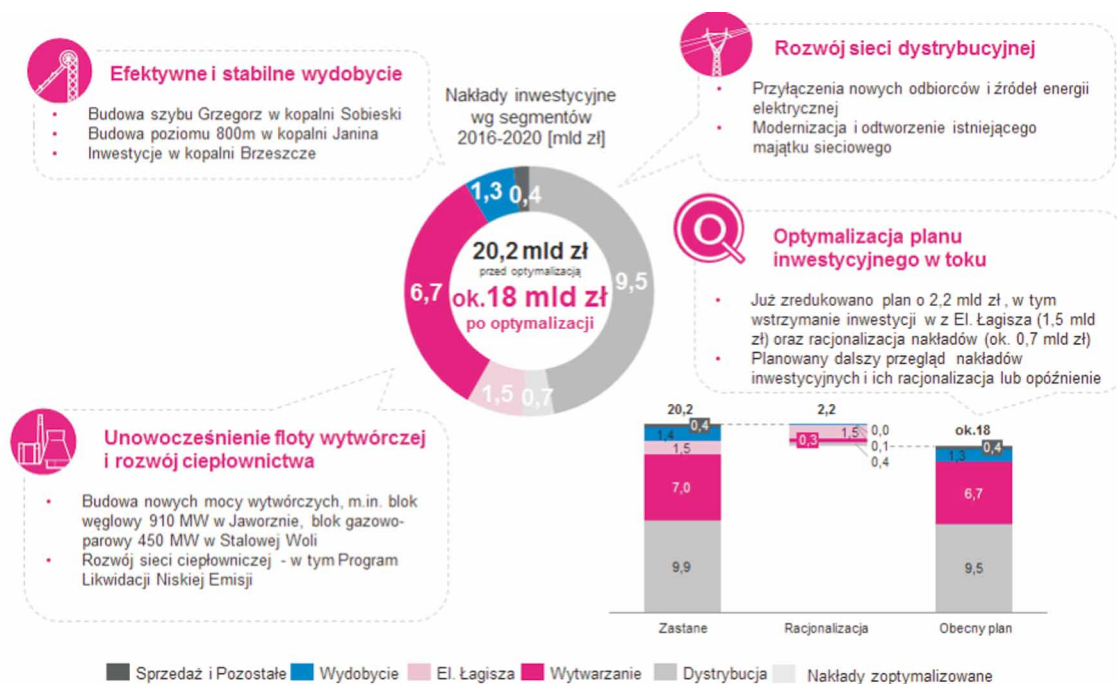
W Segmencie Wytwarzanie kontynuowane będą inwestycje w budowany blok 910 MW w Elektrowni Jaworzno III, w blok gazowo-parowy w EC Stalowa Wola oraz inwestycje w sieci ciepłownicze. TAURON zakłada realizację projektu budowy bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III w nowej formule finansowania zakładającej wydzielenie zorganizowanej części przedsiębiorstwa i sprzedaż udziałów partnerom zewnętrznym, pod warunkiem objęcia przez nich pakietu niedającego kontroli. Zmiana sposobu finansowania budowy bloku wpłynęłaby na obniżenie wskaźnika dług netto/EBITDA, a tym samym znacząco ograniczyłaby ryzyko przekroczenia granicznego poziomu kowenantu (3,5x) zawartego w umowach finansowania.

Strategia zakłada utrzymanie stabilności finansowej i nieprzekroczenie kowenantu dług netto/EBITDA na poziomie 3,5x, bez uwzględnienia sprzedaży partnerom zewnętrznym mniejszościowego udziału w projekcie budowy bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III. Oznacza to, że planowana zmiana formuły finansowania tego projektu stanowi dodatkowy element stabilizujący sytuację finansową Grupy Kapitałowej TAURON. Nakłady w Segmencie Wytwarzanie to kwota 6,7 mld zł do 2020 r.

Ponad 50% całej puli nakładów, tj. 9,5 mld do 2020 r. to inwestycje w dystrybucji obejmujące przyłączenia nowych odbiorców i źródeł energii elektrycznej oraz modernizację i odtworzenie majątku sieciowego.

Poniższy rysunek przedstawia nakłady inwestycyjne według segmentów w latach 2016–2020.

Rysunek nr 7. Nakłady inwestycyjne według segmentów w latach 2016–2020

W zakresie działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej Strategia zakłada wydatki w wysokości 0,4% wartości skonsolidowanych przychodów rocznie.

Nadrzędnym celem w obszarze inwestycji jest dostosowanie portfela inwestycyjnego do potrzeb rynku.

W szczególności działania będą zorientowane na:

- Optymalizację struktury aktywów we wszystkich obszarach działalności oraz dostosowanie do wymogów środowiskowych.
- Realizację projektów inwestycyjnych, które gwarantują oczekiwany poziom zwrotu z kapitału i nie są obciążone istotnymi ryzykami rynkowymi.
- Wykorzystanie pozabilansowych form finansowania, w szczególności poprzez angażowanie partnerów zewnętrznych.
- Analizę inwestycji w segmencie wytwarzania konwencjonalnego, pod warunkiem wprowadzenia mechanizmów gwarantujących przychody (np. rynek mocy lub inna forma regulacji).
- Inwestowanie w przedsięwzięcia w sektorach pokrewnych do energetyki (w szczególności usług) w celu uzupełnienia łańcucha wartości, w którym działa TAURON, a także tworzenie oferty wysokomarżowych usług.

Założone kierunki inwestycyjne po 2020 r. to przede wszystkim obszar energetyki regulowanej (tj. m.in. dystrybucja energii elektrycznej, wytwarzanie i dystrybucja ciepła) oraz nowa energetyka (tj. e-mobility, rozproszone wytwarzanie ciepła i energii, energetyka prosumencka, rozwiązania Smart Home, Smart City oraz usługi okołoenerygetyczne). Spółka zakłada, że w latach 2020–2025 będzie dysponowała potencjałem inwestycyjnym szacowanym na ponad 6 mld zł.

TAURON w perspektywie długoterminowej planuje wypłatę dywidendy w wysokości minimum 40% skonsolidowanego zysku netto. Intencją Spółki jest zapewnienie stopy dywidendy na poziomie konkurencyjnym w stosunku do długoterminowych instrumentów dłużnych emitowanych na rynku polskim przez spółki z ratingiem inwestycyjnym.

1.4.3. Kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON

Strategia jest odpowiedzią Grupy Kapitałowej TAURON na wyzwania stawiane przez otoczenie biznesowe i wymagania klientów sektora energetycznego, które w ostatnich latach dynamicznie się zmieniają.

W Strategii zdefiniowano cztery kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON: regulacje, rynek, klient oraz technologie.

- Regulacje**

Wprowadzenie rynku dwutowarowego – rynek mocy, polityka dekarbonizacyjna Unii Europejskiej (UE) i kolejne regulacje zmierzające do ograniczenia emisji, wprowadzenie modelu regulacji jakościowej w dystrybucji, zmiany w systemie wsparcia dla instalacji OZE oraz działania UE w kierunku wspólnego rynku energii elektrycznej.
- Rynek**

Zmieniające się prognozy cen energii elektrycznej, nadpodaży i cen węgla kamiennego, popyt na energię elektryczną, zapotrzebowanie na moc, rosnąca konkurencja na rynku detalicznym, rosnący poziom generacji z OZE przy jednoczesnym odwróceniu graczy europejskich i ograniczanie finansowania dla energetyki konwencjonalnej.
- Klient**

Wzrost świadomości klientów i wymagań w zakresie zaspokajania potrzeb oraz kompleksowości oferty, wzrost oczekiwań w zakresie jakości i dostępności obsługi klienta.
- Technologia**

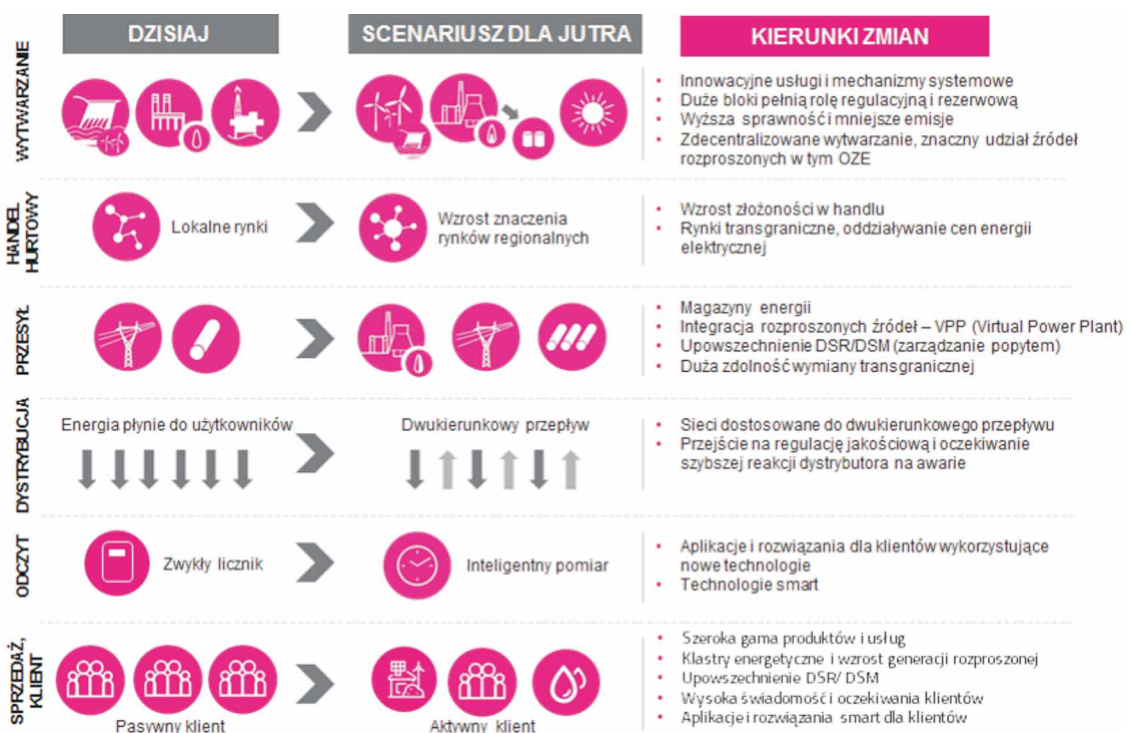

Spadające ceny technologii odnawialnych i rozproszonych, rosnąca konkurencyjność tych źródeł wobec źródeł konwencjonalnych, zmiana roli dystrybucji w związku z rozwojem energetyki rozproszonej, rozwój technologii smart, mikrogeneracji i magazynowania energii.

W perspektywie długoterminowej ważne są gruntowne zmiany całości sektora elektroenergetycznego, w kierunku tzw. „energetyki jutra”. Przewidywana jest transformacja energetyki systemowej w kierunku zdecentralizowanego wytwarzania, wzrostu roli połączeń transgranicznych, magazynów energii oraz nowych usług energetycznych, jak np. „wirtualne elektrownie”, zarządzanie popytem, generacja rozproszona. To powoduje zmianę również roli dystrybucji, która musi się zmierzyć z technologiami smart, generacją rozproszoną, w tym prosumencką, dwukierunkowymi przepływami, przy jednoczesnym wzroście jakości i bezpieczeństwa dostaw.

Poniższy rysunek przedstawia kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 8. Kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON

1.4.4. Szanse i zagrożenia

Zdefiniowane kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON tworzą zarówno szanse jak i zagrożenia dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższa tabela przedstawia szanse i zagrożenia dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 3. Szanse i zagrożenia dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON.

Szanse	Zagrożenia
Regulacje	
<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie rynku dwutowarowego – dodatkowe przychody za utrzymywanie mocy wytwórczych. Możliwe wsparcie mobilności elektrycznej (wzrost konsumpcji energii elektrycznej). Wprowadzenie rozwiązań prawnych wspierających ograniczenie niskiej emisji (np. ogrzewanie elektryczne, ogrzewanie systemowe). 	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost kosztów aktywów konwencjonalnych przy rosnących opłatach środowiskowych oraz dalsze zaostrzenie polityki dekarbonizacji. Negatywny wpływ regulacji UE dotyczących wspólnego rynku energii. Potencjalny brak możliwości uczestniczenia w rynku mocy jednostek, których emisyjność przekracza 550 kg/MWh. Zmiany polityki wynagradzania dla dystrybucji mogą ograniczać inwestycje w obszarze. Brak stabilności i przewidywalności regulacji dla źródeł OZE w tym wzrost kosztów utrzymania farm wiatrowych i elektrowni wodnych oraz niepewna przyszłość źródeł OZE opartych na technologii spalania i współspalania biomasy (projekt dyrektywy RES). Utrata wsparcia dla kogeneracji po roku 2018.
Rynek	
<ul style="list-style-type: none"> Efektywna kosztowo, własna baza wydobywcza, konkurencyjna na polskim rynku pozwalająca na stabilizację i przewidywalność kosztu paliwa. Dostęp do największej, wśród firm energetycznych w Polsce, bazy klientów. Wejście w okotoenergetyczne segmenty rynku w oparciu o posiadane kompetencje (np. serwis urządzeń, usługi IT, itp.) Komercjalizacja innowacyjnych rozwiązań wypracowanych w ramach działalności badawczo-rozwojowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Spadek marży oraz mniejsze obciążenia aktywów konwencjonalnych (pogorszenie rentowności lub konieczność odstawienia starych jednostek wytwórczych z uwagi na wejście do systemu nowych wysokosprawnych bloków oraz z uwagi na wymogi BAT). Utrata wolumenu i rentowności Segmentu Sprzedaż, szczególnie w B2B. Presja na ceny energii przy rosnących wolumenach wymiany transgranicznej. Wzrost kosztów i ograniczenie dostępności finansowania.
Klient	
<ul style="list-style-type: none"> Przewaga konkurencyjna w zakresie jakości obsługi klienta. Segmentacja klientów i oferowanie dodatkowych produktów zgodnie z oczekiwaniami klientów. Większa świadomość i oczekiwania klienta w kierunku kompleksowej, spersonalizowanej oferty dodatkowych usług i produktów (większe uproduktowanie klientów). Poszerzenie oferty usług dla klientów w oparciu o posiadane kompetencje i zaufanie do marki TAURON. Wzrost poprzez koncentrację na kliencie niegenerującym dużych inwestycji kapitałowych. Rozwój nowoczesnych i zintegrowanych kanałów sprzedaży oraz obsługi klienta. Nowe kompetencje i modele biznesowe w oparciu o działalność badawczo-rozwojową. Utrzymanie trendu wzrostowego zużycia energii elektrycznej przez odbiorców końcowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Możliwa utrata klientów związana ze wzrostem liczby konkurentów oferujących klientom podobne produkty oraz ze względu na niskie bariery wejścia na rynek sprzedaży energii elektrycznej. Spadek lojalności klientów – rosnąca ilość zmian sprzedawcy. Większa świadomość i wymagania klientów odnośnie jakości obsługi i oferty produktowej. Niezależność energetyczna odbiorców (prosumenci, wyspy energetyczne, klastry). Budowa własnych źródeł wytwarzania przez odbiorców energochłonnych, jako wynik ograniczania kosztów energii elektrycznej. „Ucieczka emisji” – przenoszenie działalności gospodarczej do innych krajów ze względu na koszt energii.
Technologie	
<ul style="list-style-type: none"> Spadek cen technologii odnawialnych. Rozwój technologii magazynowania, technologii inteligentnych i związanych z wytwarzaniem rozproszonym. Dodatkowe usługi dla klientów związane z nowymi technologiami (internet rzeczy, taryfy dynamiczne, wirtualne elektrownie). Rozwój energetyki rozproszonej, w tym prosumenckiej. Opracowanie i wdrożenie (komercjalizacja) własnych innowacyjnych rozwiązań dających przewagę konkurencyjną. 	<ul style="list-style-type: none"> Konieczność dostosowania sieci do wzrostu generacji rozproszonej (przepływy dwukierunkowe). Pojawienie się nowych, konkurencyjnych kosztowo technologii wytwarzania energii elektrycznej w państwach sąsiadujących z naszym krajem.

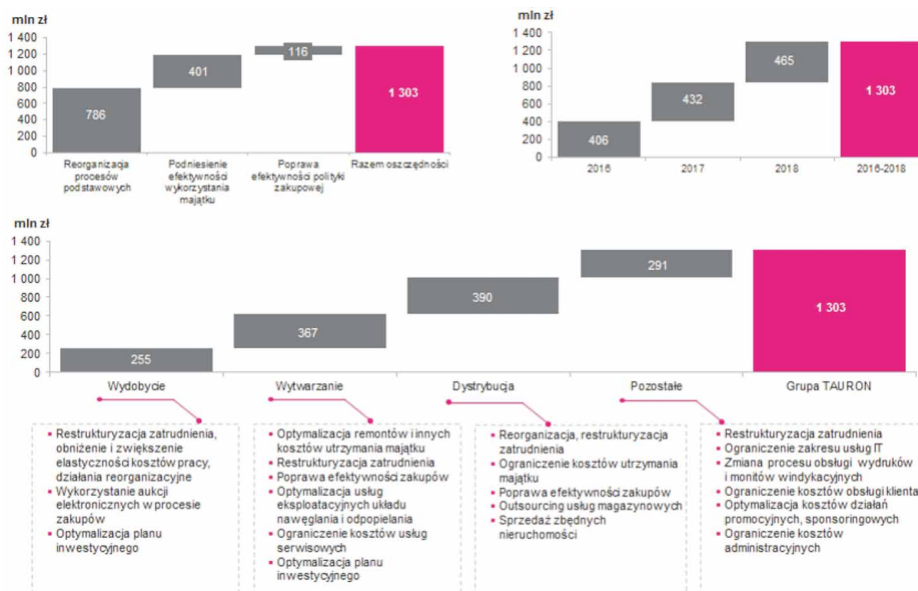
1.4.5. Realizacja Strategii i priorytety Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r.

Rok 2017 będzie to okres, w którym planowana jest materializacja pierwszych efektów nowej Strategii. Zgodnie z założeniami, najważniejszym priorytetem będzie zapewnienie stabilności finansowej, w celu stworzenia solidnych fundamentów do rozwoju Grupy Kapitałowej TAURON. Kontynuowany będzie program poprawy efektywności poprzez reorganizację procesów podstawowych w całej Grupie Kapitałowej TAURON oraz podnoszenie efektywności wykorzystania majątku. Strategia będzie realizowana poprzez:

a) Program Poprawy Efektywności, przyjęty w marcu 2016 r. i zakładający uzyskanie efektów finansowych w latach 2016–2018 na poziomie 1,3 mld zł. Na powyższe oszczędności składają się działania wpływające na skumulowany wzrost EBITDA o około 1,0 mld zł oraz polegające na ograniczeniu nakładów inwestycyjnych o około 0,3 mld zł w latach 2016–2018 w trzech zakresach działalności.

Poniższy rysunek przedstawia Program poprawy efektywności w latach 2016–2018.

Rysunek nr 9. Program poprawy efektywności w latach 2016–2018

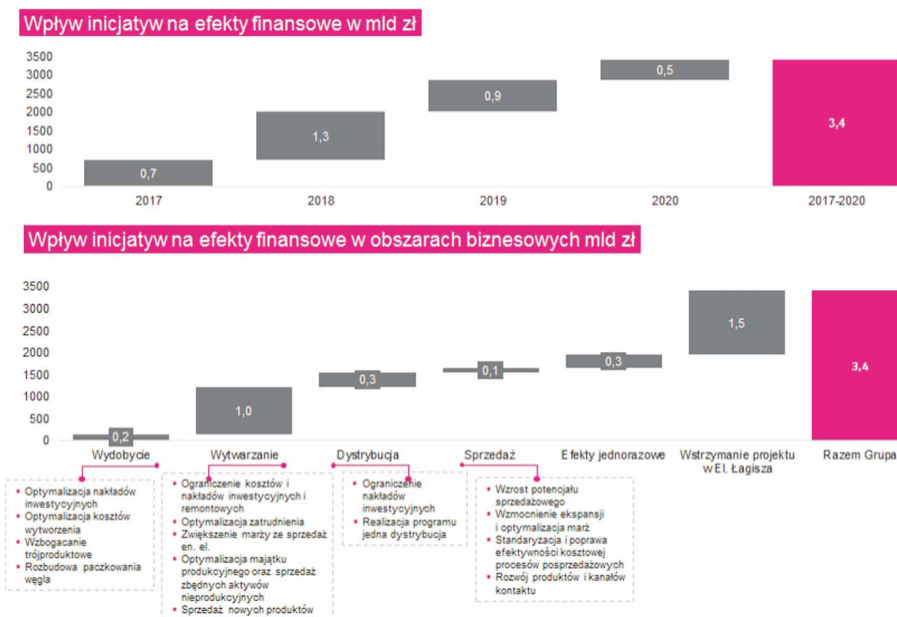

W 2016 r. z tytułu Programu Poprawy Efektywności w Grupie zrealizowano 478 mln zł, co stanowi 37% zaplanowanych oszczędności, z czego 263 mln zł wpłynęło na EBITDA, 215 mln zł na oszczędności CAPEX. Największy udział w osiągniętych oszczędnościach ma Obszar Wytwarzanie. Najwięcej oszczędności osiągnięto w zakresie efektywności wykorzystania majątku 272 mln zł.

b) Inicjatywy strategiczne i racjonalizacja inwestycji w latach 2017–2020 zakładające uzyskanie efektów finansowych na poziomie 3,4 mld zł. Na powyższe efekty składają się działania wpływające na skumulowany wzrost EBITDA o około 1,2 mld zł oraz polegające na ograniczeniu nakładów inwestycyjnych o około 0,7 mld zł oraz 1,5 mld zł wstrzymanie inwestycji w nowy blok w Elektrowni Łagisza, w latach 2017–2020 w rozbiciu na poszczególne obszary działalności.

Poniższy rysunek przedstawia Inicjatywy strategiczne i racjonalizację inwestycji w latach 2017–2020.

Rysunek nr 10. Inicjatywy strategiczne i racjonalizacja inwestycji w latach 2017–2020

Zgodnie z wyznaczonymi celami Grupa Kapitałowa TAURON będzie rozwijać Obszar Sprzedaży i obsługę klienta. W tym zakresie planuje się wprowadzanie spójnych, wysokich standardów obsługi klienta w każdym obszarze łańcucha wartości oraz rozwój nowoczesnych i zintegrowanych kanałów sprzedaży i obsługi klienta.

W Obszarze Dystrybucji kontynuowany będzie program „Jedna Dystrybucja” oparty na działaniach związanych z ujednoczeniem procesów i systemów oraz wdrożeniem optymalnej i spójnej struktury TAURON Dystrybucja tak, aby poprawiać efektywność operacyjną i inwestycyjną tego Obszaru.

W Obszarach Wydobywanie i Wytwarzanie realizowane będą zadania związane z dalszą poprawą efektywności kosztowej i inwestycyjnej. Istotne dla aktywów wytwórczych będzie wprowadzenie regulacji dotyczących rynku mocy w Polsce oraz zapowiadana reforma Europejskiego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji CO₂ (EU ETS).

W 2017 r. kontynuowane będą inwestycje strategiczne: budowa bloku węglowego 910 MW w Elektrowni Jaworzno III, budowa bloku gazowego 450 MW w EC Stalowa Wola, budowa szybu „Grzegorz” w ZG Sobieski, budowa poziomu 800m w ZG Janina oraz program inwestycyjny w ZG Brzeszcze. Znaczące nakłady będą przeznaczane na przyłączanie nowych odbiorców oraz modernizację i rozwój sieci dystrybucyjnej.

1.5. Charakterystyka polityki i kierunków rozwoju Grupy Kapitałowej TAURON

Strategia Grupy Kapitałowej TAURON wyznacza jej rozwój w krótszej i dłuższej perspektywie. Do 2020 r. szczegółowo określono zadania dla poszczególnych Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON i wyznaczono efekty finansowe tych zadań. Priorytetem jest utrzymanie stabilnej sytuacji finansowej i zbudowanie solidnych fundamentów do wzrostu w zmiennym otoczeniu. Realizacji tego priorytetu służą program poprawy efektywności i inicjatywy strategiczne ukierunkowane na optymalizację kosztową i inwestycyjną. W okresie do 2020 r. planowane są istotne nakłady inwestycyjne o wartości około 18 mld zł, z czego ponad połowa zostanie przeznaczona na aktywa dystrybucyjne generujące najbardziej stabilne przychody Grupy Kapitałowej TAURON. Jednocześnie Strategia wyznacza priorytetowe kierunki działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej, które będą bazą do rozwoju nowych produktów i usług w dłuższej perspektywie. Dla osiągnięcia tego celu Grupa Kapitałowa TAURON przyjęła nowy model działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej tworząc dedykowaną centralną organizację do zarządzania i koordynowania przedmiotowej działalności oraz przeznaczając budżet na poziomie 0,4% przychodów.

W dłuższej perspektywie Strategia zakłada pełne wykorzystywanie potencjału zawartego w aktywach Grupy Kapitałowej TAURON, sprzyjającego innowacjom, kulturze organizacyjnej oraz przede wszystkim szerokiej bazie klientów. Strategia zakłada, że w latach 2020–2025 Grupa Kapitałowa TAURON uzyska dodatkowy potencjał inwestycyjny na poziomie około 6 mld zł, który będzie przeznaczony na projekty, które w dłuższej perspektywie będą generować wartość dla Grupy Kapitałowej TAURON. Zakłada się inwestycje w obszarach regulowanych takich jak dystrybucja energii elektrycznej oraz dystrybucja i wytwarzanie ciepła, OZE (pod warunkiem stabilnego systemu wsparcia), regulowane wytwarzanie konwencjonalne oraz w obszarze nowej energetyki tj. np. elektromobilność, rozproszone wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła, rozwiązania inteligentne.

Poniższy rysunek przedstawia perspektywę kierunków inwestycji po 2020 r.

Rysunek nr 11. Perspektywa kierunków inwestycji po 2020 r.

Główną przewagą konkurencyjną Grupy Kapitałowej TAURON jest baza 5,5 mln klientów. Najważniejszymi działaniami w krótkiej i długiej perspektywie będą działania stosunkowo mało kapitałochłonne związane z rozbudową oferty produktów i usług dla odbiorców oraz rozwój nowych działalności bazujący na kompetencjach Grupy Kapitałowej TAURON. Strategia zakłada, że w 2025 r. nowe biznesy będą generować ok. 25% całkowitej marży lub przychodu ze sprzedaży Segmentu Sprzedaż.

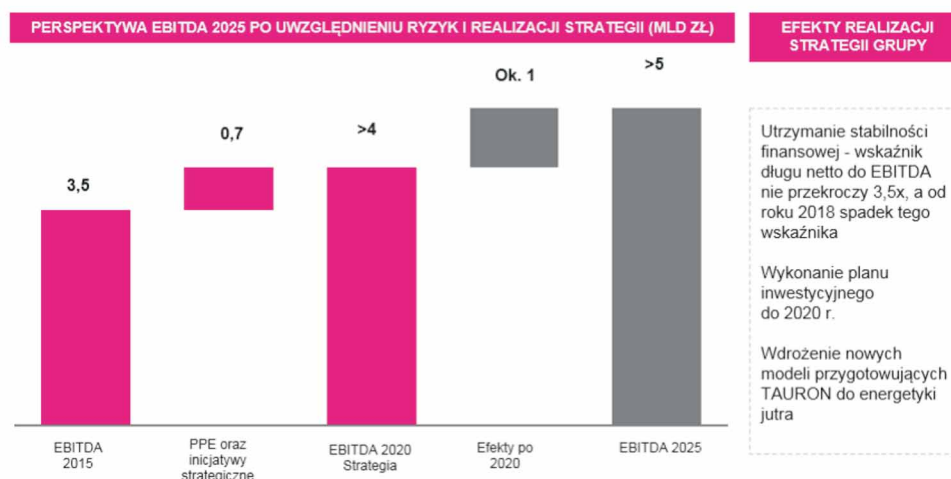
1.5.1. Perspektywiczne cele i założenia finansowe Strategii

Działania określone w Strategii pozwolą osiągnąć wyznaczone kluczowe cele dla Grupy Kapitałowej TAURON:

- 1) EBITDA powyżej 4 mld w 2020 r.
- 2) Dotrzymanie kowenantów dług netto/EBITDA poniżej 3,5.
- 3) Utrzymanie wysokiego wskaźnika Customer Satisfaction Index (CSI).
- 4) Elektrownie z pozytywnymi przepływami finansowymi do 2020 r.
- 5) Utrzymanie bazy klientów.
- 6) Lider marży jednostkowej wśród 4 największych sprzedawców energii w Polsce.
- 7) Nowe biznesy będą stanowić przynajmniej 25% przychodów/marży w 2025 r.

Poniższy rysunek przedstawia perspektywę EBITDA 2025 po uwzględnieniu ryzyk i realizacji Strategii oraz efekty realizacji Strategii.

Rysunek nr 12. Perspektywy EBITDA 2025 po uwzględnieniu ryzyk i realizacji Strategii oraz efekty realizacji Strategii

Działania zaplanowane na najbliższe lata pozwolą zahamować spadek zyskowności. Odbędzie się to poprzez zwiększenie produkcji energii elektrycznej, węgla oraz nieznacznie ciepła przy jednoczesnym utrzymaniu stabilności w Obszarze Dystrybucja.

1.5.2. Realizacja inwestycji strategicznych

Główne inwestycje strategiczne w realizacji

Poniższa tabela przedstawia działania, jakie prowadzono w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r., w związku z realizacją głównych inwestycji strategicznych.

Tabela nr 4. Stan realizacji głównych inwestycji strategicznych

Lp.	Inwestycja	Stan realizacji inwestycji
1.	Budowa bloku gazowo-parowego o mocy 449 MW _e wraz z członem ciepłowniczym o mocy 240 MW _t w Stalowej Woli (Inwestycja realizowana z udziałem partnera strategicznego – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. (PGNiG)). Wykonawca: odstąpiono od kontraktu z Abener Energia S.A. Dokończenie realizacji projektu przewidywane jest w formule EPCM (menadżer kontraktu).	W styczniu 2016 r. odstąpiono od kontraktu z generalnym wykonawcą Abener Energia S.A. Realizowano na bieżąco prace konserwacyjne zainstalowanych maszyn i urządzeń oraz prowadzono rozmowy z dostawcami i podwykonawcami głównych urządzeń. Przygotowano koncepcję dokończenia inwestycji w formule menedżera kontraktu – EPCM oraz kontraktacji wykonawców, trwa opracowywanie dokumentacji przetargowej w tym zakresie.

Lp.	Inwestycja	Stan realizacji inwestycji
	<p>Planowana data zakończenia inwestycji: 2019 r. Poziom zaawansowania: 85% Nakłady poniesione: 963,7 mln zł</p>	<p>W dniu 27 października 2016 r. zawarto warunkowe porozumienie w sprawie ustalenia podstawowych warunków brzegowych restrukturyzacji projektu pomiędzy TAURON, PGNiG i EC Stalowa Wola (reguluje warunki rozliczania kar umownych, urynkowanie stosowanych dotychczas formuł cenowych, kwestie restrukturyzacji finansowej, w tym zmianę formuły finansowania, przy utrzymaniu zaangażowania instytucji finansujących).</p> <p>Rozpoczęto negocjacje z udziałem partnera strategicznego i zaangażowanych banków w zakresie formuły dalszego finansowania inwestycji.</p> <p>Zakończono inwentaryzację rzeczową zrealizowanej części przedmiotu kontraktu.</p>
2.	<p>Budowa nowego bloku energetycznego o mocy 910 MW_e na parametry nadkrytyczne, na terenie Elektrowni Jaworzno III (TAURON Wytwarzanie).</p> <p>Wykonawca: Konsorcjum RAFAKO S.A. i MOSTOSTAL WARSZAWA S.A.</p> <p>Planowana data zakończenia inwestycji: 2019 r. Poziom zaawansowania: 30,5% Nakłady poniesione: 2 055 mln zł</p>	<p>Realizacja budowy skoncentrowana była na pracach budowlanych oraz na montażu konstrukcji stalowych. W zakresie budynków głównych wykonano górną płytę turbogeneratora i zakończono montaż konstrukcji nośnej kotła wraz z rusztem. Wykonano konstrukcję żelbetową nawy elektrycznej i części podziemnej pompowni wody chłodzącej oraz konstrukcję pylonów. Dostarczono elementy wyspy maszynowni i kotłowni na plac budowy m.in. ściany membranowe kotła, generator.</p> <p>Trwał proces wznoszenia kolejnych cykli płaszcz chłodni kominowej, kontynuowano montaż konstrukcji stalowych budynków głównych i instalacji w pylonach oraz realizowano prace budowlane w budynku magazynu gipsu i nawy elektrycznej. Prowadzono prace w obrębie nadziemnej konstrukcji żelbetowej pompowni wody chłodzącej i budynku rozdzielni eklektycznej instalacji odsiarczania spalin. Trwał montaż płaszcz absorbera instalacji odsiarczania spalin oraz montaż bunkrów cylindrycznych.</p> <p>W zakresie gospodarek pomocniczych i towarzyszących kontynuowano prace w obrębie układu odpopielenia zewnętrznego i układu nawęglania zewnętrznego – część 1 i 2. Wybrano wykonawców dla układu wyprowadzenia mocy, oleju rozpałkowego i budynku biurowego. Kontynuowano postępowania przetargowe na wybór wykonawcy układu torowego, sieci wodno-kanalizacyjnej, układu estakad rurociągów, sieci ciepłej i parowej, układu sprężonego powietrza, układu doprowadzenia wody oraz stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków. Trwały przygotowania do ogłoszenia przetargu na wybór wykonawcy sieci teletechnicznej.</p> <p>W dniu 1 marca 2017 r. podpisany został z konsorcjum aneks dotyczący przedłużenia umowy na budowę bloku. Na ten dzień stan zaawansowania projektu wynosił ok. 31,8%.</p>
3.	<p>Budowa instalacji odazotowania spalin w 6 blokach Elektrowni Jaworzno III oraz w 4 blokach Elektrowni Łaziska należących do TAURON Wytwarzanie.</p> <p>Wykonawca: Jaworzno III Fortum Power and Heat Oy i ZRE K-ce, Łaziska - Strabag sp. z o.o. i Strabag AG</p> <p>Data zakończenia inwestycji: 2016 r. Poziom zaawansowania – Jaworzno III: 100% Nakłady poniesione: 655,5 mln zł Poziom zaawansowania – Łaziska: 100% Nakłady poniesione: 418,4 mln zł</p>	<p>W Elektrowni Jaworzno III w 2016 r. zakończono modernizację instalacji sześciu jednostek o mocy 200 MW w technologii SNCR (selektywna redukcja niekatalityczna odazotowania spalin), osiągając zakładany poziom emisji tlenków azotu na poziomie do 200 mg/m³.</p> <p>W Elektrowni Łaziska projekt zakończono w 2015 r.</p>
4.	<p>Budowa szybu „Grzegorz” (TAURON Wydobyćie) wraz z infrastrukturą (powierzchniową i dołową) oraz wyrobiskami towarzyszącymi.</p> <p>Wykonawca: wybór generalnego wykonawcy szybu planowany jest w I kwartale 2017 r.</p> <p>Planowana data zakończenia inwestycji: 2023 r. Poziom zaawansowania: 20% Nakłady poniesione: 84,5 mln zł</p>	<p>Wykonano i odebrano dokumentację wykonawczą dla szybu. Zakończono budowę stacji elektroenergetycznej szybu „Grzegorz” oraz linii SN 2x 20 kV zasilających stację. Zawarto umowę z generalnym wykonawcą drążenia wyrobisk górniczych do szybu „Grzegorz” na poziomie 540 m. Po przekazaniu frontu robót, rozpoczęto drążenia wyrobisk górniczych do szybu.</p> <p>W ramach przeprowadzonego postępowania przetargowego wybrano wykonawcę budowy szybu wraz z infrastrukturą powierzchniową (KOPEX Przedsiębiorstwo Budowy Szybów i Famur Pemug). Zgodnie z wyrokiem Krajowej Izby Odwoławczej unieważniono wybór i przystąpiono do ponownej oceny i wyboru.</p>

Lp.	Inwestycja	Stan realizacji inwestycji
5.	<p>Budowa poziomu 800 m w ZG Janina w Libiążu (TAURON Wydobycie).</p> <p>Wykonawca: Konsorcjum KOPEX S.A. i KOPEX Przedsiębiorstwo Budowy Szybów S.A. (zadanie główne – drażnienie szybu)</p> <p>Planowana data zakończenia inwestycji: 2020 r.</p> <p>Poziom zaawansowania: 49%</p> <p>Nakłady poniesione: 252,8 mln zł</p>	<p>Zrealizowano prace związane z budową odstawy kamienia oraz układu drogowo-kolejowego będących częścią modernizacji zakładu przeróbki mechanicznej węgla. Zakończono drażnienie wyrobisk poziomych (chodnik wentylacyjny) oraz zrealizowano prace związane z pogłębieniem szybu Janina do docelowej głębokości 822,5 m. Zamknięto również obieg wentylacji na poziomie 770 m. Trwają prace związane ze zbrojeniem szybu oraz drażnieniem wyrobisk na poz. 800m. Rozpoczęto prace Komisji Przetargowej na budowę infrastruktury powierzchniowej szybu.</p>
6.	<p>Program Inwestycyjne Brzeszcze</p> <p>Wykonawcy: TRANS-JAN, Konsorcjum FAMUR i KOPEX Machinery, Konsorcjum FAMUR z KPRGiBSz, Konsorcjum MAS z Carbospec, Elektrometal Cieszyn</p> <p>Planowana data zakończenia Programu: 2025 r.</p> <p>Poziom zaawansowania: 21%</p> <p>Nakłady poniesione: 100,5 mln zł</p>	<p>Rozpoczęto rekonstrukcję wyrobiska górniczego na pokładzie 510, drażnienie wyrobisk poziomych oraz budowę obiektu drobnej sprzedaży węgla (orzeczek i groszek). Zrealizowano dostawy kompleksu ścianowego dla ścian na pokładzie 510. Ponadto realizowane są umowy i dostawy na wykonanie infrastruktury pomocniczej m.in. w zakresie systemu automatyzacji i wizualizacji odstawy oraz wykonania sieci hydrantowej wraz wewnętrzną instalacją p.poż. dla Zakładu Przeróbki Mechanicznej Węgla.</p>
7.	<p>Budowa nowych mocy wytwórczych w kogeneracji na poziomie 50 MW_e i 86 MW_t w ZW Tychy (TAURON Ciepło).</p> <p>Wykonawca: Elektrobudowa S.A.</p> <p>Data zakończenia inwestycji: 2016 r.</p> <p>Poziom zaawansowania: 100%</p> <p>Nakłady poniesione: 597,9 mln zł</p>	<p>W styczniu 2016 r. z wynikiem pozytywnym zsynchronizowano blok kogeneracyjny z systemem elektroenergetycznym. W marcu 2016 r. zakończono ruch regulacyjny bloku, zaliczając niezbędne próby i testy. W dniu 20 czerwca 2016 r. jednostkę przekazano do eksploatacji.</p>

Projekt związany z budową elektrowni jądrowej

W nawiązaniu do wcześniejszych działań i uzgodnień dotyczących wspólnej realizacji projektu energetyki jądrowej w Polsce, w dniu 15 kwietnia 2015 r. TAURON, KGHM Polska Miedź S.A. (KGHM) i ENEA, jako Partnerzy Biznesowi, oraz PGE zawarły umowę nabycia udziałów w PGE EJ 1 – spółce celowej, która odpowiedzialna jest za przygotowanie i realizację inwestycji polegającej na budowie i eksploatacji pierwszej polskiej elektrowni jądrowej o mocy ok. 3 tys. MW_e (projekt). Każdy Partner Biznesowy nabył od PGE 10% udziałów (łącznie 30% udziałów) w spółce celowej PGE EJ 1. TAURON zapłacił za nabyte udziały 16 044 000 zł. Tym samym wykonane zostało jedno ze zobowiązań wynikających z Umowy Wspólników zawartej pomiędzy Partnerami Biznesowymi i PGE w dniu 3 września 2014 r.

Zgodnie z Umową Wspólników, strony zobowiązały się w proporcji do posiadanych udziałów sfinansować działania przypadające w ramach etapu rozwoju projektu.

Umowa Wspólników przewiduje, że kolejne decyzje dotyczące projektu, w tym decyzja dotycząca deklaracji dalszego uczestnictwa poszczególnych stron (w tym TAURON) w kolejnym etapie projektu, zostaną podjęte po zakończeniu fazy wstępnej.

W wykonaniu ww. Umowy Wspólników, Nadzwyczajne ZW spółki celowej PGE EJ 1 w dniu 29 lipca 2015 r. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego z kwoty 205 860 000 zł do kwoty 275 859 450 zł, tj. o kwotę 69 999 450 zł, poprzez utworzenie 496 450 nowych udziałów o wartości nominalnej 141 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 69 999 450 zł. W związku z powyższym TAURON objął 49 645 nowych udziałów o wartości nominalnej 141 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 6 999 945 zł, które pokrył wkładem pieniężnym w wysokości 6 999 945 zł.

W dniu 16 października 2015 r. podwyższenie kapitału zakładowego spółki PGE EJ 1 zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym.

W dniu 21 grudnia 2016 r. Nadzwyczajne ZW spółki celowej PGE EJ 1 podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego z kwoty 275 859 450 zł do kwoty 310 858 470 zł, tj. o kwotę 34 999 020 zł, poprzez utworzenie 248 220 nowych udziałów o wartości nominalnej 141 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 34 999 020 zł. W związku z powyższym TAURON objął 24 822 nowych udziałów o wartości nominalnej 141 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 3 499 902 zł, które pokrył wkładem pieniężnym w wysokości 3 499 902 zł.

W dniu 15 lutego 2017 r. podwyższenie kapitału zakładowego spółki PGE EJ 1 zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Projekt budowy bloku gazowo-parowego o mocy 413 MW_e wraz z członem ciepłowniczym o mocy 266 MW_t, na terenie Elektrowni Łągisza

W przyjętej 2 września 2016 r. Strategii, w ramach priorytetu zapewnienia stabilności finansowej Grupy Kapitałowej TAURON, wstrzymano projekt budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Łągisza w TAURON Wytwarzanie, z uwagi na utratę uzasadnienia biznesowego. Zakończenie inwestycji planowane było pierwotnie na 2019 r. Projekt będzie mógł zostać wznowiony w przypadku zaistnienia korzystnego otoczenia regulacyjnego i rynkowego.

Projekt budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Blachownia Nowa

W dniu 28 lipca 2016 r. TAURON, KGHM oraz TAURON Wytwarzanie podpisały porozumienie, na mocy którego spółki zgodnie postanowiły odstąpić od realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Blachownia Nowa i rozwiązać łączącą KGHM i TAURON Wytwarzanie Umowę Wspólników, a także przystąpić do likwidacji spółki Elektrownia Blachownia Nowa. Projekt był zawieszony od 2013 r. Strony przystąpiły do likwidacji spółki.

Szczegółowa informacja na temat powyższego zdarzenia została zawarta w pkt 7.2.1. niniejszego sprawozdania.

Nakłady inwestycyjne

W 2016 r. nakłady inwestycyjne Grupy Kapitałowej TAURON wyniosły 3 816,8 mln zł i były niższe o ok. 8,6% od poniesionych w 2015 r., które wyniosły ok. 4 175,5 mln zł. Wynika to przede wszystkim ze spadku nakładów w Obszarach: Wytwarzanie i Dystrybucja.

Poniższa tabela przedstawia wybrane nakłady inwestycyjne poniesione w 2016 r., największe w ujęciu wartościowym, w ramach Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 5. Nakłady inwestycyjne największe w ujęciu wartościowym poniesione w 2016 r. w ramach Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON

Wyszczególnienie	Nakłady inwestycyjne (mln zł)
Dystrybucja	
Modernizacja i odtworzenie istniejących sieci	953
Budowa nowych przyłączy	591
Wytwarzanie	
Budowa nowych mocy w Elektrowni Jaworzno III (910 MW)	1 237
Budowa nowych mocy w kogeneracji w ZW Tychy (w tym budowa bloku BC-50)	107
Inwestycje związane z rozwojem i utrzymaniem sieci ciepłowniczych	57
Modernizacja elektrowni wodnych	18
Budowa instalacji odazotowania spalin i modernizacja bloków w Elektrowni Jaworzno III	11
Wydobycie	
Program inwestycyjny w ZG Brzeszcze	105,5
Budowa poziomu 800 m w ZG Janina	61
Budowa szybu „Grzegorz” wraz z budową infrastruktury i wyrobiskami towarzyszącymi	24

Szczegółowe informacje dotyczące poniesionych nakładów inwestycyjnych w poszczególnych Segmentach działalności Grupy Kapitałowej TAURON, zostały zawarte w pkt 2.3. niniejszego sprawozdania.

1.5.3. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych

Inwestycje strategiczne Grupy Kapitałowej TAURON oraz ich finansowanie są zarządzane centralnie na poziomie Spółki. Na podstawie przeprowadzonych analiz Zarząd Spółki ocenia, że Grupa Kapitałowa TAURON jest w stanie sfinansować obecne i przyszłe zamierzenia inwestycyjne ujęte w Strategii ze środków generowanych z działalności operacyjnej oraz pozyskując finansowanie dłużne. Powyższa ocena uwzględnia zmianę formuły finansowania budowy bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III, zakładającej wydzielenie zorganizowanej części przedsiębiorstwa i sprzedaż udziałów partnerom zewnętrznym, pod warunkiem objęcia przez nich pakietu niedającego kontroli. Przedmiotowa zmiana formuły finansowania tego projektu stanowi dodatkowy element stabilizujący sytuację finansową Grupy Kapitałowej TAURON.

1.5.4. Budowa wartości Grupy Kapitałowej TAURON

Grupa Kapitałowa TAURON prowadzi działalność we wszystkich kluczowych segmentach rynku energetycznego, tj. w obszarze wydobywania węgla kamiennego, wytwarzania, dystrybucji oraz obrotu energią elektryczną i ciepłem. Strategia zakłada, że każdy Obszar Biznesowy będzie budował wartość Grupy Kapitałowej TAURON, ale w sposób dostosowany do warunków rynkowych dla danego segmentu. Obszar Sprzedaż oraz nowe produkty i usługi stanowią tę dziedzinę działalności, którą Grupa Kapitałowa TAURON będzie intensywnie rozwijać. Grupa Kapitałowa TAURON zmienia swój profil w kierunku pełnej koncentracji na kliencie. Oznacza to, że poprzez budowanie trwałych relacji z klientami, wprowadzenie jednolitych wysokich standardów obsługi klienta w każdym ogniwie łańcucha wartości, nowoczesne i zintegrowane kanały sprzedaży oraz obsługi klienta (omnichannel i e-commerce) dostosowane do

dzisiejszych najwyższych standardów. Obszar Sprzedaży i obsługi klienta będzie głównym obszarem budowania wartości Grupy Kapitałowej TAURON. Obszar Dystrybucji energii elektrycznej jest najbardziej stabilnym obszarem pod względem udziału w generowaniu EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON. Grupa Kapitałowa TAURON planuje utrzymanie stabilnej roli Obszaru Dystrybucja i kontynuowanie dotychczasowej polityki inwestycyjnej. Poprzez dalszą modernizację i rozbudowę sieci dystrybucyjnej Grupa Kapitałowa TAURON będzie mogła sprostać wymaganiom w zakresie bezpieczeństwa i jakości dostaw. Obszary Wytwarzanie i Wydobywanie będą stale poprawiać efektywność kosztową i operacyjną, a ewentualny rozwój wytwarzania konwencjonalnego uzależniony będzie od sytuacji rynkowej lub korzystnych regulacji dla generacji konwencjonalnej tj. np. wprowadzenia rozwiązań takich jak rynek dwutowarowy.

1.5.5. Kierunki rozwoju innowacyjności i działalności badawczo-rozwojowej

Grupa Kapitałowa TAURON, w przyjętej we wrześniu 2016 r. Strategii stawia na dynamiczny rozwój obszaru badań i rozwoju oraz innowacji (B+R+I), widząc w tym drogę do nowych przychodów w przyszłości. Zakłada się przeznaczenie minimum 0,4% skonsolidowanych przychodów na B+R+I od 2017 r. oraz rozwój w oparciu o m.in. Corporate Venture Capital (CVC) i długoterminowy zwrot na portfelu, a także coroczną rewizję w odniesieniu do sytuacji finansowej.

Strategia definiuje także cztery priorytetowe kierunki działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej:

1. Klient i jego potrzeby.
2. Inteligentne usługi sieciowe.
3. Energetyka rozproszona.
4. Niskoemisyjne technologie wytwarzania.

Poniższy rysunek przedstawia priorytetowe kierunki działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej.

Rysunek nr 13. Priorytetowe kierunki działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej

W IV kwartale 2016 r. w Spółce podjęto prace nad opracowaniem Strategicznej Agendy Badawczej – SAB. Dokument ten będzie stanowił przełożenie celów wskazanych w Strategii na „mapę drogową” działalności B+R+I w Grupie Kapitałowej TAURON, ujmując specyfikę wyzwań w każdym z powyższych czterech kierunków i jednocześnie wychodząc w przyjętych ramach czasowych poza perspektywę aktualnie obowiązującej Strategii.

1.5.6. Ważniejsze osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju

W 2016 r. spółki Grupy Kapitałowej TAURON realizowały wiele projektów o charakterze badawczo-rozwojowym, w tym projekty współfinansowane ze źródeł zewnętrznych. Najistotniejsze projekty zawarto w poniższej tabeli.

Tabela nr 6. Wybrane projekty badawczo-rozwojowe realizowane w 2016 r. przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON współfinansowane ze źródeł zewnętrznych

Lp.	Projekty/programy/zadania	Źródło współfinansowania
1.	<ul style="list-style-type: none"> Projekt <i>CO₂-SNG</i>, obejmujący chemiczną akumulację energii poprzez produkcję metanu z wychwyconego CO₂. Projekt <i>POLYGEN</i>, którego koncepcja opiera się na wykorzystaniu układu poligeneracyjnego przetwarzającego w procesie zgazowania lokalnie dostępne paliwa (np. wybrane frakcje odpadów). Projekt <i>Smart Home</i>, obejmujący stworzenie systemu zintegrowanych urządzeń pozwalających w efektywny sposób zdalnie zarządzać pracą urządzeń elektrycznych oraz kontrolować bezpieczeństwo w domu. Projekt <i>Prointerface</i>, obejmujący budowę systemu oceny indywidualnej zaburzeń jakości energii elektrycznej w sieci dystrybucyjnej wraz z energoelektronicznym interfejsem do przyłączania rozproszonych odnawialnych źródeł energii. 	Wspólnota Wiedzy i Innowacji KIC InnoEnergy (KIC InnoEnergy)
2.	<ul style="list-style-type: none"> Program <i>GEKON</i>, w ramach którego realizowano projekt w zakresie dynamicznego zarządzania zdolnościami przesyłowymi sieci elektroenergetycznych przy wykorzystaniu innowacyjnych technik pomiarowych. Program Badań Stosowanych w ramach którego realizowano projekt w zakresie wytwarzania wody zdemineralizowanej do uzupełniania obiegu wodno-parowego metodami elektromembranowymi. 	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR)
3.	<ul style="list-style-type: none"> Projekt <i>CERES</i> mający na celu wprowadzenie szeregu usprawnień technologicznych w celu zmniejszenia ryzyka związanego z produkowanymi odpadami pogórnymi. 	Fundusz Badawczy dla Węgla i Stali Unii Europejskiej
4.	<ul style="list-style-type: none"> Projekt <i>ICP4Life</i> dotyczący budowy zintegrowanej platformy współpracy do zarządzania cyklem życia technologii i usług produktowych. Projekt <i>MOBISTYLE</i>, dotyczący rozwiązań technologicznych, które pozwolą pozytywnie wpłynąć na zachowania klientów poprzez podniesienie świadomości i poczucia własności u konsumentów. 	Horyzont 2020: Program Ramowy w zakresie badań naukowych oraz innowacji

Jednym z bardziej istotnych przedsięwzięć badawczo-rozwojowych realizowanych w 2016 r. w Grupie Kapitałowej TAURON jest projekt *CO₂-SNG*, dotyczący przetwarzania CO₂ w syntetyczny gaz ziemny przy udziale nadmiarowej energii elektrycznej z OZE. Projekt jest realizowany przez międzynarodowe konsorcjum grupujące polskie i francuskie podmioty, przy czym liderem konsorcjum jest spółka TAURON Wytwarzanie. Zakres projektu obejmuje przekształcanie dwutlenku węgla powstającego w wyniku spalania paliw w instalacjach przemysłowych na syntetyczny gaz ziemny – SNG. Gaz ten będzie powstawał w wyniku reakcji CO₂ z wodorem pochodzącym z procesu elektrolizy, zasilanego nadwyżką taniej energii elektrycznej pochodzącej z OZE w dolinach obciążenia systemu elektroenergetycznego. Projekt zakłada, że może to być sposób na przechowywanie nadwyżki energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, a jednocześnie perspektywiczne rozwiązanie dla zagospodarowania CO₂ wytworzonego w instalacjach Grupy Kapitałowej TAURON. Na realizację projektu pozyskano dofinansowanie ze środków KIC InnoEnergy.

Z tego samego źródła dofinansowanie uzyskał uruchomiony w 2016 r. z udziałem TAURON Wytwarzanie projekt *POLYGEN*. Celem projektu jest opracowanie rozwiązania technologicznego wypełniającego rynkową niszę przyjaznych środowisku i efektywnych ekonomicznie układów termicznego przekształcania odpadów komunalnych dla zastosowań małych i średnioskalowych. Koncepcja projektu opiera się na wykorzystaniu układu poligeneracyjnego wytwarzającego, w procesie zgazowania lokalnie dostępnego paliwa (np. wybranych frakcji odpadów), trzy produkty użyteczne: ciepło grzejne, energię elektryczną i syntetyczny gaz ziemny – SNG.

W 2016 r. Spółka wraz z partnerami z krajów UE realizowała prace w zakresie projektu *An Integrated Collaborative Platform for Managing the Product-Service Engineering Lifecycle – ICP4Life* (Zintegrowana Platforma Współpracy do Zarządzania Cyklem Życia Technologii Usług Produktowych). Jest to pierwszy projekt w Grupie Kapitałowej TAURON finansowany z programu UE Horyzont 2020. Produkty projektu mają otworzyć dla spółek Grupy Kapitałowej TAURON nową płaszczyznę współpracy pomiędzy dostawcą energii a klientem, na której to płaszczyźnie powstaną zupełnie nowe produkty.

W minionym roku pozytywną decyzję o dofinansowaniu z programu Horyzont 2020 uzyskał projekt *MOBISTYLE*. Pełna nazwa projektu to Motywowanie użytkowników końcowych do zmiany zachowania przez zaangażowanie narzędzi ICT i usług informacyjnych dotyczących wykorzystania energii, środowiska wewnętrznego, zdrowia i stylu życia. Nadrzędnym celem projektu jest wprowadzenie na rynek rozwiązań technologicznych, które pozwolą pozytywnie wpłynąć na zachowania klientów poprzez podniesienie świadomości i poczucia własności u konsumentów. Realizację projektu rozpoczęto w październiku 2016 r., a jego wyniki będą przetestowane w pięciu obiektach demonstracyjnych w pięciu różnych krajach UE, w tym na obszarze wdrożenia inicjatyw AMIPlus we Wrocławiu.

Łącznie z przytoczonymi wyżej projektami *MOBISTYLE* i *POLYGEN*, Spółki Grupy brały udział w przygotowaniu i złożeniu w 2016 r. 27 wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć badawczo-rozwojowych z programów krajowych i międzynarodowych (Horyzont 2020, Fundusz badawczy Węgla i Stali, KIC InnoEnergy, PARP, programy NCBR), w których to przedsięwzięciach spółki występowały samodzielnie lub jako członek konsorcjów przemysłowych i naukowo-przemysłowych.

Ponadto spółki Grupy Kapitałowej TAURON finansowały w 2016 r. ze środków własnych wiele innych prac badawczo-rozwojowych, w różnej skali, zwiększających efektywność działania spółek oraz minimalizujących wpływ realizowanych przez nie procesów na środowisko.

Warto w tym obszarze wspomnieć o rozpoczętej w minionym roku współpracy TAURON Dystrybucja i Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej w Jaworznie, w zakresie badań i rozwoju technologii ładowania autobusów elektrycznych. Firmy przeprowadzają roczny test pojazdu elektrycznego oraz infrastruktury ładowania w warunkach normalnej eksploatacji.

W 2016 r. trwały prace dotyczące uruchomienia przez NCBR Programu Badawczego Sektora Elektroenergetycznego (PBSE). Złożone do NCBR w grudniu 2014 r. Studium Wykonalności PBSE powstało we współpracy TAURON z innymi przedsiębiorstwami branży energetycznej, organizacjami branżowymi oraz wiodącymi krajowymi uczelniami. W wyniku wieloetapowego procesu przygotowania i uzgadniania m.in. zakresu, harmonogramu i budżetu PBSE, we wrześniu 2016 r. został uruchomiony przez NCBR I konkurs w ramach tego programu. Dwuletni okres przygotowań spółek Grupy Kapitałowej TAURON zaowocował opracowaniem i złożeniem 18 wniosków o dofinansowanie projektów badawczo-rozwojowych z tego programu, w tym Spółka złożyła 3 wnioski. Oczekuje się, że Program będzie wsparciem dla intensyfikacji wdrażania innowacji w sektorze energetycznym, a kolejne konkursy ogłaszane w ramach Programu będą wspierać także kierunki prac podejmowanych przez Grupę Kapitałową TAURON. Aktualnie trwają prace w zakresie oceny złożonych wniosków. Decyzja NCBR o dofinansowaniu poszczególnych projektów jest spodziewana w II kwartale 2017 r.

Spółka prowadziła również aktywne działania w zakresie budowania mechanizmów współpracy pomiędzy przemysłem a nauką. W tym zakresie brano udział w pracach powołanego do życia w 2014 r. Instytutu Autostrada Technologii i Innowacji, który jest nową płaszczyzną współpracy pomiędzy przemysłem a polskimi uczelniami.

W 2016 r. Spółka kontynuowała prace realizowane w ramach KIC InnoEnergy, w szczególności polskiego węzła CC Poland Plus sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie (jednego z sześciu w UE). W strukturach KIC InnoEnergy TAURON ma status Partnera Stowarzyszonego. Jednym z obszarów zainteresowań TAURON są tzw. czyste technologie węglowe. Jednocześnie prowadzenie badań i koordynacja działań w tym obszarze są głównymi zadaniami spółki CC Poland Plus sp. z o.o., której Spółka jest jednym z udziałowców. W 2016 r. przedstawiciele Spółki byli zaangażowani w prace KIC InnoEnergy, związane z ewaluacją projektów/inicjatyw proponowanych do realizacji przez innych partnerów działających w strukturach KIC InnoEnergy, zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym.

W odpowiedzi na ogłoszony w połowie 2016 r. przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości konkurs Scale Up, złożono do konkursu wnioski dotyczące programu Pilot Maker. Program ten, łączący potencjał startupów z infrastrukturą, doświadczeniem i zasobami dużych przedsiębiorstw, uzyskał pozytywną decyzję PARP i blisko sześciomilionowe dofinansowanie. Liderem programu jest firma techBrainers, partnerem głównym TAURON, pozostałymi partnerami są znane spółki Kross S.A i Amplus sp. z o.o.

Z punktu widzenia TAURON, program Pilot Maker jest pierwszym narzędziem służącym budowie obszaru współpracy pomiędzy Grupą Kapitałową TAURON a Start-Upami. Jednocześnie tworzenie innowacyjnych rozwiązań produktowych we współpracy ze Start-Upami to obszar, którym będzie zajmować się utworzona przez TAURON w 2016 r. spółka celowa Magenta Grupa TAURON. Model biznesowy nowej spółki został oparty na najnowszych metodologiach pracy charakteryzujących się możliwością integracji pomysłów i projektów Start-Upów z dużymi przedsiębiorstwami. Spółka zajmie się m.in. przygotowaniem projektów z zakresu inteligentnych technologii dla domu oraz rozwiązań dla transportu zasilanego energią elektryczną.

1.6. Model Biznesowy Grupy Kapitałowej TAURON

Grupę Kapitałową TAURON tworzą wybrane spółki, które zarządzane są łącznie jako jednolity organizm gospodarczy złożony z autonomicznych spółek prawa handlowego, na czele którego stoi TAURON jako jednostka dominująca.

Mając na uwadze zachodzące zmiany w otoczeniu Grupy Kapitałowej TAURON oraz wyzwania stojące przed Grupą Kapitałową TAURON, Zarząd Spółki w dniu 4 maja 2016 r. przyjął nowy *Model Biznesowy Grupy TAURON*.

Model Biznesowy określa strukturę biznesową Grupy Kapitałowej TAURON, definiuje wysokopoziomą architekturę procesów oraz zawiera wytyczne odnośnie wskaźników efektywności jednostek tworzących Grupę Kapitałową TAURON. Opisuje w ten sposób założenia budowy organizacji i jest elementem realizacji Strategii.

1.6.1. Założenia Modelu Biznesowego

Podstawą Modelu Biznesowego są założenia rozumiane jako zestaw ogólnych wytycznych, którymi kierowano się w trakcie prac nad dokumentem. Założenia te to budowa wartości Grupy Kapitałowej TAURON, koncentracja na Klientach, czytelny podział obowiązków i odpowiedzialności, efektywna wymiana informacji, wykorzystanie wiedzy pracowników, zmienność Modelu Biznesowego, spójność organizacyjna Grupy Kapitałowej TAURON.

Podstawowym aktem normatywnym Grupy Kapitałowej TAURON jest przyjęty przez Zarząd Spółki *Kodeks Grupy TAURON*, który reguluje jej funkcjonowanie, zapewniając realizację celów, poprzez specjalnie zaprojektowane rozwiązania w zakresie zarządzania podmiotami Grupy Kapitałowej TAURON, w tym w szczególności określania celów działalności spółek, umożliwiającą osiągnięcie efektów zakładanych w nowej Strategii.

W ramach Grupy Kapitałowej TAURON, oprócz ustanowionych przez Zarząd Spółki Obszarów Biznesowych, w skład których wchodzi spółki Grupy Kapitałowej TAURON, funkcjonują ustanowione obszary zarządcze, w ramach których obowiązują odpowiednie zasady współpracy.

Dodatkowo w ramach Grupy Kapitałowej TAURON funkcjonują stałe Komitety, w tym:

- 1) Komitet Oceny Projektów,
- 2) Komitet Zarządzania Grupą TAURON,
- 3) Komitet Zgodności Grupy TAURON,
- 4) Komitet Ryzyka.

Powyższe Komitety zostały powołane w celu umożliwienia prowadzenia działalności według założeń jednolitości operacyjnej, zgodnie z prawem i interesem Grupy Kapitałowej TAURON oraz jej interesariuszy.

Komitety pełnią następujące funkcje:

- 1) funkcję opiniotwórczą dla Zarządu Spółki,
- 2) funkcję decyzyjną,
- 3) funkcję nadzorczą dla zarządów spółek zależnych TAURON.

Podstawowym zadaniem Komitetów jest czuwanie nad realizacją spójnych działań zgodnych z *Kodeksem Grupy TAURON* oraz w interesie Grupy Kapitałowej TAURON. Szczegółowe zadania Komitetów zostały skonkretyzowane w regulaminach ich działania uchwalonych przez Zarząd Spółki.

1.6.2. Zmiany w zasadach zarządzania Spółką oraz Grupą Kapitałową TAURON

Zmiany w zasadach zarządzania Spółką

Zgodnie z postanowieniami *Regulaminu Zarządu TAURON Polska Energia Spółka Akcyjna z siedzibą w Katowicach*, Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje ją we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych. Wszelkie sprawy związane z prowadzeniem Spółki, niezastrzeżone przepisami prawa oraz postanowieniami Statutu Spółki dla WZ lub Rady Nadzorczej, należą do kompetencji Zarządu Spółki. Do składania oświadczeń w imieniu Spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków Zarządu albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem.

Sprawy należące do kompetencji Zarządu, jako organu kolegialnego zostały opisane szczegółowo w pkt 6.8.1. niniejszego sprawozdania.

W 2016 r. wprowadzono zmiany w zasadach zarządzania Spółką, wynikające z przyjętego nowego Modelu Biznesowego, które określa *Regulamin Organizacyjny TAURON Polska Energia S.A. (Regulamin Organizacyjny)*. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Spółką kieruje Zarząd Spółki bezpośrednio oraz poprzez prokurentów, Dyrektorów Wykonawczych, Dyrektorów Zarządzających lub pełnomocników.

Zgodnie ze zmienionym Regulaminem Organizacyjnym, Spółka realizuje swoje zadania poprzez:

- 1) **wydzielone jednostki organizacyjne:**
 - Piony, obejmujące samodzielne stanowiska pracy oraz jednostki organizacyjne podlegające poszczególnym członkom Zarządu i przez nich nadzorowane,
 - Biura, będące jednostkami organizacyjnymi podlegającymi bezpośrednio poszczególnym członkom Zarządu. Pracami biura kieruje Kierownik Biura,
 - Zespoły, będące jednostkami organizacyjnymi podlegającymi Dyrektorom Wykonawczym lub Dyrektorom Zarządzającym. Pracami zespołu kieruje Kierownik Zespołu,
- 2) **samodzielne stanowiska pracy:**
 - Dyrektor Zarządzający zarządza i kieruje pracą podległych Dyrektorów Wykonawczych i Zespołów,
 - Dyrektor Wykonawczy zarządza i kieruje pracą podległych Zespołów,
 - Inne samodzielne stanowiska pracy, które mogą zostać powierzone Pełnomocnikom, Koordynatorom, Konsultantom lub Specjalistom,
- 3) **tymczasowe organizacje** – Zespoły Projektowe, powoływane w celu realizacji zadań i projektów Spółki.

Prezes Zarządu kieruje bieżącą działalnością gospodarczą Spółki i podejmuje decyzje we wszelkich sprawach dotyczących Spółki, niezastrzeżonych do decyzji Zarządu lub innych organów Spółki oraz nadzoruje pracę bezpośrednio podporządkowanego pionu.

Prezes Zarządu, w szczególności:

- 1) prowadzi sprawy wewnętrzne Spółki i reprezentuje ją w kontaktach zewnętrznych,
- 2) koordynuje całość spraw związanych z działalnością Zarządu Spółki,
- 3) dokonuje za Spółkę (pracodawcę) czynności z zakresu prawa pracy,
- 4) sprawuje nadzór nad działalnością podległego mu pionu,
- 5) wydaje wewnętrzne akty normatywne i wewnątrz korporacyjne akty normatywne zgodnie z obowiązującymi zasadami,
- 6) podejmuje decyzje związane z bieżącym kierowaniem Spółką,
- 7) dokonuje wszelkich czynności faktycznych i prawnych, mając na uwadze realizację celów Spółki,
- 8) podejmuje wszelkie inne czynności zapewniając sprawne funkcjonowanie Spółki.

Wiceprezesa Zarządu:

- 1) kierują bieżącą działalnością gospodarczą Spółki w powierzonym zakresie oraz nadzorują pracę bezpośrednio podporządkowanych pionów,
- 2) podejmują decyzje w sprawach niezastrzeżonych do właściwości Zarządu Spółki, w zakresie funkcji powierzonych podległym samodzielnym stanowiskom pracy oraz jednostkom organizacyjnym, a także inne decyzje w ramach pełnomocnictw i upoważnień udzielonych im przez Zarząd Spółki lub Prezesa Zarządu, a także:
- 3) prowadzą sprawy wewnętrzne Spółki i reprezentują ją w kontaktach zewnętrznych,
- 4) sprawują nadzór nad pracą podporządkowanych im pionów,
- 5) podejmują decyzje związane z bieżącym kierowaniem Spółką,
- 6) dokonują wszelkich czynności faktycznych i prawnych, mając na uwadze realizację celów Spółki,
- 7) podejmują wszelkie inne czynności zapewniające sprawne funkcjonowanie Spółki.

Dyrektorzy Zarządzający i Dyrektorzy Wykonawczy:

- 1) kierują podległymi jednostkami organizacyjnymi lub/i samodzielnymi stanowiskami pracy, ponosząc odpowiedzialność za efekty ich pracy,
- 2) określają w zakresie swojej właściwości rzeczowej cele i zadania podległych jednostek organizacyjnych lub samodzielnymi stanowiskami pracy,
- 3) koordynują pracę podległych sobie struktur zgodnie z interesem Spółki i przepisami prawa,
- 4) realizują wytyczne i zalecenia właściwego Członka Zarządu oraz na bieżąco informują go o pracy podległych jednostek organizacyjnych / samodzielnymi stanowiskami pracy,
- 5) podejmują wszelkie niezbędne działania zapewniające skuteczną i efektywną realizację powierzonych zadań,
- 6) współpracują w zakresie wykonywanych zadań z innymi Członkami Zarządu, wydzielonymi jednostkami organizacyjnymi i samodzielnymi stanowiskami pracy.

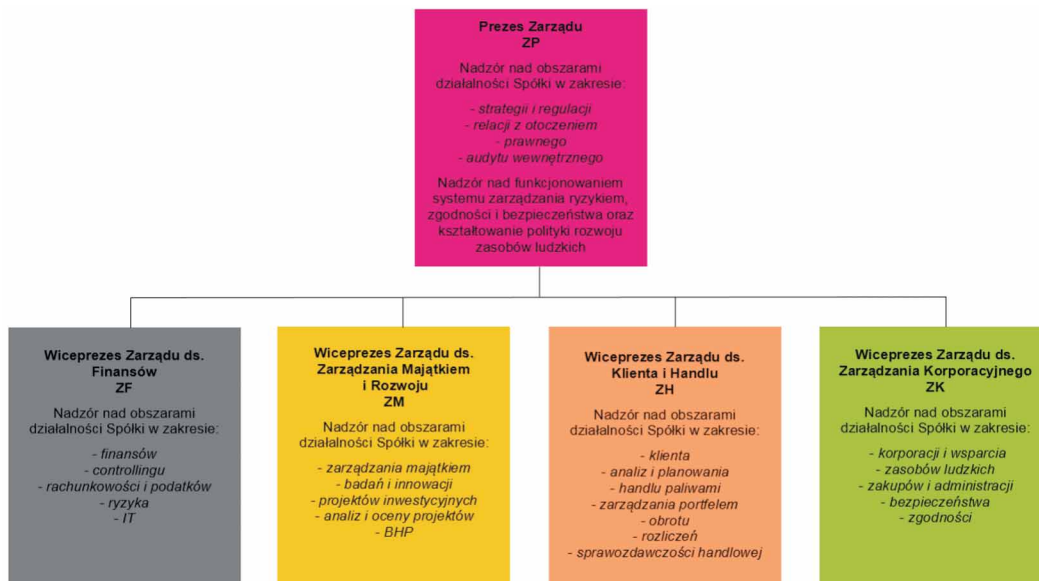
Relacje służbowe w Spółce opierają się na zasadzie jednoosobowego kierownictwa, co oznacza, że każdy pracownik ma jednego bezpośredniego przełożonego w relacjach służbowych, od którego otrzymuje polecenia oraz zadania i przed którym jest odpowiedzialny za ich wykonanie. Pracownik, który otrzymuje polecenie od przełożonego wyższego szczebla, powinien polecenie wykonać, zawiadamiając o tym bezpośredniego przełożonego. Ponadto dopuszczono możliwość ustanowienia dodatkowej linii raportowania w stosunku do samodzielnymi stanowiskami pracy i jednostek organizacyjnych bezpośrednio podlegających Członkom Zarządu. Linia raportowania polega na możliwości uzyskiwania bezpośrednich informacji oraz wydawania indywidualnych poleceń służbowych.

Odrębnym rodzajem podległości jest podległość projektowa, która ma charakter tymczasowy. Podległość ta występuje w relacjach między pracownikami Spółki lub pracownikami Spółki i spółek Grupy TAURON, niezależnie od relacji służbowych i dotyczy osób będących członkami zespołu projektowego.

Zmiany w strukturze organizacyjnej Spółki, dokonane zgodnie z Modelem Biznesowym, miały na celu optymalizację funkcjonowania Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON. Zweryfikowano obszary przyporządkowane do poszczególnych pionów członków Zarządu Spółki.

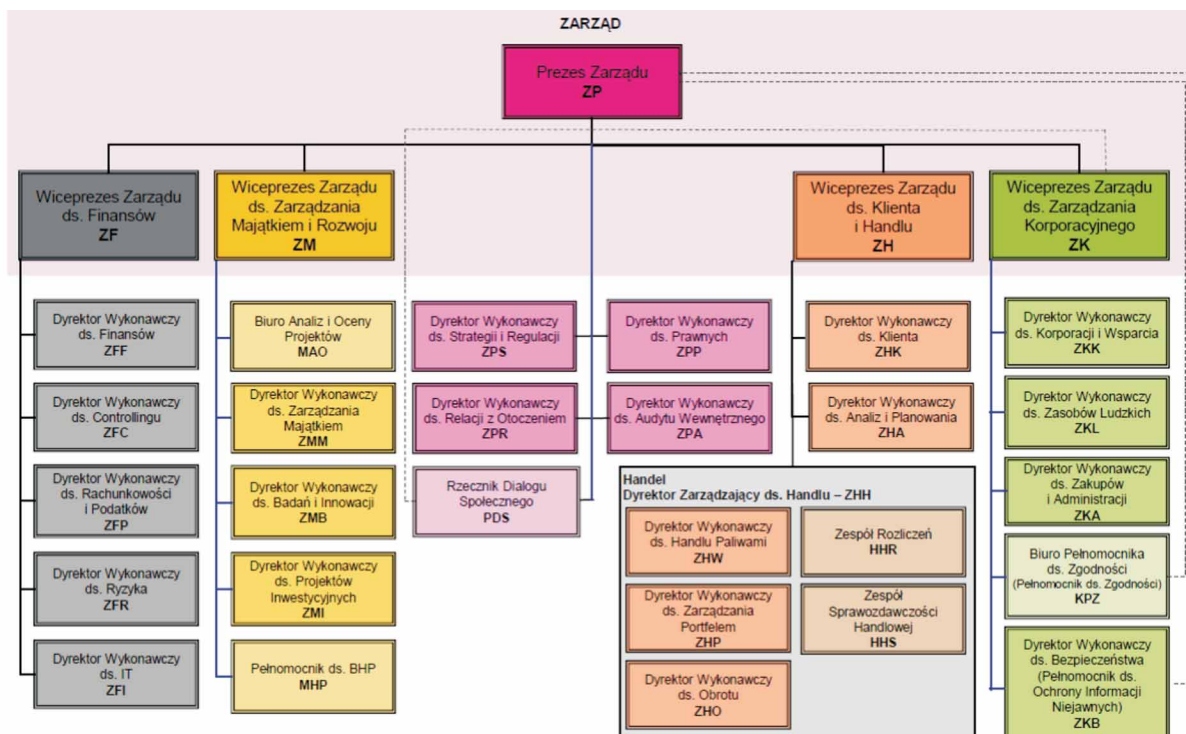
Poniższy rysunek przedstawia schemat podziału odpowiedzialności członków Zarządu.

Rysunek nr 14. Schemat odpowiedzialności członków Zarządu

Poniższy rysunek przedstawia strukturę pionów przyporządkowanych poszczególnym członkom Zarządu Spółki, do poziomu jednostek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy podlegających bezpośrednio członkom Zarządu, według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Rysunek nr 15. Schemat organizacyjny TAURON na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

Zmiany w zasadach zarządzania Grupą Kapitałową TAURON

Przyjęcie przez Zarząd w dniu 4 maja 2016 r. nowego Modelu Biznesowego rozpoczęło działania zmieniające organizację funkcjonowania jednostek Grupy Kapitałowej TAURON. Model Biznesowy określa założenia funkcjonowania (zarządzania) Grupy Kapitałowej TAURON oraz wskazuje podział zadań i odpowiedzialności pomiędzy zdefiniowane jednostki:

Centrum Korporacyjne

nadrzędną jednostką organizacyjną odpowiedzialną za zarządzanie działalnością Grupy Kapitałowej TAURON i podejmowanie najważniejszych decyzji mających wpływ na Grupę Kapitałową TAURON, Obszary Biznesowe, Centra Usług Wspólnych i spółki należące do Grupy Kapitałowej TAURON.

Obszary Biznesowe

siedem obszarów podstawowej działalności Grupy Kapitałowej TAURON, zdefiniowanych zgodnie z ogniwami łańcucha wartości produkcji energii elektrycznej i ciepła, tj.: Handel, Wydobycie, Wytwarzanie, Odnawialne Źródła Energii (OZE), Ciepło, Dystrybucja i Sprzedaż.

Centrum Usług Wspólnych

jednostki odpowiedzialne za świadczenie określonych usług wsparcia (np. rachunkowość, IT, kadry i płace, ubezpieczenia, obsługa klienta) na rzecz pozostałych jednostek Grupy Kapitałowej TAURON.

U podstaw budowy Modelu Biznesowego leży pięć zdefiniowanych strumieni procesowych, wokół których ma koncentrować się działalność Grupy Kapitałowej TAURON, tj.: Strategia, Finanse, Zarządzanie Majątkiem i Rozwój, Klient, Zarządzanie Korporacyjne i Wsparcie. Celem wyodrębnienia strumieni procesowych jest położenie większego nacisku na zagadnienia przekrojowe, dotyczące więcej niż jednego Obszaru Biznesowego, które w znacznym stopniu decydować będą o wartości Grupy Kapitałowej TAURON w przyszłości oraz o jej przewagach konkurencyjnych względem innych podmiotów działających w branży energetycznej.

Poniższy rysunek przedstawia strumienie procesowe, wokół których ma koncentrować się działalność Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 16. Strumienie procesowe

1.6.3. Kluczowe strumienie procesowe

Nowy Model Biznesowy identyfikuje 23 megaprocesy przebiegające przez wszystkie jednostki Grupy Kapitałowej TAURON. W 2016 r., w ramach prac wdrażających, ustalono dla nich właścicieli a także zdekomponowano je do poziomu procesów niższego rzędu, które realizowane są w całości w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. Dla procesów realizowanych w spółce TAURON opracowano wstępną wersję dokumentacji procesowej z diagramami szczegółowo pokazującymi przebieg i kompetencje decyzyjne. W pierwszym półroczu 2017 r. trwać będą prace nad usprawnieniami i punktami styku. Do końca I półrocza 2017 r. planowane jest wydanie nowych regulacji korporacyjnych wdrażających nowy Model Biznesowy w zakresie podziału odpowiedzialności i kompetencji decyzyjnych wyznaczających role w podziale na centralę Grupy Kapitałowej TAURON i spółki zależne. W ciągu 2017 r. procesy będą dalej dekomponowane i opracowywana będzie dokumentacja procesowa w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę procesów w Grupie Kapitałowej TAURON (megaprocesy).

Rysunek nr 17. Struktura procesów w Grupie Kapitałowej TAURON (megaprocesy)

Procesy zarządcze	
1.1 Strategia	1.5 Audyt
1.2 Controlling	1.6 Zarządzanie majątkiem
1.3 Komunikacja korporacyjna	1.7 Badania i innowacje
1.4 Zarządzanie ryzykiem	

Procesy operacyjne	
2.1 Wydobycie	2.4 Dystrybucja energii elektrycznej i ciepła
2.2 Produkcja energii elektrycznej i ciepła	2.5 Sprzedaż i obsługa klienta
2.3 Handel	

Procesy wsparcia	
3.1 Zarządzanie korporacyjne	3.7 Wsparcie IT
3.2 Fuzje i przejęcia	3.8 Obsługa prawna
3.3 Zarządzanie finansami	3.9 Zakupy
3.4 Rachunkowość	3.10 Zapewnienie bezpieczeństwa
3.5 Zarządzanie podatkami	3.11 Realizacja projektów
3.6 Zarządzanie kapitałem ludzkim	

1.6.4. Obszary biznesowe Grupy Kapitałowej TAURON

Działalność operacyjna Grupy Kapitałowej TAURON realizowana jest w oparciu o siedem Obszarów Biznesowych zdefiniowanych zgodnie z ogniwami łańcucha wartości produkcji energii elektrycznej i ciepła: Wydobycie, Wytwarzanie, Ciepło, Odnawialne Źródła Energii (OZE), Handel, Dystrybucja i Sprzedaż.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 18. Struktura Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON

1.6.5. Centra Usług Wspólnych Grupy Kapitałowej TAURON

Centra Usług Wspólnych (CUW) to wydzielone jednostki organizacyjne odpowiedzialne za świadczenie określonego zakresu usług wsparcia, np. rachunkowość, IT, kadry i płace, obsługa klienta, ubezpieczenia, na rzecz pozostałych jednostek Grupy Kapitałowej TAURON. Centralizacja usług wsparcia ma na celu odciążenie Centrum Korporacyjnego oraz Obszarów Biznesowych od realizacji procesów niezwiązanych bezpośrednio z prowadzoną działalnością operacyjną (tzw. procesy wsparcia), a także obniżenie kosztów realizacji tych procesów dzięki korzyściom skali i wzrostowi efektywności operacyjnej. W formalnej strukturze Grupy Kapitałowej TAURON CUW ulokowane zostały w spółce TAURON Obsługa Klienta.

2. DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON

2.1. Czynniki i nietypowe zdarzenia mające znaczący wpływ na osiągnięty wynik finansowy

2.1.1. Czynniki wewnętrzne i ich ocena

Na działalność i wyniki Grupy Kapitałowej TAURON w 2016 r. wpłynęły m.in. następujące czynniki wewnętrzne:

- 1) realizacja Programu Poprawy Efektywności kosztów operacyjnych w Grupie Kapitałowej TAURON, w tym projektów konsolidacyjnych i restrukturyzacyjnych, Programów Dobrowolnych Odejść pracowników,
- 2) realizacja kluczowych projektów inwestycyjnych, zwłaszcza w zakresie budowy nowych oraz modernizacji istniejących mocy wytwórczych, budowy nowych przyłączy oraz modernizacji istniejących sieci dystrybucyjnych, sieci ciepłowniczych, budowy podziemnych wyrobisk,
- 3) działania marketingowe w zakresie pozyskiwania nowych klientów oraz działania lojalnościowe w zakresie utrzymania obecnych klientów,
- 4) scentralizowanie obszaru zarządzania finansami w Grupie Kapitałowej TAURON, wspomagane takimi narzędziami, jak: centralny model finansowania, polityka zarządzania płynnością finansową z cash poolingiem, polityka zarządzania ryzykiem w obszarze finansowym, polityka ubezpieczeniowa,
- 5) zarządzanie przez Spółkę zakupami, w szczególności zakupami paliw na potrzeby podmiotów wytwórczych wchodzących w skład Grupy Kapitałowej TAURON.

Wpływ powyższych czynników na osiągnięty w 2016 r. wynik finansowy został opisany w pkt 4 niniejszego sprawozdania. Efekty tego wpływu widoczne są zarówno w krótkiej, jak i dłuższej perspektywie.

2.1.2. Czynniki zewnętrzne i ich ocena

Na działalność i wyniki Grupy Kapitałowej TAURON w 2016 r. wpłynęły następujące czynniki zewnętrzne:

- 1) Otoczenie makroekonomiczne.
- 2) Otoczenie rynkowe.
- 3) Otoczenie regulacyjne.
- 4) Otoczenie konkurencyjne.

2.1.2.1. Otoczenie makroekonomiczne

Podstawowym obszarem działalności TAURON jest rynek polski, w ramach którego Spółka korzysta z pozytywnych trendów na nim panujących, jak również odczuwa skutki ich zmian. Sytuacja makroekonomiczna, zarówno w poszczególnych branżach gospodarki, jak i na rynkach finansowych, jest istotnym czynnikiem mającym wpływ na osiągnięte przez Spółkę i Grupę Kapitałową TAURON wyniki.

Szacowany wzrost PKB w Polsce za 2016 r. kształtuje się na poziomie 2,8% (względem 3,9% za 2015 r.). Gospodarka krajowa była w dużej mierze napędzana przez spożycie gospodarstw domowych, któremu sprzyjała korzystna sytuacja na rynku pracy oraz brak wzrostu cen. Stopa bezrobocia na koniec 2016 r. wyniosła 8,3% względem 9,8% na koniec 2015 r., a średni poziom wynagrodzenia w gospodarce narodowej przekroczył 4 000 zł (względem 3 900 zł za 2015 r.). Za 2016 r. wskaźnik inflacji przyjął wartość -0,6% (za 2015 r. deflacja wyniosła -0,9%). Czynnikiem, dla którego wzrost PKB za 2016 r. ukształtował się na poziomie niższym niż za 2015 r., był istotny spadek poziomu inwestycji.

Na przestrzeni 2016 r. wzrost średni poziom kursów walutowych – EUR/PLN ukształtował się na średnim poziomie 4,40 zł (względem 4,26 zł za 2015 r.), natomiast USD/PLN – na średnim poziomie 4,20 zł (względem 3,90 zł za 2015 r.).

Kluczowym czynnikiem wpływającym na wyniki Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON, w dużej mierze zależnym od tempa rozwoju gospodarczego, jest zapotrzebowanie na energię elektryczną i ciepło.

Według danych Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. (PSE), w 2016 r. nastąpił istotny (1,97% r/r) wzrost krajowego zużycia energii elektrycznej (KZEE) brutto, przy jednoczesnym wzroście produkcji w elektrowniach krajowych (0,53% r/r) – w przeciwieństwie do 2015 r., saldo wymiany międzysystemowej było importowe i wyniosło -2,0 TWh.

Poniższy rysunek przedstawia wzrost PKB, produkcji sprzedanej przemysłu i zmianę KZEE.

Rysunek nr 19. Wzrost PKB, produkcji sprzedanej przemysłu i zmiana KZEE

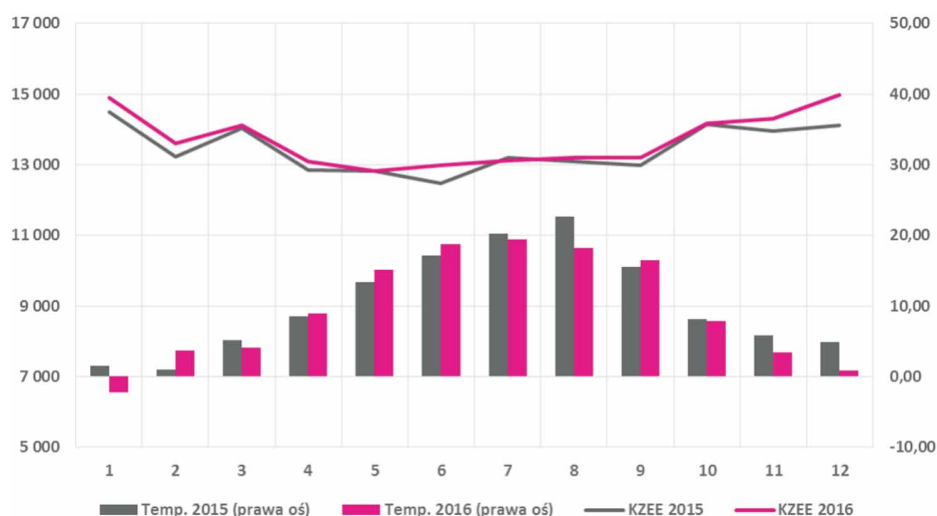
Dane dot. PKB oraz produkcji sprzedanej przemysłu za rok 2016 to wstępne szacunki

Źródło: GUS, PSE

W 2016 r. zaobserwowano wolniejszy niż w 2015 r. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (3,2% r/r według wstępnych prognoz GUS), co było zjawiskiem analogicznym do skali zmian PKB. Jednocześnie, wzrost KZEE był silniejszy niż w 2015 r., co miało miejsce pomimo wolniejszego tempa rozwoju gospodarki. Kluczową pozaekonomiczną przyczyną były średnie temperatury powietrza w miesiącu styczniu, czerwcu oraz listopadzie i grudniu 2016 r., a także fakt, że w sierpniu 2015 r. miały miejsce ograniczenia w poborze mocy (stopnie zasilania).

Poniższy rysunek przedstawia przebieg KZEE w zależności od średniej temperatury miesięcznej.

Rysunek nr 20. Przebieg KZEE w zależności od średniej temperatury miesięcznej

Źródło: PSE

Najbardziej dynamicznym obszarem elektroenergetyki w 2016 r. była fotowoltaika, gdzie szacowany wzrost mocy zainstalowanej wyniósł ok. 90 MW (ok. 95% r/r), a całkowita produkcja wyniosła ok. 120 GWh (wzrost o ok. 124% r/r). Dynamicznie, choć wolniej niż w 2015 r., rozwijała się energetyka wiatrowa, gdzie wzrost mocy zainstalowanej o ok. 750 MW przełożył się na całkowitą produkcję rzędu 11,6 TWh (wzrost produkcji o 15,8% w ujęciu r/r).

Istotny wzrost produkcji (o ok. 37,8% r/r) miał miejsce także w przypadku energetyki gazowej – obszar ten w 2016 r. wytworzył łącznie 5,8 TWh. Produkcja w elektrowniach opalanych węglem kamiennym (podstawowym paliwem Grupy Kapitałowej TAURON) wyniosła w skali kraju 81,3 TWh, co oznacza niewielki spadek względem 2015 r. (-0,65% r/r), natomiast źródła opalane węglem brunatnym wyprodukowały w 2016 r. łącznie 51,2 TWh, co stanowi spadek o 4,4% r/r.

Równolegle, w skali kraju wzrosła produkcja ciepła. Według danych ARE za trzy kwartały 2016 r. wyprodukowano łącznie 183,95 PJ ciepła (o 1,2% więcej niż w analogicznym okresie 2015 r.). Biorąc pod uwagę temperatury miesiąca listopada oraz grudnia 2016 r. należy spodziewać się, że produkcja ciepła za cały 2016 r. wykaże wyższe tempo wzrostu.

2.1.2.2. Otoczenie rynkowe

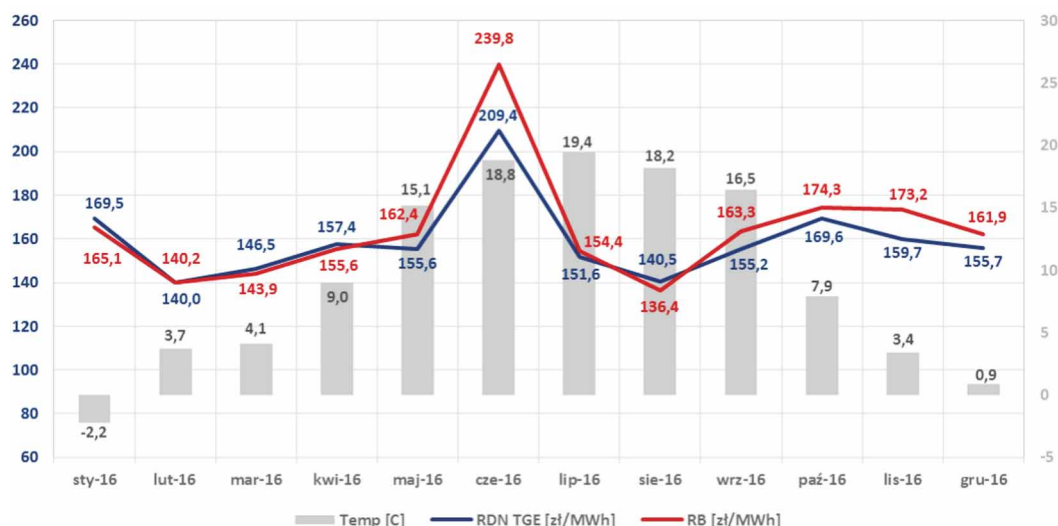
Energia elektryczna

Hurtowe ceny energii w 2016 r. w Polsce zanotowały nieznaczny wzrost w odniesieniu do 2015 r. Średnia cena na Rynku Dnia Następnego (RDN) Towarowej Giełdy Energii S.A. (TGE) za 2016 r. wyniosła 159,22 (+2,27 zł/MWh w odniesieniu do 2015 r.), natomiast tzw. cena CRO na Rynku Bilansującym (RB) wyniosła 164,19 zł/MWh (+6,88 zł/MWh w ujęciu rocznym). Główną przyczyną niewielkich wzrostów cen na rynku w 2016 r. był wzrost zapotrzebowania systemowego na moc, który w ujęciu rocznym dał wzrost zużycia energii elektrycznej o ponad 3 TWh do poziomu 164,6 TWh. Wpływ wzrostu zużycia energii elektrycznej na wzrost cen energii nie został nawet zniwelowany przez stosunkowo niskie ceny węgla, które w ujęciu rocznym spadły o 0,99 zł/GJ do poziomu 8,79 zł/GJ. Wzrost cen spowodowany był również zmianą struktury wytwarzania energii elektrycznej.

Pomimo uruchomienia w 2016 r. ok. 730 MW nowych mocy w elektrowniach wiatrowych, niewielki wzrost produkcji z OZE nie przyniósł spodziewanego wzrostu produkcji w tym podsektorze. Jednocześnie w ubiegłym roku odnotowano znaczący, bo aż 4,4% spadek produkcji z tanich elektrowni opalanych węglem brunatnym, co musiało zostać skompensowane wzrostem produkcji w droższych elektrowniach, np. gazowych, których produkcja w ujęciu rocznym wzrosła o 37,8% do poziomu 5,8 TWh. Dodatkowo Krajowy System Elektroenergetyczny (KSE) wspomagany był przez energię pochodzącą z importu w ilości blisko 2 TWh.

Poniższy rysunek przedstawia średnie miesięczne ceny energii elektrycznej na rynkach SPOT i RB oraz średnie temperatury.

Rysunek nr 21. Średnie miesięczne ceny energii na rynkach SPOT i RB oraz średnie temperatury

Na rynku terminowym kontrakty na 2017 r. już na początku roku podlegały dość dynamicznym zmianom. Już tradycyjnie początek roku cechuje optymizm rynkowy, który z obszaru SPOT przenosi się na rynek terminowy. Zamknięcie kontraktu BASE_Y-16 na poziomie 167,50 zł/MWh spowodowało, że w styczniu kontrakt BASE_Y-17 w pierwszej kolejności domykał lukę. Do połowy miesiąca jego cena wzrosła z 164,24 zł/MWh do blisko 170 zł/MWh, aby do końca miesiąca spaść w okolice 155 zł/MWh. Spowodowane to było zarówno coraz tańszą energią na rynku SPOT, jak i znaczną przeceną na rynku CO₂, gdzie ceny spadły z 8,5 EUR/Mg do ok. 5,7 EUR/Mg na początku lutego. Coraz tańsze CO₂ w połączeniu z niskimi cenami węgla na rynkach światowych utrzymywały, wspierane stabilnymi cenami SPOT, niskie ceny na Rynku Terminowym Towarowym (RTT) do końca marca. Duże wahania cen w kwietniu przekształciły spadki cen kontraktu BASE_Y-17 na trend wzrostowy, który realizowany był do czerwca 2016 r., osiągając poziom 165,50 zł/MWh.

Wysokie ceny SPOT w czerwcu podtrzymywały ceny na poziomie 162 zł/MWh do końca drugiej dekady lipca, kiedy rynek zaczął dyskontować kolejne spadki cen na rynku CO₂. Niskie ceny CO₂, które występowały latem, minima osiągnęły w I połowie września, osiągając poziomy w okolicach 4-4,2 EUR/Mg. Połączenie niskich cen CO₂ oraz bardzo taniej energii na rynku SPOT, która w lipcu potaniała do 155 zł/MWh, a w sierpniu osiągnęła min. na poziomie średniomiesięcznym 140 zł/MWh, doprowadziły do spadku cen kontraktu BASE_Y-17 do ok. 155,5 zł/MWh.

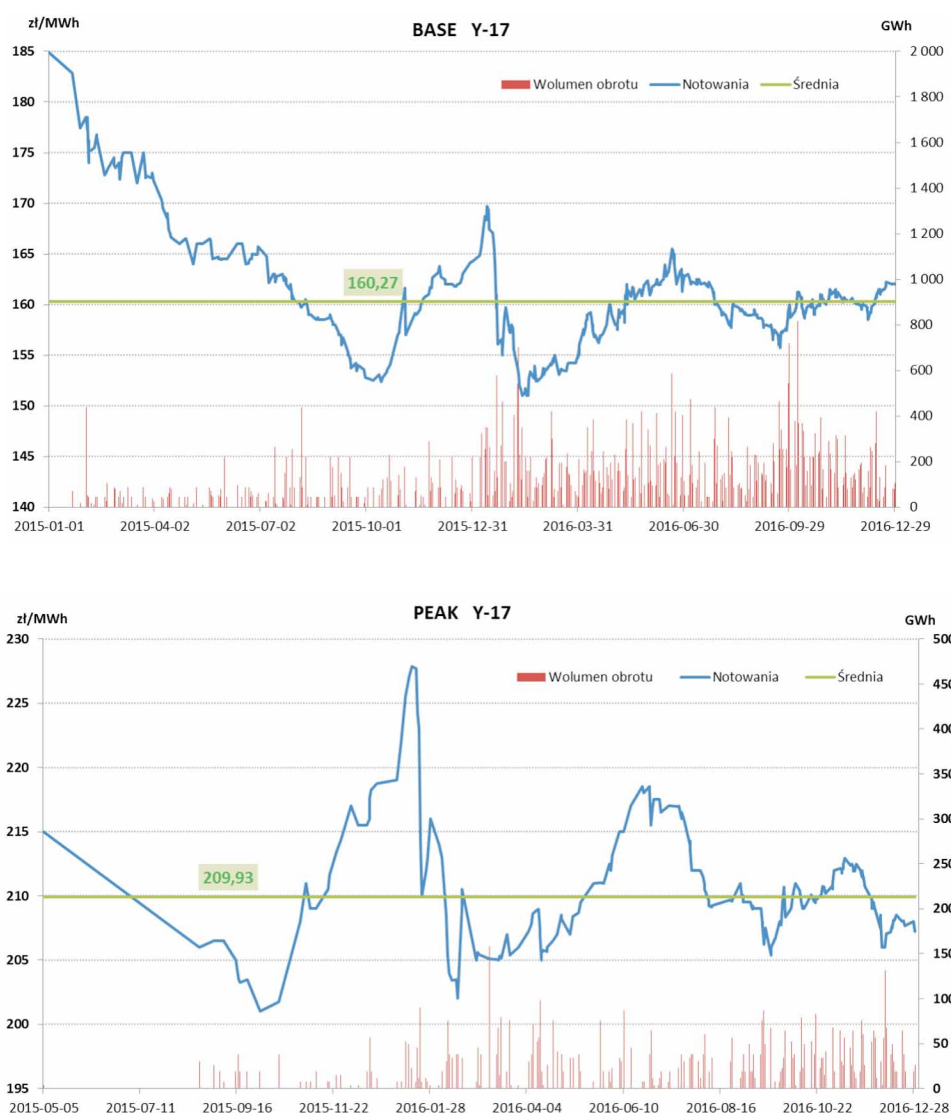
Ostatni kwartał 2016 r. minął pod znakiem wzrostu cen. Utrzymujące się przez całe lato wysokie ceny węgla (ok. 58–60 USD/Mg) w połączeniu z dynamicznym wzrostem cen CO₂, których kierunek notowań wskazywał na możliwość powrotu do wartości 6 EUR/Mg, spowodowały wzrost cen do ok. 160 zł/MWh. Dodatkowo październikowe wzrosty cen SPOT spowodowane awarią w Turowie i niższymi od zapowiadanych temperaturami, pozwoliły na przebicie linii oporu i wzrosty cen do ok. 161–161,50 zł/MWh. Na koniec 2016 r. ceny energii na przedmiotowym rynku osiągnęły poziom 162 zł/MWh.

Średnia ważona wolumenem cena produktu BASE Y-17 ukształtowała się na poziomie 160,27 zł/MWh, przy czym łącznie sprzedano ponad 76,7 TWh. W porównaniu z handlem produktem BASE Y-16 obrót był blisko dwukrotnie niższy. Średnia cena na TGE wyniosła 159,77 zł/MWh, przy wolumenie 51,5 TWh, zaś poza TGE była wyższa i wyniosła 161,29 zł/MWh dla wolumenu 25,2 TWh. Udział wolumenu sprzedanego z udziałem TGE w 2016 r. w ogólnej puli wyniósł blisko 72% (43,7 TWh), a z udziałem platform brokerskich ponad 28% (17,1 TWh). Średnie ważone wolumenem ceny uzyskane w 2016 r. wyniosły dla segmentu giełdowego i brokerów odpowiednio 159,30 zł/MWh i 159,37 zł/MWh, co łącznie ustaliło średnią cenę produktu BASE Y-17 w 2016 r. na poziomie 159,32 zł/MWh.

W przypadku kontraktu PEAK Y-17, notowania miały bardzo zbliżony kształt do notowań kontraktu bazowego. Poziom maksymalny notowań w 2016 r. wystąpił w dniu 18 stycznia 2016 r. i wyniósł 227,85 zł/MWh, a minimalny w dniu 16 lutego 2016 r. i wyniósł 202 zł/MWh. Łączny obrót zanotowany w 2016 r. na tym produkcie wyniósł 7,3 TWh, z czego 70% (5,1 TWh) handlu przypadło na segment giełdowy po średniej cenie 209,94 zł/MWh, a 30% (2,2 TWh) stanowił udział brokerów ze średnią ceną 209,98 zł/MWh. Łącznie w całym okresie handlu produktem PEAK Y-16 sprzedano 7,75 TWh energii po średniej cenie 209,93 zł/MWh.

Poniższe rysunki przedstawiają wyniki obrotu kontraktami BASE Y-17 oraz PEAK Y-17.

Rysunek nr 22. Obrót kontraktami BASE Y-17 oraz PEAK Y-17

Ropa naftowa i węgiel

Rok 2016 był znaczącym dla ropy naftowej. W trakcie całego roku na rynku występowała znacząca nadwyżka surowca, co było przyczyną wyprzedaży na rynku ropy i spadku cen do poziomu z lat 2000–2003. Ta sytuacja była efektem polityki producentów ropy polegającej na obronie udziału w rynku i wynikającej z tej polityki wojny cenowej. Istotnym czynnikiem, który miał wpływ na sytuację na rynku ropy była również tzw. rewolucja łupkowa w USA,

w ciągu 5 lat produkcja ropy w USA wzrosła o 65%. Dzięki zniesieniu międzynarodowych sankcji, na rynku pojawiła się również znacząca ilość ropy z Iranu, który sukcesywnie zwiększał wolumen eksportowanej ropy w trakcie 2016 r.

W lutym 2016 r. ropa Brent kosztowała 27 USD/bbl. Niska cena surowca spowodowała zatrzymanie wielu inwestycji w nową infrastrukturę, problemy miały również banki, które kredytowały tego typu inwestycje. Pojawiły się obawy, że taka sytuacja doprowadzi do bardzo wysokich cen ropy w przyszłości. W II i III kwartale ceny zaczęły się odbudowywać, m.in. dzięki lepszej niż oczekiwano kondycji chińskiej gospodarki oraz zwiększonemu zapotrzebowaniu na ropę, związanemu z tzw. wysokim sezonem wakacyjnym. Na korzyść cen ropy wpływały również sytuacje nadzwyczajne, np. potężny pożar w Kanadzie w pobliżu największych pól naftowych czy działania wojenne i niszczenie infrastruktury sektora naftowego na Bliskim Wschodzie i w Nigerii.

Jednocześnie państwa OPEC, w szczególności Arabia Saudyjska, rozpoczęły starania zmierzające do kontrolowania podaży ropy w celu ustabilizowania cen. Kompromis był niezwykle trudny do osiągnięcia, ze względu na rozbieżne interesy krajów członkowskich. Udało się to dopiero końcem 2016 r. Na spotkaniu producentów OPEC we Wiedniu w dniach 12–13 grudnia 2016 r. uzgodniono solidarne ograniczenie produkcji ropy o 1,2 mln bpd. Do porozumienia dołączyła także Rosja i inni pomniejsi producenci niezrzeszeni w OPEC. Łączenie cięcia produkcji uzgodniono na ok. 1,8 mln bpd. Ceny ropy wzrosły do poziomu ok. 55–57 USD/bbl, tj. o 100% w stosunku do najniższych cen obserwowanych w lutym 2016 r. Analitycy oczekują, że ropa Brent w 2017 r. będzie kosztowała średnio 57–58 USD/bbl.

Podobna sytuacja występowała na rynku węgla. W I kwartale 2016 r. cena węgla osiągnęła najniższy poziom od ponad dekady. W lutym 2016 r. węgiel w portach ARA kosztował jedynie 36 USD/Mg. Na spadek cen wpływ miały takie czynniki jak kryzys gospodarczy w Chinach czy rewolucja łupkowa w USA (tani gaz łupkowy wypierał węgiel). Zarówno Chiny, jak i Europa są nastawione na zmianę mixu energetycznego i pozyskiwanie coraz większej ilości energii z odnawialnych źródeł.

Począwszy od II kwartału 2016 r. sytuacja na rynku węgla zaczęła się poprawiać, ze względu na zakłócenia strony podażowej na świecie. W wyniku niskiej ceny doszło do kilku spektakularnych bankructw gigantów węglowych, np. jednego z największych producentów węgla na świecie, amerykańskiej firmy Peabody Energy, czy czeskiego producenta, firmy OKD a.s. Znaczące problemy finansowe przeżywała również polska branża wydobywcza. W Kolumbii, która jest piątym na świecie producentem węgla, od marca strajkowali pracownicy branży wydobywczej, a w Australii wskutek powodzi, unieruchomiono większość działających tam kopalń. Chiny wprowadziły regulacje zmierzające do ograniczenia własnego wydobycia węgla (zamykanie nierentownych kopalni, następnie zmniejszenie ilości dni pracujących dla kopalni).

Jesienią w Europie, wskutek odstawienia znacznych ilości mocy wytwórczych energetyki atomowej we Francji, wzrosło zapotrzebowanie na węgiel, co wzmocniło stronę popytową. Ceny węgla na rynku SPOT z dostawą w miesiącach zimowych wzrosły do poziomu ponad 85 USD/Mg. Cena kontraktu z dostawą na 2017 r. zamknęła się na poziomie 70 USD/bbl, co oznacza wzrost o prawie 100% w porównaniu do cen w lutym 2016 r.

Poprawa koniunktury na rynku światowym węgla z pewnością korzystnie wpłynie na sytuację w polskim sektorze górniczym. Wzrost cen węgla na polskim rynku zmaterializuje się jednakże dopiero w 2017 r.

W 2016 r. indeks cen polskiego węgla energetycznego PSCMI1 zawierał się w przedziale 188–201 zł/Mg (8,52–8,93 zł/GJ).

Warto zauważyć, że na światowym rynku węgla występuje tzw. zjawisko backardation, co oznacza, że węgiel z dostawą na okresy bliższe jest tańszy niż węgiel z dostawą w przyszłości.

Gaz ziemny

Rok 2016 był dla rynku gazu rokiem rekordowo niskich cen. Już w pierwszym miesiącu średnia cena na rynku spotowym ukształtowała się blisko 30 zł/MWh niżej niż w roku poprzednim, wynosząc 72,54 zł/MWh. Kulminacja trendu spadkowego osiągnięta została w marcu, gdzie średnia cena na RDN gazu na TGE wyniosła zaledwie 60,11 zł/MWh. Po lekkich wzrostach w II kwartale, cena gazu w III kwartale okazała się również bardzo niska, a w szczególności w dwóch ostatnich miesiącach. Dnia 11 września 2016 r. cena na tym rynku ukształtowała się na poziomie 49,61 zł/MWh. Przez cały okres letni kontrakty z dostawą w następnym dniu utrzymywały się w okolicach 60 zł/MWh, w porównaniu do 85–90 zł/MWh w roku poprzednim. Wraz z początkiem gazowego sezonu zimowego na rynku był widoczny jednak znaczny wzrost cen. W grudniu kontrakty z dostawą w następnym dniu wycenione zostały już średnio na 84,95 zł/MWh.

Na rynku terminowym po niskich cenach w pierwszym kwartale, podobnie jak na rynku SPOT, notowania ruszyły do góry. Historia ta powtórzyła się w II połowie 2016 r., gdy po spadkach w III kwartale, koniec roku okazał się mocno wzrostowy. Finalnie, referencyjny kontrakt roczny przez cały rok zyskał na wartości trochę ponad 15 zł/MWh.

W aspekcie rozwoju i płynności rodzimej TGE w 2016 r. warto przede wszystkim odnotować prawie dwukrotny wzrost wolumenu obrotu na RDN gazu. Większość z 16 TWh przehandlowano w okresie gazowego sezonu zimowego, czyli w okresie, kiedy zapotrzebowanie na gaz jest największe.

W 2015 r. było to zaledwie 8,7 TWh, a rok wcześniej jeszcze o połowę mniej. Tak dynamiczny wzrost obrotu na rynku spotowym nie przełożył się na rynek terminowy, gdzie w porównaniu do roku poprzedniego nastąpił spadek wolumenu

o ponad 3%. Ilościowo, obrót na kontraktach terminowych jednak w dalszym ciągu znacznie przewyższał obrót na rynku z natychmiastową dostawą. W 2016 r. było to blisko 90 TWh, czyli prawie 5 razy tyle, co wolumen kontraktu z dostawą w następnym dniu.

Rok 2016 był wyjątkowy nie tylko ze względu na historycznie niskie ceny. W połowie roku świnoujski terminal LNG przyjął pierwsze statki z komercyjnymi dostawami gazu w postaci płynnej. Dzięki uruchomieniu portu regazyfikującego Polska uzyskała dostęp do rynku międzynarodowego, wskutek czego może dokonywać zakupu gazu praktycznie z dowolnego miejsca na świecie, wzmacniając tym samym swoją pozycję negocjacyjną względem dostawców.

Ponadto, w listopadowej nowelizacji prawa energetycznego zatwierdzone zostało stopniowe znoszenie obowiązku ustalania i przedkładania do zatwierdzania taryf dla cen gazu przez przedsiębiorstwa obrotu. Działania te wiązały się z koniecznością wykonania wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z września 2015 r., w którym zostało stwierdzone, że system regulowania cen gazu ziemnego jest niezgodny z wymogami prawa UE. Inną kluczową dla rynku zmianą było zniesienie uprzywilejowania dotyczącego braku obowiązku utrzymywania zapasów gazu ziemnego dla tzw. „małych sprzedawców”. Od momentu wejścia w życie nowelizacji każdy sprzedawca importujący gaz z zagranicy, niezależnie od wolumenu, jest zobowiązany do zabezpieczenia swojej sprzedaży w postaci utrzymywania określonego wolumenu w magazynach.

Poniższy rysunek przedstawia średnie miesięczne ceny SPOT oraz kontraktu Y-17 w 2016 r. na TGE.

Rysunek nr 23. Średnie miesięczne ceny SPOT oraz kontraktu Y-17 w 2016 r. na TGE

Uprawnienia do emisji CO₂

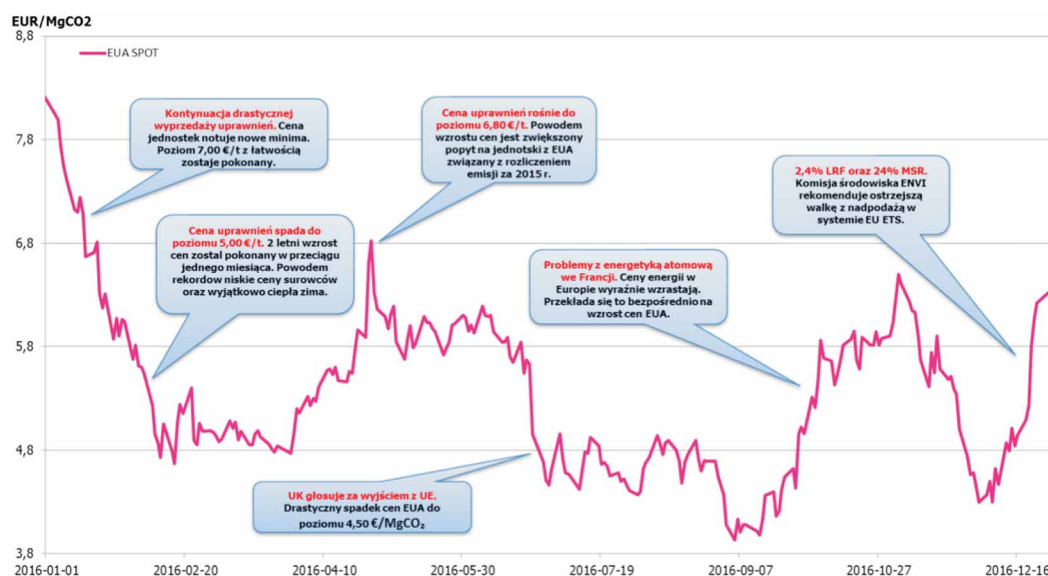
Rynek uprawnień do emisji CO₂ w 2016 r. charakteryzował się wyjątkowo wysoką zmiennością cen. Styczeniowy spadek cen z poziomu 8,30 EUR/Mg do poziomu 4,90 EUR/Mg był wynikiem nałożenia się na siebie kilku niekorzystnych dla rynku EU ETS wydarzeń. Pierwszym takim czynnikiem była rekordowo ciepła zima, która przyczyniła się do wyraźnych spadków cen kontraktów na energię elektryczną w Niemczech, Francji oraz Wielkiej Brytanii. Kolejnym czynnikiem pro spadkowym były dane świadczące o spowolnieniu gospodarczym płynące z Chin. Zmniejszone zapotrzebowanie na węgiel wpłynęło na rekordowe spadki cen węgla w portach ARA na początku minionego roku (do poziomu 37 USD/Mg, najniższego od 2003 r.). Trzecim spadkowym czynnikiem był mechanizm backloading, który wycofał w całym 2016 r. ostatnie 200 z 900 mln jednostek EUA. Przełożyło się to bezpośrednio na zwiększenie wolumenów uprawnień sprzedawanych na aukcjach. Chwilowe odbicie cen nastąpiło dopiero po trzech miesiącach, tj. w kwietniu i było jedynie wynikiem zwiększonego popytu na jednostki EUA w związku z potrzebą rozliczeń emisji za 2015 r.

Kontynuując wysoką zmienność cen, w czerwcu rynek EU ETS kolejną wyraźną wyprzedzą zareagował na pozytywny wynik referendum dotyczący wyjścia Wielkiej Brytanii z UE – cena spadła z 6,00 EUR/Mg do poziomu 4,40 EUR/Mg. Tak niskie ceny utrzymywały się przez cały okres wakacyjny, by w reakcji na kryzys energetyczny (atomowy) we Francji wrócić do poziomu 6,60 EUR/Mg. W związku z wykryciem nieprawidłowości w elektrowniach jądrowych, ASN (Nuclear Safety Authority) nakazała w jednej chwili wstrzymać pracę 12–13 z 58 reaktorów. Brakującą energią Francja zapewniała sobie poprzez jej import z Wielkiej Brytanii, Austrii, Niemiec oraz Belgii. Sytuacja ta spowodowała wzrost cen energii elektrycznej, zwiększoną generację ze źródeł konwencjonalnych (opartych o węgiel i gaz), co przełożyło się bezpośrednio na wzrost cen surowców oraz uprawnień do emisji CO₂. Dopiero, kiedy w grudniu minionego roku ASN z obawy o to, że francuski system elektroenergetyczny nie poradzi sobie ze zwiększonym

zimowym zapotrzebowaniem, warunkowo pozwolił na przywrócenie do ruchu kilku reaktorów, sytuacja uległa poprawie. Ostatnim istotnym wydarzeniem mającym wpływ na ceny EUA było grudniowe głosowanie w komisji środowiska ENVI dotyczącego proponowanego kształtu IV fazy EU ETS oraz działania mechanizmu Rezerwy Stabilizacyjnej. Komisja ENVI proponuje, aby mechanizm Rezerwy przez pierwsze 3 lata działania wycofał dwukrotnie więcej uprawnień (24% zamiast pierwotnych 12%). Dodatkowo w celu osiągnięcia 43% redukcji emisji proponuje się przyjęcie wyższego współczynnika liniowej redukcji – na poziomie 2,4%. Mimo tak ostrych propozycji mających jednoznacznie na celu wzrost cen jednostek EUA, cena i tak zakończyła 2016 r. poniżej początkowego poziomu otwarcia – na poziomie 6,57 EUR/Mg.

Poniższy rysunek przedstawia wpływ działań politycznych i otoczenia na notowania produktu EUA SPOT w 2016 r.

Rysunek nr 24. Wpływ działań politycznych i otoczenia na notowania produktu EUA SPOT w 2016 r.

Prawa Majątkowe

Rok 2016 był rokiem spadków cen „zielonych” certyfikatów spowodowany w głównej mierze informacjami o nowym systemie wsparcia OZE. Wdrożenie nowego systemu miało nastąpić z początkiem 2016 r., jednak zgodnie z ustawą z dnia 29 grudnia 2015 r. przesunięto termin na 1 lipca 2016 r. Ostateczny kształt systemu wsparcia OZE został określony w *Ustawie z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw*. Niepewność rynkowa oraz wciąż bardzo wysoka nadwyżka w systemie certyfikatów spowodowały, że ceny praw majątkowych potwierdzających wytworzenie energii w źródłach odnawialnych PMOZE_A w 2016 r. odnotowały spadek cen. Indeks OZEX_A osiągnął na sesji październikowej najniższą w historii cenę: 32,57 zł/MWh.

Średnioważona cena sesyjna wynosiła 73,63 zł/MWh, czyli o 49,98 zł/MWh niżej niż w 2015 r. Bilans PMOZE_A od początku rejestru na koniec grudnia wynosił 29,1 TWh, nadwyżka w porównaniu do poprzedniego roku wzrosła o 2,04 TWh. Przy uwzględnieniu praw zablokowanych do umorzenia, nadwyżka na koniec 2016 r. wynosiła 19,8 TWh.

Poziom opłaty zastępczej ustalonej na 2016 r. wynosił 300,03 zł/MWh, a obowiązek przedstawienia do umorzenia certyfikatów PMOZE_A w pierwszym półroczu wynoszący 15% zmalał do 14,35%. Wraz z obniżeniem obowiązku w zakresie „zielonych” certyfikatów, od drugiego półrocza wprowadzony został nowy rodzaj certyfikatów potwierdzający wytworzenie energii z biogazu rolniczego, tzw. „błękitne” certyfikaty, dla których wymiar obowiązku wynosił 0,65% (równy obniżce obowiązku „zielonych” certyfikatów). Średnioważona cena sesyjna PMOZE-BIO w 2016 r. była mocno zbliżona do opłaty zastępczej 300,03 zł/MWh i wynosiła 295,52 zł/MWh. Bilans rejestru tego instrumentu na koniec roku wynosił 48,01 GWh.

Według znowelizowanej w 2016 r. *Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne*, do dnia 30 czerwca danego roku kalendarzowego można umarzać prawa majątkowe wydane jednostkom kogeneracyjnym za produkcję w roku poprzednim. W związku z powyższym, do końca pierwszego półrocza notowane były prawa majątkowe z kogeneracji wytworzonej w 2015 r. Od lipca 2016 r. notowane są wyłącznie prawa majątkowe potwierdzające wytworzenie energii w 2016 r.

Średnia cena praw majątkowych potwierdzających wytworzenie energii w wysokosprawnej kogeneracji węglowej P MEC-2015 („czerwone” certyfikaty) w 2016 r. wynosiła 10,76 zł/MWh, natomiast prawa majątkowe P MEC-2016 średnio wynosiły na koniec 2016 r. 10,68 zł/MWh. Indeks KECX charakteryzował się dużą stabilnością i oscylował wokół opłaty zastępczej wynoszącej 11 zł/MWh.

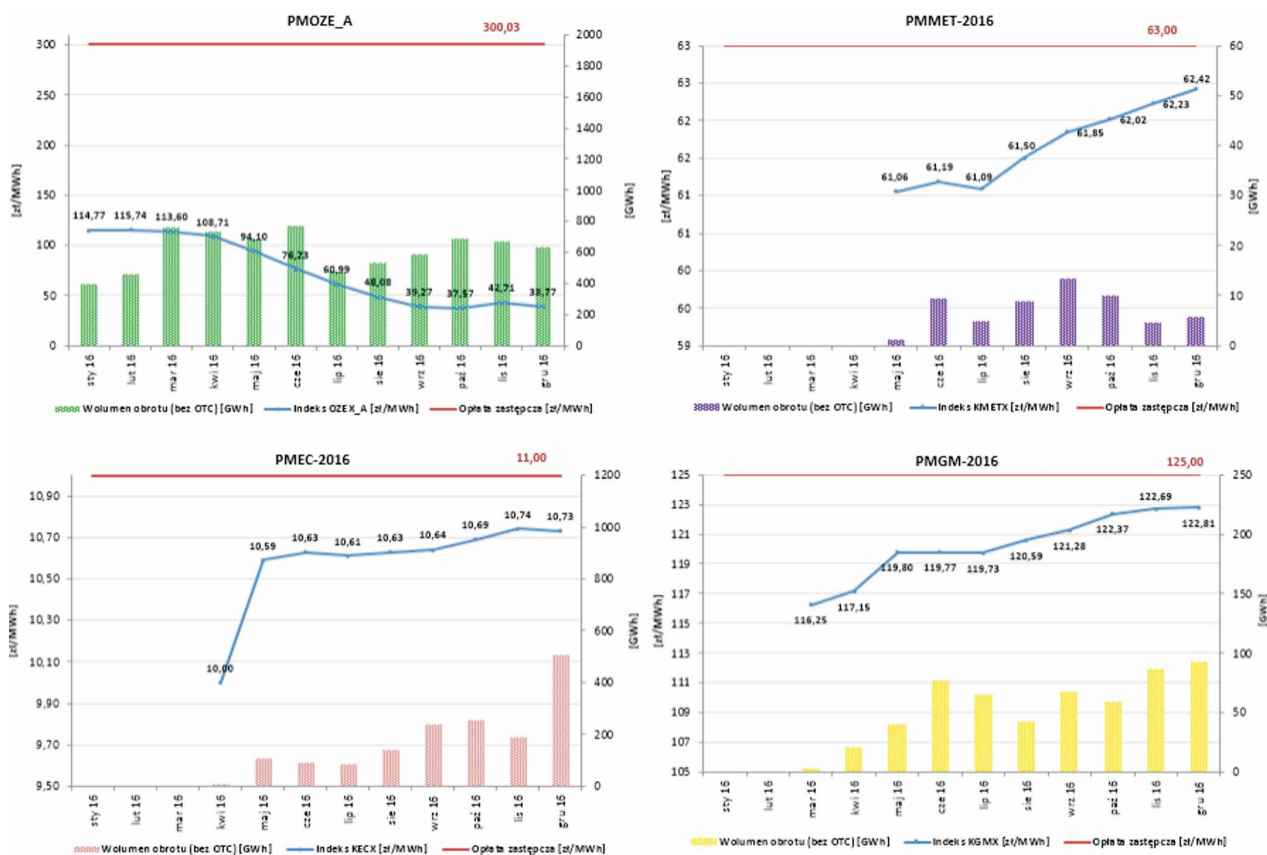
Analogicznie, średnia cena dla kogeneracji gazowej PMGM-2015 wynosiła 118,85 zł/MWh, przy opłacie zastępczej 121,63 zł/MWh, natomiast średnia cena „żółtych” certyfikatów PMGM-2016 także oscylowała wokół opłaty zastępczej wynoszącej 125 zł/MWh i na koniec 2016 r. wynosiła 121,13 zł/MWh.

„Fioletowe” certyfikaty będące prawami kogeneracyjnymi potwierdzającymi wytworzenie w ciągu 2016 r. energii elektrycznej podczas odmetanowania kopalń w pierwszej połowie roku notowały się w okolicach opłaty zastępczej wynoszącej 63,26 zł/MWh i ich średnioważona cena PMMET-2015 wynosiła 62,24 zł/MWh. Z kolei PMMET-2016 handlowano średnio pod koniec grudnia 2016 r. po 61,73 zł/MWh, przy opłacie zastępczej na poziomie 63 zł/MWh.

Prawa majątkowe wynikające ze świadectw efektywności energetycznej PMEF, czyli tzw. „białe” certyfikaty cechowały się również małą zmiennością. Przy opłacie zastępczej wynoszącej 1 000 zł/toe średnioważona cena indeksu EFX wynosiła 977,35 zł/toe. Ceny wahały się pomiędzy 958,30 a 1 001,76 zł/toe.

Poniższe rysunki przedstawiają indeksy praw majątkowych, tzw. „zielonych”, „fioletowych”, „czerwonych” i „żółtych” certyfikatów.

Rysunek nr 25. Indeksy praw majątkowych

2.1.2.3. Otoczenie regulacyjne

Zmiany w regulacji sektora energetycznego

W 2016 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (URE) utrzymał obowiązek przedkładania do zatwierdzenia taryf dla gospodarstw domowych, w skutek czego przedsiębiorstwa obrotu miały ograniczony wpływ na wypracowywane marże w Segmencie Sprzedaży (taryfa G).

Ustalenia w zakresie uprawnień do emisji CO₂

Rok 2016 był kolejnym rokiem, w którym w Parlamencie Europejskim trwały prace nad reformą systemu handlu uprawnieniami do emisji CO₂. Do kluczowych kwestii rozważanych podczas prac należą tzw. mechanizmy kompensacyjne, z których w okresie 2021–2030 mogłyby korzystać m.in. Polska, a więc reguły przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji CO₂ dla energetyki i zasady korzystania ze środków Funduszu Modernizacyjnego dedykowanego inwestycjom w energetyce. Rada Europejska, podczas unijnego szczytu klimatycznego w październiku 2014 r., określiła m.in., że cel redukcji emisji CO₂ na 2030 r. wynosi 40% w stosunku do 1990 r., a w tym, w obrębie instalacji objętych EU ETS, ma wynieść 43% w stosunku do 2005 r. W ramach przyjętych wówczas uzgodnień ustalono, że Polska będzie mogła przekazać nieodpłatnie energetyce maksymalnie 40% przysługującej puli uprawnień do emisji CO₂ na okres 2021–2030.

W dniu 15 grudnia 2016 r. Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (ENVI) przyjęła pakiet poprawek do zaproponowanego przez Komisję Europejską (KE) projektu dyrektywy EU ETS. Główne propozycje zmian do projektu dyrektywy przegłosowane w Komisji ENVI dotyczą przedstawionych poniżej elementów.

Podział puli uprawnień

1. Wskaźnik liniowy zaproponowano na poziomie 2,4% (w przeciwieństwie do 2,2% z propozycji Komisji z lipca 2015 r. i uzgodnień Rady z października 2014 r.).
2. Pula aukcyjna wynosiłaby 57% (jak w pierwotnej wersji projektu), jednak istniałaby możliwość jej pomniejszenia o 5% ze względu na chęć ograniczenia międzysektorowego współczynnika korekcyjnego, dodatkowo wpisano możliwość usunięcia 200 mln uprawnień z puli aukcyjnej na koniec IV okresu, jeśli uprawnienia nie zostałyby wykorzystane na bezpłatne przydziały.
3. 2% z 57% puli aukcyjnej zostałoby przeznaczony na Fundusz Modernizacyjny.
4. 3% z puli całkowitej miałyby zostać przeznaczony na rekompensaty kosztów pośrednich emisji.
5. 2% z puli uprawnień aukcyjnych miałyby zostać przeznaczony na fundusz wspierający transformację gospodarczą w państwach o dużym zatrudnieniu w sektorach opartych na wykorzystywaniu węgla i o PKB niższym od średniej unijnej.
6. 100% przychodów z aukcji powinno być przeznaczony na walkę ze zmianami klimatu.
7. Możliwe byłoby dobrowolne trwałe usunięcie uprawnień z puli aukcyjnej przez państwa członkowskie odpowiadające wielkości emisji z likwidowanych bloków energetycznych.
8. Możliwość trwałego usunięcia dowolnej liczby uprawnień z puli aukcyjnej – według uznania państwa członkowskiego.

Bezpłatne przydziały

1. Benchmarki zostałyby wyznaczone na podstawie rzeczywistych danych o poprawie zdolności produkcyjnych z lat 2016–2017 dla alokacji na lata 2021–2025 i analogicznie z danych z lat 2021–2022 wyznaczone byłyby poziomy benchmarków w kolejnych pięciu latach IV okresu, przedziały zmian wielkości benchmarków odnoszące się do poprawy zdolności produkcyjnej wynosiłyby od 0,25% do 1,75%.
2. Sektory narażone na ryzyko ucieczki emisji, aby otrzymać 100% uprawnień bezpłatnie musiałyby spełnić kryterium ilościowe na poziomie 0,12 (w pierwotnym projekcie jest to 0,18), natomiast sektory nienarażone nie otrzymałyby uprawnień, z wyjątkiem ciepłownictwa sieciowego, dla którego wpisano limit na poziomie 30% przez cały okres 2021–2030.
3. Międzysektorowy współczynnik korygujący – CSCF obejmowałby jedynie wybrane sektory (sektory, których kryterium intensywności wymiany handlowej znajdowałoby się poniżej 15%, a kryterium intensywności emisji poniżej 7 kg CO₂/EUR GVA).
4. Zaproponowano utworzenie nowego mechanizmu ochronnego dla cementu i klinkieru – importerzy tych produktów byłiby obciążeni opłatami, ale tym samym, producenci wewnątrz UE nie otrzymywaliby bezpłatnych przydziałów, mechanizm mógłby obowiązywać od 2019 r.
5. 400 mln uprawnień na potrzeby rezerwy NER pochodziłoby z puli uprawnień na IV okres, a nie jak to zaproponowała KE w projekcie z lipca 2015 r. – z rezerwy stabilizacyjnej na rynku uprawnień (MSR).
6. Alokacja uprawnień byłaby bardziej dynamiczna i zależna od rzeczywistych wartości poziomów produkcji – w przydziałach uwzględnione byłyby zmiany powyżej 10%.

Fundusze

1. Fundusz Innowacyjny wynosiłby 600 mln uprawnień i poza m.in. technologią CCS obejmowałby również technologię CCU (ang. Carbon Capture and Utilisation tj. wychwytywanie i utylizacja CO₂),
2. Uprawnione państwa członkowskie mogłyby przenieść uprawnienia z puli derogacyjnej (art. 10 c) do Funduszu Modernizacyjnego,
3. Ani Fundusz Modernizacyjny ani derogacje nie mogłyby finansować budowy nowych bloków węglowych (wskaźnik emisji nowych instalacji musiałby być niższy niż 450 gCO₂eq/kWh),
4. Grecja uzyskiwałaby możliwość wykorzystania 40% uprawnień ze swojej puli aukcyjnej na cele zgodne z celami Funduszu Modernizacyjnego.

Rezerwa MSR

1. Przez pierwsze 4 lata funkcjonowania MSR liczba uprawnień transferowanych z puli aukcyjnej do rezerwy MSR zostałyby podwojona do poziomu 24% nadwyżki znajdującej się na rynku;
2. 800 mln uprawnień z MSR zostałyby na stałe usunięte z rynku.

Kolejnym etapem prac w Parlamencie będzie głosowanie nad kompromisowymi poprawkami na forum plenarnym, natomiast w Radzie UE głosowanie nad podejściem ogólnym do projektu dyrektywy EU ETS, które zaplanowano na czerwiec 2017 r.

W 2016 r. na mocy *Ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych*, zostały podjęte działania zmierzające do uruchomienia krajowej platformy aukcyjnej, na której miałyby być sprzedawane uprawnienia do emisji CO₂ w ramach systemu EU ETS. Komisja Nadzoru Finansowanego wyraziła zgodę na prowadzenie platformy aukcyjnej przez TGE i sprzedaż uprawnień w ramach systemu handlu EU ETS. Przedtem jednak giełda musi wygrać przetarg zorganizowany przez Polskę na operatora krajowej platformy aukcyjnej.

Obecnie Polska, jako jedno z trzech państw (obok Niemców i Wielkiej Brytanii), zgodnie z rozporządzeniem aukcyjnym (*Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 1031/2010 z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie harmonogramu, kwestii administracyjnych oraz pozostałych aspektów sprzedaży na aukcji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych*) skorzystała z możliwości odstępstwa od zasady sprzedaży uprawnień na jednej zharmonizowanej platformie aukcyjnej i jako państwo z grupy „opt-out” do czasu wyłonienia docelowej platformy realizuje sprzedaż uprawnień za pośrednictwem giełdy EEX. Obecnie tylko dwie platformy aukcyjne prowadzą sprzedaż uprawnień w drodze aukcji – Europejska Giełda Energii EEX z siedzibą w Lipsku, która organizuje aukcje wspólnotowe (dla 24 państw UE i Polski) oraz aukcje niemieckie, natomiast giełda ICE/ECX z siedzibą w Londynie prowadzi aukcje dla Wielkiej Brytanii.

Ministerstwo Środowiska poinformowało, że w I kwartale 2017 r. zostanie ogłoszony przetarg na prowadzenie aukcji uprawnień do emisji na platformie krajowej. Szacuje się, że w latach 2017–2020 Polska będzie miała do sprzedaży około 314 mln uprawnień do emisji CO₂. Z tym zastrzeżeniem podział sprzedaży wskazanej puli uprawnień do emisji CO₂ na poszczególne lata przedstawia się następująco: w 2017 r. 71 mln uprawnień, w 2018 r. 78 mln uprawnień, w 2019 r. 67 mln uprawnień i w 2020 r. 98 mln uprawnień.

Ustawa o Odnawialnych Źródłach Energii (OZE)

W dniu 1 lipca 2016 r. weszła w życie nowelizacja *Ustawy o odnawialnych źródłach energii (OZE)*. Celem ustawy było usunięcie wątpliwości interpretacyjnych wobec przepisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, które jeszcze nie weszły w życie.

Nowelizacja miała na celu w szczególności uporządkowanie sytuacji wytwórców energii elektrycznej z OZE oraz zasad udzielania dla nich pomocy publicznej. W związku z powyższym wprowadzono do ustawy definicję prosumenta – odbiorcy końcowego dokonującego zakupu energii elektrycznej na podstawie umowy kompleksowej, wytwarzającego energię elektryczną wyłącznie z OZE w mikroinstalacji, w celu jej zużycia na potrzeby własne, niezwiązane z wykonywaną działalnością gospodarczą.

Regulacją objęto szeroki zakres podmiotów, w tym małych i średnich przedsiębiorców. Odstąpiono od dotychczasowego systemu wsparcia w postaci stałych taryf gwarantowanych dla najmniejszych wytwórców w mikroinstalacjach na rzecz rozliczania przez prosumenta nadwyżki energii elektrycznej wytworzonej przez daną mikroinstalację, tzw. opustów.

Zgodnie z nowelizacją ustawy, został wprowadzony nowy system wsparcia dla wytwórców energii elektrycznej w OZE – tzw. system aukcyjny. Instalacje nowe, powstałe po wejściu w życie nowelizacji, mogą otrzymać wsparcie wyłącznie w drodze złożenia stosownej oferty sprzedaży energii elektrycznej na aukcji organizowanej przez Prezesa URE. W przypadku wygrania aukcji, wytwórca ma zagwarantowane wsparcie w wysokości oferowanej ceny energii, przez cały okres wsparcia określony w stosownym rozporządzeniu. Instalacje OZE działające przed wejściem w życie nowelizacji, mogą pozostać w dotychczasowym systemie wsparcia i otrzymywać świadectwa pochodzenia lub przejść na system aukcyjny.

W dniu 30 grudnia 2016 r. została przeprowadzona pierwsza aukcja OZE. Kolejność aukcji, dopuszczone koszyki aukcyjne oraz maksymalne wolumeny i wartość nabywanej energii zostały określone w stosownych rozporządzeniach. Zostało również wydane rozporządzenie w sprawie obliczania wartości pomocy publicznej dla wytwórców energii elektrycznej z OZE, określające sposób wyliczenia uzyskanej pomocy publicznej, wymaganej do przedstawienia w procesie składania oferty sprzedaży energii w aukcji.

Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych

W uchwalonej w dniu 20 maja 2016 r. *Ustawie o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych* określona została odległość, w której mogą być lokalizowane i budowane elektrownie wiatrowe. Zgodnie z zapisami, minimalna odległość elektrowni wiatrowej od budynku mieszkalnego lub budynku o funkcji mieszkalnej, jak również od form ochrony przyrody

oraz od leśnych kompleksów promocyjnych, powinna być równa lub większa od dziesięciokrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej. W przypadku elektrowni istniejących przed dniem wejścia w życie ww. ustawy i niespełniających warunku minimalnej odległości, możliwe będzie jedynie przeprowadzanie remontów oraz czynności niezbędnych do prawidłowego użytkowania elektrowni, z wyłączeniem możliwości zwiększania parametrów użytkowych elektrowni lub zwiększania jej oddziaływania na środowisko. Lokalizacja nowych elektrowni wiatrowych będzie możliwa tylko na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Inwestycje w nowe elektrownie wiatrowe będą więc mocno utrudnione, nie tylko ze względu na konieczność wyszukania odpowiedniej lokalizacji spełniającej kryterium odległościowe i uwzględnionej w planie zagospodarowania przestrzennego. Dodatkowo, ze względu na zmianę definicji elektrowni wiatrowej i określeniem całego obiektu jako obiekt budowlany, zmienią się zasady naliczania podatku od nieruchomości a tym samym nastąpi wzrost kosztów z tego tytułu.

Ustawa o efektywności energetycznej

Z dniem 1 października 2016 r. weszła w życie *Ustawa o efektywności energetycznej*, która zastąpiła przedłużoną o pół roku ustawę z dnia 15 kwietnia 2011 r. Nowa ustawa implementuje zapisy *Dyrektywy 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej*. Zapisy ustawy przewidują działania w obszarach zwiększenia oszczędności energii przez odbiorców końcowych oraz zwiększenia oszczędności energii w zakresie wytwarzania energii, jej przesyłu i dystrybucji. Mechanizmem rynkowym prowadzącym do uzyskania celów ustawy będzie system świadectw efektywności energetycznej („białe” certyfikaty), przedstawiany do umorzenia przez przedsiębiorstwa energetyczne, jako wykonanie obowiązku realizacji przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej.

Ustawa znosi obowiązek przeprowadzenia przetargu, w wyniku którego Prezes URE dokonywał wyboru przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej i za które można było uzyskać świadectwa efektywności energetycznej. Zwiększa to elastyczność w pozyskiwaniu inwestycji efektywnościowych. Dodatkowo przedsiębiorstwa będą miały możliwość rozliczania obowiązku w okresie 3 lat.

Nowe przepisy zakładają też stopniowe odchodzenie od możliwości uiszczania opłaty zastępczej za niewykonanie obowiązku. Z możliwości skorzystania z alternatywnego mechanizmu poprawy efektywności energetycznej będą mogły skorzystać przedsiębiorstwa, które zużywają co najmniej 100 GWh na rok.

Ustawa nakłada nowy obowiązek przeprowadzania co cztery lata audytu energetycznego przedsiębiorstwa określonego w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, z wyjątkiem mikro, małego i średniego przedsiębiorcy. Krąg podmiotów podlegających temu obowiązkowi jest bardzo szeroki, gdyż obejmuje dużych przedsiębiorców, niezależnie od branży i zużycia energii elektrycznej, ciepła lub gazu ziemnego. W audycie ma być brane pod uwagę co najmniej 90% zużywanej energii. Pierwszy audyt zobowiązane przedsiębiorstwo musi przeprowadzić w okresie 12 miesięcy od wejścia w życie ustawy.

W ustawie określono zasady opracowania przez Ministra Energii co trzy lata krajowego planu działań dotyczącego poprawienia efektywności energetycznej.

Operacyjna Rezerwa Mocy (ORM)

W 2016 r. model ORM nie uległ zmianie w obszarze funkcjonalnym. Zmieniły się natomiast znacząco parametry modelu, co związane jest ze zmianą bazy do kalkulacji modelu. Zwiększeniu uległ budżet godzinowy ORM ze 106,2 tys. zł na 128,8 tys. zł oraz cena referencyjna godzinowa CRRM z 37,28 zł/MWh na 41,20 zł/MWh. Wielkość godzinowa wymaganej operacyjnej rezerwy mocy zwiększyła się z 3 451,09 MW/h na 4 155,37 MW/h. Zmiany ww. parametrów nie wpłynęły w istotny sposób na ceny energii elektrycznej na rynku bieżącym. Średnia cena CRR wzrosła w 2016 r. o 1,70 zł/MWh, tj. do 32,76 zł/MWh.

Projekt Ustawy o Rynku Mocy

Mając na uwadze niskie ceny energii elektrycznej wpływające na brak wiążących decyzji inwestycyjnych, które mogą w przyszłości generować problemy z zapewnieniem bezpieczeństwa dostaw energii do KSE, w 2016 r. prowadzone były w Polsce prace nad mechanizmem gwarantującym w perspektywie średnio- i długoterminowej utrzymanie mocy wytwórczych na odpowiednim poziomie. Na początku lipca Ministerstwo Energii wraz z PSE przedstawiło projekt rozwiązań funkcjonalnych rynku dwutowarowego wprowadzającego oprócz płatności za energię, płatności za gotowość do świadczenia usługi dostawy lub redukcji mocy.

Po konsultacjach branżowych, dnia 30 listopada 2016 r. opublikowany został projekt *Ustawy o rynku mocy*, który zakłada stworzenie scentralizowanego w ramach KSE rynku mocy z aukcjami na dostawy lub redukcje mocy w okresach rocznych oraz kwartalnych. Dalsze prace nad projektem mają być procedowane w bieżącym roku i już pod jego koniec ma się odbyć pierwsza aukcja kontraktująca moc, a sam mechanizm ma zacząć działać w 2021 r.

Celem rynku mocy jest zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej do odbiorców końcowych w horyzoncie średnio- i długoterminowym. Mechanizm ma stanowić efekt zachęty do budowy nowych oraz modernizowania i niewycofywania istniejących mocy wytwórczych, jednocześnie stwarzając warunki do rozwoju

usług redukcji zapotrzebowania – DSR. Koszty rynku mocy ponoszone mają być przez odbiorców w składniku taryfy przesyłowej zwanej opłatą mocową.

Projekty Regulacji Europejskich w ramach tzw. „Pakietu zimowego”

Dnia 30 listopada 2016 r. KE opublikowała zestaw propozycji do projektów dyrektyw i rozporządzeń, które w zamierzeniu mają usprawnić przemianę polityki energetycznej UE w kierunku modelu skoncentrowanego na kliencie i czystej energii. Całość propozycji określona została nazwą „Pakiet zimowy” i jest największą jednorazową zmianą unijnych regulacji energetycznych od 2011 r., kiedy to wszedł w życie Trzeci pakiet energetyczny.

Głównymi założeniami obecnego pakietu jest dalsza integracja i rozwój źródeł OZE, wzmocnienie konkurencyjności i roli klienta, a także zwiększenie harmonizacji i integracji hurtowych rynków energii w UE. Dodatkowo Komisja stawia na wzrost efektywności energetycznej, bezpieczeństwa dostaw i ujednoczenie reguł zarządzania unią energetyczną.

Z punktu widzenia Polski najważniejsze zapisy dotyczą wzmocnienia roli Agencji do Współpracy Regulatorów Rynków Energii – ACER, powstania regionalnych centrów operacyjnych dla operatorów sieci przesyłowych – ROC, powołania Agencji Zrzeszającej Operatorów Sieci Dystrybucyjnych – EU-DSO oraz wprowadzenia szeregu ograniczeń dla krajów członkowskich chcących wprowadzić rynek mocy. Według nowych zasad, aby kraj mógł wprowadzić mechanizm rynku mocy, musi wcześniej uzgodnić jego zasady z krajami sąsiednimi, wykazać, że połączenia międzysystemowe nie są w stanie zniwelować potencjalnego niedoboru mocy oraz otworzyć wprowadzany mechanizm dla dostawców z obszarów innych Operatorów. Dodatkowo w projekcie znalazł się nigdzie wcześniej niekonsultowany zapis, iż źródła, które emitują więcej niż 550 gCO₂/kWh, nie będą mogły uczestniczyć w rynkach mocy, co w praktyce całkowicie torpeduje polskie plany rewitalizacji elektrowni produkujących energię w oparciu o rodzime złoża węgla. Batalia o zmiany w niekorzystnych zapisach regulacji trwa już na forum stowarzyszeń branżowych, a zniesienie kryterium emisyjności będzie z pewnością jednym z priorytetów dla polskiej energetyki.

Zmiana ustawy o zapasach gazu ziemnego

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie nowelizacja *Ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw*. Ustawa ta w założeniach ustawodawcy ma przyczynić się do likwidacji szarej strefy na rynku paliw, wzmocnić konkurencję na rynku oraz poprawić bezpieczeństwo energetyczne państwa. W szczególności wprowadzone ustawą zmiany dotyczą rynku gazu ziemnego i rynku paliw ciekłych.

Znowelizowana ustawa wprowadziła następujące zmiany:

- 1) Podmiot dokonujący przywozu gazu ziemnego jest obowiązany, od dnia 1 października 2017 r., do utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego. W obecnym stanie prawnym konieczność utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego dotyczy przedsiębiorstw energetycznych wykonujących działalność gospodarczą dotyczącą przywozu gazu ziemnego z zagranicy na potrzeby jego dalszej odsprzedaży odbiorcom. Zgodnie z nowelizacją ustawy, obowiązek utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego będzie dotyczyć przedsiębiorstw energetycznych, które wykonują działalność gospodarczą w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą, a także wszelkich innych podmiotów dokonujących przywozu gazu ziemnego.
- 2) Podmioty, które nie utrzymywały zapasów gazu, wyznaczą wielkość zapasów obowiązkowych na podstawie wielkości odpowiadającej co najmniej 30-dniowemu średniemu dziennemu przywozowi gazu w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 30 września 2017 r. Aktualnie obowiązujące przepisy ustawy o zapasach przyznają zwolnienie od obowiązku utrzymywania zapasów gazu ziemnego przedsiębiorstwom energetycznym, których liczba odbiorców nie jest większa niż 100 tys. i których przywóz gazu ziemnego nie przekracza w ciągu roku kalendarzowego 100 mln m³. Tego rodzaju zwolnienie przyznawał Minister Energii w drodze decyzji administracyjnej. Zgodnie z zapisami znowelizowanej ustawy, obowiązek utrzymywania zapasów gazu ziemnego będzie miał charakter bezwzględny, a możliwość uzyskania zwolnienia zostanie zniesiona. Wydane wcześniej zwolnienia z obowiązku utrzymywania zapasów gazu ziemnego będą obowiązywać do dnia 30 września 2017 r.
- 3) Podmioty wykonujące działalność gospodarczą w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą i podmioty dokonujące przywozu gazu ziemnego mogą zlecić, po uzyskaniu zgody Prezesa URE, wykonywanie zadań w zakresie utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego innemu podmiotowi wykonującemu działalność gospodarczą w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą lub podmiotowi dokonującemu przywozu gazu ziemnego – usługa ta nosi nazwę tzw. „usługi biletowej”.

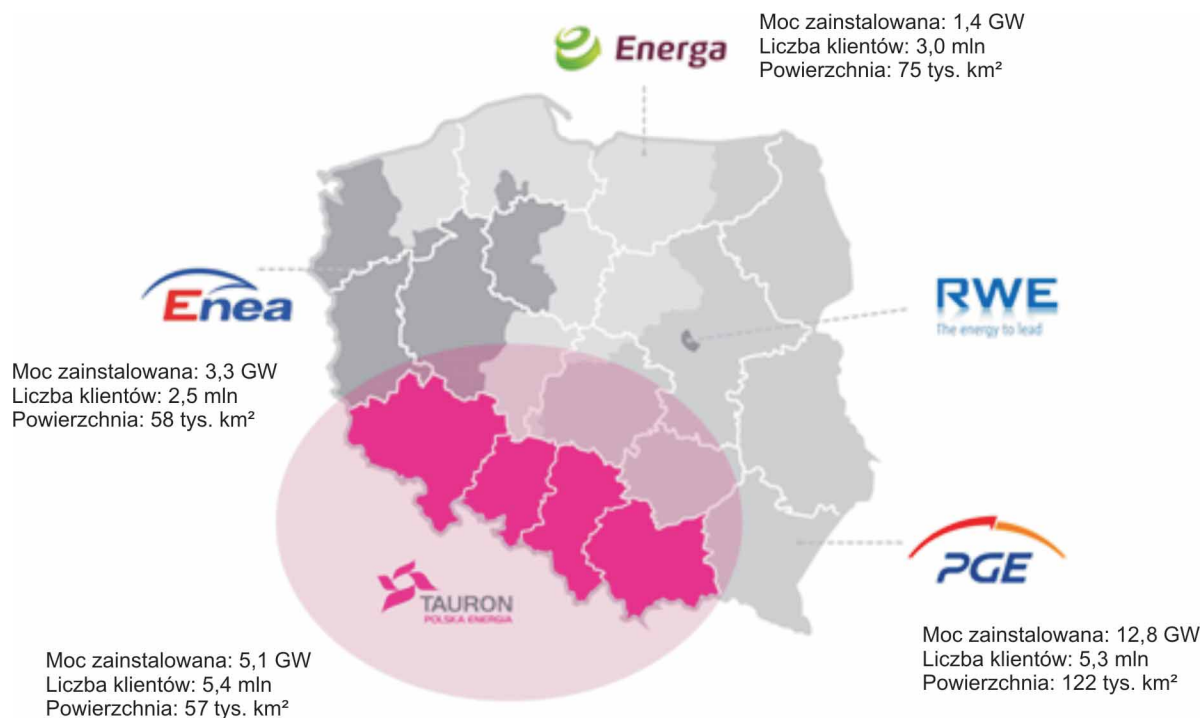
2.1.2.4. Otoczenie konkurencyjne

Grupy Energetyczne w Polsce

Obecnie na rynku energetycznym w Polsce, oprócz Grupy Kapitałowej TAURON, działają 3 duże, zintegrowane pionowo grupy energetyczne: PGE, ENEA oraz ENERGA.

Poniższy rysunek przedstawia otoczenie konkurencyjne Grupy Kapitałowej TAURON według dostępnych danych, tj. za 2015 r.

Rysunek nr 26. Otoczenie konkurencyjne Grupy Kapitałowej TAURON (dane za 2015 r.)

Dzięki pionowo zintegrowanej strukturze, powyższe podmioty mają silną pozycję na rynku krajowym. Ponadto na polskim rynku obecne są również zagraniczne grupy energetyczne.

Według danych za 2015 r., w podsektorze wytwarzania skonsolidowane grupy energetyczne (PGE, TAURON, ENEA, ENERGA) posiadały 60% udział w rynku. Do mniejszych, aczkolwiek liczących się podmiotów na polskim rynku energii elektrycznej, należały ponadto: EDF Polska Centrala sp. z o.o. (EDF) (8%), Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A. (ZE PAK) (7%) oraz Engie Energia Polska S.A. (Engie) (6%). Grupa ZE PAK to drugi w Polsce wytwórca energii elektrycznej z węgla brunatnego, z udziałem energii elektrycznej wytworzonej w oparciu o zasoby węgla brunatnego na poziomie ok. 97%. Z kolei EDF, poza 8% udziałem w krajowej produkcji energii elektrycznej, miał również 15% udział w rynku ciepła sieciowego. Natomiast Engie zajmował pozycję lidera w wykorzystaniu biomasy w kraju.

W sektorze dystrybucji energii elektrycznej grupy energetyczne: PGE, TAURON, ENEA, ENERGA posiadały ponad 95% udział w rynku dystrybucji energii elektrycznej. Z pozostałych dystrybutorów energii elektrycznej do większych należy Innogy Stoen Operator sp. z o.o., który dostarcza energię elektryczną do ok. 978 tys. klientów w Warszawie i okolicy.

Grupa Kapitałowa TAURON jest największym dystrybutorem energii elektrycznej w kraju. Udział Grupy Kapitałowej TAURON w dystrybucji energii elektrycznej do klientów końcowych w 2015 r. wyniósł ok. 38%. Sieci dystrybucyjne Grupy Kapitałowej TAURON obejmują ponad 18% powierzchni kraju. Z kolei udział w rynku sprzedaży do odbiorców końcowych wyniósł ok. 24%.

Grupa Kapitałowa TAURON jest drugim co do wielkości producentem energii elektrycznej w Polsce. Według danych za 2015 r., zarówno pod względem mocy zainstalowanej, jak i produkcji energii elektrycznej, ustępowała jedynie PGE. Udział w krajowym rynku produkcji energii elektrycznej wyniósł dla PGE ok. 37%, natomiast dla TAURON ok. 11%. Udział PGE w polskim rynku dystrybucji i sprzedaży energii elektrycznej do odbiorców końcowych wyniósł odpowiednio po ok. 27% i 31%.

Trzecim co do wielkości przedsiębiorstwem energetycznym w Polsce jest ENEA (dane za 2015 r.), z udziałem w rynku produkcji energii wynoszącym ok. 9%, w rynku dystrybucji wynoszącym ok. 14% oraz w rynku sprzedaży wynoszącym ok. 14%.

ENERGA natomiast posiadała udział w polskim rynku produkcji energii elektrycznej wynoszący ok. 2%, a także odpowiednio po ok. 17% i 13% dla dystrybucji oraz sprzedaży.

Poniższa tabela przedstawia informacje o mocy zainstalowanej na dzień 31 grudnia 2015 r. oraz energii elektrycznej wytworzonej w 2015 r.

Tabela nr 7. Moc zainstalowana oraz produkcja energii elektrycznej według grup energetycznych

Lp.	Grupa	Moc zainstalowana		Wytwarzanie*	
		Ilość (GW)	Udział (%)	Ilość (TWh)	Udział (%)
1.	PGE	12,8	32	61	37
2.	TAURON	5,1	13	19	12
3.	ENEA	3,3	8	14	8
4.	EDF	3,0	7	14	8
5.	PAK	2,5	6	11	7
6.	Engie	1,9	5	9	6
7.	ENERGA	1,4	3	4	2
8.	CEZ	0,6	1	3	2
9.	Pozostali	9,7	25	30	18
Suma		40,3	100	165	100

* Ilość wytworzonej energii elektrycznej brutto w 2015 r.

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych, szacunki własne w przypadku spółek publikujących produkcję netto

Poniższa tabela przedstawia podstawowe informacje na temat udziału poszczególnych grup energetycznych w zakresie dystrybucji energii elektrycznej, według danych za 2015 r.

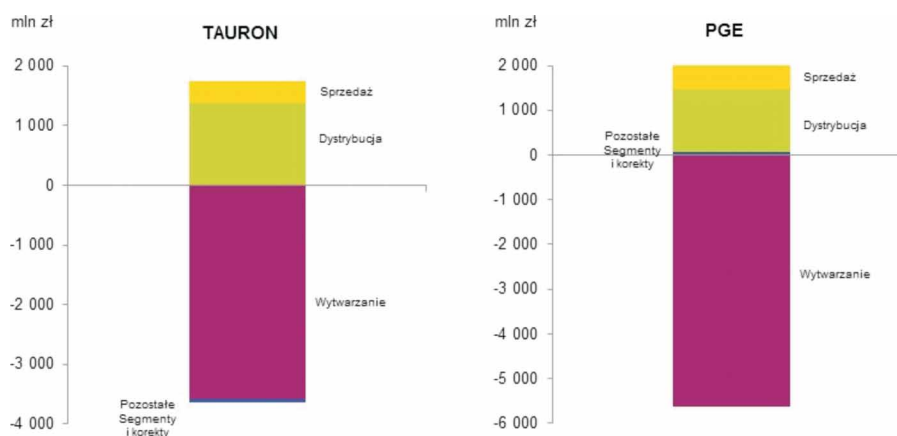
Tabela nr 8. Dystrybucja energii elektrycznej do odbiorców końcowych według grup energetycznych

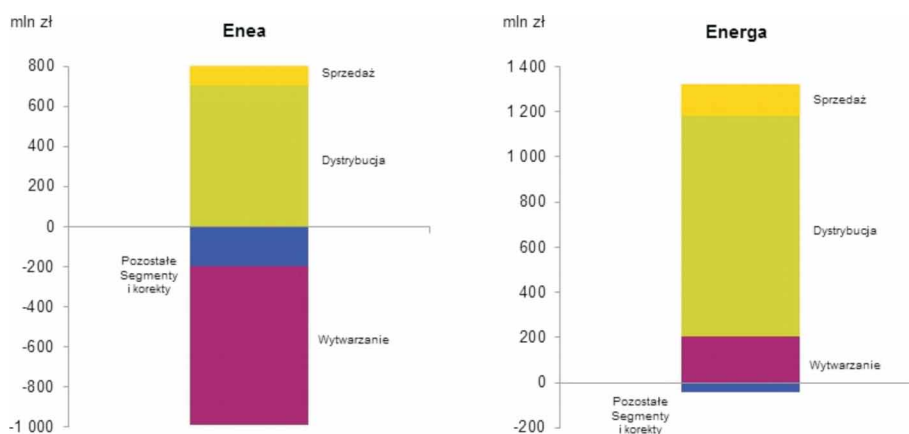
Lp.	Grupa	Dystrybucja	
		Ilość (TWh)	Udział (%)
1.	TAURON	47	38
2.	PGE	33	27
3.	ENERGA	21	17
4.	ENEA	18	14
5.	Pozostali	5	4
Suma		125	100

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych

Poniższy rysunek przedstawia informacje o EBIT w strukturze według głównych segmentów.

Rysunek nr 27. EBIT – szacunkowa struktura według głównych segmentów w 2015 r.*

* Dla zachowania porównywalności prezentowanych segmentów, w Segmencie Wytwarzanie zaprezentowano także Wydobywanie, OZE i Ciepło; Segment Wytwarzanie uwzględnia odpisy aktualizujące.

Źródło: Raporty roczne Spółek

Grupa Kapitałowa TAURON jest w pełni zintegrowanym pionowo przedsiębiorstwem energetycznym, które wykorzystuje synergie płynące z rozmiaru i zakresu prowadzonej działalności.

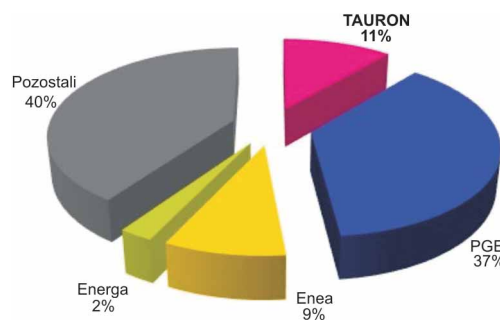
Grupa Kapitałowa TAURON kontroluje łańcuch wartości od wydobywania węgla kamiennego do dostarczenia energii elektrycznej do klientów końcowych. Prowadzi działalność we wszystkich kluczowych segmentach rynku energetycznego (z wyłączeniem przesyłu energii elektrycznej), tj. w obszarze wydobywania węgla kamiennego, wytwarzania, dystrybucji oraz obrotu energią elektryczną i ciepłem.

W 2015 r. dokonano znaczących odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa trwałe, co miało istotny wpływ na wyniki Segmentu Wytwarzanie wszystkich grup energetycznych. W 2015 r. Grupa PGE, TAURON oraz ENEA uzyskały ujemne wyniki netto, które spowodowane były głównie odpisami z tytułu utraty wartości aktywów wytwórczych, tj. PGE – odpisy w wysokości 8,9 mld zł, TAURON – odpisy w wysokości 3,4 mld zł, ENEA – odpisy w wysokości 1,5 mld zł.

Wytwarzanie

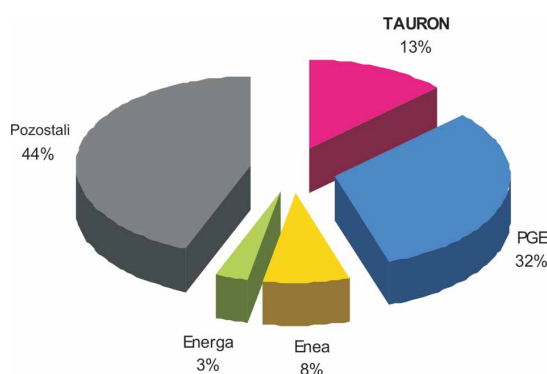
Poniższe rysunki przedstawiają informacje o energii elektrycznej wytworzonej w 2015 r. i mocy zainstalowanej na dzień 31 grudnia 2015 r.

Rysunek nr 28. Produkcja energii elektrycznej brutto – szacunkowe udziały w rynku w 2015 r.

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych

Rysunek nr 29. Moc zainstalowana – szacunkowe udziały w rynku w 2015 r.

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych

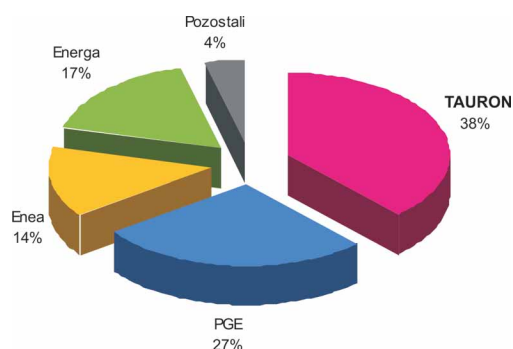
Grupa Kapitałowa TAURON jest drugim największym producentem energii elektrycznej w Polsce.

Udział Grupy Kapitałowej TAURON w krajowym rynku wytwarzania energii elektrycznej, mierzony produkcją energii elektrycznej brutto, na podstawie danych ARE za 2015 r., wyniósł ok. 11%, co daje Grupie Kapitałowej TAURON drugą pozycję w Polsce. Aktywa wytwórcze Grupy Kapitałowej TAURON skoncentrowane są w południowej Polsce. W tym też regionie znajdują się złoża węgla kamiennego, którym opalane są elektrownie i elektrociepłownie Grupy Kapitałowej TAURON. Położenie aktywów wytwórczych Grupy Kapitałowej TAURON w pobliżu złóż węgla kamiennego pozwala na optymalizację kosztów związanych z transportem tego surowca.

Aktywa wytwórcze Grupy Kapitałowej TAURON, to w 91% jednostki opalane węglem kamiennym, z czego 10% to nowoczesne wysokosprawne jednostki wytwórcze. Moc zainstalowana w elektrowniach wiatrowych to 3,9%, w elektrowniach wodnych 2,8%, w jednostkach wytwórczych opalanych biomasą 2,3% mocy zainstalowanej w Grupie Kapitałowej TAURON.

Dystrybucja

Poniższy wykres przedstawia podstawowe informacje na temat udziału poszczególnych grup energetycznych w zakresie dystrybucji energii elektrycznej według danych za 2015 r.

Rysunek nr 30. Dystrybucja energii elektrycznej – szacunkowe udziały w rynku w 2015 r.

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych

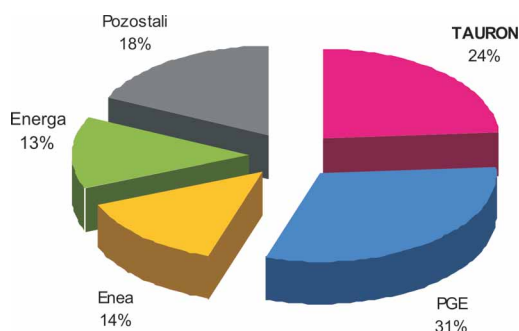
Grupa Kapitałowa TAURON jest liderem na rynku polskim pod względem ilości klientów dystrybucji oraz wolumenu dystrybuowanej energii elektrycznej.

Według danych za lata 2015, 2014 i 2013 Grupa Kapitałowa TAURON z wolumenem dostarczonej energii elektrycznej przez Segment Dystrybucja do klientów końcowych na poziomie odpowiednio: 47,0 TWh, 45,6 TWh i 45,2 TWh, zajmowała pierwszą pozycję pod względem ilości dostarczonej energii elektrycznej. W 2016 r. wolumen energii dostarczonej do odbiorców końcowych wyniósł ok. 47,5 TWh. Grupa Kapitałowa TAURON jest największym dystrybutorem energii w Polsce także pod względem przychodów z działalności dystrybucyjnej.

Należy podkreślić, iż działalność dystrybucyjna Grupy Kapitałowej TAURON, ze względu na naturalny quasi monopol na wyznaczonym obszarze, jest źródłem stabilnych i przewidywalnych przychodów, stanowiących istotną część skonsolidowanych przychodów całej Grupy Kapitałowej TAURON. Obszar geograficzny dystrybucji energii elektrycznej, na którym historycznie działają spółki z Segmentu Dystrybucja i Segmentu Sprzedaż, to obszar charakteryzujący się dużym uprzemysłowieniem i gęstym zaludnieniem, co wpływa na popyt na energię elektryczną zarówno wśród gospodarstw domowych, jak i przedsiębiorców. Liczba klientów Segmentu Dystrybucja to prawie 5,5 mln.

Sprzedaż

Poniższy wykres przedstawia podstawowe informacje na temat udziału poszczególnych grup energetycznych w zakresie sprzedaży energii elektrycznej do odbiorców końcowych według danych za 2015 r.

Rysunek nr 31. Sprzedaż energii elektrycznej do odbiorców końcowych – szacunkowe udziały w rynku w 2015 r.

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych

Grupa Kapitałowa TAURON jest drugim największym sprzedawcą energii elektrycznej w Polsce.

Grupa Kapitałowa TAURON, z wolumenem sprzedaży energii elektrycznej do odbiorców końcowych na poziomie 29,5 TWh w 2015 r., była drugim, po Grupie Kapitałowej PGE, sprzedawcą energii elektrycznej w tym segmencie w Polsce. Z kolei sprzedaż detaliczna energii elektrycznej osiągnęła w 2015 r. poziom 35,9 TWh. W 2016 r. wolumen sprzedaży detalicznej energii elektrycznej osiągnął poziom ok. 32 TWh, w tym do odbiorców końcowych ok. 27,9 TWh. Liczba klientów Segmentu Sprzedaż to ok. 5,3 mln.

Poszczególne grupy energetyczne w segmentach sprzedaży energii elektrycznej związane są geograficznie przede wszystkim z obszarami, na których pełnią funkcję OSD – dotyczy to zwłaszcza Klientów zaliczanych do gospodarstw domowych oraz małych firm. Dodatkowo szerszą i bardziej otwartą konkurencją pomiędzy grupami ogranicza utrzymanie obowiązku przedkładania do Prezesa URE do zatwierdzenia taryf dla gospodarstw domowych. Konieczność taryfikacji cen wpływa na ograniczone możliwości pozycjonowania cen w ofertach produktowych a co za tym idzie na ich atrakcyjność dla klientów. Ograniczenia te nie dotyczą klientów biznesowych i instytucjonalnych. Wśród głównych konkurentów Grupy Kapitałowej TAURON w tym segmencie widoczny jest z jednej strony trend wzrostowy w zakresie wolumenu sprzedaży detalicznej, a z drugiej strony trend spadkowy wyników w tym obszarze, co może wynikać z przyjętych założeń w strategiach rynkowych tych Grup.

Poniższa tabela przedstawia główne źródła konkurencyjności.

Tabela nr 9. Źródła konkurencyjności

Lp.	Obszar Działalności	Obszar inicjatyw	Źródła konkurencyjności
1.	Wydobycie, Wytwarzanie	1) Ograniczanie ryzyka cen i dostaw paliwa 2) Inwestycje w jednostki wytwórcze 3) Koszty operacyjne	1) Własne zasoby węgla – bezpieczeństwo dostaw paliwa i kontrola kosztów wydobycia 2) Wysokosprawne jednostki wytwórcze o konkurencyjnym koszcie jednostkowym produkcji 3) Poprawa efektywności operacyjnej
	OZE, Ciepło	1) Koszty operacyjne 2) Inwestycje w sieci ciepłownicze	1) Poprawa efektywności operacyjnej 2) Rozwijanie działalności regulowanej
2.	Dystrybucja	1) Koszty operacyjne 2) Efektywność inwestycji 3) Poprawa wskaźników niezawodności sieci	1) Wdrożenie docelowego modelu biznesowego 2) Współpraca z Prezesem URE w zakresie wynagradzania z inwestycji 3) Wdrożone systemy informatyczne, wyodrębnione procesy, czytelny podział odpowiedzialności
3.	Sprzedaż	1) Koszty operacyjne 2) Marża na sprzedaży, rozwijanie produktów dostosowanych do potrzeb klientów, rozwój w nowych obszarach biznesowych	1) Efektywnie alokowane koszty operacyjne 2) Marka, obecna baza klientów, posiadane kanały sprzedaży, doświadczenie w zarządzaniu produktami oraz portfelem zakupowym

2.2. Czynniki istotne dla rozwoju

Najistotniejszy wpływ na działalność Grupy Kapitałowej TAURON wywierać będą, podobnie jak miało to miejsce w przeszłości, następujące czynniki:

Zewnętrzne:

- 1) sytuacja makroekonomiczna, szczególnie w Polsce, jak również sytuacja ekonomiczna obszaru, na którym Grupa Kapitałowa TAURON prowadzi działalność, oraz na poziomie UE i gospodarki globalnej, w tym zmiany stóp procentowych, kursów walutowych itp., mające wpływ na wycenę aktywów i zobowiązań wykazywanych przez Spółkę w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- 2) otoczenie polityczne, szczególnie w Polsce oraz na poziomie UE, w tym stanowiska i decyzje instytucji i urzędów administracji państwowej, np.: Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), URE oraz KE,
- 3) zmiany regulacji dotyczących sektora energetycznego, a także zmiany w otoczeniu prawnym, w tym: prawa podatkowego, handlowego, ochrony środowiska, w szczególności: zapowiadane uwolnienie cen energii elektrycznej dla gospodarstw domowych, zapowiedź Prezesa URE o stosowaniu w taryfach dla grupy G cen maksymalnych (zamiast cen stałych), celem ochrony konsumentów przed gwałtownymi zmianami cen w momencie pełnej liberalizacji,

- 4) planowane wprowadzenie mechanizmu wynagradzania zdolności wytwórczych (tzw. rynek mocy) oraz decyzje co do przyszłego kształtu mechanizmów ORM i interwencyjnej rezerwy zimnej,
- 5) system wsparcia wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji, skutkujący, z jednej strony, kosztami umorzenia „czerwonych” i „żółtych” certyfikatów u sprzedawców energii elektrycznej odbiorcom końcowym, z drugiej strony przychodami ze sprzedaży „czerwonych” i „żółtych” certyfikatów u wytwórców energii z kogeneracji,
- 6) sytuacja w sektorze elektroenergetycznym, w tym aktywność i działania konkurencji na rynku energetycznym,
- 7) liczba uprawnień do emisji CO₂ przyznanych nieodpłatnie, a także ceny nabywanych uprawnień – w sytuacji niedoboru darmowych uprawnień,
- 8) ceny energii elektrycznej na rynku hurtowym,
- 9) ceny sprzedaży energii elektrycznej i węgla oraz taryfy dystrybucyjne, jako czynniki wpływające na wysokość przychodów,
- 10) ceny świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych i z kogeneracji,
- 11) nowy system wsparcia OZE, tzw. aukcje OZE,
- 12) ceny surowców energetycznych,
- 13) wymagania w zakresie ochrony środowiska,
- 14) postęp naukowo-techniczny,
- 15) zapotrzebowanie na energię elektryczną i pozostałe produkty rynku energetycznego, z uwzględnieniem zmian wynikających z sezonowości i warunków pogodowych.

Wewnętrzne:

- 1) działania realizowane w ramach Strategii,
- 2) działania w zakresie optymalizacji procesów we wszystkich spółkach Grupy Kapitałowej TAURON,
- 3) decyzje w zakresie realizacji kluczowych projektów inwestycyjnych,
- 4) warunki geologiczno-górnictwa wydobywania,
- 5) potencjalne awarie urządzeń, instalacji i sieci należących do Grupy Kapitałowej TAURON.

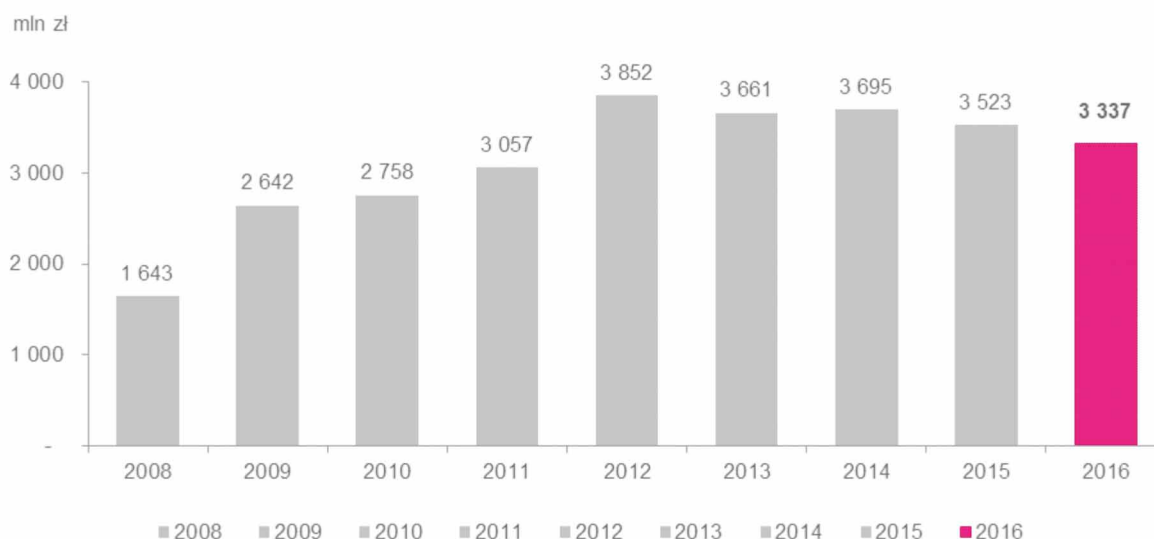
Działalność Grupy Kapitałowej TAURON cechuje się sezonowością, która dotyczy w szczególności produkcji, dystrybucji i sprzedaży ciepła, dystrybucji i sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom indywidualnym oraz sprzedaży węgla odbiorcom indywidualnym dla celów grzewczych. Sprzedaż ciepła zależy od warunków atmosferycznych, w szczególności od temperatury powietrza, i jest większa w okresie jesienno-zimowym. Poziomą sprzedaż energii elektrycznej odbiorcom indywidualnym zależy od długości dnia, co powoduje, że sprzedaż energii elektrycznej tej grupie odbiorców jest z reguły niższa w okresie wiosenno-letnim, a wyższa w okresie jesienno-zimowym. Sprzedaż węgla dla odbiorców indywidualnych jest większa w okresie jesienno-zimowym. Sezonowość pozostałych obszarów działalności Grupy Kapitałowej TAURON jest niewielka.

Zmiany ww. czynników zewnętrznych mogą stanowić przesłanki obligujące Grupę Kapitałową TAURON, zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości 36, do przeprowadzenia testów na utratę wartości aktywów. Wyniki tych testów mogą mieć wpływ na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON w perspektywie kolejnych okresów sprawozdawczych.

2.3. Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON

Poniższy rysunek przedstawia wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2008–2016.

Rysunek nr 32. EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2008–2016

Poniższa tabela przedstawia wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na poszczególne Segmenty działalności za lata 2014–2016. Dane dla poszczególnych Segmentów nie obejmują wyłączeń konsolidacyjnych.

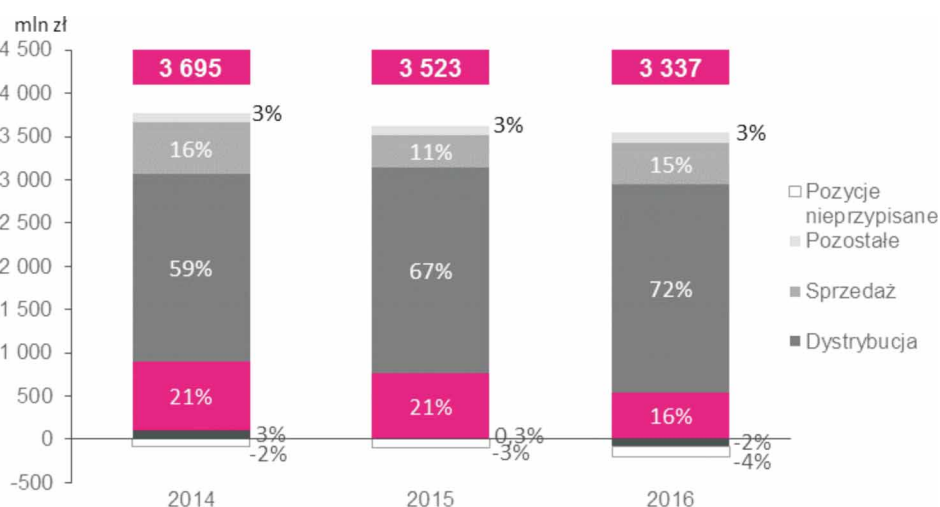
Tabela nr 10. Wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na Segmenty działalności*

Lp.	EBITDA (tys. zł)	2016	2015	2014	Dynamika (2016/2015)	Zmiana (2016–2015)
1.	Wydobycie	(82 130)	9 137	98 420	–	(91 267)
2.	Wytwarzanie	545 311	754 751	792 803	72,3%	(209 440)
3.	Dystrybucja	2 394 812	2 372 129	2 172 288	101,0%	22 683
4.	Sprzedaż	490 005	380 405	608 213	28,8%	109 600
5.	Pozostałe	114 570	100 320	106 215	114,2%	14 250
6.	Pozycje nieprzypisane	(125 754)	(93 514)	(83 395)	134,5%	(32 240)
EBITDA Razem		3 336 814	3 523 228	3 694 544	94,7%	(186 414)

* Okres trzyletni prezentowany jest ze względu na przejrzystość informacji. Przybliżony (z uwagi na istotne zmiany w organizacji Segmentów w porównaniu do okresu przed 2012 r.) obraz wyników w okresie pięcioletnim został zaprezentowany w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2014–2016.

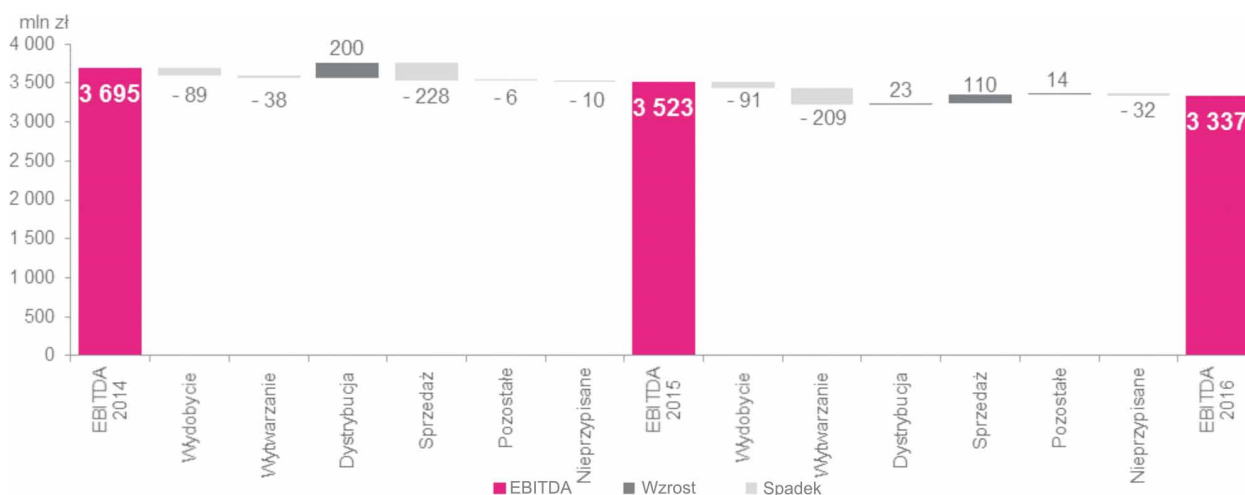
Rysunek nr 33. Struktura EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2014–2016

Największy udział w EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON mają Segmenty Dystrybucja, Wytwarzanie oraz Sprzedaż.

Poniższy rysunek przedstawia zmianę wyniku EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2014–2016.

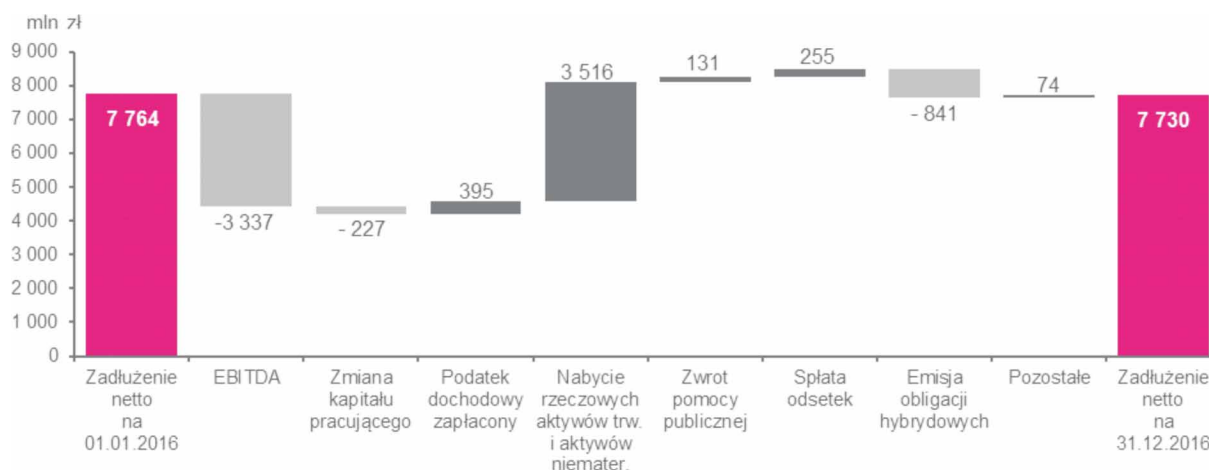
Rysunek nr 34. Zmiana EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2014–2016

Przepływy pieniężne Grupy Kapitałowej TAURON w 2016 r.

Poniższy rysunek przedstawia przepływy pieniężne Grupy Kapitałowej TAURON w 2016 r.

Rysunek nr 35. Przepływy pieniężne Grupy Kapitałowej TAURON w 2016 r.

2.3.1. Segment Wydobycie

Poniższa tabela przedstawia wyniki Segmentu Wydobycie w latach 2014–2016.

Tabela nr 11. Wyniki Segmentu Wydobycie*

Wyszczególnienie (tys. zł)	2016	2015	2014	Dynamika (2016/2015)	Zmiana (2016–2015)
Wydobycie					
Przychody ze sprzedaży	1 311 143	1 205 944	1 194 024	108,7%	105 199
węgiel – sortymenty grube i średnie	346 251	346 778	359 857	99,8%	(527)
węgiel energetyczny	918 647	836 772	803 647	109,8%	81 875
pozostałe przychody	46 245	22 394	30 520	206,5%	23 851
Zysk operacyjny	(205 163)	(104 328)	(6 829)	-	(100 835)
Amortyzacja i odpisy	123 033	113 465	105 249	108,4%	9 568
EBITDA	(82 130)	9 137	98 420	-	(91 267)

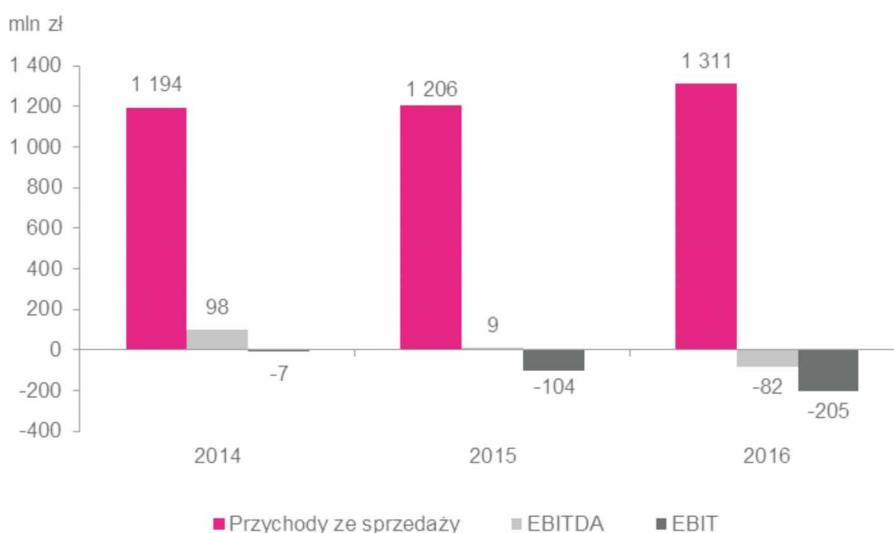
* Okres trzyletni prezentowany jest ze względu na przejrzystość informacji. Przybliżony (z uwagi na istotne zmiany w organizacji Segmentów w porównaniu do okresu przed 2012 r.) obraz wyników w okresie pięcioletnim został zaprezentowany w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Wyniki operacyjne EBIT oraz EBITDA Segmentu Wydobywanie ukształtowały się w 2016 r. na poziomie niższym niż w 2015 r., na co wpływ miały następujące czynniki:

- 1) rozpoczęcie działalności ZG Brzeszcze w strukturach Segmentu w 2016 r.,
- 2) sprzedaż niższego wolumenu miał w o 2,6%,
- 3) niższa cena sprzedawanych miał w o 13,4%,
- 4) uzyskanie niższych przychodów z pozostałych sortymentów, w wyniku sprzedaży mniejszego wolumenu sortymentów średnich o 7,2% oraz grubych o 1,6%, przy uzyskaniu niższej ceny, odpowiednio o 5,1% i 0,3%, jako wynik nadpodaży węgla na krajowym rynku oraz, co z tym związane, dużą konkurencją cenową między uczestnikami rynku,
- 5) niższy koszt własny sprzedanego węgla, w wyniku:
 - a) niższych kosztów pracy o 8,0% na skutek mniejszego przeciętnego zatrudnienia o 522 etaty,
 - b) sprzedaży w 2015 r. części węgla z zapasów, co spowodowało ujęcie w tym okresie wartości zapasów w koszcie własnym. W 2016 r. wolumen węgla wyprodukowanego przez TAURON Wydobywanie był wyższy od węgla sprzedanego co skutkuje alokacją kosztów produkcji w bilansie spółki,
- 6) ujęcie w wyniku 2015 r. kosztów dotyczących:
 - a) korekty ilości zapasów węgla handlowego i półproduktów po przeprowadzonej inwentaryzacji drogą spisu z natury,
 - b) weryfikacji realnej wartości czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów z tytułu prac związanych z drażeniem wyrobisk chodnikowych produkcyjnych i zbrojeniem ścian,
 - c) rozliczenia kosztów odstawienia ściany w ZG Sobieski,
 - d) rozwiązania rezerw aktuarialnych na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych i deputaty węglowe w części dla obecnych emerytów.
- 7) ujęcie w ciężar pozostałej działalności operacyjnej zdarzeń w zakresie:
 - a) rozwiązania rezerwy na fundusz likwidacji ZG Brzeszcze w związku ze zmianą stopy dyskonta,
 - b) utworzenia rezerwy z tytułu podatku od nieruchomości w związku wyrokami sądów administracyjnych z 2016 r. w zakresie opodatkowania obudów górniczych.

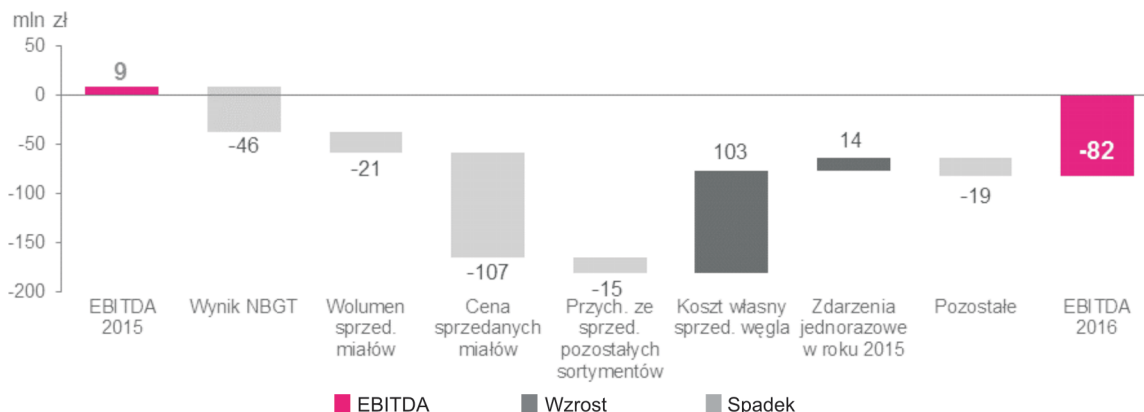
Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Segmentu Wydobywanie za lata 2014–2016.

Rysunek nr 36. Dane finansowe Obszaru Wydobywanie za lata 2014–2016

Poniższy rysunek przedstawia wynik EBITDA Segmentu Wydobywanie wraz z istotnymi czynnikami wpływającymi na zmianę r/r.

Rysunek nr 37. Wynik EBITDA Segmentu Wydobywanie

Cele i inicjatywy strategiczne

Głównym celem dla Segmentu Wydobywanie określonym w ramach Strategii jest: stabilne dostarczanie konkurencyjnego kosztowo i odpowiedniego pod względem jakości paliwa dla Grupy Kapitałowej TAURON oraz rozwój oferty produktowej i maksymalizacja masy marży ze sprzedaży pozostałych produktów.

Cele wyznaczone w Strategii będą realizowane poprzez wdrożenie inicjatyw strategicznych, obejmujących m.in.: optymalizację kosztów i nakładów inwestycyjnych, wzbogacanie trójproduktowe w ZG Sobieski i ZG Janina oraz rozbudowę linii do paczkowania ekogroszku.

Główne inwestycje

W Segmencie Wydobywanie w 2016 r. poniesiono ogółem ok. 283 mln zł nakładów inwestycyjnych, w tym na następujące strategiczne projekty inwestycyjne:

- 1) 24 mln zł na budowę szybu „Grzegorz” wraz z budową infrastruktury i wyrobiskami towarzyszącymi,
- 2) 61 mln zł na budowę poziomu 800 m w ZG Janina,
- 3) 100 mln zł na program inwestycyjny w ZG Brzeszcze (w tym zakup kompleksu ścianowego 73 mln zł).

Pozostałe nakłady w Segmencie Wydobywanie ponoszone są na przygotowanie i obsługę wydobywania (głównie zakup maszyn i urządzeń, dążenie wyrobisk, przygotowanie ścian).

Perspektywy rozwoju

Aktualna sytuacja górnictwa węgla kamiennego w Polsce (trwający proces restrukturyzacji), niekorzystne perspektywy dla tego paliwa w polityce energetycznej UE, jak również presja konkurencyjna węgla z importu pozwalają przypuszczać, że w nadchodzących latach warunki rynkowe, w jakich działać będą krajowi producenci węgla kamiennego, pozostaną trudne i wymagające. Jednocześnie, z uwagi na kwestie niezależności energetycznej, węgiel w dalszym ciągu będzie podstawowym paliwem wykorzystywanym w polskiej energetyce, w tym w Grupie Kapitałowej TAURON.

Strategia zakłada, że planowane inicjatywy strategiczne i realizowane projekty inwestycyjne pozwolą na to, aby Segment Wydobywanie Grupy Kapitałowej TAURON nadal należał do najefektywniejszych w Polsce (benchmarki dla kopalń w Polsce za 2015 r. pokazują, że kopalnie TAURON Wydobywanie plasują się, obok kopalni Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A., wśród najbardziej efektywnych zarówno pod względem jednostkowego kosztu wydobywania, jak i wydajności na pracownika).

Zgodnie ze Strategią, główne kierunki działań w Segmencie Wydobywanie obejmują:

- 1) kontynuację projektów inwestycyjnych w ZG Janina i ZG Sobieski,
- 2) realizację programu inwestycyjnego w ZG Brzeszcze,
- 3) optymalizację kosztów i nakładów celem utrzymania pozycji TAURON Wydobywanie jako drugiego (po kopalni Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A.) najbardziej efektywnego kosztowo wytwórcy węgla w Polsce,
- 4) budowę portfela produktów dostosowanych do potrzeb wewnętrznych, w tym zapewnienie dostaw węgla dla jednostek wytwórczych Grupy Kapitałowej TAURON na poziomie 70–80% zapotrzebowania,
- 5) rozwój oferty produktowej poza Grupę Kapitałową TAURON.

Inwestycje realizowane przez Grupę Kapitałową TAURON w Segmencie Wydobywanie nakierowane są na wzrost wydajności oraz zwiększenie udziału węgla z własnych kopalń w strukturze zakupów Grupy Kapitałowej TAURON. Powyższe czynniki tworzą potencjał dla polepszania rentowności Segmentu Wydobywanie.

2.3.2. Segment Wytwarzanie

Poniższa tabela przedstawia wyniki Segmentu Wytwarzanie w latach 2014–2016.

Tabela nr 12. Wyniki Segmentu Wytwarzanie*

Wyszczególnienie (tys. zł)	2016	2015	2014	Dynamika (2016/2015)	Zmiana (2016–2015)
Wytwarzanie					
Przychody ze sprzedaży	4 356 101	5 376 280	4 963 651	81,0%	(1 020 179)
energia elektryczna	3 101 505	4 021 274	3 264 510	77,1%	(919 769)
ciepło	861 029	814 045	824 791	105,8%	46 984
prawa majątkowe ze świadectw pochodzenia energii elektrycznej	335 673	480 698	574 291	69,8%	(145 025)
dmuch wielkopieczowy	0	0	159 422	–	0
powietrze sprężone	61	56	71 122	108,9%	5
pozostałe przychody	57 833	60 207	69 515	96,1%	(2 374)
Zysk operacyjny	(752 813)	(3 477 076)	72 093	–	2 724 263
Amortyzacja i odpisy	1 298 124	4 231 827	720 710	30,7%	(2 933 703)
EBITDA	545 311	754 751	792 803	72,3%	(209 440)

* Okres trzyletni prezentowany jest ze względu na przejrzystość informacji. Przybliżony (z uwagi na istotne zmiany w organizacji Segmentów w porównaniu do okresu przed 2012 r.) obraz wyników w okresie pięcioletnim został zaprezentowany w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

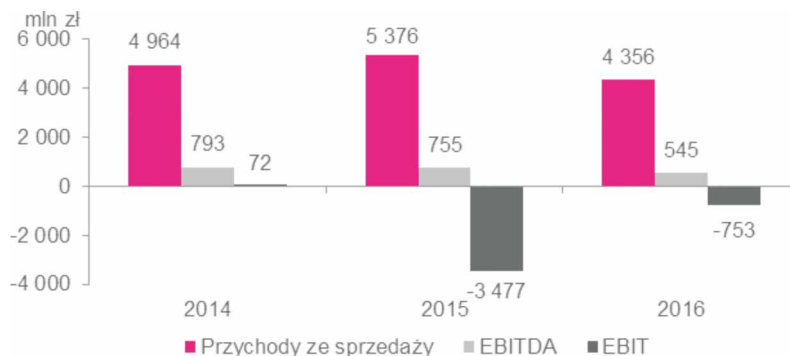
W 2016 r. przychody ze sprzedaży w Segmencie Wytwarzanie były niższe o 19% w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, za sprawą niższych przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej (głównie ze względu na niższy wolumen sprzedaży) oraz niższych przychodów ze sprzedaży praw majątkowych do świadectw pochodzenia energii elektrycznej (niższy wolumen produkcji z OZE, niższa cena PMOZE, brak wsparcia dla elektrowni wodnych o mocy elektrycznej powyżej 5 MW_e oraz ograniczenie wsparcia dla współspalania od 1 stycznia 2016 r.). Wyższe przychody ze sprzedaży ciepła wynikają z wyższego wolumenu sprzedaży i przesyłu ciepła (niższe temperatury zewnętrzne w sezonie grzewczym r/r) oraz wyższych cen sprzedaży.

Na poziom uzyskanych wyników wpłynęły następujące czynniki:

- 1) wyższe koszty rezerwy CO₂ – efekt większego niedoboru darmowych uprawnień do emisji CO₂ w stosunku do emisji CO₂ r/r oraz wyższych cen kontraktacji terminowej CO₂ r/r,
- 2) wyższe przychody z ORM – efekt wyższego wolumenu dostępnych mocy (niższej sprzedaży kontraktowej energii elektrycznej r/r) oraz wyższej stawki jednostkowej ORM r/r,
- 3) przychody z interwencyjnej rezerwy zimnej (realizowane od 1 stycznia 2016 r.),
- 4) niższe jednostkowe koszty zmienne wytwarzania energii elektrycznej, ze względu na spadek jednostkowych kosztów zużycia węgla i biomasy oraz optymalizację wykorzystania jednostek wytwórczych,
- 5) spadek cen energii elektrycznej na rynku hurtowym terminowym r/r, przekładający się na niższy wolumen sprzedaży energii elektrycznej r/r (w tym w ramach odsprzedaży energii zakupionej),
- 6) niższa cena i wolumen praw majątkowych z OZE (efekt nadpodaży PMOZE na rynku, braku wsparcia dla elektrowni wodnych o mocy elektrycznej zainstalowanej powyżej 5 MW_e i ograniczenia wsparcia dla współspalania od 1 stycznia 2016 r. oraz niższej produkcji z OZE r/r (optymalizacja pracy jednostek biomasowych oraz gorsze warunki wietrzne w stosunku do ubiegłego roku),
- 7) wyższa marża na ciepło – głównie efekt spadku cen paliw zużywanych do produkcji ciepła oraz wyższego wolumenu przesyłu ciepła (niższa temperatura zewnętrzna w sezonie grzewczym (4,6°C w roku 2015, 4,0°C w 2016 r.),
- 8) ujęcie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz wartość firmy w wyniku testów na utratę wartości aktywów,
- 9) pozostałe czynniki – głównie niższe koszty stałe (największe redukcje w obszarze remontów i usług obcych).

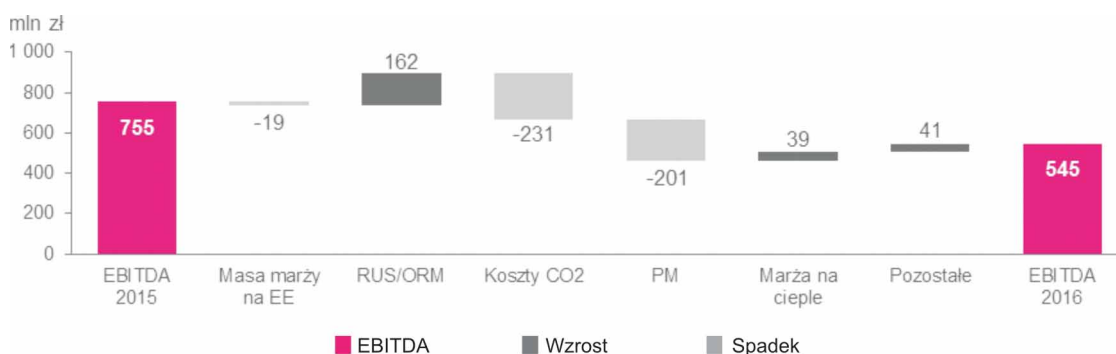
Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Segmentu Wytwarzanie za lata 2014–2016.

Rysunek nr 38. Dane finansowe Segmentu Wytwarzanie za lata 2014–2016

Poniższy rysunek przedstawia wynik EBITDA Segmentu Wytwarzanie wraz z istotnymi czynnikami wpływającymi na zmianę r/r.

Rysunek nr 39. Wynik EBITDA Segmentu Wytwarzanie

Cele i inicjatywy strategiczne

Głównymi celami dla Segmentu Wytwarzanie określonymi w ramach Strategii są:

- 1) dla spółki TAURON Wytwarzanie: Zatrzymanie utraty wartości aktywów i unowocześnienie floty,
- 2) dla spółki TAURON Ekoenergia: Podniesienie rentowności posiadanych aktywów wytwórczych i przygotowanie opcji na zyskowy rozwój obszaru,
- 3) dla spółki TAURON Ciepło: Rozwój sprzedaży i dystrybucji ciepła.

Cele wyznaczone w Strategii będą realizowane poprzez wdrożenie inicjatyw strategicznych, obejmujących m.in.: ograniczenie kosztów i nakładów inwestycyjnych, optymalizację zatrudnienia, optymalizację majątku produkcyjnego oraz sprzedaż zbędnych aktywów nieprodukcyjnych.

Główne inwestycje

W Segmencie Wytwarzanie w 2016 r. poniesiono ogółem 1 661 mln zł nakładów inwestycyjnych, w tym na następujące strategiczne projekty inwestycyjne:

- 1) 1 237 mln zł – budowa bloku węglowego o mocy 910 MW w Elektrowni Jaworzno III,
- 2) 107 mln zł – budowa nowych mocy w kogeneracji w ZW Tychy (50 MW),
- 3) 11 mln zł – budowa instalacji odazotowania spalin i modernizacja bloków 200 MW w Elektrowni Jaworzno.

Ponadto poniesiono ok. 57 mln zł na inwestycje związane z rozwojem sieci ciepłowniczej, 18 mln zł na modernizację elektrowni wodnych oraz ok. 80 mln zł na nakłady odtworzeniowe i komponenty remontowe w TAURON Wytwarzanie. Realizowana jest inwestycja w Stalowej Woli z udziałem partnera strategicznego PGNiG, obejmująca budowę bloku gazowo-parowego o mocy 449 MWe wraz z członem ciepłowniczym o mocy 240 MWt. Zakończenie realizacji tej inwestycji jest planowane w 2019 r. W styczniu 2016 r. odstąpiono od kontraktu z głównym wykonawcą. Wynegocjowano z PGNiG nową umowę na dostawy gazu. W związku z wstrzymaniem finansowania przez banki prowadzone są rozmowy w kwestii dalszego finansowania projektu.

Perspektywy rozwoju

Dostępne prognozy i analizy wskazują, że warunki, w jakich działać będą krajowi producenci energii elektrycznej pozostaną niekorzystne, przede wszystkim ze względu na prognozowane konserwatywne kształtowanie się cen energii elektrycznej, a także zmniejszenie wolumenów produkcji z konwencjonalnych jednostek wytwórczych (wynikające m.in. z wieku oraz niskiej sprawności, jak również z coraz większego udziału produkcji z OZE). Korzystny wpływ na wyniki producentów energii elektrycznej wywierają doraźne mechanizmy wprowadzone przez OSP (ORM, interwencyjna rezerwa zimna).

W najbliższych latach kluczową kwestią pozostanie zapewnienie bezpieczeństwa pracy KSE, rozumianego przede wszystkim jako możliwość bilansowania zapotrzebowania przez zasoby wytwórcze. W tym celu planuje się wprowadzenie w Polsce rynku mocy, który powinien pozwolić na uzyskanie dodatkowego źródła przychodów przez jednostki wytwórcze.

Głównym kierunkiem strategicznym wyznaczonym dla aktywów konwencjonalnych Segmentu Wytwarzanie jest uzyskanie efektywności ekonomicznej lub trwałe wyłączenie z eksploatacji. Działania w ramach Obszaru będą się koncentrowały m.in. na dokończeniu budowy bloku węglowego w Jaworznie o mocy 910 MW, w tym realizacji projektu z partnerem strategicznym poprzez sprzedaż części udziałów przy zachowaniu kontroli. Planowane jest zintegrowanie zarządzania aktywami w Segmentach Wytwarzanie i Ciepło, w koordynacji z Segmentem Wydobywanie.

W zakresie OZE przygotowywane są opcje dla rozwoju instalacji OZE przy założeniu korzystnego systemu wsparcia oraz wypracowania rentownego modelu ich działania.

W zakresie wytwarzania, dystrybucji i obrotu ciepłem istotnymi działaniami jest uczestnictwo w Programie Likwidacji Niskiej Emisji, poszukiwanie rozwiązań w obszarze kogeneracji wielopaliwowej oraz zwiększenie wykorzystania istniejącej infrastruktury.

2.3.3. Segment Dystrybucja

Poniższa tabela przedstawia wyniki Obszaru Dystrybucja w latach 2014–2016.

Tabela nr 13. Wyniki Obszaru Dystrybucja*

Wyszczególnienie (tys. zł)	2016	2015	2014	Dynamika (2016/2015)	Zmiana (2016–2015)
Dystrybucja					
Przychody ze sprzedaży	6 310 216	6 450 274	6 074 646	97,8%	(140 058)
usługi dystrybucyjne	5 892 510	6 022 144	5 656 807	97,8%	(129 634)
opłaty przyłączeniowe	103 636	125 698	121 044	82,4%	(22 062)
konserwacja oświetlenia ulicznego	116 462	116 042	111 634	100,4%	420
pozostałe przychody	197 608	186 389	185 161	106,0%	11 219
Zysk operacyjny	1 363 236	1 371 577	1 209 344	99,4%	(8 341)
Amortyzacja i odpisy	1 031 576	1 000 552	962 944	103,1%	31 024
EBITDA	2 394 812	2 372 129	2 172 288	101,0%	22 683

* Okres trzyletni prezentowany jest ze względu na przejrzystość informacji. Przybliżony (z uwagi na istotne zmiany w organizacji Segmentów w porównaniu do okresu przed 2012 r.) obraz wyników w okresie pięcioletnim został zaprezentowany w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

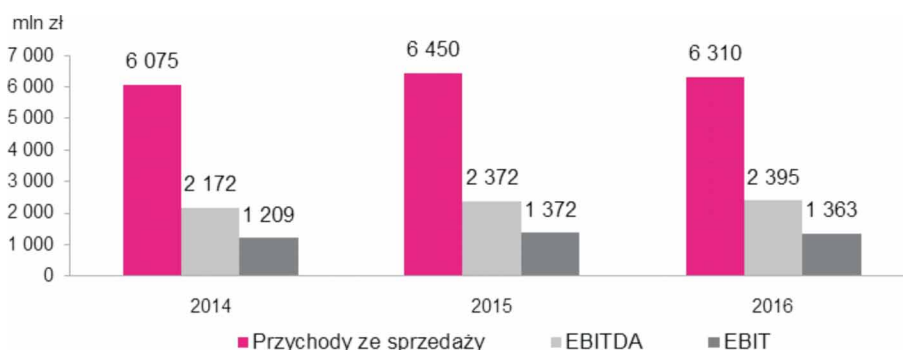
W 2016 r. Segment Dystrybucja, w porównaniu do 2015 r., zanotował spadek przychodów o 2,2% oraz zmianę wyników na poziomie operacyjnym EBIT i EBITDA odpowiednio o -0,6% i 1,0%. Na dynamikę wyników wpłynęły poniższe przyczyny:

- 1) obniżenie średniej stawki sprzedaży usługi dystrybucyjnej do odbiorców końcowych, w każdej grupie taryfowej, za wyjątkiem grupy A, głównie jako efekt obniżenia WACC w taryfie 2016 r.,
- 2) wzrost dostaw do odbiorców przemysłowych, w efekcie wzrostu PKB i wzrostu produkcji, w szczególności wśród odbiorców w grupie B; spadek dostaw do odbiorców w grupie A w skutek trudności w sektorze górniczym i hutniczym oraz prowadzonych restrukturyzacji spółek z tych branż,
- 3) spadek wolumenu energii do gospodarstw domowych, w wyniku jednorazowego ujęcia w roku ubiegłym korzystnego doszacowania związanego z migracją klientów do Centralnego Systemu Billingowego,
- 4) wzrost kosztów zakupu usług przesyłowych jako skutek wyższej stawki opłaty jakościowej, stosowanej dla większego zużycia energii elektrycznej oraz wprowadzonej od lipca 2016 r. opłaty OZE,

- 5) znacznie niższa cena bilansowania strat energii w kontrakcie z TAURON Sprzedaż; korzystny efekt uzyskano również dzięki obniżeniu zakupu wolumenu Hedge,
- 6) w ujęciu księgowym (z doszacowaniem) wskaźnik strat sieciowych wyższy r/r, głównie z tytułu ujęcia w I półroczu 2015 r. korzystnego doszacowania związanego z migracją klientów do Centralnego Systemu Billingowego,
- 7) obniżenie przychodów z opłat przyłączeniowych od podmiotów przyłączonych do sieci WN i SN (m.in. farm wiatrowych); poziom opłat niższy również w związku z realizacją w 2015 r. przyłącza WN w PKP Energetyka S.A.,
- 8) obniżenie przychodów z opłat za ponadnormatywny pobór energii biernej w wyniku spadku ceny energii na rynku konkurencyjnym, ujętej w kalkulacji opłaty,
- 9) wzrost przychodów z tytułu usuwania kolizji, głównie jako efekt realizacji zadań w IV kwartale,
- 10) niższe koszty rezerwy aktuarialnej – zdarzenie jednorazowe w grudniu 2016 r. związane z ujednoczeniem Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy w spółkach Segmentu Dystrybucja; przesłanką do częściowego rozwiązania rezerwy było również obniżenie wieku emerytalnego,
- 11) niższe koszty stałe, w tym w szczególności: niższe koszty rezerwy na Program Dobrowolnych Odejść, niższe koszty obsługi klienta TAURON Obsługa Klienta, niższe koszty wycinki drzew, korzystne saldo odpisów aktualizujących należności,
- 12) wzrost kosztów podatków i opłat w następstwie realizowanych inwestycji i wzrostu wartości majątku sieciowego oraz w związku z utworzeniem rezerwy z tytułu ryzyka zwiększonych opłat okresowych za służebność przesyłu dla infrastruktury energetycznej zlokalizowanej na terenach nadleśnictw,
- 13) wyższy wynik na pozostałej działalności podstawowej.

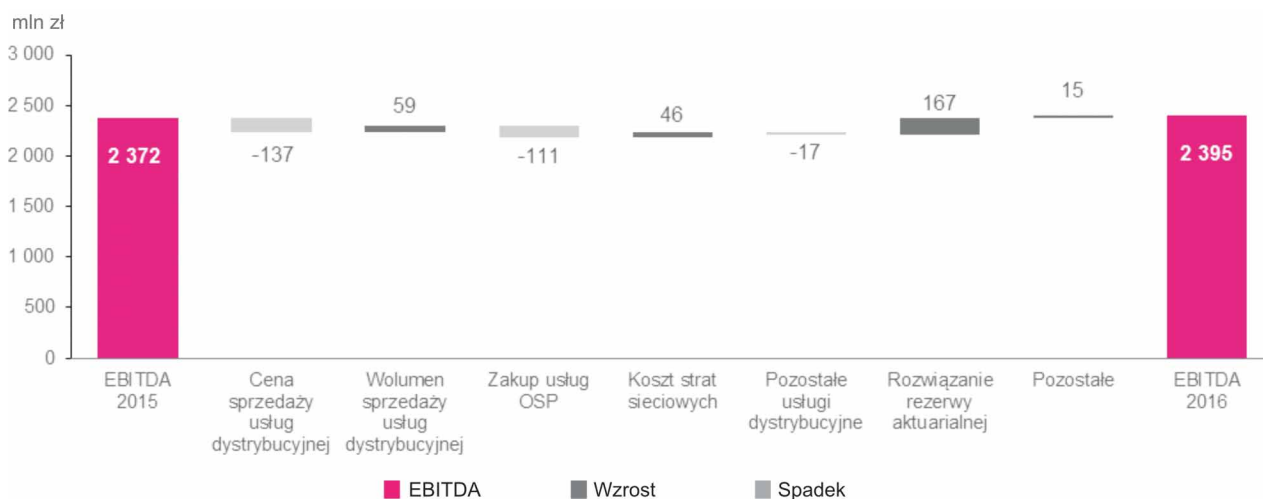
Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Segmentu Dystrybucja za lata 2014–2016.

Rysunek nr 40. Dane finansowe Segmentu Dystrybucja za lata 2014–2016

Poniższy rysunek przedstawia wynik EBITDA Segmentu Dystrybucja wraz z istotnymi czynnikami wpływającymi na zmianę r/r.

Rysunek nr 41. Wynik EBITDA Segmentu Dystrybucja

Cele i inicjatywy strategiczne

Głównym celem Segmentu Dystrybucja określonym w ramach Strategii jest: Utrzymanie pozycji lidera na rynku polskim w dziedzinie bezpieczeństwa i efektywności funkcjonowania sieci.

Założone cele realizowane będą poprzez kluczowe inicjatywy strategiczne: Program „Jedna Dystrybucja”, na który składają się projekty optymalizujące procesy działania w spółce; działania wpływające na poprawę zadowolenia klientów i jednocześnie poprawę wizerunku firmy; program elektryczna mobilność i systemy magazynowania.

Główne inwestycje

W Segmencie Dystrybucja w 2016 r. poniesiono ogółem 1 806 mln zł nakładów inwestycyjnych. Główne kierunki inwestowania to:

- 1) 591 mln zł na inwestycje związane z przyłączeniem nowych odbiorców,
- 2) 953 mln zł na inwestycje związane z modernizacją i odtworzeniem sieci.

Ponadto, w 2016 r. poniesiono nakłady na realizację Strategicznych Projektów Inwestycyjnych: System Zarządzania Majątkiem Sieciowym ok. 35 mln zł, Budowa Centrum Zarządzania Siecią w Krakowie ok. 6 mln zł. Poniesiono również nakłady w łącznej wysokości ok. 200 mln zł na: budowę budynku Centrum Zarządzania Siecią we Wrocławiu, łączność i informatykę, budynki i budowle, środki transportu, modernizację oświetlenia ulicznego oraz pozostałe zadania związane z działalnością podstawową.

Perspektywy rozwoju

Nowymi wyzwaniami generującymi potrzeby rozwoju w Segmencie Dystrybucji będą prosumenci, klastry energii oraz rozwijający się sektor elektromobilności. Istotne znaczenie dla dalszego rozwoju sektora energetycznego będą miały technologie smart grid i smart metering. Te rozwiązania wprowadzą dodatkowe funkcjonalności zarówno po stronie dystrybutora, jak i klienta i zdecydowanie wpłyną na rozwój branży. Segment Dystrybucji musi nadal kontynuować działania ukierunkowane na zapewnienie niezawodnej dostawy energii elektrycznej o odpowiedniej jakości. Do tego potrzebne będą znaczące nakłady inwestycyjne na odtworzenie majątku, niezbędne zmiany w technologii budowy, automatyzację, liczniki inteligentne oraz wprowadzenie magazynów energii jako elementów stabilizujących parametry sieci. Ponadto, klient musi być w centrum uwagi w obszarze dystrybucji, dlatego niezwykle istotne będzie dalsze upraszczanie procedur oraz rozwój nowych kanałów komunikacji.

Należy mieć na uwadze, że wyzwania te będą realizowane na rynku regulowanym, który uzależnia działania Spółki od wprowadzanych przez Prezesa URE nowych elementów polityki regulacyjnej OSD i związanych z nimi ryzyk, tj. zaktualizowanego podejścia do średnioważonego kosztu kapitału, współczynników korekcyjnych poprawy efektywności przedsięwzięć w zakresie kosztów operacyjnych oraz poziomu różnicy bilansowej, kontynuowania regulacji jakościowej.

2.3.4. Segment Sprzedaż

Poniższa tabela przedstawia wyniki Segmentu Sprzedaż w latach 2014–2016.

Tabela nr 14. Wyniki Segmentu Sprzedaż*

Wyszczególnienie (tys. zł)	2016	2015	2014	Dynamika (2016/2015)	Zmiana (2016–2015)
Sprzedaż					
Przychody ze sprzedaży	14 016 190	15 873 355	15 277 451	88,3%	(1 857 165)
energia elektryczna, w tym	8 814 692	10 357 041	9 708 534	85,1%	(1 542 349)
przychody ze sprzedaży detalicznej energii elektrycznej	7 145 644	8 111 002	7 950 864	88,1%	(965 357)
uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych	363 500	94 086	183 451	386,3%	269 414
paliwa	1 583 672	1 972 403	1 935 135	80,3%	(388 730)
usługa dystrybucyjna (przeniesiona)	3 183 232	3 377 473	3 332 151	94,2%	(194 241)
pozostałe przychody, w tym usługi handlowe	71 094	72 353	118 180	98,3%	(1 259)
Zysk operacyjny	479 374	369 529	582 307	129,7%	109 845
Amortyzacja i odpisy	10 631	10 876	25 906	97,7%	(245)
EBITDA	490 005	380 405	608 213	128,8%	109 600

* Okres trzyletni prezentowany jest ze względu na przejrzystość informacji. Przybliżony (z uwagi na istotne zmiany w organizacji Segmentów w porównaniu do okresu przed 2012 r.) obraz wyników w okresie pięcioletnim został zaprezentowany w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

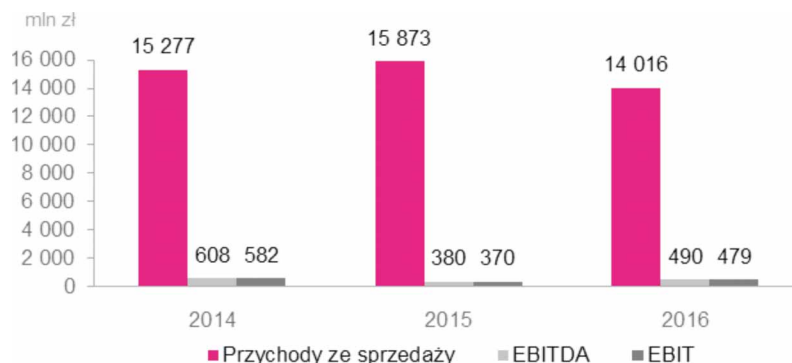
Przychody ze sprzedaży w 2016 r. osiągnęły poziom niższy o 11,7% w porównaniu z 2015 r. głównie ze względu na spadek przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej, paliw oraz usługi dystrybucyjnej (przeniesionej). Spadek przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej jest odnotowany zarówno ze względu na niższy wolumen sprzedaży hurtowej jak i detalicznej. Przeniesienie kompetencji sprzedaży biomasy z TAURON do spółki Biomasa Grupa TAURON jest główną przyczyną spadku przychodów ze sprzedaży w zakresie handlu paliwami. Ogólny spadek przychodów został częściowo skompensowany przez wzrost wolumenu sprzedaży uprawnień do emisji gazów cieplarnianych.

Wynik operacyjny EBIT oraz EBITDA ukształtował się w 2016 r. na poziomie wyższym niż w roku ubiegłym, na co wpływ miały poniższe czynniki:

- 1) niższy wolumen sprzedaży detalicznej energii elektrycznej (o 3,9 TWh) – głównych przyczyn należy upatrywać w utracie dużych klientów biznesowych z obszaru działalności Grupy Kapitałowej TAURON, a także w spowolnieniu tempa ekspansji na terenie zewnętrznym spowodowanym wzmożoną polityką sprzedażową spółek konkurencyjnych,
- 2) niższa jednostkowa marża na obrocie detalicznym energią elektryczną – ujemny wpływ na wynik spowodowany jest lojalizacją klientów segmentu biznesowego – po cenach wynikających z rynkowych poziomów hurtowych cen energii elektrycznej i praw majątkowych, lojalizacją klientów masowych – przejściem z cennika taryfowego na produktowy z opłatą handlową oraz obniżką ceny taryfowej dla gospodarstw domowych TAURON Sprzedaż o 0,88% od 2016 r.,
- 3) wzrost poziomu przychodów z opłat stałych handlowych – wzrost opłaty wynika z prowadzenia w segmencie masowym aktywnych akcji lojalizacyjnych, mających na celu pozyskanie klientów oraz zminimalizowanie liczby utrat, wynikających z działań konkurencji na terenie działania spółek Grupy Kapitałowej TAURON. Sprzedaż z opłatą handlową (obniżenie składnika zmiennego ceny i przeniesienie tego przychodu do składnika stałego) gwarantuje zarówno rentowność sprzedaży, jak i konkurencyjność rynkową w zakresie oferowanych produktów,
- 4) wzrost kosztów obowiązku umorzenia praw majątkowych dla PMOZE z 14% do 14,35%, dla PMMET z 1,3% do 1,5%, dla PMGM z 4,9% do 6,00% oraz wprowadzenie w II półroczu 2016 r. obowiązku dla PMOZE-BIO (0,65%),
- 5) niższe koszty zakupu PMOZE – wykorzystanie sprzyjającej sytuacji rynkowej (głównie przez spadek cen zielonych certyfikatów na TGE),
- 6) niższy poziom kosztów stałych – odchylenie wynika głównie z niższych kosztów prowadzenia akcji sprzedażowych i marketingowych,
- 7) rezerwa na EC Stalowa Wola – w związku z naruszeniem harmonogramu oraz istotnych warunków technicznych kontraktu z generalnym wykonawcą projektu budowy bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli, które mają wpływ zarówno na bezpieczeństwo i bezawaryjność pracy bloku, jak i jego przyszłą efektywność i koszty jego pracy, dnia 29 stycznia 2016 r. EC Stalowa Wola odstąpiła od kontraktu z generalnym wykonawcą. W związku z powyższym, w 2015 r. TAURON rozpoznał rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem – EC Stalowa Wola w łącznej kwocie 182,9 mln zł. W 2016 r. zwiększono rezerwę o ok. 4,4 mln zł,
- 8) wyższy wynik na obrocie uprawnieniami do emisji CO₂ oraz paliwem gazowym (wykorzystanie sprzyjającej sytuacji w procesie efektywnego zabezpieczenia portfela przy spadkowym trendzie cen na rynku gazu oraz jednoczesnym zwiększeniu wolumenu sprzedaży).

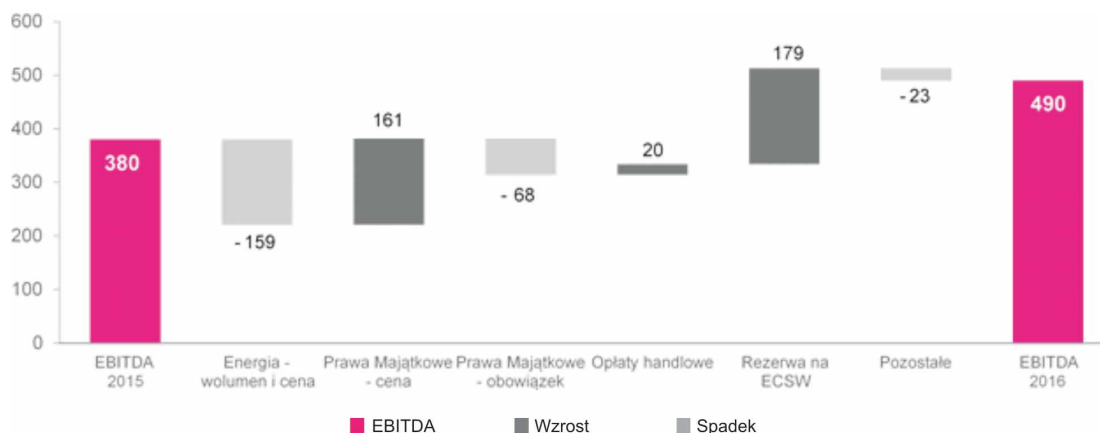
Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Segmentu Sprzedaż za lata 2014–2016.

Rysunek nr 42. Dane finansowe Segmentu Sprzedaż za lata 2014–2016

Poniższy rysunek przedstawia wynik EBITDA Segmentu Sprzedaż wraz z istotnymi czynnikami wpływającymi na zmianę r/r.

Rysunek nr 43. Wynik EBITDA Segmentu Sprzedaż

Cele i inicjatywy strategiczne

Głównym celem dla Segmentu Sprzedaż określonym w ramach Strategii jest: osiągnięcie pozycji lidera w relacjach z klientami poprzez wysoką jakość obsługi oraz przywództwo produktowe.

Cele wyznaczone w Strategii będą realizowane poprzez wdrożenie inicjatyw strategicznych, obejmujących m.in.: wzrost potencjału sprzedażowego poprzez przekształcenie kanałów obsługi w zintegrowane kanały kontaktu z klientami nakierowane na sprzedaż i doradztwo produktowe, wzrost wartości sprzedaży produktów i usług do klientów masowych poprzez rozwój oferty produktowej oraz technik sprzedaży, rozwój produktów i budowę kanałów kontaktu w zakresie produktów specjalistycznych oraz oferty partnerskiej skierowanych do segmentu klientów masowych, jak również do klientów biznesowych, wzmocnienie ekspansji i optymalizacji marż sprzedażowych w segmentach biznesowych.

Główne inwestycje

W Segmencie Sprzedaż w 2016 r. poniesiono ogółem 1,5 mln zł nakładów inwestycyjnych.

Perspektywy rozwoju

Rosnąca konkurencja w Segmencie Sprzedaż, jak również wymagająca sytuacja na rynku hurtowym energii elektrycznej, prowadzi do spadku wolumenów sprzedaży oraz do erozji marży. Z uwagi na powyższe uwarunkowania, Strategia zakłada, że platformą długoterminowego wzrostu w Segmencie Sprzedaż będzie utrzymanie długoterminowych relacji z klientem (jakość obsługi) oraz rozwój oferty poprzez wprowadzenie nowych produktów oraz modeli biznesowych.

Aby zrealizować strategiczną wizję Grupy Kapitałowej TAURON i najlepiej w polskiej branży energetycznej odpowiadać na potrzeby klientów, Segment Sprzedaży koncentruje się na następujących działaniach:

- 1) rozpoznanie potrzeb klienta oraz rozwój dopasowanej oferty produktowej,
- 2) rozwój innowacji mający na celu wypracowanie nowych produktów i usług dla klienta (w tym rozwój usług okołoi pozaenergetycznych, usługi typu *smart home*, rozwój w obszarze *e-mobility*),
- 3) utrzymanie pozycji lidera jakości obsługi klienta,
- 4) rozwój nowoczesnych i zintegrowanych kanałów sprzedaży i obsługi (*omni-channel, e-commerce*).

2.3.5. Segment Pozostałe

Poniższa tabela przedstawia wyniki Segmentu Pozostałe w latach 2014–2016.

Tabela nr 15. Wyniki Segmentu Pozostałe*

Wyszczególnienie (tys. zł)	2016	2015	2014	Dynamika (2016/2015)	Zmiana (2016–2015)
Pozostałe					
Przychody ze sprzedaży	827 928	927 953	870 035	89,2%	(100 025)
<i>usługi obsługi klienta, rachunkowości i IT</i>	<i>560 166</i>	<i>581 050</i>	<i>604 118</i>	<i>96,4%</i>	<i>(20 884)</i>

Wyszczególnienie (tys. zł)	2016	2015	2014	Dynamika (2016/2015)	Zmiana (2016–2015)
energia elektryczna i prawa majątkowe ze świadectw pochodzenia en. el.	12 827	73 927	168 592	17,4%	(61 100)
biomasa	111 087	171 326	0	64,8%	(60 239)
kruszywa	90 491	89 102	91 214	101,6%	1 389
pozostałe przychody	53 357	12 548	6 111	425,2%	40 809
Zysk operacyjny	42 642	32 596	56 593	130,8%	10 046
Amortyzacja i odpisy	71 928	67 724	49 622	106,2%	4 204
EBITDA	114 570	100 320	106 215	114,2%	14 250

* Okres trzyletni prezentowany jest ze względu na przejrzystość informacji. Przybliżony (z uwagi na istotne zmiany w organizacji Segmentów w porównaniu do okresu przed 2012 r.) obraz wyników w okresie pięcioletnim został zaprezentowany w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

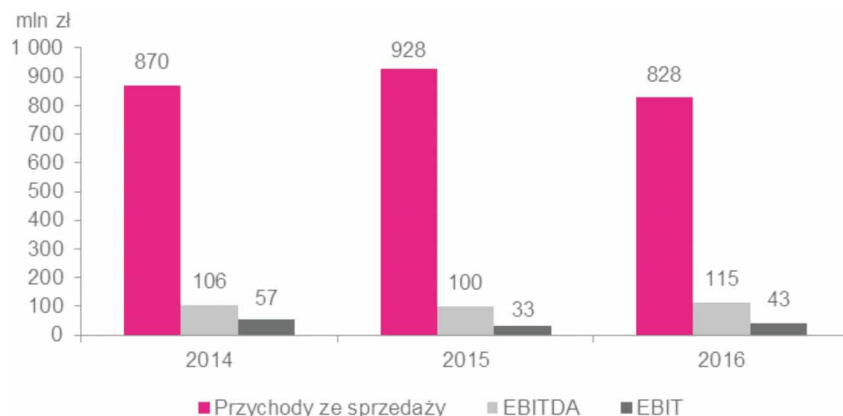
Przychody ze sprzedaży Segmentu Pozostałe w 2016 r. spadły o ok. 11% w porównaniu z rokiem ubiegłym, czego głównych przyczyn należy upatrywać w utracie przychodów ze sprzedaży biomasy oraz energii elektrycznej i praw majątkowych.

Wyższe wyniki Segmentu Pozostałe r/r są efektem poniższych zdarzeń:

- 1) ujęcie w 2016 r. wyniku spółki KOMFORT-ZET w związku z objęciem jej konsolidacją zgodnie z *Polityką Rachunkowości Grupy TAURON*,
- 2) ujęcie w 2015 r. wyniku spółki Biomasa Grupa TAURON w związku z objęciem jej konsolidacją zgodnie z *Polityką Rachunkowości Grupy TAURON*,
- 3) uzyskanie wyższej marży na sprzedaży sortymentów kamiennych,
- 4) spadek obrotów na sprzedaży energii elektrycznej i praw majątkowych co zmniejszyło realizowaną negatywną marżę.

Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Segmentu Pozostałe na lata 2014–2016.

Rysunek nr 44. Dane finansowe Segmentu Pozostałe za lata 2014–2016

Główne inwestycje

W Segmencie Pozostałe wielkość nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2016 r. wyniosła ogółem 65 mln zł. Są to przede wszystkim nakłady na systemy informatyczne.

2.4. Czego możemy oczekiwać w 2017 r.

Prognozy sytuacji makroekonomicznej Polski na 2017 r. pozwalają spodziewać się umiarkowanego ożywienia gospodarczego, ze wzrostem PKB w granicach 2,7%–3,6%¹ oraz stopą bezrobocia na poziomie 8%², względem szacunkowych wartości dla 2016 r. wynoszących odpowiednio 2,3%–2,8%³ oraz 8,9%.

¹ Prognoza Banku Światowego z 11 stycznia 2017 r. szacuje wzrost PKB Polski w 2017 r. na 2,7%, prognoza Standard & Poor's z 10 stycznia 2017 r. wskazuje na 3,3%, założenia projektu ustawy budżetowej na 2017 r. to 3,6%.

² Według założeń projektu ustawy budżetowej na 2017 r.

³ Prognoza Banku Światowego z 11 stycznia 2017 r. oraz prognoza Standard & Poor's z 10 stycznia 2017 r.

Według prognoz, sytuacja gospodarcza w 2017 r. stymulowana będzie popytem krajowym, rozwojem przedsiębiorczości i innowacyjności, a także napływem funduszy unijnych z perspektywy 2014–2020, dających nadzieje na pobudzenie inwestycji, zwłaszcza w III i IV kwartale 2017 r.

Powyższe uwarunkowania pozwalają przypuszczać, iż tempo wzrostu KZEE w 2017 r. zostanie co najmniej utrzymane. Według danych operacyjnych PSE, KZEE za 11 miesięcy 2016 r. wzrosło względem analogicznego okresu 2015 r. o 1,59%.

Z tytułu realizacji Programu Poprawy Efektywności Grupa Kapitałowa TAURON planuje w 2017 r. osiągnąć oszczędności na poziomie 432 mln zł (w tym 338 mln zł będzie miało wpływ na poziom EBITDA, a 94 mln zł dotyczyć będzie oszczędności CAPEX). Dodatkowo z tytułu realizacji inicjatyw strategicznych Grupa Kapitałowa TAURON planuje osiągnięcie dodatkowych efektów finansowych na poziomie 273 mln zł (w tym 155 mln zł będzie miało wpływ na poziom EBITDA, a 118 mln zł dotyczyć będzie ograniczenia CAPEX).

2.5. Podstawowe produkty, towary i usługi

Poniższa tabela przedstawia wolumeny produkcji i sprzedaży w Grupie Kapitałowej TAURON za lata 2016–2014.

Tabela nr 16. Wolumeny produkcji i sprzedaży za lata 2016–2014

Lp.	Wolumeny produkcji i sprzedaży	J.m.	2016	2015	2014	Dynamika (2016/2015)
1.	Produkcja węgla handlowego	mln Mg	6,37	4,91	5,40	129,7%
2.	Produkcja brutto energii elektrycznej	TWh	16,80	18,56	17,35	90,5%
	w tym produkcja z OZE	TWh	1,32	1,63	1,82	81,0%
3.	Produkcja ciepła	PJ	11,52	11,51	13,41	100,1%
4.	Dystrybucja energii elektrycznej	TWh	49,68	49,20	47,90	101,0%
5.	Sprzedaż detaliczna energii elektrycznej (łącznie przez Obszary: Sprzedaż i Wytwarzanie)	TWh	32,04	35,94	36,43	89,2%
6.	Liczba klientów – Dystrybucja	tys.	5 474	5 418	5 378	101,0%

2.6. Rynki zbytu i źródła zaopatrzenia

2.6.1. Rynki zbytu

Segment Wydobywanie

Podstawowa działalność Segmentu Wydobywanie realizowana jest przez spółkę TAURON Wydobywanie i obejmuje wydobywanie oraz produkcję węgla oferowanego do sprzedaży na rynku w sortymentach grubych, średnich oraz miatach energetycznych, a także metanu jako kopaliny towarzyszącej ze złoża Brzeszcze. W ramach Grupy Kapitałowej TAURON funkcjonują trzy kopalnie: ZG Sobieski, ZG Janina oraz od dnia 1 stycznia 2016 r. ZG Brzeszcze.

W zależności od sortymentu węgla posiada następujące parametry handlowe:

- 1) kaloryczność od 19 MJ/kg do 30 MJ/kg,
- 2) zawartość popiołu od 11% do 23%,
- 3) zawartość siarki od 0,4% do 1,4%.

TAURON Wydobywanie prowadzi sprzedaż węgla w dwóch kierunkach:

- 1) sprzedaż miatów węglowych i mułów węglowych do elektrowni i elektrociepłowni,
- 2) sprzedaż sortymentów grubych, średnich oraz niewielkiej ilości miatów za pośrednictwem zorganizowanej w całym kraju sieci handlowej.

Sprzedaż węgla z TAURON Wydobywanie realizowana jest głównie w południowej i centralnej Polsce, w szczególności w województwach: śląskim, małopolskim, podkarpackim, świętokrzyskim i dolnośląskim.

W 2016 r. sprzedaż węgla kamiennego wyniosła ok. 6,1 mln Mg, w tym 4,7 mln Mg (ok. 77%) do spółek z Segmentu Wytwarzanie. W porównaniu z 2015 r. oznacza to wzrost o ok. 19% i wynika z realizacji sprzedaży węgla przez ZG Brzeszcze, który od dnia 1 stycznia 2016 r. rozpoczął swoją działalność w strukturach TAURON Wydobywanie. Bez uwzględnienia sprzedaży z ZG Brzeszcze wolumen sprzedaży był niższy o 3% z uwagi na niższy popyt

w zakresie miałow. Powodem tego jest utrzymująca się trudna sytuacja na rynku, głównie z uwagi na nadpodaż miałow w stosunku do zapotrzebowania i wyprzedawanie ich przez spółki konkurencyjne poniżej kosztów produkcji.

Produkcja węgla handlowego w 2016 r. była wyższa o 30% aniżeli w analogicznym okresie 2015 r. w wyniku uruchomienia produkcji w ZG Brzeszcze. Nie uwzględniając produkcji zrealizowanej przez ten zakład, produkcja realizowana przez pozostałe kopalnie TAURON Wydobywie była wyższa o 6%.

Segment Wytwarzanie

Podstawowa działalność Segmentu Wytwarzanie w ramach Grupy Kapitałowej TAURON obejmuje wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła, realizowane w:

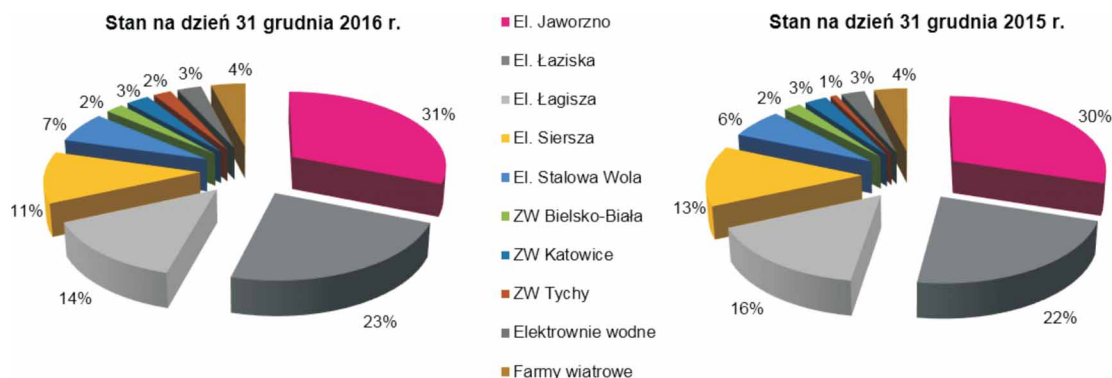
- 1) elektrowniach i elektrociepłowniach opalanych węglem kamiennym oraz biomasą,
- 2) elektrowniach wodnych,
- 3) farmach wiatrowych.

Ponadto działalność Segmentu Wytwarzanie obejmuje obrót, dystrybucję i przesył ciepła.

Łączna moc elektryczna zainstalowana jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie wyniosła na koniec 2016 r. 5,0 GW_e mocy elektrycznej i 2,4 GW_t mocy cieplnej.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę mocy elektrycznej zainstalowanej Segmentu Wytwarzanie według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2015 r.

Rysunek nr 45. Struktura mocy elektrycznej zainstalowanej Segmentu Wytwarzanie według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2015 r.

W 2016 r. Segment Wytwarzanie wyprodukował ok. 16,8 TWh energii elektrycznej (w tym z OZE 1,3 TWh), tj. o ok. 9% mniej w stosunku do 2015 r., w którym produkcja energii elektrycznej wyniosła ok. 18,6 TWh (w tym z OZE 1,6 TWh). Sprzedaż energii elektrycznej z własnej produkcji razem z energią zakupioną do obrotu wyniosła w 2016 r. ok. 15,5 TWh, co oznacza spadek w stosunku do 2015 r. o ok. 28%.

Niższa produkcja energii elektrycznej to pochodna przyjętej strategii handlowej, uwzględniającej zmieniające się warunki rynkowe oraz niekorzystnych warunków wietrznych (z kolei korzystne warunki hydrologiczne wpłynęły na wyższy poziom produkcji elektrowni wodnych).

W 2016 r. wytworzona przez Segment Wytwarzanie energia elektryczna została sprzedana przede wszystkim do Segmentu Sprzedaż Grupy Kapitałowej TAURON (59%), jak również na TGE i do odbiorców zewnętrznych. W 2016 r. istotnie wyższy, w stosunku do 2015 r., był udział sprzedaży energii elektrycznej na rynku bilansującym.

Sprzedaż ciepła Segmentu Wytwarzanie w 2016 r. wyniosła 15,8 PJ i była o ok. 6% wyższa w stosunku do analogicznego okresu 2015 r. Udział sprzedaży ciepła wytwarzanego w źródłach własnych w łącznej wielkości sprzedaży ciepła wyniósł w 2016 r. ok. 59%.

Ponadto Segment Wytwarzanie uzyskuje świadectwa pochodzenia z tytułu produkcji energii elektrycznej z OZE oraz w kogeneracji, które są następnie nabywane przez spółki Obszaru Sprzedaż i przedstawiane Prezesowi URE do umorzenia.

Segment Dystrybucja

Spółka TAURON Dystrybucja pełni, na podstawie decyzji Prezesa URE, funkcję OSD. Segment Dystrybucja obsługuje ok. 5 474 tys. odbiorców końcowych.

Segment Dystrybucja obejmuje swoją działalnością obszar o powierzchni ok. 57 tys. km², położony głównie w województwach: dolnośląskim, małopolskim, opolskim i śląskim, a ponadto w województwach: łódzkim,

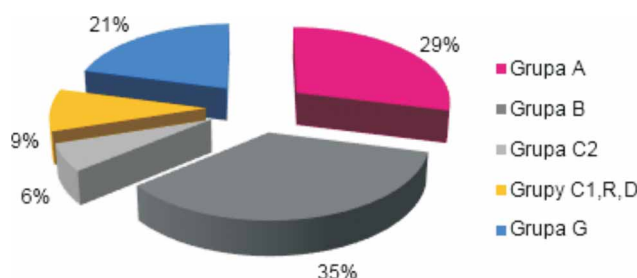
podkarpackim i świętokrzyskim. Funkcje operacyjne realizuje 11 oddziałów zlokalizowanych w Bielsku-Białej, Będzinie, Częstochowie, Gliwicach, Jeleniej Górze, Krakowie, Legnicy, Opolu, Tarnowie, Wałbrzychu i Wrocławiu.

W 2016 r. wolumen sprzedaży usług dystrybucyjnych energii elektrycznej wyniósł 49,68 TWh, czyli wzrósł w stosunku do 2015 r. o ok. 0,48 TWh, tj. 1%.

W wolumenie dostawy usług dystrybucyjnych 95,6% stanowi sprzedaż odbiorcom taryfowym w zakresie poszczególnych poziomów napięć: wysokiego (grupa A), średniego (grupa B) i niskiego (C, G, R). Całkowita wielkość energii elektrycznej dostarczonej odbiorcom taryfowym w 2016 r., w ramach sprzedaży usług dystrybucyjnych, przyłączonym do sieci TAURON Dystrybucja, wynosiła 47,5 TWh (z doszacowaniem) i była wyższa w porównaniu do 2015 r. o ok. 0,47 TWh, tj. o 1%.

Poniższy rysunek przedstawia dystrybucję energii elektrycznej według grup taryfowych w 2016 r. (w stosunku do 2015 r. struktura nie zmieniła się).

Rysunek nr 46. Dystrybucja energii elektrycznej według grup taryfowych w 2016 r. (MWh)

Sprzedaż usług dystrybucji realizowana jest na podstawie zawartych z odbiorcami umów kompleksowych oraz umów o świadczenie usług dystrybucji. Pierwszy typ umowy obejmuje zarówno sprzedaż energii elektrycznej przez spółki Segmentu Sprzedaż, jak też dostawy tej energii przez spółkę pełniącą funkcję OSD. Drugi typ umowy reguluje wyłącznie dostawy energii elektrycznej przez spółkę pełniącą funkcję OSD. W przypadku tego rodzaju umów zakup energii elektrycznej uregulowany jest w odrębnych umowach sprzedaży energii elektrycznej zawartych przez odbiorcę z wybranym przez niego sprzedawcą.

Udział wartości sprzedaży usług dystrybucji w ramach umów kompleksowych w łącznej wartości sprzedaży usług dystrybucji do odbiorców końcowych w 2016 r. wyniósł ok. 54%, natomiast wolumen dostaw w łącznym wolumenie dostaw do odbiorców końcowych wyniósł ok. 36%.

Segment Sprzedaż

Segment Sprzedaż obejmuje działalność w zakresie handlu hurtowego energią elektryczną i pozostałymi produktami rynku energetycznego oraz działalność w zakresie sprzedaży detalicznej energii elektrycznej. Działalność w zakresie handlu hurtowego obejmuje głównie sprzedaż hurtową energii elektrycznej, obrót i zarządzanie uprawnieniami do emisji CO₂, prawami majątkowymi wynikającymi ze świadectw pochodzenia energii elektrycznej oraz gazem ziemnym. Natomiast działalność w zakresie sprzedaży detalicznej obejmuje sprzedaż energii elektrycznej do klientów końcowych, w tym również do klientów kluczowych.

Hurtowy obrót energią elektryczną i gazem ziemnym na potrzeby zabezpieczenia pozycji zakupowych i sprzedażowych podmiotów z Grupy Kapitałowej TAURON realizuje TAURON. Spółka zajmuje się też działalnością *proprietary trading*, czyli handlem energią elektryczną, gazem ziemnym, uprawnieniami do emisji CO₂ oraz produktami powiązаныmi, który ma na celu wygenerowanie zysków ze zmienności cen w czasie. Działalność Spółki obejmuje rynki hurtowe zarówno w kraju, jak i za granicą, realizowana jest na rynku bieżącym SPOT i na rynku terminowym. W Polsce TAURON jest aktywnym uczestnikiem TGE oraz platformy OTC prowadzonej przez londyńskiego brokera energii – Tradition Financial Services. W dniu 1 lutego 2016 r. TAURON podpisał z TGE umowę o pełnienie funkcji animatora w zakresie instrumentów na energię elektryczną na RTT. TAURON aktywnie uczestniczy w aukcjach wymiany międzysystemowej przesyłu energii na granicach polsko-czeskiej, polsko-niemieckiej i polsko-słowackiej, obsługiwanych przez biuro aukcyjne CAO. Obrót na rynku niemieckim w zakresie handlu instrumentami finansowymi typu futures odbywa się głównie za pośrednictwem giełdy EEX. Natomiast na rynku czeskim i słowackim obrót odbywa się za pośrednictwem spółki zależnej – TAURON Czech Energy. Ponadto Spółka działa na giełdach OTE a.s. (Czechy) i OKTE a.s. (Słowacja).

W zakresie hurtowego obrotu paliwami gazowymi spółka jest aktywnym uczestnikiem na rynku gazu prowadzonym przez TGE. Prowadzi działalność w zakresie *proprietary trading* na międzynarodowej giełdzie gazu POWERNEXT Pegas. W lutym 2016 r. spółka rozszerzyła działalność na europejskiej giełdzie gazu POWERNEXT o nowe huby: New Connect Germany (NCG) i Tittle Transfer Facility (TTF). Wejście na nowe huby NCG (rynek niemiecki) pozwoli oprócz działań *proprading*owych, także na fizyczne dostawy gazu do Czech i poprzez Czechy do Polski. Natomiast

wejście na hub TTF (rynek holenderki) daje dostęp do najbardziej płynnego rynku na kontynencie, co pozwoli na prowadzenie działania proptadingu i zwiększenie wolumenów obrotu gazu. Działając na rynku gazu, Spółka zabezpiecza dostawy surowca dla podmiotów z Grupy Kapitałowej TAURON.

Umowy zawarte przez Spółkę z niemieckimi operatorami systemów przesyłowych: GASCADE Gastransport oraz ONTRAS Gastransport GmbH, umożliwiają kupno i import gazu z obszaru niemieckiego huba gazowego GASPOOL. TAURON jest uczestnikiem europejskiej platformy handlu przepustowościami PRISMA European Capacity Platform GmbH, gdzie dokonuje zakupów przepustowości międzysystemowych. W zakresie rezerwacji przepustowości na rynku krajowym, Spółka działa jako uczestnik platformy aukcyjnej GSA GAZ-SYSTEM Aukcje. Za pośrednictwem spółki TAURON Czech Energy realizowany jest obrót gazem na rynku czeskim i słowackim oraz międzysystemowa wymiana gazu pomiędzy Polską i Czechami.

Spółka prowadzi operacyjny nadzór nad zakupem praw majątkowych przeznaczonych na wypełnienie ustawowego obowiązku umorzenia tych praw przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON oraz nad sprzedażą praw majątkowych uzyskanych z produkcji spółek Grupy Kapitałowej TAURON.

Spółka jest również centrum kompetencyjnym w zakresie uprawnień do emisji CO₂ dla spółek Grupy Kapitałowej TAURON i klientów zewnętrznych. Realizując powyższe cele w zakresie handlu uprawnieniami do emisji CO₂, Spółka aktywnie uczestniczy w handlu na londyńskiej giełdzie European Climate Exchange (The ICE), lipskiej giełdzie EEX oraz na rynku OTC.

W 2016 r. Segment Sprzedaż działał w otoczeniu rynkowym, gdzie poziom konkurencyjności w poszczególnych segmentach nie zmienił się znacząco w porównaniu do lat poprzednich. W 2016 r. rynek gospodarstw domowych (klient indywidualny) nadal, mimo zapowiedzi uwolnienia, pozostawał objęty obowiązkiem zatwierdzania cen sprzedaży energii elektrycznej przez Prezesa URE.

Według danych URE, od połowy 2007 r. do listopada 2016 r., tj. od początku okresu liberalizacji rynku energii, odnotowano ok. 458 tys. gospodarstw domowych oraz ok. 174 tys. podmiotów instytucjonalnych, które zmieniły sprzedawcę energii elektrycznej.

W segmencie instytucji i podmiotów gospodarczych (klient biznesowy), gdzie konkurencja jest duża, a firmy już od kilku lat korzystają z uwolnienia cen energii elektrycznej, postęp liberalizacji spowodował, że coraz lepiej uświadomiony klient biznesowy oczekuje konkurencyjnych rozwiązań. Wzmocniona aktywność sprzedażowa firm energetycznych wywiera coraz większą presję cenową. Pojawiły się też nowe podmioty konkurujące o klienta, a przejrzystość mechanizmów rynku energii jest już koniecznością w działaniach na tym rynku, gdyż klienci biznesowi coraz chętniej korzystają z możliwości zmiany sprzedawcy. Duży potencjał upatrywany jest w segmencie gospodarstw domowych, w którym ilość zmian sprzedawcy stanowi niewielki odsetek.

W 2016 r. zmiany sprzedawcy dokonało ponad 81 tys. odbiorców energii elektrycznej (w tym: ok. 15 tys. podmiotów instytucjonalnych oraz ok. 66 tys. gospodarstw domowych). W 2016 r. dynamika zmian w przypadku gospodarstw domowych wyniosła 64%, a w przypadku podmiotów instytucjonalnych 42%.

W 2016 r. sprzedaż detaliczna energii elektrycznej dokonana przez Obszar Sprzedaż na rzecz ok. 5,3 mln klientów wyniosła ok. 32,0 TWh, czyli 89,2% poziomu osiągniętego w 2015 r., w którym sprzedaż wyniosła ok. 35,9 TWh). Zmniejszenie wolumenu sprzedaży jest podyktowane głównie dwoma czynnikami: brak sprzedaży energii do PSE w 2016 r. (ok. 1,7 TWh w 2015 r.) oraz czynnikami rynkowymi. Wynikiem spowolnienia tempa ekspansji na terenie zewnętrznym, głównie z uwagi na agresywną politykę cenową spółek konkurencyjnych, mających na celu przejęcie klientów z portfela spółek sprzedażowych Grupy Kapitałowej TAURON (głównie klienci segmentu małe i średnie przedsiębiorstwa oraz średni klienci segmentu biznesowego).

Stosowana przez Grupę Kapitałową TAURON segmentacja klientów (klienci strategiczni, biznesowi i masowi), uzależniona od wielkości zużywanej energii elektrycznej, ma na celu dostosowanie oferty produktowej, kanałów sprzedażowych i komunikacji marketingowej do oczekiwań występujących w danym segmencie klientów.

Poniższa tabela prezentuje kategorie klientów końcowych Grupy Kapitałowej TAURON wynikające ze stosowanej segmentacji i specyfiki prowadzonej przez nich działalności.

Tabela nr 17. Kategorie klientów końcowych Grupy Kapitałowej TAURON

Lp.	Grupa klientów	Opis klientów
1.	Klienci strategiczni	Klienci o rocznym potencjale zużycia energii nie mniejszym niż 40 GWh lub będący strategicznymi partnerami biznesowymi Grupy Kapitałowej TAURON, tj. podmioty głównie z sektora przemysłu ciężkiego, m.in.: hutniczego, chemicznego, wydobywczego, samochodowego.

Lp.	Grupa klientów	Opis klientów
2.	Klienci biznesowi	Klienci o rocznym potencjale zużycia powyżej 250 MWh (nie będący konsumentami) lub dokonujący zakupu energii w oparciu o przepisy <i>Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych</i> , tj. podmioty z pozostałych sektorów przemysłu, wytwórcy sprzętu, odbiorcy z przemysłu spożywczego, sektora publicznego, przemysłu budowlanego oraz sektora usług komunalnych.
3.	Klienci masowi – małe i średnie przedsiębiorstwa	Klienci zajmujący się działalnością sprzedażową, usługową, bankową, gastronomiczną oraz drobni przedsiębiorcy.
4.	Klienci masowi – gospodarstwa domowe	Gospodarstwa domowe.

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat ilości sprzedanej w 2016 r. energii elektrycznej przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON prowadzące działalność w zakresie sprzedaży energii elektrycznej do klientów oraz liczby klientów, w rozbiu na poszczególne ich segmenty.

Tabela nr 18. Ilość sprzedanej energii elektrycznej detalicznej przez Segment Sprzedaż oraz liczba klientów w 2016 r.

Lp.	Rodzaj klientów	Ilość sprzedanej energii elektrycznej (TWh)	Liczba klientów (tys.)
1.	Klienci strategiczni	6,5	1
2.	Klienci biznesowi	11,0	181
3.	Klienci masowi, w tym:	11,1	5 138
	<i>gospodarstwa domowe</i>	9,3	4 787
4.	Sprzedaż do TAURON Dystrybucja na pokrycie różnic bilansowych	3,2	0,001
5.	Pozostałe (eksport, potrzeby własne)	0,1	
Obszar Sprzedaż		31,9	5 320

Proces postępującej liberalizacji i związana z tym rosnąca świadomość w zakresie mechanizmów funkcjonowania rynku energii po stronie klientów ma swoje odzwierciedlenie w stopniu lojalizacji poszczególnych segmentów nabywców. Efektem tej sytuacji są działania z zakresu ochrony własnej bazy klientów przed działaniami konkurencji, poprzez wprowadzenie umów lojalizujących. Na najbardziej zaawansowanym poziomie tego procesu są klienci z segmentu biznesowego Grupy Kapitałowej TAURON, gdzie ok. 96% wolumenu zawartych umów jest efektem indywidualnie negocjowanych warunków handlowych.

W 2016 r. oferta sprzedażowa spółki TAURON Sprzedaż dla segmentu biznesowego obejmowała dwa media – energię elektryczną i paliwo gazowe. Ze względu na świadomość klientów w zakresie mechanizmów rynku energii oraz nabyte umiejętności korzystania z tych mechanizmów, TAURON Sprzedaż skoncentrował swoje działania w obronie posiadanej bazy klienckiej. W szczególności kontynuowano działania ukierunkowane na budowanie lojalności klientów. Uznano, że szczególny nacisk zostanie położony na budowę oferty spełniającej oczekiwania klientów. Klientom zaoferowano do wyboru szereg produktów uwzględniających ich potrzeby oraz specyfikę poboru energii elektrycznej, wśród nich produkty ekologiczne, giełdowe i techniczne.

Rozbudowując ofertę w rozwijającym się obszarze sprzedaży paliwa gazowego kontynuowano sprzedaż produktu *TAURON Gaz Giełda* zbudowanego w oparciu o ceny rynkowe wyznaczone na podstawie notowań indeksów RTT TGE. Ponadto, w celu intensyfikacji kontraktacji energii elektrycznej i gazu, utrzymano w ofercie produkt *TAURON Multipakiet*, który zapewnia jednoczesną kontraktację klientów w zakresie obu mediów w trakcie jednych negocjacji biznesowych.

W 2016 r. kontynuowany był proces migrowania klientów segmentu masowego (klienci indywidualni oraz małe i średnie przedsiębiorstwa) z obszaru taryfowego do produktowego. Na koniec 2016 r. do ok. 34% klientów z tego segmentu Grupa Kapitałowa TAURON sprzedawała energię na podstawie umów gwarantujących warunki handlowe w ustalonym okresie (umowy lojalizujące), a 66% klientów kupowało energię po cenach taryfowych.

Kluczowym elementem oferty handlowej dla klientów masowych w 2016 r. był produkt łączony *Elektryk* oparty o funkcjonalność assistance, z którego skorzystało ponad 663 tys. klientów. W ramach produktów opartych o assistance funkcjonował także produkt *Serwisant*, z oferty tej skorzystało ok 90 tys. klientów. W ramach kampanii *TAURON to więcej niż prąd* TAURON Sprzedaż kontynuował w 2016 r. sprzedaż gazu dla klientów rynku masowego.

Produkty te będą stanowiły podstawę oferty także w 2017 r. Duży wpływ na organizację procesów sprzedażowych i obsługowych w 2016 r. miały zmiany wprowadzone w prawie konsumenckim w 2015 r. Wszystkie działania

sprzedażowe w 2016 r. były prowadzone z intencją utrzymywania oczekiwanego poziomu marż sprzedażowych oraz budowania potencjału do sprzedaży innych usług i produktów dodatkowych w latach kolejnych.

2.6.2. Źródła zaopatrzenia – paliwa

Węgiel

W 2016 r. kontynuowany był zakup węgla przez TAURON na potrzeby TAURON Wytwarzanie, TAURON Ciepło oraz TAMEH POLSKA, na podstawie umów wieloletnich i rocznych. W 2016 r. ok. 59,5% obecnego zapotrzebowania Grupy Kapitałowej TAURON na paliwo do produkcji energii elektrycznej i ciepła zostało zaspokojone węglem kamiennym z własnych zakładów górniczych. Pozostała część zapotrzebowania została pokryta ze źródeł zewnętrznych, w których największy udział (ok. 30% zapotrzebowania) miała Polska Grupa Górnicza sp. z o.o.

Biomasa

Dla zapewnienia dostaw paliwa na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej i ciepła przez jednostki wykorzystujące w procesie technologicznym biomasę, jako paliwo, spółka Biomasa Grupa TAURON pozyskiwała biomasę w ramach zawartych umów ramowych i zleceń na zakup biomasy od krajowych producentów i dostawców. Umowy ramowe i zlecenia, uwzględniały zakup biomasy do procesu współspalania oraz na potrzeby jednostek dedykowanych zasilanych w 100% biomasą. W okresie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. Biomasa Grupa TAURON zakupiła następujące ilości biomasy:

- 1) Proces współspalania – 3,62 tys. Mg, z czego ok. 2,16 tys. Mg stanowiła biomasa agro, pozostałe 1,46 tys. Mg stanowiła biomasa drzewna.
- 2) Na potrzeby kotłów dedykowanych OZE – 535,93 tys. Mg, z czego ok. 125,52 tys. Mg stanowiła biomasa agro, pozostałe 410,41 tys. Mg stanowiła biomasa drzewna.

Odsprzedaż biomasy nabywanej w oparciu o umowy ramowe i zlecenia, Spółka realizowała do TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło w ramach zawartych pomiędzy spółkami umów sprzedaży biomasy.

Gaz

Zakupy paliw – Gaz

W 2015 r. TAURON rozpoczął dostawy gazu wysokometanowego do TAURON Wytwarzanie (do Elektrowni Stalowa Wola) i TAURON Ciepło (do Zespołu Elektrociepłowni Bielsko-Biała EC1) poprzez spółkę TAURON Sprzedaż. Dostarczany gaz kupowany był w ramach umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego oraz porozumienia z PGNiG. Dodatkowo część gazu pochodziła również z zakupów na TGE. Przedmiotowy gaz kupowany był przez TAURON od ArcelorMittal Oddział w Zdzieszowicach w ramach Umowy wieloletniej o dostarczanie gazu koksowniczego. Przesył gazu koksowniczego realizowany był w ramach Umowy o świadczenie usług przesyłowych gazu koksowniczego zawartej z Polską Spółką Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Zabrze, Zakład w Opolu.

Sprzedaż gazu do klientów końcowych

W 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON kontynuowała rozwój sprzedaży gazu wysokometanowego do klientów końcowych (biznesowych i masowych). Sprzedaż ta odbywała się poprzez spółki TAURON Sprzedaż oraz TAURON Czech Energy.

Zabezpieczenie dostaw gazu do klientów końcowych opierało się o handel na europejskich giełdach gazu (w tym w znacznej mierze na rynku gazu prowadzonym na TGE), a także o kontrakty typu OTC.

2.7. Kalendarium

Poniższy rysunek przedstawia kalendarium prezentujące wybrane wydarzenia związane z działalnością Grupy Kapitałowej TAURON, jakie miały miejsce w 2016 r.

Rysunek nr 47. Kalendarium

WYDARZENIA W GRUPIE KAPITAŁOWEJ TAURON W 2016 R.

STYCZEŃ – LUTY

- Dokonanie zmian w składzie Zarządu TAURON.
- Rozpoczęcie obowiązywania zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju.
- Synchronizacja nowego bloku ciepłowniczego w ZW Tychy TAURON Ciepło z krajową siecią elektroenergetyczną.
- Deklaracja TAURON w zakresie stosowania Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016.
- Uruchomienie projektu obejmującego integrację aktywów Nowe Brzeszcze GT w Obszarze Wydobycie.
- Odstąpienie przez EC Stalowa Wola od umowy z Abener Energia – generalnym wykonawcą bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli.
- Uruchomienie programu obejmującego reorganizację obszaru usług serwisowych w Grupie Kapitałowej TAURON.
- Emisja 22 500 obligacji o łącznej wartości 2 250 000 000 zł.

MAJ – CZERWIEC

- Publikacja wyników finansowych TAURON i Grupy Kapitałowej TAURON za I kwartał 2016 r.
- Uruchomienie programu obejmującego reorganizację CUW w TAURON Obsługa Klienta.
- Uruchomienie programu obejmującego budowę organizacji zorientowanej na Klienta w Grupie Kapitałowej TAURON.
- Zawarcie przez TAURON, Narodowe Centrum Badań Jądrowych, Politechnikę Warszawską, ENEA, ENERGA, PGE Listu intencyjnego mającego na celu rozpoczęcie współpracy nakierowanej na prowadzenie badań i analiz w zakresie rozwoju, promowania i upowszechniania elektromobilności w Polsce.
- Uruchomienie Programu TAURON PRO.
- Odbycie Zwyczajnego WZ TAURON.
- Uchwalenie przez Zwyczajne WZ TAURON zmian w Statucie TAURON mających na celu wdrożenie do stosowania Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016.
- Dokonanie zmian w składzie Rady Nadzorczej TAURON.
- Uruchomienie projektu mającego na celu centralizację usług wspólnych HR w Grupie Kapitałowej TAURON.

WRZESIEŃ – PAŹDZIERNIK

- Przyjęcie Strategii Grupy TAURON na lata 2016-2025.
- Przyjęcie Polityki dywidendowej na lata 2016-2025.
- Odstąpienie od realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Łagisza.
- Zawarcie przez TAURON umowy z Fitch Polska S.A. w przedmiocie wyznaczenia ratingu emisji obligacji podporządkowanych.
- Zawiązanie wraz z PGE, ENEA i ENERGA spółki ElectroMobility Poland.
- Zawarcie przez TAURON, ENEA, ENERGA, PGE i ElectroMobility Poland umowy inwestycyjnej regulującej zasady współpracy w celu realizacji wspólnego przedsięwzięcia.
- Przyznanie TAURON, po raz trzeci, nagrody głównej *The Best Annual Report* za najlepszy raport roczny za 2015 r.
- Zawarcie porozumienia w sprawie warunków dalszej realizacji projektu „Budowa bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli”.

MARZEC – KWIECIEŃ

- Publikacja wyników finansowych TAURON i Grupy Kapitałowej TAURON za 2015 r.
- Przyjęcie Programu Poprawy Efektywności w Grupie TAURON na lata 2016-2018.
- Odbycie Zgromadzenia Obligatoriuszy wyemitowanych obligacji serii TPEA1119.
- Zawarcie z TGE umów dotyczących raportowania danych transakcyjnych.
- Rozpoczęcie realizacji projektu inwestycyjnego obejmującego przebudowę wyrobisk wentylacyjnych oraz drażenie wyrobisk przy szybie Andrzej VIII poziom 900 m w Nowe Brzeszcze GT.
- Rozpoczęcie realizacji projektu inwestycyjnego obejmującego dostawę fabrycznie nowego wysokowydajnego kompleksu ścianowego wraz z wyposażeniem dla Nowe Brzeszcze GT.
- Przyjęcie nowego Modelu Biznesowego Grupy TAURON.
- Zawarcie przez TAURON, PGE, Enea, Energia, PSE i Związki Pracodawców Prywatnych Energetyki porozumienia w sprawie zasad udziału w Trójstronnym Zespole do spraw Branży Energetycznej.

LIPIEC – SIERPIEŃ

- Publikacja wyników finansowych TAURON i Grupy Kapitałowej TAURON za I półrocze 2016 r.
- Zawarcie przez TAURON z KGHM oraz TAURON Wytwarzanie Porozumienia w sprawie odstąpienia od realizacji Projektu budowy bloku gazowo-parowego w spółce Elektrownia Blachownia Nowa.
- Uruchomienie programu inwestycyjnego w Nowe Brzeszcze GT.
- Rozpoczęcie w TAURON Ciepło prac przygotowawczych w projekcie obejmującym likwidację niskiej emisji na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej.
- Nabycie przez TAURON od TAURON Wytwarzanie udziałów TAURON Wytwarzanie Serwis.
- Ustanowienie, wspólnie z innymi fundatorami, fundacji pod nazwą Polska Fundacja Narodowa.
- Rozpoczęcie działalności TAURON w zakresie handlu gazem ziemnym na giełdzie ICE.

LISTOPAD – GRUDZIEŃ

- Publikacja wyników finansowych TAURON i Grupy Kapitałowej TAURON za III kwartał 2016 r.
- Dokonanie zmian w składzie Zarządu TAURON.
- Potwierdzenie przez agencję ratingową Fitch długoterminowych ratingów TAURON na poziomie „BBB” oraz zmiana perspektywy tychże ratingów z negatywnej na stabilną.
- Odbycie Nadzwyczajnego WZ TAURON.
- Zakończenie procesu integracji ZG Brzeszcze z TAURON Wydobycie.
- Zawarcie przez TAURON z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) umowy programowej finansowania hybrydowego o wartości 190 mln EUR w formie obligacji.
- Uruchomienie projektu obejmującego współspalanie paliw alternatywnych w jednostkach wytwórczych TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło.
- Zawiązanie spółki Magenta Grupa TAURON.
- Dokonanie zmian w składzie Rady Nadzorczej TAURON.

2.8. Ważniejsze zdarzenia i dokonania Grupy Kapitałowej TAURON mające znaczący wpływ na działalność

Do ważniejszych zdarzeń mających znaczący wpływ na działalność Grupy Kapitałowej TAURON, które wystąpiły w 2016 r., jak również miały miejsce do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania, należą:

Ważniejsze zdarzenia korporacyjne w 2016 r.

Zmiany w składzie osobowym Zarządu

W dniu 8 stycznia 2016 r. Rada Nadzorcza odwołała ze składu Zarządu Annę Striżyk – Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno-Finansowych.

Z dniem 29 stycznia 2016 r. Rada Nadzorcza powołała do Zarządu Marka Wadowskiego powierzając mu stanowisko Wiceprezesa Zarządu ds. Ekonomiczno-Finansowych.

W dniu 14 listopada 2016 r. Rada Nadzorcza odwołała ze składu Zarządu Remigiusza Nowakowskiego – Prezesa Zarządu.

Z dniem 15 listopada 2016 r. Rada Nadzorcza powołała do Zarządu Filipa Grzegorzczaka powierzając mu stanowisko Prezesa Zarządu.

O zmianach w składzie osobowym Zarządu Spółka informowała w raportach bieżących: nr 2/2016 z dnia 8 stycznia 2016 r., nr 5/2016 z dnia 29 stycznia 2016 r. oraz nr 39/2016 z dnia 14 listopada 2016 r.

Zmiany w składzie osobowym Rady Nadzorczej

W dniu 6 czerwca 2016 r. Członkowie Rady Nadzorczej Maciej Koński i Renata Wiernik-Gizicka złożyli rezygnację z pełnienia funkcji członków Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.

W dniu 8 czerwca 2016 r. Zwyczajne WZ Spółki, działając na podstawie § 22 ust. 1 Statutu Spółki, powołało Jacka Raweckiego i Stefana Świątkowskiego do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. IV wspólnej kadencji.

W dniu 14 listopada 2016 r. Członek Rady Nadzorczej Wojciech Myślecki złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.

W dniu 16 grudnia 2016 r. Minister Energii, działając na podstawie § 23 ust. 1 pkt 3 Statutu Spółki, powołał Agnieszkę Woźniak do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.

W dniu 30 grudnia 2016 r. Minister Energii, działając na podstawie § 23 ust. 1 pkt 3 Statutu Spółki:

- odwołał Michała Czarnika i Annę Biesalską ze składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.,
- powołał Jana Płudowskiego i Stanisława Bortkiewicza do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.

O powyższych zdarzeniach Spółka informowała w raportach bieżących: nr 23/2016 z dnia 6 czerwca 2016 r., nr 28/2016 z dnia 8 czerwca 2016 r., nr 40/2016 z dnia 14 listopada 2016 r., 47/2016 z dnia 16 grudnia 2016 r. oraz 50/2016 z dnia 30 grudnia 2016 r.

Rekomendacja dotycząca wypłaty dywidendy z kapitału zapasowego

W dniu 10 marca 2016 r. Zarząd Spółki podjął decyzję o rekomendowaniu Zwyczajnemu WZ Spółki przeznaczenia kapitału zapasowego Spółki w części obejmującej kwoty przeniesione z zysków lat ubiegłych na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy Spółki w kwocie 175 254 939,40 zł, co oznaczałoby, że dywidenda na jedną akcję wyniosłaby 0,10 zł. Zarząd postanowił przedłożyć Zwyczajnemu WZ Spółki rekomendację ustalającą:

- dzień dywidendy na 90. (dziewięćdziesiąty) dzień licząc od dnia powzięcia uchwały WZ w sprawie użycia kapitału zapasowego Spółki,
- termin wypłaty dywidendy na 14. (czternasty) dzień roboczy licząc od dnia dywidendy.

Rekomendacja Zarządu dotycząca wysokości wypłaty dywidendy dla akcjonariuszy Spółki stanowiła wyraz kontynuacji dotychczasowej przyjętej praktyki wypłaty dywidendy przez Spółkę oraz uwzględniała w szczególności wynik finansowy za 2015 r., jak również poziom kapitału zapasowego utworzonego z zysków lat ubiegłych, realizowany program inwestycyjny Grupy Kapitałowej TAURON oraz kowenanty zawarte w umowach finansowania. Proponowany poziom dywidendy umożliwiłby Spółce utrzymanie wskaźnika zadłużenia na bezpiecznym poziomie.

W dniu 17 marca 2016 r. Rada Nadzorcza Spółki pozytywnie zaopiniowała wyżej wymienioną rekomendację Zarządu dotyczącą dywidendy.

Zwyczajne WZ Spółki obradujące w dniu 8 czerwca 2016 r. nie podjęło uchwały w sprawie użycia kapitału zapasowego Spółki, poprzez przeznaczenie jego części na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy Spółki.

O powyższych zdarzeniach Spółka informowała w raportach bieżących: nr 14/2016 z dnia 10 marca 2016 r., nr 15/2016 z dnia 17 marca 2016 r. oraz nr 24/2016 z dnia 8 czerwca 2016 r.

Żądanie akcjonariusza dotyczące zwołania Walnego Zgromadzenia Spółki i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad

W dniu 30 marca 2016 r. KGHM – akcjonariusz reprezentujący 10,39% kapitału zakładowego Spółki – złożył żądanie dotyczące zwołania WZ Spółki z porządkiem obrad obejmującym podjęcie uchwały w sprawie dokonania zmian w składzie Rady Nadzorczej Spółki. W uzasadnieniu KGHM podkreślił, iż odbycie WZ umożliwi KGHM, jako akcjonariuszowi Spółki, złożenie wniosku o dokonanie zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki. Jednocześnie Zarząd Spółki podał do publicznej wiadomości w obowiązującym trybie, iż WZ zostanie zwołane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a informacja o jego zwołaniu i porządku obrad zostanie przekazana w odrębnym raporcie oraz zamieszczona na stronie internetowej Spółki.

O żądaniu akcjonariusza Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 17/2016 z dnia 30 marca 2016 r.

Decyzje Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia TAURON

W dniu 8 czerwca 2016 r. odbyło się Zwyczajne WZ Spółki, które podjęło uchwały, m.in. o: zatwierdzeniu Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON i Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON za rok obrotowy 2015, Sprawozdania finansowego TAURON i Sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 2015, pokryciu straty netto za rok obrotowy 2015 z kapitału zapasowego, udzieleniu absolutorium członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, zmianie Statutu Spółki, zmianie Regulaminu Walnego Zgromadzenia Spółki, ustaleniu liczby członków Rady Nadzorczej, powołaniu członków Rady Nadzorczej.

Stratę netto Spółki za rok obrotowy 2015 w kwocie 3 453 908 315,26 zł (słownie: trzy miliardy czterysta pięćdziesiąt trzy miliony dziewięćset osiem tysięcy trzysta piętnaście złotych 26/100) postanowiono pokryć z kapitału zapasowego Spółki.

O zwołaniu WZ i treści projektów uchwał Spółka informowała w raportach bieżących nr 19/2016 i nr 20/2016 z dnia 12 kwietnia 2016 r. O decyzjach WZ dotyczących: pokrycia straty netto, podjętych uchwał, wykazu akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na WZ, zmiany Statutu Spółki oraz powołania członków Rady Nadzorczej, Spółka informowała w raportach bieżących: nr 24/2016, nr 25/2016, nr 26/2016, nr 27/2016 i nr 28/2016 z dnia 8 czerwca 2016 r.

Zmiany w Statucie TAURON Polska Energia S.A.

W dniu 12 kwietnia 2016 r. Zarząd Spółki przekazał do wiadomości publicznej informację o zamiarze dokonania zmian w Statucie Spółki, w związku z czym w porządku obrad Zwyczajnego WZ Spółki zaplanowano zamieszczenie punktu dotyczącego zmiany Statutu TAURON Polska Energia S.A. Projekt uchwały wraz z uzasadnieniem zawierającym proponowane zmiany Statutu Spółki został opublikowany raportem bieżącym dotyczącym ogłoszenia o zwołaniu Zwyczajnego WZ. Nadmienić należy, iż Rada Nadzorcza Spółki w dniu 8 marca 2016 r. pozytywnie zaopiniowała wniosek Zarządu do WZ o zmianę Statutu Spółki.

W dniu 8 czerwca 2016 r. Zwyczajne WZ Spółki podjęło uchwałę o dokonaniu zmian w Statucie Spółki.

W dniu 30 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego wydał postanowienie o wpisie do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego zmian Statutu Spółki, uchwalonych przez Zwyczajne WZ Spółki uchwałą nr 44 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie zmiany Statutu Spółki.

W dniu 26 lipca 2016 r. Rada Nadzorcza TAURON Polska Energia S.A., działając na mocy § 20 ust. 1 pkt 13 Statutu Spółki, przyjęła tekst jednolity Statutu TAURON Polska Energia S.A. uwzględniający zmianę Statutu wpisaną przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach Wydział VIII Gospodarczy do Krajowego Rejestru Sądowego.

Dokonanie zmian w Statucie Spółki miało na celu wdrożenie do stosowania w Spółce rekomendacji i zasad szczegółowych zawartych w *Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW 2016*, co ma usprawnić utrzymanie dobrych relacji z inwestorami, jak również ma stanowić skuteczne narzędzie wspierające poszanowanie praw akcjonariuszy. Ponadto przedmiotowa implementacja ma pozytywnie wpłynąć na kształtowanie relacji TAURON z jej otoczeniem rynkowym.

W ramach zmian w Statucie Spółki zostały również uwzględnione zmiany o charakterze porządkowym i redakcyjnym, w tym m.in. usunięcie w Rozdziale IX. „Postanowienia przejściowe” zapisów, które obowiązywały do dnia złożenia przez TAURON wniosku o dopuszczenie przynajmniej jednej akcji Spółki do obrotu na rynku regulowanym, co miało miejsce w 2010 r.

Informacje o powyższych zdarzeniach zostały zawarte w raportach bieżących: nr 18/2016 z dnia 12 kwietnia 2016 r., 27/2016 z dnia 8 czerwca 2016 r., 29/2016 z dnia 1 lipca 2016 r. oraz nr 31/2016 z dnia 26 lipca 2016 r.

Żądanie akcjonariusza dotyczące zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad

W dniu 4 listopada 2016 r. TAURON otrzymał drogą elektroniczną od Ministra Energii, wykonującego uprawnienia akcjonariusza Skarbu Państwa, reprezentującego 30,06% kapitału zakładowego Spółki, żądanie dotyczące zwołania Nadzwyczajnego WZ Spółki i umieszczenia w porządku obrad następujących punktów:

1. Powzięcie uchwały w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków zarządu spółki TAURON Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach.
2. Powzięcie uchwały w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków rady nadzorczej spółki TAURON Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach.

W uzasadnieniu wskazano m.in., iż zasady wynagradzania członków zarządów w spółkach z udziałem Skarbu Państwa regulują przepisy *Ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami*. Minister Energii realizując obowiązek określony w art. 2 ust 1 oraz ust. 2 pkt 1 ww. ustawy wniósł o podjęcie przez WZ Spółki uchwał w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków organu zarządzającego i członków organu nadzorczego.

O żądaniu akcjonariusza Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 38/2016 z dnia 4 listopada 2016 r.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie TAURON Polska Energia S.A.

W dniu 18 listopada 2016 r. Zarząd Spółki, działając na podstawie art. 399 § 1 oraz art. 402¹ Ksh oraz § 30 ust. 1 Statutu Spółki, zwołał Nadzwyczajne WZ Spółki na dzień 15 grudnia 2016 r. i przekazał do publicznej wiadomości treść projektów uchwał, otrzymanych od Ministra Energii.

W dniu 15 grudnia 2016 r. Zarząd Spółki przekazał treść uchwał podjętych w tym dniu przez Nadzwyczajne WZ Spółki, wraz z wynikami głosowań. Jednocześnie Spółka poinformowała, że WZ nie odstąpiło od rozpatrywania żadnego z punktów planowanego porządku obrad, jak również żaden z akcjonariuszy nie wniósł sprzeciwu do protokołu obrad WZ.

Informacje o powyższych zdarzeniach zostały zawarte w raportach bieżących: nr 43/2016 i 44/2016 z dnia 18 listopada 2016 r. oraz nr 46/2016 z dnia 15 grudnia 2016 r.

Ważniejsze zdarzenia biznesowe w 2016 r.

Rozliczenie umowy z Kompanią Węglową

W dniu 19 stycznia 2016 r. dokonano rozliczenia umowy z Kompanią Węglową, o zawarciu której Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 7/2013 z dnia 1 marca 2013 r., a której przedmiotem był zakup węgla kamiennego przez TAURON. Umowa była zawarta na okres trzech lat od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., a jej szacunkowa wartość określona na dzień zawarcia umowy wyniosła 2,4 mld zł netto.

Zgodnie z dokonanym rozliczeniem suma obrotów zrealizowanych w ramach umowy wyniosła 2,014 mld zł netto, tj. ok. 84% pierwotnie szacowanej wartości netto umowy oraz o ok. 7% mniej niż równowartość 10% kapitałów własnych Spółki stosowanych jako kryterium umowy znaczącej na dzień przekazania raportu.

O powyższym zdarzeniu Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 4/2016 z dnia 19 stycznia 2016 r.

Zgromadzenie Obligatariuszy serii TPEA1119 i podpisanie porozumień z częścią Obligatariuszy

W dniu 10 lutego 2016 r. Zarząd TAURON w oparciu o *Regulamin Zgromadzenia Obligatariuszy*, stanowiący załącznik do Warunków Emisji obligacji serii TPEA1119 oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych kodem PLTAURN00037 i notowanych w Alternatywnym Systemie Obrotu na rynku Catalyst organizowanym przez BondSpot S.A., o dniu wykupu przypadającym na dzień 4 listopada 2019 r., zwołał na dzień 3 marca 2016 r., z własnej inicjatywy, Zgromadzenie Obligatariuszy, którego przedmiotem było podjęcie uchwały o zmianie Warunków Emisji obligacji poprzez zmianę zapisów definicji „Zadłużenie Finansowe” zawartej w pkt 1.1 Warunków Emisji oraz zmianę zapisów Podstawy Wcześniejszego Wykupu zawartej w pkt 9.1(e) Warunków Emisji.

Szczegółowy opis zmian Warunków Emisji zawarto w raporcie bieżącym nr 8/2016 z dnia 10 lutego 2016 r.

W dniu 3 marca 2016 r. na Zgromadzeniu Obligatariuszy stawili się Obligatariusze reprezentujący 91,44% głosów, w związku z czym Zgromadzenie Obligatariuszy nie było zdolne do podjęcia uchwały dotyczącej zmiany Warunków Emisji obligacji. Wobec powyższego TAURON, jako Emitent, zaproponował przybyłym na Zgromadzenie Obligatariuszom zawarcie za ustalonym wynagrodzeniem bilateralnych porozumień, zgodnie z którymi Obligatariusze, którzy przystąpiliby do porozumień zobowiązaliby się nieodwołalnie w stosunku do Emitenta, że w okresie obowiązywania danego porozumienia będą uczestniczyli w każdym zgromadzeniu obligatariuszy dotyczącym obligacji oraz będą głosowali na każdym zgromadzeniu obligatariuszy ze wszystkich obligacji przeciwko podjęciu uchwały zezwalającej posiadaczom obligacji na złożenie Emitentowi żądania wcześniejszego wykupu w związku

z ewentualnym wystąpieniem przypadku naruszenia polegającego na przekroczeniu przez wskaźnik zadłużenia przewidziany w Warunkach Emisji obligacji poziomu 3,0x, o ile wskaźnik ten nie przekroczy poziomu 3,5x, przy uwzględnieniu nowej definicji zadłużenia finansowego oraz zasad obliczania wskaźnika finansowego zawartych w porozumieniu.

Szczegółowa informacja została opublikowana w raporcie bieżącym nr 12/2016 z dnia 3 marca 2016 r.

W dniu 22 marca 2016 r. Zarząd poinformował, iż realizując propozycję przedstawioną Obligatariuszom na Zgromadzeniu Obligatariuszy, do dnia 21 marca 2016 r. podpisano porozumienia, o których mowa powyżej, z Obligatariuszami posiadającymi 6 937 sztuk Obligacji serii TPEA1119, co stanowi 39,64% łącznej wartości nominalnej wszystkich Obligacji serii TPEA1119 i uprawnia do wykonywania 39,64% głosów wynikających ze wszystkich Obligacji.

Z tytułu zawartych porozumień TAURON będzie wypłacał każdemu z Obligatariuszy, który jest stroną porozumienia, wynagrodzenie w wysokości 0,20% w skali roku łącznej wartości nominalnej posiadanych przez danego Obligatariusza Obligacji będących przedmiotem tego porozumienia.

Zgodnie z regulaminem Zgromadzenia Obligatariuszy, będącym załącznikiem do Warunków Emisji Obligacji serii TPEA1119, do podjęcia uchwały Zgromadzenia Obligatariuszy wymagana jest obecność Obligatariuszy reprezentujących co najmniej 50% głosów. Uchwały zapadają większością 66 i 2/3 procent głosów Obligatariuszy obecnych na zgromadzeniu. Obligacje serii TPEA1119 zostały wyemitowane w dniu 4 listopada 2014 r. w ilości 17 500 sztuk jako obligacje na okaziciela, niezabezpieczone, kuponowe, o zmiennym oprocentowaniu i wartości nominalnej 100 000 zł każda. Obligacje są zdematerializowane w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW, oznaczone kodem ISIN: PLTAURN00037 i wprowadzone do obrotu w Alternatywnym Systemie Obrotu na rynku Catalyst organizowanym przez BondSpot S.A. Termin wykupu Obligacji przypadł na dzień 4 listopada 2019 r.

Szczegółowa informacja została zawarta w raporcie bieżącym nr 16/2016 z dnia 22 marca 2016 r.

Informacja o zamiarze ujęcia w sprawozdaniach finansowych za 2015 r. odpisu aktualizującego wartość jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie

W dniu 15 lutego 2016 r., wobec zakończenia głównych prac związanych z testami na utratę wartości aktywów zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 36, Zarząd TAURON przekazał do wiadomości publicznej informacje na temat przewidywanego wpływu niepieniężnego zdarzenia o charakterze jednorazowym w postaci odpisu aktualizującego dotyczącego nierentownych jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie. W skład Segmentu Wytwarzanie wchodzi spółki wytwarzające energię i ciepło ze źródeł konwencjonalnych i odnawialnych.

Dla celów przeprowadzonych testów wartość odzyskiwalną ustalono w oparciu o analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych uzyskiwanych przez poszczególne ośrodki generujące przepływy pieniężne. Kluczowe założenia biznesowe wpływające na oszacowanie wartości odzyskiwalnej obejmowały przyjęte ścieżki cen energii elektrycznej i paliw, limity emisji CO₂ dla produkcji energii elektrycznej, przychód taryfowy przedsiębiorstw ciepłowniczych oraz utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym.

Konieczność dokonania odpisów wynika przede wszystkim z uwzględnienia w testach utrzymującej się niekorzystnej dla wytwórców energii elektrycznej sytuacji rynkowej i wynikającego z niej przyjęcia bardziej konserwatywnych prognoz kształtowania się cen energii elektrycznej oraz ograniczenia wolumenów produkcji w przyszłości.

Dla częściowego zniwelowania wpływu niekorzystnych warunków rynkowych i poprawy sytuacji Grupy Kapitałowej TAURON w dłuższej perspektywie, Zarząd Spółki rozpoczął prace nad aktualizacją *Strategii Korporacyjnej Grupy TAURON na lata 2014–2017 z perspektywą do roku 2023*. W ramach tego procesu rozpoczęto przegląd portfela inwestycyjnego mający na celu weryfikację projektów inwestycyjnych. Spółka finalizowała też prace nad nowym Programem Poprawy Efektywności na lata 2016–2018, który przyniesie kolejne oszczędności. Dodatkowo planowane było osiągnięcie synergii wewnątrzorganizacyjnych poprzez uproszczenie modelu zarządzania. Spółka wskazała, że trendy rynkowe są dominujące, jeśli chodzi o kształtowanie się długoterminowej perspektywy planowania rentowności wytwarzania energii elektrycznej, co w przypadku utrzymywania się niekorzystnych trendów mogło spowodować konieczność dokonania dalszych odpisów.

W odniesieniu do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2015 r., przeprowadzone testy wskazały zasadność ujęcia odpisów z tytułu częściowej bądź całkowitej utraty bilansowej wartości aktywów obejmujących istotną część majątku wytwórczego Grupy Kapitałowej TAURON w obszarze wytwarzania energii elektrycznej i ciepła – bloków energetycznych o różnej mocy (w szczególności 200 MW i 150 MW), bloków opalanych biomasą i kogeneracyjnych. Łączna wartość oszacowanych odpisów z tytułu utraty wartości rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych oraz wartości firmy w Segmencie Wytwarzanie, obciążająca koszty rodzajowe, wynosi 3 564 mln zł, a ich wpływ na wynik netto wynosi 2 916 mln zł. Wartość tych odpisów nie będzie miała wpływu na wynik EBITDA, przez którą Grupa Kapitałowa TAURON rozumie EBIT powiększony o amortyzację i o odpisy na aktywa niefinansowe.

W odniesieniu do jednostkowego sprawozdania finansowego TAURON za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2015 r. przeprowadzone testy wskazały zasadność ujęcia odpisów z tytułu utraty bilansowej wartości akcji i udziałów w spółkach TAURON Wytwarzanie oraz TAURON Ciepło w łącznej kwocie 4 931 mln zł. Przewidywany wpływ tych odpisów na wynik netto w sprawozdaniu jednostkowym wynosi 4 931 mln zł.

Spółka zastrzegła, że prezentowane powyżej wartości mają charakter szacunkowy i mogą ulec zmianie. Ostateczne wyniki testów i wielkość odpisów aktualizujących zostały przedstawione w sprawozdaniach finansowych TAURON i Grupy Kapitałowej TAURON za 2015 r. opublikowanych 9 marca 2016 r.

Szczegółową informację na temat powyższego zagadnienia zawarto w raporcie bieżącym nr 9/2016 z dnia 15 lutego 2016 r.

Przekroczenie prognozy 10% kapitałów własnych w zakresie obrotów handlowych pomiędzy spółkami Grupy Kapitałowej TAURON a spółkami Grupy PSE

W dniu 29 lutego 2016 r. Spółka otrzymała od PSE dokumenty dotyczące wzajemnego świadczenia usług na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON umożliwiające dokonanie rozliczeń ze spółkami Grupy PSE, w nawiązaniu do raportów bieżących nr 1/2012 z dnia 5 stycznia 2012 r., nr 37/2012 z dnia 7 listopada 2012 r., nr 42/2013 z dnia 15 października 2013 r., nr 30/2014 z dnia 8 lipca 2014 r. oraz raportu bieżącego nr 11/2015 z 10 kwietnia 2015 r., dotyczących obrotów handlowych pomiędzy spółkami Grupy Kapitałowej TAURON a PSE. Zgodnie z powyższymi dokumentami od dnia 10 kwietnia 2015 r., tj. od dnia przekazania raportu bieżącego nr 11/2015, wartość netto obrotów handlowych wygenerowanych pomiędzy spółkami Grupy Kapitałowej TAURON a spółkami Grupy PSE, osiągnęła ok. 2 180 mln zł (w tym ok. 1 500 mln zł to pozycje kosztowe dla spółek Grupy Kapitałowej TAURON, natomiast ok. 680 mln zł to pozycje przychodowe), w związku z czym wartość obrotów przekroczyła 10% kapitałów własnych Spółki.

Obroty o największej wartości, tj. ok. 1 400 mln zł netto zostały wygenerowane na podstawie umowy z dnia 16 grudnia 2013 r. zawartej pomiędzy TAURON Dystrybucja a PSE. Przedmiotem ww. umowy zawartej na czas nieokreślony, jest świadczenie przez PSE usługi przesyłania, rozumianej jako transport energii elektrycznej za pomocą sieci przesyłowej. Szacunkowa jej wartość w okresie 5 lat od dnia jej zawarcia wynosi ok. 7 478 mln zł. Rozliczenia za usługę prowadzone są zgodnie z zasadami i stawkami opłat zatwierdzonymi przez Prezesa URE, określonymi w taryfie, oraz z uwzględnieniem zapisów Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej. Powyższa umowa nie przewiduje kar umownych, jak również nie zawiera warunków zawieszających ani rozwiązyjących.

O powyższym zdarzeniu Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 10/2016 z dnia 29 lutego 2016 r.

Nabycie przez TAURON obligacji własnych oraz emisja obligacji w ramach programu emisji obligacji

W dniu 29 lutego 2016 r. Spółka nabyła w celu umorzenia 22 500 sztuk obligacji („Wykupione Obligacje”) spośród 30 000 sztuk Obligacji Transzy C wyemitowanych w dniu 12 grudnia 2011 r. w ramach programu emisji obligacji z dnia 16 grudnia 2010 r. O emisji przedmiotowych obligacji TAURON informował w raporcie bieżącym nr 60/2011. Wcześniejszy wykup nie obejmuje pozostałych 7 500 sztuk Obligacji Transzy C, które zgodnie z warunkami emisji zostały wykupione w dniu 12 grudnia 2016 r.

Wykupione w dniu 29 lutego 2016 r. Obligacje zostały nabyte po cenie emisyjnej wynoszącej 100 000 zł, tym samym łączna wartość nominalna nabytych i umorzonych obligacji to 2 250 000 000 zł. Kwota nabycia została powiększona o odsetki należne od dnia rozpoczęcia ostatniego okresu odsetkowego poprzedzającego nabycie do dnia nabycia obligacji (bez tego dnia). Nabycie w celu umorzenia zostało przeprowadzone na podstawie bilateralnych umów zawartych przez TAURON z obligatariuszami Obligacji Transzy C, a głównym celem transakcji była prolongata terminu spłaty przez Spółkę zadłużenia zaciągniętego w formie obligacji. Środki na zrefinansowanie Wykupionych Obligacji TAURON pozyskał w ramach nowego programu emisji obligacji (o podpisaniu umowy dotyczącej nowego programu emisji obligacji TAURON informował w raporcie bieżącym nr 49/2015 z dnia 24 listopada 2015 r.), zgodnie z którym Spółka wyemitowała w dniu 29 lutego 2016 r. 22 500 sztuk obligacji o łącznej wartości nominalnej 2 250 000 000 zł („Obligacje”), z terminem wykupu w dniu 29 grudnia 2020 r. Obligacje te zostały wyemitowane w złotych jako papiery wartościowe niezabezpieczone, zdematerializowane oraz kuponowe i objęte po cenie emisyjnej równej wartości nominalnej wynoszącej 100 000 zł. Oprocentowanie Obligacji zostało ustalone w oparciu o stawkę WIBOR 6M powiększoną o stałą marżę. Obligacje będą wykupywane po cenie emisyjnej w dniu wykupu, a odsetki będą płatne z dołu, na zakończenie każdego okresu odsetkowego na rzecz obligatariuszy będących w ich posiadaniu na dzień ustalania praw. Odsetki z tytułu Obligacji są płatne w okresach półrocznych (z zastrzeżeniem pierwszego, czteromiesięcznego okresu). Z tytułu posiadania Obligacji obligatariuszom przysługują będą wyłącznie świadczenia o charakterze pieniężnym. Obligacje zostały objęte przez instytucje finansowe będące stronami umów programu emisji obligacji, tj. Bank BGŻ BNP Paribas S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) BV, Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Polska) S.A., Bank Zachodni WBK S.A., CaixaBank S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, Industrial and Commercial Bank of China (Europe) S.A. Oddział w Polsce, ING Bank Śląski S.A., mBank S.A. (mBank) oraz PKO BP S.A. (PKO BP). W wyniku przeprowadzonej transakcji TAURON poprawił strukturę swojego zadłużenia poprzez przesunięcie o pięć lat terminu zapadalności finansowania

w przywołanej kwocie, co wpływa korzystnie na sytuację ekonomiczno-finansową Emitenta w kontekście wydatków inwestycyjnych zakładanych na najbliższe lata. Na dzień emisji obligacji Zarząd Spółki nie widział zagrożeń w zakresie wywiązywania się ze zobowiązań wynikających z Obligacji. Spółka poinformowała, że na dzień 31 grudnia 2015 r. wartość zobowiązań wynosiła 9,7 mld zł. Jednocześnie m.in. z uwagi na realizację programu inwestycyjnego Emitent przewidywał, iż poziom zadłużenia w okresie do dnia wykupu Obligacji może ulec zwiększeniu.

O powyższym zdarzeniu Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 11/2016 z dnia 29 lutego 2016 r.

Przyjęcie Programu Poprawy Efektywności w Grupie TAURON na lata 2016–2018

W dniu 9 marca 2016 r. Zarząd przyjął *Program Poprawy Efektywności w Grupie TAURON na lata 2016–2018*.

Program został opracowany z uwzględnieniem aktualnej sytuacji rynkowej oraz konieczności utrzymania stabilnej sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej TAURON. Przygotowano projekty inicjatyw, których realizacja przyniesie poprawę efektywności na poziomie ok. 1,3 mld zł w latach 2016–2018 (łączy efekt Programu w trzech latach). Realizacja Programu pozwoli na zwiększenie EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON o około 400 mln zł w 2018 r. (trwały, powtarzalny efekt na tym poziomie w kolejnych latach). Grupa Kapitałowa TAURON spodziewa się poprawy efektywności działalności w większości obszarów – największy udział przypada na Obszar Dystrybucja i Wytwarzanie.

Informacje dotyczące Programu Poprawy Efektywności zostały przedstawione w pkt 1.4.5. niniejszego sprawozdania.

O przyjęciu Programu Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 13/2016 z dnia 9 marca 2016 r.

Informacja o zamiarze ujęcia w sprawozdaniach finansowych za I półrocze 2016 r. odpisu z tytułu utraty wartości bilansowej jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie

W dniu 26 lipca 2016 r., wobec zakończenia głównych prac związanych z testami na utratę wartości aktywów zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 36 Utrata wartości aktywów, Zarząd Spółki przekazał do wiadomości publicznej informacje na temat przewidywanego wpływu niepieniężnego zdarzenia o charakterze jednorazowym w postaci odpisu z tytułu utraty wartości bilansowej jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie. W skład Segmentu Wytwarzanie wchodzi spółki wytwarzające energię i ciepło ze źródeł konwencjonalnych i odnawialnych.

Konieczność dokonania odpisów wynika przede wszystkim z uwzględnienia w testach niekorzystnych dla wytwórców energii elektrycznej zmian w otoczeniu rynkowym, takich jak spadek cen świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych oraz nowych uregulowań w obszarze OZE. Wartość odpisu dotyczącego źródeł konwencjonalnych wynika z utrzymującego się niekorzystnego trendu w zakresie cen energii elektrycznej i przewidywanej wyższej podaży energii ze źródeł konkurencyjnych wobec krajowej energetyki węglowej. Jednocześnie w założeniach do prognoz ujęto szacowany wpływ wprowadzenia mechanizmu tzw. rynku mocy. Powyższe uwarunkowania rynkowe wpływają z jednej strony na zmniejszenie przepływów pieniężnych tworzących wartość odzyskiwalną poszczególnych jednostek, z drugiej natomiast powodują odwrócenie utworzonych wcześniej odpisów z tytułu utraty wartości aktywów związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła.

W odniesieniu do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON za I półrocze 2016 r. zakończone w dniu 30 czerwca 2016 r., przeprowadzone testy wskazały zasadność utworzenia odpisów z tytułu utraty wartości bilansowej rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych oraz wartości firmy, a także odwrócenia wcześniej utworzonych odpisów, w Segmencie Wytwarzanie. Łączna kwota netto odpisów (tj. nadwyżka utworzonych odpisów nad ich odwróceniem) wynosi ok. 0,7 mld zł. Na tę kwotę składają się odpisy dotyczące farm wiatrowych w wysokości ok. 0,5 mld zł oraz odpisy dotyczące majątku wytwórczego w obszarze wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokości netto ok. 0,2 mld zł. Łączny szacunkowy wpływ na obniżenie wyniku finansowego netto wyniesie ok. 0,6 mld zł. Wartość powyższych odpisów nie będzie miała wpływu na wynik EBITDA, przez którą Grupa Kapitałowa TAURON rozumie EBIT powiększony o amortyzację i o odpisy na aktywa niefinansowe.

W odniesieniu do jednostkowego sprawozdania finansowego TAURON za I półrocze 2016 r. zakończone w dniu 30 czerwca 2016 r., przeprowadzone testy wskazały zasadność ujęcia odpisów z tytułu utraty bilansowej wartości akcji i udziałów w spółkach TAURON Wytwarzanie oraz TAURON EKOENERGIA oraz odwrócenia odpisu dla spółki TAURON Ciepło w łącznej kwocie netto w wysokości ok. 1,0 mld zł. Przewidywany szacunkowy wpływ tych odpisów na obciążenie wyniku netto w sprawozdaniu jednostkowym wynosi ok. 1,0 mld zł.

Spółka zastrzegła, że prezentowane powyżej wartości mają charakter szacunkowy i mogą ulec zmianie. Ostateczne wyniki testów i wielkość odpisów z tytułu utraty wartości bilansowej aktywów zostały przedstawione w sprawozdaniach finansowych TAURON i Grupy Kapitałowej TAURON za I półrocze 2016 r., opublikowanych dnia 17 sierpnia 2016 r.

Informację na temat powyższego zagadnienia zawarto w raporcie bieżącym nr 30/2016 z dnia 26 lipca 2016 r.

Szacunkowe skonsolidowane dane finansowe za I półrocze 2016 r.

W dniu 29 lipca 2016 r. Zarząd Spółki przekazał do wiadomości publicznej wybrane szacunkowe skonsolidowane dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za I półrocze 2016 r.

Szczegółowe informacje dotyczące powyższych danych finansowych zawarto w raporcie bieżącym nr 33/2016 z dnia 29 lipca 2016 r.

Przyjęcie Strategii Grupy TAURON na lata 2016–2025

W dniu 2 września 2016 r. Zarząd Spółki przyjął, a Rada Nadzorcza pozytywnie zaopiniowała dokument *Strategia Grupy TAURON na lata 2016–2025*. Strategia jest odpowiedzią na wyzwania wynikające z aktualnej i prognozowanej sytuacji rynku i sektora elektroenergetycznego. W procesie przygotowywania Strategii dokonano gruntownej analizy otoczenia makroekonomicznego, rynkowego i regulacyjnego oraz prognoz kierunków rozwoju sektora, przekładając je na szanse i ryzyka dla Grupy Kapitałowej TAURON w perspektywie najbliższych dziesięciu lat. Szczegółowo przeanalizowano zdolności Grupy Kapitałowej TAURON do sfinansowania obecnych i planowanych inwestycji tak, aby ich realizacja była możliwa ze środków generowanych z działalności operacyjnej oraz finansowania dłużnego. Powyższe analizy i trendy rynkowe były podstawą do weryfikacji założeń rynkowych, makroekonomicznych oraz planu inwestycyjnego.

Strategia prezentuje optymalną ścieżkę rozwoju, która zapewni stabilność finansową oraz perspektywę wzrostu, przy jednoczesnym wsparciu zapewnienia stabilności systemu elektroenergetycznego. Długoterminowy rozwój będzie opierał się na rozwiązaniach bazujących na relacjach z klientami. Przyjęta misja i wizja odzwierciedlają nową filozofię zarządzania oraz wpisują się w koncepcję rozwoju zorientowanego na klienta.

Opis *Strategii Grupy TAURON na lata 2016–2025* został zawarty w pkt 1.4. niniejszego sprawozdania.

Szczegółowe informacje o powyższym zdarzeniu zostały opublikowane w raporcie bieżącym nr 34/2016 z dnia 2 września 2016 r.

Przyjęcie polityki dywidendowej na lata 2016–2025

W dniu 2 września 2016 r. Zarząd Spółki poinformował, iż w ramach przyjętej przez Spółkę Strategii, Spółka przyjęła politykę dywidendową na lata 2016–2025.

Opis polityki dywidendowej na lata 2016–2025 został zawarty w pkt 5.2. niniejszego sprawozdania.

Informacja o powyższym zdarzeniu została opublikowana w raporcie bieżącym nr 35/2016 z dnia 2 września 2016 r.

Publikacja szacunkowych wyników finansowych Grupy TAURON Polska Energia za III kwartał 2016 r.

W dniu 28 października 2016 r. TAURON przekazał do publicznej wiadomości wybrane szacunkowe skonsolidowane dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON: narastająco za okres I–III kwartał 2016 r. oraz za III kwartał 2016 r.

Publikacja raportu okresowego za III kwartał 2016 r. nastąpiła w dniu 9 listopada 2016 r.

Szczegółowe informacje o szacunkowych wynikach finansowych zostały opublikowane w raporcie bieżącym nr 37/2016 z dnia 28 października 2016 r.

Potwierdzenie ratingów i zmiana perspektywy długoterminowej z negatywnej na stabilną dla TAURON

W dniu 14 listopada 2016 r. agencja ratingowa Fitch potwierdziła długoterminowe ratingi spółki TAURON w walucie krajowej i zagranicznej na poziomie „BBB” oraz zmieniła perspektywę tychże ratingów z negatywnej na stabilną. W opinii agencji zmiana perspektywy ratingu wynika z podjęcia przez Spółkę działań zmierzających do poprawy jej profilu finansowego w kolejnych pięciu latach, w tym zmniejszenia długoterminowego programu inwestycyjnego oraz planowanego wstrzymania wypłat dywidend do 2019 r. Stabilna perspektywa uwzględnia także zredukowane ryzyko naruszenia kowenantów kredytowych oraz poprawę średnioterminowej płynności Spółki w porównaniu do IV kwartału 2015 r., kiedy to perspektywa ratingu została zmieniona na negatywną. Pełna lista ocen ratingowych obejmuje:

- długoterminowe ratingi w walucie krajowej i zagranicznej potwierdzone na poziomie „BBB”; perspektywa zmieniona z negatywnej na stabilną,
- krótkoterminowe ratingi w walucie krajowej i zagranicznej potwierdzone na poziomie „F3”,
- krajowy rating długoterminowy potwierdzony na poziomie „A+(pol)”; perspektywa zmieniona z negatywnej na stabilną,
- krajowy rating niezabezpieczonego i niepodporządkowanego zadłużenia potwierdzony na poziomie „A+(pol)”.

Informacja o powyższym zdarzeniu została opublikowana w raporcie bieżącym nr 41/2016 z dnia 14 listopada 2016 r.

Pozostałe ważniejsze zdarzenia w 2016 r.

Wybór biegłego rewidenta

W dniu 10 maja 2016 r. Rada Nadzorcza Spółki, działając na podstawie § 20 ust. 1 pkt 6) Statutu, dokonała wyboru firmy Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie,

jako podmiotu uprawnionego do przeprowadzenia badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Spółki za rok obrotowy 2016.

Z kolei w dniu 19 maja 2016 r. Rada Nadzorcza Spółki dokonała wyboru tej samej firmy, jako podmiotu uprawnionego do przeprowadzenia przeglądu śródrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Spółki za okres kończący się w dniu 30 czerwca 2016 r.

Usługi świadczone dotychczas przez Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa na rzecz TAURON obejmowały badanie jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych za następujące lata: 2007, 2013, 2014 i 2015 oraz przeglądy okresowe śródrocznych jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych za okresy kończące się dnia 30 czerwca w latach: 2013, 2014 i 2015. TAURON korzystał również z usług doradczych i szkoleniowych świadczonych w zakresie, który nie powodował ograniczenia poziomu bezstronności i niezależności audytora.

Wybór biegłego rewidenta nastąpił każdorazowo po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia niepublicznego w trybie zamówienia z wolnej ręki. Umowa z Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa została zawarta przez Zarząd Spółki na czas niezbędny do wykonania powierzonych czynności.

O powyższych zdarzeniach Spółka informowała w raportach bieżących: nr 21/2016 z dnia 10 maja 2016 r. oraz 22/2016 z dnia 20 maja 2016 r.

Zwrot pomocy publicznej udzielonej na pokrycie strat KWK Brzeszcze

W I kwartale 2016 r. Nowe Brzeszcze GT dokonała zwrotu pomocy publicznej wraz z odsetkami w łącznej wysokości 131 076 718,99 zł. Pierwsza rata zwrotu pomocy publicznej w wysokości 5 083 644,50 zł została przekazana w dniu 15 stycznia 2016 r., natomiast druga rata w wysokości 125 993 074,49 zł w dniu 31 marca 2016 r.

Zwrot pomocy publicznej wynikał z zapisów umowy nabycia części aktywów KWK Brzeszcze od Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. z dnia 31 grudnia 2015 r. (raport bieżący nr 63/2015), zawierającej w szczególności zobowiązanie kupującego (tj. Nowe Brzeszcze GT) do zwrotu pomocy publicznej, która została udzielona Spółce Restrukturyzacji Kopalń S.A. na pokrycie bieżących strat produkcyjnych dla Oddziału KWK Brzeszcze.

Uzyskanie nieodpłatnych uprawnień do emisji dwutlenku węgla

Zgodnie z Dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającą dyrektywę Rady 96/61/WE, Grupa Kapitałowa TAURON uprawniona jest do uzyskania nieodpłatnych uprawnień do emisji w trybie art. 10c powyższej Dyrektywy („uprawnienia derogacyjne”). W kwietniu 2016 r. rachunki instalacji Grupy Kapitałowej TAURON zostały zasilone darmowymi uprawnieniami z tytułu wytwarzania energii elektrycznej na 2015 r. Jednocześnie w lutym 2016 r. wszystkie instalacje należące do spółek Grupy Kapitałowej TAURON otrzymały, na podstawie art. 10a Dyrektywy 2003/87/WE, przydziały darmowych uprawnień do emisji na produkcję ciepła na 2016 r. Celem pozyskania darmowych przydziałów z tytułu derogacji na kolejny rok, dnia 29 września 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON złożyła sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań inwestycyjnych ujętych w KPI za okres od 1 lipca 2015 r. do 30 czerwca 2016 r. Spodziewany przydział uprawnień na 2016 r. powinien wpłynąć na rachunki instalacji początkiem 2017 r. Aktualnie, biorąc pod uwagę bieżący poziom produkcji energii elektrycznej i ciepła oraz poziom kontraktacji CO₂, spółki wytwórcze Grupy Kapitałowej TAURON posiadają wystarczającą ilość uprawnień do emisji, aby pokryć zapotrzebowanie na uprawnienia w 2016 r.

Zakończenie budowy nowych mocy wytwórczych w kogeneracji na poziomie 50 MWe i 86 MWt w ZW Tychy

W dniu 20 czerwca 2016 r. przekazano do eksploatacji w ZW Tychy kogeneracyjny blok o mocy elektrycznej 59,2 MWe w pracy kondensacyjnej (50,8 MWe w pracy ciepłowniczej) i mocy cieplnej 86 MWt, zakończono przebudowę kotła na biomasę oraz zabudowę kotła wodnego WR opalanego węglem o mocy 40 MWt wraz z gospodarkami powiązаныmi z powyższymi jednostkami. Podstawą rozpoczęcia projektu była konieczność dostosowania istniejącego źródła do zaostrzających się norm emisyjnych od stycznia 2016 r.

Realizacja projektu umożliwiła utrzymanie statusu ZW Tychy jako podstawowego wytwórcy ciepła dla odbiorców zlokalizowanych na terenie miasta Tychy i Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – podstrefa Tychy.

Rozszerzenie działalności na giełdzie Intercontinental Exchange

W dniu 4 lipca 2016 r. TAURON rozszerzył swoją działalność w zakresie handlu gazem ziemnym na największej europejskiej giełdzie gazu ziemnego i ropy naftowej w Europie – Intercontinental Exchange, w zakresie produktu UK Natural Gas Futures.

Dotychczasowa działalność na giełdzie Intercontinental Exchange obejmowała następujące produkty ropopochodne: LS Gas Oil, Brent Crude, WTI Crude, Heating Oil Gas. Wejście na rynek w Wielkiej Brytanii (na hub National Balancing Point – NBP) daje Spółce dostęp do najbardziej płynnego rynku gazu ziemnego na kontynencie, co pozwala

na prowadzenie działań protradingu (proprietary trading) i zwiększenie wolumenów oraz przychodów z tytułu obrotu gazem. Dostęp do nowych hubów i giełd jest konsekwencją działania mającego na celu zwiększenie kompetencji w zakresie działalności na rynku gazu przez TAURON i uzyskania dostępu do nowych źródeł tego paliwa.

Ważniejsze zdarzenia po 31 grudnia 2016 r.

Informacja o zamiarze ujęcia w sprawozdaniach finansowych na dzień 31 grudnia 2016 r. odpisów z tytułu utraty wartości bilansowej jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie

W dniu 14 lutego 2017 r., wobec zakończenia głównych prac związanych z testami na utratę wartości aktywów na dzień 31 grudnia 2016 r., Zarząd TAURON podjął decyzję o rozpoznaniu w Segmencie Wytwarzanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowej jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie. W skład Segmentu Wytwarzanie wchodzi spółki wytwarzające energię elektryczną i ciepło ze źródeł konwencjonalnych i odnawialnych. Konieczność ujęcia tych zdarzeń w wynikach finansowych wynika przede wszystkim z uwzględnienia w testach następujących zmian w otoczeniu rynkowym: 1) regulacji w obszarze odnawialnych źródeł energii, 2) spadku cen świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych, 3) utrzymujących się niekorzystnych warunków rynkowych (z punktu widzenia rentowności energetyki węglowej).

Odpisy ujęte na dzień 31 grudnia 2016 r. w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym TAURON za rok zakończony 31 grudnia 2016 r. (dotyczą spółek Segmentu Wytwarzanie): 1) wartość utworzonych odpisów dotyczących farm wiatrowych: ok. 281 mln zł, 2) wartość odwróconych odpisów netto (tj. wartość nadwyżki odwróconych odpisów nad ich utworzeniem) dotyczących majątku wytwórczego w obszarze wytwarzania energii elektrycznej i ciepła: ok. 204 mln zł, 3) łączna kwota netto odpisów (tj. nadwyżka tworzonych odpisów nad ich odwróceniem): ok. 77 mln zł, 4) łączny szacunkowy wpływ na obciążenie wyniku finansowego netto: ok. 62 mln zł.

Odpisy ujęte na dzień 31 grudnia 2016 r. w jednostkowym sprawozdaniu finansowym TAURON za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2016 r. (dotyczą spółek Segmentu Wytwarzanie): 1) wartość utworzonych odpisów z tytułu utraty bilansowej wartości posiadanych akcji i udziałów oraz pożyczki wewnątrzgrupowej: ok. 613 mln zł, 2) szacunkowy wpływ odpisów na obciążenie wyniku finansowego netto: ok. 613 mln zł.

Wartość powyższych odpisów nie będzie miała wpływu na wynik EBITDA, przez który Spółka rozumie EBIT powiększony o amortyzację i o odpisy na aktywa niefinansowe.

Spółka zastrzega, że prezentowane powyżej wartości mają charakter szacunkowy i mogą ulec zmianie. Ostateczne wyniki testów i wielkość odpisów z tytułu utraty wartości bilansowej aktywów zostaną przedstawione w sprawozdaniach finansowych TAURON za 2016 r., których publikację zaplanowano na dzień 15 marca 2017 r.

Powyższa informacja została opublikowana w raporcie bieżącym nr 3/2017 z dnia 14 lutego 2017 r.

Publikacja szacunkowych wyników finansowych Grupy Kapitałowej TAURON za 2016 r. i IV kwartał 2016 r.

W dniu 14 lutego 2017 r. TAURON przekazał do wiadomości publicznej wybrane szacunkowe skonsolidowane dane finansowe oraz dane operacyjne Grupy Kapitałowej TAURON za 2016 r. oraz za IV kwartał 2016 r., uwzględniające wyniki testów na utratę wartości aktywów, o których Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 3/2017 z dnia 14 lutego 2017 r.

Szczegółowe informacje o szacunkowych wynikach finansowych zostały opublikowane w raporcie bieżącym nr 4/2017 z dnia 14 lutego 2017 r.

Wypowiedzenie umów długoterminowych na zakup praw majątkowych przez spółkę zależną

W dniu 28 lutego 2017 r. TAURON Sprzedaż złożyła oświadczenia o wypowiedzeniu długoterminowych umów na zakup przez TAURON Sprzedaż praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł (tzw. „zielonych” certyfikatów, dalej „PMOZE”). Stroną umów zawartych w 2008 r. są niżej wymienieni kontrahenci, do których należą instalacje wytwórcze energii elektrycznej z odnawialnych źródeł:

- 1) in.ventus spółka z ograniczoną odpowiedzialnością EW Dobrzyń spółka komandytowa,
- 2) in.ventus spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Ino 1 spółka komandytowa,
- 3) in.ventus spółka z ograniczoną odpowiedzialnością EW Gołdap spółka komandytowa.

Umowy ulegają wypowiedzeniu ze skutkiem natychmiastowym wobec nieosiągnięcia przez strony porozumienia w ramach renegotjacji kontraktowych w trybie przewidzianym w ramach umów. Skutkiem finansowym wynikającym z rozwiązania umów będzie uniknięcie przez TAURON Sprzedaż straty stanowiącej różnicę między cenami umownymi a ceną rynkową „zielonych” certyfikatów. Szacunkowa wartość wyżej wskazanej straty z tytułu realizacji umów do końca pierwotnie zakładanego okresu obowiązywania umów (tj. do 2023 r.), przy uwzględnieniu aktualnych rynkowych cen zielonych certyfikatów, wynosi około 343 mln zł netto. Szacowana na lata 2017–2023 całkowita wartość zobowiązań umownych TAURON Sprzedaż wynosi około 417 mln zł netto. Powyższa wartość została obliczona według formuł

cenowych przyjętych w umowach za okres od dnia sporządzenia niniejszego raportu do końca pierwotnie zakładanego okresu obowiązywania umów (tj. do 2023 r.).

Zmiany przepisów prawa, do których doszło po dniu zawarcia wymienionych umów, będące podstawą wezwania do renegotjacji:

- 1) uchylenie z dniem 31 grudnia 2012 r., na podstawie art. 21 *Ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2010 r., Nr 21. poz. 104), *Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 2008 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii* (Dz. U. z 2008 r., Nr 156, poz. 969) („Rozporządzenie MG 2008”) wskutek wejścia w życie *Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 października 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1229) („Rozporządzenie MG 2012”),
- 2) wejście w życie *Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii* („Ustawa o OZE”) oraz późniejszych nowelizacji przepisów *Ustawy o OZE*, w tym w szczególności *Ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. z 2016 r., poz. 925),
- 3) wejście w życie *Rozporządzenia Ministra Energii z dnia 17 października 2016 r. w sprawie zmiany wielkości udziału ilościowego sumy energii elektrycznej wynikającej z umorzonych świadectw pochodzenia potwierdzających wytworzenie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w 2017 roku* (Dz.U. z 2016 r., poz. 1753).

TAURON wskazał, że TAURON Sprzedaż nie miał żadnej możliwości przewidzenia, mimo zachowania należytej staranności, że będą miały miejsce opisane powyżej zmiany przepisów prawa.

Rozporządzenie MG 2012 w istotny sposób wpłynęło na zwiększenie podaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia, o których mowa w art. 9e ust. 1 *Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne* (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.) – obecnie art. 44 ust. 1 *Ustawy o OZE*, co doprowadziło do trwałego i znacznego spadku cen PMOZE. Znaczne zwiększenie podaży PMOZE od 2012 r. wynika ze zmniejszenia minimalnych udziałów biomasy nieleśnej w łącznej ilości biomasy dostarczonej do procesu spalania w stosunku do wymogów z *Rozporządzenia MG 2008*. Uchwalona w 2015 r. *Ustawa o OZE* całkowicie zmieniła system wsparcia produkcji energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii, który stanowił zasadniczą podstawę do zawarcia umowy i stanowi istotną zmianę w otoczeniu prawnym, mającą bezpośredni i decydujący wpływ na rentowność umów. *Ustawa o OZE* przewiduje stopniowe odejście od wsparcia wytwarzania energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii poprzez system świadectw pochodzenia na rzecz systemu aukcyjnego.

Powyższa informacja została opublikowana w raporcie bieżącym nr 6/2017 z dnia 28 lutego 2017 r.

Zawarcie aneksu do umowy z konsorcjum RAFAKO S.A. – MOSTOSTAL WARSZAWA S.A. na budowę bloku energetycznego w Elektrowni Jaworzno III

W dniu 1 marca 2017 r. zarząd spółki zależnej od TAURON – TAURON Wytwarzanie (Zamawiający) podpisał z konsorcjum RAFAKO S.A. – MOSTOSTAL WARSZAWA S.A. (Wykonawca) aneks do umowy na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MWe na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II, aktualnie realizowaną w ramach wyodrębnionego oddziału Zamawiającego – Oddziału Jaworzno 910 MW w Jaworznie, w zakresie: kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i aparatura kontrolno-pomiarowa i automatyka bloku.

Na mocy aneksu cena umowy netto została zwiększona o kwotę 71,05 mln zł, tj. do kwoty 4 470 mln zł, a termin na wykonanie przedmiotu umowy został wydłużony o 8 miesięcy, tj. najpóźniej do 67. miesiąca od daty zawarcia umowy, co oznacza, że nowy zakładany termin przejścia bloku do eksploatacji to listopad 2019 r.

Decyzja o podpisaniu przez TAURON Wytwarzanie ww. aneksu została podjęta w dniu 28 lutego 2017 r. W tym samym dniu również Zarząd TAURON pozytywnie zaopiniował zawarcie aneksu na warunkach wskazanych powyżej.

Wprowadzenie zmian do umowy wyniknęło z konieczności zmiany sposobu posadowienia obiektów bloku na pośrednie, a także z uzgodnienia przez strony umowy dodatkowych prac korzystnych dla Zamawiającego ze względów technicznych i ekonomicznych (wykonanie fundamentu pod piątą strefę elektrofiltra (EF) i rozbudowę budynku rozdzielni EF). Dodatkowe prace pozwolą Zamawiającemu osiągnąć oszczędności w czasie przewidywanego postępu bloku w 2021 r. dla przystosowania w części bloku do spełnienia przyszłych wymagań konkluzji BAT. Zamawiający częściowo uznał roszczenia Wykonawcy związane z powyższymi okolicznościami i protokołami konieczności zmiany za zasadne. Roszczenia wynikające ze zmiany norm projektowych – EUROKODY, nie zostały uznane za zasadne przez Zamawiającego.

W związku z powyższym wydłużone zostały gwarancje udzielone przez Wykonawcę:

- 1) o 6 miesięcy w odniesieniu do dyspozycyjności Bloku dla bezpośrednich dostaw realizowanych przez RAFAKO S.A., wydajności maksymalnej trwałej kotła, minimum technicznego bloku i zawartości wolnej wody w spalinach za IOS, poziomu drgań dla budowli,
- 2) o 12 miesięcy w zakresie konstrukcyjno-budowlanym bloku.

Wykonawca zapewni również odpowiednie wydłużenie zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

Podpisanie aneksu zmienia warunki umowy z Wykonawcą, nie ma jednak wpływu na zmianę budżetu całej inwestycji. Stan zaawansowania projektu to ok. 31,8%. Aktualnie trwa montaż części technologicznej kotła oraz montaż konstrukcji stalowych budynków głównych. Kontynuowane są prace żelbetonowe budynku rozdzielni elektrycznej i wznoszenia chłodni kominowej oraz roboty budowlane w budynku nawy elektrycznej i pompowni wody chłodzącej.

O zmianie ww. umowy Spółka informowała w raportach bieżących: nr 5/2017 z dnia 28 lutego 2017 r. oraz nr 7/2017 z dnia 1 marca 2017 r.

Dodatkowo do ważniejszych zdarzeń mających znaczący wpływ na działalność Grupy Kapitałowej TAURON w roku obrotowym 2016 należy zaliczyć zdarzenia wynikające z zawartych umów znaczących dla działalności, szczegółowo opisanych w pkt 7.2.1. niniejszego sprawozdania.

2.9. Nagrody i wyróżnienia

W 2016 r. TAURON oraz spółki Grupy Kapitałowej TAURON otrzymały następujące nagrody i wyróżnienia.

Rysunek nr 48. Nagrody i wyróżnienia

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA PRYZNANE TAURON oraz SPÓŁKOM GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON W 2016 R.

STYCZEŃ

- Wyróżnienie TAURON Sprzedaż nagrodą w konkursie *Webstarfestival* w kategorii „zintegrowana kampania marketingowa” za działania komunikacyjne promujące produkt „Serwisant 24H”.
- Wręczenie TAURON Dystrybucja nagrody *Top Event 2015* dla projektu „Wawel – Alchemia Światta” podczas Forum Evential w Warszawie.

LUTY

- Przyznanie TAURON Dystrybucja nagrody *Najwyższa Eventualność Roku 2015* dla projektu „Wawel – Alchemia Światta” (2015); pierwsze miejsce w kategorii „Eventy marketingowe i PR”.

MARZEC

- Uznanie Relacji inwestorskich Grupy TAURON za najlepsze, po raz drugi z rzędu, wśród spółek z indeksu WIG30 w konkursie organizowanym przez Gazetę Giełdy „Parkiet” oraz Izbę Domów Maklerskich. Jakość relacji inwestorskich oceniali przedstawiciele instytucji finansowych (analitycy, maklerzy oraz zarządzający), a także internauci.
- Wyróżnienie dziewięciu inicjatyw prowadzonych w Grupie Kapitałowej TAURON w obszarze zrównoważonego rozwoju w raporcie „Odpowiedzialny biznes w Polsce. Dobre praktyki” autorstwa Forum Odpowiedzialnego Biznesu.
- Przyznanie TAURON Dystrybucja nagrody *MP Power Award* dla projektu „Wawel – Alchemia Światta” (2015 r.) w dwóch kategoriach: „Najlepszy event” oraz „Najlepsza oprawa wizualna”.

KWIECIEŃ

- Przyznanie TAURON Sprzedaż nagrody *Najwyższa Jakość QI 2016* w kategorii „Produkt” dla „Serwisanta 24H”. *Najwyższa Jakość QI* to projekt którego celem jest promowanie w firmach i instytucjach skutecznych metod zarządzania jakością. Drugim celem jest wskazanie i promocja tych firm i instytucji.
- Przyznanie nagrody dla stoiska targowego TAURON Wydobyte za oryginalny i nowoczesny styl prezentacji targowej. Nagroda przyznana została podczas XXIII Ogólnopolskich Targów Materiałów Budownictwa Mieszkalnego i Wyposażenia Wnętrz DOM.

MAJ

Przyznanie TAURON nagrody za największą wartość debiutu na rynku Catalyst w 2015 r. w związku z wprowadzeniem do alternatywnego systemu obrotu 17 500 obligacji o łącznej wartości 1,75 mld zł. Emisja była drugą największą w historii krajowego rynku korporacyjnych papierów dłużnych.

WRZESIEŃ

- Uhonorowanie TAURON Obsługa Klienta tytułem *Lidera Informatyki 2016* w kategorii „użyteczność publiczna” za wzorowo przeprowadzoną centralizację systemów bilingowych dla klientów masowych, która objęła ponad 5 mln klientów.
- Przyznanie oddziałom zakładów górniczych TAURON Wydobycie: Mechaniczny dół (ZG Brzeszcze), Oddział Robót Przygotowawczych (ZG Sobieski) oraz Oddział Wydobywczy (ZG Janina) nagrody w ramach konkursu *Bezpieczny Oddział* organizowanego przez Fundację Bezpieczne Górnictwo.

PAŹDZIERNIK

- Otrzymanie przez TAURON, po raz trzeci z rzędu, nagrody głównej w kategorii przedsiębiorstw za raport roczny za 2015 r. od kapituły konkursu *The Best Annual Report*, organizowanego przez Instytut Rachunkowości i Podatków. Tym samym Spółka dołączyła do grona *Best of the Best*, skupiającego spółki stosujące najwyższe standardy raportowania. Podobnie jak w 2015 r. wyróżniono wersję internetową raportu rocznego.
- Przyznanie TAURON Sprzedaż nagrody *Innowator „Wprost” 2016* za innowacyjność dla Serwisanta Gazowego 24H.

LISTOPAD

- TAURON znalazł się wśród 10 laureatów zestawienia Rzeczpospolitej i Forum Odpowiedzialnego Biznesu „Edukacyjne działania biznesu. Lista najbardziej znaczących inicjatyw”, za akcję edukacyjną TAURON „Energia dla seniora”.
- Przyznanie w Plebiscycie Gospodarczym *Sudeckie Kryształy 2016* wyróżnienia dla TAURON EKOENERGIA w kategorii „Najlepsza firma odpowiedzialnego biznesu” za działania na rzecz pracowników i środowiska lokalnego.
- Wyróżnienie dla TAURON Gaz Giełda (TAURON Sprzedaż) za innowacyjność w konkursie *Laur Innowacyjności 2016*. Organizatorem konkursu jest Naczelna Organizacja Techniczna, związek stowarzyszeń naukowo-technicznych o ponad 180-letniej tradycji.
- Nagroda CIJ Awards dla TAURON Sprzedaż w kategorii Najlepszy Sprzedawca Energii 2016 w konkursie organizowanym przez Roberts Publishing Media Group, wydawcę CIJ, anglojęzycznego magazynu branżowego poświęconego nieruchomościom komercyjnym w Europie Środkowo-Wschodniej.
- Best Interoperability Performance Award dla TAURON Dystrybucja. Nagroda dla projektu AMIplus Smart City Wrocław otrzymana podczas konferencji European Utility Week w Barcelonie za skuteczną realizację i wysoki poziom interoperacyjności.
- Przyznanie TAURON brązowej statuetki w konkursie *Mecenas Kultury Krakowa 2015*.
- Otrzymanie przez TAURON Wydobycie Certyfikatu „Solidna Firma 2016” – wyróżnienia poświadczającego rzetelność i wiarygodność przedsiębiorstw wobec klientów i kontrahentów.

GRUDZIEŃ

- Przyjęcie TAURON, po raz czwarty z rzędu, do zestawienia RESPECT Index – grona spółek giełdowych zarządzanych w sposób odpowiedzialny i zrównoważony.
- JAKOŚĆ ROKU Nagroda dla Serwisanta Gazowego 24H w kategorii: Produkt dla TAURON Sprzedaż. Jakość Roku to wyróżnienie projakościowych dążeń firm i przedsiębiorstw działających w Polsce.
- Górniczy Sukces Roku w kategorii „Ekologia”. Konkurs organizowany przez Górnictwą Izbę Przemysłowo-Handlową oraz Szkołę Eksploatacji Podziemnej. Nagrodę przyznano TAURON Wydobycie za wdrożenie pierwszego w Polsce systemu do neutralizacji kwaśnych wód spływu powierzchniowego w rejonie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych ZG Janina w Libiążu.
- Przyznanie nagrody ZG Janina, należącemu do TAURON Wydobycie, jako najbardziej zasłużonemu dla Fundacji Rodzin Górniczych.

STYCZEŃ 2017 (nagrody za 2016 r.)

- Przyznanie nagrody *Laur Umiejętności i Kompetencji 2016* dla opolskiego oddziału TAURON Dystrybucja przez Opolską Izbę Gospodarczą za wsparcie rozwoju gospodarczego Śląska Opolskiego.
- Wyróżnienie dla TAURON Dystrybucja za największy przyrost wskaźników efektywności polityki szkoleniowej w latach 2014–2016. Nagroda przyznana przez stowarzyszenie PSTD (Polish Society for Training and Development).

2.10. Informacja dotycząca zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON

2.10.1. Polityka Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON

Polityka Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON (Polityka) została przyjęta do stosowania w 2015 r. Jest ona dokumentem wspólnym dla wszystkich spółek Grupy Kapitałowej TAURON.

Polityka została wypracowana w oparciu o:

- a) diagnozę efektywności obszaru Zarządzania Zasobami Ludzkimi w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON,
- b) analizę benchmarków i dobrych praktyk rynkowych,
- c) Zintegrowany System Zarządzania Zasobami Ludzkimi w TAURON Polska Energia S.A.,
- d) wspólną pracę zespołu przedstawicieli obszaru Zarządzania Zasobami Ludzkimi ze wszystkich spółek Grupy Kapitałowej TAURON.

Cele Polityki:

1. Ukierunkowywanie pracowników na osiągnięcie wyników w obszarach zgodnych ze Strategią oraz ze Strategią CSR.
2. Wyznaczenie spójnych standardów oraz zapewnienie wysokiej jakości procesów zarządzania zasobami ludzkimi uwzględniających nowoczesne rozwiązania i najlepsze praktyki rynkowe.
3. Budowanie spójnej kultury organizacyjnej Grupy Kapitałowej TAURON opartej o wartości korporacyjne i wspierającej innowacyjność.
4. Podnoszenie poziomu zaangażowania i motywacji pracowników.

Założenia Polityki:

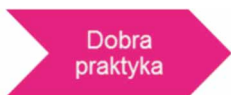
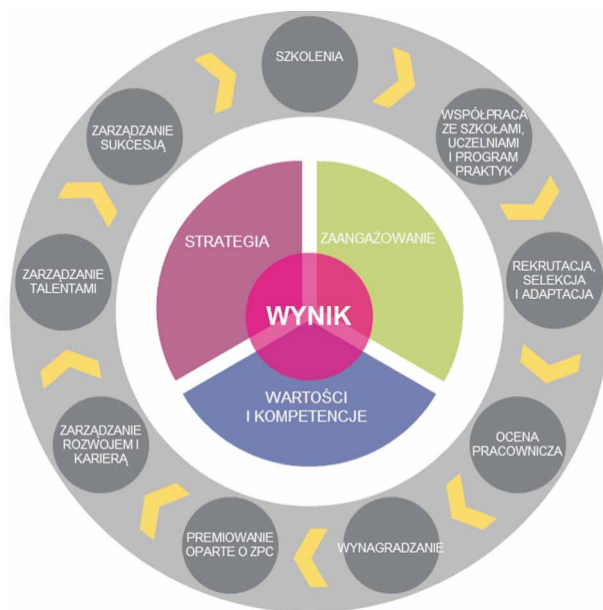
1. Ukierunkowanie pracowników na wynik – procesy zarządzania zasobami ludzkimi wspierają orientację na wynik i koncentrację pracowników na osiąganiu jak najlepszych efektów pracy poprzez m.in. ocenę realizacji celów premiowych i KPI obszarowych.
2. Ukierunkowanie pracowników na realizację Strategii oraz Strategii zrównoważonego rozwoju Grupy Kapitałowej TAURON. Polityka pozwala w spójny sposób pozyskiwać, utrzymywać i rozwijać kompetencje kluczowe dla realizacji Strategii oraz dla zachowania ciągłości biznesowej spółek i Grupy Kapitałowej TAURON.
3. Wspieranie podnoszenia poziomu zaangażowania i motywacji pracowników, poprzez wzmacnianie zarówno indywidualnych relacji pracowników i przełożonych, jak również wprowadzanie rozwiązań systemowych, związanych z budową systemów motywacyjnych, rozwojem, szkoleniami oraz monitorowaniem satysfakcji z pracy.
4. Spójność Polityki z wartościami korporacyjnymi Grupy Kapitałowej TAURON i promowanie zachowania zgodnego z nimi oraz wspieranie budowania spójnej kultury organizacyjnej opartej o wartości.

WARTOŚCI: Partnerstwo, Rozwój, Odwaga są nadrzędne do realizacji zadań w ramach działań związanych z zarządzaniem zasobami ludzkimi.

5. Wyznaczenie spójnych standardów oraz zapewnienie wysokiej jakości procesów zarządzania zasobami ludzkimi, uwzględniających nowoczesne rozwiązania i najlepsze praktyki rynkowe np. standardy rekrutacji, współpracy ze szkołami i uczelniami. Spójność jest realizowana poprzez kluczowe obszary merytoryczne zarządzania zasobami ludzkimi, przy wsparciu odpowiednich narzędzi np. program zarządzania talentami oraz model kompetencji, nad którym prace zostały rozpoczęte w 2016 r. Do grupy projektowej zostali zaproszeni członkowie Zarządów spółek Grupy Kapitałowej TAURON oraz kluczowi menadżerowie.

Poniższy rysunek przedstawia założenia Polityki Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON.

Rysunek nr 49. Założenia Polityki Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON

Zasada 70/20/10

Wszelkie działania rozwojowe realizowane są zgodnie z zasadą efektywnego uczenia się gdzie:

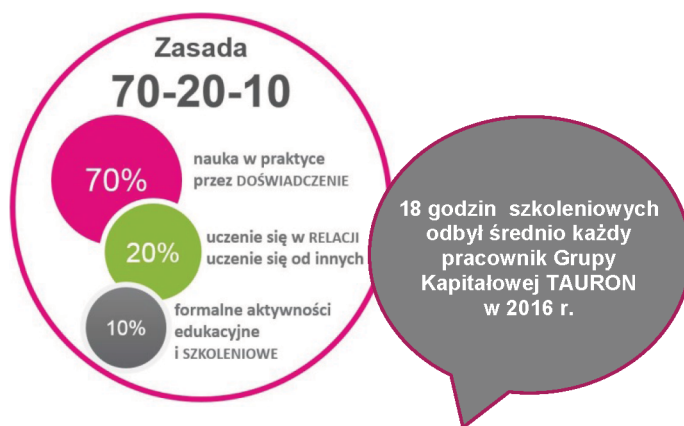
70% – to uczenie się poprzez realizację nowego typu zadań; prace w zespołach projektowych; czasowe oddelegowanie pracownika do pełnienia innej roli w ramach Spółki lub Grupy Kapitałowej TAURON; samokształcenie (np. literatura fachowa),

20% – to obserwacja osób o wyższych kompetencjach w określonym obszarze; rozmowy rozwojowe; regularne informacje zwrotne; sesje coachingowe i mentoringowe,

10% – stanowią wewnętrzne i zewnętrzne szkolenia, studia, szkolenia językowe, konferencje.

Poniższy rysunek przedstawia zasadę efektywnego uczenia się 70/20/10.

Rysunek nr 50. Zasada efektywnego uczenia się 70/20/10

2.10.2. Rozwój i Szkolenia

Pracownicy spółek Grupy Kapitałowej TAURON rozwijają się w różnych formach aktywności rozwojowych:

Poniższy rysunek przedstawia formy aktywności rozwojowych pracowników spółek Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 51. Formy aktywności rozwojowych pracowników spółek Grupy Kapitałowej TAURON

451 236 to łączna liczba godzin szkoleniowych naszych pracowników w ciągu roku
153 pracowników skorzystało z form dofinansowania do nauki na studiach wyższych
268 pracowników uczestniczyło w kursach językowych

Poniższy rysunek przedstawia łączną liczbę godzin szkoleniowych w podziale na płeć w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r.

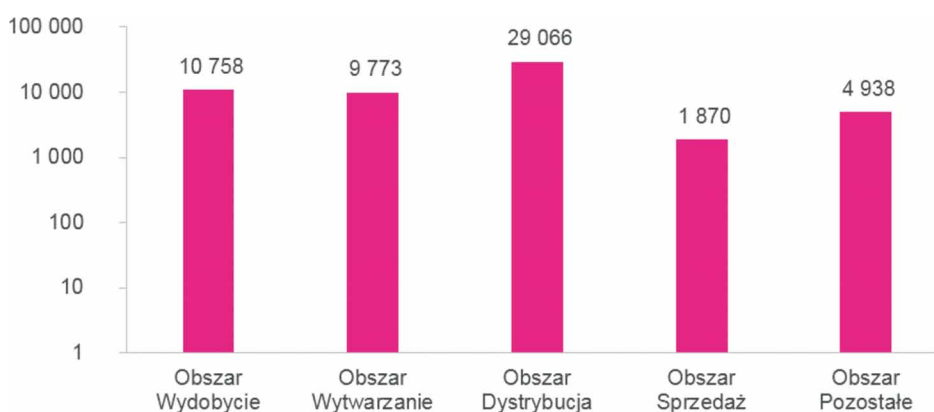
Rysunek nr 52. Łączna liczba godzin szkoleniowych w podziale na płeć w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r.

	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	OGÓLEM
Łączna liczba godzin szkoleniowych w podziale na płeć w Grupie Kapitałowej TAURON	62 257	388 979	451 236
Liczba pracowników*	5 403	20 139	25 542
Średnia liczba godzin szkoleniowych	12	19	18

* Liczba pracowników według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

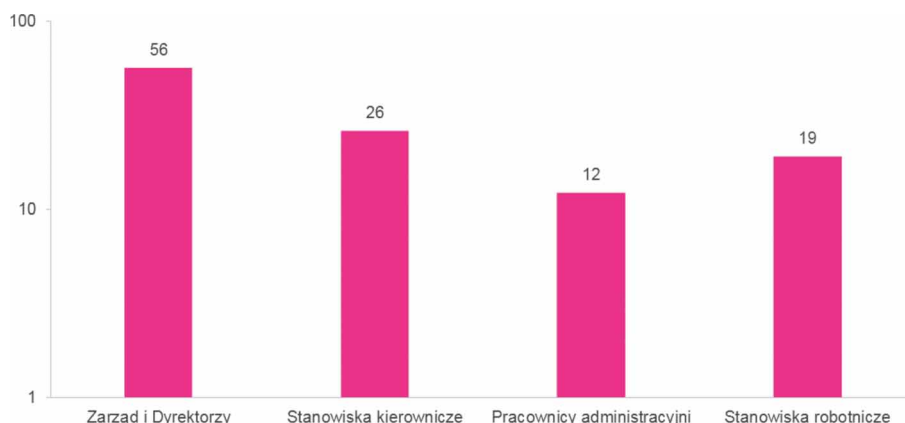
Poniższy rysunek przedstawia sumę dni szkoleniowych w podziale na Segmenty działalności.

Rysunek nr 53. Suma dni szkoleniowych w podziale na Segmenty działalności*

* Liczba dni szkoleniowych podzielona przez stan zatrudnienia w osobach na dzień 31 grudnia 2016 r.

Poniższy rysunek przedstawia średnią liczbę godzin szkoleniowych przypadających na jednego zatrudnionego pracownika w podziale na grupy stanowiskowe.

Rysunek nr 54. Średnia liczba godzin szkoleniowych przypadająca na jednego zatrudnionego pracownika w podziale na grupy stanowiskowe**Inicjatywy rozwojowe organizowane w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r.****Inicjatywa****Program rozwojowy w TAURON Dystrybucja „Budujemy Drużynę Liderów”**

Program skierowany był do kadry zarządzającej wyższego szczebla. Celem programu było wzmocnienie kompetencji liderkich pod kątem m.in. nowych wyzwań i wdrażanego programu Jedna Dystrybucja (Kierownicy Biur Centrali, Kierownicy HR w Oddziałach, Dyrektorzy Funkcyjni Oddziałów). W programie uczestniczyły 74 osoby, w tym również pracownicy TAURON Dystrybucja Serwis i TAURON Dystrybucja Pomiary. W TAURON Dystrybucja było 68 uczestników.

Inicjatywa**Program rozwojowy „Skuteczni Liderzy w Jednej Dystrybucji”**

Program skierowany jest do kadry zarządzającej średniego szczebla TAURON Dystrybucja, TAURON Dystrybucja Serwis i TAURON Dystrybucja Pomiary (kierownicy wydziałów, działów, regionów, starsi mistrzowie, koordynatorzy z regionów, koordynatorzy terenów pomiarowych). Obejmuje łącznie ok. 500 liderów. W TAURON Dystrybucja w programie jest blisko 420 uczestników programu. Celem programu jest przygotowanie menadżerów do nowych wyzwań, związanych m.in. z projektem „Jedna Dystrybucja”, podniesienie wiedzy i umiejętności w zakresie przywództwa oraz zwiększenie skuteczności liderkiej. Program został zaprojektowany na 3 lata (2015–2017) i rozpoczął się w lipcu 2015 r. Program rozwija kompetencje: zarządzanie ludźmi, zarządzanie wynikami, zarządzanie zmianą, myślenie strategiczne, decyzyjność, orientacja na klienta.

Inicjatywa**Program Trenerów Wewnętrznych w TAURON Obsługa Klienta**

Trenerzy Wewnętrzni to wyłonione spośród pracowników TAURON Obsługa Klienta osoby, które posiadają kluczowe kompetencje, potencjał trenerski i chcą dzielić się z innymi swoją wiedzą. Liczba Trenerów Wewnętrznych aktywnych w czasie 2016 r. to 9 osób. W listopadzie 2016 r. przeprowadzono proces rekrutacyjny, w wyniku którego liczba Trenerów Wewnętrznych wzrosła do 21 osób. Z 46 szkoleń skorzystało 443 pracowników TAURON Obsługa Klienta. Ponadto w 2016 r. rozpoczęto pracę nad wprowadzeniem programu trenerów wewnętrznych w całej Grupie Kapitałowej TAURON.

Inicjatywa**Współpraca z uczelniami**

Grupa Kapitałowa TAURON współpracuje z ponad 50 placówkami edukacyjnymi (szkoły wyższe, średnie i zawodowe) na terenie całego kraju. W ramach współpracy uczniowie, studenci i absolwenci mogą liczyć na praktyki zawodowe i staże w TAURON. Tylko w ubiegłym roku z tej formy edukacji skorzystały 1084 osoby. Poprzez współpracę budowane są partnerskie relacje ze środowiskiem akademickim – kadrą naukową i studentami. TAURON jako lider ma wpływ na edukację i zdobywanie kompetencji zawodowych wśród przyszłych adeptów w branży.

Najlepsi studenci i absolwenci poszukiwani byli zarówno na uczelniach poprzez współpracę z uczelnianymi biurami Karier, jak również poprzez uczestnictwo w największych ogólnopolskich targach Absolvent Talent Days.

W ramach promowania zawodu energetyka TAURON Dystrybucja prowadził cykliczne wykłady dedykowane kadrze nauczycielskiej dla nauczycieli szkół średnich partnerskich. W ramach prowadzonych projektów edukacyjnych organizowane były szkolenia i wyjazdy dydaktyczne dla studentów np. wizyta w sztolni ZG Janina, wycieczki do elektrowni wodnych. Grupa Kapitałowa TAURON w minionym roku współpracowała również z ośrodkami badawczo-edukacyjnymi np. w zakresie projektu poprawy efektywności bloków energetycznych. W ramach inicjatywy obszaru Badań i Innowacji prowadzone były również warsztaty z dziekanami uczelni wyższych.

Inicjatywa

Uniwersytet Otwarty Grupy TAURON

Uniwersytet Otwarty Grupy TAURON, to cykl wykładów prowadzonych przez najwybitniejszych ekspertów specjalizujących się w różnych dziedzinach nauki, polityki, biznesu, kultury oraz rozwoju osobistego. Poprzez uczestnictwo w wykładach chcemy zapewnić Pracownikom dostęp do bieżącej wiedzy oraz informacji. Dodatkowo inicjatywa ta pozwala na stworzenie platformy wymiany poglądów oraz doświadczeń Pracowników z różnych spółek, a przez to jeszcze lepsze wsparcie realizacji celów strategicznych Grupy Kapitałowej TAURON.

Uniwersytet Otwarty Grupy TAURON został uruchomiony w celu zapewnienia pracownikom:

- 1) kształcenia ustawicznego poprzez poznawanie nowych zagadnień oraz zdobywanie nowych umiejętności,
- 2) aktywnego uczestnictwa w otaczającej nas rzeczywistości poprzez poznanie nowych zjawisk i umiejętności wyjścia im naprzeciw,
- 3) wszechstronnego, szeroko rozumianego rozwoju,
- 4) poznania i wykorzystania najnowszych technologii,
- 5) rozwijania własnej osobowości, wartości i postaw prospołecznych,
- 6) poznania różnych dziedzin nauki, życia, kultury i sztuki.

Do tej pory odbyło się 12 wykładów, w których wzięło udział ponad 2 000 pracowników ze wszystkich spółek Grupy Kapitałowej TAURON.

Inicjatywa

Studia podyplomowe dla Pracowników spółek Grupy Kapitałowej TAURON

Z inicjatywy TAURON zostały uruchomione studia podyplomowe dla pracowników spółek Grupy Kapitałowej TAURON. Najważniejszym celem przy organizowaniu studiów podyplomowych dla pracowników spółek jest pozyskanie jednolitej wiedzy z danego zagadnienia, dzięki czemu organizacja dąży do standaryzacji procesów w Grupie Kapitałowej TAURON i wprowadzania wspólnych rozwiązań nastawionych na zwiększenie wyniku finansowego organizacji. W 2016 r. zostały zakończone dedykowane studia podyplomowe „Rynek gazu ziemnego – szanse i bariery rozwoju” na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, a uruchomione zostały studia podyplomowe na Uniwersytecie Jagiellońskim „Zarządzanie zakupami w biznesie”.

Inicjatywa

Polityka Rekrutacji Selekcji i Adaptacji Pracowników Spółek Grupy TAURON

Od 2015 r. Grupa Kapitałowa TAURON posiada wspólną *Politykę Rekrutacji, Selekcji i Adaptacji Pracowników Spółek Grupy TAURON*, dzięki czemu proces ten jest spójny we wszystkich spółkach. Główną formą rekrutacji w całej Grupie Kapitałowej TAURON jest rekrutacja wewnętrzna. W pierwszej kolejności uruchamiając proces rekrutacji kierujemy ogłoszenie do pracowników spółek umieszczając je w wewnętrznym intranecie czyli Tauronecie. Promujemy ten kanał rekrutacji poprzez mailing wysyłany do wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej TAURON oraz cykliczne ogłoszenia na Tauronecie. Gdy rekrutacja wewnętrzna nie przyniesie pożądanego efektu wówczas rozpoczynamy poszukiwania pracowników poza wewnętrznym potencjałem poszukując nowych pracowników na rynku. Wówczas umieszczamy ogłoszenia zarówno na witrynie firmowej, jak i innych portalach rekrutacyjnych.

Inicjatywa

Wartość PRO

Pracując nad Strategią, do której realizacji organizacja potrzebuje konkretnych postaw i zachowań, w 2016 r. powstały nowe wartości Grupy Kapitałowej TAURON: Partnerstwo, Rozwój i Odwaga. Wartości PRO zostały wypracowane na warsztatach z pracownikami zorganizowanymi przez TAURON, w których wzięło udział ponad 80 osób z różnych spółek i różnych szczebli organizacji. Praca nad wdrożeniem wartości PRO zawierała kilka etapów: warsztaty dla kadry, witryna PRO w Tauronecie, konkurs plastyczny dla Pracowników, strefa PRO w PROspekcie, konkurs TAURON PROoszczędny, warsztaty dla członków Zarządów. Wartości PRO stanowią drogowskazy na drodze ku realizacji Strategii, a także w relacjach ze współpracownikami, klientami, partnerami oraz otoczeniem.

PARTNERSTWO

Jesteśmy partnerami dla klientów i siebie nawzajem w realizacji wspólnych celów. Budujemy trwałe relacje: oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku. Angażujemy się w to, co ważne dla naszych klientów i Grupy.

ROZWÓJ

Jesteśmy innowacyjni: pokonujemy bariery, wyznaczamy trendy i kreujemy zmiany. Stale rozwijamy kompetencje, umiejętności i wiedzę. Poszukujemy coraz lepszych rozwiązań: wychodzimy naprzeciw obecnym i przyszłym potrzebom klientów, ciągle podnosząc jakość naszych usług.

ODWAGA

Śmiało i otwarcie rozmawiamy o problemach i najodważniejszych pomysłach. Z determinacją wdramy to, w co wierzymy, aby osiągnąć wspólne cele. Z zaangażowaniem i pasją stawiamy czoła wyzwaniom zmieniającego się otoczenia.

Inicjatywa

Program Zarządzania Talentami w TAURON

Program Zarządzania Talentami w TAURON stanowi zintegrowane podejście do rozwoju i kariery Pracowników. To działanie rozwojowe, które z założenia nie obejmuje wszystkich Pracowników ale jedynie tych, którzy wyróżniają się wysokim potencjałem i osiąganymi wynikami. Program stanowi wsparcie procesu ich rozwoju oraz wykorzystania ich potencjału w TAURON i Grupie Kapitałowej TAURON. W 2016 r. miała miejsce inauguracja jubileuszowej 5 edycji programu. Ponad 60% absolwentów Programu Zarządzania Talentami awansowało w strukturach Grupy Kapitałowej TAURON.

Inicjatywa

Program adaptacji w TAURON

Inauguracja Programu adaptacji w TAURON miała miejsce we wrześniu 2016 r. W spotkaniu tym udział wzięli nowi pracownicy, którzy od początku 2016 r. dołączyli do grona pracowników TAURON. Obecnie spotkania odbywają się w comiesięcznych dwudniowych cyklach. Spotkania te każdego miesiąca otwiera członek Zarządu TAURON. Pierwszego dnia odbywa się prezentacja informacji o całej Grupie Kapitałowej TAURON, Strategii, jak również o ważnych kwestiach dla pracowników. Drugi dzień poświęcony jest prezentacji obszarów biznesowych. Wybrane obszary z każdego strumienia biznesowego prezentują pracownicy TAURON (w ramach rozwoju swoich kompetencji eksperckich), którzy uczestniczyli w Programie Zarządzania Talentami. W ramach wdrażania nowych pracowników, w pierwszym okresie pracy w Grupie Kapitałowej TAURON, każdy z nich miał swojego przydzielonego opiekuna, który pomagał mu w adaptacji. Celem procesu jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania nowo przyjętego pracownika oraz możliwie szybkie uzyskanie oczekiwanego na jego stanowisku poziomu efektywności pracy.

Inicjatywa

Platforma e-learningowa

Pracownicy wybranych spółek Grupy Kapitałowej TAURON mogą korzystać z platformy e-learningowej na której znajduje się szereg szkoleń. Są to zarówno szkolenia specjalistyczne, jak i szkolenia z umiejętności interpersonalnych. W 2016 r. wszyscy użytkownicy platformy zrealizowali ponad 20 000 szkoleń. Również w roku ubiegłym w TAURON zostało uruchomione szkolenie „Bądź bezpieczny w sieci”. W TAURON Obsługa Klienta zostało uruchomione szkolenie „Bezpieczeństwo w ruchu drogowym” dla pracowników posiadających prawo jazdy i uprawnienia do kierowania samochodem służbowym. Szkolenie zostało zakończone z wynikiem pozytywnym przez 1 194 pracowników na 1 217 pracowników uprawnionych do kierowania pojazdami służbowymi.

2.10.3. Dialog społeczny

Zarząd TAURON prowadzi konstruktywny i otwarty dialog ze stroną społeczną, którego głównym celem jest zachowanie wysokiej jakości i skuteczności wzajemnej współpracy. W ramach prowadzonego dialogu w 2016 r. wypracowano wspólnie następujące rozwiązania:

- a) na spotkaniu w dniu 11 lipca 2016 r. w obecności Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powołano Rzecznika Dialogu Społecznego w Grupie TAURON,
- b) w dniu 13 września 2016 r. podpisano Umowę o współpracy w ramach dialogu społecznego w Grupie TAURON określającą zasady współpracy Zarządu TAURON z Radą Społeczną.

Przedstawiciele strony społecznej, podczas regularnych spotkań i konsultacji, informowani są o zagadnieniach związanych z:

- a) sytuacją ekonomiczno-finansową Grupy Kapitałowej TAURON,
- b) Programem Poprawy Efektywności w Grupie TAURON na lata 2016–2018,
- c) Programami Dobrowolnych Odejść w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON,
- d) kwestiami dotyczącymi spraw pracowniczych w Grupie Kapitałowej TAURON.

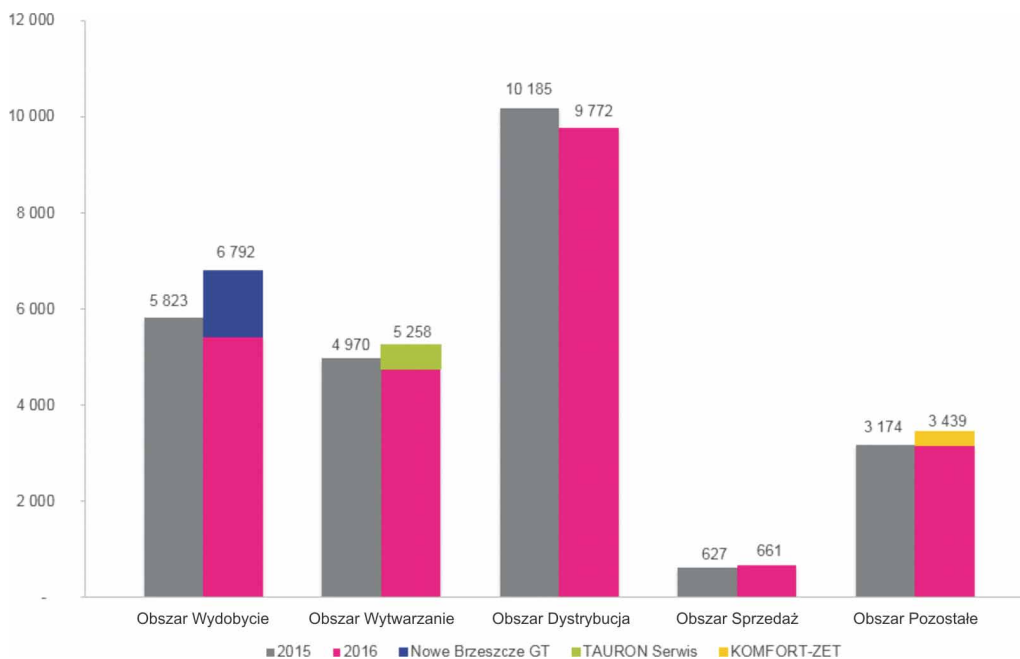
W ramach prowadzonego dialogu społecznego Zarząd TAURON udzielał wielokrotnie odpowiedzi na korespondencję organizacji związkowych i Ministerstwa Energii. W spółkach Grupy Kapitałowej TAURON prowadzona jest równolegle bieżąca komunikacja Zarządów z organizacjami związkowymi działającymi u danego pracodawcy. TAURON bierze aktywny udział w spotkaniach na szczeblu krajowym z przedstawicielami strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców (np. w ramach prac Zespołu Trójstronnego ds. Branży Energetycznej).

2.10.4. Kluczowe dane dotyczące zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w etatach w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r. wynosiło 25 922 etatów, co oznacza wzrost względem zatrudnienia w 2015 r., w którym przeciętne zatrudnienie wynosiło 24 778 etatów.

Poniższy rysunek przedstawia poziomy przeciętnego zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON, w etatach (w zaokrągleniu do pełnego etatu), w podziale na poszczególne Segmenty działalności w 2015 r. oraz w 2016 r.

Rysunek nr 55. Przeciętne zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON w 2015 r. i 2016 r.* (etaty)

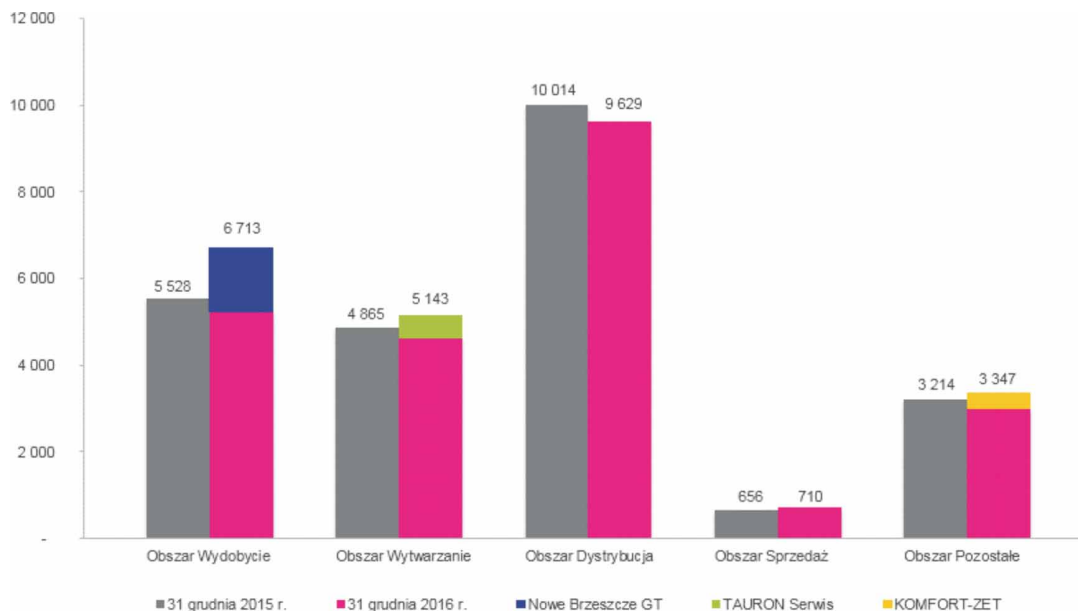
* W przeciętnym zatrudnieniu uwzględniono spółki Nowe Brzeszcze GT, TAURON Serwis i KOMFORT-ZET, które w 2016 r. zostały objęte sprawozdawczością skonsolidowaną.

Zmiany poziomu przeciętnego zatrudnienia w poszczególnych Segmentach działalności w 2016 r., w stosunku do przeciętnego zatrudnienia w 2015 r., wynikają m.in. z objęcia skonsolidowaną sprawozdawczością finansową w 2016 r. spółek: Nowe Brzeszcze GT, TAURON Serwis i KOMFORT-ZET oraz realizowanych Programów Dobrowolnych Odejść w Obszarach: Dystrybucja, Wytwarzanie i Pozostałe, jak również odejść pracowników poza Grupę Kapitałową TAURON.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON zatrudnionych było 25 542 osób. Odnotowano wzrost zatrudnienia o 1 265 osób w stosunku do stanu zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2015 r., który wynosił 24 277 osoby.

Poniższy rysunek przedstawia zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON w osobach, według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r.

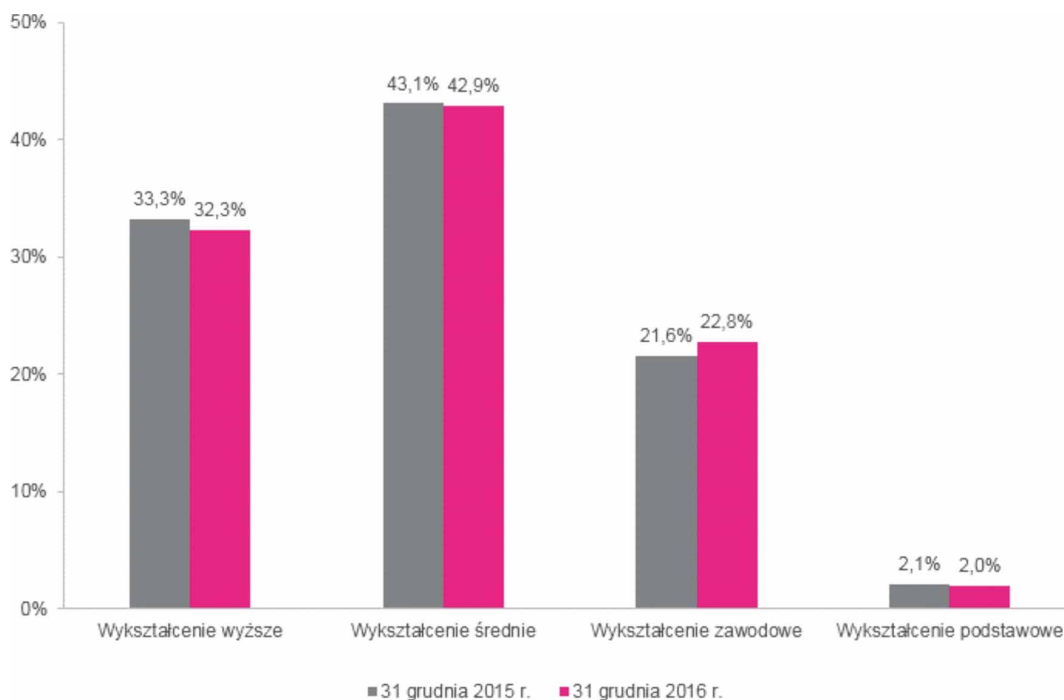
Rysunek nr 56. Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r.* (osoby)

* W zatrudnieniu uwzględniono spółki Nowe Brzeszcze GT, TAURON Serwis i KOMFORT-ZET, które w 2016 r. zostały objęte sprawozdawczością skonsolidowaną.

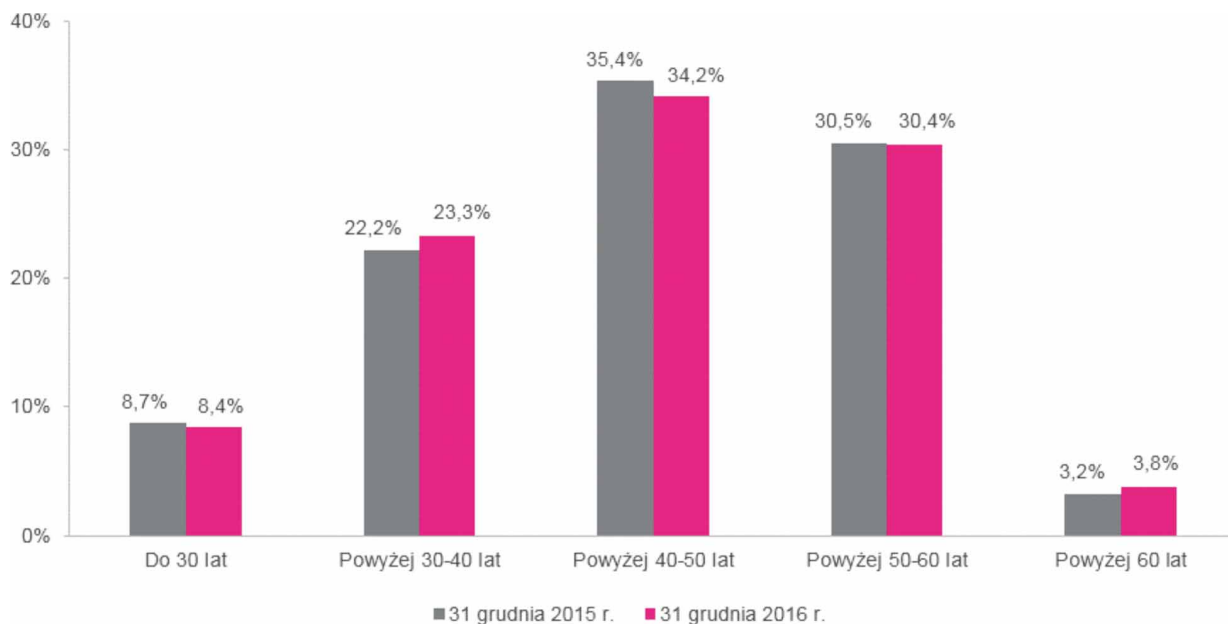
Poniższy rysunek przedstawia strukturę zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON według wykształcenia na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r.

Rysunek nr 57. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r. (wykształcenie)

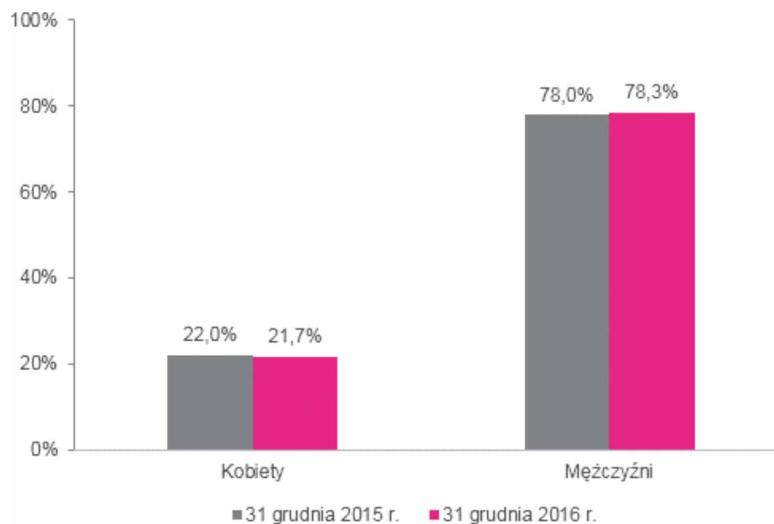
Poniższy rysunek przedstawia strukturę zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON według wieku na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r.

Rysunek nr 58. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r. (wiek)

Poniższy rysunek przedstawia strukturę zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON według płci na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r.

Rysunek nr 59. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r. (płeć)

2.11. Polityka w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR)

W 2011 r., uznając, że komunikacja działań pozafinansowych jest szczególnie istotna w przypadku spółek giełdowych, w *Strategii Korporacyjnej Grupy TAURON na lata 2011–2015 z perspektywą do roku 2020 r.* określona została potrzeba opracowania i wdrożenia (w ramach integracji funkcji PR) strategii CSR na poziomie spółki i wybranych spółek Grupy Kapitałowej TAURON. W związku z tym, w 2012 r. została opracowana *Strategia Społecznej Odpowiedzialności Biznesu, czyli Strategia zrównoważonego rozwoju Grupy TAURON na lata 2012–2015 z perspektywą do roku 2020* (Strategia zrównoważonego rozwoju).

W związku z upłynięciem z końcem 2015 r. terminu obowiązywania Strategii zrównoważonego rozwoju, a także wypełnieniem w ponad 95% założonych w dokumencie celów, w grudniu 2015 r. Zarząd TAURON przyjął zaktualizowaną *Strategię zrównoważonego rozwoju Grupy TAURON na lata 2016–2018 z perspektywą do roku 2020*.

Trzon nowej Strategii zrównoważonego rozwoju pozostał niezmienny, uproszczono jednak język dokumentu. Strategia ta powstała w oparciu o międzynarodowe trendy w obszarze CSR, uwzględnia opinię otoczenia Grupy Kapitałowej TAURON, a także przyszłe wyzwania stawiane przed sektorem energetycznym. Opiera się na 5 kierunkach strategicznych: 2 wiodących (bezpieczeństwo energetyczne dla klientów, zorientowanie na klienta) oraz 3 wspierających (kultura etyczna i zaangażowanie pracowników, ochrona środowiska oraz partnerstwo społeczno-biznesowe). W ramach każdego kierunku zostały wyznaczone zobowiązania (łącznie jest ich 18), które TAURON zamierza wypełnić do końca 2018 r. Dla każdego zobowiązania sformułowane zostały kluczowe inicjatywy, wspierające ich realizację, które zostały przyporządkowane do poszczególnych jednostek organizacyjnych w spółkach.

Strategia zrównoważonego rozwoju jest bezpośrednio związana ze wszystkimi obszarami działalności Grupy Kapitałowej TAURON. Systematyzuje zarówno podejście do CSR, jak i metodologię oceny efektywności podejmowanych działań w oparciu o wskaźniki Global Reporting Initiative (GRI). W 2016 r. został opublikowany czwarty raport zrównoważonego rozwoju. Po raz pierwszy stanowił on integralną część raportu rocznego (raport zintegrowany). Tradycyjnie jednak zostały w nim przedstawione działania podjęte przez Grupę Kapitałową TAURON w obszarze CSR w 2015 r., a także podsumowanie Strategii zrównoważonego rozwoju na lata 2012–2015. Raport został opracowany zgodnie z najwyższymi standardami raportowania – GRI G.4, co zostało potwierdzone uzyskaną certyfikacją – GRI Materiality Matters' Check i poddany zewnętrznej weryfikacji przez niezależnego audytora. Spółka przeszła także audyt w związku z przystąpieniem do RESPECT Index – indeksu, w którym notowane są spółki giełdowe działające zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. W 2016 r. TAURON po raz czwarty uzyskał pozytywny wynik i znalazł się w tym najbardziej prestiżowym zestawieniu spółek odpowiedzialnych społecznie.

Jednym z kierunków Strategii zrównoważonego rozwoju jest partnerstwo społeczno-biznesowe. Cele z niego wynikające są realizowane m.in. poprzez działalność Fundacji TAURON, która pozwala na jeszcze bardziej efektywną realizację celów CSR w zakresie troski o bezpieczeństwo społeczności lokalnych i działań na rzecz dobra publicznego.

Grupa Kapitałowa TAURON, działając na obszarze południowej Polski, ma wiodącą pozycję w dystrybucji energii, jej sprzedaży energii i wytwarzaniu. Uwarunkowania te sprawiają, że zakres działań prowadzonych na rzecz społeczności, w których funkcjonują spółki Grupy Kapitałowej TAURON, jest bardzo szeroki. Wspieranych jest wiele projektów ważnych dla mieszkańców regionów Górnego i Dolnego Śląska, Opolszczyzny, Małopolski i Podkarpacia. TAURON m.in. prowadzi współpracę z Górskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, której celem jest wzrost bezpieczeństwa w górach.

W 2016 r. TAURON kontynuował także podjętą w 2014 r. współpracę ze Stowarzyszeniem SIEMACHA – jedną z wiodących w kraju organizacji pozarządowych ukierunkowanych na realizację projektów z obszarów wychowania, sportu i terapii, świadcząc systemową pomoc dzieciom i młodzieży. W ramach zawartej współpracy TAURON objął patronat nad działalnością sportową stowarzyszenia, zyskując tytuł *TAURON sportowy partner SIEMACHY*. W 2016 r. wspierane były takie projekty, jak *Piłkarski Dzień Dziecka z TAURONEM*, *Juliada 2015*, *TAURON Basket Game* czy *Pływam z TAURONEM*.

Na uwagę zasługują także działania spółek Grupy Kapitałowej TAURON. W 2016 r. kontynuowana była kampania *Bezpieczniki TAURONA*. Jej odłona realizowana przez spółkę TAURON Sprzedaż była poświęcona podnoszeniu świadomości klientów na temat rynku energii, szczególnie celem ochrony przed działaniami nieuczciwych sprzedawców. Z kolei część projektu poświęcona edukacji dzieci i młodzieży prowadziła spółka TAURON Dystrybucja, ucząc zasad bezpiecznego użytkowania energii elektrycznej.

W 2016 r. Fundacja TAURON i Spółka zrealizowały w oparciu o wolontariat pracowniczy dwunastą edycję akcji *Domy Pozytywnej Energii*, skierowanej do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, której głównym celem jest poprawa warunków życia dzieci z domów dziecka. Akcja objęła swym zasięgiem wszystkie placówki na terenie działania Grupy Kapitałowej TAURON. W latach 2011–2016 w akcji wzięło udział 465 domów dziecka z pięciu województw. W 2016 r. Fundacja zrealizowała również swoje cele, w szczególności poprzez wspieranie osób fizycznych i prawnych, instytucji i organizacji w ich działalności zbieżnej z celami Fundacji, przekazując w drodze darowizn 948 500 zł.

TAURON jest sygnatariuszem deklaracji podpisanej w dniu 17 czerwca 2009 r. podczas ogólnopolskiej konferencji z cyklu *Odpowiedzialna Energia*, zawierającej zasady zrównoważonego rozwoju w branży energetycznej w Polsce. W 2013 r. Spółka dołączyła do sygnatariuszy *Deklaracji biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju*, zobowiązując się tym samym do zaangażowania w realizację celów strategicznych *Wizji zrównoważonego rozwoju dla polskiego biznesu 2050*.

Od 2014 r. TAURON jest także członkiem Forum Odpowiedzialnego Biznesu.

2.11.1. Bezpieczeństwo energetyczne

Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego klientom jest jednym z dwóch wiodących kierunków Strategii zrównoważonego rozwoju. Jako istotne ogniwo w systemie energetycznym kraju, TAURON optymalizuje procesy w poszczególnych obszarach działania: wytwarzania, dystrybucji oraz sprzedaży energii elektrycznej i ciepła, w celu zapewnienia klientom stabilnych dostaw o wysokich parametrach jakościowych. Dla zapewnienia ciągłości zasilania TAURON nie tylko realizuje nowe inwestycje, ale także prowadzi bieżące konserwacje i modernizacje posiadanej infrastruktury oraz aktywnie poszukuje nowych rozwiązań.

W 2016 r. TAURON Dystrybucja zmodernizował blisko 1 800 km istniejących sieci i 37 głównych punktów zasilających. Spółka wybudowała również 2,4 tys. km nowych linii (wraz z przyłączami). Inwestycje prowadzi także TAURON Ciepło. W 2016 r. moc nowo przyłączonych klientów do sieci ciepłowniczej wyniosła 30,64 MW, a długość oddanych do eksploatacji nowych sieci ciepłowniczych wyniosła 12,3 km (z przyłączami). W 2016 r. TAURON Ciepło prowadził również inwestycje w nowe moce wytwórcze. Oddano do eksploatacji 3 kotły w ZW Katowice o mocy 114 MW_t oraz blok ciepłowniczy BC-50 w ZW Tychy o mocy 86 MW_t i 65 MW_e.

Równocześnie dla zagwarantowania stabilnych dostaw, TAURON Dystrybucja na bieżąco prowadzi działania minimalizujące ryzyko wystąpienia awarii, a także skracające czas reakcji potrzebny na lokalizację usterki i jej naprawę. Sprzyja temu m.in. wdrażanie nowoczesnego systemu Zarządzania Majątkiem Sieciowym, czy zwiększenie stopnia automatyzacji sieci. Od kilku lat w TAURON funkcjonują zasady priorytetyzacji potrzeb inwestycyjnych. Mają one na celu kierowanie nakładów w miejsca mające największy wpływ na poprawę bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i efektywności funkcjonowania sieci dystrybucyjnej, w tym poprawę wskaźników jakościowych energii elektrycznej.

Ponadto, dbając o komfort i bezpieczeństwo osób mających styczność z energią elektryczną i urządzeniami nią zasilanymi, TAURON Dystrybucja prowadzi kampanię edukacyjno-informacyjną pod szyldem *Bezpieczniki TAURONA* skierowaną do dzieci i młodzieży. Spółka jest również inicjatorem i współorganizatorem innych akcji społecznych podnoszących poziom niezawodności dostaw energii, jak również mających na celu ochronę zdrowia i życia osób przebywających w sąsiedztwie infrastruktury energetycznej (np. akcja „Stop dla nielegalnego poboru energii elektrycznej”).

Ważny element procesu niezawodnego dostarczania energii stanowią innowacyjne rozwiązania technologiczne. W związku z tym Grupa Kapitałowa TAURON kładzie mocny akcent na działalność w obszarze badań i rozwoju, których efektem są nie tylko innowacyjne rozwiązania w zakresie m.in. redukcji emisji szkodliwych substancji z procesów spalania, ale także nowatorskie produkty i usługi dla klientów indywidualnych.

W 2016 r. powstała w wewnętrznym intranecie Grupy Kapitałowej TAURON Strefa Innowacji, w ramach której organizowane są konkursy dla pracowników. Jej celem jest promowanie innowacyjnej kultury organizacyjnej i zachęcenie pracowników do zgłaszania nowatorskich rozwiązań optymalizujących codzienną pracę. Po rozstrzygnięciu konkursu prace są archiwizowane i dostępne w Strefie Innowacji dla wszystkich użytkowników. Pierwszy konkurs uruchomiony w Strefie Innowacji dotyczył bezpieczeństwa w miejscu pracy.

2.11.2. Zorientowanie na klienta

Nadrzędnym celem Grupy Kapitałowej TAURON jest spełnianie oczekiwań i potrzeb klientów. Doskonale zostało to zaakcentowane w nowej Strategii. Zorientowanie na klienta to także drugi, obok bezpieczeństwa energetycznego, wiodący kierunek Strategii zrównoważonego rozwoju.

Dążenie do realizacji przyjętych zobowiązań w tym zakresie odbywa się na wiele sposobów w każdym z obszarów łańcucha wartości, m.in. poprzez modernizację sieci, poszukiwanie rozwiązań podnoszących satysfakcję klientów, zapewnienie bezpieczeństwa interesów klientów, troskę o klientów wrażliwych i grup defaworyzowanych, a także poprzez ciągłą edukację w obszarze efektywnego wykorzystania energii oraz bezpiecznego korzystania z niej.

TAURON na bieżąco analizuje rynkowe trendy, jak również prowadzi cykliczne badania satysfakcji klientów z oferowanych usług i produktów. Dzięki temu Spółka stara się w możliwie największym stopniu wychodzić naprzeciw oczekiwaniom klientów, zaspokajając ich obecne oraz przyszłe potrzeby. Jednocześnie usprawniane są procedury reklamacyjne pozwalające na szybkie i sprawne reagowanie w sytuacjach zgłoszonych przez klientów zagadnień. Wszystkie działania składające się na proces obsługi klienta prowadzone są zgodnie z najwyższymi standardami etycznymi.

Dążąc do tego, aby relacje z klientem nie ograniczały się wyłącznie do świadczenia produktów i usług, a także mając świadomość wielu zagrożeń, jakie może napotkać klient w różnych aspektach korzystania czy nabywania energii elektrycznej, TAURON prowadzi akcje edukacyjne skierowane do użytkowników energii.

Funkcje edukacyjno-informacyjne pełni m.in. akcja „Energia dla seniora” realizowana przez Zespół Rzecznika Praw Klienta, działający w ramach obszaru klienta w TAURON. Inicjatywa dedykowana jest osobom starszym, które są najbardziej narażone na działania nieuczciwych sprzedawców energii. Ma na celu edukowanie klientów, jak bezpiecznie poruszać się po rynku energii. Akcja opiera się na współpracy międzysektorowej – biznesu, administracji publicznej

reprezentowanej przez rzeczników konsumentów oraz organizacji pozarządowych, czyli uniwersytetów III wieku, klubów seniora oraz związków emerytów i rencistów. W ramach warsztatów organizowane są zarówno wykłady dla szerokiego grona słuchaczy, jak i kameralne spotkania edukacyjne.

2.11.3. Badanie satysfakcji klienta

Jednym z kluczowych narzędzi oceny satysfakcji klienta w Grupie Kapitałowej TAURON jest badanie CSI. Badanie to jest przeprowadzane cyklicznie, raz w roku na przełomie III i IV kwartału, przez niezależną agencję badawczą. Przedmiotowe badanie przeprowadzane jest losowo na wybranej grupie klientów TAURON oraz na grupie klientów innych firm energetycznych takich jak: ENEA, Energa i PGE.

Zgodnie z przyjętym planem badanie CSI, stanowiące jedno z kluczowych narzędzi oceny satysfakcji klienta w Grupie Kapitałowej TAURON, zostało przeprowadzone w miesiącach wrzesień-listopad 2016 r., przez niezależną agencję badawczą – firmę TNS Polska.

Badaniem objęci zostali wybrani losowo klienci segmentu Gospodarstwa Domowe (1 000 klientów), Mała przedsiębiorczość (200 klientów) oraz Korporacje i duże przedsiębiorstwa (300 klientów) oraz grupa klientów innych firm energetycznych takich jak: ENEA, Energa i PGE.

W wyniku przeprowadzonych badań wskaźnik CSI został ustalony na następującym poziomie:

- 1) Gospodarstwa Domowe – 80%,
- 2) Mała przedsiębiorczość – 73%,
- 3) Korporacje i duże przedsiębiorstwa – 75%.

Poniższy rysunek przedstawia wyniki badań przeprowadzonych w segmencie Gospodarstwa Domowe osiągnięte przez TAURON w okresie od 2011 r. do 2016 r. oraz wielkość wskaźnika CSI osiągniętą w 2016 r. na tle innych grup energetycznych.

Rysunek nr 60. Wyniki badań obejmujących gospodarstwa domowe w latach 2011–2016

Poniższy rysunek przedstawia wyniki badań TAURON w porównaniu z innymi Grupami Energetycznymi w 2016 r.

Rysunek nr 61. Wyniki badań TAURON w porównaniu z innymi Grupami Energetycznymi w 2016 r.

2.11.4. Wpływ na środowisko naturalne

Ochrona środowiska w branży energetyczno-wydobywczej jest obszarem kontrolowanym i regulowanym przez przepisy unijne, krajowe jak i prawa lokalnego, w związku z czym jest silnie związana z działalnością biznesową, zwłaszcza w kontekście współczesnych wyzwań dotyczących oddziaływania procesów wytwarzania energii na otoczenie oraz dywersyfikacji źródeł energii elektrycznej. Mając na względzie zasady zrównoważonego rozwoju, spółki Grupy Kapitałowej TAURON optymalizują procesy gospodarowania posiadanymi zasobami (wodą, surowcami i materiałami), a także prowadzą aktywną politykę gospodarowania odpadami (zarówno procesowych, jak i komunalnych).

Ważną rolę w obszarze ochrony środowiska pełni także edukacja proekologiczna prowadzona przez poszczególne spółki Grupy Kapitałowej TAURON, skierowana zarówno do dzieci, jak i dorosłych.

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON angażują się aktywnie w liczne programy informacyjno-edukacyjne na temat ochrony środowiska oraz oszczędzania energii, które kierowane są zarówno do pracowników, społeczności lokalnych, jak i klientów.

Rok 2016 był również rokiem aktywności edukacyjnej związanej z walką z niską emisją.

Najważniejsze działania w dziedzinie ochrony środowiska

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON prowadzą odpowiedzialną politykę w dziedzinie ochrony środowiska oraz dokładają należytej staranności, aby zarówno prowadzona działalność, jak i realizowane inwestycje były zgodne z wymogami i uwzględniały osiągnięcia technologiczne w dziedzinie ochrony środowiska.

Do najważniejszych działań w dziedzinie ochrony środowiska w 2016 r. prowadzonych w Grupie Kapitałowej TAURON należały:

- 1) kontynuacja budowy bloku energetycznego o mocy 910 MW w Elektrowni Jaworzno III, którego oddanie do eksploatacji wpłynie znacząco na zmniejszenie emisji do atmosfery NO_x, SO₂, CO₂ oraz pyłów (TAURON Wytwarzanie),
- 2) modernizacja elektrofiltra bloku nr 5 w Elektrowni Jaworzno III w celu obniżenia emisji pyłu (TAURON Wytwarzanie),
- 3) modernizacja Stacji Demineralizacji Wody TAURON Wytwarzanie Oddział Elektrownia Stałowa Wola w celu obniżenia rocznego zużycia HCL i NaOH wraz z całkowitą eliminacją osadu, trzy nowe ciągi odwróconej osmozy,
- 4) zabudowa wytwornicy pary obniżającej zużycie paliwa i energii elektrycznej na rozruchy bloków energetycznych w Elektrowni Łaziska w celu obniżenia emisji CO₂ i SO₂ (TAURON Wytwarzanie),
- 5) instalacja wytwarzania produktu z popiołu dennego bloku 460 MW w Elektrowni Łagisza w Będzinie,
- 6) zakończenie budowy systemu podczyszczania kwaśnych odcieków pochodzących z obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych ZG Janina (TAURON Wydobywanie),
- 7) prowadzenie działań mających na celu ograniczenie powstawania odpadów wydobywczych poprzez produkcję kruszyw (TAURON Wydobywanie),
- 8) budowa i przebudowa sieci kanalizacji wód sanitarnych ZG Sobieski (TAURON Wydobywanie),
- 9) modernizacje elektrowni wodnych, mające na celu m.in. zmniejszenie zagrożenia skażenia środowiska naturalnego olejami (TAURON EKOENERGIA),
- 10) zakończenie modernizacji instalacji odpylania składowiska otwartego (KW Czatkowice),
- 11) ograniczenie emisji hałasu do środowiska (KW Czatkowice),
- 12) modernizacja układu chłodzenia kruszarek na Łamiarni Wstępnej (KW Czatkowice),
- 13) zalesienie pasa ochronnego na powierzchni ok. 2 ha (KW Czatkowice),
- 14) program działań inwestycyjnych w zakresie budowy zabezpieczeń przed skażeniem gleby i wód substancjami ropopochodnymi (TAURON Dystrybucja),
- 15) montaż osłon izolacyjnych na elementach transformatorów i słupów w celu ochrony ptaków siadających na konstrukcjach wsporczych linii napowietrznych (TAURON Dystrybucja).

Spełnianie wymagań w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza

Od stycznia 2016 r., w wyniku transpozycji dyrektywy 2010/75/WE w sprawie emisji przemysłowych (tzw. IED) do prawodawstwa krajowego, dla części źródeł energetycznego spalania o mocy > 50 MW (w paliwie) obowiązują zaostrzone wymagania w zakresie dopuszczalnych standardów emisji zanieczyszczeń do powietrza (NO_x, SO₂, pyły).

Realizowany na przestrzeni ostatnich lat program inwestycyjny budowy i modernizacji instalacji odazotowania, odsiarczania i odpylania spalin w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON pozwolił w 2016 r. na ograniczenie emisji do powietrza.

Emisje zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza związane są w głównej mierze z działalnością spółek Grupy Kapitałowej TAURON w ramach segmentu energetyki konwencjonalnej (produkcja energii elektrycznej i ciepła) oraz ze spalania paliw na potrzeby procesów technologicznych.

Poniższa tabela przedstawia szacunkowe wielkości emisji NO_x, SO₂, pyłów i CO₂ za 2016 r. z energetycznego spalania paliw dla wybranych spółek Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 19. Roczne wielkości emisji NO_x, SO₂, pyłów i CO₂ za 2016 r. z energetycznego spalania paliw

Lp.	Nazwa spółki	Emisja SO ₂ (Mg)	Emisja NO _x (Mg)	Emisja Pyły (Mg)	Emisja CO ₂ (Mg)
1.	TAURON Wytwarzanie w tym:	12 295	12 501	701	13 366 194**
	Oddział Jaworzno III	2 620	4 226	144	5 481 776
	Oddział Łaziska	3 716	3 409	195	3 703 360
	Oddział Łagisza	1 873	2 366	87	2 061 954
	Oddział Siersza	2 342	1 582	193	1 597 860
	Oddział Stalowa Wola	1 744	918	82	521 244
2.	TAURON Ciepło w tym:	3 348	1 330	219	1 561 537**
	ZW Bielsko-Biała	1 063	243	44	545 908
	ZW Kamienna Góra	70	17	4	15 663
	ZW Katowice	1 341	543	92	657 921
	ZW Tychy	407	411	20	255 502
	CC Olkusz***	225	48	1	37 139
	CC Zawiercie***	172	42	3	33 231
	Pozostałe (lokalne ciepłownie)	70	27	55	16 174
3.	TAURON Wydobywanie	55,2	37,7	45,0	26,3
4.	KW Czatkowice	4,6	6,3	3,4*	5 636
	Suma	15 702	13 875	968	14 933 394

* Emisja pyłów ogółem ze spalania paliw.

** Emisja CO₂ w rozumieniu EU ETS – według Raportów Rocznych Emisji CO₂ (stan na luty 2017 r., wielkość emisji przed weryfikacją).

*** Wielkość szacunkowa, przed weryfikacją na koniec I kwartału 2017 r.

Ograniczenie emisji w 2016 r. znalazło odzwierciedlenie w poziomie opłat z tytułu korzystania ze środowiska. W 2016 r. spółki Grupy Kapitałowej TAURON naliczyły opłaty w łącznej kwocie ok. 35,7 mln zł, tj. ok. 20% mniej niż w roku poprzednim.

Poniższa tabela przedstawia wysokość opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska należnych za 2016 r. w wybranych spółkach Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 20. Wysokość szacowanych opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska należnych za 2016 r.

Lp.	Nazwa spółki	Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska należne za 2016 r. (tys. zł)
1.	TAURON Wytwarzanie	20 900
2.	TAURON Wydobywanie	11 084
3.	TAURON Ciepło	3 593
4.	TAURON Dystrybucja	101
5.	KW Czatkowice	54
6.	TAURON Dystrybucja Serwis	12
7.	TAURON Obsługa Klienta	1
8.	TAURON EKOENERGIA	< 0,8
9.	TAURON Sprzedaż	1,5
	Suma	35 747

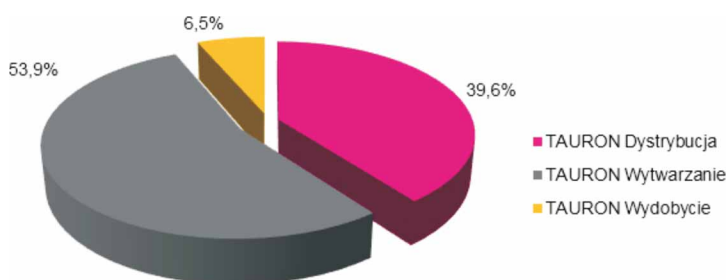
Zrównoważony rozwój

W celu ograniczenia zużycia zasobów nieodnawialnych Grupa Kapitałowa TAURON wdraża rozwiązania pozwalające na uzyskanie większych oszczędności energii i wykorzystywanie różnych źródeł energii.

W 2016 r. w ramach Grupy Kapitałowej TAURON zgłoszono 9 inwestycji związanych z poprawą efektywności energetycznej w trzech obszarach biznesowych, których bezpośrednim efektem środowiskowym jest zmniejszenie emisji CO₂. Efekt ten został potwierdzony poprzez przyznanie tzw. „białych” certyfikatów.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę wolumenu „białych” certyfikatów uzyskanych w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r.

Rysunek nr 62. Struktura wolumenu „białych” certyfikatów uzyskanych w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r.

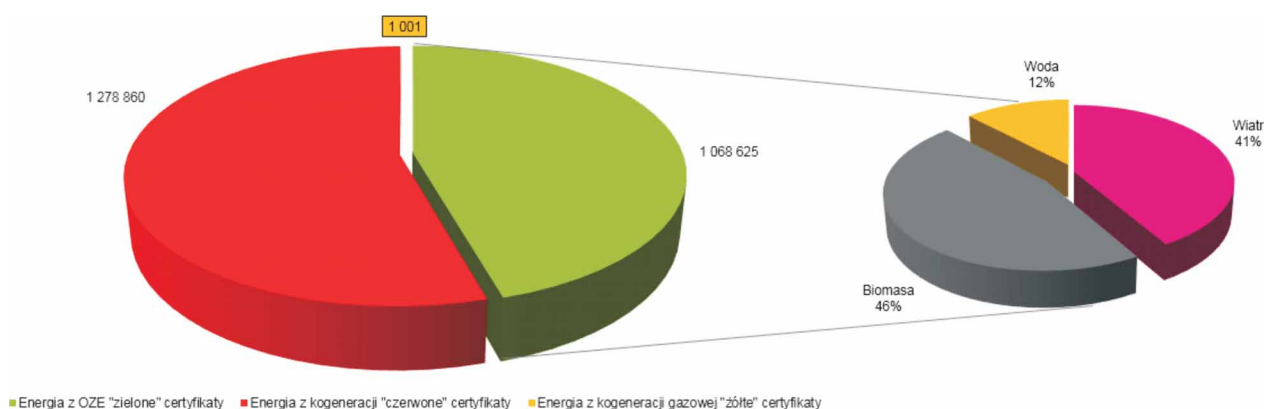

Jakkolwiek trzon produkcji Grupy Kapitałowej TAURON tworzy tradycyjna energetyka bazująca na stałych paliwach kopalnych, to Grupa Kapitałowa TAURON w swoim podstawowym wolumenie produkcji uwzględnia wysokosprawne wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła w układzie kogeneracji oraz swoją ofertę uzupełnia o energię wytwarzaną w źródłach odnawialnych lub w generacji opartej o gaz:

- 1 068 624,6 MWh, tzw. „zielone” certyfikaty,
- 1 278 830,2 MWh, tzw. „czerwone” certyfikaty,
- 1 000,6 MWh, tzw. „żółte” certyfikaty.

Poniższy rysunek przedstawia świadectwa pochodzenia.

Rysunek nr 63. Świadectwa pochodzenia (MWh)

Gospodarka produktami ubocznymi

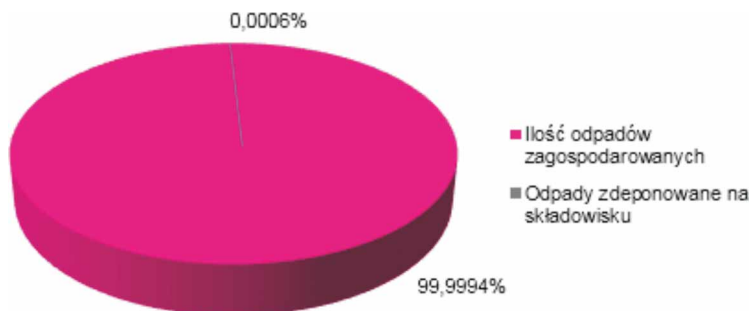
Grupa Kapitałowa TAURON w trosce o środowisko naturalne minimalizuje ilość deponowanych w środowisku odpadów poprzez wprowadzanie ich na rynek do wykorzystywania, jako substytutów materiałów naturalnych.

Odpady wytwarzane w Grupie Kapitałowej TAURON wykorzystywane są głównie w branżach: budowlanej, drogowej i górniczej. Stosowane są w szerokim zakresie przez cementownie i betoniarnie. Posłużyły one również jako materiał do rekultywacji terenów niekorzystnie przekształconych.

W 2016 r. energetyka konwencjonalna Grupy Kapitałowej TAURON wytworzyła około 1,7 mln Mg odpadów paleniskowych, z czego 99,9994% zostało rynkowo zagospodarowanych, a tylko 0,0006% umieszczono bezpośrednio na składowisku.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę zagospodarowania odpadów energetycznych.

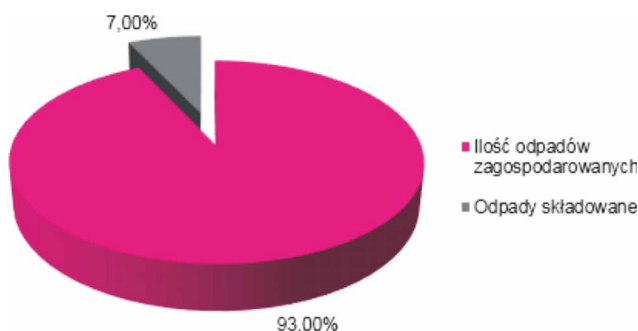
Rysunek nr 64. Struktura zagospodarowania odpadów energetycznych (Mg)

W 2016 r. wydobycie węgla kamiennego w Grupie Kapitałowej TAURON wygenerowało 1,4 mln Mg odpadów wydobywczych. W skład odpadów weszły kruszywa oraz muły pochodzące z przeróbki i wzbogacania węgla kamiennego. Z całości wytworzonych odpadów 93% zostało gospodarczo wykorzystanych.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę zagospodarowania odpadów wydobywczych.

Rysunek nr 65. Struktura zagospodarowania odpadów wydobywczych (Mg)

Grupa Kapitałowa TAURON dąży do wdrożenia modelu gospodarki o obiegu zamkniętym. Planuje się, aby maksimum wytwarzanych odpadów procesowych wykorzystywać w ramach Grupy Kapitałowej TAURON, ograniczając tym samym zużycie surowców naturalnych oraz ślad węglowy produktu.

2.11.5. Działalność sponsoringowa

W 2016 r. TAURON prowadził działalność sponsoringową w oparciu o obowiązujące *Zasady prowadzenia działalności sponsoringowej w Grupie TAURON Polska Energia S.A.*, *Metodologię badawczą doboru, planowania, analizowania i raportowania efektywności działań sponsoringowych*, wytyczne *Strategii marki TAURON* oraz *Plan prowadzenia działalności sponsoringowej w Grupie TAURON w 2016 roku*, przyjęty przez Zarząd i pozytywnie zaopiniowany przez Radę Nadzorczą.

Głównym celem prowadzonych działań było wsparcie działalności handlowej oraz wzrost i utrwalanie znajomości oraz zasięgu oddziaływania marki TAURON przy założeniu, że marka TAURON stanowi ważne aktywne Grupy Kapitałowej TAURON pozwalające w sposób pośredni na zwiększenie jej wartości i wsparcie celów biznesowych.

Działalność sponsoringowa była prowadzona na podstawie wynegocjowanych umów według zestandaryzowanej treści zapisów. Ponadto działalność ta była na bieżąco monitorowana, analizowana i raportowana poprzez szczegółowe sprawozdania z realizacji umów sponsoringowych, badania i analizy prowadzone w cyklach kwartalnym, półrocznym i rocznym przez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne oraz nadzór sprawowany przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON.

Zgodnie z wdrożonymi procedurami dokonywana była ocena efektywności prowadzonych działań poprzez badania opinii, pomiar wielkości i wartości ekspozycji marki w mediach w kontekście prowadzonych działań, a także pomiar wpływu na wsparcie sprzedaży, z raportowaniem osiągniętych wyników.

Niezależny podmiot badawczy oszacował wstępnie w wyniku pomiaru efektywności promocyjnej uzyskany ekwiwalent reklamowy w odniesieniu do działań zakończonych w 2016 r. Zestawiając tak uzyskaną wartość sumaryczną do sumy wszystkich nakładów wynikających z odnośnych umów sponsoringowych uzyskano współczynnik zwrotu ROI

na poziomie ok. 6,34. Oznacza to, że każda złotówka wydatkowana na te cele przyniosła korzyści promocyjne Grupie Kapitałowej TAURON, których wartość jest niezależnie, wstępnie oszacowana na ok. 6,34 zł. Trwająca weryfikacja ww. wartości nie powinna istotnie zmienić wartości tego współczynnika.

Potwierdzeniem efektywności finansowej prowadzonych działań jest wysokie pozycjonowanie marki TAURON w niezależnym raporcie badawczym *Sponsoring Monitor 2016*, który stanowi jedyne tego rodzaju źródło informacji na rynku polskim. Według tego opracowania, TAURON zajmuje ósmą lokatę w zestawieniu TOP 10 sponsorów oraz pozostaje najaktywniejszym sponsorem w branży energetycznej.

W 2016 r. działalność sponsoringowa była prowadzona przez TAURON i TAURON Sprzedaż. Obie spółki realizowały łącznie 32 projekty z 26 kontrahentami. Wstępne dane dotyczące osiągniętych ekwiwalentów reklamowych dotyczących działań zakończonych w 2016 r. wskazują, że najlepsze wyniki osiągnęły działania w ramach projektów z zakresu sportu profesjonalnego, tj. umowa z Polską Ligą Koszykówki na sezon 2015/2016 (m.in. TAURON Basket Liga), Lang Team (m.in. Tour de Pologne) oraz z zakresu kultury, tj. umowa ze Scorpio Studio (film Jack Strong). Spośród projektów w trakcie realizacji wysokim potencjałem charakteryzowały się działania takie jak sponsorowanie KS VIVE TAURON Kielce.

3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ TAURON

3.1. Cel i zasady zarządzania ryzykiem

Spółka dbając o realizację obowiązującej Strategii realizuje proces zarządzania ryzykiem występującym w działalności Grupy Kapitałowej TAURON. Proces zarządzania ryzykiem ma zapewnić w Grupie Kapitałowej TAURON zwiększenie przewidywalności osiągnięcia celów strategicznych, w tym stabilne kreowanie wyniku finansowego.

W szczególności system zarządzania ryzykiem:

- 1) obejmuje wszystkie elementy łańcucha wartości Grupy Kapitałowej TAURON,
- 2) przewiduje centralizację funkcji oceny, monitoringu i kontroli ryzyka zapewniając spójne zasady zarządzania ryzykiem i możliwość oceny pełnego profilu ryzyka w organizacji,
- 3) jest procesem proaktywnym nakierowanym na odpowiednio wczesną identyfikację zagrożeń pozwalającą na podejmowanie działań prewencyjnych,
- 4) jest procesem systematycznym i podlegającym ciągłemu doskonaleniu, celem dostosowania go do specyfiki i struktury organizacyjnej Grupy Kapitałowej TAURON, jak również zmieniającego się otoczenia,
- 5) kładzie duży nacisk na budowanie świadomości zarządzania ryzykiem, szkolenia i zachęcanie pracowników do wykorzystywania wiedzy o ryzykach w codziennych działaniach.

3.2. Zarządzanie ryzykiem w „Modelu trzech linii obrony”

Celem zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania organizacji w Grupie Kapitałowej TAURON funkcjonuje „Model trzech linii obrony” obejmujący kontrolę wewnętrzną, niezależną kontrolę w ramach drugiej linii obrony oraz kontrolę instytucjonalną. W szczególności funkcja zarządzania ryzykiem współtworzy w Grupie Kapitałowej TAURON system kontroli wewnętrznej, stanowiąc, obok funkcji zapewnienia zgodności oraz zarządzania bezpieczeństwem, element drugiej linii obrony.

Poniższy rysunek przedstawia „Model trzech linii obrony”.

Rysunek nr 66. Model trzech linii obrony

Funkcje poszczególnych linii obrony:

I linia obrony to:

jednostki biznesowe, zobowiązane do bieżącej kontroli wbudowanej w realizowane zadania oraz do kontroli funkcjonalnej.

II linia obrony to:

- funkcja zarządzania ryzykiem realizowana zgodnie z przyjętą *Strategią zarządzania ryzykiem korporacyjnym w Grupie TAURON* i szczegółowymi politykami dotyczącymi głównych kategorii ryzyka,
- funkcja zapewnienia zgodności rozumiana jako dostosowanie organizacji do obowiązujących regulacji prawnych,
- funkcja zapewniania bezpieczeństwa informacji oraz bezpieczeństwa technicznego.

III linia obrony to:

audyt wewnętrzny, odpowiedzialny za kreowanie systemu kontroli wewnętrznej i prawidłowego funkcjonowania modelu trzech linii obrony.

Poniższy rysunek przedstawia zarządzanie ryzykiem jako funkcją drugiej linii obrony.

Rysunek nr 67. Zarządzanie ryzykiem jako funkcja drugiej linii obrony

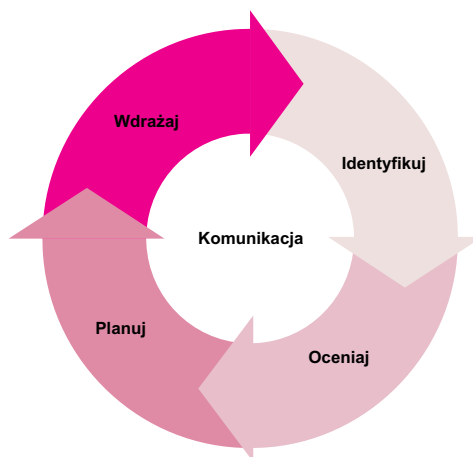

3.3. Proces zarządzania ryzykiem i jego uczestnicy

Proces zarządzania ryzykiem korporacyjnym zapewnia całościowe i spójne zasady zarządzania ryzykiem powiązane między sobą metodycznie i informacyjnie. Proces zarządzania ryzykiem korporacyjnym to ciągłe działania obejmujące identyfikację ryzyka, ocenę ryzyka, planowanie reakcji na ryzyko, wdrażanie przyjętej reakcji na ryzyko oraz komunikację pomiędzy uczestnikami procesu zarządzania ryzykiem.

Poniższy rysunek przedstawia proces zarządzania ryzykiem.

Rysunek nr 68. Proces zarządzania ryzykiem

Identyfikacja ryzyka polega na ustaleniu potencjalnych zdarzeń mogących wpłynąć na realizację celów biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON.

Ocena ryzyka polega na określeniu możliwych finansowych i niefinansowych skutków materializacji ryzyka wpływającego na realizację określonych celów.

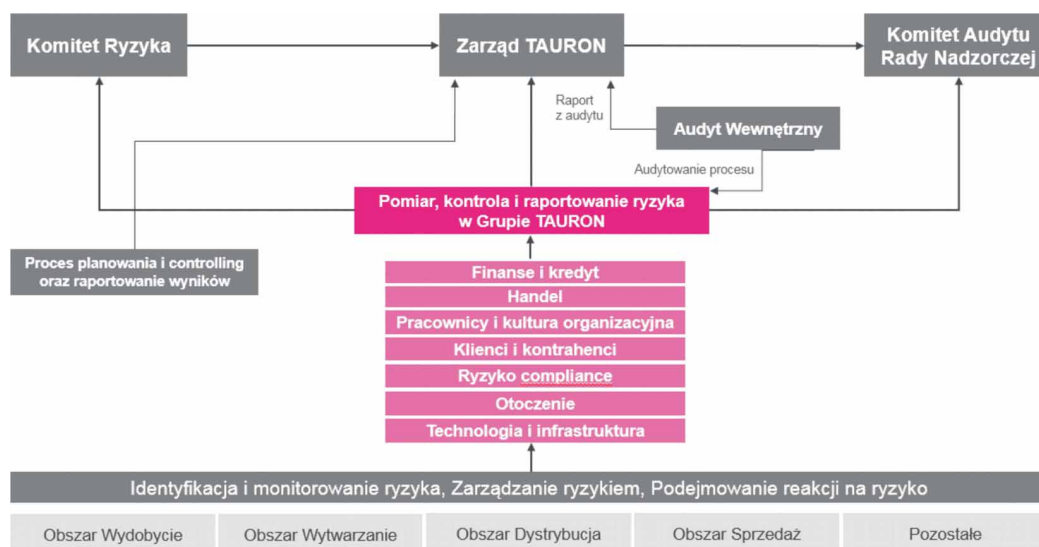
Planowanie polega na przygotowaniu dedykowanych reakcji dla zidentyfikowanego ryzyka celem osiągnięcia pożądanego rezultatu.

Wdrażanie reakcji na ryzyko polega na wprowadzeniu w życie przygotowanych w procesie planowania reakcji na zidentyfikowane ryzyko.

Komunikacja polega na ciągłym przepływie informacji pomiędzy uczestnikami procesu, który ma zapewnić pełną wiedzę na temat bieżącego stanu ryzyka oraz skuteczności działań prowadzonych w ramach reakcji na ryzyko. Elementem tego procesu jest również okresowe raportowanie o ryzyku.

Poniższy rysunek przedstawia proces zarządzania ryzykiem.

Rysunek nr 69. Schemat zarządczej komunikacji ryzyka

3.4. Architektura systemu zarządzania ryzykiem korporacyjnym (ERM¹)

System zarządzania ryzykiem korporacyjnym (ERM) zapewnia całościowe i spójne zasady zarządzania ryzykiem powiązane między sobą metodycznie i informacyjnie. Zasady opisane zostały w *Strategii Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym w Grupie TAURON* oraz powiązanych do niej polityk dla kluczowych kategorii ryzyka.

Poniższy rysunek przedstawia system ERM.

Rysunek nr 70. System ERM

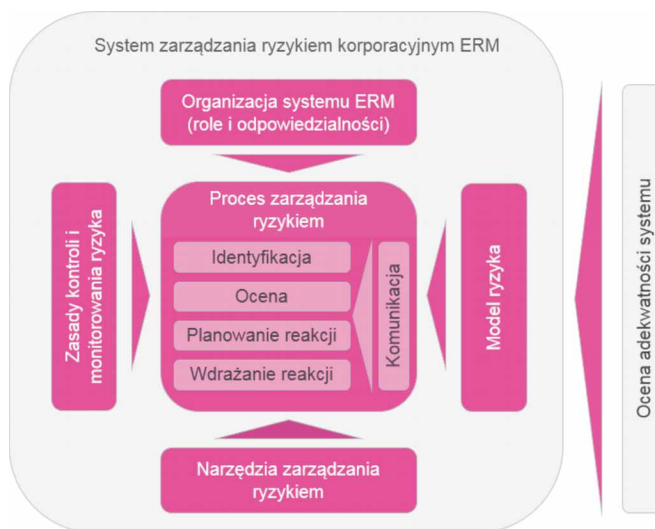
Centrum systemu stanowi proces zarządzania ryzykiem, który szczegółowo opisany został w punkcie 3.3. Architektura systemu ERM obejmuje ponadto elementy, które mają zapewnić skuteczne funkcjonowanie procesu, w tym:

- 1) narzędzia zarządzania ryzykiem,
- 2) model ryzyk,
- 3) zasady kontroli i monitorowania,
- 4) organizację systemu ERM.

¹ ang. Enterprise Risk Management

Poniższy rysunek przedstawia architekturę systemu ERM.

Rysunek nr 71. Architektura systemu ERM

Narzędzia zarządzania ryzykiem obejmują elementy pozwalające na skuteczne realizowanie poszczególnych etapów procesu, takie jak kwestionariusz identyfikacji ryzyk, kartę ryzyka, rejestr ryzyka, model ryzyka, mapę ryzyka, tolerancję na ryzyko.

W ramach **organizacji systemu ERM** zdefiniowano role i odpowiedzialności uczestników procesu zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej TAURON. W procesie uczestniczą w szczególności: Rada Nadzorcza TAURON, Komitet Audytu Rady Nadzorczej TAURON, Zarząd TAURON, Komitet Ryzyka, Dyrektor Wykonawczy ds. Ryzyka w TAURON, Dyrektor Wykonawczy ds. Audytu Wewnętrznego w TAURON, Zarządy spółek zależnych, Właściciele Ryzyka, Koordynatorzy Zarządzania Ryzykiem oraz Wykonawcy reakcji na ryzyko.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę organizacyjną i dokumentację procesu zarządzania ryzykiem.

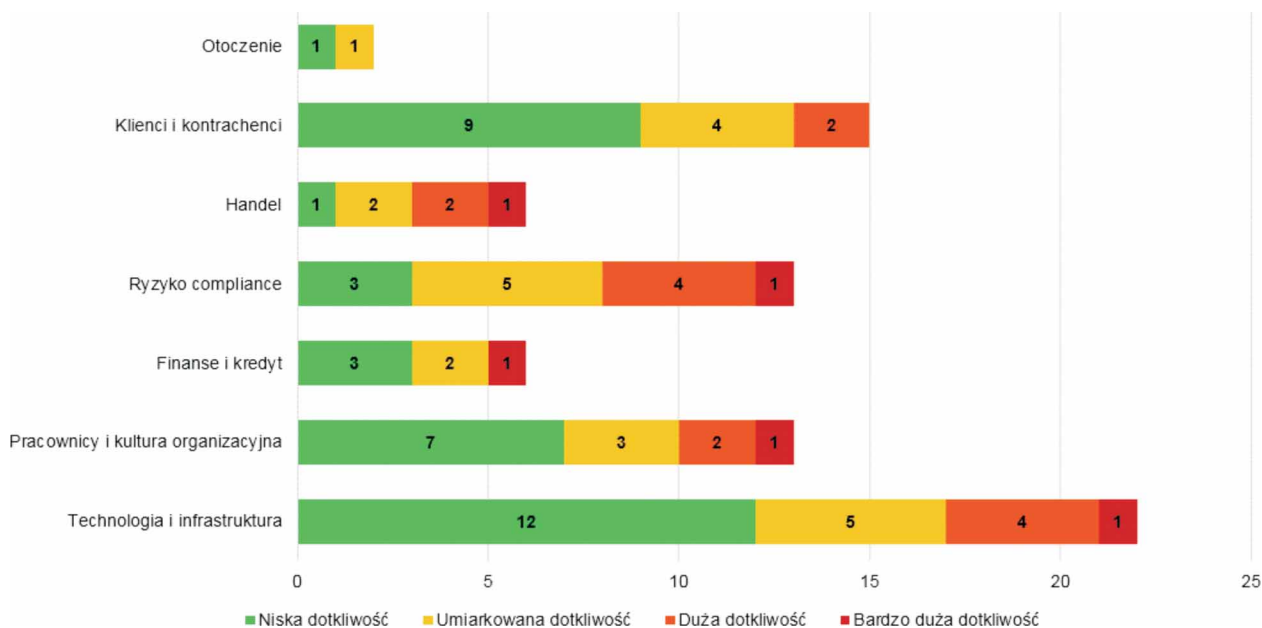
Rysunek nr 72. Struktura organizacyjna i dokumentacja procesu zarządzania ryzykiem

Rada Nadzorcza						
Komitet Audytu						
Zarząd						
Komitet Ryzyka						
Kierownictwo	Zespół ds. Zarządzania Ryzykiem Handlowym		Zespół ds. Zarządzania Ryzykiem Finansowym i Kredytowym			Audyt Wewnętrzny
Regulamin organizacyjny	Strategia zarządzania ryzykiem korporacyjnym w Grupie TAURON					
	Polityka zarządzania ryzykiem handlowym w Grupie TAURON	Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie TAURON	Polityka zarządzania ryzykiem w projektach w Grupie TAURON	Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie TAURON	Polityka zarządzania ryzykiem specyficznym w obszarze finansowym w Grupie TAURON	Regulamin audytu wewnętrznego
	Zespół Ryzyka Rynkowego	Zespół Ryzyka Korporacyjnego		Zespół Ryzyka Kredytowego	Dyrektor Wykonawczy ds. Finansów	Zespół Audytu Wewnętrznego
	Dyrektor Wykonawczy ds. Ryzyka					Dyrektor Wykonawczy ds. Audytu Wewnętrznego
Raportowanie do Rady Nadzorczej, Zarządu TAURON, Członków Komitetu Ryzyka						Raportowanie do Prezesa Zarządu

Model ryzyka określa spójną w Grupie Kapitałowej TAURON klasyfikację ryzyka, umożliwiając jednolite i kompleksowe ujęcie ryzyka w przekroju Grupy Kapitałowej TAURON. Każde zidentyfikowane ryzyko przyporządkowywane jest do określonych kategorii i podkategorii.

Poniższy rysunek przedstawia liczbę kluczowych ryzyk w podziale na kategorie.

Rysunek nr 73. Liczba kluczowych ryzyk w podziale na kategorie

W ramach realizacji **zasad kontroli i monitorowania ryzyka** Zarząd TAURON zatwierdza tolerancję na ryzyko, biorąc pod uwagę specyfikę i zakres działalności Grupy Kapitałowej TAURON. Wartość tolerancji określana jest wartościowo, a zasady pomiaru poszczególnych ryzyk w organizacji zapewniają spójność pomiaru ryzyka ze stosowaną definicją tolerancji. Tolerancja na ryzyko stanowi podstawę do alokacji jej wysokości na Limity globalne dedykowane do pojedynczego lub wielu ryzyk specyficznych, a następnie w obrębie zarządzania ryzykiem specyficznym, mogą być alokowane na limity operacyjne. Uzupełniające narzędzie służące do monitorowania ryzyka i jego kontroli stanowi system Kluczowych Wskaźników Ryzyka – KRI oraz Wskaźników Wczesnego Ostrzegania – EWI.

3.4.1. Zarządzanie ryzykiem handlowym

Zarządzanie ryzykiem handlowym w Grupie Kapitałowej TAURON rozumiane jest jako ograniczenie nieplanowanej zmienności wyniku operacyjnego Grupy Kapitałowej TAURON wynikającej z fluktuacji cen rynków towarowych oraz odchyłeń wolumenu w poszczególnych obszarach działalności handlowej Grupy Kapitałowej TAURON. Ryzyko handlowe, z uwagi na specyfikę prowadzonej działalności, stanowi jedno z kluczowych ryzyk w Grupie Kapitałowej TAURON. W skład Grupy Kapitałowej TAURON wchodzi spółki zarówno z Obszaru Wydobywania, Obszaru Wytwarzania, jak również Obszaru Sprzedaży. W związku z występowaniem przeciwstawnych pozycji w tych Obszarach ryzyko w pewnym stopniu naturalnie się dywersyfikuje, z uwagi jednak na niepełne zbilansowanie tych Obszarów, jak również odmienny charakter ekspozycji Grupa Kapitałowa TAURON wykazuje wrażliwość na zmienność cen energii elektrycznej, gazu oraz produktów powiązanych.

W celu efektywnego zarządzania tą grupą ryzyk stworzono system zarządzania ryzykiem handlowym powiązany organizacyjnie i informacyjnie z funkcjonującą na poziomie Grupy Kapitałowej TAURON strategią zabezpieczenia pozycji handlowej. W szczególności funkcjonująca *Polityka zarządzania ryzykiem handlowym w Grupie TAURON* wprowadza system wczesnego ostrzegania oraz system limitowania ekspozycji na ryzyko w poszczególnych obszarach handlowych. Podstawową miarą operacyjną ryzyka rynkowego w Grupie Kapitałowej TAURON stanowi miara wartości narażonej na ryzyko Value at Risk określająca maksymalną dopuszczalną zmianę wartości pozycji w zadanym horyzoncie czasowym i na określonym poziomie prawdopodobieństwa. Value at Risk stanowi dynamiczną miarę ryzyka, które w odróżnieniu od miar statycznych charakteryzuje się własnością wyprzedzającą, pozwalającą na określanie możliwych negatywnych skutków jeszcze przed ich faktycznym wystąpieniem. Obszar ryzyka, mając jednak świadomość pewnych ograniczeń tego typu miar statycznych, korzysta również z szeregu uzupełniających miar ryzyka służących zapewnieniu bezpiecznego funkcjonowania obszarów handlowych.

Struktura organizacyjna systemu zarządzania ryzykiem handlowym przewiduje ścisły podział kompetencji, w ramach którego zarządzanie ryzykiem jest zdecentralizowane, przy czym sterowanie i kontrola ryzyka odbywa się centralnie z poziomu TAURON. W szczególności elementem struktury organizacyjnej systemu zarządzania ryzykiem handlowym jest podział działalności handlowej Grupy Kapitałowej TAURON na Front, Middle oraz Back Office. Taki podział zadań ma na celu zapewnienie niezależności funkcji operacyjnych realizowanych przez Front Office od funkcji kontroli ryzyka realizowanego przez Obszar Ryzyka oraz zapewnia odpowiedni poziom elastyczności operacyjnej. Na potrzeby procesu zarządzania ryzykiem zakłada się takie umiejscowienie odpowiedzialności, aby zapewnić optymalne podejście

do danego typu zagrożenia, wykorzystując w szczególności efekt skali oraz efekt synergii. Takie podejście zapewnia efektywność prowadzonych procesów handlowych oraz właściwy nadzór nad jednym z głównych procesów biznesowych prowadzonych w ramach Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższy rysunek przedstawia podział działalności handlowej Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 74. Podział działalności handlowej Grupy Kapitałowej TAURON

UCZESTNIK	ROLE I ODPOWIEDZIALNOŚCI UCZESTNIKÓW
Front Office	<ul style="list-style-type: none"> Zawiera transakcje na rynkach towarowych i produktów powiązanych, Zarządza portfelem w obrębie Grupy Kapitałowej TAURON, Zarządza operacyjnie ryzykiem handlowym w obrębie ustalonych limitów ryzyka.
Middle Office	<ul style="list-style-type: none"> Identyfikuje, agreguje i mierzy ekspozycję na ryzyko handlowe, Zapewnia niezależną ocenę ryzyka i pomiar generowanego wyniku, Prowadzi monitoring operacji handlowych pod kątem ich zgodności z przyjętą polityką, procedurami operacyjnymi oraz warunkami rynkowymi, Sprawuje nadzór nad strukturą portfeli pod kątem jej dostosowania do działalności handlowej,
Back Office	<ul style="list-style-type: none"> Odpowiada za potwierdzanie, rozliczanie oraz fakturowanie transakcji handlowych, Odpowiada za archiwizację danych dotyczących transakcji handlowych.

3.4.2. Zarządzanie ryzykiem finansowym

Grupa Kapitałowa TAURON zarządza ryzykiem finansowym, rozumianym jako ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej, w oparciu o opracowaną i przyjętą do stosowania *Politykę zarządzania ryzykiem specyficznym w obszarze finansowym w Grupie TAURON*, będącą zbiorem zasad i standardów zgodnych z najlepszymi praktykami w tym zakresie. Głównym celem zarządzania ryzykiem finansowym jest minimalizacja wrażliwości przepływów pieniężnych Grupy Kapitałowej TAURON na czynniki ryzyka finansowego oraz minimalizacja kosztów finansowych i kosztów zabezpieczenia w ramach transakcji z wykorzystaniem instrumentów pochodnych. Wskazana polityka określa również zasady stosowania rachunkowości zabezpieczeń, w tym rodzaje zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz ujęcie księgowe instrumentów zabezpieczających i pozycji zabezpieczanych zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF). Zgodnie z przedmiotową polityką Grupa Kapitałowa TAURON w przypadkach, w których jest to możliwe i ekonomicznie uzasadnione, wykorzystuje instrumenty pochodne, których charakterystyka pozwala na zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń.

W obrębie ryzyk finansowych Grupa Kapitałowa TAURON identyfikuje również ryzyko płynności, które przejawia się możliwością utraty lub ograniczenia zdolności do regulowania bieżących wydatków ze względu na nieadekwatną wielkość lub strukturę płynnych aktywów w stosunku do zobowiązań krótkoterminowych lub niedostateczny poziom rzeczywistych wpływów netto z działalności operacyjnej. Sytuacja płynnościowa Grupy Kapitałowej TAURON jest na bieżąco monitorowana pod kątem ewentualnych odchyień od zakładanych planów, a dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, których kwota istotnie przewyższa oczekiwane zapotrzebowanie w krótkim okresie, mityguje ryzyko utraty płynności. Wdrożona *Polityka Zarządzania Płynnością Finansową Grupy TAURON* określa zasady wyznaczania pozycji płynnościowej zarówno poszczególnych spółek, jak i całej Grupy Kapitałowej TAURON, co pozwala zabezpieczyć środki na pokrycie ewentualnej luki płynnościowej, zarówno poprzez alokację środków pomiędzy spółkami (mechanizm cash pool), jak również z wykorzystaniem finansowania zewnętrznego, w tym kredytów w rachunkach bieżących.

Ryzyko związane z finansowaniem jest identyfikowane na trzech poziomach:

- 1) ryzyko niepozyskania nowego finansowania, rozumiane jako brak możliwości pozyskania nowego finansowania, co skutkowałoby wstrzymaniem procesu inwestycyjnego bądź brakiem możliwości zrefinansowania obecnego długu,
- 2) ryzyko wzrostu kosztów rozumiane jako wzrost marży finansowania,
- 3) ryzyko wypowiedzenia finansowania w przypadku złamania kowenantów i konieczności spłaty bieżącego finansowania.

W ramach minimalizacji ryzyka związanego z finansowaniem Spółka prowadzi politykę pozyskiwania finansowania z wyprzedzeniem wynoszącym co najmniej 24 miesiące w stosunku do planowanej daty jego wykorzystania. Oznacza to posiadanie przez TAURON podpisanych programów gwarantowanego finansowania bądź też zabezpieczenie tego finansowania poprzez zgromadzenie środków na rachunkach TAURON. Taka polityka ma na celu przede wszystkim

zapewnienie większego komfortu w pozyskiwaniu finansowania zewnętrznego oraz zmniejszenie ryzyka zaciągnięcia nowych zobowiązań w niekorzystnych warunkach rynkowych. Jednocześnie Spółka dywersyfikuje źródła finansowania prowadząc aktywne działania w zakresie pozyskiwania różnych instrumentów dłużnych, również poza rynkiem polskim.

3.4.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe rozumiane jest jako możliwość poniesienia straty z tytułu braku wywiązania się partnerów handlowych ze zobowiązań kontraktowych. Działalność handlowa Grupy Kapitałowej TAURON jest narażona na ryzyko kredytowe, kontrahenci zostają ocenieni przez perspektywę ich wiarygodności kredytowej. Generalną zasadą jest, że kontrahent przed zawarciem kontraktu poddany jest badaniu kondycji finansowej i otrzymuje limit kredytowy, stanowiący ograniczenie maksymalnej ekspozycji z tytułu zaangażowania handlowego.

Grupa Kapitałowa TAURON posiada zdecentralizowany system zarządzania ryzykiem kredytowym, jednak kontrola, limitowanie i raportowanie ryzyka kredytowego odbywa się centralnie z poziomu Spółki. Funkcjonująca „*Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie TAURON*” określa zbiór zasad i reguł zarządzania ryzykiem kredytowym na poziomie Grupy Kapitałowej TAURON, mających doprowadzić do skutecznego minimalizowania wpływu ryzyka kredytowego na realizację celów Grupy Kapitałowej TAURON. Zarządzanie ryzykiem kredytowym odbywa się w rezultacie sterowania poziomem ekspozycji kredytowej generowanej w momencie zawarcia kontraktu z kontrahentami przez poszczególne spółki Grupy Kapitałowej TAURON. Ekspozycja kredytowa rozumiana jest jako kwota, jaka może zostać utracona, jeśli kontrahent nie wywiąże się ze swoich zobowiązań w określonym czasie (z uwzględnieniem wartości zabezpieczeń wniesionych przez kontrahenta). Ekspozycję kredytową wylicza się na aktualny dzień i dzieli się ją na ekspozycję z tytułu płatności i ekspozycję zastąpienia.

Poniższy rysunek przedstawia składowe ekspozycji kredytowej.

Rysunek nr 75. Składowe ekspozycji kredytowej

Wartość ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa TAURON monitorowana jest z wykorzystaniem metody Value at Risk z zastosowaniem modelu Credit Risk Plus. Jest to metoda analityczna, która poprzez symulację Monte Carlo oblicza wartość narażoną na ryzyko na podstawie rozkładu prawdopodobieństwa straty całkowitej wyznaczonej w oparciu o ekspozycję kredytową i kondycję finansową klientów.

3.4.4. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako możliwość poniesienia straty wskutek nieodpowiednich lub zawodnych procedur wewnętrznych, błędów ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmujące także ryzyko prawne, ryzyko reputacji oraz ryzyko braku zgodności. Ryzyko operacyjne, z uwagi na specyficzny charakter zagrożeń oraz możliwości zarządzania nim, stanowi odrębną grupę ryzyka występującego w działalności Grupy Kapitałowej TAURON. Przedmiotowe ryzyko jest zjawiskiem złożonym, występuje w każdym procesie i rodzaju działalności, jest wielowymiarowe i dotyczy różnego rodzaju działań i operacji. Wielkość ryzyka operacyjnego jest powiązana z wielkością i złożonością struktury organizacyjnej, liczbą i złożonością systemów IT oraz z liczbą prowadzonych procesów biznesowych. Ryzyko operacyjne charakteryzuje się brakiem możliwości całkowitej eliminacji jego źródeł, a analiza jego czynników i parametrów (m. in. częstości i dotkliwości), a także ich ocena wymaga stosowania złożonych metod analizy i pomiaru.

W Grupie Kapitałowej TAURON określono zbiór zasad działania i reguł postępowania mających na celu minimalizację skutków ryzyka wynikających z ryzyka operacyjnego. Zasady te obejmują wszystkie elementy łańcucha wartości Grupy Kapitałowej TAURON, a w procesie zarządzania ryzykiem uczestniczą wszyscy pracownicy Grupy Kapitałowej TAURON. Każda jednostka w strukturze organizacyjnej podejmująca ryzyko operacyjne odpowiada za aktywne zarządzanie swoim ryzykiem operacyjnym w ramach realizowanej działalności.

Celem skutecznej realizacji procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym Grupa Kapitałowa TAURON stosuje narzędzia, w tym m.in. profil ryzyka operacyjnego, bazę zdarzeń operacyjnych, limit globalny na ryzyko operacyjne i powiązany system limitów operacyjnych, w tym również system wczesnego ostrzegania.

Poniższy rysunek przedstawia narzędzia systemu zarządzania ryzykiem.

Rysunek nr 76. Narzędzia systemu zarządzania ryzykiem

Globalny limit na ryzyko operacyjne jest podstawowym narzędziem kontroli ryzyka operacyjnego i stanowi alokację tolerancji na ryzyko przyjętej w Grupie Kapitałowej TAURON. Limit globalny na ryzyko operacyjne może być w dalszej kolejności alokowany na poszczególne obszary działalności Grupy Kapitałowej TAURON, podkategorie ryzyka operacyjnego, jak również na poszczególne ryzyka operacyjne.

Profil ryzyka operacyjnego ma na celu identyfikację obszarów, procesów lub działań nadmiernie ekspozycyjnych na zagrożenia wynikające z poszczególnych czynników ryzyka operacyjnego. Profil ryzyka operacyjnego wyraża się w szczególności w wymiarze strukturalnym obejmującym rodzaje zdarzeń operacyjnych, strukturę organizacyjną Grupy Kapitałowej TAURON i procesy, w wymiarze skali obejmującym oszacowane potencjalne straty uwzględniające w szczególności historyczne wartości strat rzeczywistych, jak również narzędzia wykorzystywane w celu mitygacji zagrożeń. Na potrzeby pomiaru ryzyka operacyjnego i określenia Profilu ryzyka operacyjnego, poszczególne rodzaje ryzyka operacyjnego dzielone są (ze względu na charakter ich występowania) na ryzyka ciągłe oraz jednorazowe.

System wczesnego ostrzegania definiowany jest w celu monitorowania poziomu ryzyka operacyjnego dla każdego zidentyfikowanego zagrożenia. Z zestawu Kluczowych Wskaźników Ryzyka – KRI, wyodrębniane są Wskaźniki Wczesnego Ostrzegania – EWI, jako te, które podlegają stałej kontroli pod kątem wyznaczonych dla nich progów ostrożnościowych tj. progów akceptacji, mitygacji i eskalacji.

Baza zdarzeń operacyjnych tworzona jest na potrzeby identyfikacji nowych czynników ryzyka oraz równoległe celem określenia profilu ryzyka w Grupie Kapitałowej TAURON. Pozwala ona na ewidencję przypadków charakteryzujących się potencjalną bądź rzeczywistą stratą dla organizacji. Celem prowadzenia bazy zdarzeń operacyjnych jest określenie częstotliwości oraz dotkliwości poszczególnych czynników ryzyka operacyjnego oraz obszarów i procesów, w których występują.

3.4.5. Zarządzanie ryzykiem w projektach

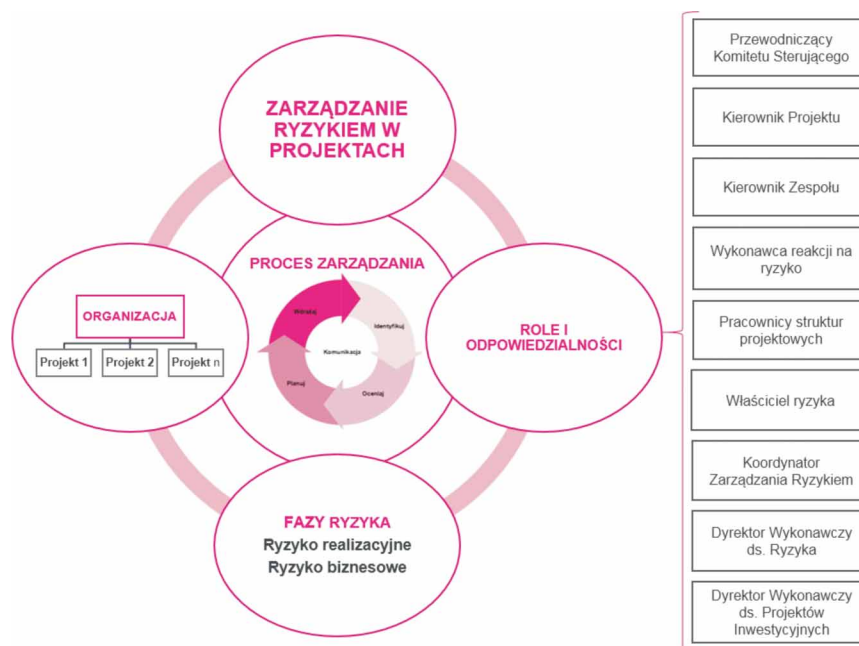
Zarządzanie ryzykiem w projektach wspiera realizację celów strategicznych Grupy Kapitałowej TAURON dzięki systematycznemu stosowaniu zapisów obowiązującej *Polityki Zarządzania Ryzykiem w Projektach w Grupie TAURON*. Regulacja ta określa podstawowe zasady zarządzania ryzykiem w projektach, zapewniając spójność w ich stosowaniu, kompletność podejścia oraz jednoznaczność rozumienia. Celem podejmowanych działań jest osiągnięcie wymaganego prawdopodobieństwa realizacji projektu przy zachowaniu określonego harmonogramu, budżetu i jakości otrzymanych produktów. Celem nadrzędnym jest uzyskanie oczekiwanych korzyści wynikających z realizacji projektu.

Zarządzaniem ryzykiem w projektach odnosi się do wszelkiego rodzaju ryzyka wiążącego się z planowaniem i realizacją projektów, a każda powołana struktura projektowa podejmująca ryzyko odpowiada za aktywne zarządzanie tym ryzykiem w ramach realizowanego projektu.

Ponadto, w celu zapewnienia skutecznego zarządzania ryzykiem w projektach w Grupie Kapitałowej TAURON wprowadzono do tego obszaru wymogi kompleksowego systemu ERM.

Poniższy rysunek przedstawia model zarządzania ryzykiem w projektach.

Rysunek nr 77. Model zarządzania ryzykiem w projektach

3.5. Opis najistotniejszych ryzyk związanych z funkcjonowaniem Grupy Kapitałowej TAURON

Poniższa tabela przedstawia najistotniejsze ryzyka zidentyfikowane dla Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 21. Najistotniejsze ryzyka zidentyfikowane dla Grupy Kapitałowej TAURON

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Trend ryzyka	Reakcja na ryzyko
Finanse i kredyt				
1.	Ryzyko czynników rynkowych	Ryzyko związane z niekorzystnym wpływem stóp procentowych i kursów walutowych na wynik finansowy Grupy Kapitałowej TAURON.	↘	<ul style="list-style-type: none"> Bieżący monitoring wielkości ekspozycji narażonej na ryzyko w celu minimalizacji negatywnych skutków zmian czynników rynkowych. Transfer ryzyka poprzez wykorzystanie instrumentów pochodnych.
2.	Ryzyko płynności / finansowania	Ryzyko związane ze sposobem finansowania działalności, wynikające ze struktury kapitału w przedsiębiorstwie.	→	<ul style="list-style-type: none"> Dywersyfikacja źródeł finansowania wraz z aranżowaniem gwarantowanych programów finansowania i zapewnieniem alternatywnych źródeł finansowania. Realizacja polityki centralnego finansowania. Analiza rynku oraz dostępności źródeł finansowania. Monitorowanie harmonogramów i terminu ogłoszenia programu finansowania.
3.	Ryzyko kredytowe	Ryzyko związane z możliwością występowania należności przeterminowanych lub zawarcia kontraktu z kontrahentem, który może okazać się niewypłacalny.	→	<ul style="list-style-type: none"> Regularne monitorowanie sytuacji finansowej kontrahentów. Cykliczne scoringi klientów, ocena kredytowa każdego klienta przed złożeniem oferty / zawarciem kontraktu. Stosowanie zabezpieczeń w umowach handlowych.
Handel				
4.	Ryzyko cen towarów	Ryzyko związane z niekorzystną zmianą cen na rynku energii i rynkach produktów powiązanych powodującą negatywny wpływ na wynik finansowy Grupy.	↗	<ul style="list-style-type: none"> Monitorowanie i aktualizowanie strategii hedgingu. Bieżący monitoring wielkości ekspozycji narażonej na ryzyko w celu minimalizacji negatywnych skutków zmian czynników rynkowych. Limitowanie pozycji handlowych w ramach mandatów ryzyka.

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Trend ryzyka	Reakcja na ryzyko
Pracownicy i kultura organizacyjna				
5.	Ryzyko pracownicze	Ryzyko związane z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa, zasad, procedur i regulacji wewnętrznych obowiązujących w Grupie Kapitałowej TAURON. Ryzyko obejmuje również kwestie błędów lub braku staranności pracowników ale również możliwość sporów zbiorowych i roszczeń pracowników oraz utratą wyspecjalizowanej kadry.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań zmierzających do wypracowania modelu wzmacniającego motywację pracowników. • Rozwój kompetencji poprzez szkolenia pracowników. • Stosowanie obowiązujących instrukcji i regulacji wewnętrznych.
Klienci i kontrahenci				
6.	Ryzyko obsługi klienta	Ryzyko związane z niewywiązywaniem się ze standardów obsługi klienta.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie i analiza wskaźników zadowolenia klienta zewnętrznego oraz wskaźników dotyczących reklamacji, • Podejmowanie działań dodatkowych np. w obszarze regulacji wewnętrznych określających standardy postępowania jako wynik analizy wskaźników. • Rozwój kompetencji i umiejętności opiekunów klienta kluczowego. • Ciągłe podnoszenie standardów obsługi klienta.
7.	Ryzyko realizacji umów przez podwykonawców	Ryzyko związane z nienależytym wywiązywaniem się podwykonawców ze zleconych prac, odstąpieniem od realizacji umowy i związanymi z tym opóźnieniami, zmianami budżetu, zakresu.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Zawieranie umów z podwykonawcami zgodnych ze standardami Grupy Kapitałowej TAURON. • Analiza realizacji przedmiotu umowy, badanie jakości usług wykonywanych przez podwykonawców. • Ocena kondycji finansowej i wiarygodności podwykonawców.
8.	Ryzyko wolumenu	Niekorzystne zmiany lub wypowiedzanie umów handlowych przez klientów prowadzące do spadku przychodów z prowadzonej działalności.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań marketingowych, pozyskiwanie nowych klientów. • Prowadzenie działań skupionych na utrzymanie posiadanych klientów i odzyskanie utraconych. • Bieżąca aktualizacja produktowa, wprowadzenie do sprzedaży produktów typu multipakiet.
Ryzyko compliance				
9.	Ryzyko oszustw wewnętrznych	Przywłaszczenie lub czasowe wykorzystywanie elementów majątkowych spółki, dewastacja mienia Grupy Kapitałowej TAURON, wykorzystywanie pozycji służbowej do uzyskiwania różnego rodzaju korzyści osobistych poprzez wymuszanie określonych zachowań klientów w trakcie realizowania czynności służbowych.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Ścisłe stosowanie procedur wewnętrznych mających na celu zabezpieczenie przed nadużyciami (procedury bezpieczeństwa, przeglądy uprawnień). • Prowadzenie działań o charakterze compliance. • Propagowanie najlepszych praktyk, doskonalenie procedur, szkolenia. • Egzekwowanie i propagowanie zapisów obowiązującego <i>Kodeksu Etyki Biznesowej Grupy TAURON</i>.
10.	Ryzyko oszustw zewnętrznych	Działania osób trzecich mające na celu m.in. kradzież, rabunek, włamanie fizyczne, włamanie komputerowe, kradzież informacji, fałszerstwo.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie potencjalnych i rzeczywistych incydentów związanych z bezpieczeństwem. • Ochrona antywirusowa na stacjach roboczych. • Ochrona fizyczna obiektów. • Przeprowadzanie testów bezpieczeństwa.
11.	Ryzyko koncesji	Brak możliwości prowadzenia działalności w wyniku przedłużającego się procesu uzyskania koncesji lub otrzymania zmian posiadanych koncesji. Niekorzystne zmiany prawne regulujące prowadzenie działalności koncesjonowanej.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Bieżąca kontrola prawidłowej realizacji obowiązków koncesyjnych. • Monitorowanie zmian w aktach prawnych pod kątem obowiązków koncesyjnych. • Wsparcie prawne procesu związanego z przedłużeniem koncesji.
12.	Ryzyko nieprzestrzegania przepisów prawa	Ryzyko związane z nieprzestrzeganiem przepisów prawa, błędną interpretacją nowych przepisów i regulacji, wymogami nakładanymi przez URE / UOKiK / KNF / GIODO itp.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Stały monitoring otoczenia prawnego i zmian przepisów prawa. • Wdrażanie wymaganych zmian do regulacji wewnętrznych. • Powoływanie grup roboczych mających na celu przygotowanie i wdrożenie wymaganych zmian wynikających z otoczenia prawnego. • Stała współpraca z organami nadzorującymi rynek energii i rynek kapitałowy. • Szkolenia pracowników dotyczące wprowadzanych zmian.

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Trend ryzyka	Reakcja na ryzyko
Otoczenie				
13.	Ryzyko reputacji	Aktualny i przyszły wpływ na dochody i kapitał firmy wynikający z negatywnej oceny opinii publicznej.	→	<ul style="list-style-type: none"> Stąły monitoring zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych Spółki. Monitoring mediów, budowa kontaktów i relacji z mediami w ramach Grupy Kapitałowej TAURON. Przygotowanie procedur komunikowania Spółki z otoczeniem zewnętrznym i wewnętrznym.
14.	Ryzyko konkurencji	Niekorzystny wpływ działań konkurencji na klientów i wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON.	↗	<ul style="list-style-type: none"> Uruchomienie linii produktów dedykowanych dla klientów. Uruchomienie sprzedaży produktów dodatkowych dla obecnie zlojalizowanych klientów. Wprowadzenie możliwości łączenia produktów TAURON w multioferty.
15.	Ryzyko regulacyjne	Niekorzystny wpływ legislacji na poziomie krajowym oraz europejskim, wynikający z konieczności uchwalenia lub dostosowania się do regulacji prawnych i poniesienia niezbędnych kosztów finansowych celem ich spełnienia.	↗	<ul style="list-style-type: none"> Stąły monitoring otoczenia prawnego i zmian przepisów prawa. Analiza projektów aktów prawnych oraz planowanie niezbędnych działań dostosowawczych. Wdrażanie wymaganych zmian do regulacji wewnętrznych.
Technologia i infrastruktura				
16.	Ryzyko środowiskowe	Potencjalny negatywny wpływ działalności na środowisko oraz dostosowanie i spełnienie środowiskowych wymagań prawa krajowego i wspólnotowego.	→	<ul style="list-style-type: none"> Bieżący nadzór nad dotrzymaniem warunków decyzji środowiskowych. Utrzymywanie wymaganego poziomu sprawności urządzeń redukujących zanieczyszczenia. Przeprowadzanie częstej oceny zgodności działań z wymaganiami prawnymi w zakresie ochrony środowiska. Realizacja inwestycji z zakresu ochrony środowiska w celu minimalizacji skutków niekorzystnych oddziaływań prowadzonej działalności wydobywczej i przeróbczej.
17.	Ryzyko pogodowe	Wpływ czynników atmosferycznych na funkcjonowanie przedsiębiorstwa zarówno w aspektach technologicznych, jak i handlowych.	→	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja budowli wodnych mająca na celu optymalizację sposobu wykorzystania zasobów wodnych. Przygotowanie planów remontowych, przeglądów i na czynności serwisowe z elastycznymi zapisami dotyczącymi terminów wykonania prac. Stąły monitoring wietrzności i oblodzenia łopat wiatraków. Stąły nadzór techniczny nad pracą poszczególnych wiatraków prowadzony przez firmy eksploatujące farmy. Monitoring i analiza nowych rozwiązań technologicznych ograniczających wpływ niekorzystnych warunków pogodowych na wielkość produkowanej energii elektrycznej.
18.	Ryzyko awarii majątku	Wpływ awarii maszyn i urządzeń, remontów, modernizacji, utrzymania i zarządzania majątkiem produkcyjnym oraz nieprodukcyjnym na cele firmy.	→	<ul style="list-style-type: none"> Optymalizacja nakładów inwestycyjnych na odtworzenie majątku, czynne monitorowanie stanu maszyn, urządzeń i instalacji. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych i kultury pracy pracowników poprzez organizowanie kursów i szkoleń. Reagowanie na sytuację awaryjną poprzez obsługę techniczną oraz automatykę zabezpieczającą. Ubezpieczenie majątku od zdarzeń losowych (z wyłączeniem dołu). Wprowadzenie narzędzi informatycznych w obszarze doskonalenia monitoringu i zarządzania wskaźnikami awaryjności.
19.	Ryzyko IT	Ryzyka związane z bezpieczeństwem infrastruktury informatycznej, awariami infrastruktury IT.	↗	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie i utrzymywanie planów zapewnienia ciągłości IT. Okresowa identyfikacja i kategoryzacja zasobów IT w oparciu o cele dotyczące przywracania usług. Stosowanie rozwiązań IT o odpowiednich parametrach technicznych, zapewniający akceptowalny poziom niezawodności i sprawności działania (w tym również urządzenia UPS, modem GSM, telefony komórkowe). Planowanie i prowadzenie szkoleń z zakresu ciągłości IT. Przechowywanie i ochrona zapasowych danych.

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Trend ryzyka	Reakcja na ryzyko
20.	Ryzyko bezpieczeństwa	Ryzyko związane z naruszeniem integralności maszyn/urządzeń oraz bezpieczeństwem informacji obejmującym jej niewłaściwe przetwarzanie i nieuprawnione ujawnianie.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie realizacji opracowanych planów ochrony obiektów podlegających obowiązkowej ochronie. • Utrzymywanie i aktualizacja procedur/planów awaryjnych. • Nadzór nad przestrzeganiem obowiązujących zasad ochrony informacji. • Regularne szkolenia pracowników w zakresie obowiązujących procedur bezpieczeństwa.
21.	Ryzyko geologiczne	Wpływ czynników geologicznych na działalność wydobywczą.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Wykonywanie otworów kontrolnych dla lepszego rozpoznania zalegania pokładów węgla. • Kontynuowanie działań profilaktycznych w zagrożonych rejonach dla poprawy warunków geologiczno-górnictwowych i ochrony przed zagrożeniami naturalnymi (w tym m.in. strzelanie wyprzedzające mające na celu rozprężenie górotworu).

4. ANALIZA SYTUACJI FINANSOWO-MAJĄTKOWEJ GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON

4.1. Omówienie wielkości ekonomiczno-finansowych ujawnionych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Poniższa tabela przedstawia roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – **aktywa**.

Tabela nr 22. Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – aktywa (istotne pozycje)*

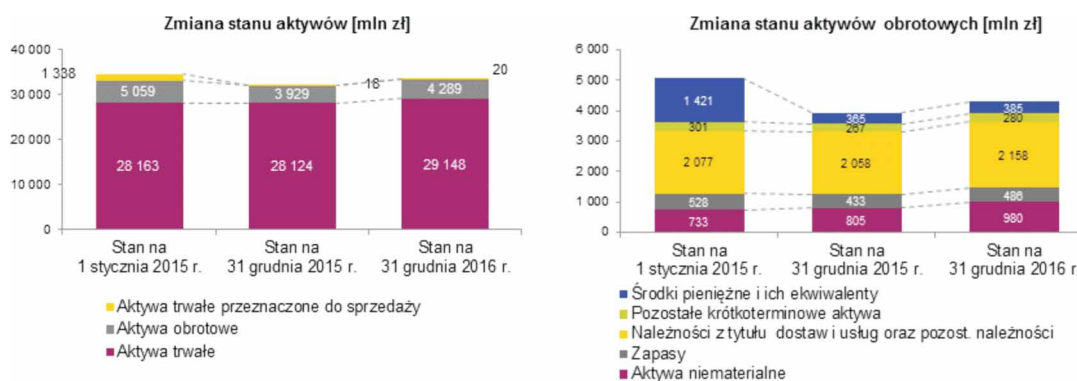
Sprawozdanie z sytuacji finansowej (tys. zł)	Stan na dzień 31 grudnia 2016 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2015 r.	Stan na dzień 1 stycznia 2015 r.	Dynamika (2016/2015)
AKTYWA				
Aktywa trwałe	29 148 253	28 124 185	28 162 749	103,6%
Rzeczowe aktywa trwałe	26 355 189	24 882 817	24 850 942	105,9%
Aktywa obrotowe	4 308 641	3 947 248	6 396 444	109,2%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	384 881	364 912	1 420 909	105,5%
Aktywa trwałe i aktywa Grupy Kapitałowej TAURON do zbycia zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	19 612	17 898	1 337 705	109,6%
SUMA AKTYWÓW	33 456 894	32 071 433	34 559 193	104,3%

* Ze względu na ograniczoną porównywalność wcześniejszych okresów dane prezentowane są w perspektywie trzyletniej. Dane obejmujące wcześniejsze okresy przedstawione zostały w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. sprawozdanie z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej TAURON wykazuje wyższą o 4,3% sumę bilansową.

Poniższy rysunek przedstawia zmianę stanu aktywów i aktywów obrotowych.

Rysunek nr 78. Zmiana stanu aktywów i aktywów obrotowych

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON, po uwzględnieniu następujących przesłanek:

- 1) długotrwałe utrzymywanie się wartości rynkowej aktywów netto Spółki na poziomie poniżej wartości bilansowej,
- 2) spadek cen świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych,
- 3) wprowadzenie nowych regulacji w obszarze OZE,
- 4) utrzymujące się niekorzystne warunki rynkowe z punktu widzenia rentowności energetyki węglowej,
- 5) wzrost stopy wolnej od ryzyka,

ujęła odpisy aktualizujące oraz rozwiązanie utworzonych wcześniej odpisów rzeczowych aktywów trwałych będących wynikiem testów na utratę wartości aktywów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz 30 czerwca 2016 r. Wyniki przeprowadzonych testów wykazały, iż część aktywów Segmentu Wytwarzanie należy objąć dodatkowym odpisem w kwocie 1 942,9 mln zł. Przeprowadzone testy wykazały też zasadność odwrócenia odpisów w tym Segmencie na kwotę 1 208,2 mln zł.

Analiza wrażliwości dla poszczególnych jednostek generujących środki pieniężne wykazała, że najistotniejszy wpływ na wartość użytkową testowanych aktywów mają czynniki dotyczące:

- 1) rynku mocy,
- 2) zmiany cen energii elektrycznej,
- 3) zmiany cen węgla kamiennego
- 4) zmiany średnioważonego kosztu kapitału.

W mniejszym stopniu na wycenę wpływa zmiana cen uprawnień do emisji CO₂ oraz praw majątkowych z OZE.

Pomimo dokonania odpisu aktualizującego, wartość aktywów trwałych wzrosła o 1 024 mln zł (3,6%), co jest wypadkową następujących zdarzeń:

- 1) wzrost wartości środków trwałych jako efekt prowadzonych w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe (głównie w TAURON Wytwarzanie, TAURON Dystrybucja i TAURON Ciepło) oraz w aktywa niematerialne (głównie w TAURON Dystrybucja i TAURON Obsługa Klienta),
- 2) reklasyfikacja do aktywów obrotowych nabytych w latach poprzednich praw majątkowych świadectw pochodzenia energii elektrycznej i praw do emisji gazów cieplarnianych w związku z koniecznością spełnienia prawnego obowiązku ich umorzenia.

Na wzrost wartości aktywów obrotowych o 361 mln zł (9,2%) miały wpływ następujące czynniki:

- 1) wzrost wartości świadectw pochodzenia energii elektrycznej i praw do emisji gazów cieplarnianych CO₂ o 21,7% na skutek nabycia w 2016 r. i reklasyfikacji z części długoterminowej praw do emisji w związku z ustawową koniecznością ich przedłożenia do umorzenia właściwym organom administracji publicznej (w 2017 r., z tytułu spełnienia obowiązku umorzenia za 2016 r.). W 2016 r. ze względu na spadek cen wartość świadectw pochodzenia jest niższa o 14,7%,
- 2) wzrost wartości zapasów o 12,2% jest efektem nabycia przez Grupę Kapitałową TAURON uprawnień do emisji CO₂ z zamiarem ich odsprzedaży co nie miało miejsca w 2015 r.,
- 3) wzrost wartości pozostałych aktywów finansowych o 176% głównie na skutek wzrostu wartości godziwej w odniesieniu do instrumentów pochodnych,
- 4) niewielki wzrost należności do odbiorców o 64 mln zł dodatkowo wzmocniony wzrostem należności z tytułu podatków o 35,5 mln zł (wzrost udziału należności z tytułu podatku dochodowego, przy spadku należności z tytułu podatku VAT).

Poniższa tabela przedstawia roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – **pasywa**.

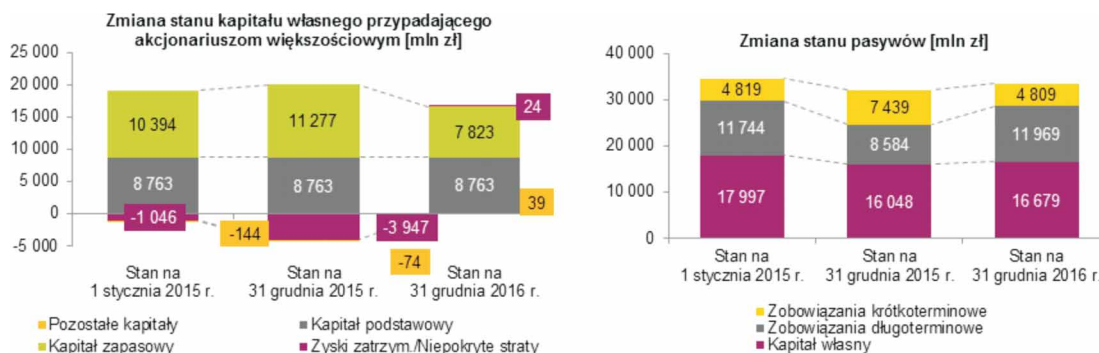
Tabela nr 23. Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – pasywa (istotne pozycje)*

Sprawozdanie z sytuacji finansowej (tys. zł)	Stan na dzień 31 grudnia 2016 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2015 r.	Stan na dzień 1 stycznia 2015 r.	Dynamika (2016/2015)
PASYWA				
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	16 649 266	16 018 328	17 966 448	103,9%
Udziały niekontrolujące	30 052	29 829	30 116	100,7%
Zobowiązania długoterminowe	11 968 719	8 583 950	11 744 092	139,4%
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	8 759 789	4 924 127	7 468 775	177,9%
Zobowiązania krótkoterminowe	4 808 857	7 439 326	4 818 537	64,6%
Bieżąca część kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	219 740	3 214 520	644 991	6,8%
SUMA PASYWÓW	33 456 894	32 071 433	34 559 193	104,3%

* Ze względu na ograniczoną porównywalność wcześniejszych okresów dane prezentowane są w perspektywie trzyletniej. Dane obejmujące wcześniejsze okresy przedstawione zostały w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Poniższy rysunek przedstawia zmianę stanu pasywów i kapitału własnego.

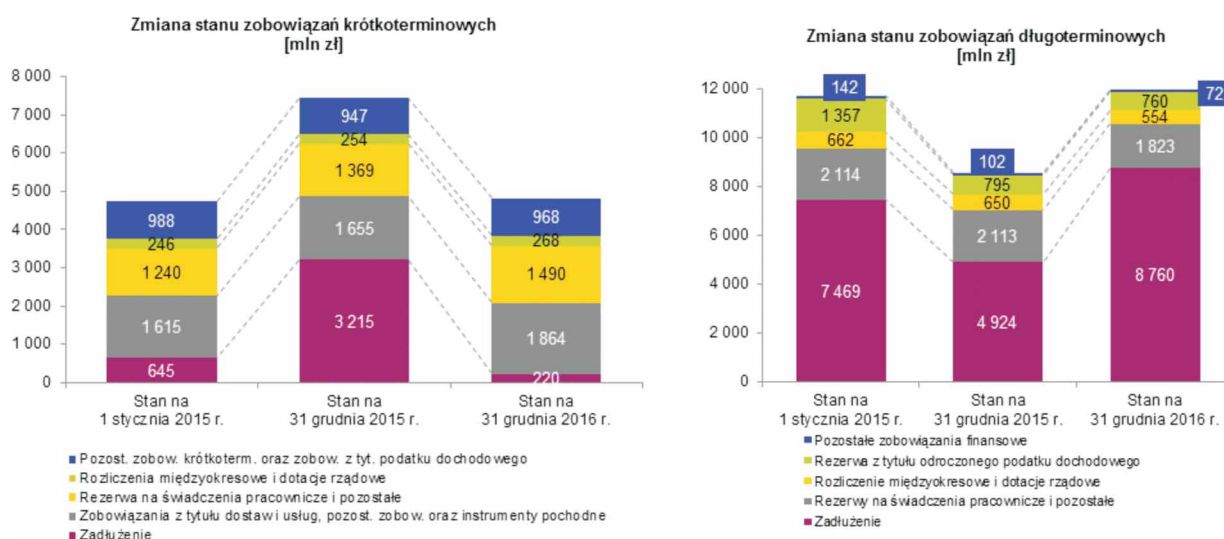
Rysunek nr 79. Zmiana stanu pasywów i kapitału własnego

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2016 r. dominującym źródłem finansowania majątku był kapitał własny, którego udział w ogólnej sumie pasywów wyniósł 49,9%.

Poniższy rysunek przedstawia zmianę stanu zobowiązań.

Rysunek nr 80. Zmiana stanu zobowiązań

Na wzrost wartości zobowiązań długoterminowych Grupy Kapitałowej TAURON o 3 385 mln zł (39,4%), miały wpływ następujące czynniki:

- 1) wzrost zobowiązań z tytułu zadłużenia o 77,9% w efekcie emisji w okresie sprawozdawczym obligacji o wartości nominalnej 4 285 mln zł,
- 2) spadek wartości rezerw na świadczenia pracownicze o 20,9% na skutek zmian w Zakładowych Układach Zbiorowych Pracy w spółkach głównie z Segmentu Dystrybucja, zmiany wieku emerytalnego we wszystkich spółkach wynikająca ze zmiany prawa oraz zmian założeń aktuarialnych,
- 3) wzrost wartości rezerw na koszty demontażu środków trwałych oraz rekultywację terenu o 19,1% co ma związek z rozpoznaniem rezerwy na likwidację zakładów górniczych w związku z nabyciem ZG Brzeszcze.

Wartość zobowiązań krótkoterminowych Grupy Kapitałowej TAURON uległa zmniejszeniu o 2 630 mln zł (35,4%) na co złożyły się następujące czynniki:

- 1) wykup w ciągu 2016 r. obligacji o wartości nominalnej 3 300 mln zł,
- 2) wzrost wartości zobowiązań inwestycyjnych o 34,8% oraz zobowiązania wobec dostawców – wzrost o 4,9%,
- 3) spadek o 5,2% wartości rezerw, co jest wypadkową niższej wartości rezerwy z tytułu przedstawienia świadectw pochodzenia energii elektrycznej na skutek spadku cen praw majątkowych oraz wzrostu wartości rezerwy na zobowiązanie z tytułu emisji gazów objętych systemem uprawnień do emisji CO₂ w związku z przekroczeniem emisji przez instalacje Segmentu Wytwarzanie ponad liczbę uprawnień nieodpłatnych,
- 4) wzrost o 105,8% pozostałych rezerw na skutek utworzenia rezerwy na zwrot dotacji, spory sądowe oraz roszczenia od kontrahentów.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Poniższa tabela przedstawia roczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów. Ze względu na zmiany w Segmentach i dla zachowania porównywalności, wyniki prezentowane są za 3 lata.

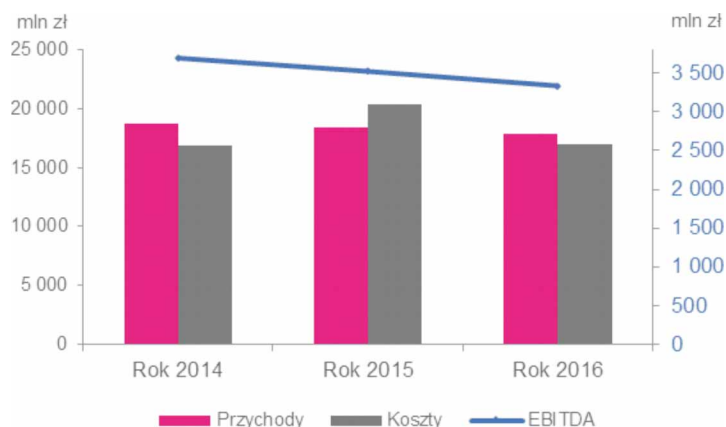
Tabela nr 24. Roczne sprawozdanie z całkowitych dochodów za lata 2014–2016*

Sprawozdanie z całkowitych dochodów (tys. zł)	2016	2015	2014	Dynamika (2016/2015)
Przychody ze sprzedaży	17 646 489	18 264 440	18 577 479	96,6%
Koszt własny sprzedaży (łącznie z kosztami sprzedaży i ogólnego zarządu)	(16 829 480)	(20 137 894)	(16 862 130)	83,6%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(15 487)	(27 762)	114 764	55,8%
Zysk (strata) operacyjny	801 522	(1 901 216)	1 830 113	–
Marża zysku operacyjnego (%)	4,5%	(10,4)%	9,9%	–
Przychody finansowe	65 279	73 185	85 906	89,2%
Koszty finansowe	(417 980)	(367 673)	(416 868)	113,7%
Udział w zysku (stracie) wspólnego przedsięwzięcia	60 040	7 933	(936)	756,8%
Zysk (strata) brutto	508 861	(2 187 771)	1 498 215	–
Marża zysku brutto (%)	2,9%	(12,0)%	8,1%	–
Podatek dochodowy	(138 724)	383 556	(312 655)	–
Zysk (strata) netto za rok obrotowy	370 137	(1 804 215)	1 185 560	–
Marża zysku netto (%)	2,1%	(9,9)%	6,4%	–
Pozostałe całkowite dochody za rok obrotowy, po uwzględnieniu podatku	277 748	122 076	(290 384)	227,5%
Całkowite dochody za rok obrotowy	647 885	(1 682 139)	895 176	–
Zysk przypadający:				
Akcjonariuszom jednostki dominującej	367 468	(1 807 317)	1 180 893	–
Udziałom niekontrolującym	2 669	3 102	4 667	86,0%
EBIT i EBITDA				
EBIT	801 522	(1 901 216)	1 830 113	–
EBITDA	3 336 814	3 523 228	3 694 544	94,7%

* Ze względu na ograniczoną porównywalność wcześniejszych okresów dane prezentowane są w perspektywie trzyletniej. Dane obejmujące wcześniejsze okresy przedstawione zostały w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Poniższy rysunek przedstawia wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2014–2016.

Rysunek nr 81. Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2014–2016

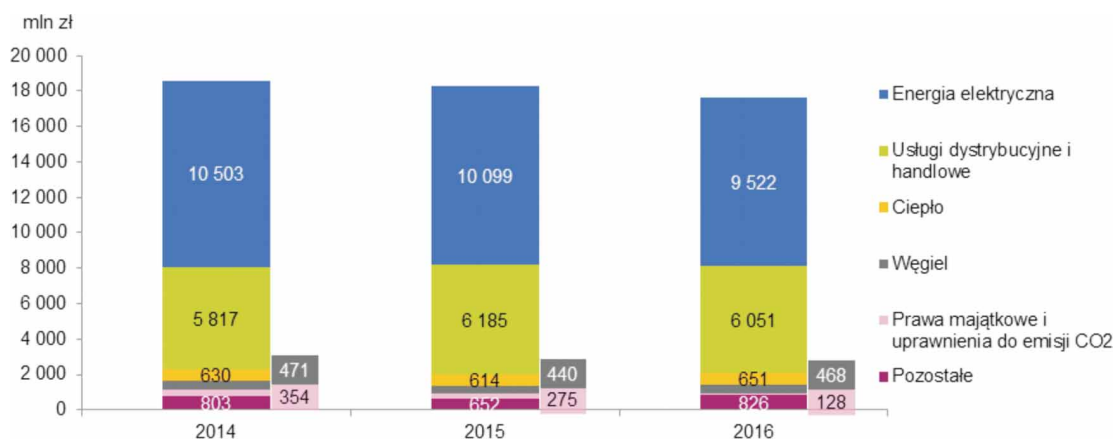
W okresie sprawozdawczym zakończonym dnia 31 grudnia 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON wypracowała przychody o 3,4% niższe w porównaniu do wartości uzyskanych w 2015 r., z uwagi na niższe przychody ze sprzedaży:

- 1) energii elektrycznej – niższy wolumen sprzedaży detalicznej (o 10,8%) częściowo zniwelowany wzrostem wolumenu sprzedaży na rynku hurtowym (o 3,5%),
- 2) usługi dystrybucyjnej – niższa stawka za usługi dystrybucyjne do odbiorców końcowych o 2,9% oraz niższe przychody z opłat przyłączeniowych,
- 3) świadectw pochodzenia – spadek cen i wolumenu.

Powyższe spadki zostały częściowo zrekomensowane przez uzyskanie wyższych przychodów ze sprzedaży gazu (zwiększenie wolumenu w efekcie pozyskania nowych klientów), energii ciepłej (wyższy wolumen i ceny), węgla (wzrost wolumenu sprzedaży) oraz ORM. Ponadto od dnia 1 stycznia 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON uzyskuje przychody z interwencyjnej rezerwy zimnej.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę przychodów Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2014–2016.

Rysunek nr 82. Struktura przychodów Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2014–2016*

* Okres trzyletni prezentowany jest ze względu na przejrzystość informacji. Przybliżony (z uwagi na istotne zmiany w organizacji Segmentów Operacyjnych w porównaniu do okresu przed 2012 r.) obraz wyników w okresie pięcioletnim został zaprezentowany w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

W porównaniu do 2015 r. Grupa Kapitałowa TAURON osiągnęła wyższe przychody ze sprzedaży jedynie w Segmencie Wydobywanie, co jest efektem nabycia w 2016 r. ZG Brzeszcze i sprzedaży wyższego wolumenu węgla.

Największy spadek przychodów ze sprzedaży dotyczy spółek Segmentu Wytwarzanie (o 19,0%) oraz Segmentu Sprzedaży (o 11,7%) – jako efekt uzyskania niższych przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej.

Dynamika przychodów ze sprzedaży produktów poza Grupę Kapitałową TAURON kształtowała się następująco: Wydobywanie (107,2%), Wytwarzanie (110,3%), Dystrybucja (103,1%), Sprzedaż (92,2%) oraz Pozostałe (97,7%).

W okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2016 r. koszty działalności Grupy Kapitałowej TAURON wyniosły 16,8 mld zł, co oznacza, że ich poziom był o 16,4% niższy od poniesionych w 2015 r. Powyższa różnica jest efektem

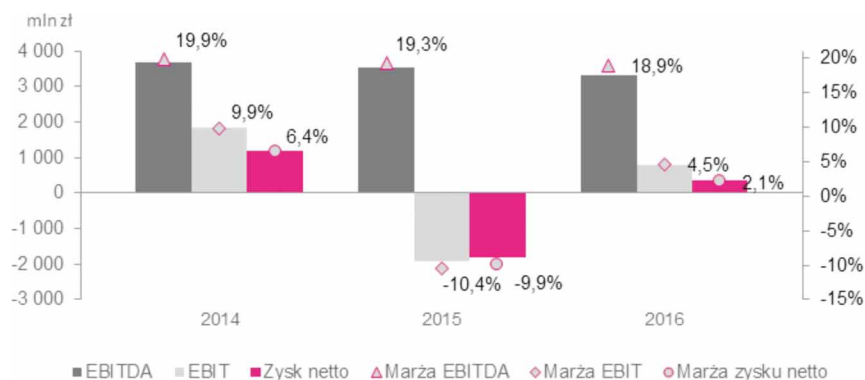
ujęcia i rozwiązania odpisów rzeczowych aktywów trwałych w wysokości znacząco niższej niż odpis utworzony w roku zakończonym na dzień 31 grudnia 2015 r.

Nie uwzględniając w wynikach powyższych zdarzeń o charakterze jednorazowym, poziom kosztów Grupy Kapitałowej TAURON w 2016 r. byłby niższy od kosztów poniesionych w analogicznym okresie 2015 r. o ponad 3,3%, co jest wypadkową następujących czynników:

1. rozpoczęcie z dniem 1 stycznia 2016 r. w Segmencie Wydobywanie działalności ZG Brzeszcze, co wpłynęło na wzrost kosztów działalności r/r,
2. spadek kosztów zużycia materiałów i energii w związku z niższymi cenami zakupu paliw i mniejszą produkcją energii elektrycznej,
3. wzrost kosztów podatków i opłat, co jest związane z wyższymi kosztami rezerwy CO₂ w efekcie większego niedoboru darmowych uprawnień do emisji CO₂ w stosunku do emisji CO₂ r/r, oraz wyższych cen kontraktacji terminowej CO₂ r/r,
4. wzrost kosztów usług dystrybucyjnych, głównie w wyniku wyższych kosztów zakupu usług przesyłowych z uwagi na wyższą stawkę opłaty jakościowej, stosowanej dla większego zużycia energii elektrycznej oraz wprowadzonej od lipca 2016 r. opłaty OZE,
5. niższe koszty sprzedanej energii elektrycznej wynikających z niższego wolumenu,
6. niższe koszty amortyzacji – efekt dokonanych odpisów z tytułu utraty wartości rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych dokonanych na dzień 31 grudnia 2015 r. i 30 czerwca 2016 r.,
7. realizacja sprzedaży węgla handlowego poniżej wolumenu węgla wyprodukowanego, co nie miało miejsca w analogicznym okresie roku ubiegłego. W 2015 r. Grupa Kapitałowa TAURON realizowała sprzedaż węgla z zapasów, co było efektem ograniczonej produkcji na skutek zaburzeń geologiczno-górnictwowych oraz pogorszenia parametrów jakościowych urobku.

Poniższy rysunek przedstawia wynik finansowy Grupy Kapitałowej TAURON i poziom realizowanych marż.

Rysunek nr 83. Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON i poziom realizowanych marż w latach 2014–2016*

* Okres trzyletni prezentowany jest ze względu na przejrzystość informacji. Przybliżony (z uwagi na istotne zmiany w organizacji segmentów operacyjnych w porównaniu do okresu przed 2012 r.) obraz wyników w okresie pięcioletnim został zaprezentowany w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

W 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON osiągnęła wynik EBITDA na poziomie niższym aniżeli miało to miejsce w 2015 r., a marża EBITDA ukształtowała się na poziomie niższym o 0,4%. Ze względu na utworzenie w 2015 r. i utworzenie oraz rozwiązanie w ciągu 2016 r. w Grupie Kapitałowej TAURON odpisu aktualizującego z tytułu trwałej utraty wartości części aktywów Segmentu Wytwarzanie, widoczna jest znaczna zmiana pomiędzy wynikami EBIT, zysk brutto oraz zysk netto. Bez uwzględnienia skutków odpisu aktualizującego wynik EBIT był niższy o 4,6%, a zysk netto o 7,2%. Marża EBIT wynosiłaby w okresie sprawozdawczym 9%, a w poprzednim roku 9,1%, podczas gdy marża zysku netto wynosiłaby odpowiednio 5,9% i 6,1%.

Zgodnie z przedstawionym skonsolidowanym sprawozdaniem z całkowitych dochodów, łączne całkowite dochody Grupy Kapitałowej TAURON, uwzględniające zysk netto powiększony lub pomniejszony o zmianę wartości instrumentów zabezpieczających, różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej oraz pozostałe dochody po uwzględnieniu podatku, wyniosły 647,9 mln zł w 2016 r., w porównaniu do (1 682,1) mln zł wypracowanych w analogicznym okresie 2015 r.

Całkowity dochód przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej wyniósł 644,9 mln zł, w stosunku do (1 685,3) mln zł osiągniętych w 2015 r., a zysk netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej wyniósł 367,5 mln zł w porównaniu do (1 807,3) mln zł uzyskanych w tym samym okresie ubiegłego roku.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Poniższa tabela przedstawia sprawozdanie z przepływów pieniężnych.

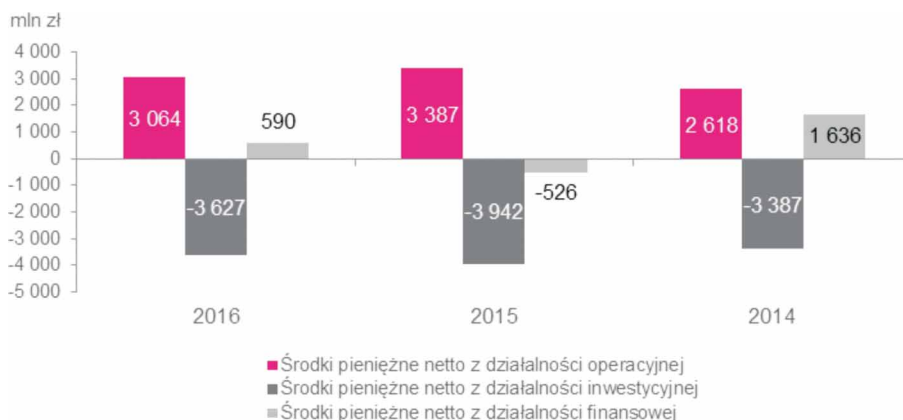
Tabela nr 25. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych (istotne pozycje)* w latach 2014–2016

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych (tys. zł)	Rok zakończony 31 grudnia 2016 r.	Rok zakończony 31 grudnia 2015 r.	Rok zakończony 31 grudnia 2014 r.	Dynamika (2016/2015)
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej				
Zysk/(strata) brutto	508 861	(2 187 771)	1 498 215	–
Korekty	2 555 354	5 575 229	1 119 692	45,8%
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	3 064 215	3 387 458	2 617 907	90,5%
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej				
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	(3 516 296)	(3 973 510)	(3 464 578)	88,5%
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(3 627 458)	(3 942 122)	(3 386 733)	92,0%
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej				
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	914	295 000	0	0,3%
Splata pożyczek/kredytów	(140 331)	(140 585)	(169 971)	99,8%
Emisja dłużnych papierów wartościowych	4 284 607	310 000	3 653 234	1382,1%
Wykup dłużnych papierów wartościowych	(3 300 000)	(450 000)	(1 148 200)	733,3%
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	0	(262 882)	(332 984)	0,0%
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	590 261	(525 692)	1 635 749	–
Zwiększenie / (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	27 018	(1 080 356)	866 923	–
Środki pieniężne na początek okresu	327 715	1 408 071	541 148	23,3%
Środki pieniężne na koniec okresu	354 733	327 715	1 408 071	108,2%

* Ze względu na ograniczoną porównywalność wcześniejszych okresów dane prezentowane są w perspektywie trzyletniej. Dane obejmujące wcześniejsze okresy przedstawione zostały w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Poniższy rysunek przedstawia przepływy pieniężne w latach 2016–2014.

Rysunek nr 84. Przepływy pieniężne w latach 2016–2014

Zrealizowana dodatnia wartość przepływów z działalności operacyjnej w 2016 r. była niższa od strumienia środków pieniężnych zrealizowanych w roku poprzednim o ok. 323 mln zł. Największy wpływ na zmianę tej pozycji rachunku przepływów pieniężnych miały następujące czynniki:

- 1) spadek wyniku finansowego brutto (bez uwzględnienia odpisu aktualizującego) oraz amortyzacji jako czynnika niepieniężnego o 248 mln zł,
- 2) zapłata wyższego podatku dochodowego niż w 2015 r. – spadek strumienia wydatków operacyjnych o 283 mln zł, co wynika z zapłaconego przez Podatkową Grupę Kapitałową zaliczek podatku dochodowego w kwocie 300 mln zł, oraz zaliczki za IV kwartał 2015 r. w kwocie 89 mln zł. Przepływy pieniężne z tytułu rozliczenia Podatkowej Grupy Kapitałowej w 2015 r. miały charakter wydatków i wynosiły 112 mln zł,
- 3) dodatni strumień przepływów operacyjnych wynikających ze zmiany kapitału obrotowego – zmiana r/r 235 mln zł.

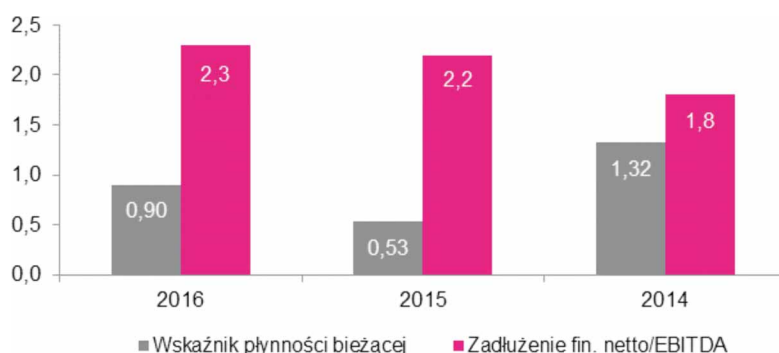
Wartość przepływów z działalności inwestycyjnej w 2016 r. miała charakter ujemny i była niższa o 8% od wydatków inwestycyjnych zrealizowanych w 2015 r., na co miały wpływ następujące czynniki:

- 1) niższe wydatki na nabycie aktywów trwałych i niematerialnych – spadek o 11,5%. W bieżącym okresie największe wydatki zostały poniesione przez Segmenty: Wytwarzanie i Dystrybucja,
- 2) zwrot pomocy publicznej w kwocie 131 mln zł zrealizowany przez spółkę Nowe Brzeszcze GT – obecnie ZG Brzeszcze w TAURON Wydobycie.

Dodatnia wartość środków pieniężnych o charakterze finansowym wynika z przeprowadzonej w 2016 r. emisji obligacji o łącznej wartości nominalnej 4 285 mln zł, wykupu obligacji wyemitowanych w latach ubiegłych o wartości nominalnej 3 330 mln zł oraz spłaty kredytów i pożyczek w kwocie 140 mln zł. Wartość wydatków finansowych z tytułu zapłaconych odsetek od zobowiązań finansowych wynosiła 255 mln zł i była niższa r/r o 7,7%.

Grupa Kapitałowa TAURON kontynuuje proces rozwoju i nadal wzmacnia swoją pozycję rynkową. Zauważyć należy, że wartość przepływów operacyjnych wykazuje dodatnie saldo, a więc pozwala Grupie Kapitałowej TAURON samodzielnie finansować działalność bieżącą. Wskaźnik płynności bieżącej oraz wskaźnik zadłużenia netto do EBITDA utrzymują się na bezpiecznym poziomie.

Rysunek nr 85. Wskaźnik płynności bieżącej i zadłużenie finansowe netto/EBITDA w latach 2016–2014*

* Bez uwzględnienia emisji obligacji hybrydowych.

4.2. Charakterystyka struktury aktywów i pasywów skonsolidowanego bilansu

Struktura rocznego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

Poniższa tabela przedstawia strukturę rocznego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

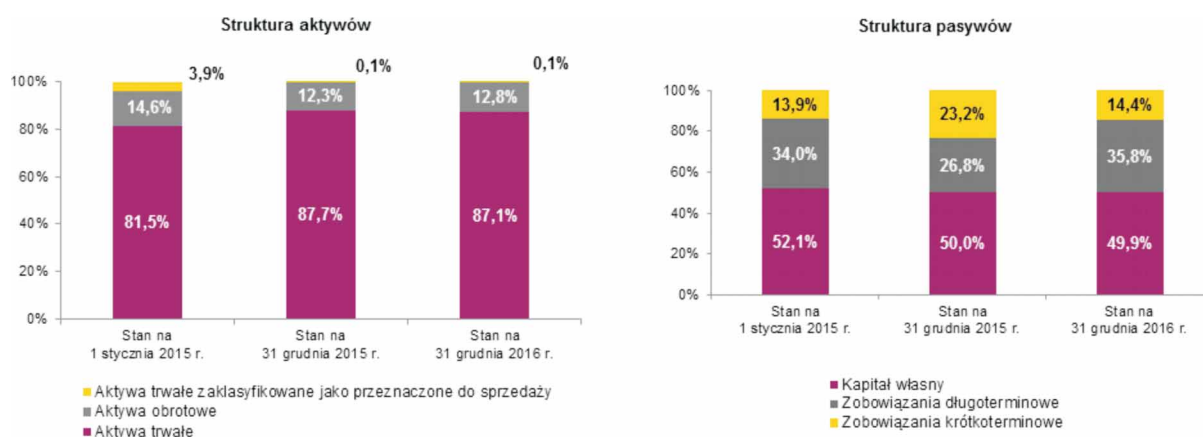
Tabela nr 26. Struktura rocznego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	Stan na dzień 31 grudnia 2016 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2015 r.	Stan na dzień 1 stycznia 2015 r.
AKTYWA			
Aktywa trwałe	87,1%	87,7%	81,5%
Aktywa obrotowe	12,8%	12,3%	14,6%
Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	0,1%	0,1%	3,9%
SUMA AKTYWÓW	100,0%	100,0%	100,0%

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	Stan na dzień 31 grudnia 2016 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2015 r.	Stan na dzień 1 stycznia 2015 r.
PASYWA			
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	49,8%	49,9%	52,0%
Udziały niekontrolujące	0,1%	0,1%	0,1%
Kapitał własny ogółem	49,9%	50,0%	52,1%
Zobowiązania długoterminowe	35,8%	26,8%	34,0%
Zobowiązania krótkoterminowe	14,4%	23,2%	13,9%
Zobowiązania razem	50,1%	50,0%	47,9%
SUMA PASYWÓW	100,0%	100,0%	100,0%
Zobowiązania finansowe	8 138 502	8 138 647	8 113 766
Zobowiązania finansowe netto	7 730 259	7 763 963	6 665 318

Poniższy rysunek przedstawia strukturę aktywów i pasywów.

Rysunek nr 86. Struktura aktywów i pasywów

W strukturze aktywów według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r., podobnie jak w 2015 r., największy udział ma wartość aktywów trwałych. W strukturze majątku trwałego największy udział stanowią rzeczowe aktywa trwałe Segmentów: Dystrybucja (59,1%), Wytwarzanie (33,7%) oraz Wydobycie (6,4%).

W strukturze pasywów według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r., największy udział mają kapitały własne oraz zobowiązania finansowe.

Poziom zadłużenia Grupy Kapitałowej TAURON utrzymuje się na bezpiecznym poziomie, na co wskazuje poziom wskaźnika zadłużenia w porównaniu do europejskich wskaźników branżowych oraz dodatni strumień przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej.

4.3. Istotne pozycje pozabilansowe

Na dzień 31 grudnia 2016 r. istotne zobowiązania warunkowe Grupy Kapitałowej TAURON dotyczyły:

- 1) potencjalnych nie zgłoszonych roszczeń właścicieli gruntów o nieuregulowanym statusie ze względu na brak szczegółowej ewidencji nieuregulowanych gruntów i w konsekwencji brak możliwości wiarygodnego oszacowania kwoty potencjalnych roszczeń a co za tym idzie brak możliwości utworzenia rezerw,
- 2) postępowania wszczętego w dniu 17 września 2013 r. przez Prezesa UOKiK przeciwko TAURON Sprzedaż w związku z podejrzeniem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na podawaniu w cennikach i materiałach informacyjnych cen energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, co stanowi naruszenie *Ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym*,
- 3) postępowania antymonopolowego wszczętego przez Prezesa UOKiK postanowieniem z dnia 19 grudnia 2014 r., w związku z podejrzeniem nadużywania przez spółki TAURON Sprzedaż i TAURON Sprzedaż GZE pozycji dominującej na rynku rezerwowej sprzedaży energii elektrycznej,

- 4) postępowania antymonopolowego wszczętego przez Prezesa UOKiK postanowieniem z dnia 15 października 2015 r., w związku z podejrzeniem stosowania przez spółkę TAURON Sprzedaż działań w stosunku do małych elektrowni wodnych, polegających na narzucaniu przez przedsiębiorcę nieuczciwych warunków zakupu energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii i uzależnianiu zakupu tej energii od konieczności uregulowania obowiązku bilansowania handlowego, co może stanowić naruszenie przepisów *Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów*,
- 5) postępowań wyjaśniających prowadzonych przez Prezesa UOKiK wobec TAURON Sprzedaż i TAURON Sprzedaż GZE,
- 6) postępowania administracyjnego wszczętego przez Prezesa URE wobec TAURON Dystrybucja w sprawie wymierzenia kary pieniężnej z uwagi na nie utrzymywanie w należytym stanie technicznym obiektów, instalacji i urządzeń oraz za naruszenie warunków określonych w koncesji,
- 7) sporu sądowego pomiędzy TAURON jako następcą prawnym Górnośląskiego Zakładu Elektroenergetycznego S.A (GZE) a Hutą Łaziska S.A. z powodu niewywiązywania się przez Hutę z obowiązku zapłaty należności z tytułu dostaw energii, co w konsekwencji spowodowało wstrzymanie przez GZE w 2001 r. dostaw energii elektrycznej do Huty; roszczenie o zapłatę odszkodowania wynosi 182 060 tys. zł oraz odsetki,
- 8) sprawy z powództwa ENEA przeciwko TAURON z tytułu zarzucanego bezpodstawnego wzbogacenia Spółki w związku z rozliczeniami niezbilansowania na Rynku Bilansującym dokonywanymi ze spółką PSE w okresie od stycznia do grudnia 2012 r.; roszczenie o zapłatę wynosi 17 086 tys. zł,
- 9) powództw związanych z wypowiedzeniem umów długoterminowych przez spółkę PEPKH w likwidacji,
- 10) zastawu rejestrowego i finansowego na udziałach TAMEH HOLDING, ustanowionego przez TAURON na rzecz RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG w celu zabezpieczenia transakcji obejmującej umowę kredytów terminowych i obrotowych, zawartą pomiędzy TAMEH Czech oraz TAMEH POLSKA, TAMEH HOLDING oraz RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG,
- 11) gwarancji bankowych wystawionych na zlecenie TAURON celem zabezpieczenia zobowiązań wspólnego przedsięwzięcia EC Stalowa Wola dla instytucji finansujących wspólne przedsięwzięcie; łączna wartość wystawionych gwarancji wynosi 314 486 tys. zł,
- 12) wysokości opodatkowania podatkiem od nieruchomości urządzeń służących do wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej, jak również wyposażenia podziemnych wyrobisk górniczych.

Szczegółowe informacje na temat pozycji pozabilansowych zostały przedstawione w notach 48 i 49 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r.

4.4. Różnice pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na dany rok

Zarząd Spółki nie publikował prognoz wyników Grupy Kapitałowej TAURON na 2016 r. Decyzja ta wynikała z dużej zmienności rynku i znacznej ilości czynników wpływających na jego przewidywalność.

4.5. Podstawowe wskaźniki finansowe i niefinansowe

Wskaźniki finansowe

Poniższa tabela przedstawia podstawowe wskaźniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 27. Podstawowe wskaźniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON*

Wskaźniki	Definicja	2016	2015	2014
RENTOWNOŚĆ				
Marża EBIT	Wynik z działalności operacyjnej / Przychody ze sprzedaży	4,5%	(10,4)%	9,9%
Marża EBITDA	EBITDA / Przychody ze sprzedaży	18,9%	19,3%	19,9%
Rentowność netto	Wynik netto / Przychody ze sprzedaży	2,1%	(9,9)%	6,4%
Rentowność kapitałów własnych ROE	Wynik netto / Kapitał własny na koniec okresu	2,2%	(11,2)%	6,6%
PŁYNNOŚĆ				
Wskaźnik płynności bieżącej	Aktywa obrotowe (za wyjątkiem przeznaczonych do sprzedaży) / Zobowiązania krótkoterminowe	0,90	0,53	1,32
ZADŁUŻENIE				
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	Zobowiązania ogółem / Pasywa razem	0,50	0,50	0,48
Zadłużenie finansowe netto / EBITDA	(Zobowiązania finansowe - Środki pieniężne) / EBITDA	2,31	2,20	1,80
INNE WSKAŹNIKI				
Zysk na akcję (EPS)	Wynik netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej / Liczba akcji zwykłych	0,21	(1,03)	0,67

* Ze względu na ograniczoną porównywalność wcześniejszych okresów dane prezentowane są w perspektywie trzyletniej. Dane obejmujące wcześniejsze okresy przedstawione zostały w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

W 2016 r. wskaźnik rentowności netto Grupy Kapitałowej TAURON kształtuje się na poziomie wyższym od uzyskanego w roku ubiegłym na skutek ujęcia w wynikach obydwu lat odpisów aktualizujących wartość aktywów wytwórczych Segmentu Wytwarzanie. Z uwagi na różne wartości odpisów wskaźniki te nie są porównywalne. Nie uwzględniając odpisów w każdym roku wskaźnik rentowności netto był niższy o 5,5% i wynosiłby odpowiednio 5,8% dla 2016 r. oraz 6,1% dla 2015 r.

Wskaźnik płynności bieżącej osiągnął wartość wyższą niż w 2015 r., co wynikało z ujęcia na dzień 31 grudnia 2015 r. zobowiązań finansowych w kwocie 3 214 mln zł spłaconych 2016 r.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia oraz wskaźnik dług netto/EBITDA obrazują udział zobowiązań w finansowaniu Grupy Kapitałowej TAURON. Aktualny poziom tych wskaźników umożliwia Grupie Kapitałowej TAURON pozyskanie finansowania zewnętrznego niezbędnego do zrealizowania planowanych inwestycji. Zmiana w 2016 r. wielkości wskaźnika jest spowodowana spadkiem wyniku EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON (o ok. 186 mln zł) przy utrzymaniu porównywalnego długu netto liczonego do wskaźnika.

Wskaźnik EPS (liczony w stosunku do zysku netto przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej), jest wyższy w 2016 r. niż w 2015 r. z uwagi na ujęcie w wyniku w obydwu latach odpisu aktualizującego.

Wskaźniki niefinansowe

Wskaźniki niefinansowe w Grupie Kapitałowej TAURON są ściśle związane ze specyfiką działalności, posiadanymi zasobami oraz przyjętą Strategią, w tym:

- 1) oceną możliwości inwestycyjnych,
- 2) metodami zarządzania zasobami ludzkimi,
- 3) optymalizacją ryzyk,
- 4) badaniami satysfakcji klientów,
- 5) centralizacją funkcji zarządczych w Grupie Kapitałowej TAURON, ograniczaniem działalności niepodstawowej,
- 6) rozwojem struktur organizacyjnych i procedur zarządzania.

4.6. Najistotniejsze dane finansowe i operacyjne Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2012–2016

Poniższa tabela przedstawia najistotniejsze dane finansowe i dane operacyjne Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2012–2016.

Tabela nr 28. Dane finansowe i dane operacyjne za okres 2012–2016*

Podstawowe informacje	J.m.	2016	2015	2014	2013	2012	Zmiana % (2016/2015)
Sprawozdanie z całkowitych dochodów							
Przychody ze sprzedaży	<i>mln zł</i>	17 646	18 264	18 577	19 131	24 753	97%
Zysk operacyjny	<i>mln zł</i>	802	(1 901)	1 830	1 934	2 165	–
Przychody finansowe (sumaryczne)	<i>mln zł</i>	125	81	86	99	131	154%
Koszty finansowe (sumaryczne)	<i>mln zł</i>	(418)	(368)	(418)	(347)	(347)	114%
Zysk brutto	<i>mln zł</i>	509	(2 188)	1 498	1 684	1 948	–
Podatek dochodowy	<i>mln zł</i>	(139)	384	(313)	(337)	(397)	–
Zysk netto	<i>mln zł</i>	370	(1 804)	1 186	1 346	1 551	–
przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	<i>mln zł</i>	367	(1 807)	1 181	1 308	1 476	–
przypadający udziałom niekontrolującym	<i>mln zł</i>	3	3	5	38	74	86%
EBITDA	<i>mln zł</i>	3 337	3 523	3 695	3 661	3 852	95%
Sprawozdanie z sytuacji finansowej							
Aktywa trwałe	<i>mln zł</i>	29 148	28 124	28 163	27 567	25 471	104%
Aktywa obrotowe	<i>mln zł</i>	4 309	3 947	6 396	4 789	5 766	109%
Kapitał własny ogółem	<i>mln zł</i>	16 679	16 048	17 997	17 793	16 800	104%
Zobowiązania ogółem	<i>mln zł</i>	16 778	16 023	16 563	14 562	14 474	105%
Zobowiązania długoterminowe	<i>mln zł</i>	11 969	8 584	11 744	9 304	9 081	139%
Zobowiązania krótkoterminowe	<i>mln zł</i>	4 809	7 439	4 819	5 258	5 392	65%
Zadłużenie finansowe netto**	<i>mln zł</i>	7 730	7 764	6 665	5 227	4 535	100%
Nakłady inwestycyjne	<i>mln zł</i>	3 817	4 175	3 090	3 780	3 472	91%
Rachunek przepływów pieniężnych							
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	<i>mln zł</i>	3 064	3 387	2 618	4 079	3 479	84%
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	<i>mln zł</i>	(3 627)	(3 942)	(3 387)	(4 180)	(3 283)	87%
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	<i>mln zł</i>	590	(526)	1 636	(249)	190	–
Środki pieniężne na koniec okresu	<i>mln zł</i>	355	328	1 408	541	892	108%
Wskaźniki							
Marża EBIT	%	4,5%	(10,4)%	9,9%	10,1%	8,7%	–
Marża EBITDA	%	18,9%	19,3%	19,9%	19,1%	15,6%	98%
Zadłużenie finansowe netto / EBITDA	<i>liczba</i>	2,32	2,20	1,80	1,43	1,18	105%
Zysk netto na akcję	<i>zł/akcję</i>	0,21	(1,03)	0,67	0,75	0,84	–
Dywidenda na akcję	<i>zł/akcję</i>	–	0,15	0,19	0,20	0,31	0%
Dane operacyjne							
Produkcja węgla handlowego	<i>mln Mg</i>	6,37	4,91	5,40	5,45	5,57	130%
Produkcja brutto energii elektrycznej	<i>TWh</i>	16,80	18,56	17,35	21,72	21,43	91%
Produkcja energii elektrycznej z OZE	<i>TWh</i>	1,32	1,63	1,82	1,39	1,22	83%
Produkcja ciepła	<i>PJ</i>	11,52	11,51	13,41	15,62	16,36	100%
Sprzedaż detaliczna energii elektrycznej***	<i>TWh</i>	32,04	35,94	36,43	41,30	44,74	89%

Podstawowe informacje	J.m.	2016	2015	2014	2013	2012	Zmiana % (2016/2015)
Dystrybucja energii elektrycznej	TWh	49,68	49,20	47,90	47,90	47,85	101%
Liczba klientów (Dystrybucja)	mln	5,47	5,42	5,38	5,33	5,30	101%

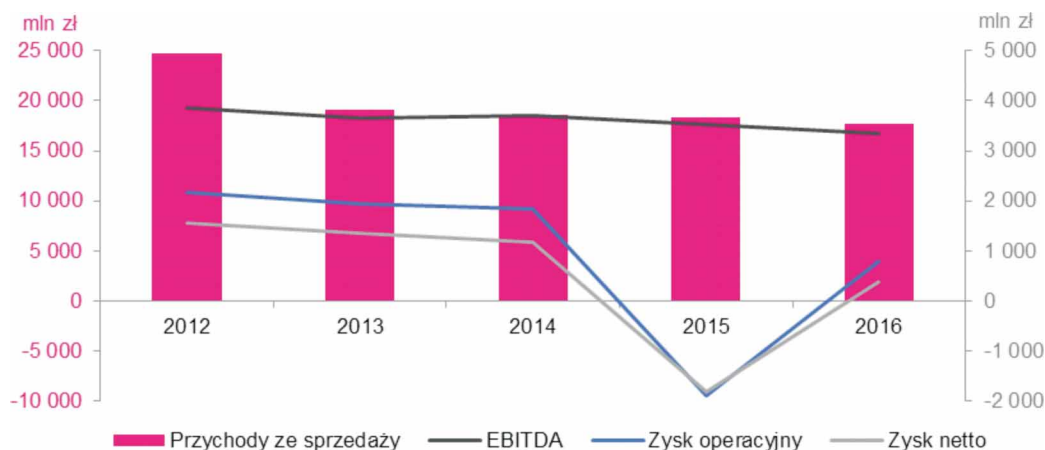
* Prezentowane wartości nie odzwierciedlają wartości zgodnych z MSSF i nie są wprost porównywalne, ze względu na zmiany w organizacji Segmentów po 2010 r.

** Bez uwzględnienia emisji obligacji hybrydowych.

*** Wolumen sprzedaży detalicznej za 2014 r. został zaprezentowany porównywalnie z 2015 r. w związku z reklasyfikacją umów niektórych odbiorców (ze sprzedaży detalicznej do sprzedaży hurtowej).

Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2012–2016.

Rysunek nr 87. Dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2012–2016

Poniższa tabela przedstawia wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na Segmenty działalności.

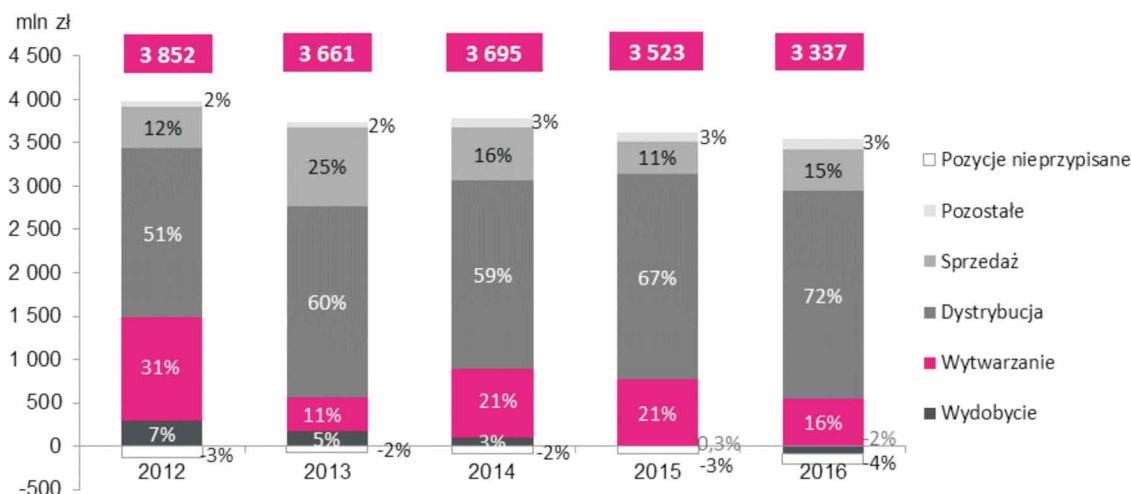
Tabela nr 29. Wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na Segmenty działalności*

Lp.	EBITDA (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012	Dynamika (2016/2015)	Zmiana (2016–2015)
1.	Wydobycie	(82)	9	98	166	287	–	(91)
2.	Wytwarzanie	545	755	793	400	1 194	72%	(209)
3.	Dystrybucja	2 395	2 372	2 172	2 208	1 956	101%	23
4.	Sprzedaż	490	380	608	899	478	129%	110
5.	Pozostałe	115	100	106	63	67	114%	14
6.	Pozycje nieprzypisane	(126)	(94)	(83)	(75)	(131)	134%	(32)
EBITDA razem		3 337	3 523	3 695	3 661	3 852	95%	(186)

* Prezentowane wartości nie odzwierciedlają wartości zgodnych z MSSF i nie są wprost porównywalne, ze względu na zmiany w organizacji Segmentów po 2010 r.

Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2012–2016.

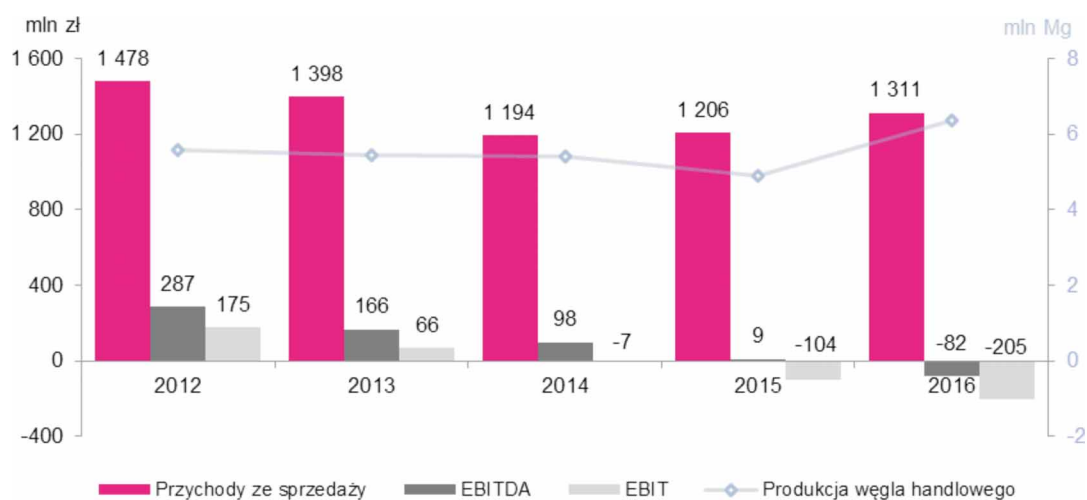
Rysunek nr 88. Struktura EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2012–2016

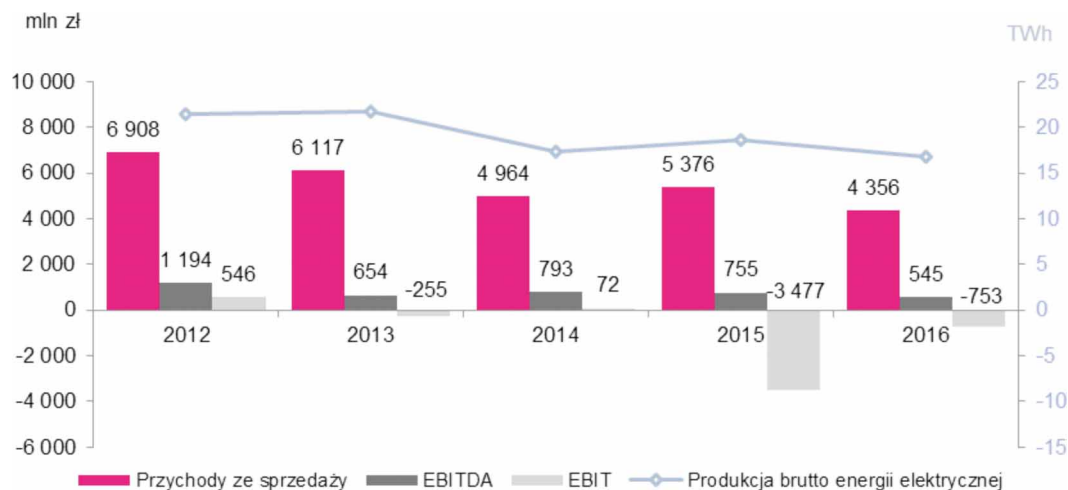
Podstawowe informacje za lata 2012–2016 według Segmentów

Poniższe rysunki przedstawiają dane finansowe za lata 2012–2016 według Segmentów.

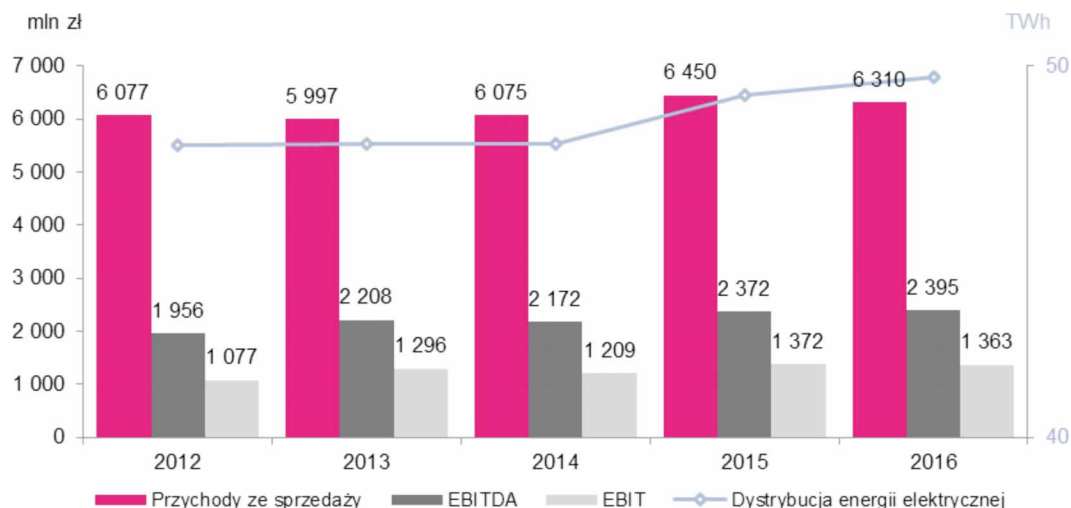
Rysunek nr 89. Dane za lata 2012–2016 Segmentu Wydobywanie

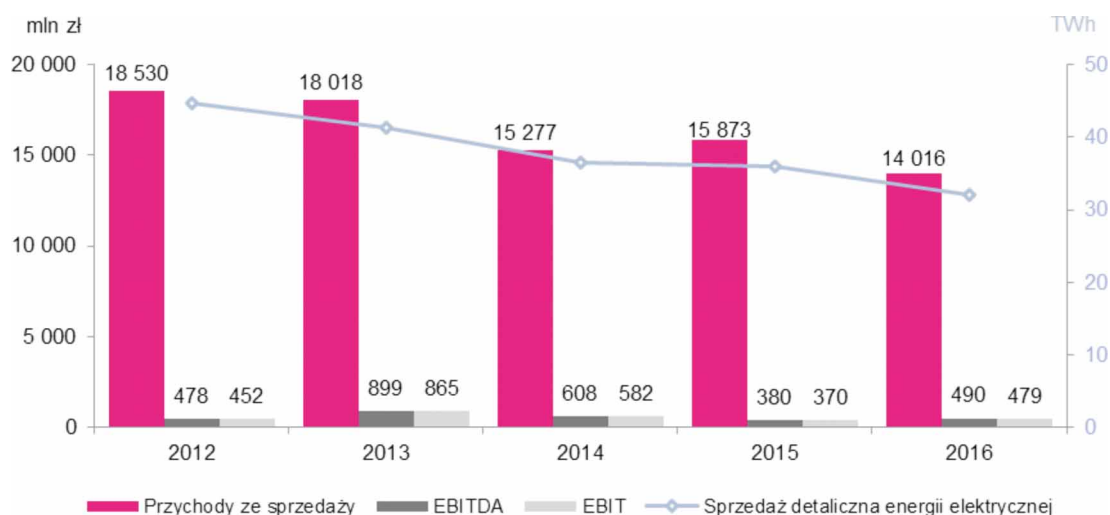
Rysunek nr 90. Dane za lata 2012–2016 Segmentu Wytwarzanie

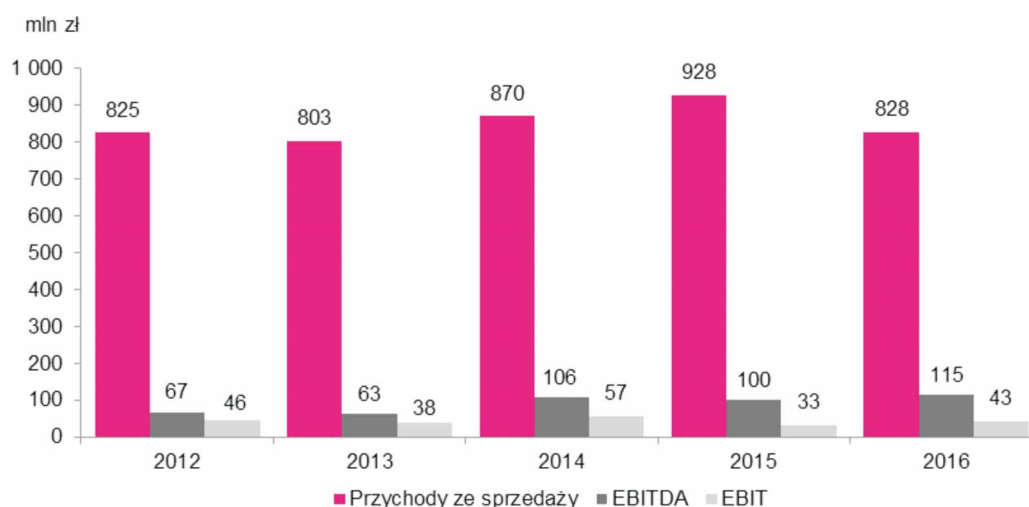
Rysunek nr 91. Dane za lata 2012–2016 Segmentu Dystrybucja

Rysunek nr 92. Dane za lata 2012–2016 Segmentu Sprzedaż

Rysunek nr 93. Dane za lata 2012–2016 Segmentu Pozostałe

4.7. Wpływy z emisji papierów wartościowych

W 2016 r. TAURON przeprowadzał emisje obligacji w ramach dotychczas zawartych programów (tj. programu emisji obligacji długoterminowych zawartego z Bankiem Gospodarstwa Krajowego (BGK) oraz programu emisji obligacji

z dnia 24 listopada 2015 r. zawartego z konsorcjum banków), a także w ramach pozyskanego nowego finansowania z EBI, o którym mowa poniżej.

Emisja obligacji i ich objęcie przez EBI

W dniu 14 grudnia 2016 r. pomiędzy TAURON a EBI zostały podpisane następujące umowy:

- a) umowa projektowa („Umowa Projektowa”), określająca szczegółowe wymogi dotyczące finansowanego zadania inwestycyjnego,
- b) umowa subskrypcyjna („Umowa Subskrypcyjna”), stanowiąca podstawę do przeprowadzenia emisji obligacji hybrydowych („Obligacje”) o wartości 190 000 tys. EUR. Środki z emisji Obligacji zostaną przeznaczone na pokrycie wydatków TAURON Dystrybucja związanych z rozwojem i modernizacją infrastruktury sieci elektroenergetycznej w latach 2016–2020.

Wyemitowane Obligacje stanowią podporządkowane, niezabezpieczone, kuponowe papiery wartościowe na okaziciela, które zostały objęte przez EBI w ramach operacji Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, uruchomionego przez EBI wspólnie z KE w celu realizacji tzw. planu Junckera. Zgodnie z Umową Subskrypcyjną Obligacje zostały wyemitowane w ramach jednej serii w dniu 16 grudnia 2016 r. Termin wykupu przypada 18 lat od daty emisji, przy czym zgodnie z charakterystyką finansowania hybrydowego zdefiniowano pierwszy okres finansowania na 8 lat („I Okres Finansowania”), w którym nie będzie możliwy wcześniejszy wykup Obligacji przez TAURON oraz nie będzie możliwa wcześniejsza sprzedaż Obligacji przez EBI na rzecz osób trzecich (w obu przypadkach z zastrzeżeniem wyjątków określonych w Umowie). Obligacje są oprocentowane według stałej stopy procentowej w I Okresie Finansowania, natomiast w kolejnym 10-letnim okresie finansowania („II Okres Finansowania”) będą oprocentowane według zmiennej stopy procentowej (Euribor 6M) powiększonej o ustaloną marżę. Umowa przewiduje możliwość odroczenia płatności odsetek od Obligacji, maksymalnie do dnia wykupu Obligacji lub do piątego dnia od dnia podjęcia decyzji o wypłacie dywidendy. Podporządkowany charakter Obligacji sprawia, iż w przypadku upadłości lub likwidacji TAURON, zobowiązania wynikające z Obligacji będą miały pierwszeństwo zaspokojenia jedynie przed wierzytelnościami akcjonariuszy TAURON. Emisja Obligacji ma pozytywny wpływ na stabilność finansową Grupy Kapitałowej TAURON, ponieważ Obligacje są wyłączone z kalkulacji wskaźnika zadłużenia, stanowiącego kowenant niektórych programów finansowania TAURON. Ponadto 50% kwoty Obligacji zostało zaliczone przez agencję ratingową jako kapitał w modelu ratingowym, co ma korzystny wpływ na ocenę ratingową Grupy Kapitałowej TAURON. Obligacje uzyskały rating agencji ratingowej Fitch na poziomie BB+.

W ramach programu emisji obligacji, o którym mowa powyżej, TAURON wyemitował w dniu 16 grudnia 2016 r. obligacje na łączną kwotę 190 000 tys. EUR.

Emisja obligacji i ich objęcie przez BGK

W ramach programu emisji obligacji długoterminowych, zawartego w dniu 31 lipca 2013 r. wraz z późniejszymi aneksami pomiędzy TAURON a BGK, TAURON wyemitował w 2016 r. obligacje na łączną kwotę 490 000 tys. zł, według poniższej specyfikacji:

- 1) w dniu 8 stycznia 2016 r. emisja trzech serii obligacji o łącznej wartości nominalnej 210 000 tys. zł z terminem wykupu w latach 2023–2025,
- 2) w dniu 9 grudnia 2016 r. emisja czterech serii obligacji o łącznej wartości nominalnej 280 000 tys. zł z terminem wykupu w latach 2026–2029.

Emisja obligacji i ich objęcie przez banki komercyjne

W ramach programu emisji obligacji, zawartego w dniu 24 listopada 2015 r. pomiędzy TAURON a konsorcjum banków, TAURON wyemitował w 2016 r. obligacje na łączną kwotę 2 950 000 tys. zł, według poniższej specyfikacji:

- 1) w dniu 29 lutego 2016 r. emisja obligacji o łącznej wartości nominalnej 2 250 000 tys. zł z terminem wykupu w dniu 29 grudnia 2020 r.,
- 2) w dniu 25 marca 2016 r. emisja obligacji o łącznej wartości nominalnej 100 000 tys. zł z terminem wykupu w dniu 25 marca 2020 r.,
- 3) w dniu 30 marca 2016 r. emisja obligacji o łącznej wartości nominalnej 300 000 tys. zł – obligacje wykupione w dniu 30 września 2016 r.,
- 4) w dniu 9 grudnia 2016 r. emisja obligacji o łącznej wartości nominalnej 300 000 tys. zł z terminem wykupu w dniu 9 grudnia 2020 r.

Celem emisji obligacji było finansowanie wydatków inwestycyjnych Grupy Kapitałowej TAURON, z wyjątkiem obligacji wyemitowanych w dniu 29 lutego 2016 r., których celem było pozyskanie środków na nabycie w celu umorzenia 22 500 sztuk obligacji transzy C wyemitowanych w dniu 12 grudnia 2011 r., których termin wykupu przypadał

na dzień 12 grudnia 2016 r. Informacja o powyższym zdarzeniu została przedstawiona szczegółowo w pkt 2.8. niniejszego sprawozdania.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wyemitowanych i niewykupionych obligacji na dzień 31 grudnia 2016 r.

Tabela nr 30. Zestawienie wyemitowanych i niewykupionych obligacji na dzień 31 grudnia 2016 r.

Lp.	Emitent	Oprocentowanie	Termin wykupu ostatniej serii	Saldo na dzień 31 grudnia 2016 r. (tys.)
1.	TAURON	WIBOR 6M + stała marża	04.11.2019	1 750 000 PLN
2.	TAURON	WIBOR 6M + stała marża	20.12.2029	1 700 000 PLN
3.	TAURON	WIBOR 6M + stała marża	29.12.2020	2 650 000 PLN
4.	TAURON	Oprocentowanie stałe	16.12.2034	190 000 EUR
5.	TAURON Sweden Energy	Oprocentowanie stałe	03.12.2029	168 000 EUR

4.8. Instrumenty finansowe

4.8.1. Zastosowanie instrumentów finansowych w zakresie eliminacji zmian cen, ryzyka kredytowego, istotnych zakłóceń przepływów środków pieniężnych oraz utraty płynności finansowej

Ryzykiem finansowym w Grupie Kapitałowej TAURON zarządza TAURON. Centralizacja funkcji zarządzania ryzykiem finansowym ma na celu optymalizację procesu, w tym minimalizację kosztów Grupy Kapitałowej TAURON w ww. zakresie. W ramach zarządzania ryzykiem finansowym Grupa Kapitałowa TAURON w 2016 r. zabezpieczała ryzyko zmienności przepływów pieniężnych wynikające z posiadanego zadłużenia opartego o stopę referencyjną WIBOR. Ponadto w 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON zabezpieczała ekspozycję walutową powstałą w toku działalności handlowej (przede wszystkim z tytułu handlu uprawnieniami do emisji CO₂), zawierając kontrakty terminowe typu forward. Celem tych transakcji było zabezpieczenie przed zmiennością przepływów pieniężnych wynikających z wahań kursu walutowego.

Poniższa tabela przedstawia aktywne terminowe transakcje pochodne według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. (ze względu na przyjęty scentralizowany model zarządzania ryzykiem finansowym dotyczy wyłącznie TAURON).

Tabela nr 31. Informacja o transakcjach terminowych i pochodnych według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

Lp.	Rodzaj zawartych transakcji	Łączny nominal danego rodzaju transakcji (tys.)	Waluta			Termin zapadalności transakcji danego rodzaju		Wycena transakcji danego rodzaju na dzień 31 grudnia 2016 r. (tys.)
			PLN	EUR	inna	do roku	powyżej roku	
1.	IRS	2 100 000	X				X	36 640
2.	Forward	46 497		X		X		3 189
		477		X			X	50

W zakresie zabezpieczenia ryzyka wynikającego ze zmienności cen oraz ryzyka kredytowego Grupa Kapitałowa TAURON nie stosowała instrumentów finansowych.

Natomiast w ramach zarządzania ryzykiem utraty płynności stosuje się instrumenty dłużne, o których mowa w pkt 4.10.

4.8.2. Cele i metody zarządzania ryzykiem finansowym

Cele i metody zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie Kapitałowej TAURON zostały opisane w pkt 3.4.2. niniejszego sprawozdania.

4.9. Aktualna i przewidywana sytuacja finansowa

Uwzględniając bieżącą sytuację rynkową przewiduje się, że na wyniki Grupy Kapitałowej TAURON w kolejnych latach wpływ będą miały zarówno czynniki wewnętrzne, jak również zewnętrzne.

Wyniki **Segmentu Wydobywanie** w perspektywie najbliższych lat powinny systematycznie się polepszać. W celu poprawy/optimalizacji wyników, Obszar Wydobywanie realizować będzie działania inwestycyjne oraz techniczno-organizacyjne zmierzające do podniesienia własnych mocy produkcyjnych z posiadanych złóż w sposób efektywny kosztowo.

Przewiduje się, iż sytuacja finansowa w **Segmentcie Wytwarzanie** w perspektywie najbliższych kilku lat nie poprawi się w stosunku do obecnej, z uwagi na warunki makroekonomiczne i sektorowe, w jakich będą działać producenci energii elektrycznej. W dłuższym horyzoncie czasowym na poprawę obecnego stanu będą miały wpływ obecnie budowane nowe jednostki wytwórcze, które będą charakteryzowały się lepszymi parametrami produkcji. Przewiduje się także, że w długiej perspektywie nastąpi wzrost cen energii elektrycznej spowodowany wyższymi cenami uprawnień do emisji CO₂ w efekcie administracyjnych działań KE (zmierzającej w swoich działaniach do wywołania wzrostu tych cen). W działalności związanej z dystrybucją ciepła przewiduje się wzrost przychodów z uwagi na wdrażane programy likwidacji niskiej emisji, promujące ciepło systemowe. Działalność związana z wytwarzaniem energii elektrycznej w OZE podlega regulacjom ustawowym, które w dużej mierze decydują o jej rentowności. Na poprawę wyników w całym Obszarze będą miały wpływ działania prowadzone w zakresie poprawy jego efektywności kosztowej.

W **Segmentcie Dystrybucja** kluczową rolę w kształtowaniu wyniku operacyjnego odegrają: szacowany poziom wynagrodzenia z zainwestowanego kapitału oraz prowadzone działania w zakresie poprawy efektywności kosztów. Przewiduje się, że szacowany poziom zysku operacyjnego w kolejnych latach będzie niższy od osiągniętego w 2016 r. Istotny wpływ na wyniki najbliższych lat będą miały nowe elementy polityki regulacyjnej i związane z nimi ryzyka, tj. zaktualizowane podejście do średnioważonego kosztu kapitału, współczynniki korekcyjne poprawy efektywności przedsiębiorstw w zakresie kosztów operacyjnych oraz poziomu różnicy bilansowej, kontynuowanie regulacji jakościowej.

Segment Sprzedaż przewiduje osiągnięcie w kolejnych latach zysku operacyjnego na stabilnym poziomie. W najbliższych latach należy mieć na uwadze konieczność poniesienia wyższych kosztów w związku z prowadzeniem działań ekspansyjnych oraz działań mających na celu zminimalizowanie odejść klientów i odzyskanie klientów utraconych w poprzednich latach w sytuacji rosnącej aktywności konkurencji.

Segment Pozostałe odpowiada przede wszystkim za świadczenie usług wspólnych oraz realizację i finalizację projektów służących przede wszystkim świadczeniu na rzecz Obszarów Dystrybucja i Sprzedaż usług w zakresie kontaktów i rozliczeń z klientami na najwyższym poziomie. Dodatkowo, świadczone są usługi na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON w zakresie m.in. obsługi finansowo-księgowej oraz IT. Działania te pozwalają na osiągnięcie efektów synergii w skali Grupy Kapitałowej TAURON oraz poprawiają efektywność kosztową.

4.10. Ocena zarządzania zasobami finansowymi

Grupa Kapitałowa TAURON posiada scentralizowany na poziomie TAURON obszar zarządzania finansami dzięki czemu możliwe jest efektywne zarządzanie finansami całej Grupy Kapitałowej TAURON. Głównymi narzędziami umożliwiającymi skuteczne zarządzanie są: wdrożony centralny model finansowania oraz *Polityka zarządzania płynnością finansową Grupy TAURON* wraz z funkcjonującym w Grupie Kapitałowej TAURON cash poolingiem. Dodatkowo system zarządzania finansami jest wspomagany centralną *Polityką zarządzania ryzykiem specyficznym w obszarze finansowym w Grupie TAURON* oraz centralną *Polityką ubezpieczeniową Grupy TAURON*, w których TAURON pełni funkcję zarządzającego oraz decydującego o kierunkach podejmowanych działań umożliwiając ustanawianie odpowiednich limitów ekspozycji na ryzyko.

Zgodnie z przyjętym centralnym modelem finansowania, TAURON jest odpowiedzialny za pozyskiwanie finansowania dla spółek Grupy Kapitałowej TAURON. Środki pozyskane zarówno wewnątrz (ze spółek Grupy Kapitałowej TAURON generujących nadwyżki finansowe), jak również zewnątrz (z rynku finansowego), transferowane są następnie do spółek z Grupy Kapitałowej TAURON zgłaszających zapotrzebowanie na finansowanie (w tym celu, oprócz cash poolingu, wdrożony został program emisji obligacji wewnątrzgrupowych).

Przyjęta forma pozyskiwania źródeł finansowania umożliwia przede wszystkim obniżenie kosztu kapitału, zwiększa możliwości otrzymania finansowania, redukuje ilość i formy zabezpieczeń ustanowionych na majątku Grupy Kapitałowej TAURON oraz kowenantów wymaganych przez instytucje finansowe, a także wpływa na zmniejszenie kosztów administracyjnych. Centralny model finansowania umożliwia również pozyskiwanie źródeł finansowania niedostępnych dla pojedynczych spółek, takich jak np. emisja euroobligacji.

Drugim istotnym elementem wpływającym na efektywność zarządzania finansami jest polityka zarządzania płynnością finansową. Poprzez wdrożenie odpowiednich standardów prognozowania możliwe staje się ustalenie precyzyjnej pozycji płynnościowej pozwalającej na optymalizację doboru momentu pozyskania finansowania oraz terminu zapadalności i rodzajów instrumentów lokacyjnych, a także odpowiedniego poziomu rezerwy płynnościowej. Powyższe wpływa zarówno na zmniejszenie kosztów, jak i zwiększenie bezpieczeństwa. Bieżące zarządzanie płynnością jest wspomagane przez wdrożony mechanizm cash poolingu. Jego zasadniczym celem jest zapewnienie bieżącej płynności finansowej w Grupie Kapitałowej TAURON przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów zewnętrznego finansowania krótkoterminowego i maksymalizowaniu przychodów finansowych z tytułu inwestowania nadwyżek

pieniężnych. Dzięki funkcjonowaniu struktury cash pooling spółki Grupy Kapitałowej TAURON, posiadające krótkotrwałe niedobory środków, mogą korzystać ze środków spółek wykazujących nadwyżki finansowe, bez konieczności pozyskiwania finansowania zewnętrznego.

Ponadto w Grupie Kapitałowej TAURON funkcjonuje jednolity program gwarancji bankowych. W ramach umów zawartych przez TAURON z bankami istnieje możliwość wystawiania gwarancji na zabezpieczenie zobowiązań spółek z Grupy Kapitałowej TAURON w ramach scentralizowanego limitu. Powyższe działanie ograniczyło koszt pozyskiwanych gwarancji, uniezależniło ich pozyskanie od kondycji poszczególnych spółek oraz ograniczyło łączną ilość czynności niezbędnych do pozyskania gwarancji.

W 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON posiadała pełną zdolność do regulowania swoich zobowiązań w terminie ich płatności.

4.11. Zasady sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej.

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON oraz jednostka dominująca prowadzą swoje księgi rachunkowe i sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF, za wyjątkiem KOMFORT-ZET, która prowadzi swoje księgi rachunkowe oraz sporządza sprawozdanie finansowe zgodnie z ustawą o rachunkowości, oraz TAURON Czech Energy i TAURON Sweden Energy, które prowadzą swoje księgi rachunkowe oraz sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z zasadami rachunkowości obowiązującymi odpowiednio w Republice Czeskiej i Szwecji.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty niezawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy Kapitałowej TAURON wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdania skonsolidowanego do zgodności z MSSF.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia do publikacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON.

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały przedstawione w nocie 9 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r.

4.12. Informacja o podmiocie uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

W dniu 15 czerwca 2016 r. TAURON zawarł z Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa umowę na przeprowadzenie badania:

- 1) sprawozdania finansowego Spółki za 2016 r. sporządzonego zgodnie z wymogami MSSF,
- 2) sprawozdań finansowych wybranych spółek z Grupy Kapitałowej TAURON za 2016 r. sporządzonych zgodnie z MSSF,
- 3) skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2016 r. sporządzonego zgodnie z MSSF.

Umowa obejmuje również przeprowadzenie przeglądu okresowego półrocznego sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON sporządzonych według wymogów MSSF za okres kończący się w dniu 30 czerwca 2016 r.

Wysokość wynagrodzenia biegłych rewidentów za usługi świadczone na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 32. Wysokość wynagrodzenia biegłych rewidentów za usługi świadczone na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON

Lp.		Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r. (tys. zł)	Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 r. (tys. zł)
1.	Obowiązkowe badanie, w tym:	752	652
	<i>skonsolidowanego sprawozdania finansowego</i>	25	25
	<i>jednostkowego sprawozdania finansowego jednostki dominującej</i>	80	80
	<i>jednostkowych sprawozdań finansowych jednostek zależnych</i>	647	547

Lp.		Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r. (tys. zł)	Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 r. (tys. zł)
2.	Inne usługi poświadczające świadczone dla Grupy Kapitałowej TAURON, w tym przegląd sprawozdań finansowych	438	556
3.	Usługi doradztwa podatkowego	0	0
4.	Pozostałe usługi (w tym szkolenia) świadczone dla Grupy Kapitałowej TAURON	244	505
	Suma	1 434	1 713

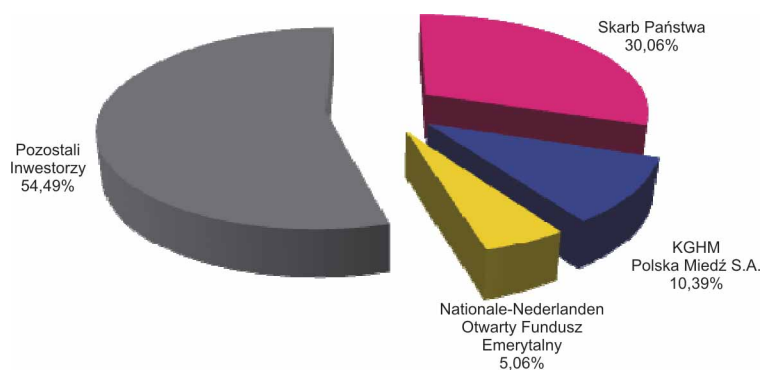
5. AKCJE I AKCJONARIAT

5.1. Struktura akcjonariatu

Na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania kapitał zakładowy Spółki, zgodnie z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego, wynosił 8 762 746 970 zł i dzielił się na 1 752 549 394 akcje o wartości nominalnej 5 zł każda, w tym 1 589 438 762 akcje zwykłe na okaziciela serii AA oraz 163 110 632 akcje zwykłe imienne serii BB.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę akcjonariatu według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Rysunek nr 94. Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

5.2. Polityka dywidendowa

W ramach przyjętej Strategii Spółka przyjęła politykę dywidendową. TAURON w perspektywie długoterminowej planuje wypłatę dywidendy w wysokości minimum 40% skonsolidowanego zysku netto. Intencją Spółki jest zapewnienie stopy dywidendy na poziomie konkurencyjnym w stosunku do długoterminowych instrumentów dłużnych emitowanych na rynku polskim przez spółki z ratingiem inwestycyjnym. Na ostateczną rekomendację dotyczącą dywidendy wpływ będą miały dodatkowe czynniki, w tym w szczególności:

- 1) Sytuacja płynnościowa Grupy Kapitałowej TAURON,
- 2) Sytuacja rynkowa,
- 3) Realizacja polityki inwestycyjnej,
- 4) Koszt oraz możliwości pozyskania finansowania,
- 5) Wymogi prawa oraz zapisy umów finansowych, w szczególności dotyczące nie przekraczania określonego poziomu wskaźnika zadłużenia,
- 6) Zapewnienie ratingu na poziomie inwestycyjnym.

Prognozy będące podstawą Strategii wskazują, że pierwszym rokiem, w którym możliwa będzie wypłata dywidendy, będzie 2020 r.

Poniższa tabela przedstawia wysokość dywidendy wypłaconej w latach 2010–2014.

Tabela nr 33. Wysokość dywidendy wypłaconej w latach 2010–2014

Dywidenda wypłacona za lata 2010–2014						
Lp.	Rok obrotowy, za który wypłacono dywidendę	Kwota wypłaconej dywidendy (zł)	% zysku netto	Wartość wypłaconej dywidendy na jedną akcję (zł)	Dzień dywidendy	Dzień wypłaty dywidendy
1.	2010	262 882 409,10	31%	0,15	30.06.2011	20.07.2011
2.	2011	543 290 312,14	44%	0,31	02.07.2012	20.07.2012
3.	2012	350 509 878,80	24%	0,20	03.06.2013	18.06.2013
4.	2013	332 984 384,86	25%	0,19	14.08.2014	04.09.2014
5.	2014	262 882 409,10	23%	0,15	22.07.2015	12.08.2015

5.3. Liczba i wartość nominalna akcji Spółki oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych Spółki będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Członkowie Zarządu oraz członkowie Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania nie posiadali akcji TAURON, jak również nie posiadali akcji lub udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką.

5.4. Umowy dotyczące potencjalnych zmian w strukturze akcjonariatu

Zarząd nie posiada informacji o istnieniu umów (w tym również zawartych po dniu bilansowym), w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy.

5.5. Nabycie akcji własnych

W 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Spółka nie posiadała akcji własnych.

5.6. Programy akcji pracowniczych

W 2016 r. w Spółce nie funkcjonowały programy akcji pracowniczych.

5.7. Notowania akcji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW)

Akcje TAURON są notowane na Rynku Głównym GPW od dnia 30 czerwca 2010 r. W 2016 r. kurs akcji TAURON kształtował się w przedziale od 2,38 zł do 3,17 zł (według cen zamknięcia). Kurs akcji podczas ostatniej sesji w 2015 r. osiągnął poziom 2,88 zł. Rok później cena wyniosła 2,85 zł. Stopa zwrotu¹ z inwestycji w akcje TAURON w 2016 r. wyniosła -1%, podczas gdy indeks WIG20 wzrósł w tym okresie o prawie 5%, a indeks WIG-Energia spadł blisko 13%. Jedną z głównych przyczyn utrzymywania się trendu bocznego na giełdzie były gorsze od prognoz wyniki polskiej gospodarki, odpływ inwestorów zagranicznych oraz niepewność co do wpływu zmian w systemie emerytalnym na rynek kapitałowy.

Należy podkreślić, że w 2016 r. również notowaniom największych europejskich grup energetycznych nie udało się wybić z długoletniego trendu spadkowego.

Z kolei głównymi przyczynami generalnego obniżenia wycen krajowych spółek energetycznych w 2016 r. były: niepewność regulacyjna dotycząca przyszłego systemu wsparcia odnawialnych źródeł energii, odpisy związane z utratą wartości aktywów w segmencie wytwarzania energii elektrycznej oraz ryzyka związane z zaangażowaniem firm energetycznych w projekty w sektorze wydobywania węgla kamiennego lub dotyczące budowy mocy wytwórczych opartych o węgiel kamienny.

Wsparciem dla notowań akcji TAURON w 2016 r. były podjęte działania zmierzające do zagwarantowania stabilności finansowej Grupy Kapitałowej TAURON w nadchodzących latach. Do najważniejszych z nich należało: opracowanie nowej strategii, wdrożenie kolejnego Programu Poprawy Efektywności na lata 2016–2018, podwyższenie maksymalnego poziomu kowenantu dług netto/EBITDA z 3,0x do 3,5x oraz emisja obligacji hybrydowych.

Zdaniem ekspertów większość ryzyk związanych z sektorem energetycznych zostało już uwzględnione w cenach akcji, co może stwarzać okazję do selektywnych zakupów w 2017 r. Wśród najważniejszych szans dla sektora analitycy i eksperci branży wymieniają: wdrożenie mechanizmu rynku mocy, systematyczną redukcję kosztów i odbicie cen węgla kamiennego, które przełoży się na poprawę wyników finansowych kopalni węgla kamiennego.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. akcje TAURON wchodziły w skład następujących indeksów giełdowych:

1. **WIG** – indeks obejmujący wszystkie spółki notowane na Rynku Głównym GPW, które spełniają bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach. Udział TAURON w indeksie WIG: 1,07%.
2. **WIG-Poland** – indeks narodowy, w którego skład wchodzi wyłącznie akcje krajowych spółek notowanych na Rynku Głównym GPW, które spełniają bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach. Udział TAURON w indeksie WIG-Poland: 1,11%.
3. **WIG20** – indeks obliczany na podstawie wartości portfela akcji 20 największych i najbardziej płynnych spółek z Rynku Głównego GPW. Udział TAURON w indeksie WIG20: 1,68%.
4. **WIG30** – indeks obejmujący 30 największych i najbardziej płynnych spółek notowanych na Rynku Głównym GPW. Udział TAURON w indeksie WIG30: 1,56%.

¹ Stopa zwrotu liczona z uwzględnieniem dochodu inwestora z tytułu dywidendy i przy założeniu, że osiągnany dochód dodatkowy jest reinwestowany. Metodologia zgodna z Biuletynem Statystycznym GPW.

5. **WIG-Energia** – indeks sektorowy, w którego skład wchodzi spółki uczestniczące w indeksie WIG i jednocześnie zakwalifikowane do sektora energetyki. Udział TAURON w indeksie WIG-Energia: 17,06%.
6. **Respect Index** – indeks grupuje w swoim portfelu spółki działające zgodnie z najwyższymi standardami społecznej odpowiedzialności biznesu. Udział TAURON w Respect Index: 2,94%.
7. **MSCI Emerging Markets Europe 10/40 Index** – indeks obejmujący kluczowe spółki notowane na giełdach na rynkach wschodzących. Udział TAURON w indeksie MSCI Emerging Markets Europe 10/40 Index: 0,25%.
8. **MSCI Poland Index** – indeks obejmujący ponad 20 kluczowych spółek notowanych na GPW. Udział TAURON w indeksie MSCI Poland Index: 1,59%.

Poniższa tabela przedstawia kluczowe dane dotyczące akcji Spółki w latach 2011–2016.

Tabela nr 34. Kluczowe dane dotyczące akcji TAURON w latach 2011–2016

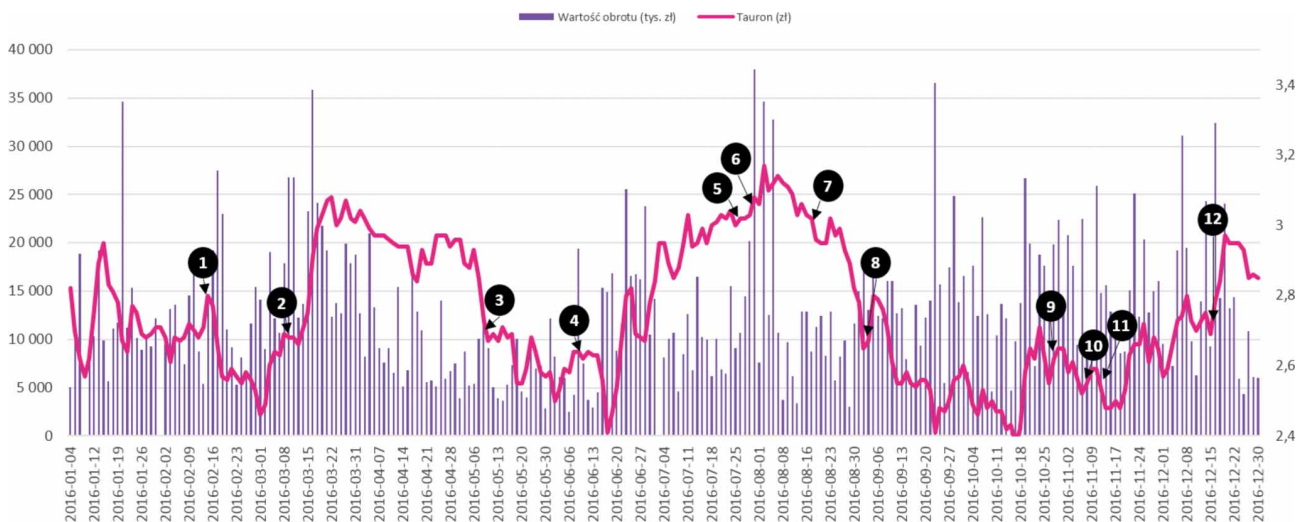
Lp.		2011	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Kurs maksymalny (zł)	6,81	5,61	5,39	5,69	5,29	3,19
2.	Kurs minimalny (zł)	4,65	4,08	3,85	4,04	2,37	2,31
3.	Kurs ostatni (zł)	5,35	4,75	4,37	5,05	2,88	2,85
4.	Kapitalizacja na koniec okresu (mln zł)	9 376	8 325	7 659	8 850	5 047	4 995
5.	Kapitalizacja na koniec okresu (%)	2,10	1,59	1,29	1,50	0,98	0,90
6.	Wartość księgową (mln zł)	15 922,47	16 839,41	17 675,34	18 106,79	18 837,00	16 348,99
7.	C/Z	8,10	5,50	5,50	7,80	4,2	x
8.	C/WK	0,59	0,49	0,43	0,49	0,27	0,31
9.	Stopa zwrotu od początku roku* (%)	-16,73	-5,03	-3,64	+20,07	-40,78	-1,04
10.	Stopa dywidendy (%)	2,8	6,5	4,6	3,8	5,2	–
11.	Wartość obrotów (mln zł)	5 574,82	3 198,94	3 103,56	3 134,81	3 062,52	3 199,02
12.	Udział w obrotach (%)	2,21	1,70	1,41	1,53	1,50	1,69
13.	Średni wolumen na sesję	3 721 539	2 667 725	2 793 020	2 489 329	3 190 195	4 662 087
14.	Średnia liczba transakcji na sesję	1 373	960	1 022	1 106	1 431	1 465

Źródło: Biuletyn Statystyczny GPW

* Stopa zwrotu liczona z uwzględnieniem dochodu inwestora z tytułu dywidendy i przy założeniu, że osiągnięty dochód dodatkowy jest reinwestowany. Metodologia zgodna z Biuletynem Statystycznym GPW

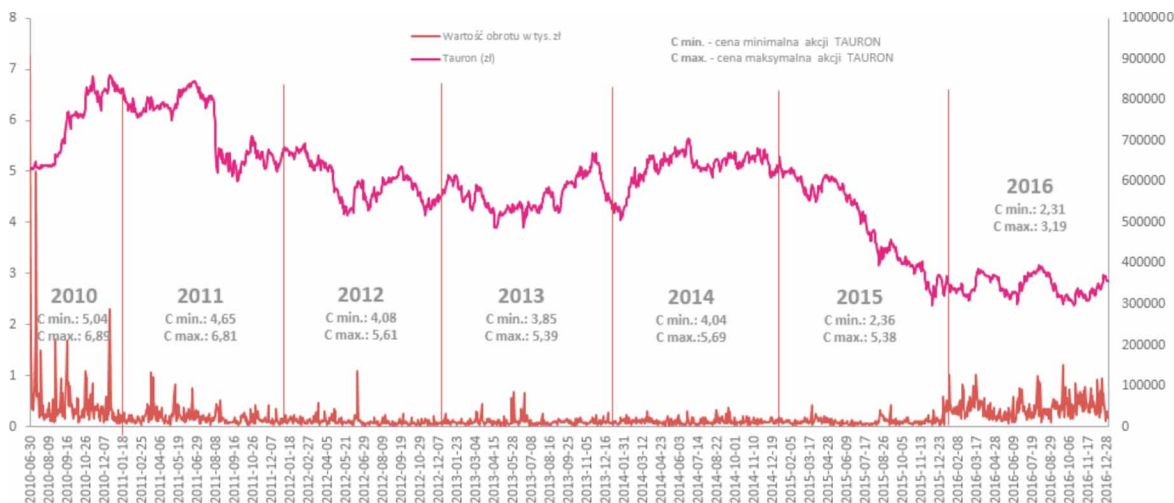
Poniższe wykresy przedstawiają historyczne kształtowanie się kursu akcji TAURON oraz wartości obrotów, w tym na tle indeksów WIG20 i WIG-Energia.

Rysunek nr 95. Wykres kursu akcji TAURON oraz wartości obrotów w 2016 r.

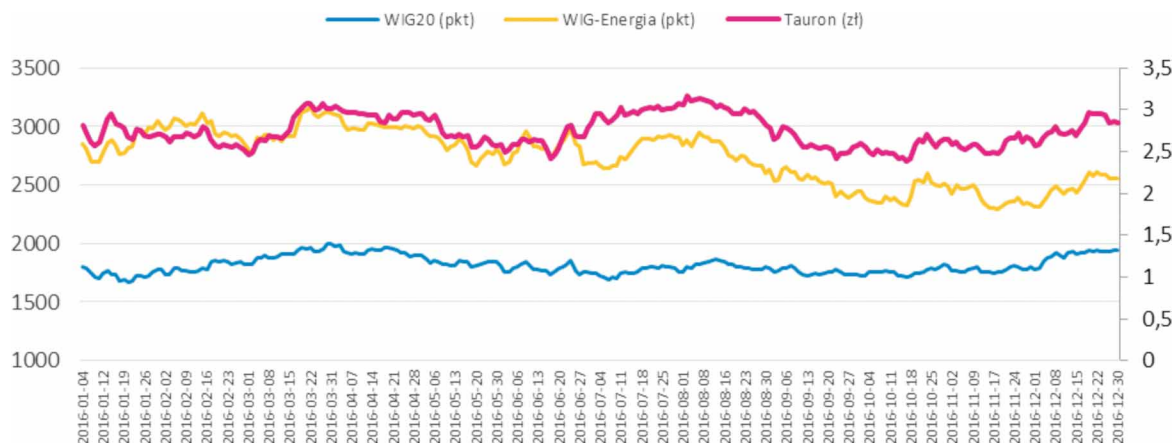

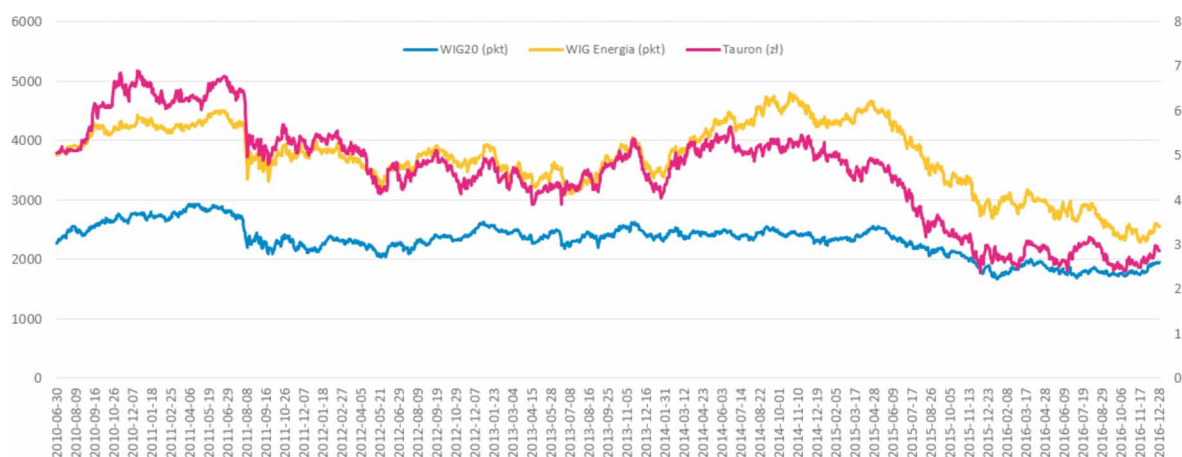
	Data	Wydarzenie
1	15.02.2016	• Informacja o zamiarze ujęcia w sprawozdaniach finansowych za 2015 r. odpisu aktualizującego wartość jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie
2	09.03.2016	• Publikacja skonsolidowanego raportu rocznego za 2015 r. • Przyjęcie Programu poprawy efektywności działalności w Grupie TAURON na lata 2016-2018
3	11.05.2016	• Publikacja raportu okresowego za I kwartał 2016 r.
4	08.06.2016	• Zwyczajne Walne Zgromadzenie TAURON
5	26.07.2016	• Informacja o zamiarze ujęcia w sprawozdaniach finansowych za I półrocze 2016 r. odpisu z tytułu utraty wartości jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie
6	29.07.2016	• Publikacja szacunkowych skonsolidowanych danych finansowych za I półrocze 2016 r.
7	17.08.2016	• Publikacja raportu okresowego za I półrocze 2016 r.
8	02.09.2016	• Przyjęcie Strategii Grupy TAURON na lata 2016-2025 • Przyjęcie polityki dywidendowej na lata 2016-2025
9	28.10.2016	• Publikacja szacunkowych wyników Grupy Kapitałowej TAURON za III kwartał 2016 r.
10	09.11.2016	• Publikacja raportu okresowego za III kwartał 2016 r.
11	14.11.2016	• Potwierdzenie ratingów i zmiana perspektywy długoterminowej z negatywnej na stabilną dla TAURON przez agencję Fitch
12	15.12.2016	• Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie TAURON

Rysunek nr 96. Wykres kursu akcji TAURON oraz wartości obrotów od debiutu giełdowego do 31 grudnia 2016 r.

Rysunek nr 97. Wykres kursu akcji TAURON na tle indeksów WIG20 i WIG-Energia w 2016 r.

Rysunek nr 98. Kurs akcji TAURON na tle indeksu WIG20 i WIG-Energia od debiutu giełdowego do 31 grudnia 2016 r.**Rekomendacje dla akcji TAURON Polska Energia S.A.**

W 2016 r. analitycy domów maklerskich i banków inwestycyjnych wydali łącznie 24 rekomendacje dla akcji TAURON, w tym:

- 1) osiem rekomendacji „kupuj”,
- 2) osiem rekomendacji „trzymaj”,
- 3) osiem rekomendacji „sprzedaj”.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wszystkich rekomendacji wydanych w 2016 r.

Tabela nr 35. Rekomendacje wydane w 2016 r.

Lp.	Data wydania rekomendacji	Rekomendacja/cena docelowa	Instytucja rekomendująca
1.	27.01.2016	Sprzedaj / 2,50 zł	UBS
2.	01.02.2016	Trzymaj / 2,71 zł	Wood&Co
3.	08.02.2016	Sprzedaj / 2,00 zł	Ipopema
4.	11.03.2016	Kupuj / 3,30 zł	Societe Generale
5.	05.04.2016	Kupuj / 3,80 zł	Raiffeisen Centrobank
6.	13.04.2016	Trzymaj / 3,00 zł	Deutsche Bank
7.	20.04.2016	Sprzedaj / 2,70 zł	Trigon
8.	09.05.2016	Sprzedaj / 2,70 zł	DM PKO BP
9.	19.05.2016	Sprzedaj / 2,38 zł	Haitong Bank
10.	24.05.2016	Kupuj / 2,84 zł	DM BZ WBK
11.	25.05.2016	Trzymaj / 2,79 zł	DM PKO BP
12.	20.06.2016	Kupuj / 3,20 zł	J.P. Morgan
13.	29.06.2016	Trzymaj / 2,70 zł	Citi
14.	9.08.2016	Sprzedaj / 2,81 zł	DM BZ WBK
15.	19.08.2016	Kupuj / 3,70 zł	Societe Generale
16.	04.10.2016	Kupuj / 3,03 zł	DM mBank
17.	10.10.2016	Sprzedaj / 2,00 zł	Citi
18.	21.11.2016	Kupuj / 3,40 zł	Societe Generale
19.	22.11.2016	Trzymaj / 2,70 zł	Deutsche Bank

Lp.	Data wydania rekomendacji	Rekomendacja/cena docelowa	Instytucja rekomendująca
20.	22.11.2016	Sprzedaj / 2,31 zł	DM BZ WBK
21.	04.12.2016	Trzymaj / 2,50 zł	DM BOŚ
22.	06.12.2016	Kupuj / 3,03 zł	DM mBank
23.	19.12.2016	Trzymaj / 2,58 zł	Haitong Bank
24.	20.12.2016	Trzymaj / 2,89 zł	DM PKO BP

5.8. Relacje inwestorskie

Rzetelna i regularna komunikacja z inwestorami to jeden z priorytetów TAURON. Jest ona prowadzona zarówno w formie działań wymaganych przepisami prawa (np. w formie raportów bieżących i okresowych), jak również poprzez liczne dodatkowe narzędzia kierowane bezpośrednio do inwestorów instytucjonalnych i indywidualnych. Spółka sama organizuje, a także uczestniczy w organizowanych przez podmioty funkcjonujące na rynku kapitałowym konferencjach inwestorskich i roadshows w Polsce i za granicą. Podczas spotkań z inwestorami prezentowana jest strategia, realizowane projekty inwestycyjne, sytuacja finansowa Grupy Kapitałowej TAURON oraz informacje dotyczące aktualnej kondycji i perspektyw dla sektora energetycznego.

W związku z publikacją raportów okresowych spółka organizowała konferencje dla analityków, podczas których członkowie Zarządu omawiali wyniki finansowe oraz prezentowali najważniejsze wydarzenia w raportowanych okresach. Konferencje były transmitowane za pośrednictwem internetu w języku polskim i angielskim. Zapewniono również możliwość ich odsłuchania przez telefon. Dzięki temu wszyscy inwestorzy zainteresowani Grupą Kapitałową TAURON mogli bezpośrednio śledzić te wydarzenia i otrzymać informacje w tym samym czasie. Osobne spotkania poświęcone omówieniu wyników finansowych są regularnie organizowane również dla przedstawicieli kluczowych mediów, tak by informacja o kondycji Grupy Kapitałowej TAURON mogła dotrzeć do wszystkich inwestorów za pośrednictwem różnych kanałów.

Obok spotkań towarzyszących publikacji raportów okresowych, w 2016 r. członkowie Zarządu oraz przedstawiciele Zespołu Relacji Inwestorskich, wzięli udział w 12 konferencjach i roadshows, podczas których odbyło się ponad 100 spotkań z zarządzającymi i analitykami. Przedstawiciele TAURON spotykali się z inwestorami instytucjonalnymi nie tylko w Polsce, ale także w USA, Wielkiej Brytanii, Austrii, Niemczech i Czechach.

W związku z rosnącym znaczeniem kanałów internetowych i mediów społecznościowych duży nacisk położono na techniczne aspekty komunikacji z inwestorami – wykorzystywane są dodatkowe kanały komunikacji, takie jak np. dedykowana aplikacja na urządzenia mobilne. Na portalu YouTube zamieszczane są relacje z ważnych dla inwestorów wydarzeń: konferencji wynikowych, obrad WZ, Dni Inwestora oraz komentarze Prezesa Zarządu do wyników. Z kolei na portalu Facebook publikowane są zapowiedzi istotnych wydarzeń wraz z linkami do stron, na których można śledzić transmisje lub wziąć udział w czacie inwestorskim. W połowie 2016 r. spółka zdecydowała się na poszerzenie swoich kanałów komunikacji i uruchomiła profil korporacyjny na portalu społecznościowym Twitter, gdzie pojawiają się również wpisy z obszaru relacji inwestorskich.

Mając świadomość, jak istotnym źródłem informacji dla inwestorów jest strona internetowa, a w szczególności zakładka *Relacje Inwestorskie*, Spółka dba o jej zawartość i aktualność zamieszczanych tam treści. Sekcja *Relacje Inwestorskie* zawiera wiele przydatnych informacji o bieżących wydarzeniach, wynikach finansowych, czy WZ. Zamieszczone są w niej również prezentacje i relacje wideo z konferencji podsumowujących wyniki finansowe.

W 2016 r. spółka uczestniczyła w wydarzeniach skierowanych do inwestorów indywidualnych. Była m.in. partnerem konferencji „WallStreet” w Karpaczu oraz zimowych i letnich zawodów sportowych rynku kapitałowego „Capital Market Games”. W ramach regularnej komunikacji z tą liczną grupą inwestorów, w 2016 r. odbyły się 4 czaty z przedstawicielem Zarządu, w których każdorazowo brało udział ok. 100 inwestorów. Aktywność w kontaktach z inwestorami indywidualnymi zaowocowała przystąpieniem do programu Stowarzyszenia Inwestorów Indywidualnych „10 na 10 – spółka przyjazna inwestorom” oraz otrzymaniem w 2014 r. wyróżnienia „Heros Rynku Kapitałowego”.

Aktywność w obszarze relacji inwestorskich jest doceniana przez uczestników rynku kapitałowego i inwestorów. W 2016 r. do spółki trafiły kolejne nagrody za wysoką jakość relacji inwestorskich. W marcu 2016 r., w ramach największego w Polsce badania relacji inwestorskich organizowanego przez Gazetę Giełdy i Inwestorów „Parkiet” i Izbę Domów Maklerskich, uczestnicy ankiety internetowej, po raz drugi z rzędu, przyznali TAURON pierwsze miejsce pod względem jakości relacji inwestorskich wśród spółek z indeksu WIG30. W maju 2016 r., w trakcie uroczystej Gali „Podsumowanie Roku Giełdowego 2015”, TAURON otrzymał nagrodę GPW na rynku Catalyst za największą wartość debiutu w 2015 r. w związku z wprowadzeniem do alternatywnego systemu obrotu 17 500 obligacji o łącznej wartości nominalnej 1,75 mld zł. W październiku 2016 r. TAURON po raz trzeci otrzymał nagrodę główną w konkursie „The Best Annual Report”, przyznawaną przez Instytut Rachunkowości i Podatków,

i tym samym dołączył do grona „The Best of The Best”, skupiającego spółki stosujące najwyższe standardy raportowania. Podobnie jak w 2015 r., kapituła konkursu wyróżniła ponadto wersję internetową raportu rocznego.

Od 2013 r. TAURON wchodzi w skład RESPECT Index, a w grudniu 2016 r., po raz czwarty z rzędu, Spółka znalazła się wśród podmiotów giełdowych przestrzegających zasad zrównoważonego rozwoju.

Poniższa tabela przedstawi kalendarium prezentujące wydarzenia oraz działania w ramach relacji inwestorskich jakie miały miejsce w 2016 r.

Tabela nr 36. Kalendarium wydarzeń oraz działań realizowanych w ramach relacji inwestorskich w 2016 r.

Lp.	Data	Wydarzenie
1.	09.03.2016	Publikacja jednostkowego i skonsolidowanego raportu rocznego za 2015 r.
2.	10.03.2016	Spotkanie Zarządu z analitykami i zarządzającymi funduszami związane z publikacją wyników finansowych za 2015 r., Warszawa
3.	10.03.2016	Czat dla inwestorów indywidualnych w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych
4.	16.03.2016	Udział w konferencji DM PKO BP CEE Capital Markets Conference, Londyn
5.	23.03.2016	Spotkanie z zarządzającymi związane z publikacją wyników finansowych za 2015 r., Societe Generale, Warszawa
6.	11–13.04.2016	Udział w konferencji Raiffeisen Institutional Investors Conference, Züri (Austria)
7.	11.05.2016	Publikacja raportu okresowego za I kwartał 2016 r.
8.	12.05.2016	Spotkanie Zarządu z analitykami i zarządzającymi funduszami związane z publikacją wyników finansowych za I kwartał 2016 r., Warszawa
9.	12.05.2016	Czat dla inwestorów indywidualnych w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych
10.	16.05.2016	Udział w konferencji IPOPEMY i GPW, Poland Capital Markets Day, Nowy Jork
11.	03–05.06.2016	Udział w XX konferencji WallStreet dla inwestorów indywidualnych, Karpacz
12.	09.06.2016	Spotkanie z zarządzającymi związane z publikacją wyników finansowych za I kwartał 2016 r., Haitong Bank, Warszawa
13.	08.06.2016	Zwyczajne WZ TAURON
14.	17.08.2016	Publikacja raportu okresowego za I półrocze 2016 r.
15.	18.08.2016	Spotkanie Zarządu z analitykami i zarządzającymi funduszami związane z publikacją wyników finansowych za I półrocze 2016 r., Warszawa
16.	20.08.2016	Czat dla inwestorów indywidualnych w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych
17.	05.09.2016	Prezentacja Strategii Grupy TAURON na lata 2016–2025 – spotkanie Zarządu z mediami, analitykami i zarządzającymi, GPW, Warszawa
18.	12–13.09.2016	Udział w konferencji Pekao Investment Banking S.A. 13th Annual Emerging Europe Investment Conference, Warszawa
19.	21.09.2016	Roadshow z DM PKO BP, Frankfurt
20.	27–28.09.2016	Udział w konferencji DM PKO BP Górnictwo i Energetyka 2016, Wrocław
21.	03.10.2016	Udział w konferencji DM BZ WBK Energy & Mining, Warszawa
22.	12–13.10.2016	Udział w konferencji Erste Investor Conference Stegersbach 2016, Stegersbach (Austria)
23.	09.11.2016	Publikacja raportu okresowego za III 2016 r.
24.	10.11.2016	Spotkanie Zarządu z analitykami i zarządzającymi funduszami związane z publikacją wyników finansowych za III kwartał 2016 r., Warszawa
25.	16.11.2016	Czat dla inwestorów indywidualnych w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych
26.	30.11–02.12.2016	Udział w konferencji WOOD's Winter in Prague – Emerging Europe Conference, Praga
27.	15.12.2016	Nadzwyczajne WZ TAURON

6. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO

Działając zgodnie z § 91 ust. 5 pkt 4) *Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim* (Dz. U. Nr 33, poz. 259, z późniejszymi zmianami), jak również *Dobrymi Praktykami Spółek Notowanych na GPW 2016* (Dobre Praktyki 2016), Zarząd Spółki przedstawia oświadczenie o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego w 2016 r.

6.1. Wskazanie stosowanego zbioru zasad ładu korporacyjnego

W 2016 r. Spółka podlegała zasadom ładu korporacyjnego opisanym w dokumencie *Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016*, uchwalonym przez Radę Nadzorczą GPW uchwałą nr 27/1414/2015 z dnia 13 października 2015 r., które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

Tekst zbioru Dobrych Praktyk 2016, którym podlega Spółka jest opublikowany na stronie internetowej GPW pod adresem: <http://www.corp-gov.gpw.pl>.

W związku z wejściem w życie ww. zbioru Dobrych Praktyk 2016, Zarząd Spółki przyjął do stosowania rekomendacje i zasady określone w tym dokumencie, za wyjątkiem zasad określonych w: IV.Z.2, VI.Z.1, VI.Z.2.

Równocześnie Zarząd uznał, iż następujące rekomendacje i zasady Dobrych Praktyk 2016 nie dotyczą Spółki: I.Z.1.10, III.Z.6, IV.R.2.

Na podstawie § 29 ust. 3 *Regulaminu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.*, w dniu 1 lutego 2016 r. Spółka za pośrednictwem systemu Elektronicznej Bazy Informacji – EBI, przekazała raport dotyczący niestosowania szczegółowych zasad zawartych w zbiorze Dobre Praktyki 2016. Równocześnie Spółka zamieściła na swojej stronie internetowej informację na temat stanu stosowania przez Spółkę rekomendacji i zasad zawartych w zbiorze Dobre Praktyki 2016.

Ponadto Zarząd Spółki przyjmując zasady szczegółowe Dobrych Praktyk 2016, oznaczone jako: I.Z.1.3, I.Z.1.15, I.Z.1.16, II.Z.1, II.Z.6, II.Z.10.1, II.Z.10.2, II.Z.10.3, II.Z.10.4, V.Z.5, V.Z.6, VI.Z.4., wskazał sposób ich stosowania. Szczegółowy opis sposobu stosowania powyższych zasad został zawarty w *Informacji na temat stanu stosowania przez Spółkę rekomendacji i zasad zawartych w zbiorze Dobre Praktyki 2016*, stanowiącej załącznik do ww. raportu o niestosowaniu zasad szczegółowych w zbiorze Dobre Praktyki 2016 oraz zamieszczonej na stronie internetowej Spółki.

6.2. Wskazanie zasad ładu korporacyjnego, od stosowania których odstąpiono

W 2016 r. Spółka nie stosowała następujących szczegółowych zasad zawartych w Dobrych Praktykach 2016:

- 1) IV.Z.2. dotyczącej zapewnienia powszechnie dostępnej transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym, z uwagi na brak stosownych postanowień Statutu umożliwiających ww. transmisję. Aby umożliwić stosowanie przedmiotowej zasady Zarząd Spółki wystąpił z wnioskiem do Zwyczajnego WZ Spółki o uchwalenie stosownej zmiany Statutu, umożliwiającej zapewnienie powszechnie dostępnej transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym. Jednak Zwyczajne WZ Spółki obradujące w dniu 8 czerwca 2016 r. nie uchwaliło zmiany Statutu zaproponowanej przez Zarząd Spółki w tym zakresie,
- 2) VI.Z.1. dotyczącej takiego skonstruowania programów motywacyjnych, by m.in. uzależnić poziom wynagrodzenia członków Zarządu Spółki i jej kluczowych menedżerów od rzeczywistej, długoterminowej sytuacji finansowej Spółki oraz długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa. Zasada ta nie była stosowana z uwagi na obowiązujący w TAURON system wynagradzania i premiowania członków Zarządu i jej kluczowych menedżerów, który przewiduje uzależnienie poziomu wynagrodzenia od sytuacji finansowej Spółki w perspektywie rocznej, w powiązaniu z realizacją celów strategicznych,
- 3) VI.Z.2. stanowiącej, aby powiązać wynagrodzenie członków zarządu i kluczowych menedżerów z długookresowymi celami biznesowymi i finansowymi spółki, okres pomiędzy przyznaniem w ramach programu motywacyjnego opcji lub innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki, a możliwością ich realizacji powinien wynosić min. 2 lata. Zasada ta nie była stosowana, z uwagi na obowiązujący w TAURON system wynagradzania i premiowania Członków Zarządu Spółki i jej kluczowych menedżerów, który nie przewiduje powiązania wynagrodzeń z instrumentami powiązanymi z akcjami Spółki.

Z uwagi na brak w Spółce jednego dokumentu opisującego stosowaną politykę różnorodności w odniesieniu do władz Spółki oraz jej kluczowych menedżerów, o którym mowa w zasadzie oznaczonej jako I.Z.1.15. Dobrych Praktyk 2016, w opublikowanym w dniu 1 lutego 2016 r. raporcie dotyczącym niestosowania szczegółowych zasad zawartych w zbiorze Dobre Praktyki 2016, Spółka wskazała sposób jej stosowania. Zasady zarządzania różnorodnością zostały wprowadzone do stosowania wieloma dokumentami, stanowiącymi wewnętrzne regulacje prawne, w tym

m.in. *Kodeksem Etyki Biznesowej Grupy TAURON*. Spółka planuje opracować i wprowadzić do stosowania politykę różnorodności w ramach jednego formalnego dokumentu.

Przyjmując do stosowania Dobre Praktyki 2016, równocześnie Zarząd Spółki wskazał, iż następujące zasady nie dotyczą Spółki:

- 1) I.Z.1.10. dotycząca zamieszczania na stronie internetowej Spółki prognoz finansowych – jeżeli spółka podjęła decyzję o ich publikacji – opublikowanych w okresie co najmniej ostatnich 5 lat, wraz z informacją o stopniu ich realizacji, z uwagi na nie publikowanie prognoz finansowych,
- 2) III.Z.6. stanowiąca, iż w przypadku, gdy w Spółce nie wyodrębniono organizacyjnie funkcji audytu wewnętrznego, komitet audytu (lub rada nadzorcza, jeżeli pełni funkcję komitetu audytu) co roku dokonuje oceny, czy istnieje potrzeba dokonania takiego wydzielenia, z uwagi na posiadanie przez Spółkę w strukturze organizacyjnej wyodrębnionej jednostki organizacyjnej ds. Audytu Wewnętrznego.

Informacja dotycząca nie stosowania rekomendacji zawartych w Dobrych Praktykach 2016

W 2016 r. Spółka nie stosowała jedynie rekomendacji zawartej w Dobrych Praktykach 2016 oznaczonej jako IV.R.2. dotyczącej umożliwienia akcjonariuszom udziału w WZ, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, z uwagi na brak takiego oczekiwania ze strony akcjonariuszy. Wyrazem tego jest nie podjęcie przez WZ Spółki w dniu 16 maja 2013 r. uchwały w sprawie zmiany Statutu Spółki, która miała na celu umożliwienie akcjonariuszom brania udziału w WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, jak również nie uchwalenie przez Zwyczajne WZ Spółki obradujące w dniu 8 czerwca 2016 r. zmian do Statutu Spółki, umożliwiających zapewnienie powszechnie dostępnej transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym.

Pozostałe rekomendacje zawarte w Dobrych Praktykach 2016 były przez Spółkę stosowane.

6.3. Opis głównych cech systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych

System kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych realizowany jest poprzez:

Nadzór nad stosowaniem jednolitych zasad rachunkowości przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON przy sporządzaniu pakietów sprawozdawczych dla celów sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej TAURON.

W celu zapewnienia jednolitych zasad rachunkowości, w oparciu o MSSF zatwierdzone przez UE, w Grupie Kapitałowej TAURON została opracowana i wdrożona *Polityka Rachunkowości Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A.* (Polityka rachunkowości). Dokument ten jest odpowiednio aktualizowany w przypadku wystąpienia zmian w regulacjach. Zasady zawarte w Polityce rachunkowości mają zastosowanie do jednostkowych sprawozdań finansowych TAURON i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej TAURON. Spółki Grupy Kapitałowej TAURON są zobowiązane do stosowania Polityki rachunkowości przy sporządzaniu pakietów sprawozdawczych, które są podstawą sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON. Pakiety sprawozdawcze są weryfikowane przez Zespół Konsolidacji i Sprawozdawczości w jednostce dominującej oraz przez niezależnego biegłego rewidenta w trakcie przeprowadzania badania lub przeglądu skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej TAURON.

Procedury autoryzacji i opiniowania sprawozdań finansowych Spółki oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej TAURON

W Spółce wdrożone zostały procedury autoryzacji sprawozdań finansowych. Kwartalne, półroczne oraz roczne sprawozdania finansowe Spółki oraz skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej TAURON przed publikacją są zatwierdzane przez Zarząd Spółki. Roczne sprawozdania finansowe TAURON oraz skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej TAURON są dodatkowo przed publikacją przedstawiane do oceny Radzie Nadzorczej Spółki. Nadzór nad przygotowaniem sprawozdań finansowych pełni Wiceprezes Zarządu ds. Finansów Spółki, natomiast za sporządzenie pakietów sprawozdawczych do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON, odpowiedzialność ponoszą Zarządy spółek objętych konsolidacją.

W strukturach Rady Nadzorczej Spółki funkcjonuje Komitet Audytu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A., którego skład, kompetencje i opis działania zawarto w pkt 6.11.3. niniejszego sprawozdania.

Systemy informatyczne oraz procesy finansowo-księgowe

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON prowadzą księgi rachunkowe stanowiące podstawę przygotowania sprawozdań finansowych w komputerowych systemach finansowo-księgowych klasy ERP. Przygotowanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego następuje przy wykorzystaniu narzędzia informatycznego dla celów konsolidacji sprawozdań finansowych.

W spółkach Grupy Kapitałowej TAURON funkcjonują rozwiązania informatyczne i organizacyjne zabezpieczające kontrolę dostępu do systemu finansowo-księgowego oraz zapewniające należytą ochronę i archiwizację ksiąg rachunkowych. Dostęp do systemów informatycznych ograniczony jest odpowiednimi uprawnieniami dla upoważnionych pracowników.

W związku integracją funkcji rachunkowości i przeniesieniem obsługi finansowo-księgowej istotnych spółek Grupy Kapitałowej TAURON do CUW R, nastąpił proces stopniowego ujednoczenia procesów finansowo-księgowych w Grupie Kapitałowej TAURON. Spółki dostosowały własne procedury do przebiegu procesów finansowo-księgowych, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych segmentów.

Nowy Model Biznesowy wyraźnie podzielił odpowiedzialność w zakresie procesów finansowo-księgowych pomiędzy Spółką (wskazaną jako Centrum Korporacyjne) oraz podmiotami zależnymi i CUW R, wskazując, iż właścicielem procesów związanych z rachunkowością i sprawozdawczością Grupy Kapitałowej TAURON jest Centrum Korporacyjne. W zakresie zadań Centrum Korporacyjnego wskazano strategiczne funkcje związane z opracowaniem modelu funkcjonowania oraz standardów Grupy Kapitałowej TAURON w zakresie rachunkowości oraz nadzorowaniem realizacji standardów w obszarze rachunkowości w spółkach zależnych oraz CUW R. Ponadto wskazano, iż Spółka jako Centrum Korporacyjne jest odpowiedzialna za sporządzenie sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON. Wyraźny podział odpowiedzialności oraz istotny nacisk na pełnienie przez Centrum Korporacyjne funkcji nadzorczych w stosunku do CUW R oraz podmiotów zależnych ma na celu m.in. usprawnienie procesu przygotowania sprawozdań finansowych.

Audyt wewnętrzny

W Spółce funkcjonuje Zespół Audytu Wewnętrznego, którego celem jest planowanie i realizacja zadań audytowych m.in. o charakterze doradczym, a także wykonywanie zleconych kontroli doraźnych. Sposoby i zasady jego realizowania określa *Regulamin Audytu Wewnętrznego w Grupie TAURON* oraz zasady współpracy obowiązujące w poszczególnych spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. Realizując funkcję audytu wewnętrznego Spółka kieruje się Kodeksem Etyki Biznesowej Grupy TAURON i Międzynarodowymi Standardami Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego.

Poddawanie sprawozdań finansowych Spółki oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej TAURON badaniu i przeglądowi przez niezależnego biegłego rewidenta

Roczne sprawozdania finansowe Spółki oraz roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej TAURON podlegają badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta. Półroczne sprawozdania finansowe Spółki oraz półroczne skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej TAURON podlegają przeglądowi przez biegłego rewidenta. W 2016 r. Spółka wybrała podmiot uprawniony do badania i przeglądu sprawozdań finansowych istotnych spółek Grupy Kapitałowej TAURON oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Umowa z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych została zawarta na przeprowadzenie badania sprawozdań finansowych za rok 2016.

Reguła dotycząca zmieniania podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Spółki oraz Grupy Kapitałowej TAURON

Uchwałą Rady Nadzorczej Spółki nr 343/II/2010 z dnia 27 sierpnia 2010 r. przyjęto zasadę zmieniania podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Spółki oraz Grupy Kapitałowej TAURON przynajmniej raz na 5 lat obrotowych. Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON może ponownie wykonać te czynności po upływie 2 lat obrotowych.

6.4. Akcjonariusze posiadający znaczne pakiety akcji

Poniższa tabela przedstawia akcjonariuszy posiadających, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania, bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji Spółki.

Tabela nr 37. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji

Lp.	Akcyonariusze	Liczba posiadanych akcji	Procentowy udział w kapitale zakładowym	Liczba posiadanych głosów	Procentowy udział w ogólnej liczbie głosów
1.	Skarb Państwa	526 848 384*	30,06%	526 848 384	30,06%
2.	KGHM Polska Miedź S.A.	182 110 566**	10,39%	182 110 566	10,39%
3.	Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	88 742 929***	5,06%	88 742 929	5,06%

* Zgodnie z zawiadomieniem akcjonariusza z dnia 28 lutego 2013 r.

** Zgodnie z zawiadomieniem akcjonariusza z dnia 23 marca 2011 r.

*** Zgodnie z zawiadomieniem akcjonariusza z dnia 28 grudnia 2011 r.

Od dnia przekazania poprzedniego raportu okresowego tj. od dnia 9 listopada 2016 r. do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania, Spółka nie otrzymała zawiadomień od akcjonariuszy o wystąpieniu zmian w strukturze własności znacznych pakietów akcji TAURON.

Podczas Zwyczajnego WZ zwołanego na dzień 8 czerwca 2016 r. oraz Nadzwyczajnego WZ zwołanego na dzień 15 grudnia 2016 r., obecni byli następujący akcjonariusze posiadający co najmniej 5% liczby głosów na tych WZ:

1. Skarb Państwa,
2. KGHM Polska Miedź S.A.,
3. Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny (uprzednio ING Otwarty Fundusz Emerytalny).

6.5. Posiadacze papierów wartościowych dających specjalne uprawnienia kontrolne

W roku obrotowym 2016 Spółka nie emitowała papierów wartościowych, które dawałyby specjalne uprawnienia kontrolne wobec Spółki.

6.6. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu

Ograniczenia dotyczące wykonywania prawa głosu zostały zawarte w § 10 Statutu Spółki, który jest dostępny na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

Powyższe ograniczenia co do wykonywania prawa głosu zostały sformułowane w następujący sposób:

1. Prawo głosu akcjonariuszy dysponujących powyżej 10% ogółu głosów w Spółce zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na WZ więcej niż 10% ogółu głosów w Spółce.
2. Ograniczenie prawa głosu, o którym mowa w pkt 1 powyżej, nie dotyczy Skarbu Państwa i podmiotów zależnych od Skarbu Państwa w okresie, w którym Skarb Państwa wraz z podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa posiada liczbę akcji Spółki uprawniającą do wykonywania co najmniej 25% ogółu głosów w Spółce.
3. Głosy należące do akcjonariuszy, między którymi istnieje stosunek dominacji lub zależności w rozumieniu § 10 Statutu (Zgrupowanie Akcjonariuszy) kumuluje się; w przypadku, gdy skumulowana liczba głosów przekracza 10% ogółu głosów w Spółce, podlega ona redukcji. Zasady kumulacji i redukcji głosów zostały określone w pkt 6 i 7 poniżej.
4. Akcjonariuszem w rozumieniu § 10 Statutu Spółki jest każda osoba, w tym jej podmiot dominujący i zależny, której przysługuje bezpośrednio lub pośrednio prawo głosu na WZ na podstawie dowolnego tytułu prawnego; dotyczy to także osoby, która nie posiada akcji Spółki, a w szczególności użytkownika, zastawnika, osoby uprawnionej z kwitu depozytowego w rozumieniu przepisów *Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi*, a także osoby uprawnionej do udziału w WZ mimo zbycia posiadanych akcji po dniu ustalenia prawa do uczestnictwa w WZ.
5. Przez podmiot dominujący oraz podmiot zależny na potrzeby § 10 Statutu Spółki rozumie się odpowiednio osobę:
 - 1) mającą status przedsiębiorcy dominującego, przedsiębiorcy zależnego albo jednocześnie status przedsiębiorcy dominującego i zależnego w rozumieniu przepisów *Ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów*, lub
 - 2) mającą status jednostki dominującej, jednostki dominującej wyższego szczebla, jednostki zależnej, jednostki zależnej niższego szczebla, jednostki współzależnej albo mającą jednocześnie status jednostki dominującej (w tym dominującej wyższego szczebla) i zależnej (w tym zależnej niższego szczebla i współzależnej) w rozumieniu *Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości*, lub
 - 3) która wywiera (podmiot dominujący) lub, na którą jest wywierany (podmiot zależny) decydujący wpływ w rozumieniu *Ustawy z dnia 22 września 2006 r. o przejrzystości stosunków finansowych pomiędzy organami publicznymi a przedsiębiorcami publicznymi oraz o przejrzystości finansowej niektórych przedsiębiorców*, lub
 - 4) której głosy wynikające z posiadanych bezpośrednio lub pośrednio akcji Spółki podlegają kumulacji z głosami innej osoby lub innych osób na zasadach określonych w *Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych w związku z posiadaniem, zbywaniem lub nabywaniem znacznych pakietów akcji Spółki*.
6. Kumulacja głosów polega na zsumowaniu liczby głosów, którymi dysponują poszczególni akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania Akcjonariuszy.

7. Redukcja głosów polega na pomniejszeniu ogólnej liczby głosów w Spółce przysługujących na WZ akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania Akcjonariuszy do progu 10% ogółu głosów w Spółce. Redukcja głosów jest dokonywana według następujących zasad:
 - 1) liczba głosów akcjonariusza, który dysponuje największą liczbą głosów w Spółce spośród wszystkich akcjonariuszy wchodzących w skład Zgrupowania Akcjonariuszy, ulega pomniejszeniu o liczbę głosów równą nadwyżce ponad 10% ogółu głosów w Spółce przysługujących łącznie wszystkim akcjonariuszom wchodzącym w skład ZA,
 - 2) jeżeli mimo redukcji, o której mowa powyżej, łączna liczba głosów przysługujących na WZ akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania Akcjonariuszy przekracza 10% ogółu głosów w Spółce, dokonuje się dalszej redukcji głosów należących do pozostałych akcjonariuszy wchodzących w skład Zgrupowania Akcjonariuszy. Dalsza redukcja głosów poszczególnych akcjonariuszy następuje w kolejności ustalonej na podstawie liczby głosów, którymi dysponują poszczególni akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania Akcjonariuszy (od największej do najmniejszej). Dalsza redukcja jest dokonywana aż do osiągnięcia stanu, w którym łączna liczba głosów, którymi dysponują akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania Akcjonariuszy nie będzie przekraczać 10% ogółu głosów w Spółce,
 - 3) w każdym przypadku akcjonariusz, któremu ograniczono wykonywanie prawa głosu, zachowuje prawo wykonywania co najmniej jednego głosu,
 - 4) ograniczenie wykonywania prawa głosu dotyczy także akcjonariusza nieobecnego na WZ.
8. Każdy akcjonariusz, który zamierza wziąć udział w WZ, bezpośrednio lub przez pełnomocnika, ma obowiązek, bez odrębnego wezwania, o którym mowa w pkt 9 poniżej, zawiadomić Zarząd lub Przewodniczącego WZ o tym, że dysponuje bezpośrednio lub pośrednio więcej niż 10% ogółu głosów w Spółce.
9. Niezależnie od postanowienia pkt 8 powyżej, w celu ustalenia podstawy do kumulacji i redukcji głosów, akcjonariusz Spółki, Zarząd, Rada Nadzorcza oraz poszczególni członkowie tych organów mogą żądać, aby akcjonariusz Spółki udzielił informacji czy jest osobą mającą status podmiotu dominującego lub zależnego wobec innego akcjonariusza w rozumieniu § 10 Statutu Spółki. Uprawnienie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym obejmuje także prawo żądania ujawnienia liczby głosów, którymi akcjonariusz Spółki dysponuje samodzielnie lub łącznie z innymi akcjonariuszami Spółki.
10. Osoba, która nie wykonała lub wykonała w sposób nienależyty obowiązek informacyjny, o którym mowa w pkt 8 i 9 powyżej, do chwili usunięcia uchybienia obowiązkowi informacyjnemu, może wykonywać prawo głosu wyłącznie z jednej akcji; wykonywanie przez taką osobę prawa głosu z pozostałych akcji jest bezskuteczne.

6.7. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych

W Spółce na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania nie występują ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych Spółki.

6.8. Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających i nadzorujących oraz ich uprawnień

6.8.1. Zarząd

Zasady dotyczące powoływania i odwoływania członków Zarządu

Zarząd Spółki składa się z jednej do sześciu osób, w tym Prezesa i Wiceprezesów. Członków Zarządu powołuje się na okres wspólnej kadencji, która trwa 3 lata, za wyjątkiem I kadencji, która trwała 2 lata.

Członków Zarządu lub cały Zarząd powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza, powierzając funkcje Prezesa i Wiceprezesów. Każdy z członków Zarządu może być odwołany lub zawieszony w czynnościach przez Radę Nadzorczą lub WZ.

Kompetencje Zarządu

Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje Spółkę we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych. Wszelkie sprawy związane z prowadzeniem spraw Spółki, nie zastrzeżone przepisami prawa lub postanowieniami Statutu dla WZ lub Rady Nadzorczej, należą do kompetencji Zarządu.

Zgodnie ze Statutem uchwały Zarządu wymagają wszystkie sprawy przekraczające zakres zwykłych czynności Spółki, a w szczególności sprawy wymienione w poniższej tabeli:

Tabela nr 38. Kompetencje Zarządu

Sprawy wymagające uchwały Zarządu	
według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	
1.	regulamin Zarządu,
2.	regulamin organizacyjny przedsiębiorstwa Spółki,
3.	tworzenie i likwidacja oddziałów,
4.	powołanie prokurenta,
5.	zaciąganie kredytów i pożyczek,
6.	przyjęcie rocznych planów rzeczowo-finansowych Spółki i Grupy Kapitałowej oraz Strategii Korporacyjnej Grupy Kapitałowej,
7.	zaciąganie zobowiązań warunkowych w rozumieniu <i>Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości</i> , w tym udzielanie przez Spółkę gwarancji, poręczeń oraz wystawiania weksli, z zastrzeżeniem § 20 ust. 2 pkt 4 i 5 Statutu Spółki,
8.	udzielanie darowizn, umorzenie odsetek lub zwolnienie z długu, z zastrzeżeniem § 43 ust. 2 pkt 1 i 2 Statutu Spółki,
9.	nabycie nieruchomości, użytkownika wieczystego lub udziałów w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym, z zastrzeżeniem postanowień § 20 ust. 2 pkt 1 Statutu Spółki,
10.	nabycie składników aktywów trwałych z wyjątkiem nieruchomości, użytkownika wieczystego lub udziału w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 tys. EUR w zł, z zastrzeżeniem postanowień § 20 ust. 2 pkt 2 Statutu Spółki,
11.	rozporządzanie składnikami aktywów trwałych, w tym nieruchomością, użytkowaniem wieczystym lub udziałem w nieruchomości lub użytkowaniu wieczystym, o wartości równej lub przekraczającej 10 tys. EUR w złotych, z zastrzeżeniem postanowień § 20 ust. 2 pkt 3 Statutu Spółki,
12.	określenie wykonywania prawa głosu na WZ lub na ZW spółek, w których Spółka posiada akcje lub udziały, w sprawach należących do kompetencji WZ lub ZW tych spółek, z zastrzeżeniem postanowień § 20 ust. 3 pkt 9 Statutu Spółki,
13.	zasady prowadzenia działalności sponsoringowej,
14.	przyjęcie rocznego planu działalności sponsoringowej,
15.	sprawy, o których rozpatrzenie Zarząd zwraca się do Rady Nadzorczej albo do WZ.

6.8.2. Rada Nadzorcza

Zasady dotyczące powoływania i odwoływania członków Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza składa się z pięciu do dziewięciu osób powoływanych na okres wspólnej kadencji, która trwa 3 lata, za wyjątkiem pierwszej kadencji, która trwała 1 rok. Zgodnie ze Statutem Spółki członkowie Rady Nadzorczej są powoływani i odwoływani przez WZ, z zastrzeżeniem, iż:

- 1) w okresie, w którym Skarb Państwa, w tym wraz z podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa w rozumieniu § 10 ust. 5 Statutu, posiada liczbę akcji Spółki uprawniającą do wykonywania co najmniej 25% ogółu głosów w Spółce, Skarb Państwa jest uprawniony do powoływania i odwoływania członków Rady Nadzorczej, w liczbie równej połowie maksymalnej liczby składu Rady Nadzorczej określonej w Statucie (w razie, gdyby liczba ta okazała się niecałkowita ulega ona zaokrągleniu do liczby całkowitej w dół np. 4,5 ulega zaokrągleniu do 4) powiększonej o 1 z zastrzeżeniem, że Skarb Państwa:
 - a) jest zobowiązany głosować na WZ w sprawie ustalenia liczby członków Rady Nadzorczej odpowiadającej maksymalnej liczbie członków Rady Nadzorczej określonej w Statucie w razie zgłoszenia takiego wniosku do Zarządu przez akcjonariusza lub akcjonariuszy posiadających liczbę akcji uprawniającą do wykonywania co najmniej 5% ogółu głosów w Spółce,
 - b) jest wyłączone od prawa głosowania na WZ w sprawie powołania i odwołania pozostałych członków Rady Nadzorczej, w tym niezależnych członków Rady Nadzorczej; nie dotyczy to jednak przypadku, gdy Rada Nadzorcza nie może działać z powodu składu mniejszego od wymaganego Statutem, a obecni na WZ akcjonariusze inni niż Skarb Państwa nie dokonają uzupełnienia składu Rady Nadzorczej zgodnie z podziałem miejsc w Radzie Nadzorczej, opisanym w niniejszym rozdziale;
- 2) w okresie, w którym Skarb Państwa, w tym wraz z podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa w rozumieniu § 10 ust. 5 Statutu, posiada liczbę akcji Spółki uprawniającą do wykonywania poniżej 25% ogółu głosów w Spółce, Skarb Państwa, reprezentowany przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, jest uprawniony do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej.
- 3) powołanie i odwołanie członków Rady Nadzorczej przez Skarb Państwa w trybie określonym w pkt 1) lub pkt 2) powyżej, następuje w drodze oświadczenia składanego Spółce.

Co najmniej dwóch członków Rady Nadzorczej powinno spełniać kryteria niezależności (niezależni członkowie Rady Nadzorczej). Określenie „niezależny członek rady nadzorczej” oznacza niezależnego członka rady nadzorczej

w rozumieniu Zalecenia Komisji z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej) (2005/162/ WE) z uwzględnieniem Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Niezależni członkowie Rady Nadzorczej składają Spółce, przed ich powołaniem do składu Rady Nadzorczej, pisemne oświadczenie o spełnieniu przesłanek niezależności. W przypadku zaistnienia sytuacji powodującej niespełnienie przesłanek niezależności, członek Rady Nadzorczej zobowiązany jest niezwłocznie poinformować o tym fakcie Spółkę. Spółka informuje akcjonariuszy o aktualnej liczbie niezależnych członków Rady Nadzorczej.

Kompetencje Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności.

Zgodnie ze Statutem Spółki do zadań i kompetencji Rady Nadzorczej należą w szczególności sprawy wymienione w poniższej tabeli.

Tabela nr 39. Kompetencje Rady Nadzorczej

Sprawy wymagające uchwały Rady Nadzorczej	
według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	
Kompetencje opiniodawcze	
1.	ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami, dokumentami, jak i ze stanem faktycznym. Dotyczy to także skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej, o ile jest ono sporządzane,
2.	ocena wniosków Zarządu co do podziału zysku lub pokrycia straty,
3.	składanie WZ pisemnego sprawozdania z wyników czynności, o których mowa w pkt 1 i 2,
4.	sporządzanie raz w roku i przedstawianie Walnemu Zgromadzeniu: <ol style="list-style-type: none"> oceny sytuacji spółki, z uwzględnieniem oceny systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego, obejmującej wszystkie istotne mechanizmy kontrolne, w tym zwłaszcza dotyczące raportowania finansowego i działalności operacyjnej, sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej, obejmującego co najmniej informacje na temat: <ul style="list-style-type: none"> – składu Rady Nadzorczej i jej Komitetów, – spełniania przez Członków Rady Nadzorczej kryteriów niezależności, – liczby posiedzeń Rady Nadzorczej i jej Komitetów, – dokonanej samooceny pracy Rady Nadzorczej, oceny sposobu wypełniania przez Spółkę obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania zasad ładu korporacyjnego, określonych w Regulaminie Giełdy oraz przepisach dotyczących informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych, oceny racjonalności prowadzonej przez Spółkę polityki w zakresie działalności sponsoringowej, charytatywnej lub innej o zbliżonym charakterze, albo informację o braku takiej polityki,
5.	sporządzanie, wraz ze sprawozdaniem z wyników oceny rocznego sprawozdania finansowego Spółki, opinii Rady Nadzorczej w kwestii ekonomicznej zasadności zaangażowania kapitałowego Spółki dokonanego w danym roku obrotowym w innych podmiotach prawa handlowego,
6.	opiniowanie Strategii Korporacyjnej Grupy Kapitałowej,
7.	opiniowanie zasad prowadzenia działalności sponsoringowej,
8.	opiniowanie rocznego planu prowadzenia działalności sponsoringowej oraz rocznego raportu z jego realizacji,
Kompetencje stanowiące	
1.	wybór biegłego rewidenta do przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego Spółki i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej,
2.	określanie zakresu i terminów przedkładania przez Zarząd rocznego planu rzeczowo-finansowego Spółki i Grupy Kapitałowej,
3.	przyjmowanie jednolitego tekstu Statutu Spółki, przygotowanego przez Zarząd Spółki,
4.	zatwierdzanie regulaminu Zarządu,
5.	zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego przedsiębiorstwa Spółki,
6.	nabycie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziałów w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym o wartości przekraczającej równowartość 5 000 tys. EUR w złotych, za wyjątkiem nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziałów w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym nabywanych od Spółek Grupy Kapitałowej,
7.	nabycie składników aktywów trwałych, za wyjątkiem nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału, w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym, obligacji emitowanych przez Spółki Grupy Kapitałowej oraz innych składników aktywów trwałych nabywanych od Spółek Grupy Kapitałowej, o wartości przekraczającej równowartość 5 000 tys. EUR w zł,
8.	rozporządzanie składnikami aktywów trwałych, w tym nieruchomością, użytkowaniem wieczystym lub udziałem w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym o wartości przekraczającej równowartość 5 000 tys. EUR w zł, za wyjątkiem nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziałów w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym, a także innych składników aktywów trwałych, które w wyniku rozporządzenia zostaną zbyte lub obciążone na rzecz Spółek Grupy Kapitałowej,

Sprawy wymagające uchwały Rady Nadzorczej**według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania**

9. zaciąganie zobowiązań warunkowych, w tym udzielanie przez Spółkę gwarancji i poręczeń majątkowych o wartości przekraczającej równowartość 5 000 tys. EUR w zł,
10. wystawianie weksli o wartości przekraczającej równowartość 5 000 tys. EUR w zł,
11. wypłatę zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy,
12. objęcie albo nabycie akcji lub udziałów w innych niż Spółki Grupy Kapitałowej spółkach, o wartości przekraczającej równowartość 5 000 tys. EUR w zł, z wyjątkiem sytuacji, gdy objęcie akcji lub udziałów tych spółek następuje za wierzycielności Spółki w ramach postępowań ugodowych lub upadłościowych,
13. zbycie akcji lub udziałów, o wartości przekraczającej równowartość 5 000 tys. EUR w zł, z określeniem warunków i trybu ich zbywania, za wyjątkiem:
 - a) zbywania akcji będących w obrocie na rynku regulowanym,
 - b) zbywania akcji lub udziałów, które Spółka posiada w ilości nie przekraczającej 10% udziału w kapitale zakładowym poszczególnych spółek,
 - c) zbywania akcji lub udziałów na rzecz Spółek Grupy Kapitałowej,
14. zawarcie istotnej umowy z akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów w Spółce lub podmiotem powiązaniem, z zastrzeżeniem, iż obowiązki powyższemu nie podlegają transakcje typowe i zawierane na warunkach rynkowych w ramach prowadzonej działalności operacyjnej przez Spółkę z podmiotami wchodzącymi w skład Grupy Kapitałowej TAURON,
15. udzielanie zgody na tworzenie oddziałów Spółki za granicą,
16. określanie sposobu wykonywania prawa głosu na WZ lub na ZW spółek, w których Spółka posiada ponad 50% akcji lub udziałów, w następujących sprawach:
 - a) zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego, jeżeli ich wartość przekracza równowartość kwoty 5 000 tys. EUR w zł,
 - b) rozwiązania i likwidacji spółki.

Kompetencje Rady Nadzorczej Spółki dotyczące Zarządu

1. powoływanie i odwoływanie Członków Zarządu,
2. ustalanie zasad wynagradzania i wysokości wynagrodzenia dla Członków Zarządu, z zastrzeżeniem § 43 ust. 1 pkt 1 Statutu Spółki,
3. zawieszanie w czynnościach Członków Zarządu, z ważnych powodów,
4. delegowanie Członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności Członków Zarządu, którzy nie mogą sprawować swoich czynności i ustalanie im wynagrodzenia z zastrzeżeniem, iż łączne wynagrodzenie pobierane przez oddelegowanego jako Członka Rady Nadzorczej oraz z tytułu oddelegowania do czasowego sprawowania czynności Członka Zarządu, nie może przekroczyć wynagrodzenia ustalonego dla Członka Zarządu, w miejsce którego Członek Rady Nadzorczej został oddelegowany,
5. przeprowadzanie postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko Członka Zarządu,
6. przeprowadzanie konkursu celem wyłonienia osoby, z którą zostanie zawarta umowa o sprawowanie zarządu w Spółce i zawieranie umowy o sprawowanie zarządu w Spółce,
7. udzielanie zgody Członkom Zarządu na zajmowanie stanowisk w organach innych spółek.

Pozostałe kompetencje Rady Nadzorczej Spółki

1. sporządzanie sprawozdań z nadzoru realizacji przez Zarząd inwestycji, w tym zakupu aktywów trwałych, a w szczególności opiniowanie prawidłowości i efektywności wydatkowania środków pieniężnych z tym związanych,
2. uchwalanie regulaminu szczegółowo określającego tryb działania Rady Nadzorczej.

6.9. Opis zasad zmiany Statutu Spółki

Zmiany Statutu Spółki dokonywane są zgodnie z postanowieniami Ksh, w szczególności: zmiana Statutu Spółki następuje w drodze uchwały WZ powziętej większością trzech czwartych głosów, a następnie wymaga wydania przez właściwy sąd postanowienia o wpisie zmiany do rejestru przedsiębiorców. Tekst jednolity Statutu Spółki, obejmujący zmiany uchwalone przez WZ, przyjmuje Rada Nadzorcza w drodze uchwały.

Zgodnie ze Statutem Spółki, istotna zmiana przedmiotu działalności Spółki wymaga dwóch trzecich głosów w obecności osób reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego.

Zwyczajne WZ w dniu 8 czerwca 2016 r. podjęło uchwałę w sprawie zmiany Statutu Spółki, o czym poinformowano w rozdziale 2.7. niniejszego sprawozdania.

6.10. Sposób działania Walnego Zgromadzenia, jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania

Sposób funkcjonowania WZ Spółki oraz jego uprawnienia zawarte są w Statucie Spółki oraz w *Regulaminie Walnego Zgromadzenia TAURON Polska Energia S.A.*, który jest dostępny na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

Sposób działania Walnego Zgromadzenia

WZ zwoływane jest przez ogłoszenie na stronie internetowej Spółki oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących przez spółki publiczne. W przypadku, gdy WZ jest zwoływane przez podmiot lub organ inny niż Zarząd na podstawie przepisów Ksh, a zwołanie WZ wymaga współpracy ze strony Zarządu, Zarząd ma obowiązek dokonać wszelkich czynności określonych prawem w celu zwołania, organizacji i przeprowadzenia WZ, które odbywają się w siedzibie Spółki albo w Warszawie.

WZ otwiera Przewodniczący Rady Nadzorczej, a w razie jego nieobecności do otwarcia WZ upoważnieni są w kolejności: Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej, Prezes Zarządu, osoba wyznaczona przez Zarząd albo akcjonariusz, który zarejestrował na WZ akcje uprawniające do wykonywania największej liczby głosów. Następnie, spośród osób uprawnionych do uczestnictwa w WZ wybiera się Przewodniczącego Zgromadzenia.

WZ podejmuje uchwały bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji, o ile przepisy Ksh oraz postanowienia Statutu Spółki nie stanowią inaczej. WZ może zarządzić przerwę w obradach większością dwóch trzecich głosów. Łącznie przerwy nie mogą trwać dłużej niż 30 dni.

Przerwa w obradach WZ może mieć miejsce jedynie w szczególnych sytuacjach każdorazowo wskazanych w uzasadnieniu uchwały, sporządzanym w oparciu o powody przedstawione przez akcjonariusza wnioskującego o zarządzenie przerwy.

Uchwała WZ w sprawie zarządzenia przerwy wskazuje wyraźnie termin wznowienia obrad, przy czym termin ten nie może stanowić bariery dla wzięcia udziału we wznowionych obradach przez większość akcjonariuszy, w tym akcjonariuszy mniejszościowych.

Kompetencje Walnego Zgromadzenia

Zgodnie ze Statutem Spółki uchwały WZ wymagają sprawy wymienione w poniższej tabeli.

Tabela nr 40. Kompetencje Walnego Zgromadzenia

Sprawy wymagające uchwały Walnego Zgromadzenia
według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania
1. rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego Spółki i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON za ubiegły rok obrotowy oraz sprawozdania Zarządu z działalności Spółki i sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON,
2. udzielenie absolutorium Członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków,
3. podział zysku lub pokrycie straty,
4. powołanie i odwołanie Członków Rady Nadzorczej,
5. zawieszanie Członków Zarządu w czynnościach,
6. ustalenie wysokości wynagrodzenia dla Członków Rady Nadzorczej, z zastrzeżeniem § 29 ust. 4 Statutu Spółki,
7. zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa Spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego,
8. zawarcie przez Spółkę umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z Członkiem Zarządu, Rady Nadzorczej, prokurentem, likwidatorem albo na rzecz którejkolwiek z tych osób. Zawarcie przez spółkę zależną umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z Członkiem Zarządu, Rady Nadzorczej, prokurentem, likwidatorem albo na rzecz którejkolwiek z tych osób,
9. podwyższanie i obniżenie kapitału zakładowego Spółki,
10. emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i papierów wartościowych imiennych lub na okaziciela uprawniających ich posiadacza do zapisu lub objęcia akcji,
11. nabycie akcji własnych w przypadku, gdy wymagają tego przepisy Ksh,
12. przymusowy wykup akcji stosownie do postanowień art. 418 Ksh,
13. tworzenie, użycie i likwidacja kapitałów rezerwowych,
14. użycie kapitału zapasowego,
15. postanowienia dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu Spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru,
16. połączenie, przekształcenie oraz podział Spółki,
17. umorzenia akcji,
18. zmiana Statutu i zmiana przedmiotu działalności Spółki,
19. rozwiązanie i likwidacja Spółki.

Zgodnie z przepisami Ksh decyzja o emisji i wykupie akcji należy do kompetencji WZ.

Opis praw akcjonariuszy i sposób ich wykonywania

Poniższa tabela przedstawia opis praw akcjonariuszy Spółki związanych z WZ zgodnie ze Statutem Spółki, Ksh, i Regulaminem Walnego Zgromadzenia TAURON Polska Energia S.A.

Tabela nr 41. Opis praw akcjonariuszy związanych z Walnym Zgromadzeniem

Lp.	Prawa akcjonariuszy	Opis praw akcjonariuszy
1.	Zwołanie WZ	Akcjonariusze reprezentujący, co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego, mogą żądać zwołania Nadzwyczajnego WZ. Żądanie to powinno zawierać zwięzłe uzasadnienie. Może ono zostać złożone Zarządowi na piśmie lub w postaci elektronicznej, na adres e-mailowy Spółki, wskazany przez Spółkę na stronie internetowej w zakładce „Relacje inwestorskie”. Akcjonariusze reprezentujący, co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Spółce mogą zwołać Nadzwyczajne WZ i wyznaczyć przewodniczącego tego WZ.
2.	Umieszczenie spraw w porządku obrad WZ	Akcjonariusze reprezentujący, co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego WZ. Żądanie, zawierające uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego punktu porządku obrad, powinno być złożone Zarządowi nie później niż na 21 dni przed wyznaczonym terminem WZ w postaci elektronicznej na adres e-mailowy Spółki, bądź w formie pisemnej na adres Spółki.
3.	Zapoznanie się z listą akcjonariuszy	Akcjonariusze mogą zapoznać się z listą akcjonariuszy w siedzibie Zarządu Spółki przez 3 dni powszednie bezpośrednio poprzedzające odbycie WZ. Akcjonariusze mogą również żądać przesłania listy akcjonariuszy nieodpłatnie pocztą elektroniczną, podając adres, na który lista powinna być wysłana.
4.	Uczestnictwo w WZ	Prawo uczestniczenia w WZ mają tylko osoby będące akcjonariuszami na szesnaście dni przed datą WZ (dzień rejestracji w WZ). W celu uczestniczenia w WZ akcjonariusze powinni zgłosić firmie inwestycyjnej prowadzącej ich rachunek papierów wartościowych żądanie wystawienia imiennego zaświadczenia o prawie uczestnictwa w WZ. Żądanie to powinno być zgłoszone nie wcześniej niż po ogłoszeniu o zwołaniu WZ oraz nie później niż w pierwszym dniu powszednim po dniu rejestracji uczestnictwa w WZ.
5.	Reprezentowanie akcjonariusza przez pełnomocnika	Akcjonariusze mogą uczestniczyć w WZ oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Współuprawnieni z akcji mogą uczestniczyć w WZ oraz wykonywać prawo głosu jedynie poprzez wspólnego przedstawiciela (pełnomocnika). Pełnomocnik może reprezentować więcej niż jednego akcjonariusza i głosować odmiennie z akcji każdego akcjonariusza.
6.	Wybór Przewodniczącego WZ	Akcjonariusze wybierają przewodniczącego spośród osób uprawnionych do uczestnictwa w WZ. Każdy z uczestników WZ ma prawo zgłosić jedną kandydaturę. Wyboru Przewodniczącego dokonuje się w głosowaniu tajnym, bezwzględną większością głosów. W przypadku, gdy zgłoszono tylko jednego kandydata, wybór może odbyć się przez aklamację.
7.	Wybór Komisji Skrutacyjnej	Każdy akcjonariusz może zgłosić nie więcej niż trzech kandydatów na członka Komisji Skrutacyjnej, wybieranej przez WZ, oraz głosować maksymalnie na trzech kandydatów.
8.	Zgłoszenie projektu uchwały	Do czasu zamknięcia dyskusji nad danym punktem porządku obrad WZ akcjonariusze mają prawo do wniesienia propozycji zmian do treści projektu uchwały proponowanego do przyjęcia przez WZ w ramach danego punktu porządku obrad lub do zgłoszenia własnego projektu takiej uchwały. Propozycje zmian lub projekty uchwał wraz z uzasadnieniem można składać pisemnie na ręce Przewodniczącego albo ustnie do protokołu obrad.
9.	Zgłoszenie sprzeciwu	Akcjonariusze, którzy głosowali przeciwko uchwale, a po jej podjęciu przez WZ chcą zgłosić swój sprzeciw, powinni bezpośrednio po ogłoszeniu wyników głosowania wyrazić sprzeciw i zażądać jego zaprotokołowania przed przystąpieniem do następnego punktu porządku obrad. W razie późniejszego zgłoszenia sprzeciwu, jednak nie później niż do zamknięcia obrad WZ, akcjonariusze powinni wskazać, przeciwko której uchwale podjętej przez WZ zgłaszają sprzeciw. Akcjonariusze zgłaszający swój sprzeciw przeciwko uchwale WZ mogą zgłosić do protokołu obrad jego zwięzłe uzasadnienie.

6.11. Skład osobowy, jego zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących Spółki oraz ich komitetów**6.11.1. Zarząd**

Obecna, IV kadencja Zarządu, rozpoczęła swój bieg w dniu 17 marca 2014 r., tj. w dniu odwołania przez Radę Nadzorczą wszystkich członków Zarządu III kadencji oraz powołania Zarządu Spółki IV wspólnej kadencji. Zgodnie ze Statutem Spółki kadencja wspólna wynosi 3 lata.

Skład osobowy Zarządu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

1. Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu,
2. Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu ds. Zarządzania Majątkiem i Rozwoju,
3. Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu ds. Zarządzania Korporacyjnego,
4. Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu ds. Finansów,
5. Piotr Zawistowski – Wiceprezes Zarządu ds. Klienta i Handlu.

Zmiany w składzie osobowym Zarządu w 2016 r. oraz w okresie do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania

Na dzień 1 stycznia 2016 r. w skład Zarządu wchodził następujący członkowie: Remigiusz Nowakowski (Prezes Zarządu), Jarosław Broda (Wiceprezes Zarządu), Anna Striżyk (Wiceprezes Zarządu), Kamil Kamiński (Wiceprezes Zarządu) oraz Piotr Zawistowski (Wiceprezes Zarządu).

W dniu 8 stycznia 2016 r. Rada Nadzorcza odwołała ze składu Zarządu Annę Striżyk – Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno-Finansowych.

Z dniem 29 stycznia 2016 r. Rada Nadzorcza powołała do Zarządu Marka Wadowskiego – powierzając mu stanowisko Wiceprezesa Zarządu ds. Ekonomiczno-Finansowych.

W dniu 14 listopada 2016 r. Rada Nadzorcza odwołała ze składu Zarządu Remigiusza Nowakowskiego – Prezesa Zarządu.

Z dniem 15 listopada 2016 r. Rada Nadzorcza powołała do Zarządu Filipa Grzegorzczaka powierzając mu stanowisko Prezesa Zarządu.

Do dnia przekazania niniejszego sprawozdania nie miały miejsca inne zmiany w składzie Zarządu.

Doświadczenie i kompetencje członków Zarządu

Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji oraz Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, gdzie doktoryzował się z prawa Unii Europejskiej, a następnie uzyskał habilitację z prawa gospodarczego.

Ukończył również program Summer Advanced Course in European Law University of London, King's College, Centre of European Law; program International Business and Trade Summer School Catholic University of America – Columbus School of Law oraz École de droit français Université d'Orléans. Profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, gdzie wykłada na Wydziałach Zarządzania oraz Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych.

Posiada doświadczenie zawodowe w branży energetyczno-paliwowej. W latach 2011–2013 był związany z Kompanią Węglową, jako pełnomocnik zarządu ds. rozwoju energetyki. W latach 2007–2008 był członkiem Zarządu TAURON. Od listopada 2015 r. piastował funkcję Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa. Biegle włada językiem angielskim i francuskim.

Funkcję Prezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A. pełni od dnia 15 listopada 2016 r. Obecnie nadzoruje pracę następujących obszarów działalności: strategii i regulacji, relacji z otoczeniem, prawnego i audytu wewnętrznego. Ponadto nadzoruje funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem, zgodności i bezpieczeństwa oraz kształtowania polityki rozwoju zasobów ludzkich.

Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, posiada dyplom ukończenia studiów podyplomowych w dziedzinie zarządzania projektami w Akademii Leona Koźmińskiego.

Posiada doświadczenie w obszarze konsolidacji i funkcjonowania sektora elektroenergetycznego, prywatyzacji państwowych grup energetycznych, tworzenia procesów związanych z restrukturyzacją i budowaniem strategii oraz projektów rozwojowych podmiotów energetycznych.

Od początku kariery zawodowej związany z podmiotami sektora energetycznego, zajmując wysokie stanowiska dyrektorskie i menedżerskie. Doświadczenie zawodowe zdobywał pracując w Ministerstwie Skarbu Państwa oraz w TAURON i GDF Suez Energia Polska. Ostatnio związany z GDF Suez Energia Polska – Katowice i z GDF Suez (Branch Energy Europe), gdzie był odpowiedzialny za analizy rynku oraz opracowanie strategii rozwoju spółki, zarządzanie regulacyjne

i projekty M&A. Brał także udział w budowie strategii rozwoju działalności w obszarze sprzedaży i marketingu w Europie. Od połowy 2015 r. odpowiadał za przygotowanie strategii komercyjnej oraz kontraktu różnicowego przy projekcie nuklearnym w Wielkiej Brytanii.

Funkcję Wiceprezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A. pełni od dnia 8 grudnia 2015 r. Obecnie nadzoruje pracę następujących obszarów działalności: zarządzania majątkiem, badań i innowacji, projektów inwestycyjnych, analiz i oceny projektów oraz BHP.

Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu

Absolwent Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Uzyskał tytuł Executive MBA (Stockholm University School of Business / Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) oraz Post-MBA Diploma in Strategic Financial Management (Rotterdam School of Management, Erasmus University/GFKM).

Posiada doświadczenie w obszarze budowania wartości firm, fuzji i przejęć oraz integracji biznesowej operacjonalizacji strategii, jak również w zarządzaniu kompleksowymi projektami w sektorze publicznym oraz prywatnym. Brał udział w złożonych procesach przekształceniowych i restrukturyzacyjnych przedsiębiorstw w sektorze energetyczno-paliwowym oraz logistyki transportu.

Doświadczenie zawodowe zdobywał pełniąc funkcję Prezesa lub Wiceprezesa Zarządu oraz zajmując wysokie stanowiska menedżerskie. Od początku 2014 r. był związany z Grupą Kapitałową Węglukoks, gdzie w ramach Węglukoks Energia uczestniczył w konsolidacji aktywów energetyczno-ciepłowniczych Kompani Węglowej i Węglukoksu. W tym czasie przewodził pracom Komitetu Zarządzania. Wcześniejsze doświadczenia zawodowe obejmują m.in. pracę w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Przemysłu Rafinerskiego w Płocku czy Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice. Kierował również działaniami Jonn Menzies PLC w Polsce. Przez wiele lat współpracował z Grupą Lotos, wspierając rozwój segmentu paliwa lotniczego, czego efektem był proces joint venture z Air BP Ltd. i powołanie Lotos Air BP.

Funkcję Wiceprezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A. pełni od dnia 8 grudnia 2015 r. Obecnie nadzoruje pracę następujących obszarów działalności: korporacji i wsparcia, zasobów ludzkich, zakupów i administracji, bezpieczeństwa oraz zgodności.

Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu

Absolwent Wydziału Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Katowicach. Ukończył także studia podyplomowe École Supérieure de Commerce Toulouse, gdzie uzyskał dyplom Mastère Spécialisé en Banque et Ingénierie Financière oraz studia Executive MBA na Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie.

Posiada doświadczenie w obszarze zarządzania procesami finansowymi, controllingowymi i księgowymi w przemyśle (energetyka, górnictwo, hutnictwo), jak również z zakresu finansowania inwestycji oraz międzynarodowych transakcji handlowych. Brał udział w realizacji projektów due dilligence i wyceny licznych spółek (metodami dochodową, majątkową i porównawczą).

Od początku kariery zawodowej związany z podmiotami sektora energetycznego, górniczego i hutniczego, pełniąc funkcje Prezesa lub Wiceprezesa Zarządu oraz zajmując wysokie stanowiska menedżerskie. Doświadczenia zawodowe zdobywał pracując w firmie BRE Corporate Finance S.A., Hucie Cynku Miasteczko Śląskie S.A. oraz w spółkach Grupy Kapitałowej Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. Od 2008 r. pełniąc funkcje Wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za pion finansowy w spółkach Grupy Kapitałowej Jastrzębskiej Spółki Węglowej, odpowiadał m.in. za strukturyzowanie transakcji handlowych, wdrażanie polityki zabezpieczenia ryzyka walutowego, obniżanie kosztów finansowych, zarządzanie płynnością, pozyskaniem finansowania od konsorcjum bankowego w postaci programu emisji obligacji. Uczestniczył również w procesie debiutu giełdowego Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. (wprowadzenie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, modyfikacja systemu informacji zarządczej, przygotowanie prospektu emisyjnego, rozmowy z inwestorami). Pełnił funkcję Prezesa Zarządu w Towarzystwie Finansowym Silesia, gdzie uczestniczył w programie emisji obligacji Kompanii Węglowej oraz zajmował się pozyskaniem finansowania dłużnego od konsorcjum banków.

Funkcję Wiceprezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A. pełni od dnia 29 stycznia 2016 r. Obecnie nadzoruje pracę następujących obszarów działalności: finansów, controllingu, rachunkowości i podatków, ryzyka oraz IT.

Piotr Zawistowski – Wiceprezes Zarządu

Absolwent Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, gdzie ukończył studia magisterskie z Zarządzania Przedsiębiorstwem. Ukończył także studia podyplomowe z Zarządzania Sprzedażą w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu. Jest Maklerem Giełd Towarowych.

Posiada doświadczenie w obszarze obrotu energią elektryczną, gazem i produktami powiązаныmi w kraju i zagranicą, zarządzania ryzykiem handlowym, zarządzania portfelem w zakresie zakupu i sprzedaży energii elektrycznej, praw majątkowych, uprawnień do emisji CO₂ oraz paliw. Brał aktywny udział w pracach związanych z rozdzieleniem działalności związanej z obrotem energią od jej dystrybucji, a w szczególności w tworzeniu spółki EnergiaPro Gigawat (obecnie część TAURON Sprzedaż).

Od początku kariery zawodowej związany z podmiotami sektora energetycznego, zajmując wysokie stanowiska dyrektorskie i menedżerskie. Doświadczenia zawodowe zdobywał pracując w Zakładzie Energetycznym Legnica, EnergiaPro Koncern Energetyczny (obecnie część TAURON Dystrybucja), EnergiaPro Gigawat oraz w TAURON, gdzie od 2008 r. pełnił funkcję dyrektora Departamentu Zarządzania Portfelem i uczestniczył w wielu kluczowych projektach, kierując m.in. pracami związanymi z opracowaniem modelu biznesowego Grupy Kapitałowej TAURON czy też integracją ze spółkami Grupy GZE (Vattenfall) w obszarze handlu. Od maja 2014 r. pełnił funkcję Prezesa Zarządu TAURON Obsługa Klienta.

Funkcję Wiceprezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A. pełni od dnia 8 grudnia 2015 r. Obecnie nadzoruje pracę następujących obszarów działalności: klienta, analiz i planowania, handlu paliwami, zarządzania portfelem, obrotu, rozliczeń oraz sprawozdawczości handlowej.

Szczegółowy opis doświadczenia i kompetencji członków Zarządu został opublikowany na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

Opis działania

Zarząd Spółki działa na podstawie Ksh i innych przepisów prawa, postanowień Statutu Spółki oraz postanowień *Regulaminu Zarządu TAURON Polska Energia Spółka Akcyjna z siedzibą w Katowicach*, który jest dostępny na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>. Przy wykonywaniu swoich obowiązków członkowie Zarządu kierują się zasadami zawartymi w Dobrych Praktykach.

Do składania oświadczeń w imieniu Spółki wymagane jest współdziałanie 2 członków Zarządu albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem. Jeżeli Zarząd jest jednoosobowy, do składania oświadczeń w imieniu Spółki uprawniony jest jeden członek Zarządu albo prokurent.

Posiedzenia Zarządu zwołuje Prezes Zarządu lub wyznaczony przez niego Wiceprezes Zarządu. Posiedzenia Zarządu zwoływane są również na wniosek większości Wiceprezesów Zarządu, jak również Przewodniczącego Rady Nadzorczej. Posiedzenia odbywają się w siedzibie Spółki, w terminie ustalonym przez zwołującego posiedzenie. W uzasadnionych przypadkach posiedzenia Zarządu mogą odbywać się poza siedzibą Spółki. Posiedzeniom Zarządu przewodniczy Prezes Zarządu lub wyznaczony przez niego Wiceprezes Zarządu.

Zarząd głosuje w sposób jawny. Wynik głosowania odnotowywany jest w protokole posiedzenia. Prezes Zarządu zarządza głosowanie tajne na wniosek któregośkolwiek z Wiceprezesów Zarządu.

Uchwały Zarządu zapadają bezwzględną większością głosów w obecności 3/5 składu członków Zarządu. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos Prezesa Zarządu. Zarząd może podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Głosowanie w powyższych trybach zarządza Prezes Zarządu lub wskazany przez niego Wiceprezes Zarządu, określając termin końcowy dla oddania głosu przez członków Zarządu. Dopuszczalne jest złożenie zdania odrębnego. Odnotowywane jest ono w protokole wraz z uzasadnieniem. Decyzje Zarządu, będące postanowieniami w sprawach bieżących, nie wymagających podjęcia uchwały, są odnotowywane wyłącznie w protokole.

W sytuacji, gdy Wiceprezesów Zarządu jest mniej niż przewidzianych Pionów, Wiceprezesi Zarządu mogą łączyć pełnienie obowiązków w zakresie dwóch Pionów, bądź dokonać innego podziału kompetencji, niesprzecznego z przyporządkowaniem kompetencji dokonany przez Radę Nadzorczą.

Do zakresu działania Prezesa Zarządu należą kompetencje w zakresie obszarów działania jednostek organizacyjnych należących do Pionu Prezesa Zarządu, odpowiednio do schematu struktury organizacyjnej Spółki.

Do zakresu działania Wiceprezesów Zarządu należą kompetencje w zakresie obszarów działania jednostek organizacyjnych należących do Pionów Wiceprezesów Zarządu, odpowiednio do schematu struktury organizacyjnej Spółki.

Struktura pionów podległych poszczególnym członkom Zarządu określona jest w schemacie struktury organizacyjnej Spółki, omówionym w pkt 1.6.2. niniejszego sprawozdania.

6.11.2. Rada Nadzorcza

Obecna, IV kadencja Rady Nadzorczej rozpoczęła się w dniu 15 maja 2014 r., tj. w dniu odbycia Zwyczajnego WZ Spółki zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członków Rady Nadzorczej III kadencji, tj. za rok obrotowy 2013. Zgodnie ze Statutem Spółki jest to kadencja wspólna i wynosi 3 lata.

Skład osobowy Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

1. Beata Chłodzińska – Przewodnicząca Rady Nadzorczej,
2. Anna Mańk – Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej,
3. Jacek Szyke – Sekretarz Rady Nadzorczej,
4. Stanisław Bortkiewicz – Członek Rady Nadzorczej,
5. Leszek Kozirowski – Członek Rady Nadzorczej,
6. Jan Płudowski – Członek Rady Nadzorczej,
7. Jacek Rawecki – Członek Rady Nadzorczej,
8. Stefan Świątkowski – Członek Rady Nadzorczej,
9. Agnieszka Woźniak – Członek Rady Nadzorczej.

Zmiany w składzie osobowym Rady Nadzorczej w 2016 r.

Na dzień 1 stycznia 2016 r. w skład Rady Nadzorczej wchodziły następujące osoby: Beata Chłodzińska (Przewodnicząca Rady Nadzorczej), Anna Mańk (Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej), Jacek Szyke (Sekretarz Rady Nadzorczej), Anna Biesialska (Członek Rady Nadzorczej), Michał Czarnik (Członek Rady Nadzorczej), Maciej Koński (Członek Rady Nadzorczej), Leszek Kozirowski (Członek Rady Nadzorczej), Wojciech Myślecki (Członek Rady Nadzorczej) oraz Renata Wiernik-Gizicka (Członek Rady Nadzorczej).

W dniu 6 czerwca 2016 r. Spółka otrzymała od następujących członków Rady Nadzorczej oświadczenia o rezygnacji z pełnienia funkcji członków Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A., którzy w ww. oświadczeniach podali, iż rezygnacja nastąpiła z powodów osobistych:

- 1) Maciej Koński,
- 2) Renata Wiernik-Gizicka.

W dniu 8 czerwca 2016 r. Zwyczajne WZ Spółki, działając na podstawie § 22 ust. 1 Statutu Spółki, podjęło uchwały o powołaniu do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. IV wspólnej kadencji następujących nowych członków:

- 1) Jacek Rawecki,
- 2) Stefan Świątkowski.

W dniu 14 listopada 2016 r. Spółka otrzymała od Wojciecha Myśleckiego oświadczenie o rezygnacji z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. (nie podano przyczyn złożonej rezygnacji).

W dniu 16 grudnia 2016 r. Minister Energii, działając na podstawie § 23 ust. 1 pkt 3 Statutu Spółki, powołał do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. Agnieszkę Woźniak.

Z dniem 30 grudnia 2016 r. Minister Energii, działając na podstawie § 23 ust. 1 pkt 3 Statutu Spółki:

- odwołał ze składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. następujących członków:
 - 1) Michała Czarnika,
 - 2) Annę Biesialską,
- powołał do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. następujących członków:
 - 1) Jana Płudowskiego,
 - 2) Stanisława Bortkiewicza.

Do dnia przekazania niniejszego sprawozdania nie miały miejsca inne zmiany w składzie Rady Nadzorczej.

Doświadczenie i kompetencje członków Rady Nadzorczej

Beata Chłodzińska – Przewodnicząca Rady Nadzorczej

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Posiada uprawnienia radcy prawnego.

Posiada doświadczenie zawodowe związane z nadzorowaniem działalności spółek z udziałem Skarbu Państwa. Zawodowo związana z Ministerstwem Energii, obecnie koordynuje pracami Zespołu Radców Prawnych w Biurze Prawnym. Reprezentowała Skarb Państwa w radach nadzorczych spółek nadzorowanych przez resort.

Została powołana do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. z dniem 12 sierpnia 2015 r. Obecnie pełni funkcję Przewodniczącej Rady Nadzorczej, Przewodniczącej Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń, a także jest członkiem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej oraz Komitetu Strategii Rady Nadzorczej.

Anna Mańk – Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej

Absolwentka Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Podyplomowych Studiów Prawa Finansowego i Gospodarczego na Uniwersytecie Łódzkim.

Posiada doświadczenie zawodowe z zakresu nadzoru i przekształceń własnościowych w Ministerstwie Skarbu Państwa. Zawodowo związana z Ministerstwem Skarbu Państwa, zajmując wysokie stanowiska kierownicze, obecnie na stanowisku Dyrektora Generalnego Ministerstwa Skarbu Państwa w likwidacji pełniąc funkcję likwidatora. Reprezentowała Skarb Państwa w radach nadzorczych spółek nadzorowanych przez resort, również notowanych na GPW.

Została powołana do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. z dniem 2 grudnia 2015 r. Obecnie pełni funkcję Wiceprzewodniczącej Rady Nadzorczej, a także jest członkiem Komitetu Strategii Rady Nadzorczej.

Jacek Szyke – Sekretarz Rady Nadzorczej

Absolwent ekonomii na Uniwersytecie w Łodzi oraz Wydziału Elektrycznego Politechniki w Poznaniu, gdzie uzyskał stopień naukowy doktora nauk technicznych.

Posiada bogate doświadczenie zawodowe związane z energetyką, gdzie przeszedł wszystkie szczeble kariery zawodowej pracując w kraju i za granicą. Zajmując wysokie stanowiska dyrektorskie i kierownicze pracował m.in. w ZE Kalisz, EC Łódź, ZE Płock oraz EC Siekierki. Honorowy Prezes Izby Energetyki Przemysłowej i Odbiorców Energii. Konsultant i doradca w sprawach energetycznych. Autor wniosków racjonalizatorskich, wzorów użytkowych oraz wielu publikacji i książek o energetyce i elektroenergetyce.

Został powołany w skład Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. z dniem 14 września 2010 r. Obecnie pełni funkcję Sekretarza Rady Nadzorczej, Przewodniczącego Komitetu Strategii Rady Nadzorczej oraz jest członkiem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Stanisław Bortkiewicz – Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Akademii Medycznej w Gdańsku, lekarz medycyny, menadżer, przedsiębiorca i doradca biznesowy z wieloletnim doświadczeniem.

Posiada bogate doświadczenie z zakresu zarządzania dużymi firmami produkcyjnymi i usługowymi oraz w działalności konsultingowej, szkoleniowej i restrukturyzacyjnej. Wielokrotnie pełnił funkcję prezesa zarządu dużych spółek, w tym m.in.: Pracowniczej Spółki Ursus S.A., ZPC Ursus S.A., MPWiK S.A. w Warszawie oraz Dyrektora ds. Strategii i Rozwoju w BOT Górnictwo i Energetyka S.A., a następnie w PZU S.A. Od 1990 r. prowadzi własną działalność i jest udziałowcem podmiotów gospodarczych, handlowych, produkcyjnych, usługowych. Prowadził również działalność konsultingową, świadcząc usługi doradcze na rzecz wielu dużych firm. W ramach swojej działalności zawodowej przeprowadził liczne projekty w zakresie restrukturyzacji organizacyjnej i finansowej przedsiębiorstw. Od lutego 2016 r. pełni funkcję Dyrektora Biura Spraw Korporacyjnych w Telewizji Polskiej S.A.

Został powołany do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. z dniem 30 grudnia 2016 r. Obecnie jest Przewodniczącym Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Leszek Kozirowski – Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, radca prawny w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie.

Posiada bogate doświadczenie w zakresie prawa papierów wartościowych, które zdobywał jako radca w Komisji Papierów Wartościowych, arbiter Sądu Giełdowego przy GPW i Sądu Arbitrażowego przy Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” oraz sędzia Sądu Giełdowego. Obecnie jest komplementariuszem w kancelarii prawnej, gdzie zajmuje się doradztwem prawnym w zakresie prawa rynku kapitałowego i przygotowania spółek do wejścia na giełdę. Autor licznych publikacji z zakresu prawa rynku kapitałowego, wielokrotnie rekomendowany jako najlepszy doradca prawny w Polsce w powyższym zakresie. Był członkiem licznych rad nadzorczych.

Został powołany w skład Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. z dniem 14 września 2010 r. i pełnił funkcję członka Rady Nadzorczej w okresie do 15 maja 2014 r., tj. do dnia zakończenia III wspólnej kadencji Rady Nadzorczej. W ww. okresie pełnił funkcję sekretarza Rady Nadzorczej oraz członka Komitetu Audytu Rady Nadzorczej. Ponownie został powołany do składu Rady Nadzorczej z dniem 1 września 2014 r. Obecnie jest członkiem Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej.

Jacek Rawecki – Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. W trakcie przygotowywania pracy doktorskiej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz studiów menedżerskich Master of Business Administration na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu.

Od 2006 roku pełni funkcje zarządcze. Obecnie jest Pierwszym Wiceprezesem Zarządu KGHM ds. Zarządzania Łańcuchem Dostaw. Poprzednio był m.in. prezesem Zarządu Katowickiego Węgla sp. z o.o. w Katowicach, dyrektorem oddziału terenowego Agencji Mienia Wojskowego we Wrocławiu oraz dyrektorem ds. marketingu i rozwoju PUH Brait we Wrocławiu. Był Prezesem Zarządu KGHM Metraco S.A. w Legnicy, a następnie członkiem zarządu Przedsiębiorstwa Budowlanego ARS Sp. z o.o. Posiada doświadczenie z zakresu nadzoru właścicielskiego – był członkiem Rady Nadzorczej Grupy Energetycznej Katowice sp. z o.o. oraz sekretarzem Rady Nadzorczej EnergiaPro Gigawat sp. z o.o.

Został powołany do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. w dniu 8 czerwca 2016 r. Obecnie jest członkiem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Stefan Świątkowski – Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Politechniki Łódzkiej (magister matematyk), The University of Leeds w Wielkiej Brytanii (Master of Science – matematyka) oraz INSEAD we Francji (MBA).

Posiada wieloletnie doświadczenie w zarządzaniu finansami, zarządzaniu ryzykiem oraz zarządzaniu strategicznym. Obecnie pełni funkcję Wiceprezesa Zarządu ds. finansowych KGHM. Wcześniej pełnił funkcje Wiceprezesa Zarządu FM Banku/Polskiego Banku Przedsiębiorczości i PKO BP odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem. Był również Dyrektorem Finansowym w Europejskim Funduszu Leasingowym S.A. i Dyrektorem ALCO w Lukas Bank S.A. Pracował też w Banku Handlowym S.A. na różnych stanowiskach związanych z zarządzaniem ryzykiem i strategią oraz w McKinsey & Company Poland sp. z o.o. jako konsultant. Posiada doświadczenie z zakresu nadzoru nad spółkami prawa handlowego. Jest autorem artykułów na tematy gospodarcze oraz powieści o polskiej prywatyzacji.

Został powołany do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. z dniem w dniu 8 czerwca 2016 r. Obecnie jest członkiem Komitetu Strategii Rady Nadzorczej.

Jan Płudowski – Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Ukończył studia podyplomowe na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej, na Akademii Ekonomicznej im. K. Adamieckiego w Katowicach na kierunku zarządzanie finansami przedsiębiorstw oraz na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego na kierunku marketing i zarządzanie w przedsiębiorstwie.

Zawodowo związany z energetyką, doświadczenie zawodowe zdobywał zajmując stanowiska na wszystkich szczeblach kariery zawodowej. Pracował m.in. na stanowiskach Głównego Energetyka Okręgu (PKP Śląska Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Katowicach), Dyrektora Zakładu Energetyki Kolejowej w Katowicach oraz Naczelnika Wydziału Gospodarki Energetycznej (PKP Dyrekcja Energetyki Kolejowej w Warszawie), Dyrektora Biura Przepływu Środków Pieniężnych („PKP Energetyka” sp. z o.o. w Warszawie). Obecnie zajmuje stanowisko Dyrektora Koordynatora Projektu w „PKP Energetyka” S.A. w Warszawie. W latach 2007–2008 pełnił funkcję członka Rady Nadzorczej Spółki Energetycznej Jastrzębie S.A.

Został powołany do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. z dniem 30 grudnia 2016 r. Obecnie jest członkiem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Agnieszka Woźniak – Członek Rady Nadzorczej

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie. Z wykształcenia prawnik.

Posiada wieloletnie doświadczenie w zarządzaniu kadrami. Zajmowała się sprawami związanymi z kontrolami, sprawami organizacyjnymi urzędu, zamówieniami publicznymi, sprawami kadrowymi. Piastowała także funkcję Pełnomocnika Dyrektora Generalnego ds. Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Posiada doświadczenie związane z nadzorowaniem działalności spółek z udziałem Skarbu Państwa. Obecnie zajmuje stanowisko Dyrektora Biura Ministra w Ministerstwie Energii.

Została powołana do składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. z dniem 16 grudnia 2016 r. Obecnie jest członkiem Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej.

Szczegółowy opis doświadczenia i kompetencji członków Rady Nadzorczej został opublikowany na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

Opis działania

Szczegółowy opis działania Rady Nadzorczej zawarty jest w Ksh, Statucie Spółki, który jest dostępny na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/> oraz w *Regulaminie Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach*.

Główną formą wykonywania przez Radę Nadzorczą nadzoru nad działalnością Spółki są posiedzenia Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegiąlnie. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwołuje Przewodniczący Rady Nadzorczej lub Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej przedstawiając szczegółowy porządek obrad:

- 1) zgodnie z przyjętymi przez Radę Nadzorczą ustaleniami,
- 2) z własnej inicjatywy,
- 3) na pisemny wniosek każdego z członków Rady Nadzorczej,
- 4) na pisemny wniosek Zarządu.

Posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się w siedzibie Spółki. W uzasadnionych przypadkach posiedzenie może zostać zwołane w innym miejscu.

Do zwołania posiedzenia wymagane jest pisemne zaproszenie wszystkich członków Rady Nadzorczej na co najmniej 7 dni przed terminem posiedzenia Rady Nadzorczej. Z ważnych powodów Przewodniczący Rady Nadzorczej może skrócić ten termin do 2 dni, określając sposób przekazania zaproszenia. Zawiadomienia o posiedzeniu Rady Nadzorczej przekazywane są za pomocą faksu lub poczty elektronicznej. W zawiadomieniu o posiedzeniu Rady Nadzorczej Przewodniczący określa termin posiedzenia, miejsce obrad oraz szczegółowy projekt porządku obrad. Rada Nadzorcza odbywa posiedzenia w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na 2 miesiące. Rada Nadzorcza może odbywać posiedzenia bez formalnego zwołania, jeżeli wszyscy członkowie Rady Nadzorczej są obecni i nikt nie wniesie sprzeciwu do faktu odbycia posiedzenia lub do porządku obrad.

Zmiana zaproponowanego porządku obrad może nastąpić, gdy na posiedzeniu obecni są wszyscy członkowie Rady Nadzorczej i nikt nie wniesie sprzeciwu do porządku obrad. Sprawa nieuwzględniona w porządku obrad powinna być włączona do porządku obrad następnego posiedzenia.

Udział w posiedzeniu Rady Nadzorczej jest obowiązkiem członka Rady Nadzorczej. Członek Rady Nadzorczej podaje przyczyny swojej nieobecności na piśmie. Usprawiedliwienie nieobecności członka Rady Nadzorczej wymaga uchwały Rady Nadzorczej. W posiedzeniach Rady Nadzorczej mogą uczestniczyć członkowie Zarządu Spółki, o ile Rada Nadzorcza nie wyrazi sprzeciwu. Udział członków Zarządu w posiedzeniach Rady Nadzorczej jest obowiązkowy, jeżeli zostali zaproszeni przez Przewodniczącą Rady Nadzorczej. W posiedzeniach mogą uczestniczyć także inne osoby, jeżeli zostaną one zaproszone w powyższy sposób.

Rada Nadzorcza może zasięgać opinii radców prawnych świadczących stałą pomoc prawną na rzecz Spółki oraz, w uzasadnionych przypadkach, powoływać i zapraszać na posiedzenia Rady Nadzorczej odpowiednich ekspertów w celu zasięgnięcia opinii i podjęcia właściwej decyzji. W przypadkach, o których mowa powyżej, Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę o zleceniu pracy wybranemu ekspertowi (firmie audytorskiej, konsultingowej, kancelarii prawnej) zobowiązując Zarząd Spółki do zawarcia odpowiedniej umowy.

Posiedzenia Rady Nadzorczej prowadzi Przewodniczący Rady Nadzorczej, a w przypadku jego nieobecności – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej. Z ważnych powodów, za zgodą większości członków Rady Nadzorczej obecnych na posiedzeniu, prowadzący posiedzenie ma obowiązek poddać pod głosowanie wnioski o przerwaniu obrad i ustalić termin wznowienia obrad Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza podejmuje postanowienia w formie uchwał. Uchwały Rady Nadzorczej podejmowane są głównie na posiedzeniach. Rada Nadzorcza podejmuje uchwały, jeżeli na posiedzeniu obecna jest co najmniej połowa jej członków, a wszyscy jej członkowie zostali zaproszeni we właściwy sposób określony w Regulaminie Rady Nadzorczej. Z zastrzeżeniem bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, w tym Ksh, oraz postanowień Statutu Spółki, Rada Nadzorcza podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów obecnych na posiedzeniu, przy czym przez bezwzględną większość głosów rozumie się więcej głosów oddanych „za” niż „przeciw” i „wstrzymujących się”. W sprawach nieobjętych porządkiem obrad uchwał podjąć nie można, chyba że obecni są wszyscy członkowie Rady Nadzorczej i nikt nie wyrazi sprzeciwu. Nie dotyczy to uchwał w sprawie usprawiedliwienia nieobecności członka Rady Nadzorczej na posiedzeniu. Głosowanie nad uchwałami jest jawne. Tajne głosowanie zarządza się:

- 1) na żądanie choćby jednego z członków Rady Nadzorczej,
- 2) w sprawach osobowych.

Rada Nadzorcza, zgodnie ze Statutem Spółki, może podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Podjęcie uchwały w tym trybie wymaga uprzedniego powiadomienia wszystkich członków Rady Nadzorczej o treści projektu uchwały. Podejmowanie uchwał w tym trybie nie dotyczy wyboru Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Rady Nadzorczej, powołania lub zawieszenia w czynnościach członka Zarządu oraz odwołania tych osób, jak również innych spraw, których rozstrzygnięcie wymaga głosowania tajnego. Głosując nad uchwałą podejmowaną w powyższym trybie, członek Rady Nadzorczej wskazuje jak głosował, tj. „za”, „przeciw” lub „wstrzymał się”. Uchwałę z zaznaczeniem, że została podjęta w trybie pisemnym lub w trybie głosowania przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, podpisuje Przewodniczący Rady Nadzorczej. Podjęte w tym trybie uchwały zostają przedstawione na najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej z podaniem wyniku głosowania.

Dopuszcza się możliwość uczestnictwa członków Rady Nadzorczej w posiedzeniu oraz głosowania nad podejmowanymi uchwałami w ramach tego posiedzenia przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, tj. tele- lub wideokonferencji, z zastrzeżeniem, że w miejscu obrad wskazanym w zawiadomieniu o posiedzeniu, obecnych jest co najmniej połowa jej członków i istnieje techniczna możliwość zapewnienia bezpiecznego połączenia.

Członkowie Rady Nadzorczej uczestniczą w posiedzeniach oraz wykonują swoje prawa i obowiązki osobiście, a przy wykonywaniu swoich obowiązków zobowiązani są do dokładania należytej staranności. Członkowie Rady Nadzorczej obowiązani są do zachowania tajemnicy wiadomości związanych z działalnością Spółki, które powzięli w związku ze sprawowaniem mandatu lub przy innej sposobności. Rada Nadzorcza wykonuje swoje czynności kolegalnie.

Rada Nadzorcza może z ważnych powodów delegować poszczególnych członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych na czas oznaczony. Rada Nadzorcza może delegować swoich członków, na okres nie dłuższy niż trzy miesiące, do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności. Delegowanie, o którym mowa powyżej, wymaga uzyskania zgody członka Rady Nadzorczej, który ma być delegowany.

Szczegółowy opis działalności Rady Nadzorczej w minionym roku obrotowym zawiera Sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej, składane corocznie WZ, a następnie publikowane na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

Rada Nadzorcza może powoływać spośród swoich członków stałe lub doraźne zespoły robocze, komitety dla wykonywania określonych czynności. Stałymi komitetami Rady Nadzorczej są:

- 1) Komitet Audytu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. (Komitet Audytu),
- 2) Komitet Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. (Komitet Nominacji i Wynagrodzeń),
- 3) Komitet Strategii Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. (Komitet Strategii).

Skład, zadania oraz zasady funkcjonowania komitetów, o których mowa powyżej, określają ich regulaminy uchwalone przez Radę Nadzorczą.

6.11.3. Komitet Audytu

W związku z dokonywanymi w 2016 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki IV wspólnej kadencji, Rada Nadzorcza dokonywała zmian w składzie Komitetu Audytu.

Skład Komitetu Audytu na dzień 31 grudnia 2016 r.

1. Beata Chłodzińska – Członek Komitetu Audytu,
2. Jacek Rawecki – Członek Komitetu Audytu,
3. Jacek Szyke – Członek Komitetu Audytu.

Zmiany w składzie osobowym Komitetu Audytu

Na dzień 1 stycznia 2016 r. w skład Komitetu Audytu wchodził następujący członek: Wojciech Myślecki (Przewodniczący), Beata Chłodzińska, Michał Czarnik i Jacek Szyke.

Rada Nadzorcza w dniu 8 stycznia 2016 r. powołała do składu Komitetu Audytu Annę Biesalską.

W dniu 26 lipca 2016 r. Anna Biesalska złożyła swą rezygnację z pełnienia funkcji członka Komitetu Audytu.

Rada Nadzorcza w dniu 26 lipca 2016 r. powołała do składu Komitetu Audytu Jacka Raweckiego.

W dniu 14 listopada 2016 r. Spółka otrzymała od Wojciecha Myśleckiego oświadczenie o rezygnacji z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. Tym samym ustało jego członkostwo w Komitecie Audytu.

Z dniem 30 grudnia 2016 r. Minister Energii, działając na podstawie § 23 ust. 1 pkt 3 Statutu Spółki odwołał ze składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. Michała Czarnika. Tym samym ustało jego członkostwo w Komitecie Audytu.

Rada Nadzorcza w dniu 30 stycznia 2017 r. powołała do składu Komitetu Audytu Stanisława Bortkiewicza i Jana Płudowskiego.

Skład Komitetu Audytu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

1. Stanisław Bortkiewicz – Przewodniczący Komitetu Audytu,
2. Beata Chłodzińska – Członek Komitetu Audytu,
3. Jan Płudowski – Członek Komitetu Audytu,
4. Jacek Rawecki – Członek Komitetu Audytu,
5. Jacek Szyke – Członek Komitetu Audytu,

Zadania i kompetencje Komitetu Audytu

Poniższa tabela przedstawia zadania i kompetencje Komitetu Audytu według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela nr 42. Kompetencje Komitetu Audytu

Sprawy wymagające uchwały Komitetu Audytu	
według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	
1.	monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej,
2.	monitorowanie rzetelności informacji finansowych przedstawianych przez Spółkę,
3.	monitorowanie skuteczności istniejących w Spółce systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego,
4.	monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej,
5.	monitorowanie niezależności i obiektywizmu biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, w tym w przypadku świadczenia przez nich usług innych niż rewizja finansowa,
6.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych do przeprowadzenia czynności rewizji finansowej.

Szczegółowy opis działalności Komitetu Audytu w minionym roku obrotowym zawarty jest w Sprawozdaniu z działalności Rady Nadzorczej składanym corocznie WZ, oraz publikowanym na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

6.11.4. Komitet Nominacji i Wynagrodzeń

W związku z dokonywanymi w 2016 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki IV wspólnej kadencji, Rada Nadzorcza dokonywała zmian w składzie Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń.

Skład Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

1. Beata Chłodzińska – Przewodnicząca Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń,
2. Leszek Koziarowski – Członek Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń,
3. Agnieszka Woźniak – Członek Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń.

Zmiany w składzie osobowym Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń

Na dzień 1 stycznia 2016 r. w skład Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń wchodził następujący członek: Leszek Koziarowski (Przewodniczący), Anna Biesialska, Beata Chłodzińska i Renata Wiernik-Gizicka.

W dniu 6 czerwca 2016 r. Spółka otrzymała od członka Rady Nadzorczej Renaty Wiernik-Gizickiej oświadczenie o rezygnacji z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. Tym samym ustało jej członkostwo w Komitecie Nominacji i Wynagrodzeń.

Rada Nadzorcza w dniu 19 grudnia 2016 r. powołała do składu Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń Agnieszkę Woźniak.

Z dniem 30 grudnia 2016 r. Minister Energii, działając na podstawie § 23 ust. 1 pkt 3 Statutu Spółki odwołał ze składu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. Annę Biesialską. Tym samym ustało jej członkostwo w Komitecie Nominacji i Wynagrodzeń.

Do dnia przekazania niniejszego sprawozdania nie miały miejsca inne zmiany w składzie Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń.

Zadania i kompetencje Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń

Poniższa tabela przedstawia zadania i kompetencje Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela nr 43. Kompetencje Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń

Sprawy wymagające uchwały Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń	
według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	
1.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej procedury przeprowadzania postępowań kwalifikacyjnych na stanowiska członków Zarządu Spółki,
2.	ocena kandydatur na członków Zarządu oraz przedstawianie Radzie Nadzorczej opinii w tym zakresie,
3.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej formy oraz treści umów zawieranych z członkami Zarządu,
4.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej systemu wynagradzania i premiowania członków Zarządu,
5.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej konieczności zawieszenia członka Zarządu z ważnych powodów,
6.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej konieczności delegowania członka Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy nie mogą sprawować swoich czynności wraz z propozycją wynagrodzenia.

Szczegółowy opis działalności Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń w minionym roku obrotowym zawarty jest w Sprawozdaniu z działalności Rady Nadzorczej składanym corocznie WZ, oraz publikowanym na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

6.11.5. Komitet Strategii

W związku z dokonywanymi w 2016 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki IV wspólnej kadencji, Rada Nadzorcza dokonywała zmian w składzie Komitetu Strategii.

Skład Komitetu Strategii na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

1. Jacek Szyke – Przewodniczący Komitetu Strategii,
2. Beata Chłodzińska – Członek Komitetu Strategii,
3. Anna Mańk – Członek Komitetu Strategii,
4. Stefan Świątkowski – Członek Komitetu Strategii.

Zmiany w składzie osobowym Komitetu Strategii

Na dzień 1 stycznia 2016 r. w skład Komitetu Strategii wchodził następujący członkowie: Jacek Szyke (Przewodniczący), Beata Chłodzińska, Anna Mańk, Maciej Koński i Wojciech Myślecki.

W dniu 6 czerwca 2016 r. Spółka otrzymała od członka Rady Nadzorczej Macieja Końskiego oświadczenie o rezygnacji z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. Tym samym ustało jego członkostwo w Komitecie Strategii.

Rada Nadzorcza w dniu 26 lipca 2016 r. powołała do składu Komitetu Strategii Stefana Świątkowskiego.

W dniu 14 listopada 2016 r. Spółka otrzymała od Wojciecha Myśleckiego oświadczenie o rezygnacji z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. Tym samym ustało jego członkostwo w Komitecie Strategii.

Zadania i kompetencje Komitetu Strategii

Poniższa tabela przedstawia zadania i kompetencje Komitetu Strategii według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela nr 44. Kompetencje Komitetu Strategii

Sprawy wymagające uchwały Komitetu Strategii	
według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	
1.	ocena Strategii Spółki i Grupy Kapitałowej oraz przedstawianie wyników tej oceny Radzie Nadzorczej,
2.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej zakresu i terminów przedkładania przez Zarząd strategicznych planów wieloletnich,
3.	ocena wpływu planowanych i podejmowanych inwestycji strategicznych na kształt aktywów Spółki,

Sprawy wymagające uchwały Komitetu Strategii

4. monitorowanie realizacji strategicznych zadań inwestycyjnych,
5. ocena działań dotyczących dysponowania istotnymi aktywami Spółki,
6. opiniowanie dokumentów o charakterze strategicznym przedkładanych Radzie Nadzorczej przez Zarząd.

Szczegółowy opis działalności Komitetu Strategii w minionym roku obrotowym zawarty jest w Sprawozdaniu z działalności Rady Nadzorczej składanym corocznie WZ oraz publikowanym na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

6.11.6. Opis działania Komitetów Rady Nadzorczej

Szczegółowy opis działania Komitetów Rady Nadzorczej zawarty jest w Regulaminach poszczególnych Komitetów Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.

Komitety Rady Nadzorczej są organami doradczymi i opiniotwórczymi działającymi kolegialnie w ramach struktury Rady Nadzorczej i pełnią funkcje pomocnicze oraz doradcze wobec Rady Nadzorczej. Zadania Komitetów Rady Nadzorczej są realizowane poprzez przedstawianie Radzie Nadzorczej wniosków, rekomendacji, opinii i sprawozdań dotyczących zakresu ich zadań, w formie podjętych uchwał. Komitety Rady Nadzorczej są niezależne od Zarządu Spółki. Zarząd nie może wydawać Komitetom Rady Nadzorczej wiążących poleceń dotyczących wykonywania ich zadań.

W skład Komitetów Rady Nadzorczej wchodzi od trzech do pięciu członków. Pracami poszczególnych Komitetów kieruje ich Przewodniczący.

Posiedzenia są zwoływane przez Przewodniczącego danego Komitetu z własnej inicjatywy lub na wniosek członka Komitetu lub Przewodniczącego Rady Nadzorczej i odbywają się w miarę potrzeb. W przypadku Komitetu Audytu posiedzenia odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał. Do udziału w posiedzeniach Przewodniczący danego Komitetu może zaprosić członków Rady Nadzorczej niebędących członkami Komitetu, członków Zarządu i pracowników Spółki oraz inne osoby pracujące bądź też współpracujące ze Spółką. Przewodniczący danego Komitetu lub osoba przez niego wskazana przedkłada Radzie Nadzorczej wnioski, rekomendacje i sprawozdania.

Komitety Rady Nadzorczej podejmują uchwały, jeżeli na posiedzeniu obecna jest co najmniej połowa ich członków, a wszyscy członkowie zostali właściwie zaproszeni. Uchwały Komitetów Rady Nadzorczej są przyjmowane bezwzględną większością głosów obecnych na posiedzeniu, przy czym przez bezwzględną większość głosów rozumie się więcej głosów oddanych „za” niż „przeciw” i „wstrzymujących się”. Komitety Rady Nadzorczej mogą podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Członkowie Komitetów Rady Nadzorczej mogą również brać udział w posiedzeniach Komitetów oraz głosować nad podejmowanymi uchwałami przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, tj. telekonferencji lub wideokonferencji.

O przedkładanych Radzie Nadzorczej przez dany Komitet rekomendacjach i ocenach informowany jest Zarząd Spółki. Komitety Rady Nadzorczej co roku podają do wiadomości publicznej, za pośrednictwem Spółki, informacje o ich składzie, liczbie odbytych posiedzeń i uczestnictwie w posiedzeniach w ciągu roku oraz głównych działaniach. Dodatkowo Komitet Audytu potwierdza swoją pozytywną ocenę niezależności procesu rewizji finansowej i przedstawia krótki opis kroków podjętych w celu sformułowania takiego wniosku.

Zarząd Spółki zapewnia poszczególnym Komitetom możliwość korzystania z usług doradców zewnętrznych w zakresie niezbędnym do wypełniania obowiązków Komitetów.

6.12. Opis polityki różnorodności stosowanej do organów Spółki

Spółka stosuje politykę równego traktowania oraz dąży do zapewnienia różnorodności w zakresie płci, kierunku wykształcenia, wieku i doświadczenia zawodowego w odniesieniu do wszystkich pracowników, a w szczególności do organów Spółki i jej kluczowych menadżerów. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania TAURON nie posiadał polityki różnorodności sformułowanej w formie jednego dokumentu. Zasady zarządzania różnorodnością zostały wprowadzone do stosowania wieloma dokumentami, stanowiącymi wewnętrzne regulacje prawne, a w szczególności Kodeksem Etyki Biznesowej Grupy TAURON.

W odniesieniu do członków organów korporacyjnych Spółki, tj. Zarządu i Rady Nadzorczej, wyboru osób pełniących funkcje członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza, natomiast wyboru członków Rady Nadzorczej dokonuje Minister Energii w ramach przysługujących statutowych uprawnień oraz WZ TAURON. Informacje dotyczące kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego osób powoływanych do składu Zarządu i Rady Nadzorczej są publikowane w stosownych raportach bieżących oraz na stronie internetowej Spółki.

TAURON planuje opracować i wprowadzić do stosowania politykę różnorodności w ramach jednego formalnego dokumentu.

6.13. Polityka wynagrodzeń osób zarządzających i nadzorujących

6.13.1. System wynagradzania członków zarządu i kluczowych menedżerów

6.13.1.1. Ogólna informacja o przyjętym systemie wynagrodzeń członków Zarządu

W 2016 r. w Spółce obowiązywały zasady wynagradzania członków Zarządu Spółki określone w *Polityce wynagrodzeń Członków organów nadzorujących i zarządzających wraz z opisem zasad jej ustalania w TAURON Polska Energia S.A.* (Polityka wynagrodzeń), przyjętej przez Radę Nadzorczą Spółki uchwałą nr 15/II/2011 z dnia 24 lutego 2011 r. oraz zasady kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu (*Zasady kształtowania wynagrodzeń*), określone w Uchwale Nadzwyczajnego WZ TAURON z dnia 15 grudnia 2016 r. i uszczegółowione przez Radę Nadzorczą Spółki Uchwałą nr 94/IV/2016 z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie *kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu TAURON Polska Energia S.A.* Zasady kształtowania wynagrodzeń zostały uchwalone w wykonaniu przepisów *Ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami* (Dz.U. z 2016 r. poz. 1202).

Zarówno Polityka wynagrodzeń, jak i Zasady kształtowania wynagrodzeń, określają system wynagradzania członków Zarządu w powiązaniu z pozostałymi do realizacji zadaniami mającymi na celu wdrażanie przyjętej strategii Spółki, kierunków rozwoju i planów finansowych. Nadrzędnym celem stosowanego systemu wynagrodzeń jest zapewnienie motywacyjnego charakteru wynagradzania najwyższej kadry zarządzającej oraz stworzenie podstaw do ich rozwoju.

Cele obowiązujących systemów wynagrodzeń:

- 1) zapewnienie motywacyjnego i spójnego systemu wynagradzania,
- 2) powiązanie zasad wynagradzania z monitorowaniem wdrażania przyjętych planów strategicznych i realizowaniem planów finansowych,
- 3) kształtowanie wysokości wynagradzania członków Zarządu w powiązaniu z realizowaniem postawionych zadań,
- 4) wzrost wartości Spółki poprzez rozwój najwyższej kadry zarządzającej,
- 5) doskonalenie systemów wynagradzania przekładających się na realizowanie strategii Spółki i kierunków rozwoju.

Obowiązujące w Spółce systemy wynagradzania i premiowania członków Zarządu Spółki przewidują uzależnienie poziomu wynagrodzenia od sytuacji finansowej Spółki oraz wzrostu wartości w perspektywie rocznej, w powiązaniu z realizacją celów strategicznych. Przedmiotowe systemy nie przewidują powiązania wynagrodzeń z instrumentami powiązаныmi z akcjami Spółki.

Model wynagradzania zawarty zarówno w Polityce wynagrodzeń, jak i w Zasadach kształtowania wynagrodzeń, zakłada dwuskładnikowy system określania wynagrodzenia dla członków Zarządu. Zryczałtowane miesięczne wynagrodzenie podstawowe (wynagrodzenie stałe) oraz wynagrodzenie uzupełniające za dany rok obrotowy (wynagrodzenie zmienne) uzależnione od poziomu realizacji celów zarządczych.

W zakresie modelu wynagradzania najwyższej kadry zarządzającej przyjęto również wynagrodzenie składające się z części stałej i części zmiennej zależnej od spełnienia określonych kryteriów wynikowych.

Uwzględniając obowiązujące regulacje, wysokość wynagrodzenia dla członków Zarządu ustala Rada Nadzorcza, w przedziale określonym przez WZ Spółki.

Członkowie Zarządu Spółki nie są objęci programem premiowym opartym na kapitale Spółki, jak również nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach spółek należących do Grupy Kapitałowej TAURON.

6.13.1.2. Ogólna informacja o przyjętym systemie wynagrodzeń kluczowych menedżerów

Zasady wynagradzania oraz premiowania kluczowych menedżerów oraz innych pracowników zostały określone w *Regulaminie Wynagradzania Pracowników TAURON Polska Energia S.A.*, przyjętym do stosowania przez Zarząd Spółki.

Obowiązujący system wynagradzania i premiowania kluczowych menedżerów przewiduje uzależnienie poziomu wynagrodzenia od sytuacji finansowej Spółki w perspektywie rocznej, w powiązaniu z realizacją celów strategicznych. Zakłada on dwuskładnikowy system określania wynagrodzenia, obejmujący wynagrodzenie zasadnicze miesięczne oraz zmienne o charakterze motywacyjnym oparte na realizacji wyznaczonych zadań, zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym.

Nadrzędnym założeniem obowiązującego systemu wynagradzania jest zapewnienie optymalnego i motywującego poziomu wynagrodzenia, uzależnionego od wartości i rodzaju pracy na danym stanowisku oraz jakości pracy i efektów osiągniętych przez pracowników.

Struktura wynagrodzenia składa się z następujących elementów:

- 1) części stałej – którą stanowi wynagrodzenie zasadnicze, ustalone zgodnie z obowiązującą w Spółce tabelą kategorii zaszerzegowania i miesięcznych stawek osobistego zaszerzegowania. Przyznany poziom wynagrodzenia zasadniczego odzwierciedla wartość i rodzaj pracy oraz jakość pracy pracownika, określoną przez ocenę poziomu kompetencji pracownika,
- 2) części zmiennej – która jest uzależniona od wyników pracy, określonych przez poziom realizacji celów i zadań w ramach systemu premiowania MBO,
- 3) świadczeń – które są określone w regulacjach wewnętrznych Spółki.

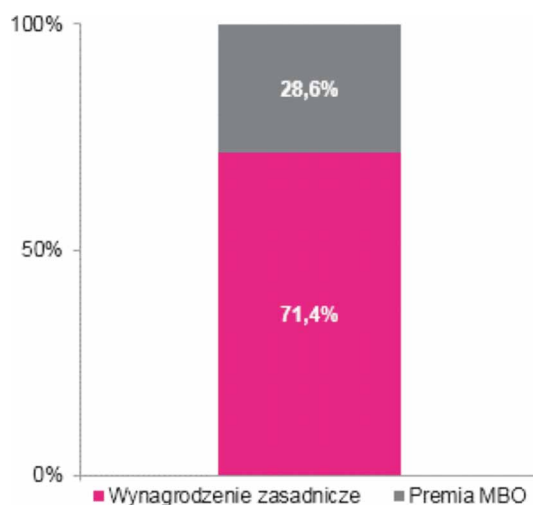
System premiowania oparty o rynkowe mechanizmy premiowania pozwala na kaskadowanie celów ustalonych przez Zarząd Spółki na poziomie Grupy Kapitałowej TAURON oraz na poziomie Spółki, na konkretne, sparametryzowane zadania dla pracowników zatrudnionych na niższych szczeblach organizacji. Dzięki temu prowadzona w Spółce kultura zarządzania przez cele odzwierciedla specyfikę poszczególnych funkcji realizowanych w Spółce i umożliwia zastosowanie mechanizmów dialogu przełożonego z podwładnym podczas procesu wyznaczania i oceny realizacji celów, które przekładają się na efektywność całej organizacji. Jednocześnie narzędzie to umożliwia precyzyjne skorelowanie celów (KPI) ustalonych dla członków Zarządu z celami, które wyznaczane są na dany rok kluczowym menedżerom Spółki. Wstępna ocena realizacji celów następuje po zakończeniu pierwszego półrocza, natomiast po zakończeniu drugiego półrocza członkowie Zarządu dokonują końcowej oceny realizacji celów kluczowych menedżerów Spółki.

Ponadto w 2016 r. podjęto pracę nad budową systemu premiowego dla obszaru handlowego, którego celem jest motywowanie do osiągania wyższych przychodów dla Grupy Kapitałowej TAURON.

Pracownicy Spółki nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach spółek należących do Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższy wykres przedstawia strukturę wynagrodzeń na stanowisku kluczowych menedżerów.

Rysunek nr 99. Struktura wynagrodzeń na stanowisku kluczowych menedżerów

6.13.1.3. Zasady, warunki i wysokość wynagrodzenia członków Zarządu

Łączna kwota wynagrodzeń, rozumiana jako wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści otrzymanych w pieniądzu, w naturze lub jakiegokolwiek innej formie, należnych lub wypłaconych przez Spółkę członkom Zarządu w 2016 r., wyniosła 6 125 tys. zł brutto.

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie członków Zarządu Spółki za 2016 r. w podziale na składniki.

Tabela nr 45. Wynagrodzenie członków Zarządu Spółki za 2016 r. w podziale na składniki

Lp.	Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji w 2016 r.	Wynagrodzenie* (tys. zł)	Wynagrodzenie premiewe* (tys. zł)	Pozostałe korzyści* (tys. zł)	Razem (tys. zł)
1.	Jarosław Broda	01.01.2016 – 31.12.2016	900	197	122	1 219
2.	Filip Grzegorzczak**	15.11.2016 – 31.12.2016	98	0	0	98
3.	Kamil Kamiński	01.01.2016 – 31.12.2016	900	194	51	1 145

Lp.	Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji w 2016 r.	Wynagrodzenie* (tys. zł)	Wynagrodzenie premiiowe* (tys. zł)	Pozostałe korzyści* (tys. zł)	Razem (tys. zł)
4.	Remigiusz Nowakowski	01.01.2016 – 14.11.2016	884	249	166	1 299
5.	Anna Striżyk	01.01.2016 – 08.01.2016	30	53	0	83
6.	Marek Wadowski	29.01.2016 – 31.12.2016	829	151	40	1 020
7.	Piotr Zawistowski	01.01.2016 – 31.12.2016	900	197	164	1 261
Razem			4 541	1 041	543	6 125

* Bez narzutów.

** Umowa o świadczenie usług zarządzania.

Członkowie Zarządu w 2016 r. nie otrzymywali wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej TAURON.

W stosunku do członków Zarządu wymienionych w powyższej tabeli, zastosowanie miała Polityka wynagrodzeń, za wyjątkiem Prezesa Zarządu, w stosunku do którego miały zastosowanie Zasady kształtowania wynagrodzeń.

Uwzględniając powyższe poniżej przedstawiono założenia do dwóch systemów wynagradzania:

1. Polityka wynagrodzeń członków organów nadzorujących i zarządzających wraz z opisem zasad jej ustalania w TAURON Polska Energia S.A.

Polityka wynagrodzeń, przyjęta przez Radę Nadzorczą Spółki uchwałą nr 15/II/2011 z dnia 24 lutego 2011 r. obejmuje dwuskładnikowy system określania wynagrodzenia, składający się z części stałej (miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego) oraz z części zmiennej zależnej od spełnienia określonych kryteriów wynikowych (realizacji stawianych do wykonania zadań). Zarówno wynagrodzenie zasadnicze miesięczne, jak również kryteria wynikowe, od spełnienia których uzależniona jest wysokość premii rocznej, określane są przez Radę Nadzorczą Spółki.

Rada Nadzorcza określa procentową wysokość premii rocznej dla każdego z następujących wskaźników:

- 1) skonsolidowana EBITDA z zatwierdzonego skonsolidowanego planu rzeczowo-finansowego na dany rok obrotowy,
- 2) skonsolidowany zysk brutto z zatwierdzonego skonsolidowanego planu rzeczowo-finansowego na dany rok obrotowy,
- 3) wskaźnik płynności bieżącej mierzony dla Grupy Kapitałowej TAURON z zatwierdzonego skonsolidowanego planu rzeczowo-finansowego na dany rok obrotowy,
- 4) realizacja niefinansowych celów wskazanych na dany rok w zatwierdzonej Strategii.

Składniki premii rocznej o charakterze finansowym przyznawane są w oparciu o dane pochodzące ze zaudytowanego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Spółki za I półrocze danego roku obrotowego oraz za dany rok obrotowy. Składnik premii rocznej o charakterze niefinansowym przysługuje w związku z osiągnięciem określonych celów w danym roku obrotowym na podstawie półrocznej i rocznej oceny ich wykonania dokonanej przez Radę Nadzorczą.

Dla umożliwienia korzystania przez członków Zarządu ze świadczeń przysługujących pracownikom Spółki, polityka wynagrodzeń została uzupełniona katalogiem świadczeń dodatkowych o charakterze: socjalno-bytowym, komunikacyjnym i ubezpieczeniowym.

Zgodnie z ww. Polityką wynagrodzeń z członkami Zarządu zawierana jest umowa o pracę.

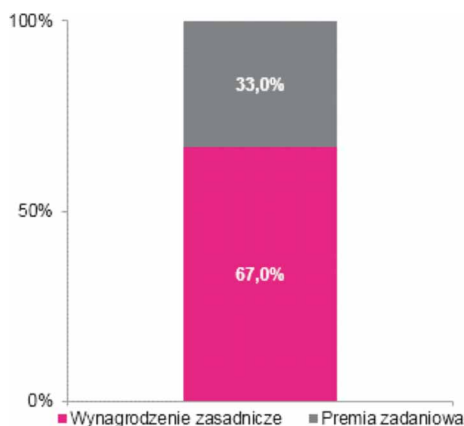
2. Zasady kształtowania wynagrodzeń Członków Zarządu

Zasady kształtowania wynagrodzeń, uchwalone uchwałą Nadzwyczajnego WZ TAURON z dnia 15 grudnia 2016 r. i uszczegółowione przez Radę Nadzorczą Spółki uchwałą z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu TAURON Polska Energia S.A., obejmują dwuczęściowy system określania wynagrodzenia, składający się z części stałej (miesięcznego wynagrodzenia podstawowego) i części zmiennej (wynagrodzenia uzupełniającego) stanowiącej element motywacyjny wynagrodzenia, uzależniony od realizacji wyznaczonych celów zarządczych w danym roku obrotowym. Zarówno miesięczne wynagrodzenie podstawowe, jak również część zmienna, określane są przez Radę Nadzorczą Spółki na podstawie zasad i ogólnego katalogu celów zarządczych określonych przez WZ TAURON.

Zgodnie z ww. Zasadami kształtowania wynagrodzeń z członkiem Zarządu zawierana jest umowa o świadczenie usług zarządzania na czas pełnienia funkcji, z obowiązkiem świadczenia osobistego, bez względu na to, czy działa on w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej.

Poniższy wykres przedstawia strukturę wynagrodzeń członków Zarządu.

Rysunek nr 100. Struktura wynagrodzeń na stanowisku członka Zarządu

6.13.1.4. Umowy zawarte z osobami zarządzającymi przewidujące rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Spółki przez przejęcie

Umowa o świadczenie usług zarządzania, zawarta z Prezesem Zarządu w razie rozwiązania albo wypowiedzenia przez Spółkę umowy z innych przyczyn niż określonych w tej umowie, przewiduje wypłacenie odprawy w wysokości trzykrotności części stałej wynagrodzenia, pod warunkiem pełnienia przez niego funkcji przez okres co najmniej 12 miesięcy przed rozwiązaniem tej umowy. Natomiast umowy o pracę zawarte z pozostałymi członkami Zarządu nie przewidują odpraw w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Spółki przez przejęcie.

W związku z dostępem członków Zarządu do informacji poufnych, których ujawnienie mogłoby narazić Spółkę oraz spółki Grupy Kapitałowej TAURON na straty, ww. umowa o świadczenie usług zarządzania zawiera postanowienia o zakazie konkurencji obowiązujące po ustaniu pełnienia funkcji. Natomiast z pozostałymi członkami Zarządu zostały zawarte umowy o zakazie konkurencji. Na podstawie powyższych umów, osobom powstrzymującym się od prowadzenia działalności konkurencyjnej w oznaczonym okresie przysługuje odszkodowanie.

Członkowie Zarządu Spółki nie zajmowali stanowisk członków Zarządów spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej TAURON.

6.13.1.5. Pozafinansowe składniki wynagrodzenia przysługujące członkom Zarządu i kluczowym menedżerom

Członkowie Zarządu, za wyjątkiem Prezesa Zarządu zatrudnionego na podstawie umowy o świadczenie usług zarządzania, oraz pracownicy zatrudnieni na kluczowych stanowiskach w Spółce uprawnieni są do korzystania ze świadczeń i pozafinansowych składników wynagrodzenia oferowanych przez Spółkę.

W ramach świadczeń dodatkowych ww. pracownicy są uprawnieni m.in. do:

- 1) uczestnictwa w Pracowniczym Programie Emerytalnym prowadzonym przez pracodawcę (warunek pozostawania w stanie zatrudnienia w Spółce lub w jednej ze spółek Grupy Kapitałowej TAURON przez okres co najmniej 1 roku),
- 2) korzystania z pakietu medycznego finansowanego ze środków Spółki,
- 3) korzystania z przydzielonego do wyłącznej dyspozycji samochodu służbowego,
- 4) korzystania z mieszkania służbowego w przypadku, gdy dyspozycyjność pracownika jest konieczna z uwagi na charakter pracy i zakres obowiązków.

Na podstawie umowy o świadczenie usług zarządzania udostępniane są urządzenia techniczne oraz zasoby stanowiące mienie Spółki, niezbędne do wykonywania funkcji, w tym prawo korzystania z przydzielonego do wyłącznej dyspozycji samochodu służbowego.

6.13.1.6. Informacja o zmianach w polityce wynagrodzeń w ciągu ostatniego roku obrotowego

W roku obrotowym 2016 Nadzwyczajne WZ TAURON, w wykonaniu ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami, uchwałą z dnia 15 grudnia 2016 r. wprowadziło do stosowania w Spółce nowe zasady kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu. W związku z powyższym rozpoczęto prace mające na celu opracowanie nowej polityki wynagrodzeń, zgodnej z ww. uchwałą Nadzwyczajnego

WZ TAURON oraz uchwałą Rady Nadzorczej Spółki z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu TAURON Polska Energia S.A.

Informacje dotyczące ww. zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu zostały zawarte w pkt 6.13.1.3. niniejszego sprawozdania.

6.13.1.7. Ocena funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa

Stosowany system wynagradzania członków Zarządu jest zgodny z przyjętą Polityką wynagrodzeń oraz Zasadami kształtowania wynagrodzeń. Zapewniony jest motywacyjny i spójny system, powiązany z monitorowaniem rocznych planów finansowych oraz przyjętej Strategii i kierunków rozwoju.

Forma, struktura i poziom wynagrodzeń odpowiadają warunkom rynkowym i są ukierunkowane na umożliwienie rekrutacji i utrzymanie osób spełniających kryteria wymagane do prowadzenia spółki w sposób uwzględniający interes akcjonariuszy (budowanie wartości Spółki dla akcjonariuszy), jak również zapobiegają powstawaniu konfliktów interesów członków Zarządu i akcjonariuszy. Równocześnie są one skonstruowane w sposób przejrzysty dla inwestorów tak, aby budować ich zaufanie do Spółki oraz zapewniają funkcję motywacyjną dla Zarządu.

Wypłata zmiennych składników wynagrodzenia jest powiązana z określonymi z góry, wymiernymi kryteriami wynikowymi, które sprzyjają długoterminowej stabilności Spółki, a w ich skład wchodzi również kryteria o charakterze innym niż finansowy, związane z wytwarzaniem długoterminowej wartości Spółki.

Wskaźniki, od spełnienia których zależy uzyskanie oraz wysokość zmiennych składników wynagrodzenia, są określone zgodnie z zasadą SMART, a więc wykazują takie cechy jak: precyzyjność, mierzalność, możliwość osiągnięcia, istotność i określenie w czasie.

Obowiązujący w TAURON system wynagradzania i premiowania członków Zarządu Spółki wspiera realizację celów strategicznych oraz uwzględnia uzależnienie poziomu wynagrodzenia od sytuacji finansowej Spółki w perspektywie rocznej.

6.13.2. System wynagradzania członków Rady Nadzorczej

W okresie do 15 grudnia 2016 r. obowiązywały zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej Spółki określone w Polityce wynagrodzeń oraz w Uchwale Zwyczajnego WZ TAURON nr 29 z dnia 6 maja 2011 r. w sprawie ustalenia zasad i wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. Natomiast od 15 grudnia 2016 r. obowiązuje system wynagradzania członków Rady Nadzorczej określony w Uchwale Nadzwyczajnego WZ TAURON nr 6 z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie ustalenia zasad kształtowania wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej, podjętej w wykonaniu przepisów Ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz. U. z 2016 r. poz. 1202).

Zarówno wcześniejszy system wynagradzania członków Rady Nadzorczej obowiązujący do 15 grudnia 2016 r., jak i obowiązujący w dniu sporządzenia niniejszego sprawozdania, obejmuje jednoskładnikowe wynagrodzenie miesięczne, z przyjęciem zróżnicowania jego wysokości w zależności od pełnienia funkcji w Radzie Nadzorczej.

Zgodnie z ww. Uchwałą Nadzwyczajnego WZ z dnia 15 grudnia 2016 r. miesięczne wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, ustalone zostało jako iloczyn przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale roku poprzedniego, ogłoszone przez Prezesa GUS oraz mnożnika:

- 1) dla przewodniczącego Rady Nadzorczej – 1,7
- 2) dla pozostałych członków Rady Nadzorczej – 1,5

Członkom Rady Nadzorczej przysługuje wynagrodzenie bez względu na częstotliwość formalnie zwołanych posiedzeń.

Wynagrodzenie nie przysługuje za ten miesiąc, w którym członek Rady Nadzorczej nie był obecny na żadnym z formalnie zwołanych posiedzeń z powodów nieusprawiedliwionych. O usprawiedliwieniu lub nie usprawiedliwieniu nieobecności członka Rady Nadzorczej na jej posiedzeniu decyduje Rada Nadzorcza w drodze uchwały.

Wynagrodzenie obliczane jest proporcjonalnie do ilości dni pełnienia funkcji w przypadku, gdy powołanie lub odwołanie nastąpiło w czasie trwania miesiąca kalendarzowego.

Spółka pokrywa koszty poniesione w związku z wykonywaniem przez członków Rady Nadzorczej powierzonych im funkcji, a w szczególności: koszty przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca odbycia posiedzenia Rady Nadzorczej lub posiedzenia Komitetu Rady Nadzorczej i z powrotem, koszty indywidualnego nadzoru oraz koszty zakwaterowania i wyżywienia.

Wynagrodzenie osób nadzorujących

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej Spółki za 2016 r.

Tabela nr 46. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej Spółki za 2016 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji w 2016 r.	Wynagrodzenia i nagrody (tys. zł)
1.	Anna Biesialska	01.01.2016 – 30.12.2016	106
2.	Stanisław Bortkiewicz	30.12.2016 – 31.12.2016	0
3.	Beata Chłodzińska	01.01.2016 – 31.12.2016	142
4.	Michał Czarnik	01.01.2016 – 30.12.2016	106
5.	Maciej Koński	01.01.2016 – 06.06.2016	47
6.	Leszek Koziorowski	01.01.2016 – 31.12.2016	107
7.	Anna Mańk	01.01.2016 – 31.12.2016	130
8.	Wojciech Myślecki	01.01.2016 – 14.11.2016	94
9.	Jan Płudowski	30.12.2016 – 31.12.2016	0
10.	Jacek Rawecki	08.06.2016 – 31.12.2016	59
11.	Jacek Szyke	01.01.2016 – 31.12.2016	118
12.	Stefan Świątkowski	08.06.2016 – 31.12.2016	60
13.	Renata Wiernik Gizicka	01.01.2016 – 06.06.2016	47
14.	Agnieszka Woźniak	16.12.2016 – 31.12.2016	3
Suma			1 019

6.13.3. Zobowiązania wynikające z emerytur i świadczeń podobnych dla byłych członków Zarządu i Rady Nadzorczej

W Spółce nie występują zobowiązania wobec byłych członków Zarządu i Rady Nadzorczej wynikające z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze.

Równocześnie wskazuje się, iż z tytułu zobowiązań Spółki w stosunku do byłych członków Zarządu TAURON, w 2016 r. wypłacono łączną kwotę w wysokości 5 616 tys. zł z tytułu wypłaty premii za realizację KPI w 2015 r. (bez narzutów) oraz odszkodowań za powstrzymanie się od prowadzenia działalności konkurencyjnej.

7. POZOSTAŁE ISTOTNE INFORMACJE I ZDARZENIA

7.1. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

W okresie sprawozdawczym zarówno Spółka, jak i spółki zależne Grupy Kapitałowej TAURON nie prowadziły postępowań przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, których pojedyncza lub łączna wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Spółki.

7.2. Informacja o umowach zawartych przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON

7.2.1. Umowy znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON zawarły w roku obrotowym 2016 następujące umowy znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON:

Odstąpienie od realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Blachownia Nowa

W dniu 28 lipca 2016 r., w nawiązaniu do raportu bieżącego nr 61/2013 z dnia 30 grudnia 2013 r. o zawieszeniu projektu budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Blachownia Nowa, spółki: TAURON, KGHM oraz TAURON Wytwarzanie podpisały porozumienie, na mocy którego zgodnie postanowiły odstąpić od realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Blachownia Nowa i rozwiązać łączącą KGHM oraz TAURON Wytwarzanie Umowę Wspólników, co oznaczało wygaśnięcie wszelkich zobowiązań określonych w Umowie Wspólników oraz zakończenie wszelkich prac w niej przewidzianych, w szczególności określonych we wstępnym harmonogramie realizacji projektu, jak również w dalszych uzgodnieniach i porozumieniach.

KGHM oraz TAURON Wytwarzanie zgodnie postanowiły, iż przystąpią do likwidacji spółki Elektrowni Blachownia Nowa, która przeprowadzona zostanie zgodnie z postanowieniami jej umowy oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.

Strony będą współdziałać ze sobą oraz ze spółką, by zapewnić realizację porozumienia. Strony zgodnie postanowiły rozwiązać łączące je porozumienie z dnia 30 grudnia 2013 r., na mocy którego postanowiono o czasowym zawieszeniu realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Blachownia Nowa.

O powyższym zdarzeniu Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr 32/2016 z dnia 28 lipca 2016 r.

Porozumienie w sprawie warunków dalszej realizacji projektu „Budowa bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli”

W dniu 27 października 2016 r., w nawiązaniu do raportu bieżącego nr 9/2011 z dnia 11 marca 2011 r. w sprawie zawarcia umów znaczących w ramach Projektu „Budowa bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli” podpisane zostały warunkowe:

- 1) porozumienie w sprawie ustalenia podstawowych warunków brzegowych restrukturyzacji Projektu pomiędzy TAURON, PGNiG i EC Stalowa Wola („Porozumienie”),
- 2) aneks do Umowy sprzedaży energii elektrycznej z dnia 11 marca 2011 r. („Umowa Sprzedaży Energii”) pomiędzy TAURON, PGNiG i EC Stalowa Wola,
- 3) aneks do Umowy na dostawy paliwa gazowego z dnia 11 marca 2011 r. („Umowa Gazowa”) pomiędzy PGNiG i EC Stalowa Wola.

Porozumienie

Wynegocjowane Porozumienie reguluje przede wszystkim warunki rozliczania kar umownych możliwych do naliczenia przez PGNiG na podstawie dotychczasowego brzmienia Umowy Gazowej oraz kwestie restrukturyzacji finansowej Projektu. Ponadto precyzuje kierunek zmian w podstawowych transakcjach handlowych EC Stalowa Wola, tj. w sposobie zakupu paliwa gazowego oraz sprzedaży wyprodukowanej energii elektrycznej, których wprowadzenie nastąpi na mocy aneksów do Umowy Gazowej i Umowy Sprzedaży Energii.

Porozumienie stanowi odzwierciedlenie woli sponsorów Projektu tj. TAURON i PGNiG, co do kontynuacji budowy bloku gazowo-parowego, wprowadzenia zmian w Umowie Gazowej i Umowie Sprzedaży Energii oraz zmiany formuły finansowania Projektu z project finance na corporate finance przy utrzymaniu zaangażowania instytucji finansujących.

Umowa Sprzedaży Energii i Umowa Gazowa

Warunkowe zmiany do Umowy Gazowej i Umowy Sprzedaży Energii przewidują w szczególności urynkwienie stosowanych w tych umowach formuł cenowych. Ponadto, w związku z opóźnieniem realizacji Projektu, aneks do Umowy Gazowej przewiduje zmianę w zakresie wysokości, terminów i metodologii naliczania kar umownych.

Warunki zawieszające

Porozumienie oraz aneksy do Umowy Gazowej i Umowy Sprzedaży Energii wchodzi w życie jednocześnie, w momencie dokonania zmiany obowiązujących obecnie umów o finansowanie Projektu albo spłaty ostatniej z instytucji finansujących obecnie EC Stalowa Wola (tj. EBI, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOiR), Bank Polska Kasa Opieki S.A. (Pekao)).

Umowa standstill

Jednocześnie TAURON, PGNiG, EBI, EBOiR, Pekao oraz EC Stalowa Wola zawarły umowę standstill, której celem jest zapewnienie, że instytucje finansujące obecnie EC Stalowa Wola powstrzymają się od postawienia kredytów udzielonych EC Stalowa Wola w stan natychmiastowej wymagalności oraz zaspokojenia swoich wierzytelności z ustanowionych zabezpieczeń.

Umowa standstill obowiązuje do dnia 31 marca 2017 r. Przed tą datą zakłada się wynegocjowanie i podpisanie nowej dokumentacji umożliwiającej restrukturyzację finansowania Projektu.

Warunkiem wejścia w życie umowy standstill było w szczególności dostarczenie instytucjom finansującym gwarancji bankowych do kwoty ok. 629 mln zł, w terminie do dnia 30 października 2016 r., z czego 50% udział wyznacza kwotę gwarancji bankowych, jakie powinien przedstawić każdy ze Sponsorów Projektu na rzecz instytucji finansujących (tj. około 314,5 mln zł).

Niezależnie od powyższego, EC Stalowa Wola ma prawo, do dnia 20 marca 2017 r., złożyć instytucjom finansującym zawiadomienie o dobrowolnej wcześniejszej spłacie kredytów. Podpisane dokumenty umożliwiają dokończenie inwestycji w terminie wstępnie szacowanym na 2019 r.

Informacje o powyższym zdarzeniu zostały opublikowane w raporcie bieżącym nr 36/2016 z 27 października 2016 r.

Podpisanie z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym umów finansowania hybrydowego

W dniu 14 grudnia 2016 r. pomiędzy Spółką a EBI zostały podpisane następujące umowy:

- 1) umowa projektowa („Umowa Projektowa”), określająca szczegółowe wymogi dotyczące finansowanego zadania inwestycyjnego,
- 2) umowa subskrypcyjna („Umowa Subskrypcyjna”), stanowiąca podstawę do przeprowadzenia emisji obligacji hybrydowych („Obligacje”) o wartości 190 mln Euro.

Środki, które zostaną pozyskane z emisji Obligacji, będą przeznaczone na pokrycie wydatków TAURON Dystrybucja związanych z rozwojem i modernizacją infrastruktury sieci elektroenergetycznej w latach 2016–2020.

Szczegółowe informacje dotyczące powyższego zdarzenia zostały zawarte w pkt 4.7. niniejszego sprawozdania.

Informacja o powyższym zdarzeniu została opublikowana w raporcie bieżącym nr 45/2016 z dnia 14 grudnia 2016 r.

Zawarcie umowy z Nowe Brzeszcze GT na sprzedaż węgla

W dniu 4 stycznia 2016 r. pomiędzy TAURON a Nowe Brzeszcze GT została zawarta umowa sprzedaży węgla do celów energetycznych, której przedmiotem jest zakup węgla przez Spółkę na potrzeby jednostek wytwórczych TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło. Umowa została zawarta na okres do dnia 31 grudnia 2016 r.

Zawarcie umowy z TGE na pełnienie funkcji animatora

W dniu 1 lutego 2016 r. TAURON zawarł z TGE umowę na pełnienie funkcji animatora w zakresie instrumentów na energię elektryczną na RTT. Celem współpracy jest zwiększenie płynności animowanych instrumentów oraz zintensyfikowanie współpracy pomiędzy TGE i TAURON.

Zadaniem animatora jest zapewnienie utrzymania płynności obrotu i zwiększenie liczby transakcji zawieranych na TGE na objętych umową produktach. Efektem takiego działania jest umożliwienie uczestnikom rynku realizacji zleceń kupna i sprzedaży po cenach rynkowych. Poprzez pełnienie funkcji animatora na TGE, TAURON uzyskuje preferencyjne stawki za opłaty transakcyjne, a dodatkowo, poprzez zwiększanie udziału transakcji, Spółka w ogólnym obrocie uzyskuje dodatkowe upusty do opłat transakcyjnych.

Równolegle prowadzono z Izbą Rozliczeniową Giełd Towarowych S.A. (IRGIT) prace w celu wynegocjowania i podpisania porozumienia w sprawie wysokości opłat dla animatora rynku. Porozumienie to wprowadza obniżone stawki dla animatora, w okresie od dnia 1 lutego 2016 r. do dnia 31 stycznia 2017 r., tj. w okresie obowiązywania umowy o pełnienie funkcji animatora rynku na TGE.

Zawarcie aneksu do umowy na sprzedaż węgla do TAMEH POLSKA

Od dnia 1 lipca 2016 r. TAURON wznowił sprzedaż węgla do TAMEH POLSKA po okresie zawieszenia wykonywania umowy (od dnia 1 kwietnia 2015 r. do dnia 30 czerwca 2016 r.), które to zawieszenie było wynikiem zmiany sytuacji

rynkowej. Wznowienie dostaw węgla nastąpiło w wyniku zaoferowania przez TAURON korzystniejszych cen węgla niż możliwe do uzyskania na rynku przez TAMEH POLSKA i po podpisaniu stosownego aneksu do umowy.

Zawarcie z PSE umowy na sprzedaż energii elektrycznej na pokrywanie strat powstałych w sieci przesyłowej

W dniu 5 października 2016 r. TAURON zawarł z PSE umowę sprzedaży energii elektrycznej na pokrywanie strat powstałych w sieci przesyłowej w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. Zawarcie umowy nastąpiło w wyniku rozstrzygnięcia postępowania przetargowego, prowadzonego przez PSE.

W nawiązaniu do treści § 91 ust. 6 pkt 3 *Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez Emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim*, Spółka niniejszym informuje, iż nie posiada wiedzy o innych zawartych umowach znaczących dla działalności Spółki, aniżeli ww., w tym umowach zawartych pomiędzy akcjonariuszami (wspólnikami), umowach ubezpieczenia, współpracy lub kooperacji.

7.2.2. Transakcje z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe

Wszystkie transakcje z podmiotami powiązаныmi są zawierane na warunkach rynkowych.

Szczegółowe informacje na temat transakcji z podmiotami powiązаныmi zostały przedstawione w nocie 51 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016.

7.2.3. Zaciągnięte i wypowiedziane umowy dotyczące kredytów i pożyczek

Kredyty o charakterze obrotowym i pożyczki przeznaczone na finansowanie bieżącej działalności

Zgodnie z przyjętym w Grupie Kapitałowej TAURON modelem finansowania, stroną kredytów i pożyczek krótkoterminowych zaciąganych u instytucji zewnętrznych może być wyłącznie TAURON.

W Grupie Kapitałowej TAURON funkcjonuje struktura cash poolingowego, realizowana na podstawie zawartej z PKO BP umowy o zarządzanie środkami pieniężnymi. Struktura cash poolingowego oparta jest o limity dzienne udzielane poszczególnym uczestnikom przez zarządzającego usługą agenta tj. TAURON. W wyniku realizacji mechanizmu cash poolingowego dokonywane są transfery środków pieniężnych pomiędzy rachunkami uczestników usługi a rachunkiem agenta. W ramach funkcjonowania cash poolingowego TAURON korzysta w PKO BP z limitu over draft w kwocie 300 000 tys. zł w oparciu o zawartą z bankiem w grudniu 2014 r. Umowę kredytu w rachunku bieżącym, z terminem spłaty przypadającym na dzień 29 grudnia 2017 r. oraz limitu intraday w kwocie 500 000 tys. zł z terminem obowiązywania do dnia 17 grudnia 2017 r. (limit intraday jest limitem dziennym, który musi być w całości spłacony do końca każdego dnia, w którym był wykorzystywany).

W ramach finansowania bieżącej działalności TAURON posiada:

- 1) zawartą z BGK umowę o kredyt w rachunku bieżącym do kwoty 25 000 tys. EUR z terminem spłaty do dnia 31 grudnia 2017 r. i przeznaczeniem na finansowanie transakcji zakupu/sprzedaży/wymiany uprawnień do emisji CO₂, obrotu energią elektryczną oraz gazem dokonywanych na europejskich giełdach,
- 2) zawartą z mBankiem umowę o kredyt w rachunku bieżącym w wysokości nieprzekraczającej 2 000 tys. USD, z przeznaczeniem na finansowanie bieżącej działalności, w szczególności na finansowanie depozytu zabezpieczającego oraz transakcji realizowanych na produktach commodities. Termin spłaty kredytu na podstawie aneksu z dnia 29 stycznia 2016 r. przypada na dzień 31 marca 2017 r.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe zestawienie umów pożyczek i kredytów o charakterze obrotowym obowiązujących w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r.

Tabela nr 47. Zestawienie umów kredytów o charakterze obrotowym obowiązujących w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2016 r.

Lp.	Rodzaj umowy	Oprocentowanie	Kwota kredytu/pożyczki (tys.)	Okres finansowania	Saldo na dzień 31 grudnia 2016 r. (tys.)
1.	Kredyt w rachunku	LIBOR 1M + stała marża	2 000 USD	16.04.2015 – 30.03.2017	411 USD
2.	Kredyt w rachunku	EURIBOR 1M + stała marża	25 000 EUR	31.12.2015 – 31.12.2017	3 032 EUR
3.	Kredyt w rachunku	WIBOR O/N + stała marża	300 000 PLN	30.12.2014 – 29.12.2017	0 PLN
4.	Limit intraday	Brak	500 000 PLN	18.12.2014 – 17.12.2017	0 PLN

Kredyty oraz pożyczki o charakterze inwestycyjnym

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe zestawienie umów kredytowych oraz pożyczek o charakterze inwestycyjnym obowiązujących w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2016 r., których stroną, w przypadku kredytów, jest EBI a w przypadku pożyczek Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (dla TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło) oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie (dla KW Czatkowice) (WFOŚiGW).

Tabela nr 48. Zestawienie umów pożyczek i kredytów o charakterze inwestycyjnym obowiązujących w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2016 r.

Lp.	Strony umowy	Rodzaj umowy	Oprocentowanie	Kwota kredytu/pożyczki (tys.)	Termin obowiązywania	Saldo na dzień 31 grudnia 2016 r. (tys.)
1.	TAURON – EBI	kredyt	stała marża	210 000 PLN	15.12.2021	105 000 PLN
2.	TAURON – EBI	kredyt	stała marża	300 000 PLN	15.12.2021	150 000 PLN
3.	TAURON – EBI	kredyt	stała marża	450 000 PLN	15.06.2024	306 818 PLN
4.	TAURON – EBI	kredyt	stała marża	200 000 PLN	15.09.2024	145 455 PLN
5.	TAURON – EBI	kredyt	stała marża	250 000 PLN	15.09.2024	181 818 PLN
6.	TAURON – EBI	kredyt	stała marża	295 000 PLN	15.03.2027	295 000 PLN
7.	TAURON Wytwarzanie – WFOŚiGW	pożyczka	stopa bazowa + stała marża	40 000 PLN	15.12.2022	24 000 PLN
8.	TAURON Ciepło – WFOŚiGW	pożyczka	stała marża	30 000 PLN	15.12.2022	18 103 PLN
9.	KW Czatkowice – WFOŚiGW	pożyczka	stała marża	914 PLN	31.05.2021	807 PLN
10.	KW Czatkowice – WFOŚiGW	pożyczka	stała marża	513 PLN	30.06.2018	154 PLN
11.	KW Czatkowice – WFOŚiGW	pożyczka	stała marża	128 PLN	30.09.2018	45 PLN
12.	KW Czatkowice – WFOŚiGW	pożyczka	stała marża	154 PLN	30.09.2018	54 PLN
13.	KW Czatkowice – WFOŚiGW	pożyczka	stała marża	256 PLN	30.09.2018	90 PLN
14.	KW Czatkowice – WFOŚiGW	pożyczka	stała marża	94 PLN	15.12.2018	38 PLN

W 2016 r. spółki Grupy Kapitałowej TAURON nie wypowiedziały żadnych umów kredytów i pożyczek.

7.2.4. Udzielone pożyczki i poręczenia oraz otrzymane poręczenia i gwarancje**Udzielone pożyczki**

Poza spółkami objętymi konsolidacją, w 2016 r. TAURON udzielił finansowania spółce współzależnej EC Stalowa Wola w postaci 5 pożyczek, które zostały przeznaczone na bieżącą działalność EC Stalowa Wola oraz spłatę rat kredytowych tej spółki.

W dniu 30 grudnia 2016 r. TAURON podpisał z EC Stalowa Wola aneks do umowy pożyczki z dnia 25 listopada 2015 r. do kwoty 2 600 tys. zł, zgodnie z którym spłata pożyczki wraz z naliczonymi odsetkami nastąpi jednorazowo nie później niż do dnia 30 czerwca 2017 r.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie pożyczek udzielonych przez TAURON dla spółek Grupy Kapitałowej TAURON i obowiązujących na dzień 31 grudnia w 2016 r.

Tabela nr 49. Zestawienie pożyczek udzielonych przez TAURON i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2016 r.

Lp.	Rodzaj umowy	Oprocentowanie	Kwota pożyczki wynikająca z umowy (tys.)	Termin obowiązywania	Saldo na dzień 31 grudnia 2016 r. (tys.)
1.	EC Stalowa Wola	WIBOR 1 M + stała marża	5 500 PLN	22.01.2016 – 30.06.2017	5 500 PLN
2.	EC Stalowa Wola	WIBOR 1 M + stała marża	1 200 PLN	22.04.2016 – 30.06.2017	600 PLN
3.	EC Stalowa Wola	WIBOR 1 M + stała marża	3 100 PLN	27.05.2016 – 30.06.2017	3 100 PLN
4.	EC Stalowa Wola	WIBOR 1 M + stała marża	3 800 PLN	31.08.2016 – 30.06.2017	2 875 PLN

Lp.	Rodzaj umowy	Oprocentowanie	Kwota pożyczki wynikająca z umowy (tys.)	Termin obowiązywania	Saldo na dzień 31 grudnia 2016 r. (tys.)
5.	EC Stalowa Wola	WIBOR 6M + stała marża	15 300 PLN	15.12.2016 – 31.12.2027	11 000 PLN
6.	EC Stalowa Wola	WIBOR 3M + stała marża	177 000 PLN	20.06.2012 – 31.12.2032	177 000 PLN
7.	EC Stalowa Wola	WIBOR 6M + stała marża	2 600 PLN	25.11.2015 – 30.06.2017	2 600 PLN
8.	EC Stalowa Wola	WIBOR 3M + stała marża	15 850 PLN	14.12.2015 – 31.12.2027	15 850 PLN

Udzielone i otrzymane poręczenia i gwarancje

Obowiązujące w 2016 r. poręczenia i gwarancje wynikają z przyjętego modelu finansowania spółek Grupy Kapitałowej TAURON i zostały udzielone przez TAURON w związku z prowadzeniem działalności przez spółki zależne oraz jako zabezpieczenie spłaty pożyczek udzielanych m.in. przez WFOŚiGW w Katowicach oraz WFOŚiGW w Krakowie.

Poniższa tabela przedstawia wyszczególnienie zabezpieczeń udzielonych przez TAURON dla spółek Grupy Kapitałowej TAURON obowiązujących na dzień 31 grudnia 2016 r.

Tabela nr 50. Zestawienie zabezpieczeń udzielonych przez TAURON i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2016 r.

Lp.	Beneficjent	Umowa / zabezpieczenie	Strona umowy	Kwota (tys.)	Data obowiązywania
1.	WFOŚiGW	Weksle wraz z deklaracją wekslową	TAURON Wytwarzanie	40 000 PLN	15.12.2022
2.	WFOŚiGW	Weksle wraz z deklaracją wekslową	TAURON Ciepło	30 000 PLN	15.12.2022
3.	WFOŚiGW	Umowa poręczenia	KW Czatkowice	914 PLN	15.06.2021
4.	WFOŚiGW	Umowa poręczenia	KW Czatkowice	513 PLN	31.07.2018
5.	WFOŚiGW	Umowa poręczenia	KW Czatkowice	256 PLN	31.10.2018
6.	WFOŚiGW	Umowa poręczenia	KW Czatkowice	128 PLN	31.10.2018
7.	WFOŚiGW	Umowa poręczenia	KW Czatkowice	154 PLN	31.10.2018
8.	WFOŚiGW	Umowa poręczenia	KW Czatkowice	94 PLN	15.01.2019
9.	Obligatariusze	Gwarancja korporacyjna	TAURON Sweden Energy	168 000 EUR	03.12.2029
10.	PSG	Umowa poręczenia	TAURON Sprzedaż	15 000 PLN	31.03.2017
11.	PSE	Umowa poręczenia	TAURON Wytwarzanie	5 000 PLN	04.08.2019
12.	Millennium Leasing	Umowa poręczenia	TAURON Wydobywanie	2 900 PLN	30.10.2017

TAURON posiada następujące umowy dotyczące wystawiania gwarancji bankowych:

- Umowa ramowa z dnia 8 czerwca 2015 r. o limit na gwarancje bankowe zawarta z BZ WBK z terminem obowiązywania do dnia 7 czerwca 2018 r. oraz limitem w kwocie 150 000 tys. zł do wykorzystania przez TAURON oraz spółki zależne na rzecz IRGIT.
- Umowa o limit na gwarancje bankowe z dnia 12 lipca 2016 r. zawarta z CaixaBank S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce (CaixaBank) na podstawie której, został udzielony limit na okres 36 miesięcy, tj. do dnia 11 lipca 2019 r. Jednocześnie maksymalny okres obowiązywania gwarancji bankowych nie może przekraczać daty 11 lipca 2020 r. do wykorzystania przez TAURON oraz spółki zależne w związku z prowadzoną działalnością.
- Umowa o limit gwarancyjny zawarta w dniu 25 października 2016 r. z The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd. (BTM UFJ) Limit gwarancyjny do kwoty 314 486 tys. zł przeznaczony jest na gwarancje bankowe udzielane zgodnie z umową standstill z dnia 15 września 2016 r. zawartą pomiędzy TAURON, EC Stalowa Wola, PGNiG oraz bankami finansującymi EC Stalowa Wola z terminem ważności do dnia 14 kwietnia 2017 r.

Jednocześnie dnia 31 grudnia 2016 r. wygasła umowa ramowa z dnia 22 września 2011 r., z późniejszymi aneksami, o udzielenie gwarancji bankowych, zawarta z PKO BP w kwocie 100 000 tys. zł do wykorzystania przez TAURON oraz spółki zależne w związku z prowadzoną działalnością.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie gwarancji bankowych udzielonych w ramach umów obowiązujących według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

Tabela nr 51. Zestawienie gwarancji bankowych udzielonych w ramach umów obowiązujących na dzień 31 grudnia 2016 r.

Lp.	Bank	Spółka	Beneficjent	Rodzaj gwarancji	Kwota (tys.)	Data uruchomienia	Data obowiązywania
1.	BZ WBK	TAURON	IRGIT	zapłaty	30 000 PLN	14.12.2016	17.01.2017
2.	BZ WBK	TAURON	IRGIT	zapłaty	40 000 PLN	11.08.2016	17.01.2017
3.	BZ WBK	TAURON	IRGIT	zapłaty	30 000 PLN	11.08.2016	17.01.2017
4.	BTM UFJ	TAURON	Bank Pekao	zapłaty	74 992 PLN	30.10.2016	14.04.2017
5.	BTM UFJ	TAURON	EBOR	zapłaty	83 494 PLN	30.10.2016	14.04.2017
6.	BTM UFJ	TAURON	EBI	zapłaty	156 000 PLN	30.10.2016	14.04.2017
7.	CaixaBank	TAURON	GAZ-SYSTEM	dobrego wykonania	3 664 PLN	01.12.2016	30.11.2017
8.	CaixaBank	KW Czatkowice	PGE	dobrego wykonania	147 PLN	09.09.2016	31.01.2018
9.	CaixaBank	TAURON Dystrybucja Serwis	Strabag Infrastruktura Południe	dobrego wykonania	116 PLN	09.09.2016	15.06.2019

Ponadto w dniu 31 grudnia 2016 r. wygasły cztery gwarancje wystawione w ramach limitu w PKO BP w latach poprzednich, tj.:

- 1) gwarancja TAURON Wydobyć na rzecz Polskie Koleje Państwowe S.A. w wysokości 76 tys. zł,
- 2) gwarancja KW Czatkowice na rzecz CEZ Chorzów S.A. w wysokości 1 422 tys. zł,
- 3) gwarancja TAURON Dystrybucja na rzecz Miasto Jelenia Góra w wysokości 97 tys. zł,
- 4) gwarancja TAURON Dystrybucja Serwis na rzecz Dragados Oddział w Polsce S.A w wysokości 96 tys. zł.

Jednocześnie w ramach umowy o limit na gwarancje bankowe zawartej z BZ WBK w trakcie 2016 r. TAURON zlecał wystawienie gwarancji bankowych na rzecz IRGIT na zabezpieczenie transakcji przeprowadzanych na TGE, z terminem obowiązywania poniżej jednego roku.

W ramach Grupy Kapitałowej TAURON, w celu zabezpieczenia realizowanych przez TAURON transakcji na TGE na rynkach energii elektrycznej i uczestniczenia w systemie zabezpieczenia płynności rozliczania transakcji w I kwartale obowiązywała umowa z dnia 14 października 2015 r., na mocy której TAURON Wytwarzanie udzielił TAURON poręczenia na rzecz IRGIT z tytułu rozliczenia przyszłych transakcji do kwoty 123 000 tys. zł. Umowa obowiązywała do dnia 31 marca 2016 r.

Zarząd Spółki

Katowice, dnia 13 marca 2017 r.

Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu

Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu

Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu

Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu

Piotr Zawistowski – Wiceprezes Zarządu

Załącznik A: SŁOWNIK POJĘĆ I WYKAZ SKRÓTÓW

Poniżej zamieszczono słownik pojęć branżowych i wykaz skrótów najczęściej używanych w treści niniejszego sprawozdania.

Tabela nr 52. Objaśnienie skrótów i pojęć branżowych zastosowanych w treści sprawozdania

Lp.	Skrót i pojęcie branżowe	Pełna nazwa/wyjaśnienie
1.	ARE	Agencja Rynku Energii S.A. z siedzibą w Warszawie
2.	BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego z siedzibą w Warszawie
3.	Biomasa Grupa TAURON	Biomasa Grupa TAURON sp. z o.o. z siedzibą w Stalowej Woli
4.	BZ WBK	Bank Zachodni WBK S.A. z siedzibą we Wrocławiu
5.	B2B	B2B (ang. business-to-business) skrót oznaczający transakcje pomiędzy dwoma lub więcej podmiotami gospodarczymi
6.	Cash pooling	Cash pooling funkcjonujący w Spółce – konsolidacja sald rachunków bankowych poprzez fizyczne przeksięgowanie środków pieniężnych z rachunków spółek Grupy Kapitałowej TAURON w banku w którym funkcjonuje cash pooling na rachunek pool leadera, którego funkcję pełni Spółka. Na koniec każdego dnia roboczego z rachunków bankowych spółek Grupy Kapitałowej TAURON, które wykazują saldo dodatnie przeksięgowywane są środki pieniężne na rachunek bankowy pool leadera. Na początku każdego dnia roboczego rachunki bankowe spółek Grupy Kapitałowej TAURON zasilane są z rachunku bankowego pool leadera kwotą zapotrzebowania, niezbędną do utrzymania płynności finansowej spółki Grupy Kapitałowej TAURON w danym dniu roboczym
7.	Certyfikaty kolorowe	Prawa majątkowe wynikające ze świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w sposób podlegający wsparciu, tzw. kolorowe certyfikaty: 1) zielone – świadectwa pochodzenia energii elektrycznej z OZE, 2) fioletowe – świadectwa pochodzenia energii wytworzonej w kogeneracji opalanej metanem uwalnianym i ujmowanym przy dołowych robotach górniczych w czynnych, likwidowanych lub zlikwidowanych kopalniach węgla kamiennego lub gazem uzyskiwanym z przetwarzania biomasy, 3) czerwone – świadectwa pochodzenia energii z kogeneracji (świadectwa CHP – ang. Combined Heat and Power), 4) żółte – świadectwa pochodzenia energii wytworzonej w kogeneracji ze źródeł opalanych paliwami gazowymi lub o łącznej mocy zainstalowanej poniżej 1MW, 5) bfłękitne – świadectwa pochodzenia energii wytworzonej z biogazu rolniczego. Białe – świadectwa efektywności energetycznej (mechanizm stymulujący i wymuszający zachowania prooszczędnościowe).
8.	CSI	(ang. Customer Satisfaction Index) – wskaźnik wykorzystywany w marketingu do określenia poziomu satysfakcji klienta z produktów lub usług oferowanych przez firmę
9.	CSR	(ang. Corporate Social Responsibility) społeczna odpowiedzialność biznesu
10.	CUW	Centrum Usług Wspólnych, np. CUW R – usługi w obszarze rachunkowości
11.	DM	Dom Maklerski
12.	Dobre Praktyki 2016	Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016, obowiązujące od dnia 1 stycznia 2016 r.
13.	EBI	Europejski Bank Inwestycyjny z siedzibą w Luksemburgu
14.	EBIT	(z ang. Earnings Before Interest and Taxes) wynik na działalności operacyjnej przed opodatkowaniem
15.	EBITDA	(ang. Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) wynik na działalności operacyjnej przed opodatkowaniem powiększony o amortyzację
16.	EC Stalowa Wola	Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. z siedzibą w Stalowej Woli
17.	ElectroMobility Poland	ElectroMobility Poland S.A. z siedzibą w Warszawie
18.	Elektrownia Blachownia Nowa w likwidacji	Elektrownia Blachownia Nowa sp. z o.o. w likwidacji z siedzibą w Kędzierzynie-Koźlu
19.	ENEA	ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu
20.	ENERGA	ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku

Lp.	Skrót i pojęcie branżowe	Pełna nazwa/wyjaśnienie
21.	ERM	System zarządzania ryzykiem korporacyjnym
22.	EU ETS	(ang. European Union Emission Trading System) Europejski System Handlu Uprawnieniami do Emisji CO ₂
23.	EUA	(ang. European Union Allowances) – uprawnienie do wprowadzania do powietrza ekwiwalentu, w rozumieniu art. 2 pkt 4 <i>Ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji</i> , dwutlenku węgla (CO ₂), które służy do rozliczenia wielkości emisji w ramach systemu i którym można rozporządzać na zasadach określonych w <i>Ustawie z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz. U. Nr 122, poz. 695)</i>
24.	EUR	Euro – wspólna waluta europejska wprowadzona w niektórych krajach UE
25.	GAZ-SYSTEM	Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. z siedzibą w Warszawie
26.	GPW	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie
27.	GRI	(ang. Global Reporting Initiative) Światowa Inicjatywa Sprawozdawcza
28.	Grupa Kapitałowa TAURON	Grupa Kapitałowa TAURON Polska Energia S.A.
29.	GUS	Główny Urząd Statystyczny
30.	GZE	Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny
31.	IRGIT	Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych S.A. z siedzibą w Warszawie
32.	IRS	(z ang. Interest Rate Swap) kontrakt wymiany płatności odsetkowych, jeden z podstawowych instrumentów pochodnych, będący przedmiotem obrotu na rynku międzybankowym
33.	KE	Komisja Europejska
34.	KGHM	KGHM Polska Miedź S.A. z siedzibą w Lubinie
35.	KIC InnoEnergy	Wspólnota Wiedzy i Innowacji KIC InnoEnergy z siedzibą w Krakowie
36.	Komitet Audytu	Komitet Audytu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.
37.	Komitet Nominacji i Wynagrodzeń	Komitet Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.
38.	Komitet Strategii	Komitet Strategii Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.
39.	KPI	(ang. Key Performance Indicators) kluczowe wskaźniki efektywności, finansowe i niefinansowe wskaźniki stosowane jako mierniki w procesach pomiaru stopnia realizacji celów organizacji
40.	KSE	Krajowy System Elektroenergetyczny
41.	Ksh	Kodeks spółek handlowych
42.	KW Czatkowice	Kopalnia Wapienia „Czatkowice” sp. z o.o. z siedzibą w Krzeszowicach
43.	KWK Brzeszcze	Kopalnia Węgla Kamiennego „Brzeszcze” z siedzibą w Brzeszczach
44.	KZEE	Krajowe zużycie energii elektrycznej
45.	Model Biznesowy	Dokument o tytule <i>Model Biznesowy Grupy TAURON</i> , uchwalony przez Zarząd Spółki
46.	mBank	mBank S.A. z siedzibą w Warszawie
47.	Marselwind	Marselwind sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach
48.	Mg	Megagram – milion gramów (1 000 000 g) tj. tona
49.	MSR	(ang. Market Stability Reserve) rezerwa stabilizacyjna na rynku uprawnień
50.	MSSF	Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej
51.	NCBR	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju z siedzibą w Warszawie
52.	Nowe Brzeszcze GT	Nowe Brzeszcze Grupa TAURON sp. z o.o. z siedzibą w Brzeszczach, obecnie ZG Brzeszcze w TAURON Wydobycie
53.	Obszar Biznesowy	Wyodrębnionych przez Spółkę siedem obszarów podstawowej działalności Grupy Kapitałowej TAURON: Handel, Wydobycie, Wytwarzanie, OZE, Ciepło, Dystrybucja i Sprzedaż.

Lp.	Skrót i pojęcie branżowe	Pełna nazwa/wyjaśnienie
54.	OPEC	(ang. Organization of the Petroleum Exporting Countries) Organizacja Krajów Eksportujących Ropę Naftową z siedzibą w Wiedniu
55.	ORM	Operacyjna Rezerwa Mocy
56.	OSD	Operator Systemu Dystrybucyjnego
57.	OSP	Operator Systemu Przesyłowego
58.	OTC (rynek OTC)	(ang. Over The Counter Market) europejski rynek pozagiełdowy
59.	OZE	Odnawialne Źródła Energii
60.	Program Poprawy Efektywności	Program Poprawy Efektywności w Grupie TAURON na lata 2016–2018
61.	PEPKH w likwidacji	Polska Energia – Pierwsza Kompania Handlowa sp. z o.o. w likwidacji z siedzibą w Warszawie
62.	PGE	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. z siedzibą w Warszawie
63.	PGE EJ1	PGE EJ1 sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie
64.	PGNiG	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą w Warszawie
65.	PKB	Produkt Krajowy Brutto
66.	PKO BP	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. z siedzibą w Warszawie
67.	PLN	Symbol walutowy złotego – zł
68.	PMEC	Prawa majątkowe do świadectw pochodzenia będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w pozostałych źródłach kogeneracyjnych
69.	PMGM	Prawa majątkowe do świadectw pochodzenia będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w kogeneracji ze źródeł opalanych paliwami gazowymi lub o łącznej mocy zainstalowanej poniżej 1 MW
70.	PMMET	Prawa majątkowe do świadectw pochodzenia będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w kogeneracji opalanej metanem uwalnianym i ujmowanym przy dołowych robotach górniczych w czynnych, likwidowanych lub zlikwidowanych kopalniach węgla kamiennego lub gazem uzyskiwanym z przetwarzania biomasy
71.	PMOZE	Prawa majątkowe do świadectw pochodzenia będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w OZE w okresie przed 1 marca 2009 r.
72.	PMOZE_A	Prawa majątkowe do świadectw pochodzenia będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w OZE w okresie po 1 marca 2009 r.
73.	PMOZE-BIO	Prawa majątkowe, które wynikają ze świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej z biogazu rolniczego od 1 lipca 2016 r.
74.	PSE	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. z siedzibą w Konstancinie-Jeziorna
75.	PSG	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie
76.	RB	Rynek Bilansujący
77.	RDN	Rynek Dnia Następnego
78.	RESPECT Index	Indeks giełdowy, w którym notowane są spółki giełdowe działające zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju
79.	RTT	Rynku Terminowym Towarowym
80.	Segment, Segmenty działalności	Segmenty działalności Grupy Kapitałowej TAURON wykorzystywane w procesie raportowania statutowego. Wyniki działalności Grupy Kapitałowej TAURON przyporządkowano do następujących pięciu Segmentów (nazwanych również w niniejszym sprawozdaniu Obszarami): Wydobycie, Wytwarzanie, Dystrybucja, Sprzedaż i Pozostałe.
81.	SPOT (rynek SPOT)	W odniesieniu do energii elektrycznej jest to miejsce zawierania transakcji handlowych dla energii elektrycznej, dla których okres dostawy przypada nie później niż 3 dni od daty zawarcia transakcji (najczęściej jest to jeden dzień przed datą dostawy). Funkcjonowanie rynku SPOT dla energii elektrycznej jest silnie powiązane z funkcjonowaniem RB prowadzonego przez OSP
82.	Spółka/TAURON	TAURON Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach

Lp.	Skrót i pojęcie branżowe	Pełna nazwa/wyjaśnienie
83.	Strategia	Dokument o tytule <i>Strategia Grupy TAURON na lata 2016–2025</i> , który zastąpił <i>Strategię Korporacyjną Grupy TAURON na lata 2014–2017 z perspektywą do roku 2023</i> , obowiązującą do dnia 1 września 2016 r.
84.	Strategia zrównoważonego rozwoju	Dokument o tytule <i>Strategia zrównoważonego rozwoju Grupy TAURON na lata 2016–2018 z perspektywą do roku 2020</i> , będący aktualizacją dokumentu <i>Strategii zrównoważonego rozwoju Grupy TAURON na lata 2012–2015 z perspektywą do 2020 r.</i>
85.	TAMEH Czech	TAMEH Czech s.r.o. z siedzibą w Ostrawie, Republika Czeska
86.	TAMEH HOLDING	TAMEH HOLDING sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej
87.	TAMEH POLSKA	TAMEH POLSKA sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej
88.	TAURON/Spółka	TAURON Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach
89.	TAURON Ciepło	TAURON Ciepło sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach
90.	TAURON Czech Energy	TAURON Czech Energy s.r.o. z siedzibą w Ostrawie, Republika Czeska
91.	TAURON Dystrybucja	TAURON Dystrybucja S.A. z siedzibą w Krakowie
92.	TAURON Dystrybucja Pomiary	TAURON Dystrybucja Pomiary sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie
93.	TAURON Dystrybucja Serwis	TAURON Dystrybucja Serwis S.A. z siedzibą we Wrocławiu
94.	TAURON EKOENERGIA	TAURON EKOENERGIA sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze
95.	TAURON Obsługa Klienta	TAURON Obsługa Klienta sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu
96.	TAURON Serwis	TAURON Serwis sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach
97.	TAURON Sprzedaż	TAURON Sprzedaż sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie
98.	TAURON Sprzedaż GZE	TAURON Sprzedaż GZE sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach
99.	TAURON Sweden Energy	TAURON Sweden Energy AB (publ) z siedzibą w Sztokholmie, Szwecja
100.	TAURON Wydobycie	TAURON Wydobycie S.A. z siedzibą w Jaworznie
101.	TAURON Wytwarzanie	TAURON Wytwarzanie S.A. z siedzibą w Jaworznie
102.	TAURON Wytwarzanie Serwis	TAURON Wytwarzanie Serwis sp. z o.o. z siedzibą w Jaworznie
103.	TGE	Towarowa Giełda Energii S.A. z siedzibą w Warszawie
104.	UE	Unia Europejska
105.	UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
106.	USD	(ang. United States Dolar) – międzynarodowy skrót dolara amerykańskiego
107.	URE	Urząd Regulacji Energetyki
108.	WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach lub w Krakowie
109.	WZ/ZW	Walne Zgromadzenie/Zgromadzenie Wspólników
110.	ZG	Zakład Górniczy
111.	ZW Bielsko-Biała, ZW Kamienna Góra, ZW Katowice, ZW Tychy	Zakłady Wytwarzania w Bielsku-Białej, Kamiennej Górze, Katowicach, Tychach

Załącznik B: SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Poniżej zamieszczono spis tabel i rysunków występujących w niniejszym sprawozdaniu.

Spis tabel

Tabela nr 1.	Wykaz istotnych spółek zależnych objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2016 r., w których Spółka posiada bezpośredni i pośredni udział	12
Tabela nr 2.	Wykaz istotnych spółek współzależnych na dzień 31 grudnia 2016 r., w których Spółka posiada bezpośredni i pośredni udział	12
Tabela nr 3.	Szanse i zagrożenia dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON	20
Tabela nr 4.	Stan realizacji głównych inwestycji strategicznych	23
Tabela nr 5.	Nakłady inwestycyjne największe w ujęciu wartościowym poniesione w 2016 r. w ramach Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON	26
Tabela nr 6.	Wybrane projekty badawczo-rozwojowe realizowane w 2016 r. przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON współfinansowane ze źródeł zewnętrznych	28
Tabela nr 7.	Moc zainstalowana oraz produkcja energii elektrycznej według grup energetycznych	48
Tabela nr 8.	Dystrybucja energii elektrycznej do odbiorców końcowych według grup energetycznych	48
Tabela nr 9.	Źródła konkurencyjności	51
Tabela nr 10.	Wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na Segmenty działalności	53
Tabela nr 11.	Wyniki Segmentu Wydobywanie	54
Tabela nr 12.	Wyniki Segmentu Wytwarzanie	57
Tabela nr 13.	Wyniki Obszaru Dystrybucja	59
Tabela nr 14.	Wyniki Segmentu Sprzedaż	61
Tabela nr 15.	Wyniki Segmentu Pozostałe	63
Tabela nr 16.	Wolumeny produkcji i sprzedaży za lata 2016–2014	65
Tabela nr 17.	Kategorie klientów końcowych Grupy Kapitałowej TAURON	68
Tabela nr 18.	Ilość sprzedanej energii elektrycznej detalicznej przez Segment Sprzedaż oraz liczba klientów w 2016 r.	69
Tabela nr 19.	Roczne wielkości emisji NO _x , SO ₂ , pyłów i CO ₂ za 2016 r. z energetycznego spalania paliw	97
Tabela nr 20.	Wysokość szacowanych opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska należnych za 2016 r.	97
Tabela nr 21.	Najistotniejsze ryzyka zidentyfikowane dla Grupy Kapitałowej TAURON	109
Tabela nr 22.	Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – aktywa (istotne pozycje)	113
Tabela nr 23.	Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – pasywa (istotne pozycje)	114
Tabela nr 24.	Roczne sprawozdanie z całkowitych dochodów za lata 2014–2016	116
Tabela nr 25.	Sprawozdanie z przepływów pieniężnych (istotne pozycje) w latach 2014–2016	119
Tabela nr 26.	Struktura rocznego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	120
Tabela nr 27.	Podstawowe wskaźniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON	123
Tabela nr 28.	Dane finansowe i dane operacyjne za okres 2012–2016	124
Tabela nr 29.	Wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na Segmenty działalności	125
Tabela nr 30.	Zestawienie wyemitowanych i niewykupionych obligacji na dzień 31 grudnia 2016 r.	129
Tabela nr 31.	Informacja o transakcjach terminowych i pochodnych według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.	129
Tabela nr 32.	Wysokość wynagrodzenia biegłych rewidentów za usługi świadczone na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON	131
Tabela nr 33.	Wysokość dywidendy wypłaconej w latach 2010–2014	133
Tabela nr 34.	Kluczowe dane dotyczące akcji TAURON w latach 2011–2016	135
Tabela nr 35.	Rekomendacje wydane w 2016 r.	137
Tabela nr 36.	Kalendarium wydarzeń oraz działań realizowanych w ramach relacji inwestorskich w 2016 r.	139
Tabela nr 37.	Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji	142
Tabela nr 38.	Kompetencje Zarządu	145
Tabela nr 39.	Kompetencje Rady Nadzorczej	146
Tabela nr 40.	Kompetencje Walnego Zgromadzenia	148
Tabela nr 41.	Opis praw akcjonariuszy związanych z Walnym Zgromadzeniem	149
Tabela nr 42.	Kompetencje Komitetu Audytu	158
Tabela nr 43.	Kompetencje Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń	159

Tabela nr 44.	Kompetencje Komitetu Strategii	159
Tabela nr 45.	Wynagrodzenie członków Zarządu Spółki za 2016 r. w podziale na składniki	162
Tabela nr 46.	Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej Spółki za 2016 r.	166
Tabela nr 47.	Zestawienie umów kredytów o charakterze obrotowym obowiązujących w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2016 r.	169
Tabela nr 48.	Zestawienie umów pożyczek i kredytów o charakterze inwestycyjnym obowiązujących w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2016 r.	170
Tabela nr 49.	Zestawienie pożyczek udzielonych przez TAURON i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2016 r.	170
Tabela nr 50.	Zestawienie zabezpieczeń udzielonych przez TAURON i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2016 r.	171
Tabela nr 51.	Zestawienie gwarancji bankowych udzielonych w ramach umów obowiązujących na dzień 31 grudnia 2016 r.	172
Tabela nr 52.	Objaśnienie skrótów i pojęć branżowych zastosowanych w treści sprawozdania	174

Spis rysunków

Rysunek nr 1.	Grupa Kapitałowa TAURON	5
Rysunek nr 2.	Lokalizacja kluczowych aktywów Grupy Kapitałowej TAURON	7
Rysunek nr 3.	Struktura Grupy Kapitałowej TAURON, uwzględniająca spółki objęte konsolidacją na dzień 31 grudnia 2016 r.	8
Rysunek nr 4.	Wizja Grupy Kapitałowej TAURON w 2025 r.	15
Rysunek nr 5.	Perspektywy segmentów Grupy Kapitałowej TAURON	15
Rysunek nr 6.	Realizacja priorytetów w oparciu o filary Strategii Grupy Kapitałowej TAURON	17
Rysunek nr 7.	Nakłady inwestycyjne według segmentów w latach 2016–2020	18
Rysunek nr 8.	Kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON	19
Rysunek nr 9.	Program poprawy efektywności w latach 2016–2018	21
Rysunek nr 10.	Inicjatywy strategiczne i racjonalizacja inwestycji w latach 2017–2020	21
Rysunek nr 11.	Perspektywa kierunków inwestycji po 2020 r.	22
Rysunek nr 12.	Perspektywy EBITDA 2025 po uwzględnieniu ryzyk i realizacji Strategii oraz efekty realizacji Strategii	23
Rysunek nr 13.	Priorytetowe kierunki działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej	27
Rysunek nr 14.	Schemat odpowiedzialności członków Zarządu	32
Rysunek nr 15.	Schemat organizacyjny TAURON na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	32
Rysunek nr 16.	Strumienie procesowe	33
Rysunek nr 17.	Struktura procesów w Grupie Kapitałowej TAURON (megaprocesy)	34
Rysunek nr 18.	Struktura Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON	34
Rysunek nr 19.	Wzrost PKB, produkcji sprzedanej przemysłu i zmiana KZEE	36
Rysunek nr 20.	Przebieg KZEE w zależności od średniej temperatury miesięcznej	36
Rysunek nr 21.	Średnie miesięczne ceny energii na rynkach SPOT i RB oraz średnie temperatury	37
Rysunek nr 22.	Obrót kontraktami BASE Y-17 oraz PEAK Y-17	38
Rysunek nr 23.	Średnie miesięczne ceny SPOT oraz kontraktu Y-17 w 2016 r. na TGE	40
Rysunek nr 24.	Wpływ działań politycznych i otoczenia na notowania produktu EUA SPOT w 2016 r.	41
Rysunek nr 25.	Indeksy praw majątkowych	42
Rysunek nr 26.	Otoczenie konkurencyjne Grupy Kapitałowej TAURON (dane za 2015 r.)	47
Rysunek nr 27.	EBIT – szacunkowa struktura według głównych segmentów w 2015 r.	48
Rysunek nr 28.	Produkcja energii elektrycznej brutto – szacunkowe udziały w rynku w 2015 r.	49
Rysunek nr 29.	Moc zainstalowana – szacunkowe udziały w rynku w 2015 r.	49
Rysunek nr 30.	Dystrybucja energii elektrycznej – szacunkowe udziały w rynku w 2015 r.	50
Rysunek nr 31.	Sprzedaż energii elektrycznej do odbiorców końcowych – szacunkowe udziały w rynku w 2015 r.	50
Rysunek nr 32.	EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2008–2016	53
Rysunek nr 33.	Struktura EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2014–2016	53
Rysunek nr 34.	Zmiana EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2014–2016	54
Rysunek nr 35.	Przepływy pieniężne Grupy Kapitałowej TAURON w 2016 r.	54
Rysunek nr 36.	Dane finansowe Obszaru Wydobywcze za lata 2014–2016	55

Rysunek nr 37.	Wynik EBITDA Segmentu Wydobywanie	56
Rysunek nr 38.	Dane finansowe Segmentu Wytwarzanie za lata 2014–2016	58
Rysunek nr 39.	Wynik EBITDA Segmentu Wytwarzanie	58
Rysunek nr 40.	Dane finansowe Segmentu Dystrybucja za lata 2014–2016	60
Rysunek nr 41.	Wynik EBITDA Segmentu Dystrybucja	60
Rysunek nr 42.	Dane finansowe Segmentu Sprzedaż za lata 2014–2016	62
Rysunek nr 43.	Wynik EBITDA Segmentu Sprzedaż	63
Rysunek nr 44.	Dane finansowe Segmentu Pozostałe za lata 2014–2016	64
Rysunek nr 45.	Struktura mocy elektrycznej zainstalowanej Segmentu Wytwarzanie według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2015 r.	66
Rysunek nr 46.	Dystrybucja energii elektrycznej według grup taryfowych w 2016 r. (MWh)	67
Rysunek nr 47.	Kalendarium	71
Rysunek nr 48.	Nagrody i wyróżnienia	82
Rysunek nr 49.	Założenia Polityki Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON	85
Rysunek nr 50.	Zasada efektywnego uczenia się 70/20/10	85
Rysunek nr 51.	Formy aktywności rozwojowych pracowników spółek Grupy Kapitałowej TAURON	86
Rysunek nr 52.	Łączna liczba godzin szkoleniowych w podziale na płeć w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r.	86
Rysunek nr 53.	Suma dni szkoleniowych w podziale na Segmenty działalności	86
Rysunek nr 54.	Średnia liczba godzin szkoleniowych przypadająca na jednego zatrudnionego pracownika w podziale na grupy stanowiskowe	87
Rysunek nr 55.	Przeciętne zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON w 2015 r. i 2016 r. (etaty)	90
Rysunek nr 56.	Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r. (osoby)	91
Rysunek nr 57.	Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r. (wykształcenie)	91
Rysunek nr 58.	Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r. (wiek)	92
Rysunek nr 59.	Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2016 r. (płeć)	92
Rysunek nr 60.	Wyniki badań obejmujących gospodarstwa domowe w latach 2011–2016	95
Rysunek nr 61.	Wyniki badań TAURON w porównaniu z innymi Grupami Energetycznymi w 2016 r.	95
Rysunek nr 62.	Struktura wolumenu „białych” certyfikatów uzyskanych w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r.	98
Rysunek nr 63.	Świadectwa pochodzenia (MWh)	98
Rysunek nr 64.	Struktura zagospodarowania odpadów energetycznych (Mg)	99
Rysunek nr 65.	Struktura zagospodarowania odpadów wydobywczych (Mg)	99
Rysunek nr 66.	Model trzech linii obrony	101
Rysunek nr 67.	Zarządzanie ryzykiem jako funkcja drugiej linii obrony	102
Rysunek nr 68.	Proces zarządzania ryzykiem	102
Rysunek nr 69.	Schemat zarządczej komunikacji ryzyka	103
Rysunek nr 70.	System ERM	103
Rysunek nr 71.	Architektura systemu ERM	104
Rysunek nr 72.	Struktura organizacyjna i dokumentacja procesu zarządzania ryzykiem	104
Rysunek nr 73.	Liczba kluczowych ryzyk w podziale na kategorie	105
Rysunek nr 74.	Podział działalności handlowej Grupy Kapitałowej TAURON	106
Rysunek nr 75.	Składowe ekspozycji kredytowej	107
Rysunek nr 76.	Narzędzia systemu zarządzania ryzykiem	108
Rysunek nr 77.	Model zarządzania ryzykiem w projektach	109
Rysunek nr 78.	Zmiana stanu aktywów i aktywów obrotowych	113
Rysunek nr 79.	Zmiana stanu pasywów i kapitału własnego	115
Rysunek nr 80.	Zmiana stanu zobowiązań	115
Rysunek nr 81.	Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2014–2016	117
Rysunek nr 82.	Struktura przychodów Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2014–2016	117

Rysunek nr 83.	Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON i poziom realizowanych marż w latach 2014–2016	118
Rysunek nr 84.	Przepływy pieniężne w latach 2016–2014	119
Rysunek nr 85.	Wskaźnik płynności bieżącej i zadłużenie finansowe netto/EBITDA w latach 2016–2014	120
Rysunek nr 86.	Struktura aktywów i pasywów	121
Rysunek nr 87.	Dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2012–2016	125
Rysunek nr 88.	Struktura EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2012–2016	126
Rysunek nr 89.	Dane za lata 2012–2016 Segmentu Wydobywanie	126
Rysunek nr 90.	Dane za lata 2012–2016 Segmentu Wytwarzanie	126
Rysunek nr 91.	Dane za lata 2012–2016 Segmentu Dystrybucja	127
Rysunek nr 92.	Dane za lata 2012–2016 Segmentu Sprzedaż	127
Rysunek nr 93.	Dane za lata 2012–2016 Segmentu Pozostałe	127
Rysunek nr 94.	Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	133
Rysunek nr 95.	Wykres kursu akcji TAURON oraz wartości obrotów w 2016 r.	135
Rysunek nr 96.	Wykres kursu akcji TAURON oraz wartości obrotów od debiutu giełdowego do 31 grudnia 2016 r.	136
Rysunek nr 97.	Wykres kursu akcji TAURON na tle indeksów WIG20 i WIG-Energia w 2016 r.	136
Rysunek nr 98.	Kurs akcji TAURON na tle indeksu WIG20 i WIG-Energia od debiutu giełdowego do 31 grudnia 2016 r.	137
Rysunek nr 99.	Struktura wynagrodzeń na stanowisku kluczowych menedżerów	162
Rysunek nr 100.	Struktura wynagrodzeń na stanowisku członka Zarządu	164

**OŚWIADCZENIA ZARZĄDU
TAURON POLSKA ENERGIA S.A.**

OŚWIADCZENIE

**Zarządu TAURON Polska Energia S.A.
w sprawie zgodności rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego
Grupy Kapitałowej TAURON
oraz sprawozdania Zarządu z działalności
Grupy Kapitałowej TAURON**

Ja niżej podpisany oświadczam, że wedle mojej najlepszej wiedzy, roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej TAURON i dane porównywalne, sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz, że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy Grupy Kapitałowej TAURON.

Oświadczam ponadto, iż roczne sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Grupy Kapitałowej TAURON, w tym opis podstawowych ryzyk i zagrożeń.

Członkowie Zarządu:

Filip Grzegorzczak	– Prezes Zarządu
Jarosław Broda	– Wiceprezes Zarządu
Kamil Kamiński	– Wiceprezes Zarządu
Marek Wadowski	– Wiceprezes Zarządu
Piotr Zawistowski	– Wiceprezes Zarządu

13 marca 2017 r.

Data

OŚWIADCZENIE

**Zarządu TAURON Polska Energia S.A.
w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego
do badania sprawozdań finansowych
(roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Kapitałowej TAURON)**

Ja niżej podpisany oświadczam, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON, został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz informuję, że podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący badania tego sprawozdania spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Członkowie Zarządu:

Filip Grzegorzczak	– Prezes Zarządu
Jarosław Broda	– Wiceprezes Zarządu
Kamil Kamiński	– Wiceprezes Zarządu
Marek Wadowski	– Wiceprezes Zarządu
Piotr Zawistowski	– Wiceprezes Zarządu

13 marca 2017 r.

Data